

The Greek New Testament

SBL Edition

The Greek New Testament

SBL Edition

Edited by

Michael W. Holmes

Society of Biblical Literature
Atlanta, Georgia

Logos Bible Software
Bellingham, Washington

THE GREEK NEW TESTAMENT: SBL EDITION

© 2010 by the Society of Biblical Literature and Logos Bible Software
ISBN 978-1-58983-535-1

The electronic text of the SBLGNT may be freely downloaded at <http://sblgnt.com>.

END-USER LICENSE AGREEMENT

1. You may freely distribute the *The Greek New Testament: SBL Edition* (SBLGNT), but you are not permitted to sell it on its own, either in print or electronic format.
2. If the SBLGNT constitutes less than 25 percent of the content of a larger print or electronic work, you may sell it as part of that work. If the SBLGNT will constitute more than 25 percent of the content of a larger print or electronic work that you wish to sell, you must secure written permission or secure a licensing agreement to do so prior to publication. All permissions and licensing requests should be addressed to:

Rights and Permissions Office
Society of Biblical Literature
825 Houston Mill Road, Suite 350
Atlanta, GA 30329 USA

3. If you give away the SBLGNT for use with a commercial product or sell a print or electronic work containing more than 500 verses from the SBLGNT, you must annually report the number of units sold, distributed, and/or downloaded to the Society of Biblical Literature's Rights and Permissions Office.
4. You must always attribute quotations from the SBLGNT. If you quote fewer than 100 verses of the SBLGNT in a single print or electronic work, you can attribute it by simply adding "SBLGNT" after the quotation. Use of 100 or more verses in a single work must be accompanied by the following statement:

Scripture quotations marked SBLGNT are from the *The Greek New Testament: SBL Edition*. Copyright 2010 Society of Biblical Literature and Logos Bible Software.

With online or electronic quotations, link "SBLGNT" and "*The Greek New Testament: SBL Edition*" to <http://sblgnt.com>, "Society of Biblical Literature" to <http://sbl-site.org>, and "Logos Bible Software" to <http://logos.com>.

5. The SBLGNT may not be used in a Greek-English diglot without a license, regardless of whether such work will be sold or given away. Diglots containing the SBLGNT and a language other than English may be produced for free distribution.

CONTENTS

Preface.....	vii
Introduction.....	ix
Κατὰ Μαθθαῖον.....	1
Κατὰ Μᾶρκον.....	67
Κατὰ Λουκᾶν	116
Κατὰ Ἰωάννην	189
Πράξεις Ἀποστόλων.....	242
Πρὸς Ῥωμαίους	313
Πρὸς Κορινθίους α'	338
Πρὸς Κορινθίους β'	363
Πρὸς Γαλάτας.....	379
Πρὸς Ἐφεσίους	387
Πρὸς Φιλιππησίους.....	396
Πρὸς Κολοσσαῖς	402
Πρὸς Θεσσαλονικεῖς α'	408
Πρὸς Θεσσαλονικεῖς β'	414
Πρὸς Τιμόθεον α'	417
Πρὸς Τιμόθεον β'	423
Πρὸς Τίτον	428
Πρὸς Φιλήμονα	431
Πρὸς Ἐβραίους	433
Ἰακώβου.....	451
Πέτρου α'	458
Πέτρου β'	465
Ἰωάννου α'	470
Ἰωάννου β'	477
Ἰωάννου γ'	478
Ἰούδα.....	479
Ἀποκάλυψις Ἰωάννου	481
Appendix: The SBLGNT in Comparison to ECM	515

PREFACE

The Society of Biblical Literature, in keeping with its mission to foster biblical scholarship, is pleased to sponsor, in association with Logos Bible Software, a new, critically edited edition of the Greek New Testament. *The Greek New Testament: SBL Edition* (SBLGNT), which is freely available in electronic form (<http://sblgnt.com>), will be useful to students, teachers, translators, and scholars in a wide variety of settings and contexts.

Why a new edition? The many benefits and features of the widely used “standard text” of the Greek New Testament (i.e., the Nestle-Aland and United Bible Societies editions) are well known and widely appreciated, but it does not meet the needs of all users. For example, many scholars and students, especially those living in underresourced regions, do not have easy access to an up-to-date, critically edited Greek New Testament in electronic form. Thus, teachers who wish to include portions of the Greek New Testament in class assignments or use the Greek New Testament in their own scholarly research and publications often must input the Greek text letter by letter, which is both tedious and subject to error. Students writing exegetical papers face similar obstacles and challenges.

To address this need, the SBLGNT is available in electronic form so that any scholar or student may freely download all or portions of the text for personal study and research as well as for limited use in scholarly publications (see the End-User License Agreement). In addition, the text has been encoded in a Unicode-compliant font, SBL Greek, so that users can exchange their work easily without having to purchase a proprietary Greek font. In short, a contemporary, critically edited text of the Greek New Testament is now widely and freely available.

The new text may have other benefits as well. The standard text is viewed by some of those who use it as a “final” text to be passively accepted rather than a “working” text subject to verification and improvement. For example, the exegetical habits of some scholars and students seem to reflect a belief that all the important text-critical work has already been completed, that one can more or less equate the standard Greek New

Testament with the “original” text. With a mindset such as this, it is not surprising that entire commentaries have been written that simply take the standard text as printed and scarcely discuss textual matters.

In circumstances such as these, the existence of an alternative critically edited text—the SBLGNT differs from the standard text in more than 540 variation units—will help to remind readers of the Greek New Testament that the text-critical task is not finished. Moreover, by reminding readers of the continuing need to pay attention to the variant readings preserved in the textual tradition, it may also serve to draw attention to a fuller understanding of the goal of New Testament textual criticism: both identifying the earliest text and also studying all the variant readings for the light they shed on how particular individuals and faith communities adopted, used, and sometimes altered the texts that they read, studied, and transmitted.

We trust that users of the SBLGNT will find that it meets its stated aims as well as their expectations of it. Obviously, numerous individuals deserve our thanks for their efforts to bring this idea to fruition, but the SBL and Logos would like to express special gratitude to two individuals for their careful, painstaking, and thoughtful work: Michael W. Holmes, who edited the SBLGNT and wrote the introduction to it; and Rick Bran-nan of Logos Bible Software, who developed the technical infrastructure for the project. Without the scholarship and expertise of Mike and Rick, we would not have been able to advance this significant dimension of criti-cal New Testament research and teaching.

INTRODUCTION

THE TEXT

The Greek New Testament: SBL Edition (SBLGNT) is a new edition of the Greek New Testament, established with the help of earlier editions. In particular, four editions of the Greek New Testament were utilized as primary resources in the process of establishing the SBLGNT. These editions (and their abbreviations) are:

- WH   Brooke Foss Westcott and Fenton John Anthony Hort, *The New Testament in the Original Greek*, vol. 1: *Text*; vol. 2: *Introduction [and] Appendix* (Cambridge: Macmillan, 1881). This justly famous and widely influential nineteenth-century edition of the Greek New Testament was one of the key texts used in the creation of the original Nestle text¹ and was used as the initial basis of comparison in the creation of the United Bible Societies' *Greek New Testament*.²
- Treg   Samuel Prideaux Tregelles, *The Greek New Testament, Edited from Ancient Authorities, with their Various Readings in Full, and the Latin Version of Jerome* (London: Bagster; Stewart, 1857–1879). Although the fine edition of Tregelles has been overshadowed by that of his close

---

1. Eberhard Nestle, *Novum Testamentum Graece* (Stuttgart: Württembergische Bibelanstalt, 1898); cf. the 16th ed. (1936), 38*; cf. also Kurt Aland and Barbara Aland, *The Text of the New Testament* (2nd ed.; trans. E. F. Rhodes; Grand Rapids: Eerdmans; Leiden: Brill, 1989), 19–20.

2. Kurt Aland, Matthew Black, Bruce M. Metzger, and Allen Wikgren, eds., *The Greek New Testament* (New York: American Bible Society; London: British and Foreign Bible Society; Edinburgh: National Bible Society of Scotland; Amsterdam: Netherlands Bible Society; Stuttgart: Württemberg Bible Society, 1966), v.

contemporaries Westcott and Hort, his textual judgments reveal a “consistency of view and breadth of appreciation” of all the available textual evidence not always as evident in the work of his major nineteenth-century colleagues, who display (to varying degrees) a tendency toward a preoccupation with the latest “big discovery” (Ephraemi Rescriptus/04 in the case of Lachmann, Sinaiticus/01 in the case of Tischendorf, and Vaticanus/03 in the case of Westcott and Hort).³ Tregelles offers a discerning alternative perspective alongside Westcott and Hort.

NIV

Richard J. Goodrich and Albert L. Lukaszewski, *A Reader’s Greek New Testament* (Grand Rapids: Zondervan, 2003). This edition presents the Greek text behind the New International Version⁴ as reconstructed by Edward Goodrick and John Kohlenberger III.⁵ It thus represents the textual choices made by the Committee on Bible Translation, the international group of scholars responsible for the NIV translation. According to its editors, this edition differs from the United Bible Societies/Nestle-Aland editions of the Greek New Testament at 231 places.⁶

RP

The New Testament in the Original Greek: Byzantine Textform 2005, compiled and arranged by Maurice A. Robinson and William G. Pierpont (Southborough,

3. David C. Parker, “The Development of the Critical Text of the Epistle of James: From Lachmann to the *Editio Critica Maior*,” in *New Testament Textual Criticism and Exegesis: Festschrift J. Delobel* (ed. A. Denaux; BETL 161; Leuven: Leuven University Press and Peeters, 2002), 329.

4. *The Holy Bible, New International Version: New Testament* (Grand Rapids: Zondervan, 1973).

5. A second edition published by the same editors and publisher in 2007 (reviewed and modified by Gordon Fee) presents the Greek text behind the TNIV translation.

6. Goodrich and Lukaszewski, *A Reader’s Greek New Testament*, 10 n. 6.

Mass.: Chilton, 2005). This edition offers a text that is a reliable representative of the Byzantine textual tradition.

ESTABLISHING THE TEXT

The starting point for the SBLGNT was the edition of Westcott and Hort. First, the WH text was modified to match the orthographic standards of the SBLGNT (described below). Next, the modified version was compared to the other three primary editions (Treg, NIV, and RP) in order to identify points of agreement and disagreement between them. Where all four editions agreed, the text was tentatively accepted as the text of the SBL edition; points of disagreement were marked for further consideration. The editor then worked systematically through the entire text, giving particular attention to the points of disagreement but examining as well the text where all four editions were in agreement.⁷ Where there was disagreement among the four editions, the editor determined which variant to print as the text;⁸ occasionally a reading not found in any of the four editions commended itself as the most probable representative of the text and therefore was adopted. Similarly, where all four texts were in agreement, the editor determined whether to accept that reading or to adopt an alternative variant as the text.⁹ In this manner, the text of the SBLGNT was established.

A comparison of this new text with the four editions listed above, using as the data base the 6,928 variation units recorded in the accom-

---

7. For a brief overview of the editor's methodological and historical perspectives with regard to the practice of New Testament textual criticism, see Michael W. Holmes, "Reconstructing the Text of the New Testament," in *The Blackwell Companion to the New Testament* (ed. David E. Aune; Oxford: Wiley-Blackwell, 2010), 77–89.

8. Or, to put the matter a bit more precisely, which variant most likely represents the form in which the text first began to be copied and to circulate.

9. In all, there are fifty-six variation units in the SBLGNT where the editor preferred a reading not found in any of the four primary editions. In thirty-eight of those instances, the editor's preferred reading is also read by WH^{marg} (30x) and/or Treg^{marg} (2x) and/or NA (10x).

panying apparatus (described below), reveals the following patterns of agreement and difference:

	Agreements	Disagreements
SBL—WH:	6,048	880
SBL—Treg:	5,700	1,228
SBL—NIV:	6,311	617
SBL—RP:	969	5,959

Also interesting is a comparison of agreements of the SBLGNT with one of the four editions against the other three and, vice versa, SBLGNT and the other three against the one:

SBL + WH vs. Treg NIV RP:	99	SBL + Treg NIV RP vs. WH:	365
SBL + Treg vs. WH NIV RP:	28	SBL + WH NIV RP vs. Treg:	150
SBL + NIV vs. WH Treg RP:	59	SBL + WH Treg RP vs. NIV:	103
SBL + RP vs. WH Treg NIV:	66	SBL + WH Treg NIV vs. RP:	4,875

ORTHOGRAPHY AND RELATED MATTERS

The orthography of this edition (including accents and breathings¹⁰) follows that of the Bauer-Danker-Arndt-Gingrich lexicon (BDAG).¹¹ This

---

10. Occasionally breathings are as much a matter of interpretation as of lexicography. In agreement with a minority of the membership of the UBS Editorial Committee (see Bruce M. Metzger, *A Textual Commentary on The Greek New Testament* [London: United Bible Societies, 1971], 616 [a discussion of Phil 3:21 not found in the second edition]), the SBLGNT occasionally prints a rough breathing on forms of αὐτός.

11. *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature* (3rd ed., revised and edited by Frederick William Danker; based on

includes both text and apparatus: entries in the apparatus generally have been conformed to the orthography of BDAG regardless of the spelling of the source edition.

With regard to elision (e.g., ἀλλ' for ἀλλά), crasis (e.g., κἀγώ for καὶ ἐγώ), movable ν, and the interchange between first aorist and second aorist verb endings, the text of Westcott and Hort has been followed. As in the case of orthography, this guideline generally applies to the apparatus as well as the text.

CAPITALIZATION

Capitalization follows the pattern of the third edition of *The Apostolic Fathers: Greek Texts and English Translations*,¹² which capitalizes (1) the first word of a paragraph, (2) the first word of direct speech, and (3) proper nouns.¹³ Occasionally capitalization in a variant reading in the apparatus may follow that of the source edition.

VERSE DIVISION, PUNCTUATION, AND PARAGRAPHING

The verse divisions follow those of the Nestle-Aland/United Bible Societies Greek texts.¹⁴ Differences between editions have not been recorded.

the 6th ed. of Walter Bauer's *Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der frühchristlichen Literatur*; Chicago: University of Chicago Press, 2000). Thus ἀγνεία, not ἀγνία (so WH), or, e.g., in the case of words with movable ο (cf. BDF §21), ἄχρι, μέχρι, and οὕτως are printed throughout, unless BDAG indicates otherwise (ἄχρις, Gal 3:19 and Heb 3:13; μέχρις, Mark 13:30, Gal 4:19, Heb 12:4; οὕτω, Acts 23:11, Phil 3:17, Heb 12:21, Rev 16:18). A rare exception to the guideline is the adoption of νομηνίας rather than νεομηνίας in Col 2:16.

12. Michael W. Holmes, ed., *The Apostolic Fathers: Greek Texts and English Translations* (3rd ed.; Grand Rapids: Baker Academic, 2007).

13. A category that offers, to be sure, numerous opportunities for differences of opinion.

14. A partial exception occurs at the end of Acts 19, where (in accordance with some editions and many recent translations) a forty-first verse number has

Punctuation generally follows that of Westcott and Hort. Regular exceptions include instances where a textual decision or the adoption of NRSV paragraphing required a corresponding change in punctuation. Where Westcott and Hort employed two consecutive punctuation marks (such as a comma following or preceding a dash; see 1 Tim 1:5; 2:7), these have been reduced to a single mark. A high point has been added before direct speech if no other punctuation is present. Occasionally other changes have been made as required by context.

Paragraphing generally follows the pattern of the NRSV. Conflicts between NRSV paragraphing and Westcott and Hort punctuation have been resolved on a contextual basis.¹⁵

SYMBOLS USED IN THE TEXT

‘ or ‘¹ or ‘¹¹ A textual note pertains to the following word. When identical words in the same verse are marked, the dotted bracket designates the second occurrence. Third (and subsequent) instances are denoted by a numbered bracket to distinguish them from previous instances.

‘ ‘ or ‘ ‘ A textual note pertains to the enclosed words. When identical phrases in the same verse are marked, dotted brackets designate the second occurrence. Similarly, when a second multiword variation unit falls within the boundaries of a longer multiword variation unit, the dotted brackets mark the second occurrence.

[ ] The enclosed text is doubtful.¹⁶

been placed in the text, but in brackets ([41]), to indicate uncertainty regarding its status.

15. For example, at the end of Phil 1:18, WH’s punctuation was given preference over the NRSV paragraph break, whereas at Phil 2:14 the NRSV paragraphing was followed rather than the WH punctuation (which was changed accordingly).

16. Brackets have been employed in this edition sparingly—not, one hopes, due to a lack of what Parker nicely terms “wise reticence” in the face of difficult

THE APPARATUS

The textual apparatus provides information about a wide range of textual variants.¹⁷ It records all differences between the text of the SBLGNT and the texts of WH, Treg, NIV, RP, and NA except for those differences that fall in the category of “orthography and related matters” (discussed above).¹⁸ That is, the apparatus does not take note of differences that are solely a matter of orthographic variation or that involve only elision, crasis, movable *v*, interchange between first and second aorist verb endings, and the like; it does record all other differences between the SBL text and the texts of the five other editions just listed.

The four primary editions (WH Treg NIV RP) are cited for every variation unit (of which there are 6,928).¹⁹ NA is cited only when it differs from NIV. Occasionally a marginal reading of WH or Treg or the text of another edition is cited, usually in support of a reading adopted by the editor that is not found in any of the four primary editions, but sometimes in other circumstances as well.

---

choices (Parker, “Development,” 325), but for positive reasons. These include a widely shared sense that brackets have been somewhat overused in some recent editions (sometimes as what could be perceived as a means of avoiding difficult choices); an opinion that one of an editor’s duties is to make choices, particularly in the “hard cases,” so as to offer some degree of guidance to those making use of the resulting text; and a corresponding concern that the availability of brackets biases the decision-making process toward inclusion (one can bracket an included word about which one has some degree of doubt regarding the decision to include it, but one cannot bracket the omission of a word about which one has an equal degree of doubt regarding the decision to exclude it). In all, for better or worse, single brackets appear only six times in the SBLGNT (at Luke 22:19–20; 24:40; 24:51; 24:52; Eph 1:1; Col 1:20).

17. In general, it closely follows the pattern of the apparatus in Holmes, *The Apostolic Fathers* (3rd ed.).

18. This means that the apparatus includes nearly all the variant or alternative readings noted in the margins or notes of most recent major English translations and numerous translations into other languages as well.

19. For variants involving the verses or parts of verses that WH print between double brackets ([ ]), WH is cited in the apparatus between brackets (i.e., [WH]).

In each note, the reading of the text is always presented first, in bold, followed by its supporting evidence; the variant reading(s) and supporting evidence follow. Because the different editions use single brackets ([ ]) in the text in different ways, the apparatus does not record details regarding an edition's use of brackets in its text.

SYMBOLS USED IN THE NOTES

- Separates multiple variation units within a verse.
-] Separates the reading of the text (and its support) from variant readings.
- ; Separates multiple variants within a single variation unit.
- + The following text is added by the listed witness(es).
- The indicated text is omitted by the listed witness(es).
- [[ ]]] Used by Westcott and Hort to mark material that they did not think belonged to the genuine text but that they did not feel free to remove completely from their printed text due to its antiquity or intrinsic interest. When placed around their initials in the apparatus (i.e., [[WH]]), double brackets signal that WH placed them around the text or variant reading in question.
- ... Replaces identical text shared by all the variants in a particular variation unit.

ABBREVIATIONS USED IN THE NOTES

ECM	<i>Novum Testamentum Graecum: Editio Critica Maior</i> , ed. The Institute for New Testament Textual Research, vol. 4: <i>Catholic Letters</i> , ed. Barbara Aland, Kurt Aland, Gerd Mink, Holger Strutwolf, and Klaus Wachtel (4 installments; Stuttgart: Deutsche Biblegesellschaft, 1997–2005); inst. 1: <i>James</i> (1997; 2nd rev. impr., 1998); inst. 2: <i>The Let-</i>

	<i>ters of Peter</i> (2000); inst. 3: <i>The First Letter of John</i> (2003); inst. 4: <i>The Second and Third Letter of John, The Letter of Jude</i> (2005).
<i>em</i>	emendation
Greeven	Indicates a reading printed as the text by Heinrich Greeven in Albert Huck, <i>Synopse der drei ersten Evangelien/Synopsis of the First Three Gospels</i> (13th ed. fundamentally revised by Heinrich Greeven; Tübingen: Mohr Siebeck, 1981).
Holmes	Indicates a reading preferred by the editor that is not found in any of the four primary editions.
NA	Represents the NA ^{26–27} /UBS ^{3–4} editions, which all print the identical Greek text. NA is explicitly cited only when it differs from NIV.
NIV	Richard J. Goodrich and Albert L. Lukaszewski, eds., <i>A Reader's Greek New Testament</i> (Grand Rapids: Zondervan, 2003).
RP	<i>The New Testament in the Original Greek: Byzantine Textform 2005</i> , compiled and arranged by Maurice A. Robinson and William G. Pierpont (Southborough, Mass.: Chilton, 2005).
TR	Textus Receptus (“Received Text”). The phrase technically designates the edition of the Greek New Testament printed by the Elziver Brothers in 1633; in generic use it can designate not only the Elziver text but also its precursors (Erasmus, Stephanus, and Beza) or any similar text. ²⁰

---

20. For example, F. H. A. Scrivener, ed., *H KAINH ΔΙΑΘΗΚΗ, Novum Testamentum: Textus Stephanici A.D. 1550* (4th ed., corrected by E. Nestle; London: Bell; Cambridge: Deighton, Bell, 1906) (the printing of the TR consulted for this edition).

Treg	Samuel Prideaux Tregelles, <i>The Greek New Testament, Edited from Ancient Authorities, with Their Various Readings in Full, and the Latin Version of Jerome</i> (London: Bagster; Stewart, 1857–1879).
Treg ^{marg}	Indicates a reading printed by Tregelles in the margin of his edition.
WH	Brooke Foss Westcott and Fenton John Anthony Hort, <i>The New Testament in the Original Greek</i> , vol. 1: <i>Text</i> ; vol. 2: <i>Introduction [and] Appendix</i> (Cambridge: Macmillan, 1881).
WH ^{app}	Indicates a reading discussed by WH in the <i>Appendix</i> to their edition (in vol. 2).
WH ^{marg}	Indicates an alternative reading printed by WH in the margin of their edition.

UNDERSTANDING THE APPARATUS: A BRIEF GUIDE

This brief guide supplements what is said above about the apparatus to the SBLGNT by offering further explanation and examples.

The textual apparatus provides a textual note for each of the more than 6,900 instances of variation in the SBLGNT. In each note, the marked reading in the text is always listed first, in bold, and followed immediately by its supporting evidence. The separator bracket (]) comes next, followed by the variant reading(s) and supporting evidence. Multiple variation units in the same verse are separated by a bullet (•), as in all three examples below. Multiple variant readings in the same variation unit are separated by a semicolon (;), as in the second variant in Matt 22:30 below (**τοῦ θεοῦ** RP; – WH Treg NIV).

Symbols in the text alert the reader to the presence of textual notes in the apparatus. The most frequently used symbols are **↑** and **↔**; the former marks a single word, and the latter encloses a multiple-word phrase. If the same word is marked a second time in the same verse, the **↑** symbol is used to mark the second occurrence (as in Matt 10:28 below, twice). If

an identical multiword phrase is marked a second time in the same verse, the ‘[¶]’ symbols are used to mark the second occurrence (as in John 18:39 below). In both cases, for clarity the symbols are repeated in the textual note. (More complex cases are discussed below.)

Matt 10:28 text:

28 καὶ μὴ ὁ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· ὁ φοβεῖσθε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεένῃ.

textual note in apparatus:

28 ὁ φοβεῖσθε Treg NIV RP] φοβηθῆτε WH • ὁ φοβεῖσθε WH NIV] φοβήθητε Treg RP • καὶ WH Treg NIV] + τὴν RP • καὶ WH Treg NIV] + τὸ RP

John 18:39 text:

39 ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἔνα ἀπολύσω ὑμῖν ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;

textual note in apparatus:

39 ἀπολύσω ὑμῖν WH Treg NIV] ὑμῖν ἀπολύσω RP • ἀπολύσω ὑμῖν WH Treg NIV] ὑμῖν ἀπολύσω RP

Matt 22:30 text:

30 ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ εἰσιν.

textual note in apparatus:

30 γαμίζονται WH Treg NIV] ἐκγαμίζονται RP • Θεοῦ Holmes] τοῦ Θεοῦ RP; – WH Treg NIV • τῷ WH Treg NIV] – RP

Variant readings can be one of three types: addition, omission, or substitution. An addition is signaled by the plus sign (+), which indicates that the following word or words are added to the reading of the text by

the supporting edition(s) listed after the additional words. In Matt 10:28 above, for example, taking the third and fourth variants together, the SBL text reads *καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα* (with WH Treg NIV), while the RP text—adding *τὴν* after *Γκαὶ* and *τὸ* after *Γκαὶ*—reads *καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα*.

An omission is signaled by the minus sign (–) or dash, which indicates that the word(s) marked in the text are omitted by the supporting edition(s) listed after the minus sign. In the second variant in Matt 22:30 above, where the SBL text reads *ώς ἄγγελοι θεοῦ*, WH Treg NIV omit the word *θεοῦ* and thus read only *ώς ἄγγελοι* (see also the last variant in 22:30).

If there is neither a plus nor a minus sign, the variant reading is a substitution: the word(s) marked in the text are replaced by the word(s) in the variant reading by the supporting edition(s) listed after the variant reading. In the first variant in Matt 10:28, for example, the SBL text reads *φοβεῖσθε* (with Treg NIV RP), while the WH text reads *φοβηθῆτε* (see also the second variant in this verse, both variants in John 18:39, and the first variant in 22:30).

The above examples cover a very large proportion of the variation units in the apparatus, though more complex cases do sometimes occur. If, for example, the same word is marked more than twice in the same sentence, the symbols *Γ¹* and *Γ²* are used for subsequent occurrences (as in 1 Cor 12:10 below, where the same word is marked four times). Occasionally, the *Γ¹* symbols (whose typical use was described above) can also be used to mark a shorter multiword variant that occurs inside a longer multiword variant (see Luke 22:43–44 below). Also, a single-word variant marker (*Γ*) can occur inside a regular set (*Γ¹*) of multiple-word variant markers (as in John 13:2 below). A key point to remember when encountering an “opening” multiple-word marker, whether *Γ* or *Γ¹*, is always to look for the corresponding “closing” marker (*Γ* or *Γ¹*); this will help to avoid confusion.

1 Cor 12:10 text:

10 Γ ἄλλω ἐνεργήματα δυνάμεων, Γ ἄλλω προφητεία, Γ¹ἄλλω διακρίσεις πνευμάτων, Γ ἑτέρῳ γένῃ γλωσσῶν, Γ²ἄλλω ἐρμηνεία γλωσσῶν.

textual note in apparatus:

10 ῥᾶλλω¹ Holmes] + δὲ WH Treg NIV RP • ῥᾶλλω¹ Treg] + δὲ WH NIV RP • ῥ'ᾶλλω¹ Treg] + δὲ WH NIV RP • ἐτέρῳ² WH Treg NIV] + δὲ RP • ῥ'ᾶλλω² Holmes] + δὲ WH Treg NIV RP

Luke 22:43–44 text:

43 ὁφθῇ δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. 44 καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστερον προσηύχετο· “καὶ ἐγένετο” ὁ ἴδρως αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἷματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.

textual note in apparatus:

43–44 ὁφθῇ δὲ ... ἐπὶ τὴν γῆν. Treg NIV RP] [[WH]] • ἀπ' NIV RP] ἀπὸ τοῦ [[WH]] Treg • καὶ ἐγένετο [[WH]] NIV] ἐγένετο δὲ Treg RP

Here the symbols ‘ ’ mark off a variant involving the inclusion (by Treg NIV RP) or omission (by WH) of verses 43–44. Within that larger variant, a smaller multiword variant marked by ‘ ’ involves a word-order difference. Since the ‘ ‘opening’ symbol always is matched by a ’ ‘closing’ symbol, and the ‘ ‘ symbol always corresponds with ’, it is possible to ‘nest’ the two variants without confusion as to where each begins and ends.

This variant offers an opportunity to comment on the use of another symbol, [[WH]]. There are some verses that Westcott and Hort did not think belonged to the genuine text but that they did not feel free to remove completely from their printed text due to its antiquity or intrinsic interest. In the first entry in the apparatus (ὁφθῇ δὲ ... ἐπὶ τὴν γῆν. Treg NIV RP] [[WH]]), the symbol [[WH]] signals that Westcott and Hort placed verses 43–44 inside double brackets, whereas Treg NIV RP included them in their texts. In the third variant (καὶ ἐγένετο [[WH]] NIV] ἐγένετο δὲ Treg RP), involving a difference in word order, the presence of [[WH]] signals that Westcott and Hort support the same word order as NIV and reminds us that they did not view the phrase (or the verse of which it is a part) as part of the original text.

John 13:2 text:

2 καὶ δείπνου γινομένου, τοῦ διαβόλου ἥδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν ᾧν παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτου,

textual note in apparatus:

2 γινομένου WH Treg NIV] γενομένου RP • ᾧν παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκ. WH Treg NIV] Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκ. ᾧν αὐτὸν παραδῷ RP • Ἰσκαριώτου NIV RP] Ἰσκαριώτης WH Treg

In this instance, the word-order variation (*‘^ήνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτου’*) is unrelated to the separate variant involving the spelling of *‘^ήσκαριώτου*, so they have been set up as separate variants, the smaller one “nested” inside the larger. The larger variant bounded by the symbols *‘ ’* deals with the word-order variation, while the variant signaled by the *‘* symbol deals with the spelling variation.

Two other matters call for comment. One is punctuation, which in general is not taken into account in the textual notes. Occasionally, however, a variant may carry with it consequences for how the verse is punctuated. In these cases, punctuation is included in the textual note, as in the second variant in Rev 21:4:

4 ἐκ WH Treg NIV] ἀπὸ RP • ἔτι. WH] ἔτι, ὅτι Treg NIV RP

Here the inclusion of *ὅτι* (supported by Treg NIV RP) alters the syntax of the sentence and so requires a change in punctuation, from the full stop of WH to a comma. The textual note, therefore, indicates both the textual variants and the punctuation that corresponds with them.

The other is the use of ellipsis (...) in the textual notes. Sometimes it is used to save space, especially in variants involving word order. In Matt 15:37 (*καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἔχορτάσθησαν, καὶ τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἤραν* *ἐπτὰ σπυρίδας πλήρεις*), for example, giving the full text of each variant would result in a textual note like this:

37 τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἤραν WH Treg NIV] ἤραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων RP

The use of ellipses to replace exactly the same words in each variant results in a shorter note:

37 τὸ ... κλασμάτων ἥραν WH Treg NIV] ἥραν τὸ ... κλασμάτων RP.

In other cases the use of ellipses helps to make clear the places where two or more textual variants actually differ. In Acts 9:31, for example, the entire verse is enclosed by a pair of multiword variant markers (31 Ὁ μὲν οὖν ἐκκλησίᾳ καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχεν εἰρήνην οἰκοδομουμένη, καὶ πορευομένη τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἀγίου πνεύματος ἐπληθύνετο'). The apparatus, however, looks like this:

31 Ὁ ... ἐκκλησίᾳ ... εἶχεν ... οἰκοδομουμένη ... πορευομένη ... ἐπληθύνετο WH Treg NIV] Αἱ ... ἐκκλησίαι ... εἶχον ... οἰκοδομούμεναι ... πορευόμεναι ... ἐπληθύνοντο RP

Here the ellipses not only save space but also reveal clearly the places where the variant readings differ and the nature of the variation (singular versus plural).

KATA MAΘΘAIION

1:1 Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ χριστοῦ νίοῦ Δαυὶδ υἱοῦ Ἀβραὰμ.

2 Ἀβραὰμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, 3 Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζάρα ἐκ τῆς Θαμάρ, Φαρὲς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐσρώμ, Ἐσρώμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ, 4 Ἀράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ, Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Νααστόν, Νααστόν δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών, 5 Σαλμών δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὅμηρον, Ὅμηρον δὲ ἐγέννησεν τὸν Απόλλωνα, 6 Απόλλων δὲ ἐγέννησεν τὸν Ιησοῦν, 7 Ιησοῦν δὲ ἐγέννησεν τὸν Δαυὶδ τὸν βασιλέα.

Δαυὶδ γὰρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου, 7 Σολομῶν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ροβοάμ, Ροβοάμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιά, Ἀβιά δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσάφ, 8 Ἀσὰφ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ, Ἰωσαφάτ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωράμ, Ἰωράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὁζίαν, 9 Ὁζίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωαθάμ, Ἰωαθάμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχάζ, Ἀχάζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐζεκίαν, 10 Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ, Μανασσῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμώρ, Ἀμώρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσίαν, 11 Ἰωσίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος.

12 Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σαλαθὶήλ, Σαλαθὶήλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβαβέλ, 13 Ζοροβαβέλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ, Ἀβιούδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακίμ, Ἐλιακίμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀζώρ, 14 Ἀζώρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ, Σαδώκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχίμ, Ἀχίμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιούδ, 15 Ἐλιούδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ, Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ματθάν, Ματθὰν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, 16 Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσῆφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ᾧ ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος χριστός.

1:5 **Βόες ... Βόες** WH NIV] Βοὸς ... Βοὸς Treg; Βοὸζ ... Βοὸζ RP • **Ἰωβὴδ ... Ιωβὴδ** WH Treg NIV] Ὄβηδ ... Ὄβηδ RP **6 δὲ** WH Treg NIV] + ὁ βασιλεὺς RP **7-8 Ἀσάφ Ἀσὰφ** WH Treg NA] Ἀσά Ἀσὰ NIV RP **10 Ἀμώρ Ἀμώρ** WH Treg NA] Ἀμών Ἀμών NIV RP

17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἔως Δαυὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δαυὶδ ἔως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἔως τοῦ χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες.

18 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ ἡ γένεσις οὕτως ἦν. Γυνηστευθείσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἡ συνελθεῖν αὐτοὺς εύρεθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. **19** Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν γειγματίσαι, ἐβούληθη λάθρᾳ ἀπολῦσαι αὐτήν. **20** ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος ἵδον ἄγγελος κυρίου κατ’ ὅναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσὴφ υἱὸς Δαυὶδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαρίαν τὴν γυναικά σου, τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου· **21** τέξεται δὲ υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν, αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν. **22** τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ρῆθεν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· **23** Ἰδού ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουὴλ· δὲ στιν μεθερμηνεύμενον Μεθ’ ἡμῶν ὁ θεός. **24** Γέγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου καὶ παρέλαβεν τὴν γυναικά αὐτοῦ· **25** καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἔως οὗ ἔτεκεν γονόν· καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

2:1 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα **2** λέγοντες· Ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἰδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἥλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. **3** ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης ἔταράχθη καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ’ αὐτοῦ, **4** καὶ συναγαγάνων πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπινθάνετο παρ’ αὐτῶν ποῦ ὁ χριστὸς γεννᾶται. **5** οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου· **6** Καὶ σύ, Βηθλέεμ γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἴ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδᾳ· ἐκ σοῦ γὰρ ἔξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραὴλ.

1:18 Ἰησοῦ WH NIV RP] – Treg • γένεσις WH Treg NIV] γέννησις RP
• μνηστευθείσης WH Treg NIV] + γὰρ RP **19** δειγματίσαι WH Treg NIV] παραδειγματίσαι RP **20** Μαρίαν WH NIV] Μαριὰμ Treg RP **22** ὑπὸ WH Treg NIV] + τοῦ RP **24** ἐγέρθεις WH Treg NIV] Διεγέρθεις RP **25** υἱόν WH Treg NIV] τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον RP **2:3** ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης WH Treg NIV] Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς RP

7 Τότε Ἡρώδης λάθρᾳ καλέσας τοὺς μάγους ἡκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος, 8 καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλέεμ εἶπεν· Πορευθέντες ἐξετάσατε ἀκριβῶς περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κάγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. 9 οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν, καὶ ᾧδον ὁ ἀστὴρ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ προῆγεν αὐτούς, ἔως ἐλθὼν ἐστάθη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. 10 ᾧδοντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. 11 καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. 12 καὶ χρηματισθέντες κατ' ὅναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν ᾧδον ἄγγελος κυρίου ἑφαίνεται κατ' ὅναρ· τῷ Ἰωσήφ λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἵσθι ἔκει ἔως ἂν εἴπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. 14 ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, 15 καὶ ἦν ἔκει ἔως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ρῆθεν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· Ἐξ Αἴγυπτου ἔκάλεσα τὸν υἱόν μου.

16 Τότε Ἡρώδης ᾧδον ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλέεμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὄροις αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἡκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων. 17 τότε ἐπληρώθη τὸ ρῆθεν ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· 18 Φωνὴ ἐν Ραμὰ ἡκούσθη, κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς· Ραχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἥθελεν παρακληθῆναι ὅτι οὐκ εἰσίν.

19 Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου ᾧδον ἄγγελος κυρίου ἑφαίνεται κατ' ὅναρ· τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἴγυπτῳ 20 λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ, τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. 21 ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα

2:8 ἐξετάσατε ἀκριβῶς WH Treg NIV] ἀκριβῶς ἐξετάσατε RP 9 ἐστάθη WH Treg NIV] ἐστη RP 13 φαίνεται κατ' ὅναρ WH NIV RP] κατ' ὅναρ φαίνεται Treg 15 ὑπὸ WH Treg NIV] + τοῦ RP 17 διὰ WH Treg NIV] ὑπὸ RP 18 ἡκούσθη WH Treg NIV] + θρῆνος καὶ RP 19 φαίνεται κατ' ὅναρ WH Treg NIV] κατ' ὅναρ φαίνεται RP

αύτοῦ καὶ ἡ εἰσῆλθεν εἰς γῆν Ἰσραὴλ. **22** ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ’ ὅναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, **23** καὶ ἐλθὼν κατώκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ, ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥῆθεν διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

3:1 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἑρήμωψ τῆς Ἰουδαίας **2** καὶ λέγων· Μετανοεῖτε, ἔγγικεν γάρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. **3** οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥήθεις ὁ διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἑρήμωψ· Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. **4** αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμῆλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὁσφὺν αὐτοῦ, ἡ δὲ τροφὴ ἡνὶ αὐτοῦ ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. **5** τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου, **6** καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ἡ ποταμῷ ὑπ’ αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν.

7 Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα ἡ αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· Γεννήματα ἔχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὄργης; **8** ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας **9** καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἄβραάμ, λέγω γάρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἄβραάμ. **10** ἢδη ἡ δέ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

11 Ἐγὼ μὲν ἡ ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μού ἐστιν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἵκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἀγίῳ· καὶ πυρὶ· **12** οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

2:21 εἰσῆλθεν WH Treg NIV] ἤλθεν RP **22 βασιλεύει** WH NIV] + ἐπὶ RP Treg • τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου WH Treg NIV] Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ RP **3:2 καὶ** Treg NIV RP] – WH **3 διὰ** WH Treg NIV] ὑπὸ RP **4 ἡνὶ αὐτοῦ** WH Treg NIV] αὐτοῦ ἡνὶ RP **6 ποταμῷ** WH Treg NIV] – RP **7 αὐτοῦ** Treg NIV RP] – WH **10 δὲ** WH Treg NIV] + καὶ RP **11 ὑμᾶς βαπτίζω** WH Treg NIV] βαπτίζω ὑμᾶς RP • καὶ πυρὶ WH Treg NIV] – RP **12 ἀποθήκην** WH NIV RP] + αὐτοῦ Treg

13 Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ’ αὐτοῦ. **14** ὁ δὲ Ἰωάννης διεκάλυεν αὐτὸν λέγων· Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με; **15** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν ‘πρὸς αὐτόν’· Ἀφες ἄρτι, οὕτως γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν. **16** ‘βαπτισθεὶς δὲ’ ὁ Ἰησοῦς ‘εὐθὺς ἀνέβη’ ἀπὸ τοῦ ὅρματος· καὶ ἴδου ‘ἡνεψώχθησαν οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδεν πνεῦμα θεοῦ καταβαῖνον ὧσεὶ περιστερὰν ἐρχόμενον ἐπ’ αὐτόν. **17** καὶ ἴδου φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

4:1 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. **2** καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσεράκοντα καὶ νύκτας τεσσεράκοντα ὕστερον ἐπείνασεν. **3** καὶ προσελθὼν ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἴ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. **4** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Γέγραπται· Οὐκ ἐπ’ ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἀνθρωπός, ἀλλ’ ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευόμενῳ διὰ στόματος θεοῦ.

5 Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, **6** καὶ λέγει αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἴ τοῦ θεοῦ, βάλε σε αὐτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. **7** ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πάλιν γέγραπται· Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου.

8 Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὅρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν **9** καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ταῦτά ‘σοι πάντα’ δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. **10** τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Γέγραπται γάρ· Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. **11** τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος, καὶ ἴδου ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

3:14 Ἰωάννης Treg NIV RP] – WH **15** πρὸς αὐτόν Treg NIV RP] αὐτῷ WH **16** βαπτισθεὶς δὲ WH Treg NIV] Καὶ βαπτισθεὶς RP • εὐθὺς ἀνέβη WH Treg NIV] ἀνέβη εὐθὺς RP • ἡνεψώχθησαν WH NIV] + αὐτῷ Treg RP NA • πνεῦμα WH] τὸ πνεῦμα τοῦ Treg NIV RP • περιστερὰν WH] + καὶ Treg NIV RP **4:3** ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ WH Treg NIV] αὐτῷ ὁ πειράζων εἶπεν RP **4** δὲ WH Treg NIV] – RP • ἐπὶ WH NIV RP] ἐν Treg **5** ἔστησεν WH Treg NIV] ἴστησιν RP **9** εἶπεν WH Treg NIV] λέγει RP • σοι πάντα WH Treg NIV] πάντα σοι RP **10** Ὅπαγε WH Treg NA] + ὀπίσω μου NIV RP

12 Ἀκούσας γέδε ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
13 καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρὰ ἐλθὼν κατώκησεν εἰς Καφαρναούμ τὴν παραθαλασσίαν ἐν ὄροις Ζαβουλῶν καὶ Νεφθαλίμ· **14** ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥῆθεν διὰ Ἡσαῖου τοῦ προφήτου λέγοντος· **15** Γῆ Ζαβουλῶν καὶ γῆ Νεφθαλίμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἔθνων, **16** ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν γκοτίᾳ ᾧ φῶς εἶδεν μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς. **17** Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν· Μετανοεῖτε, ἥγγικεν γάρ ή βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

18 Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν, ἥσαν γὰρ ἀλιεῖς· **19** καὶ λέγει αὐτοῖς· Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώπων. **20** οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἤκολούθησαν αὐτῷ. **21** Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. **22** οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἤκολούθησαν αὐτῷ.

23 Καὶ περιῆγεν ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. **24** καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις γενενεγκόμενους, δαιμονιζομένους καὶ σεληνιαζομένους καὶ παραλυτικούς, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. **25** καὶ ἤκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

5:1 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ προσῆλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· **2** καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων·

4:12 δὲ WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **16** σκοτίᾳ WH Treg] σκότει NIV RP • φῶς εἶδεν WH Treg NIV] εἶδεν φῶς RP **23** ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ WH NIV] ὁ Ἰησοῦς ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ Treg; ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς RP **24** συνεχομένους WH Treg] + καὶ NIV RP

- 3 Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
- 4 μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.
- 5 μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.
- 6 μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.
- 7 μακάριοι οἱ ἔλεημονες, ὅτι αὐτοὶ ἔλεηθήσονται.
- 8 μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται.
- 9 μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ νίοι θεοῦ κληθήσονται.
- 10 μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἔνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
- 11 μακάριοι ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν καὶ εἴπωσιν πᾶν τὸν ηρόδον καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἔνεκεν ἐμοῦ. 12 χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.
- 13 Ὦμεῖς ἐστε τὸ ἄλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἴσχύει ἔτι εἰ μὴ βληθὲν ἔξω καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.
- 14 Ὦμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὅρους κειμένη· 15 οὐδὲ καίσουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. 16 οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἰδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
- 17 Μὴ νομίσητε ὅτι ἥλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἡ τοὺς προφήτας· οὐκ ἥλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι· 18 ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἔως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἵῶτα ἐν ἡ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἔως ἂν πάντα γένηται. 19 ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἀν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. 20 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

5:11 πονηρὸν WH Treg NIV] + ρῆμα RP 13 βληθὲν ἔξω WH Treg NIV] βληθῆναι ἔξω καὶ RP 20 ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη WH NIV] ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν Treg RP

21 Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἀν φονεύσῃ,
ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. **22** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὄργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ
ἀυτοῦ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἀν εἴπη τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· Ῥακά, ἔνοχος
ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἀν εἴπη· Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ
πυρός. **23** ἐὰν οὖν προσφέρης τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κάκεῖ μνησθῆς
ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σου, **24** ἀφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν
τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ὑπαγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε
ἔλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. **25** ἵσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ ἔως ὃτου
εἰ 'μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ', μήποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντιδίκος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ
κριτής τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ. **26** ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ
ἔξέλθῃς ἐκεῖθεν ἔως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.

27 Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη· Οὐ μοιχεύσεις. **28** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς
ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτὴν ἥδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ
καρδίᾳ αὐτοῦ. **29** εἰ δὲ ὁ ὄφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν
καὶ βάλε ἀπὸ σου, συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ
ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. **30** καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει
σε, ἔκκοψον αὐτὴν καὶ βάλε ἀπὸ σου, συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν
μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου 'εἰς γέενναν ἀπέλθῃ'.

31 Ἐρρέθη 'δέ· 'Ος ἀν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ
ἀποστάσιον. **32** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι 'πᾶς ὁ ἀπολύων' τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
παρεκτὸς λόγου πορνείας ποιεῖ αὐτὴν 'μοιχευθῆναι, καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην
γαμήσῃ μοιχᾶται.

33 Πάλιν ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις
δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου. **34** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὅμοσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ
οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἔστιν τοῦ θεοῦ· **35** μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἔστιν τῶν
ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἔστιν τοῦ μεγάλου βασιλέως·
36 μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὅμόσης, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκήν 'ποιῆσαι
ἢ μέλαιναν'. **37** ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὐ οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων
ἐκ τοῦ πονηροῦ ἔστιν.

5:22 αὐτοῦ WH NIV] + εἰκῇ Treg RP **25** μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ WH Treg NIV] ἐν
τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ RP • κριτής WH NIV] + σε παραδῷ Treg RP **30** εἰς γέενναν
ἀπέλθῃ WH Treg NIV] βληθῇ εἰς γέενναν RP **31** δέ WH Treg NIV] + ὅτι
RP **32** πᾶς ὁ ἀπολύων WH Treg NIV] ὃς ἀν ἀπολύσῃ RP • μοιχευθῆναι WH Treg
NIV] μοιχᾶσθαι RP **36** ποιῆσαι ἢ μέλαιναν WH Treg NIV] ἢ μέλαιναν ποιῆσαι RP

38 Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη· Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὁφθαλμοῦ καὶ ὁδόντα ἀντὶ ὁδόντος. **39** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ’ ὅστις σε γέραπίζει τοῖς τὴν δεξιὰν γίγαντα, στρέψου αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· **40** καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἀφες αὐτῷ καὶ τὸ ιμάτιον· **41** καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μῖλιον ἔν, ὑπαγε μετ’ αὐτοῦ δύο. **42** τῷ αἰτοῦντί σε γέρα, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανίσασθαι μὴ ἀποστραφῆς.

43 Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἔχθρόν σου. **44** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἔχθροὺς γέρμῶν καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν διωκόντων ὑμᾶς· **45** ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ γένεος οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. **46** ἐὰν γὰρ ἀγαπήσῃς τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸν ποιοῦσιν; **47** καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ ἑθνικοὶ τὸ αὐτὸν ποιοῦσιν; **48** Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι γέρας ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν.

6:1 Προσέχετε γένε τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μὴ γε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

2 Ὅταν οὖν ποιῆσις ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. **3** σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου, **4** ὅπως ἡ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ γέραπτῷ ἀποδώσει τοῖς.

5:39 γέραπίζει WH Treg NIV] γέραπίσει RP • εἰς WH Treg NIV] ἐπί RP • σιαγόνα NIV RP] + σου WH Treg NA **42** δέσι WH Treg NIV] δίδου RP **44** ὑμῶν WH Treg NIV] + εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς RP • τῶν WH Treg NIV] + ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ RP **45** ἐν WH Treg NIV] + τοῖς RP **46** τὸ αὐτὸν WH NIV RP] οὔτως Treg **47** ἀδελφοὺς WH Treg NIV] φίλους RP • ἑθνικοὶ WH Treg NIV] τελῶναι RP • τὸ αὐτὸν WH Treg NIV] οὔτως RP **48** ώς WH Treg NIV] ὥσπερ RP • οὐράνιος WH Treg NIV] ἐν τοῖς οὐρανοῖς RP **6:1** δὲ WH NA] – Treg NIV RP • δικαιοσύνην WH Treg NIV] ἐλεημοσύνην RP **4** κρυπτῷ WH Treg NIV] + αὐτὸς RP • σοι WH Treg NIV] + ἐν τῷ φανερῷ RP

5 Καὶ ὅταν ἀποσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὡς· οἱ ὑποκριταί· ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὅμιν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. **6** Σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἰσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου καὶ κλείσας τὴν θύραν σου πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει Γενναῖον.

7 Προσευχόμενοι δὲ μὴ βατταλογήσητε ὥσπερ οἱ ἔθνικοί, δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται· **8** μὴ οὖν ὄμοιωθῆτε αὐτοῖς, οἵδεν γὰρ ὁ πατήρ ὑμῶν ὃν χρείαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν.

9 Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου, **10** ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου, γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς· **11** τὸν ἄρτον ὑμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ὑμῖν σήμερον· **12** καὶ ἀφες ὑμῖν τὰ ὄφειλήματα ὑμῶν, ὡς καὶ ὑμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὄφειλέταις ὑμῶν· **13** καὶ μὴ εἰσενέγκης ὑμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. **14** ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐρανίος· **15** ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις, οὐδὲ ὁ πατήρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

16 Ὁταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡς οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί, ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὅμιν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. **17** Σὺ δὲ νηστεύων ἀλειψάσθαι σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, **18** ὅπως μὴ φανῆσται τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι.

19 Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σῆς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· **20** θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σῆς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου

6:5 προσεύχησθε, οὐδὲ ἔσεσθε ὡς WH Treg NIV] προσεύχῃ οὐδὲ ἔσῃ ὥσπερ RP • ὅπως WH Treg NIV] + ἀν RP • ὅμιν WH Treg NIV] + ὅτι RP **6 σοι** WH Treg NIV] + ἐν τῷ φανερῷ RP **8 δ** Treg NIV RP] + θεὸς ὁ WH **10 ἐπὶ** WH Treg NIV] + τῆς RP **12 ἀφήκαμεν** WH Treg NIV] ἀφίεμεν RP **13 πονηροῦ** WH Treg NIV] + "Οτι σοῦ ἔστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας Ἀμὴν RP **15 ἀνθρώποις** Holmes WH^{marg} NA] + τὰ παραπτώματα αὐτῶν WH Treg NIV RP **16 ὡς** WH Treg NIV] ὥσπερ RP • **κρυφαῖω** WH Treg NIV] κρυπτῷ RP

κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν· **21** ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρός Γσου, ἔκεī ἔσται καὶ ἡ καρδία Γσου.

22 Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός. ἐὰν οὖν ᾧ ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· **23** ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ἦ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἔστιν, τὸ σκότος πόσον.

24 Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἡ γὰρ τὸν ἔνα μισήσει καὶ τὸν ἔτερον ἀγαπήσει, ἡ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἐτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾶ.

25 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί Γφάγητε, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσησθε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; **26** ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; **27** τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἔνα; **28** καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πᾶς Γαύξανουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν· **29** λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. **30** εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; **31** μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες· Τί φάγωμεν; ἢ· Τί πίωμεν; ἢ· Τί περιβαλλόμεθα; **32** πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη Γέπιζητούσιν· οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρήζετε τούτων ἀπάντων. **33** ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν Γβασιλείαν καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. **34** μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον, ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει Γαύτῆς· ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

7:1 Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· **2** ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν. **3** τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν

6:21 Γσου WH Treg NIV] ὑμῶν RP • Γσου WH Treg NIV] ὑμῶν RP **22** ἢ ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς WH NIV] ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς ἢ Treg RP **25** φάγητε Holmes WH^{marg}] + ἢ τί πίητε WH Treg NIV; + καὶ τί πίητε RP **28** αὐξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν WH NIV] αὐξάνουσιν· οὐ κοπιοῦσιν οὐδὲ νήθουσιν Treg; αὐξάνει οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει RP **32** ἐπιζητοῦσιν WH Treg NIV] ἐπιζητεῖ RP **33** βασιλείαν WH] + τοῦ θεοῦ Treg NIV RP **34** αὐτῆς WH] ἐαυτῆς Treg NIV; τὰ ἐαυτῆς RP

τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; **4** ἡ πᾶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου· Ἀφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἴδού ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σοῦ; **5** ὑποκριτά, ἐκβαλε πρῶτον ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σοῦ τὴν δοκόν, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

6 Μὴ δῶτε τὸ ἄγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσουσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν καὶ στραφέντες ρήξωσιν ὑμᾶς.

7 Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. **8** πᾶς γάρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. **9** ἡ τίς Γέστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, διν Γαῖτήσει ὁ οὐίος αὐτοῦ ἄρτον — μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; **10** ἡ καὶ ἵχθυν αἰτήσει — μὴ ὅφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; **11** εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.

12 Πάντα οὖν ὅσα Γέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὕτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

13 Εἰσέλθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης· δτι πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὔρυχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς· **14** Γέτι στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν.

15 ΓΠροσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων ἔσωθεν δέ εἰσιν λύκοι ἄρπαγες. **16** ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν Γσταφυλὰς ἡ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; **17** οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ, τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ· **18** οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν

7:4 ἐκ WH Treg NIV] ἀπὸ RP **5** ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σοῦ τὴν δοκόν WH Treg NIV] τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου RP **6** καταπατήσουσιν WH Treg NIV] καταπατήσωσιν RP **8** ἀνοιγήσεται WH NIV RP] ἀνοίγεται Treg **9** ἐστιν NIV RP] – WH Treg • αἰτήσει WH Treg NA] ἐὰν αἰτήσῃ NIV RP **10** ἡ WH Treg NIV] – RP • ἵχθυν αἰτήσει WH Treg NIV] ἐὰν ἵχθυν αἰτήσῃ RP **12** ἐὰν WH NIV] ἀν Treg RP **13** ἡ πύλη Treg NIV RP] – WH **14** δτι WH] δτι δὲ NIV; τί Treg RP NA **15** Προσέχετε WH NIV] + δε Treg RP **16** σταφυλὰς WH Treg NIV] σταφυλὴν RP

καρποὺς πονηροὺς Γποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλούς ποιεῖν. **19** πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. **20** ἄρα γε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

21 Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι· Κύριε κύριε εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ’ ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν Γτοῖς οὐρανοῖς. **22** πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἑκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· Κύριε κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἔξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; **23** καὶ τότε ὅμολογήσω αὐτοῖς ὅτι Οὐδέποτε ἔγνωντο οὐδαές· ἀποχωρεῖτε ἀπ’ ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.

24 Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁ δύμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ὡκοδόμησεν ἀύτοῦ τὴν οἰκίαν¹ ἐπὶ τὴν πέτραν. **25** καὶ κατέβῃ ἡ βροχὴ καὶ ἥλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπινευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσαν τῇ οἰκίᾳ ἑκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν, τεθεμελίωτο γάρ ἐπὶ τὴν πέτραν. **26** καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς δύμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ὡκοδόμησεν ἀύτοῦ τὴν οἰκίαν¹ ἐπὶ τὴν ἄμμον. **27** καὶ κατέβῃ ἡ βροχὴ καὶ ἥλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπινευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἑκείνῃ, καὶ ἔπεσεν, καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη.

28 Καὶ ἐγένετο ὅτε Γέτελεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἔξεπλήσσοντο οἱ ὅχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· **29** ἦν γάρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἔξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς Γαύτῶν.

8:1 Καταβάντος δὲ αὐτοῦ² ἀπὸ τοῦ ὅρους ἥκολούθησαν αὐτῷ ὅχλοι πολλοί. **2** καὶ ἴδού λεπρὸς Γπροσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων· Κύριε, ἐὰν Θέλῃς δύνασαι με καθαρίσαι. **3** καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο Γαύτοῦ λέγων· Θέλω, καθαρίσθητι· καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. **4** καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Ορα μηδενὶ εἴπης, ἀλλὰ ὑπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἵερεῖ, καὶ προσένεγκον τὸ δῶρον δ προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

7:18 ποιεῖν Treg NIV RP] ἐνεγκεῖν WH **21** τοῖς WH Treg NIV] – RP **24** δύμοιωθήσεται WH Treg NIV] δύμοιώσω αὐτὸν RP • αύτοῦ τὴν οἰκίαν WH Treg NIV] τὴν οἰκίαν αὐτοῦ RP **26** αύτοῦ τὴν οἰκίαν WH Treg NIV] τὴν οἰκίαν αὐτοῦ RP **28** ἐτέλεσεν WH Treg NIV] συνετέλεσεν RP **29** αὐτῶν WH Treg NIV] – RP **8:1** Καταβάντος δὲ αὐτοῦ WH Treg NIV] Καταβάντι δὲ αὐτῷ RP **2** προσελθὼν WH Treg NIV] ἐλθὼν RP **3** αὐτοῦ WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP

5 Ἔισελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλθεν αὐτῷ ἐκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν 6 καὶ λέγων· Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. 7 Γκαὶ λέγει Γαύτῳ· Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. 8 Γκαὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἐκατόνταρχος ἔφη· Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἴκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγω, καὶ ιαθήσεται ὁ παῖς μου· 9 καὶ γὰρ ἔγω ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ Γέξουσίαν, ἔχων ὑπ’ ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· Πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἀλλω· Ἐρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου· Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. 10 ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν· Ἄμην λέγω ὑμῖν, Γπαρ’ οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ· εὔρον. 11 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσιν καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· 12 οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἔξωτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων. 13 καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἐκατοντάρχῃ· Ὑπαγε, Γώς ἐπίστευσας γεννηθήτω σοι· καὶ ιάθῃ ὁ Γπαῖς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

14 Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου εἶδεν τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν· 15 καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός, καὶ ἡγέρθη καὶ διηκόνει αὐτῷ. 16 Ὁψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς· καὶ ἔξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγω, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν· 17 ὅπως πληρωθῇ τὸ ρήθεν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.

18 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ‘πολλοὺς ὄχλους’ περὶ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. 19 καὶ προσελθὼν εἰς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἔὰν ἀπέρχῃ. 20 καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. 21 ἔτερος δὲ τῶν Γμαθητῶν εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου.

8:5 Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ WH Treg NIV] Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ RP 7 καὶ Treg NIV RP] – WH • αὐτῷ WH NIV] + ὁ Ἰησοῦς Treg RP 8 καὶ ἀποκριθεὶς NIV RP] ἀποκριθεὶς δὲ WH Treg 9 ἔξουσίαν Treg NIV RP] + τασσόμενος WH 10 παρ’ οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ WH Treg NIV] οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν RP 13 ὡς WH NIV] καὶ ὡς Treg RP • παῖς WH Treg] + αὐτοῦ NIV RP 18 πολλοὺς ὄχλους Treg RP] ὄχλον WH NIV 21 μαθητῶν WH Treg] + αὐτοῦ NIV RP

22 ὁ δὲ Ἰησοῦς γέλεγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφεις τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

23 Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ γείς πλοῖον ἡκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. **24** καὶ ἴδού σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων, αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν. **25** καὶ προσελθόντες ἥγειραν αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, σῶσον, ἀπολλύμεθα. **26** καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησεν τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. **27** οἱ δὲ ἄνθρωποι ἔθαύμασαν λέγοντες· Ποταπός ἐστιν οὗτος ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ή θάλασσα γαύτῳ ὑπακούουσιν·

28 Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν ὑπῆντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. **29** καὶ ἴδού ἔκραξαν λέγοντες· Τί ἡμῖν καὶ σοί, υἱὲ τοῦ θεοῦ; ἦλθες ὡδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; **30** ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. **31** οἱ δὲ δαιμονες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἀπόστειλον ἡμᾶς· εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. **32** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Υπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ἴδού ὥρμησεν πᾶσα ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὄδασιν. **33** οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. **34** καὶ ἴδού πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς τὸ πάντησιν τῷ Ἰησοῦ, καὶ ἴδοντες αὐτὸν παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

9:1 Καὶ ἐμβὰς γείς πλοῖον διεπέρασεν καὶ ἤλθεν εἰς τὴν ἴδιαν πόλιν.

2 Καὶ ἴδού προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. καὶ ἵδων ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυτικῷ· Θάρσει, τέκνον·

8:22 λέγει WH Treg NIV] εἶπεν RP **23** εἰς WH Treg] + τὸ NIV RP **25** προσελθόντες WH Treg NIV] + οἱ μαθηταὶ RP • σῶσον WH Treg NA] + ἡμᾶς NIV RP **27** αὐτῷ ὑπακούουσιν WH Treg NIV] ὑπακούουσιν αὐτῷ RP **28** ἐλθόντος αὐτοῦ WH Treg NIV] ἐλθόντι αὐτῷ RP • Γαδαρηνῶν WH Treg NIV] Γεργεσηνῶν RP **29** σοί WH Treg NIV] + Ἰησοῦ RP **31** ἀπόστειλον ἡμᾶς WH Treg NIV] ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν RP **32** τοὺς χοίρους WH Treg NIV] τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων RP • ἀγέλη WH Treg NIV] + τῶν χοίρων RP **34** ὑπάντησιν WH Treg NIV] συνάντησιν RP **9:1** ἐμβὰς WH Treg RP NA] + ὁ Ἰησοῦς NIV • εἰς WH Treg NIV] + τὸ RP

Γάφιενται 'σου αἱ ἀμαρτίαι'. 3 καὶ ἴδού τινες τῶν γραμματέων εἶπαν ἐν ἔαυτοῖς. Οὗτος βλασφημεῖ. 4 καὶ Γείδως ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν· Γίνατί ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; 5 τί γάρ ἐστιν εὔκοπώτερον, εἰπεῖν· ΓΑΦίενται σου αἱ ἀμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ΓΕγειρε καὶ περιπάτει; 6 οὐα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἔξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἀμαρτίας — τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ· ΓΕγερθεὶς ἀρόν σου τὴν κλίνην καὶ ὑπαγε εἰς τὸν οἴκον σου. 7 καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἴκον αὐτοῦ. 8 ἴδοντες δὲ οἱ ὄχλοι Γέφοβήθησαν καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δόντα ἔξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

9 Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τῷ τελώνιον, Μαθθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι· καὶ ἀναστὰς ἡκολούθησεν αὐτῷ.

10 Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, Γκαὶ ἴδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἀμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. 11 καὶ ἴδοντες οἱ Φαρισαῖοι Γέλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; 12 ὁ Γδὲ ἀκούσας Γεῖπεν· Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες. 13 πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν· ΓΕλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἥλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ Γάμαρτωλούς.

14 Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου λέγοντες· Διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν Γπολλά, οἱ δὲ μαθηταὶ σου οὐ νηστεύουσιν; 15 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. 16 οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἴματιφ παλαιῶ· αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἴματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. 17 οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς.

9:2 ἀφίενται WH Treg NIV] ἀφέωνται RP • **σου αἱ ἀμαρτίαι** WH Treg NIV] σοὶ αἱ ἀμαρτίαι σου RP 4 εἰδὼς WH Treg NIV] ἴδων RP NA • **Γίνατί** WH Treg NIV] + ὑμεῖς RP 5 **Ἀφίενται** WH Treg NIV] Ἀφέωνται RP • **Γειρε** WH Treg NIV] "Εγειραι RP 6 **Ἐγερθεὶς** NIV RP] "Εγειρε WH Treg 8 **έφοβήθησαν** WH Treg NIV] ἐθαύμασαν RP 10 **καὶ** WH Treg RP NA] – NIV 11 **ἔλεγον** WH Treg NIV] εἶπον RP 12 δὲ WH NIV] + **Ἰησοῦς** Treg RP • **εἶπεν** WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP 13 **ἀμαρτωλούς** WH Treg NIV] + εἰς μετάνοιαν RP 14 **πολλά** Treg RP NA] – WH NIV

εὶ δὲ μή γε, ρήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ Γάπόλλυνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.

18 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς ἴδον ἄρχων εἰς Γέλθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων ὅτι Ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθεις τὴν χεῖρά σου ἐπ’ αὐτήν, καὶ ζήσεται. **19** καὶ ἔγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς Γήκολούθει αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. **20** Καὶ ἴδον γυνὴ αἴμορροοῦσα δώδεκα ἔτη προσελθοῦσα ὅπισθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἴματίου αὐτοῦ. **21** ἔλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ· Ἐὰν μόνον ἄψωμαι τοῦ ἴματίου αὐτοῦ σωθήσομαι. **22** ὁ δὲ Ἰησοῦς στραφεὶς καὶ ἴδων αὐτὴν εἶπεν· Θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ ἐσώθῃ ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. **23** καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἴδων τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον **24** Γέλεγεν· Ἀναχωρεῖτε, οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον ἀλλὰ καθεύδει· καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. **25** ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἥγερθη τὸ κοράσιον. **26** καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

27 Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ ἡκολούθησαν Γαύτῷ δύο τυφλοὶ κράζοντες καὶ λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς, Γείτε Δαυίδ. **28** ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ· Ναί, κύριε. **29** τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων· Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γεννηθήτω ὑμῖν. **30** καὶ ἡνεῷχθησαν αὐτῶν οἱ ὄχλοι λέγοντες· Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. **31** οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

32 Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων ἴδον προσήνεγκαν αὐτῷ Γάνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. **33** καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες· Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. **34** οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

35 Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν Γμαλακίαν. **36** Ιδών δὲ τοὺς ὄχλους

9:17 ἀπόλλυνται WH Treg NIV] ἀπολοῦνται RP **18 Γέλθὼν** Treg NIV RP] προσελθὼν WH **19 ἡκολούθει** WH Treg] ἡκολούθησεν NIV RP **22 στραφεὶς** WH Treg NIV] ἐπιστραφεὶς RP **24 Γέλεγεν** WH Treg NIV] λέγει αὐτοῖς RP **27 αὐτῷ** Treg NIV RP] – WH • **νίτε** WH RP] υἱὸς Treg NIV **30 ἐνεβριμήθη** WH Treg NIV] ἐνεβριμήσατο RP **32 Γάνθρωπον** Treg NIV RP] – WH **35 μαλακίαν** WH Treg NIV] + ἐν τῷ λαῷ RP

ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν ὅτι ἥσαν ἐσκυλμένοι καὶ ἔρριμμένοι Γώσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. 37 τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ο μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἔργαται ὀλίγοι· 38 δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλῃ ἔργατας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

10:1 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς ἔξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. 2 τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὄνόματά ἔστιν ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Γαύτοῦ, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, 3 Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ Μαθθαῖος ὁ τελώνης, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ Γ Θαδδαῖος, 4 Σίμων ὁ Καναναῖος καὶ Ιούδας Γ ὁ Ισκαριώτης ὁ καὶ παραδόνς αὐτόν.

5 Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς λέγων· Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε καὶ εἰς πόλιν Σαμαριτῶν μὴ εἰσέλθητε·

6 πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. 7 πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέγοντες ὅτι Ἡγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 8 ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, νεκροὺς ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεάν ἐλάβετε, δωρεάν δότε. 9 μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, 10 μὴ πήραν εἰς ὁδὸν μηδὲ δύο χιτῶνας μηδὲ ὑποδήματα μηδὲ Γράβδον· ἀξίος γὰρ ὁ ἔργατης τῆς τροφῆς αὐτοῦ. 11 εἰς ἣν δ' ἀν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἔξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἀξιός ἔστιν· κἀκεῖ μείνατε ἔως ἀν ἔξελθητε. 12 εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀσπάσασθε αὐτήν· 13 καὶ ἐὰν μὲν ἡ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ἡ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν Γ πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. 14 καὶ δις Γ ἀν μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἔξερχόμενοι Γ ἔξω τῆς οἰκίας ἡ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. 15 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἡ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

9:36 ὠσεὶ WH NIV RP] ὡς Treg 10:2 αὐτοῦ Treg RP] + καὶ WH NIV 3 Θαδδαῖος WH Treg NIV] Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος RP 4 Καναναῖος WH Treg NIV] Κανανίτης RP • δ WH NIV] – Treg RP 8 νεκροὺς ἐγείρετε WH Treg NIV] – RP 10 ράβδον WH Treg NIV] ράβδους RP • αὐτοῦ WH Treg NIV] + ἔστιν RP 13 πρὸς Treg NIV RP] ἐφ' WH 14 ἀν WH Treg NIV] ἐὰν RP • ἔξω WH Treg NIV] – RP

16 Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. **17** προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· **18** καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἔνεκεν ἐμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. **19** ὅταν δὲ ἡ παραδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἡ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί ἡ λαλήσητε· **20** οὐ γὰρ ὑμεῖς ἔστε οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. **21** παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατήρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. **22** καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται. **23** ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἑτέραν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ ἔως ἂν ἔλθῃ ὁ οὐίος τοῦ ἀνθρώπου.

24 Οὐκ ἔστιν μαθητῆς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. **25** ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβούλ ἡ ἐπεκάλεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ.

26 Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γάρ ἔστιν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. **27** ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὔς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων. **28** καὶ μὴ ἡ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· ἡ φοβεῖσθε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον· καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. **29** οὐχὶ δύο στρουθία ἀσταρίου πωλεῖται; καὶ ἐν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἀνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν. **30** ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἡριθμημέναι εἰσίν. **31** μὴ οὖν ἡ φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς.

32 Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κάγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς·

10:19 παραδῶσιν WH Treg NIV] παραδιδῶσιν RP • **λαλήσητε** WH Treg NIV] λαλήσετε RP **23 ἑτέραν** WH Treg NIV] ἄλλην RP • **τοῦ** WH RP NA] – Treg NIV • **ἄν** Treg NIV RP] – WH **25 ἐπεκάλεσαν** WH Treg NIV] ἐκάλεσαν RP **28 ἡ φοβεῖσθε** Treg NIV RP] φοβηθῆτε WH • **ἡ φοβεῖσθε** WH NIV] φοβήθητε Treg RP • **καὶ** WH Treg NIV] + τὴν RP • **καὶ** WH Treg NIV] + τὸ RP **31 φοβεῖσθε** WH Treg NIV] φοβηθῆτε RP **32 ἐν** NIV RP] + τοῖς WH Treg NA

33 ὅστις ὁ ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι τὸν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι τὸν ἀνθρώπων· ἔμπροσθεν τῶν πατέρων μου τοῦ γένους οὐρανοῖς.

34 Μὴ νομίσητε δτὶς ἡλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἡλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν. 35 ἡλθον γὰρ διχάσαι ἀνθρωπὸν κατὰ τοῦ πατέρος αὐτοῦ καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς, 36 καὶ ἔχθροι τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. 37 ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· 38 καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὅπιστα μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. 39 ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ εύρήσει αὐτήν.

40 Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντα με. 41 ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήμψεται, καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήμψεται. 42 καὶ ὃς τὸν ποτίσῃ ἔνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

11:1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

2 Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ χριστοῦ πέμψας τὸν μαθητῶν αὐτοῦ 3 εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἰ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἔτερον προσδοκῶμεν; 4 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννην ἂν ἀκούετε καὶ βλέπετε· 5 τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν καὶ χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, τὸν νεκροὶ ἐγείρονται καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· 6 καὶ μακάριος ἔστιν ὃς τὸν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

7 Τούτων δὲ πορευομένων ἥρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου· Τί ἔξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; 8 ἀλλὰ τί ἔξήλθατε ἰδεῖν; ἀνθρωπὸν ἐν τῷ μαλακοῖς ἡμέραις ἰδούς οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν. 9 ἀλλὰ τί

10:33 δ' ἀν NIV RP] δὲ WH Treg • κάγῳ αὐτὸν WH Treg NIV] αὐτὸν κάγῳ RP • ἐν NIV RP] + τοῖς WH Treg NA 42 ἀν WH Treg NIV] ἐὰν RP 11:2 διὰ WH Treg NIV] δύο RP 5 καὶ WH Treg NIV] – RP 6 ἐὰν NIV RP] ἀν WH Treg 8 μαλακοῖς WH Treg NIV] + ἴματίοις RP • βασιλέων WH Treg NIV] βασιλείων RP • εἰσίν Treg NIV RP] – WH

ἐξήλθατε'; προφήτην ἰδεῖν'; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. **10** Γοῦτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται· Ἰδού ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου. **11** ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὃ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστιν.**12** ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἔως ἢ πρὶν ἡ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν. **13** πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἔως Ἰωάννου ἐπροφήτευσαν· **14** καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἡλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. **15** ὁ ἔχων τὸν ὄντα ἀκούετω.

16 Τίνι δὲ ὄμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὄμοία ἐστὶν παιδίοις 'καθημένοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἢ προσφωνοῦντα τοῖς ἑτέροις' **17** Γέγονοι· Ηὔλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· 'Ἐθρηγήσαμεν καὶ οὐκ ἐκόψασθε· **18** ἥλθεν γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγοντες· Δαιμόνιον ἔχει. **19** ἥλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγοντες· Ἰδού ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἀμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῆς.

20 Τότε ἡρξατο ὁνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν· **21** Ούαὶ σοι, Χοραζίν· ούαὶ σοι, Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἀν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. **22** πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἡ ὑμῖν. **23** καὶ σύ, Καφαρναούμ, 'μὴ ἔως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ'; ἔως ἢδου 'καταβήσῃ' ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις 'ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, 'ἔμεινεν ἀν μέχρι τῆς σήμερον. **24** πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῆ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἡ σοί.'

11:9 ; προφήτην ἰδεῖν WH] ἰδεῖν; προφήτην Treg NIV RP **10** οὗτός WH NIV] + γάρ Treg RP **15** ὡτα WH NIV] + ἀκούειν Treg RP **16** καθημένοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἢ προσφωνοῦσιν τοῖς ἑταίροις αὐτῶν RP **17** λέγοντες WH Treg NIV] καὶ λέγοντες RP • Ἐθρηγήσαμεν WH Treg NIV] + ὑμῖν RP **19** ἔργων WH Treg NIV] τέκνων RP **20** ἡρξατο WH Treg RP NA] + δ Ἰησοῦς NIV **23** μὴ ἔως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ WH Treg NIV] ἡ ἔως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα RP • καταβήσῃ WH Treg NIV] καταβιβασθήσῃ RP • ἐγενήθησαν WH Treg NIV] ἐγένοντο RP • ἔμεινεν WH Treg NIV] ἔμειναν RP

25 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι Γέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· **26** ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐύδοκία ἔγένετο· ἔμπροσθέν σου. **27** Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν οὐλὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ φίλος ἐστιν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

28 Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. **29** ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πραῦς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπταυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν· **30** ὁ γάρ ζυγός μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

12:1 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυας καὶ ἐσθίειν. **2** οἱ δὲ Φαρισαῖοι ιδόντες εἶπαν αὐτῷ· Ἰδοὺ οἱ μαθηταὶ σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. **3** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυὶδ ὅτε ἐπείνασεν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; **4** πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἴκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγον, διὰ οὐκ ἔξον ἦν αὐτῷ φαγεῖν οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις; **5** ἡ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσιν καὶ ἀναίτιοι εἰσιν; **6** λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ μεῖζόν ἐστιν ὥδε. **7** εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν· "Ἐλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἀν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. **8** κύριος γάρ ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

9 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἥλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν· **10** καὶ ίδοὺ ἡ ἀνθρωπὸς χείρα ἔχων ξηράν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασιν ἡθεραπεύειν; Ἰνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. **11** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Τίς ἔσται ἔξι ὑμῶν ἀνθρωπὸς ὃς ἔξει πρόβατον ἔν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸν καὶ ἐγερεῖ; **12** πόσῳ οὖν διαφέρει ἀνθρωπὸς προβάτου. ὄστε ἔξεστιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. **13** τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· "Ἐκτεινόν του τὴν χεῖρα· καὶ ἔξετεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη

11:25 ἔκρυψας WH Treg NIV] ἀπέκρυψας RP **26** εὔδοκία ἔγένετο WH NIV] ἔγένετο εὔδοκία Treg RP **12:3** ἐπείνασεν WH Treg NIV] + αὐτὸς RP **4** ἔφαγον, διὰ WH NIV] ἔφαγεν, διὰ Treg; ἔφαγεν οὓς RP **10** ἀνθρωπὸς WH Treg NIV] + ἦν τὴν RP • θεραπεύειν WH Treg RP] θεραπεῦσαι NIV **11** ἔσται WH NIV RP] – Treg **13** σου τὴν χεῖρα WH Treg NIV] τὴν χεῖρά σου RP

ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. **14** ἐξελθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ’ αὐτοῦ· ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

15 Ο δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν, καὶ ἤκολούθησαν γαύτῃ πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας, **16** καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν, **17** Γένα πληρωθῆ τὸ ρήθεν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· **18** Ἰδού ὁ παῖς μου ὃν ἤρετισα, ὁ ἀγαπητός μου ἐις ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου· θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ’ αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. **19** οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. **20** κάλαμον συντετριψμένον οὐ κατεάξει καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει, ἔως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν. **21** καὶ τῷ ὄνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.

22 Τότε ἀποσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν κωφὸν λαλεῖν καὶ βλέπειν. **23** καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον· Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαυΐδ; **24** οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον· Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβούλῳ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. **25** εἰδὼς γένετο διατομήσεις αὐτῶν εἰπεν αὐτοῖς· Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ’ ἑαυτῆς ἐργμοῦται, καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ’ ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. **26** καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ’ ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; **27** καὶ εἰ ἔγὼ ἐν Βεελζεβούλῳ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ οἰκίαι οὐ μῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται ὑμῶν. **28** εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἔγω ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ’ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **29** ἡ πῶς δύναται τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἴσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ γάρπασαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἴσχυρόν; καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. **30** ὁ μὴ ὧν μετ’ ἐμοῦ κατ’ ἐμοῦ ἐστιν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ’ ἐμοῦ σκορπίζει. **31** διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἀμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς

12:14 ἐξελθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι ... αὐτοῦ WH Treg NIV] Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ... αὐτοῦ ἐξελθόντες RP 15 αὐτῷ WH NIV] + ὄχλοι Treg RP NA 17 ἵνα WH Treg NIV] ὅπως RP 18 εἰς δν NIV RP] δν WH; ἐν ᾧ Treg 22 προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κωφός Treg RP NA] προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζόμενον τυφλὸν καὶ κωφόν WH NIV • κωφὸν WH Treg NIV] τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ RP 25 δὲ WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP 27 κριταὶ ἔσονται ὑμῶν WH Treg NIV] ὑμῶν ἔσονται κριταὶ RP 29 ἀρπάσαι WH Treg NIV] διαρπάσαι RP • διαρπάσει WH Treg RP NA] διαρπάσῃ NIV

ἀνθρώποις, ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ὁ ἀφεθήσεται. 32 καὶ ὃς ἐὰν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δὲ ἐὰν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὕτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι.

33 Ἡ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρὸν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. 34 γεννήματα ἔχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. 35 ὁ ἀγαθὸς ἀνθρωπὸς ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ἀγαθά, καὶ ὁ πονηρὸς ἀνθρωπὸς ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. 36 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν ρῆμα ἀργὸν δὲ Γλαλήσουσιν οἱ ἀνθρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως· 37 ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.

38 Τότε ἀπεκρίθησαν ἡ αὐτῷ τινες τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων λέγοντες· Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἴδεῖν. 39 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. 40 ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήπους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. 41 ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἴδον πλεῖον Ἰωνᾶ ὥδε. 42 βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἥλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἴδον πλεῖον Σολομῶνος ὥδε.

43 Ὁταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἔξελθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπτασιν, καὶ οὐχ εὑρίσκει. 44 τότε λέγει· Ἐἰς τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω· δθεν ἔξῆλθον· καὶ ἐλθὸν γενέσκει γ σχολάζοντα σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. 45 τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἔτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ

12:31 ἀφεθήσεται WH Treg NIV] + τοῖς ἀνθρώποις RP 32 τούτῳ τῷ WH Treg NIV] τῷ νῦν RP 36 λαλήσουσιν WH Treg NIV] ἐὰν λαλήσωσιν RP 38 αὐτῷ WH Treg NIV] – RP 44 Εἰς τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω WH Treg NIV] Ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου RP • εὑρίσκει WH Treg RP NA] + τὸν οἶκόν NIV • σχολάζοντα Treg NIV RP] + καὶ WH

ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. οὕτως
ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

46 Ἔτι ὁ δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις ἴδον ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ¹
αὐτοῦ εἰστήκεισαν ἔξω ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. **47** εἶπεν δέ τις αὐτῷ· Ἰδού ἡ
μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοὶ σου ἔξω ἑστήκασιν, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι.² **48** ὁ δὲ
ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ λέγοντι αὐτῷ· Τίς ἔστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες εἰσὶν οἱ
ἀδελφοί μου; **49** καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν·³
Ίδου ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου· **50** ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ
πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἔστιν.

13:1 Ἔν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔξελθὼν ὁ Ἰησοῦς τῆς οἰκίας ἐκάθητο παρὰ
τὴν θάλασσαν· **2** καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν γεις
πλοιοῖν ἐμβάντα καθῆσθαι, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγαλὸν εἰστήκει. **3** καὶ
ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς λέγων· Ἰδού ἔξηλθεν ὁ σπείρων τοῦ
σπείρειν. **4** καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἀ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἐλθόντα
τὰ πετεινὰ κατέφαγεν αὐτά. **5** ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη ὅπου οὐκ
εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως ἔξαντειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς, **6** ἡλίου
δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ἔξηράνθη. **7** ἄλλα
δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ τὸ πενιξαν αὐτά.
8 ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπόν, ὃ μὲν ἑκατὸν ὁ δὲ
ἔξηκοντα δὲ δὲ τριάκοντα. **9** ὁ ἔχων τὰ ἄκουετω.

10 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν αὐτῷ· Διὰ τί ἐν παραβολαῖς
λαλεῖς αὐτοῖς; **11** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Γαύτοῖς· Ὁτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι
τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. **12** ὅστις
γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ
ὁ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. **13** διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι
βλέποντες οὐ βλέπουσιν καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνίουσιν· **14** καὶ
ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου ἡ λέγουσα· Ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ
μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε. **15** ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία

12:46 δὲ RP] – WH Treg NIV **47 εἶπεν ... λαλῆσαι** Treg NIV RP]
– WH **48 λέγοντι** WH Treg NIV] εἰπόντι RP **13:1 Ἐν** WH Treg NIV] + δὲ RP
• **τῆς** WH Treg NIV] ἀπὸ τῆς RP **2 εἰς** WH Treg NIV] + τὸ RP **4 ἐλθόντα τὰ**
πετεινὰ WH NIV] ἥλθεν τὰ πετεινὰ καὶ RP; ἥλθον τὰ πετεινὰ καὶ Treg **7 ἔπινξαν**
NIV] ἀπέπινξαν WH Treg RP **9 ὕτα** WH NIV] + ἀκούειν Treg RP **11 αὐτοῖς**
Treg RP NA] – WH NIV

τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὡσὶν βαρέως ἥκουσαν, καὶ τοὺς ὁφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὁφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὡσὶν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ίάσουμαι αὐτούς. **16** ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὁφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν, καὶ τὰ ὅτα ὑμῶν ὅτι ὁ ἀκούσουσιν. **17** ἀμὴν γάρ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἴδειν ἢ βλέπετε καὶ οὐκ εἰδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἢ ἀκούετε καὶ οὐκ ἥκουσαν.

18 Ὦμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ ἑσπείραντος. **19** παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἀρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρεῖς. **20** ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν, **21** οὐκ ἔχει δὲ ρίζαν ἐν ἑαυτῷ ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν, γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλίζεται. **22** ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. **23** ὁ δὲ ἐπὶ τὴν καλὴν γῆν τοποθετεῖται, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιείς, ὃς δὴ καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ δὲ μὲν ἐκατὸν δὲ ἔξήκοντα δὲ τριάκοντα.

24 ᾧλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· Ὦμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἑσπείραντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. **25** ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἥλθεν αὐτοῦ ὁ ἔχθρὸς καὶ ἑπέσπειρεν ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ ἀπῆλθεν. **26** ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. **27** προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ· Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἑσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; **28** ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· Ἐχθρὸς ἀνθρώπως τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ ὁδοῦλοι αὐτῷ λέγουσιν· Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά; **29** ὁ δέ φησιν· Οὔ, μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσητε ἀμα αὐτοῖς τὸν σῖτον· **30** ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα γέμέχρι τοῦ θερισμοῦ· καὶ

13:16 ἀκούουσιν WH Treg NIV] ἀκούει RP **18 σπείραντος** WH Treg NIV] σπείροντος RP **22 τούτου** RP] – WH Treg NIV **23 καλὴν γῆν** WH Treg NIV] γῆν τὴν καλὴν RP • **συνιείς** WH Treg NIV] συνιών RP **24 σπείραντι** WH Treg NIV] σπείροντι RP **25 ἑπέσπειρεν** WH Treg NIV] ἑσπειρεν RP **27 ἑσπειρας** WH NIV RP] ἑσπειρες Treg **28 δοῦλοι αὐτῷ λέγουσιν** Treg] αὐτῷ λέγουσιν WH; δουλοι λεγουσιν αυτω NIV; δουλοι ειπον αυτω RP • **συλλέξωμεν** WH Treg NIV] συλλέξομεν RP **29 φησιν** WH Treg NIV] ἔφη RP **30 μέχρι** RP] ἔως WH Treg NIV

ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἔρῳ τοῖς θερισταῖς· Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά, τὸν δὲ σῖτον Γ συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

31 Ἀλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· 32 δὲ μικρότερον μέν ἐστιν πάντων τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ αὐξηθῇ μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστὶν καὶ γίνεται δένδρον, ὃστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

33 Ἀλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ Γ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία ἔως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

34 Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὅχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς Γ οὐδὲν ἐλάλει αὐτοῖς· 35 ὅπως πληρωθῇ τὸ ρήθεν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ Γ καταβολῆς.

36 Τότε ἀφεὶς τοὺς ὅχλους ἥλθεν εἰς τὴν Γοίκιαν, καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· Γ Διασάφησον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. 37 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς Γ εἶπεν· Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· 38 ὁ δὲ ἀγρός ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ, 39 ὁ δὲ ἔχθρὸς ὁ σπείρας αὐτά ἐστιν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια Γ αἰῶνός ἐστιν, οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοι εἰσιν. 40 ὃσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ Γ καίεται, οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ Γ αἰῶνος· 41 ἀποστελεῖ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, 42 καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται δὲ κλαυθμὸς καὶ δὲ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. 43 Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς δὲ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων Γ ὥτα ἀκούετω.

13:30 συναγάγετε NIV RP] συνάγετε WH Treg 33 ἐνέκρυψεν WH Treg NIV] ἐκρυψεν RP 34 οὐδὲν WH Treg NIV] οὐκ RP 35 καταβολῆς WH Treg] + κόσμου NIV RP 36 οἰκίαν WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP • Διασάφησον WH Treg NIV] Φράσον RP 37 εἶπεν WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP 39 αἰῶνός WH Treg NIV] τοῦ αἰῶνός RP 40 καίεται Treg RP] κατακαίεται WH NIV • αἰῶνος WH Treg NIV] + τούτου RP 43 ὥτα WH NIV] + ἀκούειν Treg RP

44 Ὅμοια ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, δὲν εὑρών ἀνθρωπος ἔκρυψεν, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει· καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

45 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἡ ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· **46** εὑρών δὲ ἔνα πολύτιμον μαργαρίτην ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν καὶ ἥγοράσειν αὐτὸν.

47 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ· **48** ἦν ὅτε ἐπληρώθη ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ καθίσαντες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἡγγη, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. **49** οὕτως ἐσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἔξελεύσονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων **50** καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἐσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων.

51 Συνήκατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ· Ναὶ. **52** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητεύθεις τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καὶ παλαιά. **53** καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετήρεν ἐκεῖθεν.

54 καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὡστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν· Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; **55** οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκtonος υἱός; Γούχη ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσήφ καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; **56** καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσιν; πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; **57** καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ ἐστιν προφήτης ἀτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. **58** καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

13:44 Ὅμοια WH Treg NIV] Πάλιν ὁμοία RP • πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει Treg NIV] πωλεῖ ὅσα ἔχει WH; πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ RP **45** ἀνθρώπῳ Treg NIV RP] – WH **46** εὑρών δὲ WH Treg NIV] δέ εὑρών RP **48** ἄγγη WH Treg NIV] ἄγγεια RP **51** Συνήκατε WH Treg NA] Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Συνήκατε NIV RP • Ναὶ WH Treg NIV] + κύριε RP **52** τῇ βασιλείᾳ WH Treg NIV] εἰς τὴν βασιλείαν RP **55** οὐχ WH Treg NIV] Οὐχί RP • Ἰωσήφ WH Treg NIV] Ἰωσῆς RP **57** πατρίδι WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP

14:1 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἥκουσεν Ἡρώδης ὁ τετραάρχης τὴν ἀκοήν Ἰησοῦ, **2** καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτοῦ· Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. **3** Οὐ γάρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδησεν Γαύτὸν καὶ ἐν φυλακῇ ἀπέθετο· διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, **4** ἔλεγεν γὰρ ἀυτῷ ὁ Ἰωάννης· Οὐκ ἔξεστιν σοι ἔχειν αὐτήν· **5** καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. **6** Γενεσίοις δὲ γενομένοις τοῦ Ἡρώδου ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἤρεσεν τῷ Ἡρώδῃ, **7** ὅθεν μετὰ ὄρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ Γέλαν αἰτήσθηται. **8** Ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς· Δός μοι, φησίν, ὥδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. **9** καὶ λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆναι, **10** καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισεν τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. **11** καὶ ἤνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς. **12** καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤραν τὸ πτῶμα καὶ ἔθαψαν Γαύτόν, καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ.

13 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἕρημον τόπον κατ' ιδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἥκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων. **14** καὶ ἔξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. **15** Ὁψίας δὲ γενομένης προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ λέγοντες· Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἥδη παρῆλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. **16** ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. **17** οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ· Οὐκ ἔχομεν ὥδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. **18** ὁ δὲ εἶπεν· Φέρετε μοι ὧδε αὐτούς. **19** καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοῦ χόρτου, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας,

14:3 αὐτὸν Treg NIV RP] – WH • ἐν φυλακῇ ἀπέθετο WH NIV] ἐν τῇ φυλακῇ ἀπέθετο Treg; ἔθετο ἐν φυλακῇ RP **4** αὐτῷ ὁ Ἰωάννης RP] ὁ Ἰωάννης αὐτῷ WH NIV; ὁ Ἰωάννης Treg **6** γενεσίοις δὲ γενομένοις WH Treg NIV] Γενεσίων δὲ ἀγομένων RP **7** ἐλαν WH NIV RP] ἀλαν Treg **9** λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς διὰ WH Treg NIV] ἐλυπήθη ὁ βασιλεὺς διὰ δὲ RP **10** τὸν NIV RP] – WH Treg **12** πτῶμα WH Treg NIV] σῶμα RP • αὐτόν WH Treg NA] αὐτό NIV RP **13** Ἀκούσας δὲ WH Treg NIV] Καὶ ἀκούσας RP **14** ἔξελθὼν WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **15** μαθηταὶ WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **18** ὥδε αὐτούς WH Treg NIV] αὐτοὺς ὥδε RP **19** τοῦ χόρτου WH Treg NIV] τοὺς χόρτους RP

ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. **20** καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἤραν τὸ περιστεῦμν τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις. **21** οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

22 Καὶ εὐθέως ἡνάγκασεν τοὺς μαθητὰς ἐμβῆναι γεις πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἔως οὖ ἀπολύτη τοὺς ὄχλους. **23** καὶ ἀπολύτας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὅρος κατ' ίδιαν προσεύξασθαι. ὁψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ. **24** τὸ δὲ πλοῖον ἥδη σταδίους πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπεῖχεν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. **25** τετάρτη δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἡ ἥλιθεν πρὸς αὐτὸὺς περιπατῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν. **26** οἱ δὲ μαθηταὶ ιδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα ἐταράχθησαν λέγοντες ὅτι Φάντασμά ἐστιν, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. **27** εὐθὺς δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· Θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε.

28 Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν· Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με ἐλθεῖν πρὸς σὲ ἐπὶ τὰ ὄδατα. **29** ὁ δὲ εἶπεν· Ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὄδατα καὶ ἥλιθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. **30** βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἵσχυρὸν ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξεν λέγων· Κύριε, σῶσόν με. **31** εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· Όλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; **32** καὶ ἀναβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. **33** οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες· Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ.

34 Καὶ διαπεράσαντες ἥλιθον ἐπὶ τὴν γῆν εἰς Γεννησαρέτ. **35** καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, **36** καὶ

14:22 ἡνάγκασεν WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP • εἰς WH Treg] + τὸ NIV RP **24** σταδίους πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπεῖχεν WH Treg NIV] μέσον τῆς θαλάσσης ἦν RP **25** ἥλιθεν WH Treg NA] ἀπῆλθεν NIV RP • αὐτὸὺς WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP • τὴν θάλασσαν WH Treg NIV] τῆς θαλάσσης RP **26** οἱ δὲ μαθηταὶ ιδόντες αὐτὸν WH NIV] καὶ ιδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ Treg RP • τῆς θαλάσσης WH Treg NIV] τὴν θάλασσαν RP **27** εὐθὺς WH Treg NIV] Εὐθέως RP • αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Treg RP] ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς WH NIV **28** αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν Treg NIV RP] ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ WH • ἐλθεῖν πρὸς σὲ WH Treg NIV] πρός σε ἐλθεῖν RP **29** πλοίου WH Treg] + NIV RP • καὶ ἥλιθεν WH NIV] ἐλθεῖν Treg RP **30** ἵσχυρὸν Treg RP NA] - WH NIV **32** ἀναβάντων WH Treg NIV] ἐμβάντων RP **33** πλοίῳ WH NIV] + ἐλθόντες Treg RP **34** ἐπὶ τὴν γῆν εἰς WH Treg NIV] εἰς τὴν γῆν RP

παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μόνον ἀψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο διεσώθησαν.

15:1 Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύμων Ὅφαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς λέγοντες **2** Διὰ τί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσιν τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας **3** αὐτῶν ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. **4** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; **5** ὁ γὰρ θεός γείπεν· Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ· Ὁ κακολογῶν πατέρα ἡ μητέρα θανάτῳ τελευτάτῳ. **6** ὑμεῖς δὲ λέγετε· Ὅς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἡ τῇ μητρὶ· Δῶρον δὲ ἐὰν ἔξ ἐμοῦ ὠφεληθῆς, **7** οὐ μὴ τιμήσει τὸν πατέρα **8** αὐτοῦ· καὶ ἥκυρώσατε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. **9** ὑποκριταί, καλῶς ἐπροφήτευσεν περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας λέγων· **10** Ο λαὸς οὗτος τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ’ ἐμοῦ· **11** μάτην δὲ σέβονται με, διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.

10 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς· Ἀκούετε καὶ συνίετε· **11** οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῦ τὸν ἀνθρωπὸν, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος τοῦτο κοινοῦ τὸν ἀνθρωπὸν. **12** Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ λέγουσιν αὐτῷ· Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; **13** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Πᾶσα φυτείᾳ ἢν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἐκριζώθησεται. **14** ἄφετε αὐτούς· τυφλοί εἰσιν ὁδηγοί τυφλῶν· τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. **15** Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην. **16** ὁ δὲ εἶπεν· Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοι ἐστε; **17** οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ καὶ εἰς

15:1 Ἰησοῦ WH Treg NIV] + οἱ RP • Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς WH Treg NIV] γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι RP **2** αὐτῶν Treg NIV RP] – WH **4** εἶπεν WH Treg NIV] ἐνετείλατο λέγων RP **6** οὐ WH Treg NIV] καὶ οὐ RP • τιμήσει WH Treg NIV] τιμήσῃ RP • αὐτοῦ WH NIV] + ἡ τὴν μητέρα αὐτοῦ Treg RP • τὸν λόγον WH Treg NIV] τὴν ἐντολὴν RP **8** Ο λαὸς οὗτος WH Treg NIV] Ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν καὶ RP **12** μαθηταὶ WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP • λέγουσιν WH Treg NIV] εἶπον RP **14** τυφλοί εἰσιν ὁδηγοί τυφλῶν Treg NA] τυφλοί εἰσιν ὁδηγοί WH NIV; ὁδηγοί εἰσιν τυφλοί τυφλῶν RP **15** ταύτην NIV RP] – WH Treg **16** δὲ WH Treg NIV] + Ἰησοῦς RP **17** οὐ WH Treg NIV] Οὕπω RP

ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; **18** τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἔξερχεται, κἀκεῖνα κοινοὶ τὸν ἄνθρωπον. **19** ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἔξερχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. **20** ταῦτα ἔστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον, τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶν φαγεῖν οὐ κοινοὶ τὸν ἄνθρωπον.

21 Καὶ ἔξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. **22** καὶ ᾧδοὺ γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὥριων ἐκείνων ἔξελθοῦσα τὸν ἔκραζεν λέγοντα· Ἐλέγεσθαν με, κύριε τοῦ δικαίου· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. **23** ὃ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸν ἡρώτουν αὐτὸν λέγοντες· Ἀπόλυτον αὐτήν, ὅτι κράζει ὅπισθεν ἡμῶν. **24** ὃ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. **25** ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ λέγοντα· Κύριε, βοήθει μοι. **26** ὃ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐκ ἔστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. **27** ἡ δὲ εἶπεν· Ναί, κύριε, καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἔσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. **28** τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· Ὡς γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. καὶ ιάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

29 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἀναβάτης εἰς τὸ ὅρος ἐκάθιθο ἐκεῖ. **30** καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὅχλοι πολλοὶ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν τοῖς κωφούς, τυφλούς, χωλούς, κυλλούς, καὶ ἐτέρους πολλούς, καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας τοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς· **31** ὥστε τὸν ὅχλον ταῦτας κωφούς λαλοῦντας κυλλούς ὑγιεῖς· καὶ χωλούς περιπατοῦντας καὶ τυφλούς βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν Ἰσραὴλ.

32 Οὐ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν· Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὅχλον, ὅτι ἥδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. **33** καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ· Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι

15:22 ἔκραζεν WH Treg NIV] ἔκραύγασεν αὐτῷ RP • υἱὸς WH Treg NIV] υἱὸς RP **23** ἡρώτουν WH Treg NIV] ἡρώτων RP **25** προσεκύνει WH Treg NIV] προσεκύνησεν RP **30** κωφούς, τυφλούς, χωλούς, κυλλούς Holmes] χωλούς, κυλλούς, τυφλούς, κωφούς WH; χωλούς, τυφλούς, κωφούς, κυλλούς Treg RP; χωλούς, τυφλούς, κυλλούς, κωφούς NIV • αὐτοῦ WH Treg NIV] τοῦ Ἰησοῦ RP **31** τὸν ὅχλον WH NIV] τοὺς ὅχλους Treg RP • κυλλούς ὑγιεῖς Treg NIV RP] – WH • καὶ WH Treg NIV] – RP **33** μαθηταὶ WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP

τοσοῦτοι ὡστε χορτάσαι ὅχλον τοσοῦτον; **34** καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπαν· Ἐπτά, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. **35** καὶ Γαραγγείλας τῷ ὅχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν **36** ἔλαβεν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ Γέδιδου τοῖς Γμαθηταῖς οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὅχλοις¹. **37** καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ τὸ περισσεῦν τῶν κλασμάτων ἥραν² ἐπτὰ σπυρίδας πλήρεις. **38** οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἀνδρες χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. **39** καὶ ἀπολύσας τοὺς ὅχλους ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἤλθεν εἰς τὰ ὅρια Γαγαδάν.

16:1 Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. **2** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ὁψίας γενομένης λέγετε· Εὐδία, πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός. **3** καὶ πρωΐ· Σήμερον χειμών, πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. Γτὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε.³ **4** Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Γιωνᾶ. καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν.

5 Καὶ ἐλθόντες οἱ Γμαθηταὶ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. **6** ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ὁράτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. **7** οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες ὅτι Ἅρτους οὐκ ἐλάβομεν. **8** γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς Γεῖπεν· Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, δλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ Γέλαβετε; **9** οὕπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; **10** οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε; **11** πῶς οὐ νοεῖτε ὅτι οὐ περὶ ἄρτων εἴπον ύμῖν; Γπροσέχετε δὲ⁴ ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ

15:35 παραγγείλας WH Treg NIV] ἐκέλευσεν RP • τῷ ὅχλῳ WH Treg NIV] τοῖς ὅχλοις RP **36** ἔλαβεν WH Treg NIV] καὶ λαβών RP • καὶ WH Treg NIV] – RP • ἐδίδου WH Treg NIV] ἔδωκεν RP • μαθηταῖς WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP • τοῖς ὅχλοις WH Treg NIV] τῷ ὅχλῷ RP **37** τὸ ... κλασμάτων ἥραν WH Treg NIV] ἥραν τὸ ... κλασμάτων RP **39** Μαγαδάν WH Treg NIV] Μαγδαλά RP **16:2-3** Ὁψίας γενομένης ... οὐ δύνασθε Treg NIV RP] [[WH]] • τὸ Treg NIV [[WH]]] Ὕποκριταί τὸ RP **4** Γιωνᾶ WH Treg NIV] + τοῦ προφήτου RP **5** μαθηταὶ WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **8** εἶπεν WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP • ἐλάβετε Treg RP] ἔχετε WH NIV **11** ἄρτων WH Treg NIV] ἄρτου RP • προσέχετε δὲ WH Treg NIV] προσέχειν RP

Σαδδουκαίων. **12** τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν ἄρτων ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου ἤρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων· Γίνα λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; **14** οἱ δὲ εἶπαν· Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἡλίαν, ἔτεροι δὲ Ἰερεμίαν ἢ ἔνα τῶν προφητῶν. **15** λέγει αὐτοῖς· Υμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; **16** ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν· Σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. **17** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σᾶρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέν σοι ἀλλ᾽ ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· **18** καγὼ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ἃδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. **19** Γδώσω σοι τὰς κλεῖδας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὁ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὁ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. **20** τότε γινεται εἰπεῖν αὐτοῖς· Καὶ μηδενὶ εἶπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ χριστός.

21 Ἀπὸ τότε ἥρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν· καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. **22** καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἥρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων· Ἰλεώς σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. **23** ὁ δὲ στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ· Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· σκάνδαλον εἴ̄ ἐμοῦ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

24 Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι. **25** ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δὲ ἀν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν. **26** τί γὰρ ὡφεληθήσεται ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ

16:12 τῶν ἄρτων WH Treg NIV] τοῦ ἄρτου RP **13** Τίνα WH Treg NIV] + με RP **17** ἀποκριθεὶς δὲ WH Treg NIV] Καὶ ἀποκριθεὶς RP **19** δώσω WH NIV] καὶ δώσω Treg RP • κλεῖδας WH Treg NIV] κλεῖς RP • ἐὰν WH NIV RP] ἀν Treg • ἐὰν WH NIV RP] ἀν Treg **20** διεστελλατο Treg RP NA] ἐπετίμησεν WH NIV • μαθηταῖς WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP • ἐστιν WH Treg NIV] + Ἰησοῦς RP **21** ὁ Ἰησοῦς Treg NIV RP] Ἰησοῦς Χριστὸς WH • εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν WH Treg NIV] ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα RP **23** εἴ̄ ἐμοῦ WH Treg NIV] μου εἴ̄ RP **25** ἐὰν WH Treg NIV] ἀν RP **26** ὡφεληθήσεται WH Treg NIV] ὡφελεῖται RP

ζημιωθῆ; ἢ τί δώσει ἀνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; 27 μέλλει γὰρ ὁ οὐδὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. 28 ἀμὴν λέγω ὑμῖν τὸτι εἰσίν τινες τῶν ὡδεῖς ἐστώτων οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἔως ἂν ἴδωσιν τὸν οὐδὸν τοῦ ἀνθρώπου ἔρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

17:1 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἔξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἵδιαν. 2 καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἴματα αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. 3 καὶ ἴδού τὸ φθῆ αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἡλίας συλλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ. 4 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὡδεῖς εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσω ὡδεῖς τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἡλίᾳ μίαν. 5 ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἴδού νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἴδού φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· ἀκούετε αὐτοῦ. 6 καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἐπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. 7 καὶ προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀψάμενος αὐτῶν εἶπεν· Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. 8 ἐπάραντες δὲ τοὺς ὄφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ τὸν ἀριστὸν Ἰησοῦν μόνον.

9 Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὅρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα ἔως οὗ ὁ οὐδὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἐγερθῆ. 10 καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἡλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; 11 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἡλίας μὲν τὸ φθῆται καὶ ἀποκαταστήσει πάντα· 12 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Ἡλίας ἥδη ἥλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν ἀλλὰ ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἦθελησαν.

16:28 ὅτι WH NIV] – Treg RP • τῶν ὡδεῖς ἐστώτων WH Treg NIV] ὡδεῖς ἐστῶτες RP 17:2 ἐγένετο WH Treg NIV] ἐγένοντο RP 3 ὄφθη WH Treg NIV] ὄφθησαν RP • συλλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ WH Treg NIV] μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες RP 4 ποιήσω WH NIV] ποιήσωμεν Treg RP • Ἡλίᾳ μίαν WH Treg NIV] μίαν Ἡλίᾳ RP 5 ἀκούετε αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτοῦ ἀκούετε RP 7 προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀψάμενος αὐτῶν WH NIV] προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἤψατο αὐτῶν Treg; προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἤψατο αὐτῶν καὶ RP 8 αὐτὸν WH NIV] τὸν Treg RP 9 ἐγερθῆ WH Treg NIV] ἀναστῆ RP 10 μαθηταὶ WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP 11 δὲ WH Treg NIV] + Ἰησοῦς RP • εἶπεν WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP • ἔρχεται WH Treg NIV] + πρῶτον RP

οὗτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. **13** τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

14 Καὶ ὅτι πρὸς τὸν ὄχλον προσῆλθεν αὐτῷ ἀνθρωπὸς γονυπετῶν αὐτὸν **15** καὶ λέγων· Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς πάσχει, πολλάκις γάρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. **16** καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἡδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. **17** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ὡς γενεὰ ἀπιστος καὶ διεστραμμένη, ἔως πότε μεθ' ὑμῶν ἔσομαι· ἔως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν ὥδε. **18** καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον· καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. **19** Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ᾧδιαν εἶπον· Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἡδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; **20** ὃ δὲ λέγει αὐτοῖς· Διὰ τὴν ὅλιγοπιστίαν ὑμῶν· ἀμὴν γάρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὅρῳ τούτῳ· Ἄλλα τέλα τοῦτο οὐδέν.

22 Συστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαΐᾳ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, **23** καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

24 Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπαν· Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; **25** λέγει· Ναί. καὶ ὅτι προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων· Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσιν τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; **26** ἐπίποντος δέ· Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἄρα γε ἐλεύθεροι εἰσιν οἱ υἱοί. **27** Ἰνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς γεις θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἵχθὺν ἄρον, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εύρήσεις στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

17:14 ἐλθόντων WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **15** πάσχει NIV RP] ἔχει WH Treg **17** μεθ' ὑμῶν ἔσομαι WH Treg NIV] ἔσομαι μεθ' ὑμῶν RP **20** λέγει WH Treg NIV] Ἰησοῦς εἶπεν RP • ὅλιγοπιστίαν WH Treg NIV] ἀπιστίαν RP • Μετάβα ἔνθεν WH Treg NIV] Μετάβηθι ἔντεῦθεν RP • ὑμῖν WH NIV] + 21 Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ. Treg RP **22** Συστρεφομένων WH Treg NIV] Ἀναστρεφομένων RP **25** ἐλθόντα WH Treg NIV] ὅτε εἰσῆλθεν RP **26** εἰπόντος δέ WH Treg NIV] Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος RP **27** εἰς WH Treg NA] + τὴν NIV RP • ἀναβάντα WH Treg NIV] ἀναβαίνοντα RP

18:1 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες· Τίς ἄρα μείζων ἔστιν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; **2** καὶ ἡ προσκαλεσάμενος παιδίον ἔστησεν αὐτὸν ἐν μέσῳ αὐτῶν **3** καὶ εἶπεν· Ἄμην λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. **4** ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἔστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· **5** καὶ ὅς ἡ ἐὰν δέξηται ἐν παιδίον τοιούτῳ ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται.

6 Ὡς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἔνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ἡ περίτελλη τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. **7** οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων ἀνάγκη ἡ γὰρ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται.

8 Εἰ δὲ ἡ χείρ σου ἡ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον ἡ αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἔστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν ἡ κυλλὸν ἡ χωλόν, ἡ δύο χεῖρας ἡ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. **9** καὶ εἰ ὁ ὄφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἔστιν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἡ δύο ὄφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

10 Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἐνὸς τῶν μικρῶν τούτων, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατέρος μου τοῦ ἐν τῷ οὐρανοῖς. **11** τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηται τινι ἀνθρώπῳ ἐκατὸν πρόβατα καὶ πλανηθῆ ἐν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ἡ ἀφήσει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐπὶ τὰ ὅρη καὶ πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον; **12** καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπὶ αὐτῷ μᾶλλον ἡ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. **13** οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα ἡ ἔμπροσθεν τοῦ πατέρος ὁ ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μικρῶν τούτων.

18:2 προσκαλεσάμενος WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **5 ἐὰν** WH NIV RP] ἀν Treg • ἐν παιδίον τοιούτῳ WH NIV] ἐν παιδίον τοιούτον Treg; παιδίον τοιούτον ἐν RP **6 εἰς** RP] περὶ WH Treg NIV **7 γὰρ** WH Treg NIV] + ἔστιν RP • ἀνθρώπῳ WH Treg NIV] + ἐκείνῳ RP **8 αὐτὸν** WH Treg NIV] αὐτὰ RP • κυλλὸν ἡ χωλόν WH NIV] χωλὸν ἡ κυλλόν Treg RP **10 οὐρανοῖς** WH Treg NIV] + 11 ᾧ Ηλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός. RP **12 ἀφήσει** WH Treg NIV] ἀφεῖς RP • καὶ WH Treg NIV] – RP **14 ἔμπροσθεν** WH Treg RP NA] – NIV • ὅμιλον NIV RP] μου WH Treg • **ἐν** WH Treg NIV] εἰς RP

15 Ἐὰν δὲ ἀμαρτήσῃ ἕτερος σου, Γάπαγε ἔλεγχον αὐτὸν μεταξὺ σου καὶ αὐτοῦ μόνου. ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου· **16** ἐάν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σου ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ρῆμα· **17** ἐάν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὸν τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐάν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἔθνικὸς καὶ ὁ τελώνης. **18** ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα Γάπαγε ἐάν δῆσῃτε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένα Γάπαγε ὑμῖν ὅσα ἐάν λύσῃτε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένα Γάπαγε ὑμῖν· **19** Πάλιν Γάπαγε ὑμῖν ὅτι ἐάν δύο Γάπαγε ὑμῖν συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν· ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὐδὲν αἴτησωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατέρος μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. **20** οὐ γάρ εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἴμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.

21 Τότε προσελθὼν ἀντῷ ὁ Πέτρος εἶπεν· Κύριε, ποσάκις ἀμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἔως ἐπτάκις; **22** λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Οὐ λέγω σοι ἔως ἐπτάκις ἀλλὰ ἔως ἑβδομηκοντάκις ἐπτά.

23 Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ ὃς ἡθέλησεν συνάραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ· **24** ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν Γάπαγε ἀντῷ εἷς ὁ φειλέτης μυρίων ταλάντων. **25** μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος πραθῆναι καὶ τὴν Γυναικαν τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα Γάπαγε καὶ ἀποδοθῆναι. **26** πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ λέγων· Γάκροθύμησον ἐπ’ ἔμοι, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι· **27** σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ. **28** ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκείνος εὗρεν ἔνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ ὃς ὡφειλεν αὐτῷ ἐκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἐπνιγεν λέγων· Γάπαγε εἰ τι ὁ φειλεῖς. **29** πεσὼν οὖν ὁ σύνδολος Γάπαγε παρεκάλει αὐτὸν λέγων· Γάκροθύμησον ἐπ’ ἔμοι, καὶ ἀποδώσω σοι. **30** δὲ οὐκ ἦθελεν, ἀλλὰ

18:15 εἰς σὲ Treg NIV RP] – WH • **ὕπαγε** WH Treg NIV] + καὶ RP **18 ἐὰν** WH NIV RP] ἐν Treg • Γάπαγε WH NIV] + τῷ Treg RP • Γάπαγε WH NIV] + τῷ Treg RP **19 ἀμὴν** WH Treg RP NA] – NIV • συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν WH Treg NIV] ὑμῶν συμφωνήσωσιν RP **21 αὐτῷ δ** Πέτρος εἶπεν RP] δ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ WH Treg NIV **24 προστηνέχθη** NIV RP] προστήχθη WH Treg • αὐτῷ εἷς Treg NIV RP] εἷς αὐτῷ WH **25 κύριος** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP • γυναικα WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP • Γάπαγε WH Treg NIV] εἶχεν RP **26 Γάκροθύμησον** WH Treg NIV] Κύριε Γάκροθύμησον RP • ἔμοι WH NIV RP] ἐμέ Treg • ἀποδώσω σοι WH Treg NIV] σοι ἀποδώσω RP **28 Ἀπόδος** WH Treg NIV] + μοι RP **29 αὐτῷ** WH Treg NIV] + εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ RP • ἔμοι WH NIV RP] ἐμέ Treg

ἀπελθών ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἔως Γοῦ ἀποδῷ τὸ ὄφειλόμενον. **31** ἰδόντες γοῦν οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα. **32** τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· Δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὄφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· **33** οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὃς κάγὼ σὲ ἤλεγσα; **34** καὶ ὅργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς ἔως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὄφειλόμενον. **35** Οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ Γούρανιος ποιήσει ὑμῖν ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἔκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν.

19:1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἥλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. **2** καὶ ἥκιολούθησαν αὐτῷ ὅχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

3 Καὶ προσῆλθον τῷ αὐτῷ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν καὶ τὸ λέγοντες· Εἰ ἔξεστιν τῷ ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναικαν αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; **4** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς τοῖς εἶπεν· Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ κτίσας ἀπὸ ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς **5** καὶ εἶπεν· Ἔνεκα τούτου καταλείψει ἀνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ τὸν κολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν; **6** ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ σὰρξ μία. Ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν ἀνθρωπος μὴ χωριζέτω. **7** λέγουσιν αὐτῷ· Τί οὖν Μωϋσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ ἀπολῦσαι τῷ αὐτῷ; **8** λέγει αὐτοῖς ὅτι Μωϋσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῆσαι τὰς γυναικας ὑμῶν, ἀπὸ ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως. **9** λέγω δὲ ὑμῖν τὸ ὅτι δέ ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναικαν αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ καὶ γαμήσῃ ἄλλην μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται·

18:30 οὗ RP] – WH Treg NIV **31** οὗν WH Treg NIV] δὲ RP **34** ὄφειλόμενον WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **35** οὐράνιος WH Treg NIV] ἐπουράνιος RP • ὑμῶν WH Treg NIV] + τὰ παραπτώματα αὐτῶν RP **19:3** αὐτῷ WH Treg NIV] + οἱ RP • λέγοντες WH Treg NIV] + αὐτῷ RP • ἀνθρώπῳ Treg NIV RP] – WH **4** εἶπεν WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP • κτίσας WH Treg NIV] ποιήσας RP **5** Ἔνεκα WH Treg NIV] “Ἐνεκεν RP • κολληθήσεται WH Treg NIV] προσκολληθήσεται RP **7** αὐτήν NIV RP] – WH Treg **9** ὅτι WH NIV RP] – Treg • καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται Treg RP] – WH NIV

10 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἡμαθηταί· Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμῆσαι. **11** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον ἀλλ' οἷς δέδοται. **12** εἰσὶν γὰρ εὐνοῦχοι οἵτινες ἔκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω.

13 Τότε ἡ προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδία ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῆ αὐτοῖς καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. **14** ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἀφετε τὰ παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με, τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. **15** καὶ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

16 Καὶ ἴδον εἰς προσελθών ἀυτῷ εἶπεν· Γιδάσκαλε, τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα ἡ σχῶ ζωὴν αἰώνιον; **17** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἰς ἐστιν ὁ ἀγαθός· εἰ δὲ θέλεις εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, τήρησον τὰς ἐντολάς. **18** λέγει αὐτῷ· Ποίας; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Τὸ οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, **19** Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. **20** λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· Πάντα ταῦτα ἐφύλαξα· τί ἔτι ὑστερῶ; **21** ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὑπαγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ τὸ δός πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. **22** ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθεν λυπούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ἐμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πλούσιος δυσκόλως εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. **24** πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος εἰσελθεῖν

19:10 μαθηταὶ WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP NA **11 τοῦτον** Treg NIV RP] – WH **13 προσηνέχθησαν** WH Treg NIV] προσηνέχθη RP **15 τὰς χεῖρας αὐτοῖς** WH Treg NIV] αὐτοῖς τὰς χεῖρας RP **16 αὐτῷ εἶπεν** WH Treg NIV] εἶπεν αὐτῷ RP • **Διδάσκαλε** WH Treg NIV] + ἀγαθέ RP • **σχῶ** WH Treg NIV] ἔχω RP **17 ἐρωτᾶς** περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἰς ἐστιν ὁ ἀγαθός WH Treg NIV] λέγεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθός εἰ μὴ εἰς ὁ θεός RP • **εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν** WH Treg NIV] εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν RP • **τήρησον** NIV RP] τήρει WH Treg **18 εἶπεν** Treg NIV RP] ἔφη WH **20 Πάντα ταῦτα** NIV RP] Ταῦτα πάντα WH Treg • **ἐφύλαξα** WH Treg NIV] ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου RP **21 δός** RP] + τοῖς WH Treg NIV • **οὐρανοῖς** WH Treg NIV] οὐρανῷ RP **22 λόγον** Treg NIV RP] + τοῦτον WH **23 πλούσιος δυσκόλως** WH Treg NIV] δυσκόλως πλούσιος RP **24 τρυπήματος** Treg NIV RP] τρήματος WH • **εἰσελθεῖν** WH Treg] διελθεῖν NIV RP

ἡ πλούσιον ἐις τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· 25 ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἔξεπλήσσοντο σφόδρα λέγοντες· Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; 26 ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, παρὰ δὲ θεῷ πάντα δύναται.

27 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἥκολουθόσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; 28 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθόσαντές μοι ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, γκαθήσεσθε καὶ γένεται ἡμεῖς ἐπὶ δῶδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς δῶδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. 29 καὶ πᾶς γροστις ἀφῆκεν ὅικίας ἦν ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα ἢ ἀγρούς ἔνεκεν τοῦ ὄνοματός μου, γέκατονταπλασίονα λήμψεται καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. 30 πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

20:1 Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ ὅστις ἔξῆλθεν ἀμά πρωΐ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. 2 γρομφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δημαρίου τὴν ἡμέραν ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. 3 καὶ ἔξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς· 4 καὶ ἐκείνοις εἶπεν· Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἔαν ἢ δίκαιον δώσω ὑμῖν. 5 οἱ δὲ ἀπῆλθον. Γράπλιν ἔξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν ἐποίησεν ὠσαύτως. 6 περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ἔξελθὼν εὗρεν ἄλλους γέστῶτας, καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί ὡδε ἐστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; 7 λέγουσιν αὐτῷ· Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα. 8 ὁψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· Κάλεσον τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπόδος γαύτοῖς

19:24 εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ WH] εἰσελθεῖν εἰς ... τοῦ θεοῦ NIV; εἰς ... τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν RP; εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν Treg 25 μαθηταὶ WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP 28 καθήσεσθε WH NIV] καθίσεσθε Treg RP • ὑμεῖς WH NIV RP] αὐτοὶ Treg 29 ὅστις WH Treg NIV] ὅς RP • οἰκίας ἢ WH NIV RP] – Treg • γυναῖκα ἢ RP] – WH Treg NIV • ἀγροὺς WH NIV RP] + ἢ οἰκίας Treg • ὄνοματός μου Treg NIV RP] ἐμοῦ ὄνοματος WH • ἐκατονταπλασίονα NIV RP] πολλαπλασίονα WH Treg 20:2 συμφωνήσας δὲ WH Treg NIV] Καὶ συμφωνήσας RP 5 πάλιν NIV RP] + δὲ WH Treg NA 6 ἑνδεκάτην WH Treg NIV] + ὥραν RP • ἐστῶτας WH Treg NIV] + ἀργούς RP 7 ἀμπελῶνα WH Treg NIV] + καὶ ὃ ἔαν ἢ δίκαιον λήμψεσθε RP 8 αὐτοῖς Treg NIV RP] – WH

τὸν μισθὸν ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἔως τῶν πρώτων. **9** ὁ καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. **10** ὁ καὶ ἐλθόντες οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν δτὶ πλεῖστον λήμψονται· καὶ ἔλαβον τὸ ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοῖ. **11** λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου **12** λέγοντες· Οὗτοι οἱ ἐσχατοί μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἵσους ἀυτοὺς ἡμῖν ἐποίησας τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. **13** ὃ δὲ ἀποκριθεὶς ἐνὶ αὐτῶν εἶπεν· Ἐταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; **14** ἄρον τὸ σὸν καὶ ὑπαγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοὶ. **15** Γούκ ἔξεστίν μοι ὁ θέλω ποιῆσαι ἐν τοῖς ἐμοῖς; Ἡ δὲ ὁφθαλμός σου πονηρός ἐστιν δτὶ ἐγὼ ἀγαθός εἰμι; **16** οὕτως ἔσονται οἱ ἐσχατοί πρῶτοι καὶ οἱ πρῶτοι λέγοντει.

17 Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβεν τοὺς δώδεκα μαθητὰς κατ' ιδίαν, καὶ ἐν τῇ ὁδῷ εἶπεν αὐτοῖς. **18** Ιδού ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, **19** καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ λέγεται.

20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ. **21** ὃ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Τί θέλεις; λέγει αὐτῷ· Εἰπέ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου εἰς ἐκ δεξιῶν τοῦ σου καὶ εἴς ἐξ εὐωνύμων σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. **22** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε· δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω τούτῳ πίνειν; λέγουσιν αὐτῷ· Δυνάμεθα. **23** λέγει αὐτοῖς· Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, τὸ

20:9 καὶ ἐλθόντες Treg NIV RP] ἐλθόντες δὲ WH **10 καὶ ἐλθόντες** WH Treg NIV] Ελθόντες δὲ RP • πλεῖστον WH Treg NIV] πλεῖστα RP • τὸ ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοῖ WH Treg NIV] καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον RP **12 λέγοντες** WH Treg NIV] + δτὶ RP • αυτοὺς ἡμῖν WH] ἡμῖν αὐτοὺς Treg NIV RP **13 ἐνὶ αὐτῶν εἶπεν** WH NIV] εἶπεν ἐνὶ αὐτῶν Treg RP **15 οὐκ** WH Treg NIV] "H οὐκ RP NA • οἱ θέλω ποιῆσαι WH Treg NIV] ποιῆσαι οἱ θέλω RP • ἡ WH Treg NIV] Ei RP **16 ἐσχατοί** WH NIV] + πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοὶ δλίγοι δὲ ἐκλεκτοί Treg RP **17 Καὶ ἀναβαίνων** δ Treg NIV RP] Μέλλων δὲ ἀναβαίνειν WH • μαθητὰς WH NIV RP] – Treg • καὶ ἐν τῇ ὁδῷ WH Treg NA] ἐν τῇ ὁδῷ καὶ RP; καὶ NIV **19 ἐγερθήσεται** WH Treg NIV] ἀναστήσεται RP **20 παρ'** RP] ἀπ' WH Treg NIV **21 σου** Treg NIV RP] – WH **22 πίνειν** WH Treg NIV] + ἡ τὸ βάπτισμα δ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι RP **23 λέγει** WH Treg NIV] Καὶ λέγει RP • πίεσθε WH Treg NIV] + καὶ τὸ βάπτισμα δ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆσθε RP

δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ Γεύωνύμων οὐκ ἔστιν Γέμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἵς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου.

24 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἡγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. 25 ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν· Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἔθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. 26 οὐχ οὕτως ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς Γάνθι θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγις γενέσθαι ἔσται ὑμῶν διάκονος, 27 καὶ ὃς Γάνθι θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος ἔσται ὑμῶν δοῦλος· 28 ὥσπερ ὁ οὐρανὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἥλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

29 Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱεριχὼ ἥκολούθησεν αὐτῷ ὅχλος πολύς. 30 καὶ ίδου δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες· 'Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς', 'Γείος Δαυίδ. 31 ὁ δὲ ὅχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν· οἱ δὲ μεῖζον Γέκραξαν λέγοντες· 'Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς', 'Γείος Δαυίδ. 32 καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν· Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; 33 λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἵνα ἀνοιγάσσιν οἱ ὁφθαλμοὶ ὑμῶν'. 34 σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο τῶν Γόμματων αὐτῶν, καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν καὶ ἥκολούθησαν αὐτῷ.

21:1 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἥλθον εἰς Βηθφαγὴ Γείσ τὸ Ὁρος τῶν Ἐλαιῶν, τότε ΓΙησοῦς ἀπέστειλεν δύο μαθητὰς ς λέγων αὐτοῖς· 'Πορεύεσθε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ Γεύθέως εύρήσετε δόνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες Γάγάγετέ μοι. 3 καὶ ἐάν τις

20:23 εὔωνύμων WH Treg NIV] + μου RP • ἐμὸν WH Treg NIV RP] + τοῦτο WH^{marg} NA 26 ἔσται NIV] δέ ἔσται RP; ἔστιν WH Treg • ἀν WH Treg] ἐὰν NIV RP 27 ἀν WH Treg NIV] ἐὰν RP • ἔσται WH Treg NIV] ἔστω RP 30 Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς WH Treg NIV] ἐλέησον ἡμᾶς κύριε RP NA • υἱὸς WH Treg RP NA] υἱὸς NIV 31 ἔκραξαν WH Treg NIV] ἔκραζον RP • Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς WH Treg NIV] ἐλέησον ἡμᾶς κύριε RP NA • υἱὸς WH Treg RP NA] υἱὸς NIV 33 ἀνοιγάσσιν οἱ ὁφθαλμοὶ ὑμῶν WH Treg NIV] ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὁφθαλμοὶ RP 34 ὁμμάτων WH Treg NIV] ὁφθαλμῶν RP • ἀνέβλεψαν WH Treg NIV] + αὐτῶν οἱ ὁφθαλμοί RP 21:1 εἰς WH Treg NIV] πρὸς RP • Ἰησοῦς WH NIV] ὁ Ἰησοῦς Treg RP 2 Πορεύεσθε WH Treg NIV] Πορεύθητε RP • κατέναντι WH Treg NIV] ἀπέναντι RP • εύθέως Treg NIV RP] εὐθὺς WH • ἀγάγετέ WH NIV RP] ἀγαγετέ Treg

ὅμιν εἴπη τι, ἐρεῖτε δότι Ὁ κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει· Γεύθυς δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς. **4** Τοῦτο γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ρήθεν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· **5** Εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών· Ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι πρᾶς καὶ ἐπιβεβήκως ἐπὶ ὄνον καὶ ἐπὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου. **6** πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτῶν τὰ ἴματα, καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. **8** ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἴματα ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ ἔστρωνυνεν ἐν τῇ ὁδῷ. **9** οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες ἀυτὸν καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες· Ωσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυΐδ· Εὐλογημένος ὁ ἔρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου· Ωσαννὰ ἐν τοῖς ψίστοις. **10** καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα· Τίς ἐστιν οὗτος; **11** οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης Ἰησοῦς· ὁ ἀπὸ Ναζαρέθ τῆς Γαλιλαίας.

12 Καὶ εἰσῆλθεν Ἰησοῦς εἰς τὸ Ἱερόν, καὶ ἐξέβαλεν πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ Ἱερῷ καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψεν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς, **13** καὶ λέγει αὐτοῖς· Γέγραπται· Ο οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ποιεῖτε σπήλαιον ληστῶν.

14 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ· ἐν τῷ Ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. **15** Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἀποίησεν καὶ τοὺς παῖδας τοὺς κράζοντας ἐν τῷ Ἱερῷ καὶ λέγοντας· Ωσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυΐδ ἡγανάκτησαν **16** καὶ εἶπαν αὐτῷ· Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Ναί. οὐδέποτε ἀνέγνωτε δότι Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἷνον; **17** καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ηὔλισθη ἐκεῖ.

21:3 εύθυς WH Treg NIV] εὐθέως RP • **ἀποστελεῖ** WH Treg NIV] ἀποστέλλει RP **4 δὲ** WH Treg NIV] + δλον RP **5 ἐπὶ** WH Treg NIV] – RP **6 συνέταξεν** WH Treg NIV] προσέταξεν RP **7 ἐπ'** WH Treg NIV] ἐπάνω RP • **ἱμάτια** WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **9 αὐτὸν** WH Treg NIV] – RP **11 ὁ προφήτης Ἰησοῦς** WH Treg NIV] Ἰησοῦς ὁ προφήτης RP **12 Ἰησοῦς** WH Treg NIV] ὁ Ἰησοῦς RP • **ἱερόν** WH Treg NIV] + τοῦ θεοῦ RP **13 ποιεῖτε** WH Treg NIV] ἐποιήσατε RP **14 τυφλοὶ καὶ χωλοὶ** WH Treg NIV] χωλοὶ καὶ τυφλοὶ RP **15 τοὺς** WH Treg NIV] – RP

18 Γίπρωτος δὲ τὸ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν ἐπείνασεν. **19** καὶ ἴδων συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἥλθεν ἐπ' αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον, καὶ λέγει αὐτῇ· Ἐμηκέτι ἐκ σου καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ἔξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ. **20** καὶ ἴδοντες οἱ μαθηταὶ ἔθαύμασαν λέγοντες· Πᾶς παραχρῆμα ἔξηράνθη ἡ συκῆ; **21** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἔτι ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ καὶ τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε· Ἀρθητε καὶ βλήθητε εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται· **22** καὶ πάντα ὅσα γίνεται αὐτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες λήμψεσθε.

23 Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ Ἱερόν προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ λέγοντες· Ἐν ποίᾳ ἔξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἔξουσίαν ταύτην; **24** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐρωτήσω ὑμᾶς κάγὼ λόγον ἔνα, διὸ ἐὰν εἴπητε μοι κάγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἔξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ· **25** τὸ βάπτισμα γάρ τὸ Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἡ ἔξι ἀνθρώπων; οἱ δὲ διελογίζοντο γίνεται ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες· Ἐὰν εἴπωμεν· Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν· Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; **26** ἐὰν δὲ εἴπωμεν· Ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον, πάντες γάρ ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην· **27** καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπαν· Οὐκ οἴδαμεν. ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός· Οὐδὲ ἔγω λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἔξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

28 Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἀνθρώπος εἶχεν τέκνα δύο. γίπρωτος τῷ πρώτῳ εἶπεν· Τέκνον, ὑπαγε σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι. **29** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ὁὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς ἀπῆλθεν. **30** γίπρωτος δὲ τῷ γενετέρῳ εἶπεν· Ἔγώ, κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθεν. **31** τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρός; γίπρωτος λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι

21:18 Πρωτ WH Treg NIV] Πρωτας RP • ἐπανάγων Treg NIV RP] ἐπαναγαγών WH **19** Μηκέτι Treg NIV RP] Οὐ μηκέτι WH **22** ἀν WH NIV] ἐὰν Treg RP **23** ἐλθόντος αὐτοῦ WH Treg NIV] ἐλθόντι αὐτῷ RP **25** τὸ WH Treg NIV] – RP • ἐν WH Treg NIV] παρ' RP **26** ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην WH Treg NIV] ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην RP **28** γίπρωτος WH] καὶ προσελθὼν Treg NIV RP • ἀμπελῶνι WH Treg NIV] + μου RP **29** Οὐ θέλω ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς Treg NIV RP] Ἔγώ κύριε καὶ οὐκ WH **30** προσελθὼν δὲ WH Treg NIV] Καὶ προσελθὼν RP • δευτέρῳ WH Treg RP] ἐτέρῳ NIV • Ἔγώ κύριε καὶ οὐκ Treg NIV RP] Οὐ θέλω ὕστερον μεταμεληθεὶς WH **31** λέγουσιν WH Treg NIV] + αὐτῷ RP • πρωτος NIV RP] ὕστερος WH Treg

προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. **32** ἥλθεν γὰρ Ἱωάννης πρὸς ὑμᾶς· ἐν δόῳ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες Γούδε μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

33 Ἀλλην παραβολὴν ἀκούσατε. Ἡ Ἀνθρωπὸς ἦν οἰκοδεσπότης ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν καὶ ὥρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν καὶ ὠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἔξεδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. **34** ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. **35** καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ ὅν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. **36** πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. **37** ὕστερον δὲ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων· Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. **38** οἱ δὲ γεωργοὶ ιδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἔαυτοῖς· Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ Γ σχῶμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. **39** καὶ λαβόντες αὐτὸν ἔξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. **40** ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις; **41** λέγουσιν αὐτῷ· Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν.

42 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς· Λίθον δὲν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες οὕτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἐστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; **43** Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. **44** Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἀν πέσῃ λικυμήσει αὐτόν.

45 Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει· **46** καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπεὶ εἰς προφήτην αὐτὸν εἶχον.

21:32 Ἱωάννης πρὸς ὑμᾶς WH Treg NIV] πρὸς ὑμᾶς Ἱωάννης RP • οὐδὲ WH Treg NIV] οὐ RP **33** Ἀνθρωπὸς WH Treg NIV] + τις RP **38** σχῶμεν WH Treg NIV] κατάσχωμεν RP **44** Καὶ ... αὐτὸν. WH Treg NIV RP] – WH^{marg} **46** ἐπεὶ εἰς WH Treg NIV] ἐπειδὴ ὡς RP

22:1 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λέγων· **2** Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησεν γάμους τῷ οἴῳ αὐτῷ. **3** καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τὸν γάμον, καὶ οὐκ ἥθελον ἔλθεῖν. **4** πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων· Εἴπατε τοῖς κεκλημένοις· Ἰδού τὸ ἄριστόν μου γάμον, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἔτοιμα· δεῦτε εἰς τὸν γάμον. **5** οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, Γός μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, Γός δὲ ἐπὶ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· **6** οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὑβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. **7** ὁ δὲ βασιλεὺς ὡργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς ἔκεινους καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. **8** τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ· Ο μὲν γάμος ἔτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἥσαν ἄξιοι· **9** πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους Γέλαν εὔρητε καλέσατε εἰς τὸν γάμον. **10** καὶ ἔξειλθόντες οἱ δούλοι ἔκεινοι εἰς τὰς ὁδὸύς συνήγαγον πάντας Γούς εὔρον, πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων. **11** εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἰδεν ἐκεῖ ἀνθρωπὸν οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου· **12** καὶ λέγει αὐτῷ· Ἐταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὡδὲ μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; δὲ ἐφιμώθη. **13** τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν· τοῖς διακόνοις· Δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χειρας ἐκβάλετε αὐτὸν· εἰς τὸ σκότος τὸ ἔξωτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων. **14** πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἔκλεκτοι.

15 Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. **16** καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν Γέλεγοντες· Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθῆς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων· **17** εἰπὸν οὖν ἡμῖν τί σοι δοκεῖ· ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὐ; **18** γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν· Τί με πειράζετε, ὑποκριταί; **19** ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. **20** καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἡ εἰκὼν αὐτῇ καὶ ἡ

22:1 ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς WH Treg NIV] αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς RP **4** γάμον WH Treg NIV] γάμασα RP **5** Γός WH Treg NIV] ὁ RP • Γός WH Treg NIV] ὁ RP • ἐπι WH Treg NIV] εἰς RP **7** ὁ δὲ βασιλεὺς WH Treg NIV] Καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἔκεινος RP **9** Γέλαν WH Treg NIV] ἀν RP **10** οὓς WH NIV] ὅσους Treg RP • γάμος Treg NIV RP] νυμφῶν WH **13** ὁ βασιλεὺς εἶπεν WH Treg NIV] εἶπεν ὁ βασιλεὺς RP • ἐκβάλετε αὐτὸν WH Treg NIV] ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε RP **16** λέγοντες NIV RP] λέγοντας WH Treg

ἐπιγραφή; 21 λέγουσιν Γαύτῳ· Καίσαρος τότε λέγει αὐτοῖς· Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. 22 καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθαν.

23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, Γλέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν 24 λέγοντες· Διδάσκαλε, Μωϋσῆς εἶπεν· Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγιαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. 25 ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἐπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος Γῆμας ἐτελεύτησεν, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. 26 ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος, ἔως τῶν ἐπτά· 27 ὅστερον δὲ πάντων ἀπέθανεν Γῆ γυνή. 28 ἐν τῇ ἀναστάσει οὖν τίνος τῶν ἐπτά ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν.

29 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ· 30 ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε Γαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι Γθεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ εἰσιν· 31 περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ρήθεν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντος· 32 Ἔγω εἰμι ὁ θεὸς Ἄβραὰμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακὼβ; οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζῶντων. 33 καὶ ἀκούσαντες οἱ ὅχλοι ἔξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς Σαδδουκαίους συνήθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό. 35 καὶ ἐπηρώτησεν εἰς ἐξ αὐτῶν νομικὸς πειράζων Γαύτόν· 36 Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; 37 ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ· Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου· 38 αὕτη ἔστιν ἡ μεγάλη καὶ πρώτη ἐντολὴ. 39 Δευτέρα Γδὲ ὁμοία Γαύτῃ· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. 40 ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος κρέμαται καὶ οἱ προφῆται·

22:21 αὐτῷ Treg NIV RP] – WH **23 λέγοντες** WH Treg NIV] οἱ λέγοντες RP **25 γῆμας** WH Treg NIV] γαμήσας RP **27 ἡ** WH NIV] καὶ ἡ Treg RP **28 ἀναστάσει οὖν** WH Treg NIV] οὖν ἀναστάσει RP **30 γαμίζονται** WH Treg NIV] ἐχγαμίζονται RP • **θεοῦ** Holmes] τοῦ θεοῦ RP; – WH Treg NIV • **τῷ** WH Treg NIV] – RP **32 ὁ θεὸς** WH Treg NIV] ὁ θεὸς θεὸς RP; θεὸς WH^{marg} **35 αὐτὸν** WH Treg NIV] + καὶ λέγων RP **37 δὲ** WH Treg NIV] + Ιησοῦς RP • **τῇ** Treg NIV] – WH RP • **τῇ** WH Treg NIV] – RP **38 ἡ μεγάλη καὶ πρώτη** WH Treg NIV] πρώτη καὶ μεγάλη RP **39 δὲ** Treg NIV RP] – WH • **αὐτῇ** Treg NIV RP] αὐτῇ WH **40 κρέμαται καὶ οἱ προφῆται** WH Treg NIV] καὶ οἱ προφῆται κρέμανται RP

41 Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς **42** λέγων· Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ χριστοῦ; τίνος υἱός ἔστιν; λέγουσιν αὐτῷ· Τοῦ Δαυΐδ. **43** λέγει αὐτοῖς· Πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν πνεύματι ὑπερβαίνει αὐτὸν κύριον¹ λέγων· **44** Ἔπειν κύριος τῷ κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἔως ἂν θῶ τοὺς ἔχθρούς σου ὑποκάτω τῶν ποδῶν σου; **45** εἰ οὖν Δαυὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἔστιν; **46** καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἀποκριθῆναι αὐτῷ² λόγον, οὐδὲ ἐτὸλμησέν τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

23:1 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ **2** λέγων· Ἐπὶ τῆς Μωϋσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. **3** πάντα οὖν ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν ὑποίστατε καὶ τηρεῖτε³, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε, λέγουσιν γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν. **4** δεσμεύουσιν ὅτι δὲ φορτία βαρέα καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὄμοιους τῶν ἀνθρώπων, ἀντοί δὲ τῷ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινῆσαι αὐτά. **5** πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσι γὰρ τὰ φυλακήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσι τὰ γκράσπεδα, **6** φιλοῦσι γότι τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς **7** καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ Ραββί. **8** ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε· Ραββί, εἰς γάρ ἔστιν ὑμῶν ὁ διδάσκαλος, πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἔστε· **9** καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς γάρ ἔστιν ὑμῶν ὁ πατήρ⁴ ὁ οὐράνιος· **10** μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί, ὅτι καθηγητὴς ὑμῶν ἔστιν εἰς⁵ ὁ χριστός· **11** ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν

22:43 καλεῖ αὐτὸν κύριον WH Treg NIV] κύριον αὐτὸν καλεῖ RP **44 Ἔπειν** WH Treg NIV] + δὲ RP • **ὑποκάτω** WH Treg NIV] ὑποπόδιον RP **46 ἀποκριθῆναι αὐτῷ** WH Treg NIV] αὐτῷ ἀποκριθῆναι RP **23:3 ἐὰν** WH NIV RP] ἀν Treg • **ποιήσατε καὶ τηρεῖτε** WH Treg NIV] τηρεῖν τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε RP **4 δὲ** WH Treg NIV] γὰρ RP • **βαρέα** WH NIV] + καὶ δυσβάστακτα Treg RP NA • **αὐτοὶ δὲ τῷ** WH Treg NIV] τῷ δὲ RP **5 γάρ** WH Treg NIV] δὲ RP • **κράσπεδα** WH Treg NA] + τῶν ἴματίων αὐτῶν NIV RP **6 δὲ** WH Treg NIV] τε RP **7 Ραββί** WH Treg NIV] + Ραββί RP **8 διδάσκαλος** WH Treg NIV] καθηγητής ὁ χριστός RP **9 ὑμῶν δ πατήρ** WH Treg NIV] ὁ πατήρ ὑμῶν RP • **οὐράνιος** WH Treg NIV] ἐν τοῖς οὐρανοῖς RP **10 δτι καθηγητὴς ὑμῶν ἔστιν εἰς** WH Treg NIV] εἰς γάρ ὑμῶν ἔστιν ὁ καθηγητής RP

διάκονος. **12** ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν Γένψωθήσεται.

13 Οὐαὶ γένει ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε Γείσελθεῖν. **15** Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ἔρημον ποιῆσαι ἵνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν.

16 Οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοὶ οἱ λέγοντες· “Ος ἀν ὄμοσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἔστιν, ὃς δ’ ἀν ὄμοσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ ὁφείλει. **17** μωροὶ καὶ τυφλοί, τίς γὰρ μείζων ἔστιν, ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ ἀγιάσας τὸν χρυσόν; **18** καὶ· “Ος ἀν ὄμοσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἔστιν, ὃς δ’ ἀν ὄμοσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ ὁφείλει. **19** Γτυφλοί, τί γὰρ μείζον, τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἀγιάζον τὸ δῶρον; **20** ὁ οὖν ὄμοσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὄμνυει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· **21** καὶ ὁ ὄμοσας ἐν τῷ ναῷ ὄμνυει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ Γκατοικοῦντι αὐτόν· **22** καὶ ὁ ὄμοσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὄμνυει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

23 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸ ἔλεος· καὶ τὴν πίστιν· Γταῦτα ἔδει ποιῆσαι κάκεῖνα μὴ Γἀφίεναι. **24** ὁδηγοὶ τυφλοί, Γοὶ διϋλίζοντες τὸν κώνωπα τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες.

25 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἀρπαγῆς καὶ

23:12 ὑψωθήσεται WH Treg NIV] + **13** Οὐαὶ δέ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα (and renumber SBL v. 13 as 14) RP **13** δὲ WH Treg NIV] – RP • εἰσελθεῖν WH Treg NIV RP] + **14** Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα TR **17** ἀγιάσας WH Treg NIV] ἀγιάζων RP **18** ἀν WH Treg NIV] ἐὰν RP **19** τυφλοί WH Treg NIV] Μωροὶ καὶ τυφλοί RP **21** κατοικοῦντι WH NIV] κατοικήσαντι Treg RP **23** τὸ ἔλεος WH Treg NIV] τὸν ἔλεον RP • ταῦτα NIV RP] + δὲ WH Treg NA • ἀφίεναι WH NIV RP] ἀφεῖναι Treg **24** οἱ Treg NIV RP] – WH

Γάκρασίας. 26 Φαρισαῖς τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου ἁκὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς Γαύτοῦ καθαρόν.

27 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι Γπαρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι ἔσωθεν δὲ γέμουσιν δόστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας· 28 οὕτως καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δέ ἑστε μεστοὶ ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.

29 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, 30 καὶ λέγετε· Εἰ Γῆμεθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἀν Γῆμεθα Γαύτῶν κοινωνοὶ ἐν τῷ αἴματι τῶν προφητῶν· 31 ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοί ἔστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας. 32 καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. 33 ὅφεις γεννήματα ἔχιδνῶν, πᾶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; 34 διὰ τοῦτο ίδού ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· Γέξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἔξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· 35 ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυννόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἀβελ τοῦ δικαίου ἔως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. 36 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Γῆξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.

37 Ἱερουσαλήμ Ἱερουσαλήμ, ἡ Γαύποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν — ποσάκις ἡθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, δν τρόπον ὅρνις ἐπισυνάγει τὰ νοσσία Γαύτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἡθελήσατε; 38 ίδού ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν Γέρημος. 39 λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μή με ἰδῆτε ἀπ' ἄρτι ἔως ἀν εἴπητε· Εὔλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

23:25 ἀκρασίας WH Treg NIV] ἀδικίας RP 26 καὶ τῆς παροψίδος WH Treg NIV RP] – WH^{marg} NA • αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτῶν RP 27 παρομοιάζετε WH NIV RP] ὁμοιάζετε Treg 28 ἔστε μεστοὶ WH Treg NIV] μεστοὶ ἔστε RP 30 Γῆμεθα WH Treg NIV] ἡμεν RP • Γῆμεθα WH Treg NIV] ἡμεν RP • αὐτῶν κοινωνοὶ WH Treg NIV] κοινωνοὶ αὐτῶν RP 34 ἔξ WH Treg NIV] καὶ ἔξ RP 36 Γῆξει WH Treg NIV] ὅτι Γῆξει RP • ταῦτα πάντα WH NIV] πάντα ταῦτα Treg RP 37 ἀποκτείνουσα WH Treg NIV] ἀποκτένουσα RP • ὅρνις ἐπισυνάγει WH Treg NIV] ἐπισυνάγει ὅρνις RP • αὐτῆς WH Treg NIV] ἑαυτῆς RP 38 Γέρημος Treg NIV RP] – WH

24:1 Καὶ ἔξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο, καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. **2** ὃ δὲ ἡ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ βλέπετε ‘ταῦτα πάντα’; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὅδε λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ καταλυθήσεται.

3 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Ὀρούς τῶν Ἐλαιῶν προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ’ ιδίαν λέγοντες· Εἴπὸν ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας ἡ καὶ συντελείας τοῦ αἰώνος. **4** καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Βλέπετε μὴ τις οὐμᾶς πλανήσῃ· **5** πολλοὶ γὰρ ἐλέυσονται ἐπὶ τῷ ὄντος μου λέγοντες· Ἐγώ εἰμι ὁ χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. **6** μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὄρατε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι, ἀλλ’ οὕπω ἔστιν τὸ τέλος. **7** ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους· **8** πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴν ὡδίνων.

9 Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλῖψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἔθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. **10** καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους· **11** καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσιν πολλούς· **12** καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. **13** ὃ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται. **14** καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος.

15 Ὁταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἔρημώσεως τὸ ρήθεν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ἐπειδὸς ἐν τόπῳ ἀγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω, **16** τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὅρη, **17** ὃ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω ἄραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, **18** καὶ ὃ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὅπίσω ἄραι τὸ ἴματιον αὐτοῦ. **19** οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἔχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. **20** προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ ψυγὴ ὑμῶν χειμῶνος μηδὲ σαββάτῳ· **21** ἔσται γὰρ τότε θλῖψις μεγάλη οἵα οὐ γέγονεν ἀπ’ ἀρχῆς κόσμου ἔως τοῦ νῦν οὐδ’ οὐ μὴ γένηται. **22** καὶ εἰ

24:1 ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο WH Treg NIV] ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ RP **2** ἀποκριθεὶς WH Treg NIV] Ἰησοῦς RP • **ταῦτα πάντα** WH Treg NIV] πάντα ταῦτα RP **3** καὶ WH Treg NIV] + τῆς RP **6** γὰρ WH Treg NIV] + πάντα RP **7** λιμοὶ WH Treg NIV] + καὶ λοιμοὶ RP **15** ἐστὸς WH Treg NIV] ἐστῶς RP **16** ἐπὶ RP] εἰς WH Treg NIV **17** καταβάτω WH Treg NIV] καταβαινέτω RP **18** τὸ ἴματιον WH Treg NIV] τὰ ἴματα RP

μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. 23 τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· Ἰδοὺ ὁδεὶς χριστός, ἢ· Ὡδεὶς, μὴ πιστεύσῃτε· 24 ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσιν σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα ὥστε πλανῆσαι εἰς δυνατὸν καὶ τοὺς ἐκλεκτούς· 25 ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν. 26 ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν· Ἰδοὺ ἐν τῇ ἔρημῳ ἐστίν, μὴ ἔξελθητε· Ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσῃτε· 27 ὡσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· 28 ὅπου ἐὰν ἢ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί.

29 Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. 30 καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς· 31 καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ’ ἄκρων οὐρανῶν ἕως τῶν ἄκρων αὐτῶν.

32 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολὴν· ὅταν ἥδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἀπαλὸς καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος· 33 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ὅδητε πάντα ταῦτα· γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἔστιν ἐπὶ θύραις. 34 ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. 35 ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ· παρελεύσεται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν.

36 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν ‘οὐδὲ ὁ υἱός’, εἰ μὴ ὁ πατὴρ μόνος. 37 ὡσπερ γὰρ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· 38 γὰρ ἡσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες,

24:24 πλανῆσαι NIV RP] πλανᾶσθαι WH Treg 27 ἔσται WH Treg NIV] + καὶ RP 28 δποι WH Treg NIV] + γὰρ RP 30 τῷ RP] - WH Treg NIV 31 σάλπιγγος WH NIV] + φωνῆς Treg RP • τῶν WH Treg NIV] - RP 33 πάντα ταῦτα WH NIV] ταῦτα πάντα Treg RP 34 ὅτι WH Treg NIV] - RP 35 παρελεύσεται WH Treg NIV] παρελεύσονται RP 36 οὐδὲ ὁ υἱός WH NIV] - Treg RP • πατὴρ WH Treg NIV] + μου RP 37 γὰρ WH Treg NIV] δὲ RP • ἔσται WH Treg NIV] + καὶ RP 38 ὡς WH Treg NIV] “Ωσπερ RP • ἡμέραις NIV RP] + ἐκείναις WH Treg NA

γαμοῦντες καὶ γαμίζοντες, ἄχρι ἡς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, **39** καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἥλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἤρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται γκαὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. **40** τότε ὁ δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ, γεῖς παραλαμβάνεται καὶ ἐις ἀφίεται· **41** δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ γ μύλῳ, μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται. **42** γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ γήμερᾳ ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. **43** ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ἥδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν εἰλασεν διορυχῆσαι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. **44** διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι, ὅτι ἡ ὡς δοκεῖτε ὥρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

45 Τίς ἄρα ἔστιν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος ὃν κατέστησεν ὁ γκύριος ἐπὶ τῆς γοίκετείας αὐτοῦ τοῦ γδοῦναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; **46** μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εύρήσει γούτως ποιοῦντα· **47** ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. **48** ἐὰν δὲ εἰπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· Χρονίζει γμου ὁ κύριος, **49** καὶ ἀρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους αὐτοῦ, ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ μετὰ τῶν μεθυόντων, **50** ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ὡς οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ὡς οὐ γινώσκει, **51** καὶ διχοτομήσει αὐτὸν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων.

25:1 Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας γέαυτῶν ἐξῆλθον εἰς γέπαντησιν τοῦ νυμφίου. **2** πέντε δὲ γέξ αὐτῶν ἥσαν γμωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι· **3** γαί γὰρ μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν οὐκ ἐλαβον μεθ' γέαυτῶν ἐλαιον· **4** αἱ δὲ φρόνιμοι ἐλαβον

24:38 γαμίζοντες WH NIV] ἐκγαμίζοντες Treg RP **39 καὶ** RP NA] – WH Treg NIV **40 δύο ἔσονται** Treg NIV RP] ἔσονται δύο WH • γεῖς WH Treg NIV] ὁ εἰς RP • γεῖς WH Treg NIV] ὁ εἰς RP **41 μύλῳ** WH Treg NIV] μύλωνι RP **42 ἡμέρᾳ** WH Treg NIV] ὥρᾳ RP **44 οὐ δοκεῖτε ὥρᾳ** WH Treg NIV] ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε RP **45 κύριος** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP • **οἰκετείας** WH Treg NIV] θεραπείας RP • **δοῦναι** WH Treg NIV] διδόναι RP **46 οὕτως ποιοῦντα** WH Treg NIV] ποιοῦντα οὕτως RP **48 μου δι κύριος** WH Treg NIV] δι κύριός μου ἐλθεῖν RP **49 αὐτοῦ ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ** WH Treg NIV] ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν RP **25:1 ἐαυτῶν ἥσαν** WH Treg NIV] ἥσαν ἐξ αὐτῶν RP • **μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι** WH Treg NIV] φρόνιμοι καὶ αἱ πέντε μωραὶ RP **3 αἱ γὰρ** WH Treg NIV] Αἵτινες RP

ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις μετὰ τῶν λαμπάδων ἑαυτῶν. 5 χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. 6 μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· Ἰδοὺ ὁ νυμφίος, ἔξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν ἀυτοῦ. 7 τότε ἡγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν. 8 αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπαν· Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἔλαιου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. 9 ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρονίμοι λέγουσαι· Μήποτε οὐ μὴ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· Γπορεύεσθε μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. 10 ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἥλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ ἔτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. 11 ὑστερὸν δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι· Κύριε κύριε, ἀνοιξον ἡμῖν· 12 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. 13 γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν.

14 Ὡσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους δούλους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, 15 καὶ ὡς μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα ὡς δὲ δύο ὡς δὲ ἓν, ἐκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν. εὐθέως 16 πορευθεὶς ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν ἡργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐκέρδησεν ἄλλα πέντε· 17 ὥσαύτως ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν ἄλλα δύο· 18 ὁ δὲ τὸ ἐν λαβὼν ἀπελθὼν ὤρυξεν γῆν καὶ ἔκρυψεν τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. 19 μετὰ δὲ πολὺν χρόνον ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων καὶ συναίρει λόγον μετ' αὐτῶν· 20 καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων· Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἵδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα. 21 ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ δόλιᾳ ἡς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. 22 προσελθὼν ἔδει καὶ ὁ τὰ δύο ἐκέρδησα εἶπεν· Κύριε, δύο

25:4 ἀγγείοις WH Treg NIV] + αὐτῶν RP • ἑαυτῶν WH NIV] αὐτῶν Treg RP 6 νυμφίος WH Treg NIV] + ἔρχεται RP • αὐτοῦ Treg NIV RP] – WH 7 ἑαυτῶν WH Treg NIV] ἀυτῶν RP 9 οὐ μὴ WH Treg NIV] οὐκ RP • πορεύεσθε WH Treg NIV] + δὲ RP 13 ὥραν WH Treg NIV] + ἐν ᾧ ὁ οὐίος τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται RP 16 πορευθεὶς WH NIV] + δὲ Treg RP • ἐκέρδησεν WH Treg NIV] ἐποίησεν RP • πέντε WH Treg NIV] + τάλαντα RP 17 ὥσαύτως WH NIV] + καὶ Treg RP • ἐκέρδησεν WH Treg NIV] + καὶ αὐτὸς RP 18 γῆν WH Treg NIV] ἐν τῇ γῇ RP • ἔκρυψεν WH Treg NIV] ἀπέκρυψεν RP 19 πολὺν χρόνον WH Treg NIV] χρόνον πολὺν RP • λόγον μετ' αὐτῶν WH Treg NIV] μετ' αὐτῶν λόγον RP 20 ἐκέρδησα WH Treg NIV] + ἐπ' αὐτοῖς RP 21 ἔφη WH Treg NIV] + δὲ RP 22 δὲ Treg NIV RP] – WH • τάλαντα WH Treg NIV] + λαβὼν RP

τάλαντά μοι παρέδωκας· ἵδε ἀλλα δύο τάλαντα γέκέρδησα. **23** ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἡς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. **24** προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἐν τάλαντον εἰληφώς εἶπεν· Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἰς ἄνθρωπος, θερίζων ὃπου οὐκ ἔσπειρας καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· **25** καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἵδε ἔχεις τὸ σόν. **26** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· Ποιηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ἥδεις ὅτι θερίζω ὃπου οὐκ ἔσπειρα καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα; **27** ἔδει τοῦ σε οὖν βαλεῖν τὰ ἀργύρια μου τοῖς τραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν ἔγώ ἐκομισάμην ἀν τὸ ἐμὲν σὺν τόκῳ. **28** ἄφατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα· **29** τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται· τοῦ δὲ μὴ ἔχοντος καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. **30** καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἔξωτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

31 "Οταν δὲ ἐλθῃ ὁ νίδιος τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες τοις ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ. **32** καὶ τοῦ συναχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, **33** καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. **34** τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. **35** ἐπείναστα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ἔνος ἥμην καὶ συνηγάγετέ με, **36** γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ με, ἡσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἥμην καὶ ἤλθατε πρός με. **37** τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες· Κύριε, πότε σε εἰδόμεν πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν; **38** πότε δέ σε εἰδόμεν ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; **39** πότε δέ σε εἰδόμεν τὸ ἀσθενοῦντα ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἤλθομεν πρός σε; **40** καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὃσον ἐποιήσατε ἐν τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. **41** τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ· τοις

25:22 ἐκέρδησα WH Treg NIV] + ἐπ' αὐτοῖς RP **27 σε οὖν** WH Treg NIV] οὖν σε RP • τὰ ἀργύρια WH NIV] τὸ ἀργύριόν Treg RP **29 τοῦ δὲ** WH Treg NIV] ἀπὸ δὲ τοῦ RP **31 οἱ** WH Treg NIV] + ἄγιοι RP **32 συναχθήσονται** WH Treg NIV] συναχθήσεται RP **39 ἀσθενοῦντα** WH Treg NIV] ἀσθενῆ RP **41 οἱ** Treg NIV RP] – WH

κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. **42** ἐπείνασα γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατε μοι φαγεῖν, Γέδιψησα καὶ οὐκ ἐποίσατέ με, **43** ξένος ἦμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενῆς καὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. **44** τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες· Κύριε, πότε σε εἰδομεν πεινῶντα ἥ διψῶντα ἥ ξένον ἥ γυμνὸν ἥ ἀσθενῆ ἥ ἐν φυλακῇ καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι; **45** τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποίήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποίησατε. **46** καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

26:1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἴπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· **2** Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ὑμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι.

3 Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, **4** καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσιν καὶ ἀποκτείνωσιν. **5** ἔλεγον δέ· Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θύροβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.

6 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, **7** προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου βαρυτίμου καὶ κατέχεεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνακειμένου. **8** Ιδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἡγανάκτησαν λέγοντες· Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη; **9** ἐδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι πολλοῦ καὶ δοθῆναι πτωχοῖς. **10** γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικὶ; ἔργον γὰρ καλὸν ἡργάσατο εἰς ἐμέ· **11** πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. **12** βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. **13** ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν δλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

14 Τότε πορευθεὶς εἰς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς **15** εἶπεν· Τί θέλετέ μοι δοῦναι κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; οἱ

25:42 ἐδίψησα Treg NIV RP] καὶ ἐδίψησα WH **26:3 ἀρχιερεῖς** WH Treg NIV] + καὶ οἱ γραμματεῖς RP **7 ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου** WH Treg NIV] ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα RP • **τῆς κεφαλῆς** WH Treg NIV] τὴν κεφαλὴν RP **8 μαθηταὶ** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **9 τοῦτο** WH Treg NA] + τὸ μύρον NIV RP

δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. **16** καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

17 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ ὅλοις· Ποὺ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; **18** ὁ δὲ εἶπεν· Υπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἴπατε αὐτῷ· Ὁ διδάσκαλος λέγει· Ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστιν· πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. **19** καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἤτοι μαστιγίων τὸ πάσχα.

20 Ὁφίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν **21** καὶ ἐσθίοντων αὐτῶν εἶπεν· Ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. **22** καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἥρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕτερος· Μήτι ἐγώ εἰμι, κύριε; **23** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ οὗτός με παραδώσει· **24** ὁ μὲν οὐδός τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι’ οὗ ὁ οὐδός τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος. **25** ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν εἶπεν· Μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββί; λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶπας.

26 Ἐσθίοντων δὲ αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον καὶ ἐύλογήσας ἔκλασεν καὶ ὁδοὺς τοῖς μαθηταῖς εἶπεν· Λάβετε φάγετε, τοῦτο ἐστιν τὸ σῶμά μου. **27** καὶ λαβὼν ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, **28** τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ αἷμα μου τῆς διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυννόμενον εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν· **29** λέγω δὲ ὑμῖν, οὐ μὴ πίω ἀπ’ ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἔως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸν πίνω μεθ’ ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου. **30** καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ "Ορος τῶν Ἐλαιῶν.

31 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, γέγραπται γάρ· Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ τὴν διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης· **32** μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναι με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. **33** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Εἰ

26:17 λέγοντες WH Treg NIV] αὐτῷ RP • ἑτοιμάσωμέν WH Treg NIV] ἑτοιμάσομέν RP **20 μαθητῶν** WH] – Treg NIV RP **22 εἰς ἔκαστος** WH Treg NIV] ἔκαστος αὐτῶν RP **23 τὴν χεῖρα** ἐν τῷ τρυβλίῳ WH Treg NIV] ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα RP **26 ἄρτον** WH Treg NIV] τὸν ἄρτον RP • **εὐλογήσας** WH Treg NIV] εὐχαριστήσας RP • **δοὺς τοῖς μαθηταῖς** WH Treg NIV] ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς καὶ RP **27 λαβὼν** WH Treg NIV] + τὸ RP **28 μου** WH Treg NIV] + τὸ RP • **τῆς** WH NIV] + καινῆς Treg RP **29 ὑμῖν** WH Treg NIV] + ὅτι RP **31 διασκορπισθήσονται** WH Treg NIV] διασκορπισθήσεται RP

πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ὁ ἔγω οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. 34 ἕφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με. 35 λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κἀν δέη με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. ὁ δόμοί μου καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν.

36 Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς· Καθίσατε αὐτοῦ ἔως οὗ ἀπελθὼν ἐκεῖ προσεύξωμαι· 37 καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου ἥρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. 38 τότε λέγει ὁ Ἰησοῦς· Περιλύπος ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἔως θανάτου· μείνατε ὡδεὶς καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. 39 καὶ προελθὼν μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων· Πάτερ μου, εἰ δύνατόν ἐστιν, παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἔγω θέλω ἀλλ' ὡς σύ. 40 καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; 41 γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ίνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. 42 πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο λέγων· Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο παρελθεῖν ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. 43 καὶ ἐλθὼν πάλιν εὗρεν αὐτοὺς· καθεύδοντας, ἥσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὄφθαλμοι βεβαρημένοι. 44 καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο ἐκ τρίτου τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών πάλιν. 45 τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ λέγει αὐτοῖς· Καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἵδον ἥγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν. 46 ἐγείρεσθε ἄγωμεν· ἵδον ἥγγικεν ὁ παραδίδούς με.

47 Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἵδον Ἰούδας εἰς τῶν δώδεκα ἥλθεν καὶ μετ' αὐτοῦ ὅχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. 48 ὁ δὲ παραδίδοντος αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων· "Ον ἀν φιλήσω αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν. 49 καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν· Χαῖρε, ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. 50 ὁ δὲ

26:33 ἔγω WH Treg NIV] + δὲ RP 35 ἀπαρνήσομαι WH Treg NIV] ἀπαρνήσωμαι RP • δόμοί μου WH Treg NIV] + δὲ RP 36 ἐκεῖ προσεύξωμαι WH Treg NIV] προσεύξωμαι ἐκεῖ RP 38 αὐτοῖς WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP 39 προελθὼν WH NIV] προσελθὼν Treg RP 42 τοῦτο WH Treg NIV] + τὸ ποτήριον RP • παρελθεῖν WH Treg NIV] + ἀπ' ἐμοῦ RP 43 πάλιν εὗρεν αὐτοὺς WH Treg NIV] εὐρίσκει αὐτοὺς πάλιν RP 44 πάλιν ἀπελθὼν WH Treg NIV] ἀπελθὼν πάλιν RP • παλιν WH NIV] – Treg RP 45 μαθητὰς WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP • τὸ Treg NIV RP] – WH

Ίησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἐταῖρε, ἐφ' ὃ πάρει. τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. **51** καὶ ἴδού εἰς τῶν μετὰ Ἰησοῦ ἔκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὡτίον. **52** τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀπόστρεψον τὴν μάχαιράν σου¹ εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρῃ ἀπολοῦνται· **53** ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ γδύναμαι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι ἄρτι πλείω² δώδεκα λεγιῶνας ἀγγέλων; **54** πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι; **55** ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· Ως ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἵερῳ ἐκαθεζόμην διδάσκων³ καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. **56** τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.

57 Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καιϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὃπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. **58** ὁ δὲ Πέτρος ἤκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως, καὶ εἰσελθὼν ἐστάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν ἵδειν τὸ τέλος. **59** οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἡκαὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ὅπως ἀντὸν θανατώσωσιν⁴, **60** καὶ οὐχ εὔρον τὸ πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρτύρων. Ὅστερον δὲ προσελθόντες δύο⁵ **61** εἶπαν· Οὓτος ἔφη· Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν γοίκοδομῆσαι. **62** καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· Οὐδὲν ἀποκρίνη; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; **63** ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. ἡκαὶ ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος ἵνα ἡμῖν εἴπης εἰ σὺ εἴς δὲ χριστὸς δὲ υἱὸς τοῦ θεοῦ. **64** λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Σὺ εἴπας· πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι δύψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. **65** τότε ὁ ἀρχιερεὺς

26:50 δ WH Treg NIV] ὦ RP 52 τὴν μάχαιράν σου WH Treg NIV] σου τὴν μάχαιραν RP • ἀπολοῦνται WH Treg NIV] ἀποθανοῦνται RP 53 δύναμαι WH Treg NIV] + ἄρτι RP • ἄρτι πλείω WH Treg NIV] πλείους ἢ RP 55 ἡμέραν WH NIV] + πρὸς ὑμᾶς Treg RP • ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμην διδάσκων WH Treg NIV] ἐκαθεζόμην διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ RP 59 καὶ WH Treg NIV] + οἱ πρεσβύτεροι καὶ RP • αὐτὸν θανατώσωσιν WH NIV] αὐτὸν θανατώσουσιν Treg; θανατώσωσιν αὐτόν RP 60-61 πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρτύρων. Ὅστερον δὲ προσελθόντες δύο WH Treg NIV] καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων, οὐχ εὔρον. "Ὅστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες RP • οἰκοδομῆσαι WH Treg NIV] + αὐτόν RP 63 καὶ WH Treg NIV] + ἀποκριθεὶς RP

διέρρηξεν τὰ ἴματια αὐτοῦ ὁ λέγων· Ἐβλασφήμησεν· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; ἵδε νῦν ἡκούσατε τὴν βλασφημίαν· **66** τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· Ἐνοχός θανάτου ἐστίν. **67** τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν, οἱ δὲ ἐράπισαν **68** λέγοντες· Προφήτευσον ἡμῖν, χριστέ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε;

69 Ὁ δὲ Πέτρος ἐκάθητο ἔξω ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη λέγουσα· Καὶ σὺ ἡσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου· **70** ὁ δὲ ἡρνήσατο ἐμπροσθεν πάντων λέγων· Οὐκ οἶδα τί λέγεις. **71** ἐξελθόντα ὁ δὲ εἰς τὸν πυλῶνα εἶδεν αὐτὸν ἄλλη καὶ λέγει τοῖς ἐκεῖ· Ὁύτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου· **72** καὶ πάλιν ἡρνήσατο μετὰ ὄρκου ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. **73** μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ· Ἀληθῶς καὶ σὺ ἔξ αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ· **74** τότε ἥρξατο καταθεματίζειν καὶ ὀδυνύειν ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. καὶ ἡ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν· **75** καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος Ἰησοῦ ἡ εἰρηκότος ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με, καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.

27:1 Πρωῖας δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ὥστε θανατῶσαι αὐτόν· **2** καὶ δήσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.

3 Τότε ίδων Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη μεταμεληθεὶς ἐστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ πρεσβυτέροις **4** λέγων· Ἡμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῶν. οἱ δὲ εἶπαν· Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὁ δψη. **5** καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐις τὸν ναὸν ἀνεχώρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. **6** οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπαν· Οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπει τιμὴ αἵματός ἐστιν. **7** συμβούλιον δὲ λαβόντες ἡγόρασαν ἔξ αὐτῶν τὸν Ἄγρὸν τοῦ Κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. **8** διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς

26:65 λέγων WH Treg NIV] + ὅτι RP • βλασφημίαν WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **69** ἐκάθητο ἔξω WH Treg NIV] ἔξω ἐκάθητο RP **70** ἐμπροσθεν WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **71** δὲ WH Treg NIV] + αὐτὸν RP • τοῖς WH Treg NIV] αὐτοῖς RP • Ούτος WH NIV] Καὶ οὗτος Treg RP **74** εὐθέως NIV RP] εὐθὺς WH Treg **75** ῥήματος WH Treg NIV] + τοῦ RP • εἰρηκότος WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **27:2** παρέδωκαν WH Treg NIV] + αὐτὸν Ποντίῳ RP **3** παραδιδοὺς Treg NIV RP] παραδοὺς WH • ἐστρεψεν WH Treg NIV] ἀπέστρεψεν RP • καὶ WH Treg NIV] τοῖς RP **4** ἀθῶν Treg NIV RP] δίκαιον WH • δψη WH Treg NIV] ὅψει RP **5** εἰς τὸν ναὸν WH Treg NIV] ἐν τῷ ναῷ RP

ἐκεῖνος Ἀγρὸς Αἴματος ἔως τῆς σήμερον. **9** τότε ἐπληρώθη τὸ ρῆθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· Καὶ ἐλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετικημένου ὃν ἐτικήσαντο ἀπὸ οἵῶν Ἰσραήλ, **10** καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἄγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι κύριος.

11 Ό δέ Ἰησοῦς ἐστάθη ἐμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν λέγων· Σὺ εἰς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; οὐδὲ Ἰησοῦς ἐψήφισε· Σὺ λέγεις. **12** καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων ἥκατε πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο. **13** τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος· Οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσιν; **14** καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἐν ρῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.

15 Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἔνα τῷ ὅχλῳ δέσμιον ὃν ἥθελον. **16** εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον λεγόμενον Ἰησοῦν Βαραββᾶν. **17** συνηγμένων οὖν αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος· Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, Ἰησοῦν τὸν Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; **18** ἥδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνου παρέδωκαν αὐτόν. **19** Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα· Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ, πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ’ ὅναρ δι’ αὐτόν. **20** Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὅχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. **21** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς· Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπαν· Τὸν Βαραββᾶν. **22** λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος· Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; Γλέγουσιν πάντες· Σταυρωθήτω. **23** ὁ δὲ ἐψήφισε· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον λέγοντες· Σταυρωθήτω.

24 Ιδὼν δὲ ὁ Πιλᾶτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται λαβῶν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὅχλου λέγων· Ἐθῶδος εἰμι ἀπὸ τοῦ ἀίματος τούτου· ὑμεῖς δψεσθε. **25** καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν· Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ’ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. **26** τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.

27:11 ἐστάθη WH Treg NIV] ἐστη RP • ἐψήφισε WH NIV] + αὐτῷ Treg RP **12** καὶ WH NIV] + τῶν Treg RP **16** Ἰησοῦν Holmes NA] – WH Treg NIV RP **17** Ἰησοῦν τὸν Holmes NA] τὸν WH; – Treg NIV RP **21** Τὸν WH Treg NIV] – RP **22** λέγουσιν WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **23** δὲ WH Treg NIV] + ἡγεμὼν RP **24** ἀπέναντι NIV RP] κατέναντι WH Treg • αίματος WH NIV] + τοῦ δικαίου Treg RP

27 Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον συνήγαγον ἐπ’ αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν. **28** καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν ὁχλαμύδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ¹, **29** καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς² αὐτοῦ καὶ κάλαμον ἐν τῇ δεξιᾷ³ αὐτοῦ, καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιξαν αὐτῷ λέγοντες· Χαῖρε, βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων, **30** καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. **31** καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἴματα αὐτοῦ καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

32 Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἡγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. **33** Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὃ ἐστιν Ἁρανίου Τόπος λεγόμενος⁴, **34** ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν Γοῖνον μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ ἥθελησεν πιεῖν. **35** σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν διεμερίσαντο τὰ ἴματα αὐτοῦ βάλλοντες κλῆρον, **36** καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἑκεῖ. **37** καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην· Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

38 Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησταί, εἰς ἐκ δεξιῶν καὶ εἰς ἐξ εὐωνύμων. **39** οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν **40** καὶ λέγοντες· Ό καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, Ἅκατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. **41** δόμοίως⁵ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ ἀπεσθυτέρων ἔλεγον· **42** Ἀλλους ἔσωσεν, ἔσωτὸν οὐ δύναται σῶσαι· βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐστιν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ πιστεύσομεν ἐπ’ αὐτόν. **43** πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν, ρύσασθω νῦν εἰ θέλει αὐτόν· εἴπεν γὰρ δὴ Θεοῦ εἱμι υἱός. **44** τὸ δ’ αὐτὸν καὶ οἱ λησταὶ οἱ συσταυρωθέντες⁶ σὺν αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

27:28 χλαμύδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ WH Treg NIV] περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην RP **29** τῆς κεφαλῆς WH Treg NIV] τὴν κεφαλὴν RP • ἐν τῇ δεξιᾷ WH Treg NIV] ἐπὶ τὴν δεξιὰν RP • ἐνέπαιξαν WH NIV] ἐνέπαιξον Treg RP • βασιλεῦ WH Treg NIV] ὁ βασιλεὺς RP **33** Κρανίου Τόπος λεγόμενος WH Treg NIV] λεγόμενος Κρανίου Τόπος RP **34** οἶνον WH Treg NIV] ὄξος RP • ἥθελησεν WH Treg NIV] ἥθελεν RP **40** κατάβηθι WH Treg NIV RP] καὶ κατάβηθι NA **41** καὶ WH NIV] δὲ καὶ Treg RP • πρεσβυτέρων WH Treg NIV] + καὶ Φαρισαίων RP **42** βασιλεὺς WH Treg NIV] Εἰ βασιλεὺς RP • αὐτόν WH Treg NIV] αὐτῷ RP **43** νῦν WH NIV] + αὐτόν Treg RP **44** σὺν WH Treg NIV] – RP

45 Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἔως ὥρας ἐνάτης.
 46 περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ὁ ἀνεβόθεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων· Ἡλί⁵ ἡλί⁶ λεμὰ σαβαθάνι; τοῦτ' ἔστιν· Θεέ μου θεέ μου, ἵνατί με ἐγκατέλιπες;
 47 τινὲς δὲ τῶν ἑκεῖ ἑστηκότων ἀκούσαντες ἐλεγον ὅτι Ἡλίαν φωνεῖ οὗτος.
 48 καὶ εὐθέως δραμὼν εἴς ἔξ αὐτῶν καὶ λαβὼν σπόργον πλήσας τε ὅξους καὶ περιθεὶς καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν. 49 οἱ δὲ λοιποὶ Γέλεγον· Ἄφες ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλίας σώσων ταύτον. 50 ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκεν τὸ πνεῦμα. 51 καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη ἀπ' ἄνωθεν ἔως κάτω εἰς δύο⁷, καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, 52 καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεψήθησαν καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἀγίων Γέγέρθησαν,
 53 καὶ ἔξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἐγερσιν αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. 54 Ὁ δὲ ἐκατόνταρχος καὶ οἱ μετ'
 αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν ἰδόντες τὸν σεισμὸν καὶ τὰ Γενόμενα ἐφοβήθησαν σφόδρα λέγοντες· Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς⁸ ἦν οὗτος.

55 Ἡσαν δὲ ἑκεῖ γυναικες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἡκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακονοῦσαι αὐτῷ. 56 ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Γιωσήφ μήτηρ καὶ ἡ μήτηρ τῶν σιῶν Ζεβεδαίου.

57 Οὐφίας δὲ γενομένης ἥλθεν ἀνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τούνομα Γιωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθητεύθη τῷ Ἰησοῦ. 58 οὗτος προσελθών τῷ Πιλάτῳ ἤτησατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι. 59 καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Γιωσήφ ἐνετύλιξεν Γαύτῳ σινδόνι καθαρῇ, 60 καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν. 61 ἦν δὲ ἑκεῖ Γαριάλη μὲν ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

27:46 ἀνεβόθεν NIV RP] ἐβόησεν WH Treg • Ἡλί ἡλί Treg RP NA] Ἐλωΐ ἐλωΐ WH NIV 47 ἑστηκότων WH Treg NIV] ἑστώτων RP 49 Γέλεγον NIV RP] εἴπαν WH Treg • αὐτόν Treg NIV RP] + [ἄλλος δὲ λαβὼν λόγχην ἔνυξεν αὐτοῦ τὴν πλευράν, καὶ ἔξηλθεν ὑδωρ καὶ ἀἷμα] WH 51 ἀπ' ἄνωθεν ἔως κάτω εἰς δύο WH Treg NIV] εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἔως κάτω RP 52 Γέγέρθησαν WH Treg NIV] Γέγέρθη RP 54 γενόμενα NIV RP] γινόμενα WH Treg • θεοῦ υἱὸς WH NIV RP] υἱὸς θεοῦ Treg 56 Γιωσήφ WH NA] Γιωσή Treg NIV RP 57 ἐμαθητεύθη WH Treg NIV] ἐμαθήτευσεν RP 58 ἀποδοθῆναι WH NIV] + τὸ σῶμα Treg RP 59 αὐτὸς RP] + ἐν WH Treg NIV 61 Γαριάλη WH NIV] Γαρία Treg RP

62 Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἦτις ἐστὶν μετὰ τὴν παρασκευήν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλᾶτον **63** λέγοντες· Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἔκεινος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν· Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι· **64** κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἔως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ Γαύτου κλέψωσιν αὐτὸν καὶ εἰπώσιν τῷ λαῷ· Ὡνέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. **65** Γέφη αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος· Ἐχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. **66** οἱ δὲ πορευθέντες ἡσφαλίσαντο τὸν τάφον σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

28:1 Ὁψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἥλθεν Γαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον. **2** καὶ ἴδοὺ σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ Γκαὶ προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν Γλίθον καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. **3** ἦν δὲ ἡ εἰδέα αὐτοῦ Γώς ἀστραπὴ καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡς χιών. **4** ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγενήθησαν Γώς νεκροί. **5** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν ταῖς γυναιξὶν· Μή φοβεῖσθε ὑμεῖς, οἴδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε· **6** οὐκ ἐστιν ὡδε, ἡγέρθη γὰρ καθὼς εἶπεν· δεῦτε ἵδετε τὸν τόπον ὃπου Γέκειτο· **7** καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι Ὡνέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἴδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ αὐτὸν ὅψεσθε· ἴδούν εἶπον ὑμῖν. **8** καὶ Γἀπελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. **9** Γκαὶ Γίδον Ἰησοῦς Γὑπήντησεν αὐταῖς λέγων· Χαίρετε· αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. **10** τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· Μή φοβεῖσθε· ὑπάγετε ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κάκει με ὅψονται.

11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν ἴδού τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἀπαντα τὰ γενόμενα. **12** καὶ συναχθέντες

27:64 αὐτοῦ Treg NIV] – WH; αὐτοῦ νυκτὸς RP **65** **ἔφη** WH Treg NIV] + δὲ RP **28:1** **Μαριὰμ** NIV] Μαρία WH Treg RP **2** καὶ WH Treg NIV] – RP • **λίθον** WH Treg NIV] + ἀπὸ τῆς θύρας RP **3** **ώς** WH Treg NIV] ὡσεὶ RP **4** **ώς** WH Treg NIV] ὡσεὶ RP **6** **ἔκειτο** WH NIV] + ὁ κύριος Treg RP **8** **ἀπελθοῦσαι** WH Treg NIV] ἔξελθοῦσαι RP **9** καὶ WH Treg NIV] Ως δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ RP • **ἴδον** WH NIV RP] + ὁ Treg • **ὑπήντησεν** WH Treg NIV] ἀπήντησεν RP

μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιόν τε λαβόντες ἀργύρια ἵκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις **13** λέγοντες· Εἴπατε ὅτι Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων· **14** καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο Γέπι τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν Γαύτὸν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. **15** οἱ δὲ λαβόντες Γτὰ ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ιουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον Γἡμέρας.

16 Οἱ δὲ ἔνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὸ ὄρος οὖ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, **17** καὶ ιδόντες αὐτὸν Γπροσεκύνησαν, οἱ δὲ ἐδίστασαν. **18** καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων· Ἐδόθη μοι πᾶσα ἔξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ Γτῆς γῆς· **19** πορευθέντες Γοῦν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, Γβαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου πνεύματος, **20** διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα δσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἴδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν είμι πάσας τὰς Γἡμέρας ἔως τῆς συντελείας τοῦ Γαἰώνος.

28:14 ἐπι WH NIV RP] ύπὸ Treg • αὐτὸν Treg NIV RP] – WH **15** τὰ Treg NIV RP] – WH • Γἡμέρας WH Treg NIV] – RP **17** προσεκύνησαν WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **18** τῆς WH Treg NA] – NIV RP **19** οὖν WH Treg NIV] – RP • βαπτίζοντες WH NIV RP] βαπτίσαντες Treg **20** αἰώνος WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

KATA MAPKON

1:1 Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

2 Καθὼς γέγραπται ἐν τῷ Ἡσαΐᾳ τῷ προφήτῃ· Ἐάν τις ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, διὰ τοῦτο κατασκευάσει τὴν ὁδόν τους· 3 φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἑρήμῳ· Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ, 4 ἐγένετο Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐν τῇ ἑρήμῳ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἀφεσιν ἀμαρτιῶν. 5 καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαϊα χώρα καὶ οἱ Ἱεροσόλυμαὶ ταῦτα πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο· ὑπὸ αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ἐξομολογούμενοι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. 6 καὶ ἦν ὁ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὁσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἔσθων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. 7 καὶ ἐκήρυξεν λέγων· Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὅπισσα μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ίκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ιμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· 8 ἐγὼ ἐβάπτισα ὑμᾶς ὄντας, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἀγίῳ.

9 Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἥλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐβαπτίσθη εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου· **10** καὶ ἐνθύσαντος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸ πνεῦμα ὡς περιστερὰν καταβαῖνον εἰς αὐτόν· **11** καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν· Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν τοῖς εὐδόκησα.

1:1 χριστοῦ WH] + υἱοῦ θεοῦ Treg NIV; υἱοῦ τοῦ θεοῦ RP **2** Καθὼς WH Treg NIV] Ως RP • τῷ Ἡσαΐᾳ τῷ προφήτῃ WH Treg NIV] τοῖς προφήταις RP • Ἐάν WH Treg NIV] + ἐγὼ RP • σου WH Treg NIV] + ἐμπροσθέν σου RP **4** ὁ WH Treg NIV] – RP • ἑρήμῳ WH] + καὶ Treg NIV RP **5** πάντες καὶ ἐβαπτίζοντο WH Treg NIV] καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες RP • ὑπὸ αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ WH Treg NIV] ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπὸ αὐτοῦ RP **6** καὶ ἦν WH Treg NIV] Ἡν δὲ RP **8** ἐγὼ WH Treg NIV] + μὲν RP • ὑμᾶς WH NIV] + ἐν Treg RP • ἐν Treg NIV RP] – WH **9** εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου WH Treg NIV] ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην RP **10** εὐθύνς WH Treg NIV] εὐθέως RP • ἐπ WH Treg NIV] ἀπὸ RP • ὡς WH Treg NIV] ὡσεὶ RP • εἰς WH Treg NIV] ἐπ’ RP **11** σοι WH Treg NIV] φῶ RP

12 Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. **13** καὶ ὅτι ἦν ἐν τῇ ἔρημῳ τεσσεράκοντα ἡμέρας¹ πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

14 Ἐπειδὴ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην ὥλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων τὸ ἐυαγγέλιον τοῦ θεοῦ **15** καὶ λέγων ὅτι Πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

16 Ἐπειδὴ παρά τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν Σίμωνος ἀμφιβάλλοντας ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὡς γὰρ ἀλιεῖς **17** καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Δεῦτε ὅπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἀλιεῖς ἀνθρώπων. **18** καὶ ἐνθύμησεν ἀφέντες τὰ δίκτυα ἡκολούθησαν αὐτῷ. **19** καὶ προβὰς ὀλίγον εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα, **20** καὶ ἐνθύμησεν ἐκάλεσεν αὐτούς. καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαίον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπῆλθον ὅπίσω αὐτοῦ.

21 Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καφαρναούμ. καὶ ἐνθύμησεν τοῖς σάββασιν ἐδίδασκεν εἰς τὴν συναγωγὴν². **22** καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὡς γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἔξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. **23** καὶ ἐνθύμησεν ὡς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἀνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ καὶ ἀνέκραξεν **24** λέγων· Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ὥλθες ἀπόλεσαι ἡμᾶς; οἴδα σε τίς εἶ, ὁ ἄγιος τοῦ θεοῦ. **25** καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· Φιμώθητι καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. **26** καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκαθάρτον καὶ ἐφωνῆσαν φωνῇ μεγάλῃ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. **27** καὶ ἐθαυμάσθησαν ἄπαντες, ὡστε συζητεῖν ἐπός ἑαυτοὺς³ λέγοντας· Τί ἐστιν

1:13 ἦν WH Treg NIV] + ἐκεῖ RP • τεσσεράκοντα ἡμέρας WH Treg NIV] ἡμέρας τεσσεράκοντα RP **14** Καὶ μετὰ WH Treg] Μετὰ δὲ NIV RP • εὐαγγέλιον WH Treg NIV] + τῆς βασιλείας RP **16** Καὶ παράγων WH Treg NIV] Περιπατῶν δὲ RP • ἀδελφὸν WH Treg NIV] + αὐτοῦ τοῦ RP • ἀμφιβάλλοντας WH Treg NIV] βάλλοντας ἀμφίβληστρον RP **18** εὐθὺς WH NIV] εὐθέως RP Treg • δίκτυα WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **19** προβὰς WH Treg NIV] ἐκεῖθεν RP **20** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP **21** εὐθὺς WH NIV] εὐθέως Treg RP • ἐδίδασκεν εἰς τὴν συναγωγὴν Holmes WH^{marg}] εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν ἐδίδασκεν WH Treg NIV RP **23** εὐθὺς WH NIV] – Treg RP **24** Τί WH Treg NIV] "Εα τί RP **26** φωνῆσαν WH Treg NIV] κράξαν RP **27** ἄπαντες WH Treg NIV] πάντες RP • πρὸς ἑαυτοὺς Treg NIV RP] αὐτοὺς WH

τοῦτο; ὅτι διδαχὴ καινὴ· κατ' ἔξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ. 28 ἡ οὖσα ἔξηλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς πανταχοῦ εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

29 Καὶ ἡ εὐθὺς ἐκ τῆς συναγωγῆς ἔξελθόντες ἤλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. 30 ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ ἡ εὐθὺς λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. 31 καὶ προσελθὼν ἥγειρεν αὐτὴν κρατήσας τῆς χειρός· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.

32 Ὁψίας δὲ γενομένης, δτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους· 33 καὶ ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη πρὸς τὴν θύραν. 34 καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλεν, καὶ οὐκ ἤφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ἥδεισαν ταύτον.

35 Καὶ πρωῒ ἔννυχα λίαν ἀναστὰς ἔξηλθεν καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον κακεῖ προσηγένετο. 36 καὶ ἡ κατεδίωξεν αὐτὸν ἡ Σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, 37 καὶ ἐνέρον αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ ὅτι Πάντες ζητοῦσίν σε. 38 καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἀγωμεν τὸν ἄλλαχοῦ εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα καὶ ἐκεῖ κηρύξω, εἰς τοῦτο γὰρ ἔξηλθον. 39 καὶ ἤλθεν κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

40 Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν αὐτὸν καὶ ἡ γονυπετῶν λέγων αὐτῷ ὅτι Ἐὰν θέλῃς δύνασαι με καθαρίσαι. 41 καὶ ὁ ὄργισθεὶς ἐκτείνας

1:27 διδαχὴ καινὴ WH Treg NIV] Τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη ὅτι RP 28 καὶ ἔξηλθεν WH Treg NIV] Ἐξῆλθεν δὲ RP • πανταχοῦ WH Treg NIV] – RP 29 εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP • ἔξελθόντες ἤλθον WH NIV RP] ἔξελθὼν ἤλθεν Treg 30 εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP 31 χειρός WH NIV] + αὐτῆς Treg RP • πυρετός WH Treg NIV] + εὐθέως RP 32 ἔδυ NIV RP] ἔδυσεν WH Treg 33 ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη WH Treg NIV] ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν RP 34 αὐτὸν Treg NIV RP] + χριστὸν εἶναι WH 36 κατεδίωξεν WH NIV] κατεδίωξαν Treg RP • Σίμων WH NIV] ὁ Σίμων Treg RP 37 εὑρόντες αὐτὸν καὶ WH Treg NIV] εὑρόντες αὐτὸν RP • ζητοῦσίν σε WH Treg NIV] σε ζητοῦσιν RP 38 ἄλλαχοῦ WH Treg NIV] – RP • ἔξηλθον WH Treg NIV] ἔξελήλυθα RP 39 ἤλθεν WH Treg NIV] ἦν RP • εἰς τὰς συναγωγὰς WH Treg NIV] ἐν ταῖς συναγωγαῖς RP 40 γονυπετῶν WH] + καὶ NIV; αὐτὸν καὶ Treg RP 41 καὶ WH Treg NIV] Ὁ δὲ Ἰησοῦς RP • ὄργισθεὶς Holmes WH^{marg}] σπλαγχνισθεὶς WH Treg NIV RP

τὴν χεῖρα ἀυτοῦ ἥψατο καὶ λέγει αὐτῷ· Θέλω, καθαρίσθητι· **42** καὶ εὐθὺς ἀπῆλθεν ἀπ’ αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη· **43** καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ εὐθὺς ἔξέβαλεν αὐτόν, **44** καὶ λέγει αὐτῷ· Ὁρα μηδὲν μηδὲν εἶπης, ἀλλὰ ὑπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ιερεῖ καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἂ προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς· **45** ὃ δὲ ἔξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλὰ ἔξω ἐπ’ ἑρήμοις τόποις ἦν· καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν ἀπάντοθεν.

2:1 Καὶ εἰσελθὼν πάλιν εἰς Καφαρναούμ δι’ ἡμερῶν ἡκούσθη ὅτι ἐν οἴκῳ ἐστίν· **2** καὶ συνήχθησαν πολλοὶ ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν, καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. **3** καὶ ἔρχονται φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν αἱρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. **4** καὶ μὴ δυνάμενοι προσενέγκαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἔξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράβαττον ὅπου ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. **5** καὶ ἴδων ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ· Τέκνον, ἀφίενταί σου· αἱ ἀμαρτίαι. **6** ἢσαν δέ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν· **7** Τί οὗτος οὕτως λαλεῖ; βλασφημεῖ· τίς δύναται ἀφιέναι ἀμαρτίας εἰ μὴ εἴς ὁ θεός; **8** καὶ εὐθὺς ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι Γοῦτως διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς λέγει αὐτοῖς· Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; **9** τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ· Ἀφίενταί σου αἱ ἀμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· Ἔγειρε καὶ ἄρον τὸν κράβαττόν σου· καὶ

1:41 αὐτοῦ ἥψατο WH Treg NIV] ἥψατο αὐτοῦ RP **42** εὐθὺς WH Treg NIV] εἰπόντος αὐτοῦ εὐθέως RP **43** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP **45** ἐπ’ WH Treg NIV] ἐν RP • **πάντοθεν** WH Treg NIV] πανταχόθεν RP **2:1 εἰσελθὼν** WH Treg NIV] εἰσῆλθεν RP • **ἡμερῶν** WH Treg NIV] + καὶ RP • ἐν οἴκῳ WH Treg NIV] εἰς οἴκον RP **2 καὶ** WH NIV] + εὐθέως Treg RP **3 φέροντες** πρὸς αὐτὸν **παραλυτικὸν** WH NIV] πρὸς αὐτὸν φέροντες παραλυτικὸν Treg; πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν φέροντες RP **4 προσενέγκαι** WH NIV] προσεγγίσαι Treg RP • **ὅπου** WH Treg NIV] ἐφ’ ὧ RP **5 καὶ ἴδων** WH NIV] ἴδων δὲ Treg RP • **ἀφίενταί σου** WH Treg NIV] ἀφέωνται σοι RP • **ἀμαρτίαι** WH Treg NIV] + σου RP **7 βλασφημεῖ** WH Treg NIV] βλασφημίας RP **8 εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP • **οὕτως** WH Treg NIV] + αὐτοὶ RP • **λέγει** WH Treg NIV] εἴπεν RP **9 Ἀφίενταί σου** WH Treg NIV] Ἀφέωνται RP • **Ἔγειρε** NIV] Ἔγειρου WH Treg; Ἔγειραι RP • **τὸν κράβαττόν σου** WH Treg NIV] σου τὸν κράββατον RP

περιπάτει; **10** ίνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἔχουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἀμαρτίας— λέγει τῷ παραλυτικῷ· **11** Σοὶ λέγω, Γέγειρε ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ ὑπαγε εἰς τὸν οἴκόν σου. **12** καὶ ἡγέρθη ἀπὸ εὐθύνης ἄρας τὸν κράβαττον ἐξῆλθεν Γέμπροσθεν πάντων, ὃστε ἔξιστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν θεὸν λέγοντας ὅτι Ὁύτως οὐδέποτε εἰδόμεν.

13 Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὅχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. **14** καὶ παράγων εἶδεν Λευὶν τὸν τοῦ Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τῷ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἥκολούθησεν αὐτῷ.

15 Καὶ γίνεται κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἀμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἥσαν γὰρ πολλοὶ καὶ ἥκολούθουν αὐτῷ. **16** καὶ οἱ γραμματεῖς τῶν Φαρισαίων ἰδόντες ὅτι ἐσθίει μετὰ τῶν ἀμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν ἐσθίει; **17** καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς ὅτι Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἵσχυοντες ἴατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες οὐκ ἥλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἀμαρτωλούς.

18 Καὶ ἥσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύοντες. καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; **19** καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστιν νηστεύειν; ὅσον χρόνον ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν οὐ δύνανται

2:10 ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἀμαρτίας Treg] ἀφιέναι ἀμαρτίας ἐπὶ τῆς γῆς WH NIV; ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἀμαρτίας RP **11** ἔγειρε WH Treg NIV] ἔγειραι καὶ RP **12** καὶ εὐθύνεις WH Treg NIV] εὐθέως καὶ RP • ἔμπροσθεν WH NIV] ἐναντίον Treg RP • **Οὕτως οὐδέποτε** WH Treg NIV] Οὐδέποτε οὕτως RP **15** γίνεται WH NIV] γίνεται ἐν τῷ Treg; ἐγένετο ἐν τῷ RP • **ἥκολούθουν** WH Treg NIV] ἥκολούθησαν RP **16** τῶν Φαρισαίων WH Treg NIV] καὶ οἱ Φαρισαῖοι RP • **ἰδόντες** WH NIV RP] καὶ ιδόντες Treg • **ὅτι ἐσθίει** WH NIV] ὅτι ἥσθιεν Treg; αὐτὸν ἐσθίοντα RP • **ἀμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν** WH Treg NIV] τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν RP • **Ὅτι** WH Treg NIV] Τί ὅτι RP • **τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν** WH NIV RP] ἀμαρτωλῶν καὶ τῶν τελωνῶν Treg • **ἐσθίει** WH NIV] + καὶ πίνει Treg RP **17** **ὅτι** WH NIV] – Treg RP • **ἀμαρτωλούς** WH Treg NIV] + εἰς μετάνοιαν RP **18** **Φαρισαῖοι** WH Treg NIV] τῶν Φαρισαίων RP • **μαθηταὶ** WH Treg NIV] – RP **19** **ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν** WH Treg NIV] μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσιν τὸν νυμφίον RP

νηστεύειν· 20 ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἑκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ·

21 Ὁὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιράπτει ἐπὶ ἴματιον παλαιόν· εἰ δὲ μή, αἴρει τὸ πλήρωμα ἀπ' αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. 22 καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή, ῥήξει ὁ οἶνος τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκούς καίνούς.

23 Καὶ ἐγένετο ἀντὸν ἐν τοῖς σάββασιν παραπορεύεσθαι· διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ὅις μαθηταὶ αὐτοῦ ἥρξαντο· ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στάχυας. 24 καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ· Ἰδε τί ποιοῦσιν τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστιν; 25 καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐπόιησεν Δαυὶδ ὅτε χρείαν ἔσχεν καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; 26 πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ Ἀβιαθᾶρ ἀρχιερέως καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ τοὺς ἱερεῖς, καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσιν; 27 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο· καὶ οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον· 28 ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἄνθρωπου καὶ τοῦ σαββάτου.

3:1 Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν τοῖς συναγωγήν, καὶ ἦν ἑκεῖ ἄνθρωπος ἔξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα. 2 καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασιν θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα ταῦτα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. 3 καὶ λέγει τῷ ἄνθρωπῳ τῷ τὴν χεῖρα ἔχοντι ἔηράν· Ἔγειρε εἰς τὸ μέσον. 4 καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἐξεστιν

2:20 ἑκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ WH Treg NIV] ἑκείναις ταῖς ἡμέραις RP 21 Οὐδεὶς WH Treg NIV] Καὶ οὐδεὶς RP • ἴματιον παλαιόν WH Treg NIV] ἴματιώ παλαιῶ RP • ἀπ' WH NIV] – Treg RP 22 ῥήξει ὁ οἶνος WH Treg NIV] ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος RP • ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί WH Treg NIV] ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται RP • καίνούς WH NIV] + βλητέον Treg RP 23 αὐτὸν ... σάββασιν παραπορεύεσθαι NIV] αὐτὸν ... σάββασιν διαπορεύεσθαι WH Treg; παραπορεύεσθαι αὐτὸν ... σάββασιν RP • οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἥρξαντο WH Treg NIV] ἥρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ RP 24 ποιοῦσιν WH Treg NIV] + ἐν RP 25 λέγει WH Treg NIV] αὐτὸς ἔλεγεν RP 26 πῶς WH Treg RP NA] – NIV • τοὺς ἱερεῖς WH NIV] τοῖς ἱερεῦσιν Treg RP 27 καὶ WH Treg NIV] – RP 3:1 εἰς WH] + τὴν Treg NIV RP 2 κατηγορήσωσιν WH NIV RP] κατηγορήσουσιν Treg 3 τὴν χεῖρα ἔχοντι ἔηράν WH Treg] τὴν ἔηράν χείρα ἔχοντι NIV; ἔξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα RP • Ἔγειρε WH Treg NIV] "Εγειραι RP

τοῖς σάββασιν ὁ ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δὲ ἐσιώπων. 5 καὶ περιβλεψάμενος αὐτούς μετ' ὄργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· Ἐκτείνον τὴν χεῖρα· καὶ ἔξετεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ ἀντοῦ. 6 καὶ ἔξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι ἐνθὺς μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν συμβούλιον ἐδίδουν κατ' αὐτοῦ ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

7 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἡμετά τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν· πρὸς τὴν θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἤκολούθησεν, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας 8 καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου· καὶ περὶ Τύρου καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολύ, ἀκούοντες ὅσα ἐποίει ἥλθον πρὸς αὐτόν. 9 καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῆ αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν. 10 πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίτειν αὐτῷ ἵνα αὐτοῦ ἄψωνται ὅσοι εἰχον μάστιγας. 11 καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρουν, προσέπιπτον· αὐτῷ καὶ ἔκραζον ἐλέγοντα ὅτι Σὺ εἴς ὁ νίδος τοῦ θεοῦ. 12 καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀντὸν φανερὸν· ποιήσωσιν.

13 Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὅρος καὶ προσκαλεῖται οὓς ἥθελεν αὐτός, καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. 14 καὶ ἐποίησεν ὁ δώδεκα, ἵνα ὕσιν μετ' αὐτοῦ καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν 15 καὶ ἔχειν ἑξουσίαν ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια· 16 καὶ ἐποίησεν τοὺς δώδεκα, καὶ ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ Σίμωνι· Πέτρον, 17 καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου (καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὄνόματα Βοανηργές, ὃ ἐστιν Υἱοὶ Βροντῆς), 18 καὶ

3:4 ἀγαθοποιῆσαι WH Treg RP] ἀγαθὸν ποιῆσαι NIV 5 χεῖρα NIV] + σου WH Treg RP • αὐτοῦ WH Treg NIV] + ὑγιῆς ὡς ἡ ἄλλη RP 6 εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP • ἐδίδουν WH Treg NIV] ἐποίουν RP 7 μετὰ ... αὐτοῦ ἀνεχώρησεν WH Treg NIV] ἀνεχώρησεν μετὰ ... αὐτοῦ RP • ἤκολούθησεν WH Treg NIV] ἤκολούθησαν αὐτῷ RP 8 τῷ καὶ WH Treg RP NA] + οἱ NIV • τῷ καὶ WH Treg NIV] + οἱ RP • ἀκούοντες WH Treg NIV] ἀκούσαντες RP • ἐποίει NIV RP] ποιεῖ WH Treg 11 ἐθεώρουν προσέπιπτον WH Treg NIV] ἐθεώρει προσέπιπτεν RP • ἔκραζον WH Treg NIV] ἔκραζεν RP • λέγοντα WH Treg RP] λέγοντες NIV 12 αὐτὸν φανερὸν WH Treg NIV] φανερὸν αὐτὸν RP • ποιήσωσιν WH NIV RP] ποιῶσιν Treg 14 δώδεκα Treg RP] + οὓς καὶ ἀποστόλους ὡνόμασεν WH NIV 15 ἑξουσίαν WH Treg NIV] θεραπεύειν τὰς νόσους καὶ RP 16 ἐποίησεν τοὺς δώδεκα καὶ WH NIV] – Treg RP • ὄνομα τῷ Σίμωνι WH Treg NIV] τῷ Σίμωνι ὄνομα RP 17 ὄνόματα Treg NIV RP] ὄνομα WH

Ἄνδρέαν καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον καὶ Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου καὶ Θαδδαῖον καὶ Σίμωνα τὸν Ἅγιον Καναναῖον **19** καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτὸν.

20 Καὶ ἔρχεται εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν ὁ ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτὸὺς ἡμῆδὲ ἄρτον φαγεῖν. **21** καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ’ αὐτοῦ ἔξηλθον κρατῆσαι αὐτόν, ἔλεγον γὰρ ὅτι ἔξεστη. **22** καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον ὅτι Βεελζεβοὺλ ἔχει καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. **23** καὶ προσκαλεσάμενος αὐτὸὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς· Πᾶς δύναται Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν; **24** καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη· **25** καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται ἡ οἰκία ἐκείνη σταθῆναι· **26** καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν καὶ ἐμερίσθη, οὐ δύναται στῆναι ἀλλὰ τέλος ἔχει. **27** ἀλλ’ οὐδεὶς δύναται· εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθών τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἀδιαρπάσει.

28 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, τὰ ἀμαρτήματα· καὶ αἱ βλασφημίαι δσα ἐὰν βλασφημήσωσιν. **29** δς δ’ ἀν βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, οὐκ ἔχει ἀφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ ἔνοχός ἐστιν αἰώνιον ἀμαρτήματος. **30** ὅτι ἔλεγον· Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.

31 Καὶ ἔρχονται· ἡ μῆτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· καὶ ἔξω στήκοντες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν τὸν καλοῦντες αὐτόν. **32** καὶ ἐκάθητο

3:18 Καναναῖον WH Treg NIV] Κανανίτην RP **19 Ἰσκαριώθ** WH Treg NIV] Ἰσκαριώτην RP **20 ἔρχεται** WH NIV RP] ἔρχονται Treg • δ WH Treg NIV] - RP • **μηδὲ** WH Treg NIV] μήτε RP **25 δυνήσεται** WH Treg NIV] δύναται RP • **ἡ οἰκία ἐκείνη σταθῆναι** NIV] ἡ οἰκία ἐκείνη στῆναι WH Treg; σταθῆναι ἡ οἰκία ἐκείνη RP **26 ἐμερίσθη** WH NIV] μεμέρισται Treg RP • **στῆναι** WH Treg NIV] σταθῆναι RP **27 ἀλλ’ οὐδεὶς δύναται** Treg] ἀλλ’ οὐ δύναται οὐδεὶς WH NIV; οὐδεὶς δύναται RP • **εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθών τὰ σκεύη** WH Treg NIV] τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθών εἰς τὴν οἰκίαν RP • **διαρπάσει** WH Treg NIV] διαρπάσῃ RP **28 τοῖς ... ἀνθρώπων τὰ ἀμαρτήματα** WH Treg NIV] τὰ ἀμαρτήματα τοῖς ... ἀνθρώπων RP • **αἱ βλασφημίαι δσα ἐὰν** WH Treg NIV] βλασφημίαι δσας ἀν RP **29 ἀμαρτήματος** WH Treg NIV] κρίσεως RP **31 Καὶ ἔρχονται** WH Treg] Kai ἔρχεται NIV; "Ερχονται οὖν RP • **ἡ μῆτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ** WH Treg NIV] οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μῆτηρ αὐτοῦ RP • **στήκοντες** WH Treg NIV] ἐστῶτες RP • **καλοῦντες** WH Treg NIV] φωνοῦντες RP

‘περὶ αὐτὸν ὄχλος’, ‘καὶ λέγουσιν’ αὐτῷ· Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί του ἔξω ζητοῦσίν σε. 33 καὶ ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει· Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου ἣ οἱ ἀδελφοί του; 34 καὶ περιβλεψάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ καθημένους λέγει· Ἐδειπέρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου· 35 διὸ γὰρ ἀν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

4:1 Καὶ πάλιν ἥρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν. καὶ συνάγεται πρὸς αὐτὸν ὄχλος τοῦ πλεῖστος, ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς γῆσαν. 2 καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλά καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· 3 Ἀκούετε. Ἰδού ἔξηγλθεν ὁ σπείρων σπεῖραι. 4 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν διὸ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν οὐδόν, καὶ ἥλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτό. 5 καὶ ἄλλο ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθὺς ἔξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· 6 καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος, ἐκαυματίσθη καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ἔξηράνθη. 7 καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἀκάνθαι καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν. 8 καὶ ἄλλα ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν, καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ γαύξανόμενα, καὶ ἔφερεν ἐν τριάκοντα καὶ ἐν ἑξήκοντα καὶ ἐν ἑκατόν. 9 καὶ ἔλεγεν· Ὅς ἔχει ὕπτα ἀκούειν ἀκουέτω.

3:32 περὶ αὐτὸν ὄχλος WH Treg NIV] ὄχλος περὶ αὐτὸν RP • καὶ λέγουσιν WH Treg NIV] εἴπον δὲ RP • σου WH Treg NIV] + καὶ αἱ ἀδελφαὶ σου RP NA 33 ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει WH Treg NIV] ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων RP • ἢ RP] καὶ WH Treg NIV • μου Treg NIV RP] – WH 34 τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ WH Treg NIV] κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτὸν RP 35 γὰρ Treg NIV RP] – WH • ἀδελφὴ WH Treg NIV] + μου RP 4:1 συνάγεται WH Treg NIV] συνήθη RP • πλεῖστος WH Treg NIV] πολὺς RP • εἰς πλοῖον ἐμβάντα WH Treg NIV] ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον RP • ἥσαν WH Treg NIV] ἥν RP 3 σπείρων WH NIV] + τοῦ Treg RP 5 καὶ ἄλλο WH Treg NIV] Ἀλλο δὲ RP • δπον NIV RP] καὶ ὅπου WH Treg • εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP 6 καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος WH Treg NIV] ἥλιος δὲ ἀνατείλαντος RP • ἐκαυματίσθη WH RP NA] ἐκαυματίσθησαν Treg NIV 8 ἄλλα WH NIV] ἄλλο Treg RP • αὐξανόμενα WH NIV] αὐξανόμενον Treg; αὐξάνοντα RP • ἐν ... ἐν ... ἐν NIV] εἰς ... ἐν ... ἐν WH; εἰς ... εἰς ... εἰς Treg; ἐν ... ἐν ... ἐν RP 9 Ὅς ἔχει WH Treg NIV] Ὅς ἔχων RP

10 Ὅτε ἐγένετο κατὰ μόνας, ἡρώτων αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δῶδεκα τὰς παραβολάς. **11** καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Υμῖν τὸ μυστήριον δέδοται τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται, **12** ἵνα βλέποντες βλέπωσι καὶ μὴ ἴδωσιν, καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι καὶ μὴ συνιῶσιν, μήποτε ἐπιστρέψωσιν καὶ ἀφεθῇ Γαύτοῖς.

13 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην, καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; **14** ὁ σπείρων τὸν λόγον σπείρει. **15** οὗτοι δέ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν τὸν εὔθυνον ἔρχεται ὁ Σατανᾶς καὶ αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον τοῖς αὐτούς. **16** καὶ οὗτοι εἰσιν τὸν ὄμοιός οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἵ ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον τὸν εὔθυνος μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν, **17** καὶ οὐκ ἔχουσιν ρίζαν ἐν ἑαυτοῖς ἀλλὰ πρόσκαιροι εἰσιν, εἴτα γενομένης θλίψεως ἡ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον τὸν εὔθυνος σκανδαλίζονται. **18** καὶ τὰς ἄλλοι εἰσὶν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι· οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούσαντες, **19** καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσιν τὸν λόγον, καὶ ἀκαρπος γίνεται. **20** καὶ ἐκεῖνοι εἰσὶν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον καὶ παραδέχονται καὶ καρποφοροῦσιν ἐν τριάκοντα καὶ ἐν ἑξήκοντα καὶ ἐν ἑκατόν.

21 Καὶ ἔλεγεν τοῖς αὐτοῖς· Μήτι ἔρχεται ὁ λύχνος ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην, οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν τεθῇ; **22** οὐ γάρ ἐστιν κρυπτὸν ἐὰν μὴ ἵνα φανερωθῇ, οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον ἀλλ’ ἵνα ἔλθῃ εἰς φανερόν. **23** εἴ τις ἔχει ὥτα ἀκούειν ἀκούετω. **24** καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν ᾧ

4:10 Καὶ δτε WH Treg NIV] "Οτε δὲ RP • ἡρώτων WH Treg NIV] ἡρώτησαν RP • τὰς παραβολάς WH Treg NIV] τὴν παραβολὴν RP **11** τὸ μυστήριον δέδοται WH Treg NIV] δέδοται γνῶναι τὸ μυστήριον RP **12** αὐτοῖς WH Treg NIV] + τὰ ἀμαρτήματα RP **15** εὔθυνος WH Treg NIV] εὐθέως RP • εἰς αὐτούς WH Treg NIV] ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν RP **16** ὄμοιός WH Treg NIV RP] – NA • εὔθυνος WH Treg NIV] εὐθέως RP **17** εὔθυνος WH Treg NIV] εὐθέως RP **18** ἄλλοι WH Treg NIV] οὗτοί RP • οὗτοί εἰσιν WH Treg NIV] – RP • ἀκούσαντες WH Treg NIV] ἀκούοντες RP **19** αἰῶνος WH Treg NA] + τούτου RP; βίου NIV **20** ἐκεῖνοι WH Treg NIV] οὗτοί RP • ἐν ... ἐν NIV] ἐν ... ἐν ... ἐν WH Treg RP **21** αὐτοῖς Treg NIV RP] + ὅτι WH • ἔρχεται ὁ λύχνος WH Treg NIV] ὁ λύχνος ἔρχεται RP • τεθῇ WH Treg NIV] ἐπιτεθῇ RP **22** κρυπτὸν WH Treg NIV] τι κρυπτόν, ὁ RP • ἵνα WH NIV] – Treg RP • ἔλθῃ εἰς φανερόν WH Treg NIV] εἰς φανερὸν ἔλθῃ RP

μέτρω μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν καὶ προστεθήσεται ὑμῖν. **25** ὃς γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὁ δὲ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

26 Καὶ ἔλεγεν· Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ὡς ἀνθρωπος βάλη τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς **27** καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος ὅβλαστᾶς καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. **28** Γαύτομάτη ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν, εἶτα πλήρης σῖτου ἐν τῷ στάχυϊ. **29** ὅταν δὲ παραδοῖ ὁ καρπός, εὐθὺς ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.

30 Καὶ ἔλεγεν· Πῶς ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἥτινι ἡ αὐτὴν παραβολὴ θῶμεν; **31** ὡς ἡ κόκκῳ σινάπεως, ὃς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερον ὄντα πάντων τῶν σπερμάτων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς—**32** καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει καὶ γίνεται μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων· καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν.

33 Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἡδύναντο ἀκούειν. **34** χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς, κατ' ιδίαν δὲ τοῖς ιδίοις μαθηταῖς ἐπέλυεν πάντα.

35 Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁψίας γενομένης· Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. **36** καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ ἄλλα πλοῖα ἦν μετ' αὐτοῦ. **37** καὶ γίνεται λαῖλαψ μεγάλη ἀνέμου, καὶ τὰ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ἥδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον. **38** καὶ

4:24 ὑμῖν WH Treg NIV] + τοῖς ἀκούουσιν RP **25** ἔχει WH Treg NIV] ἀν ἔχῃ RP • δ WH NIV RP] δς Treg **26** ὡς WH Treg NIV] + ἐὰν RP **27** βλαστᾶς WH Treg NIV] βλαστάνῃ RP **28** αὐτομάτη WH Treg NIV] + γὰρ RP • εἶτα ... εἶτα Treg NIV RP] εἴτεν ... εἴτεν WH • πλήρης σῖτου NIV] πλήρη σῖτου WH RP; πλήρης σῖτος Treg **29** παραδοῖ WH Treg NIV] παραδῷ RP • εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP **30** Πῶς WH Treg NIV] Τίνι RP • τίνι WH Treg NIV] ποίᾳ RP • αὐτὴν παραβολὴ θῶμεν WH Treg NIV] παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτὴν RP **31** κόκκῳ WH NIV] κόκκον Treg RP • μικρότερον ὄν WH Treg NIV] μικρότερος RP • σπερμάτων WH Treg NIV] + ἐστὶν RP **32** μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων WH NIV] μείζων πάντων τῶν λαχάνων Treg; πάντων τῶν λαχάνων μείζων RP **34** ιδίοις μαθηταῖς WH NIV] μαθηταῖς αὐτοῦ Treg RP **36** πλοῖα WH Treg NIV] δὲ πλοιάρια RP **37** μεγάλη ἀνέμου WH Treg NIV] ἀνέμου μεγάλη RP • καὶ τὰ WH Treg NIV] τὰ δὲ RP • ἥδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον WH Treg NIV] αὐτὸ ἥδη γεμίζεσθα RP

‘αὐτὸς ἦν· ὅτι τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ ἡ ἐγείρουσιν αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; **39** καὶ διεγερθεὶς ἐπείμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ εἶπεν τῇ θαλάσσῃ· Σιάπα, πεφίμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. **40** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί δειλοί ἔστε; Γοῦπω ἔχετε πίστιν; **41** καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἄλλήλους· Τίς ἄρα οὗτός ἔστιν ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούει αὐτῷ;

5:1 Καὶ ἥλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης εἰς τὴν χώραν τῶν Γερασηνῶν. **2** καὶ ἐξελθόντος αὐτοῦ ἐκ τοῦ πλοίου ἕυθὺς ὑπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἀνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, **3** ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνήμασιν, καὶ οὐδὲ ἀλύσει οὐκέτι οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτὸν δῆσαι **4** διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ ἀλύσεσι δεδέσθαι καὶ διεσπάσθαι ὑπ’ αὐτοῦ τὰς ἀλύσεις καὶ τὰς πέδας συντετρίφθαι, καὶ οὐδεὶς ἵσχυεν αὐτὸν **5** δαμάσαι· **5** καὶ διὰ παντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὅρεσιν ἦν κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. **6** καὶ ἴδων τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμεν καὶ προσεκύνησεν τὸν Ἰησοῦν, **7** καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἠλέγει· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ σιεὶ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὅρκίζω σε τὸν θεόν, μή με βασανίσης. **8** ἔλεγεν γάρ αὐτῷ· Ἐξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. **9** καὶ ἐπηρώτα αὐτόν. Τί ὄνομά σοι; καὶ ἠλέγει αὐτῷ· Γεγιών ὄνομά μοι, ὅτι πολλοὶ ἐσμεν. **10** καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ ἵνα μὴ Γαύτα ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας. **11** ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὅρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη· **12** καὶ παρεκάλεσαν Γαύτὸν λέγοντες· Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς

4:38 αὐτὸς ἦν WH NIV] ἦν αὐτὸς Treg RP • ἐν WH Treg NIV] ἐπὶ RP • ἐγείρουσιν WH Treg NIV] διεγείρουσιν RP **40** οὕπω WH Treg NIV] οὕτως Πῶς οὐκ RP **41** ὑπακούει WH Treg NIV] ὑπακούουσιν RP **5:1** Γερασηνῶν WH Treg NIV] Γαδαρηνῶν RP **2** ἐξελθόντος αὐτοῦ WH Treg NIV] ἐξελθόντι αὐτῷ RP • εὐθὺς ὑπήντησεν WH Treg NIV] εὐθέως ἀπήντησεν RP **3** οὐδὲ ἀλύσει οὐκέτι WH Treg NIV] οὔτε ἀλύσεσιν RP **4** ἵσχυεν αὐτὸν WH Treg NIV] αὐτὸν ἵσχυεν RP **5** μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὅρεσιν WH Treg NIV] ὅρεσιν καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν RP **6** καὶ ἴδων WH Treg NIV] ἴδων δὲ RP • αὐτόν WH] αὐτῷ Treg NIV RP **7** λέγει WH Treg NIV] εἶπεν RP **9** ὄνομά σοι WH Treg NIV] σοι ὄνομα RP • λέγει αὐτῷ WH Treg NIV] ἀπεκρίθη λέγων RP • Λεγιών WH Treg NIV] Λεγεών RP **10** αὐτὰ WH Treg NIV] αὐτοὺς RP **12** αὐτὸν WH Treg NIV] + πάντες οἱ δαιμονες RP

αύτοὺς εἰσέλθωμεν. **13** καὶ ἐπέτρεψεν γαύτοῖς. καὶ ἔξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς δισχίλιοι, καὶ ἐπήγυοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. **14** Ἐκεῖον δὲ τὸν βόσκοντες γαύτοὺς ἔφυγον καὶ γάπτιγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἄγρους· καὶ γῆλθον ἰδεῖν τί ἐστιν τὸ γεγονός. **15** καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσιν τὸν δαιμονιζόμενον γαθήμενον ἴματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγιῶνα, καὶ ἐφοβήθησαν. **16** καὶ διηγήσαντο γαύτοῖς οἵ ἰδόντες πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζόμενῳ καὶ περὶ τῶν χοίρων. **17** καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. **18** καὶ γέμβαίνοντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς ἵνα μετ' αὐτοῦ γένηται. **19** καὶ οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· Ὑπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σούς, καὶ γάπτιγγειλον αὐτοῖς ὅσα ὁ κύριός σοι πεποίηκεν καὶ ἡλέησέν σε. **20** καὶ ἀπῆλθεν καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν συνήχθη ὅχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. **22** καὶ ἔρχεται εἰς τῶν ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι Ἰάιρος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ **23** καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν πολλὰ λέγων ὅτι Τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει, ἵνα ἐλθῶν ἐπιθῆσται τὰς χεῖρας αὐτῇ· ἵνα σωθῇ καὶ γένηται. **24** καὶ ἀπῆλθεν μετ' αὐτοῦ.

Καὶ ἤκολούθει αὐτῷ ὅχλος πολύς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν. **25** καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ρύσει αἴματος δώδεκα ἔτη· **26** καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἱατρῶν καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' αὐτῆς πάντα καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ

5:13 αὐτοῖς WH Treg NIV] + εὐθέως ὁ Ἰησοῦς RP • ὡς WH Treg NIV] ἥσαν δὲ ὡς RP **14** Καὶ οἱ WH Treg NIV] Οἱ δὲ RP • αὐτοὺς WH Treg NIV] τοὺς χοίρους RP • ἀπῆγγειλαν WH Treg NIV] ἀνήγγειλαν RP • ἥλθον WH Treg NIV] ἐξῆλθον RP **15** καθήμενον WH Treg NIV] + καὶ RP • λεγιῶνα WH Treg NIV] Λεγεῶνα RP **16** καὶ διηγήσαντο WH Treg NIV] Διηγήσαντο δὲ RP **18** ἐμβαίνοντος WH Treg NIV] ἐμβάντος RP • μετ' αὐτοῦ γένηται WH Treg NIV] γένηται μετ' αὐτοῦ RP **19** καὶ WH Treg NIV] Οἱ δὲ Ἰησοῦς RP • ἀπάγγειλον WH Treg NIV] ἀνάγγειλον RP • ὁ κύριός σοι WH Treg NIV] σοι ὁ κύριος RP **22** καὶ WH Treg NIV] + ιδού RP **23** παρακαλεῖ WH Treg NIV] παρεκάλει RP • τὰς χεῖρας αὐτῇ WH Treg NIV] αὐτῇ τὰς χεῖρας RP • ἵνα WH Treg NIV] ὅπως RP • γένηται WH Treg NIV] ζήσεται RP **25** γυνὴ WH Treg NIV] + τις RP • δώδεκα ἔτη WH NIV] ἔτη δώδεκα Treg RP

μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, 27 Γάκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὅχλῳ ὅπισθεν ἥψατο τοῦ ἴματίου αὐτοῦ· 28 ἔλεγεν γὰρ ὅτι Ἐὰν ἄψωμαι κἄν τῶν ἴματίων αὐτοῦ σωθήσομαι. 29 καὶ Γεύθὺς ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἵαται ἀπὸ τῆς μάστιγος. 30 καὶ Γεύθὺς ὁ Ἰησοῦς ἐπιγυνούς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἔξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὅχλῳ ἔλεγεν· Τίς μου ἥψατο τῶν ἴματίων; 31 καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Βλέπεις τὸν ὅχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις· Τίς μου ἥψατο; 32 καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. 33 ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδὺς ὃ γέγονεν Γαύτῃ, ἥλθεν καὶ προσέπεσεν αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. 34 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Θυγάτηρ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· ὑπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἵσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου.

35 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγοντες ὅτι Ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανεν· τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; 36 ὁ δὲ Ἰησοῦς Γπαρακούσας τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ· Μή φοβοῦ, μόνον πίστευε. 37 καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα μετ' αὐτοῦ συνακολουθῆσαι εἰ μὴ τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. 38 καὶ ἔρχονται εἰς τὸν οἴκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον Γκαὶ κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά, 39 καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς· Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. 40 καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. Γαύτὸς δὲ ἐκβαλὼν πάντας παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ Γπαιδίον. 41 καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου λέγει αὐτῇ· Ταλιθα Γκουμ, ὅ ἐστιν μεθερμηνεύμενον· Τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, Γἔγειρε. 42 καὶ Γεύθὺς ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει, ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα. καὶ ἐξέστησαν Γεύθὺς ἐκστάσει μεγάλῃ. 43 καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς γνοῖ τοῦτο, καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

5:27 ἀκούσασα Treg NIV RP] + τὰ WH 28 Ἐὰν ἄψωμαι κἄν ... αὐτοῦ WH NIV] Κάν ... αὐτοῦ ἄψωμαι Treg RP 29 εύθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP 30 εύθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP 33 αὐτῇ WH Treg NIV] ἐπ' αὐτῇ RP 34 Θυγάτηρ WH Treg NIV] θύγατερ RP 36 παρακούσας WH Treg NIV] εὐθέως ἀκούσας RP 37 μετ' αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτῷ RP • τὸν WH Treg NIV] - RP 38 ἔρχονται WH Treg NIV] ἔρχεται RP • καὶ WH Treg NIV] - RP 40 αὐτὸς WH Treg NIV] Ο RP • παιδίον WH Treg NIV] + ἀνακείμενον RP 41 κουμ WH Treg NIV] κοῦμι RP • Γἔγειρε WH Treg NIV] ἔγειραι RP 42 Γεύθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP • Γεύθὺς WH Treg NIV] - RP

6:1 Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. **2** καὶ γενομένου σαββάτου ἤρξατο διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ· καὶ ὁι πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο λέγοντες· Πόθεν τούτῳ ταῦτα, καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα τούτῳ, καὶ ταῖς δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γινόμεναι; **3** οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας· καὶ ἀδελφὸς· Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆτος καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐχ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὥδε πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. **4** καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγενεῦσιν αὐτοῦ· καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. **5** καὶ οὐκ ἐδύνατο ἐκεῖ ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθείς τὰς χεῖρας ἐθεράπευσεν. **6** καὶ ἐθαύμαζεν διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

Καὶ περιῆγεν τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων. **7** καὶ προσκαλεῖται τοὺς δῶδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων, **8** καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὅδὸν εἰ μὴ ῥάβδον μόνον, μὴ ἄρτον, μὴ πήραν· μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν, **9** ἀλλὰ ύποδεδεμένους σανδάλια, καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας. **10** καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὁπου γένεσθε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. **11** καὶ ὅς ἂν τόπος μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον γάντοις. **12** Καὶ ἐξελέθοντες ἐκήρυξαν ἵνα γετανοῶσιν, **13** καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἥλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευσον.

6:1 ἔρχεται WH Treg NIV] ἦλθεν RP **2** διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ WH Treg NIV] ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν RP • οἱ WH] – Treg NIV RP • τούτῳ WH Treg NIV] αὐτῷ RP • αἱ WH NIV] – Treg RP • γινόμεναι WH Treg NIV] γίνονται RP **3** τῆς WH Treg NIV] – RP • καὶ ἀδελφὸς WH Treg NIV] ἀδελφὸς δὲ RP • Ἰωσῆτος WH Treg NIV] Ἰωσῆ RP **4** καὶ ἔλεγεν WH Treg NIV] Ἐλεγεν δὲ RP • συγγενεῦσιν αὐτοῦ WH Treg NIV] συγγενέσιν RP **5** ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν WH Treg NIV] οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι RP **6** ἐθαύμαζεν Treg NIV RP] ἐθαύμασεν WH **8** ἄρτον μὴ πήραν WH Treg NIV] πήραν μὴ ἄρτον RP **9** ἐνδύσησθε Treg NIV RP] ἐνδύσασθαι WH **10** ἐὰν WH NIV RP] ἀν Treg **11** δς ἀν τόπος μὴ δέξηται WH Treg NIV] δσοι ἀν μὴ δέξωνται RP • αὐτοῖς WH Treg NIV] + Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. RP **12** ἐκήρυξαν WH Treg NIV] ἐκήρυσσον RP • μετανοῶσιν WH Treg NIV] μετανοήσωσιν RP

14 Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης, φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. **15** ἄλλοι τὸ δὲ ἔλεγον ὅτι Ἡλίας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι προφήτης ὃς εἰς τῶν προφητῶν. **16** ἀκούσας δὲ τὸ Ἡρώδης ἔλεγεν· "Ον ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτος ἡγέρθη.

17 Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν Ἰωάννην καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρῳδίᾳδα τὴν γυναικα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἔγάμησεν. **18** ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ ὅτι Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν γυναικα τοῦ ἀδελφοῦ σου. **19** ἡ δὲ Ἡρῳδίας ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ ἥθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ ἡδύνατο· **20** ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἄγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ ἀκούσας αὐτοῦ πολλὰ ἡπόρει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουεν. **21** Καὶ γενομένης ἡμέρας εύκαιρου ὅτε Ἡρώδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίησεν τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, **22** καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς ἀντῆς τῆς Ἡρῳδιάδος καὶ ὀρχησταμένης καὶ ἀρεσάσης τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, εἴπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ· Αἴτησόν με δὲ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοι· **23** καὶ ὥμοσεν ἀντῆς· "Ο τι ἐάν με αἰτήσῃς δώσω σοι ἔως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου. **24** καὶ ἐξελθούσα εἴπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς· Τί γαίτήσωμαι; ἡ δὲ εἶπεν· Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτίζοντος. **25** καὶ εἰσελθούσα εὐθὺς μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα ἡτήσατο λέγουσα· Θέλω ἵνα ἔξαυτῆς δῆς μοι· ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. **26** καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς ἀνακειμένους οὐκ ἡθέλησεν ἀθετῆσαι αὐτὴν·

6:14 ἔλεγον WH NIV] ἔλεγεν Treg RP • ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν WH Treg NIV] ἐκ νεκρῶν ἡγέρθη RP **15** δὲ WH Treg NIV] – RP • προφήτης WH Treg NIV] + ἐστίν RP **16** ὁ WH Treg NIV] – RP • ἔλεγεν WH Treg NIV] εἴπεν ὅτι RP • ἡγέρθη WH NA] ἡγέρθη ἐκ νεκρῶν Treg; ἐκ νεκρῶν ἡγέρθη NIV; ἐστιν αὐτὸς ἡγέρθη ἐκ νεκρῶν RP **20** ἡπόρει WH NIV] ἐποίει Treg RP **21** ἐποίησεν WH Treg NIV] ἐποίει RP **22** αὐτῆς τῆς Treg RP] αὐτοῦ WH NIV • καὶ ἀρεσάσης RP] ἥρεσεν WH Treg NIV • εἴπεν ὁ βασιλεὺς NIV RP] ὁ δὲ βασιλεὺς εἴπεν WH Treg **23** αὐτῇ WH Treg NIV RP] + πολλά NA • "Ο τι NIV] "Οτι WH; ὅτι "Ο Treg RP **24** καὶ WH Treg NIV] Ή δὲ RP • αἰτήσωμαι WH Treg NIV] αἰτήσομαι RP • βαπτίζοντος WH Treg NIV] βαπτιστοῦ RP **25** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP • ἔξαυτῆς δῆς μοι WH Treg NIV] μοι δῆς ἔξαυτῆς RP **26** ἀνακειμένους WH Treg NIV] συνανακειμένους RP • ἀθετῆσαι αὐτὴν WH Treg NIV] αὐτὴν ἀθετῆσαι RP

27 καὶ Γεύθὺς ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτορα ἐπέταξεν Γένεγκαι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Γκαὶ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλαχῇ 28 καὶ ἤνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κορασίον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. 29 καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἥλθον καὶ ἤραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν αὐτὸν ἐν μνημείῳ.

30 Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ Γ πάντα ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. 31 καὶ Γλέγει αὐτοῖς· Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ᾧδίαν εἰς ἔρημον τόπον καὶ Γἀναπαύσασθε ὀλίγον. ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν. 32 καὶ ἀπῆλθον Γἐν τῷ πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον· κατ' ᾧδίαν. 33 καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας καὶ Γἐπέγνωσαν πολλοί, καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ καὶ προῆλθον Γαύτούς. 34 καὶ ἔξελθὼν Γεῖδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' Γαύτοὺς ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα, καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. 35 Καὶ ἥδη ὥρας πολλῆς γενομένης προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Γἔλεγον ὅτι "Ἐρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἥδη ὥρα πολλή· 36 ἀπόλυτον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς τί φάγωσιν". 37 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηγαρίων διακοσίων ἄρτους καὶ Γδώσομεν αὐτοῖς φαγεῖν; 38 ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Πόσους Γἔχετε ἄρτους; Γὑπάγετε ἴδετε. καὶ γνόντες λέγουσιν· Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας. 39 καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς Γἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. 40 καὶ ἀνέπεσαν πρασιὰὶ πρασιὰὶ Γκατὰ ἐκατὸν καὶ Γκατὰ πεντήκοντα. 41 καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν

6:27 εὔθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP • ἐνέγκαι WH Treg NIV] ἐνεχθῆναι RP • καὶ WH Treg NIV] Ὁ δὲ RP 30 πάντα WH Treg NIV] + καὶ RP 31 λέγει WH Treg NIV] εἶπεν RP • ἀναπαύσασθε WH Treg NIV] ἀναπαύεσθε RP 32 ἐν τῷ πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον WH NIV] εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ Treg RP 33 ἐπέγνωσαν NIV] + αὐτὸν RP; ἔγνωσαν WH Treg 34 εἶδεν WH Treg NIV] + δὲ Ἰησοῦς RP • αὐτοὺς WH Treg NIV] αὐτοῖς RP 35 ἔλεγον WH Treg NIV] λέγουσιν RP 36 τί φάγωσιν WH Treg NIV] ἄρτους. Τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν RP 37 δώσομεν WH Treg NIV] δῶμεν RP 38 ἔχετε ἄρτους WH] ἄρτους ἔχετε Treg NIV RP • ὑπάγετε WH Treg NIV] + καὶ RP 39 ἀνακλῖναι Treg NIV RP] ἀνακλιθῆναι WH 40 Γκατὰ WH Treg NIV] ἀνὰ RP • Γκατὰ WH Treg NIV] ἀνὰ RP

καὶ κατέκλασεν τοὺς ἄρτους καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς Γαύτοῦ ἵνα Γπαρατιθῶσιν αὐτοῖς, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. 42 καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἔχορτάσθησαν· 43 καὶ ἦραν ἀκλάσματα δώδεκα κοφίνων πληρώματα· καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. 44 καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

45 Καὶ Γεύθυς ἡνάγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαΐδάν, ἵνα αὐτὸς Γἀπολύει τὸν ὅχλον. 46 καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.

47 Καὶ ὄψιας γενομένης ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. 48 καὶ Γἰδὼν αὐτοὺς βασανίζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος Γαύτοῖς, περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἥθελεν παρελθεῖν αὐτούς. 49 οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα ἔδοξαν Γὅτι φάντασμά ἐστιν· καὶ ἀνέκραξαν, 50 πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον καὶ ἐταράχθησαν. Γό δὲ εύθυς ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς· Θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. 51 καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς Γέξισταντο, 52 οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις, Γἀλλ' ἦν αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη.

53 Καὶ διαπεράσαντες ἐπὶ τὴν γῆν ἥλθον εἰς Γεννησαρὲτ καὶ προσωριίσθησαν. 54 καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου Γεύθυς ἐπιγνόντες αὐτὸν 55 Γπεριέδραμον ὅλην τὴν χώραν ἐκείνην καὶ ἥρξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάττοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν ὅπου ἤκουουν Γὅτι ἐστίν. 56 καὶ

6:41 αὐτοῦ NIV RP] – WH Treg • παρατιθῶσιν WH NIV] παραθῶσιν Treg RP 43 ἀκλάσματα δώδεκα κοφίνων πληρώματα WH NIV] κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πληρώματα Treg; κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις RP 44 τοὺς ἄρτους WH Treg RP NA] – NIV 45 εύθυς WH Treg NIV] εύθεως RP • εἰς τὸ πέραν WH Treg RP NA] – NIV • ἀπολύει WH Treg NIV] ἀπολύσῃ RP 48 ἰδὼν WH Treg NIV] εἶδεν RP • αὐτοῖς WH Treg NIV] + καὶ RP 49 ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα WH NIV] περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης Treg RP • Γὅτι φάντασμά ἐστιν WH NIV] φάντασμα εἴναι Treg RP 50 δ δὲ εύθυς WH NIV] καὶ εύθυς Treg; Καὶ εύθεως RP 51 ἐκ περισσοῦ Treg NIV RP] – WH • Γέξισταντο WH Treg NIV] + καὶ ἐθαύμαζον RP 52 ἀλλ' ἦν WH Treg NIV] ἦν γὰρ RP 53 ἐπὶ τὴν γῆν ἥλθον εἰς WH NIV] ἥλθον ἐπὶ τὴν γῆν Treg RP 54 εύθυς WH Treg NIV] εύθεως RP 55 περιέδραμον ὅλην τὴν χώραν ἐκείνην καὶ WH Treg NIV] περιδραμόντες ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην RP • Γὅτι WH NIV] + ἐκεῖ Treg RP

ὅπου ἀν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ ἐις πόλεις ἢ εἰς ἀγροὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἑτίθεσαν τὸν ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἄν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἴματίου αὐτοῦ ἄψωνται· καὶ ὅσοι ἀν ἥψαντο αὐτοῦ ἐσώζοντο.

7:1 Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ τινες τῶν γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων **2** καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὅτι κοιναῖς χερσίν, τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις, ἐσθίουσιν· **3** τοὺς ἄρτους — **3** οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ιουδαῖοι ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χειρας οὐκ ἐσθίουσιν, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, **4** καὶ ἀπ' ἀγορᾶς ἐὰν μὴ βαπτίσωνται οὐκ ἐσθίουσιν, καὶ ἄλλα πολλά ἔστιν ἀ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμὸν ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων καὶ κλινῶν — **5** καὶ ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς· Διὰ τί οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί σου· κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ τοῖς κοιναῖς χερσὶν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον; **6** ὁ δὲ εἶπεν τοῖς· Καλῶς ἐπροφήτευσεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται ὅτι Οὕτος ὁ λαὸς τοῖς χεῖλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· **7** μάτην δὲ σέβονται με, διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων· **8** ἀφέντες τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων.

9 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε· **10** Μωϋσῆς γὰρ εἶπεν· Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, καί· Ο κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτῳ· **11** ὑμεῖς δὲ λέγετε· Ἐὰν εἴπῃ ἀνθρωπὸς τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ· Κορβᾶν, δὲ στιν Δῶρον, δὲ ἐὰν ἔξ ἐμοῦ ὠφεληθῆς, **12** τούκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ

6:56 εἰς πόλεις ἢ εἰς WH Treg NIV] πόλεις ἢ RP • **ἐτίθεσαν** WH Treg NIV] ἑτίθουν RP • **ἥψαντο** WH Treg NIV] ἥπτοντο RP **7:2** ὅτι κοιναῖς ... ἀνίπτοις, ἐσθίουσιν WH Treg NIV] κοιναῖς ... ἀνίπτοις ἐσθίοντας RP • **τὸν** WH Treg NIV] – RP • **ἄρτους** WH Treg NIV] + ἐμέμψαντο RP **4** ἀγορᾶς WH Treg RP NA] + ὅταν ἐλθωσιν NIV • **βαπτίσωνται** Treg NIV RP] ῥαντίσωνται WH • **καὶ κλινῶν** Treg RP NA] – WH NIV **5** καὶ WH Treg NIV] "Επειτα RP • οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί σου WH Treg NIV] οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσιν RP • **κοιναῖς** WH Treg NIV] ἀνίπτοις RP **6** δὲ WH Treg NIV] + ἀποκριθεὶς RP • **αὐτοῖς** WH NIV] ὅτι Treg RP • **ὅτι** WH NIV] – Treg RP **8** ἀφέντες WH Treg NIV] + γὰρ RP • **ἀνθρώπων** WH NIV] + βαπτισμὸν ξεστῶν καὶ ποτηρίων καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε Treg RP **9** **τηρήσητε** WH Treg NIV RP] στήσητε WH^{marg} NA **12** **οὐκέτι** WH Treg NIV] καὶ οὐκέτι RP

Γ πατρὶ ἥ τῇ Γ μητρί, 13 ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ἥ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.

14 Καὶ προσκαλεσάμενος Γ πάλιν τὸν ὄχλον ἔλεγεν αὐτοῖς· Γ Ἀκούσατέ μου πάντες καὶ Γ σύνετε. 15 οὐδέν εἶτιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν ὃ δύναται 'κοινῶσαι αὐτόν'. ἀλλὰ τὰ 'ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά' εἶτιν τὰ κοινοῦντα τὸν Γ ἀνθρώπον.

17 Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν Γ εἰς οἴκουν ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 'τὴν παραβολὴν'. 18 καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἔστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἀνθρωπὸν οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι, 19 ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται; —Γ καθαρίζων πάντα τὰ βρώματα. 20 ἔλεγεν δὲ ὅτι Τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἀνθρωπὸν· 21 ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, 'πορνεῖαι, κλοπαί, φόνοι, 22 μοιχεῖαι', πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη. 23 πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται καὶ κοινοῖ τὸν ἀνθρωπὸν.

24 'Ἐκεῖθεν δὲ' ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ Γ ὅρια Γ Τύρου. καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν οὐδένα ἥθελεν γνῶναι, καὶ οὐκ ἡδυνήθη λαθεῖν· 25 'ἀλλ' εὐθὺς ἀκούσασα' γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἦς εἶχεν τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἔλθοῦσα προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ· 26 'ἥ δὲ γυνὴ ἦν' Γ Ελληνίς, Συροφοινίκισσα τῷ γένει· καὶ ἡρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. 27 'καὶ ἔλεγεν' αὐτῇ· 'Αφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα,

7:12 πατρὶ WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP • μητρὶ WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP 14 πάλιν WH Treg NIV] πάντα RP • Ἀκούσατέ WH Treg NIV] Ἀκούετε RP • σύνετε WH Treg NIV] συνίετε RP 15 κοινῶσαι αὐτόν WH NIV] αὐτὸν κοινῶσαι Treg RP • ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά WH NIV] + ἐκεῖνα Treg; ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ ἐκεῖνά RP • ἀνθρωπὸν WH NIV] + 16 Εἴ τις ἔχει ὥτα ἀκούειν ἀκούετω Treg RP 17 εἰς WH Treg RP NA] + τὸν NIV • τὴν παραβολὴν WH Treg NIV] περὶ τῆς παραβολῆς RP 19 καθαρίζων WH Treg NIV] καθαρίζον RP 21-22 πορνεῖαι κλοπαί φόνοι μοιχεῖαι WH Treg NIV] μοιχεῖαι πορνεῖαι φόνοι κλοπαί RP 24 'Ἐκεῖθεν δὲ WH NIV] Καὶ ἐκεῖθεν Treg RP • δρια WH Treg NIV] μεθόρια RP • Τύρου NIV] + καὶ Σιδῶνος WH Treg RP 25 ἀλλ' εὐθὺς ἀκούσασα WH Treg NIV] Ἀκούσασα γὰρ RP 26 ἥ δὲ γυνὴ ἦν WH NIV] ἥ γυνὴ δὲ ἦν Treg; ἦν δὲ ἥ γυνὴ RP 27 καὶ ἔλεγεν WH Treg NIV] 'Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν RP

οὐ γάρ ἕτερον ἐστιν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ τοῖς κυναρίοις βαλεῖν'. **28** ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ· Ἐγώ εἰμι, καὶ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίουσιν ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων. **29** καὶ εἶπεν αὐτῇ· Διὰ τοῦτο τὸν λόγον ὑπαγε, ἔξεληλυθεν ἐκ τῆς θυγατρός σου τὸ δαιμόνιον'. **30** καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς εὔρεν τὸ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἔξεληλυθός'.

31 Καὶ πάλιν ἔξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου ἥλθεν διὰ Σιδῶνος εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως. **32** καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν τὸν μογιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. **33** καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὅχλου κατ' ιδίαν ἔβαλεν τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὤτα αὐτοῦ καὶ πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, **34** καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξεν, καὶ λέγει αὐτῷ· Εφθαθα, σὺ ἐστιν Διανοίχθητι. **35** τὸν μογιλάλον αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὅρθως. **36** καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ γλέγωσιν· ὅσον δὲ αὐτοῖς διεστέλλετο, αὐτοὶ μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυξσον. **37** καὶ ὑπερπερισσῶς ἔξεπλήσσοντο λέγοντες· Καλῶς πάντα πεποίηκεν, καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν τὸν ἀλάλους λαλεῖν.

8:1 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις πάλιν πολλοῦ ὁ ὅχλος ὅντος καὶ μὴ ἔχόντων τί φάγωσιν, προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς λέγει αὐτοῖς· **2** Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὅχλον ὅτι ἡδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν. **3** καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἔκλυθήσονται ἐν

7:27 καλόν ἐστιν RP] ἐστιν καλὸν WH Treg NIV • τοῖς κυναρίοις βαλεῖν WH Treg NIV] βαλεῖν τοῖς κυναρίοις RP **28 Κύριε** Holmes NA] Ναὶ κύριε WH Treg NIV RP • καὶ WH Treg NA] + γάρ NIV RP • ἐσθίουσιν WH Treg NIV] ἐσθίει RP **29 ἐκ ... σου τὸ δαιμόνιον** WH NIV] τὸ δαιμόνιον ἐκ ... σου Treg RP **30 παιδίον** βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἔξεληλυθός WH Treg NIV] δαιμόνιον ἔξεληλυθός καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης RP **31 ἥλθεν διὰ Σιδῶνος εἰς** WH Treg NIV] καὶ Σιδῶνος ἥλθεν πρὸς RP **32 καὶ** WH Treg NIV] – RP • μογιλάλον WH NIV] μογιλάλον Treg RP **35 καὶ** WH Treg] + εὐθέως NIV RP • ἡνοίγησαν WH Treg NIV] διηνοίχθησαν RP **36 λέγωσιν** WH Treg NIV] εἴπωσιν RP • αὐτοῖς διεστέλλετο αὐτοὶ WH Treg NIV] αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο RP **37 καὶ** WH Treg] + τοὺς NIV RP **8:1 πάλιν πολλοῦ** WH Treg NIV] παμπόλλου RP • προσκαλεσάμενος WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP • μαθητὰς WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP

τῇ ὁδῷ· ‘καὶ τινες’ αὐτῶν ἀπὸ μακρόθεν ἤκασιν. **4** καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι Πόθεν τούτους δυνήσεται τις ὥδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ’ ἔρημίας; **5** καὶ ἡρώτα αὐτούς· Πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπαν· Ἐπτά. **6** καὶ τὸ παραγγέλλει τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἐπτὰ ἄρτους εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα τὸ παρατιθῶσιν καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. **7** καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας Γαύτᾳ εἶπεν ‘καὶ ταῦτα παρατιθέναι’. **8** ‘καὶ ἔφαγον’ καὶ ἔχορτάσθησαν, καὶ ἦραν περισσεύματα κλασμάτων ἐπτὰ σπυρίδας. **9** ἦσαν ὅτε ὡς τετρακισχίλιοι. καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. **10** καὶ τὸ εὐθὺς ἐμβάς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἥλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά.

11 Καὶ ἔξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ’ αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. **12** καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει· Τί ἡ γενεὰ αὕτη ‘ζητεῖ σημεῖον’; ἀμὴν λέγω ὅμιν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτη σημεῖον. **13** καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς ‘πάλιν ἐμβάς’ ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.

14 Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἔνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ’ ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. **15** καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς λέγων· Ὁράτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρώδου. **16** καὶ διελογίζοντο πρὸς τὸ ἀλλήλους ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχουσιν. **17** καὶ τὸ γνοὺς λέγει αὐτοῖς· Τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὕπω νοεῖτε οὐδὲ συνίετε; τὸ πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; **18** ὁ φθαλαμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε καὶ ὡτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε **19** ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασσα εἰς τοὺς πεντακισχίλιους, πόσους κοφίνους ‘κλασμάτων πλήρεις’ ἤρατε; λέγουσιν

8:3 καὶ τινες WH Treg NIV] τινὲς γάρ RP • **ἀπὸ** WH Treg NIV] – RP • **ἤκασιν** Treg NIV] εἰσίν WH; ἤκουσιν RP **4 δότι** WH Treg NIV] – RP **5 ἡρώτα** WH Treg NIV] ἐπηρώτα RP **6 παραγγέλλει** WH Treg NIV] παρήγγειλεν RP • **παρατιθῶσιν** WH Treg NIV] παραθῶσιν RP **7 αὐτὰ** WH Treg NIV] – RP • **καὶ ταῦτα παρατιθέναι** WH Treg NIV] παραθεῖναι καὶ αὐτά RP **8 καὶ ἔφαγον** WH Treg NIV] Ἔφαγον δέ RP **9 δὲ** WH NIV] + οἱ φαγόντες Treg RP **10 εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP **12 ζητεῖ σημεῖον** WH Treg NIV] σημεῖον ἐπιζητεῖ RP • **ὅμιν** Treg NIV RP] – WH **13 πάλιν ἐμβάς** WH NA] πάλιν ἐμβάς εἰς πλοῖον Treg; ἐμβάς πάλιν εἰς τὸ πλοῖον NIV; ἐμβάς πάλιν εἰς πλοῖον RP **16 ἀλλήλους** WH Treg NA] + λέγοντες NIV RP • **ἔχουσιν** WH Treg NA] ἔχομεν NIV RP **17 γνοὺς** WH NA] + ὁ Ἰησοῦς Treg NIV RP • **πεπωρωμένην** WH Treg NIV] ”Ἐτι πεπωρωμένην RP **19 κλασμάτων πλήρεις** WH Treg NIV] πλήρεις κλασμάτων RP

αὐτῷ· Δώδεκα. 20 ὅτε γὰρ τοὺς ἐπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε; γὰρ λέγουσιν αὐτῷ· Ἐπτά. 21 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Οὕπω συνίετε;

22 Καὶ ἔρχονται εἰς Βηθσαΐδάν. καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλὸν καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἄψηται. 23 καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ ἑξήνεγκεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης, καὶ πτύσας εἰς τὰ ὅμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτόν. Εἴ τι βλέπεις; 24 καὶ ἀναβλέψας ἔλεγεν· Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ως δένδρα ὄρῶ περιπατοῦντας. 25 εἶτα πάλιν ἐπέθηκεν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὁφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ διέβλεψεν καὶ ἀπεκατέστη καὶ ἐνέβλεπεν τηλαυγῶς ἄπαντα. 26 καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν ἐπὶ εἰσόκον αὐτοῦ λέγων· Μηδὲ εἰς τὴν κώμην ἐισέλθης.

27 Καὶ ἔξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς· Τίνα με λέγουσιν οἱ ἀνθρωποι εἶναι; 28 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ λέγοντες· Ὅτι Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, καὶ ἄλλοι Ἡλίαν, ἄλλοι δὲ Ὅτι εἰς τῶν προφητῶν. 29 καὶ αὐτὸς ἐπηρώτα αὐτούς· Υμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ χριστός. 30 καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν περὶ αὐτοῦ.

31 Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι· 32 καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει, καὶ προσλαβόμενος ὁ Πέτρος αὐτὸν ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. 33 ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἴδων τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐπετίμησεν

8:20 καὶ NIV] – WH NA; δὲ Treg RP • καὶ λέγουσιν αὐτῷ WH NIV] οἱ δὲ εἶπον Treg RP 21 Οὕπω WH NIV] Πῶς Treg; Πῶς οὐ RP 22 ἔρχονται WH Treg NIV] ἔρχεται RP 23 ἑξήνεγκεν WH Treg NIV] ἑξήγαγεν RP • βλέπεις WH NIV] βλέπει Treg RP 25 ἐπέθηκεν NIV RP] ἔθηκεν WH Treg • διέβλεψεν καὶ ἀπεκατέστη καὶ ἐνέβλεπεν WH Treg NIV] ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι. Καὶ ἀποκαταστάθη καὶ ἐνέβλεψεν RP • ἄπαντα WH Treg NIV] ἄπαντας RP 26 εἰς WH Treg NIV] + τὸν RP • εἰσέλθῃς WH NIV] + μηδὲ εἴπης τινὶ ἐν τῇ κώμῃ Treg RP 28 εἶπαν αὐτῷ λέγοντες WH NIV] ἀπεκρίθησαν αὐτῷ λέγοντες Treg; ἀπεκρίθησαν RP • δτι WH NIV] – Treg RP • δτι εἰς WH Treg NIV] ἔνα RP 29 ἐπηρώτα αὐτούς WH Treg NIV] λέγει αὐτοῖς RP • ἀποκριθεὶς WH Treg NIV] + δὲ RP 31 ὑπὸ WH Treg NIV] ἀπὸ RP 32 ὁ Πέτρος αὐτὸν WH Treg NIV] αὐτὸν ὁ Πέτρος RP

Γίπετρῳ καὶ λέγει· "Ὕπαγε ὁπίσω μου, Σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

34 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐἴ τις θέλει ὁπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἔαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι. 35 ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δὲ ἀν ἀπολέσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἔμοις καὶ τοῦ εὐαγγελίου σῶσει αὐτήν. 36 τί γὰρ ὥφελεῖ ἀνθρωπον κερδῆσαι τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιαθῆναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; 37 τί γὰρ γδοὶ ἀνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; 38 ὃς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἔμοις λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἀμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἀγίων. 9:1 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Αμήν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσίν τινες τῶν ὡδεῖ ἐστηκότων οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

2 Καὶ μετὰ ἡμέρας ἔξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὅρος ὑψηλὸν κατ' ιδίαν μόνους. καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, 3 καὶ τὰ ἴματα αὐτοῦ ἐγένετο στίλβοντα λευκὰ τίλιαν οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται ὁ οὕτως λευκᾶναι. 4 καὶ ὥφθη αὐτοῖς Ἡλίας σὺν Μωϋσεῖ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. 5 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· Ραββί, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὡδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἡλίᾳ

8:33 Πέτρῳ WH Treg NIV] τῷ Πέτρῳ RP • καὶ λέγει WH Treg NIV] λέγων RP 34 Εἴ τις WH Treg NIV] Οστις RP • ἐλθεῖν WH] ἀκολουθεῖν Treg NIV RP 35 ἐὰν WH Treg NIV] ἀν RP • ψυχὴν αὐτοῦ Treg NIV RP] ἔαυτοῦ ψυχὴν WH • ἀπολέσει WH Treg NIV] ἀπολέσῃ RP • ψυχὴν αὐτοῦ WH NIV] ἔαυτοῦ ψυχὴν Treg RP • σῶσει WH Treg NIV] οὕτος σῶσει RP 36 ὥφελεῖ WH NIV] ὥφελήσει Treg RP • ἀνθρωπον WH NIV RP] τὸν ἀνθρωπον Treg • κερδῆσαι τὸν ... καὶ ζημιαθῆναι WH NIV] ἐὰν κερδήσῃ τὸν ... καὶ ζημιαθῇ Treg RP 37 τί γὰρ WH Treg NIV] Ἡ τί RP • δοῖ WH Treg NIV] δώσει RP 9:1 τῶν ὡδε RP] ὡδε τῶν WH Treg NIV 2 καὶ WH Treg RP] + τὸν NIV 3 ἐγένετο WH NIV] ἐγένοντο Treg RP • λίαν WH Treg NIV] + ὡς χιών RP • οὕτως WH Treg NIV] - RP 5 τρεῖς σκηνάς WH Treg NIV] σκηνάς τρεῖς RP 6 ἀποκριθῇ WH Treg NIV] λαλήσει RP • ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο WH Treg NIV] ἤσαν γὰρ ἔκφοβοι RP

μίαν. **6** οὐ γὰρ ἥδει τί Γάποκριθῇ, ἔχφοβοι γὰρ ἐγένοντο· **7** καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς, καὶ Γέγένετο φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἀκούετε αὐτοῦ· **8** καὶ ἔξαπινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐδένα εἶδον ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἐαυτῶν·

9 Καὶ καταβαινόντων¹ αὐτῶν Γέγένετο διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ ἄ εἶδον διηγήσωνται, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. **10** καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς συζητοῦντες τί ἐστιν τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. **11** καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· Οτι λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι Ἡλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; **12** ὁ δὲ Γέφη αὐτοῖς· Ἡλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον Γάποκαθιστάνει πάντα, καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἵνα πολλὰ πάθη καὶ Γέξουδενθῇ; **13** ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἡλίας ἐλήλυθεν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα Γέθελον, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.

14 Καὶ ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδον² ὅχλον πολὺν περὶ αὐτοὺς καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας πρὸς αὐτούς· **15** καὶ Γεύθης πᾶς ὁ ὅχλος ἰδόντες αὐτὸν ἔξεθαμβήθησαν, καὶ προστρέχοντες ἡσπάζοντο αὐτόν. **16** καὶ ἐπηρώτησεν Γάποτούς· Τί συζητεῖτε πρὸς Γάποτούς; **17** καὶ Γάπεκρίθη αὐτῷ εἰς ἐκ τοῦ ὅχλου· Διδάσκαλε, ἦγεκα τὸν υἱὸν μου πρὸς σέ, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον· **18** καὶ ὅπου Γέὰν αὐτὸν καταλάβῃ ρήσσει αὐτόν, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τὸν ρήσσει τὸν υἱὸν τοῦ μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸν ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. **19** ὁ δὲ Γάποκριθεὶς Γάποτοῖς λέγει· Ω γενεὰ ἀπιστος, ἔως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἔως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν

9:7 ἐγένετο WH NIV] ἥλθεν Treg RP • ἀκούετε αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτοῦ ἀκούετε RP **8** ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἐαυτῶν Treg NIV RP] μεθ' ἐαυτῶν εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον WH **9** Καὶ καταβαινόντων WH Treg NIV] Καταβαινόντων δὲ RP • ἐκ WH NIV] ἀπὸ Treg RP • ἄ εἶδον διηγήσωνται WH Treg NIV] διηγήσωνται ἄ εἶδον RP **12** Γέφη WH Treg NIV] Γάποκριθεὶς εἴπεν RP • Γάποκαθιστάνει WH Treg NIV] Γάποκαθιστᾷ RP • Γέξουδενθῇ WH Treg NIV] Γέξουδενωθῇ RP **13** Γέθελον WH Treg NIV] ἥθέλησαν RP **14** ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδον WH Treg NIV] ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδεν RP • πρὸς αὐτούς WH Treg NIV] αὐτοῖς RP **15** Γεύθης WH Treg NIV] εύθέως RP • ιδόντες αὐτὸν ἔξεθαμβήθησαν WH Treg NIV] ιδὼν αὐτὸν ἔξεθαμβήθη RP **16** αὐτούς WH Treg NIV] τοὺς γραμματεῖς RP • αὐτούς Holmes] αὐτούς WH Treg NIV RP **17** Γάπεκρίθη αὐτῷ εἰς ... ὅχλου WH Treg NIV] Γάποκριθεὶς εἴς ... ὅχλου εἴπεν RP **18** Γέὰν WH Treg NIV] ἀν RP • ὀδόντας WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **19** αὐτοῖς WH Treg NIV] αὐτῷ RP **20** τὸ πνεῦμα εύθης WH Treg NIV] εύθέως τὸ πνεῦμα RP

πρός με. **20** καὶ ἥνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν. καὶ ίδων αὐτὸν τὸ πνεῦμα εὐθὺς
Γ συνεσπάραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἔκυλίετο ἀφρίζων. **21** καὶ
ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα αὐτοῦ· Πόσος χρόνος ἐστὶν ὁς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ
δὲ εἶπεν· ΓἘκ παιδιόθεν· **22** καὶ πολλάκις καὶ εἰς πῦρ αὐτὸν ἔβαλεν καὶ εἰς
ὕδατα ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ’ εἰ τι Γδύνη, βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεὶς ἐφ’
ἡμᾶς. **23** ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Τὸ Εἰ Γδύνη, πάντα δύναται τῷ πιστεύοντι.
24 Γεύθυς κράξας ὁ πατὴρ τοῦ Γπαιδίου ἔλεγεν· ΓΠιστεύω· βοήθει μου τῇ
ἀπιστίᾳ. **25** ίδων δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὅχλος ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι
τῷ ἀκαθάρτῳ λέγων αὐτῷ· Τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα, ἐγὼ Γἐπιτάσσω
σοι, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. **26** καὶ κράξας καὶ
πολλὰ σπαράξας ἔξῆλθεν· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρὸς ὥστε Γτοὺς πολλοὺς
λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. **27** ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας Γτῆς χειρὸς αὐτοῦ ἤγειρεν
αὐτόν, καὶ ἀνέστη. **28** καὶ Γεἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
κατ’ ίδίαν ἐπηρώτων αὐτόν· “Οτι ἡμεῖς οὐκ ἡδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;
29 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἔξελθεῖν εἰ μὴ ἐν
Γπροσευχῇ.

30 Κάκεΐθεν ἔξελθόντες Γπαρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οὐκ
ἥθελεν ἵνα τις γνοῖ· **31** ἐδίδασκεν γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς
ὅτι Ό υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν
αὐτόν, καὶ ἀποκτανθεὶς μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται. **32** οἱ δὲ ἡγνόουν τὸ
ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

9:20 συνεσπάραξεν WH NIV] ἐσπάραξεν Treg RP **21** ΓEx WH Treg NIV]
- RP **22** καὶ εἰς πῦρ αὐτὸν WH NIV] αὐτὸν καὶ εἰς πῦρ Treg; αὐτὸν καὶ εἰς τὸ
πῦρ RP • δύνη WH Treg NIV] δύνασαι RP **23** δύνη WH Treg NIV] δύνασαι
πιστεῦσαι RP **24** εύθυς WH NIV] καὶ εύθυς Treg; καὶ εύθέως RP • παιδίου WH
Treg NIV] + μετὰ δάχρυῶν RP • ΓΠιστεύω WH Treg NIV] + κύριε RP **25** ἄλαλον
καὶ κωφὸν πνεῦμα WH Treg NIV] πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν RP • ἐπιτάσσω
σοι WH Treg NIV] σοι ἐπιτάσσω RP **26** κράξας καὶ πολλὰ σπαράξας WH
Treg NIV] κράξαν καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτόν RP • τοὺς WH Treg NIV]
- RP **27** τῆς χειρὸς αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτὸν τῆς χειρός RP **28** Γεἰσελθόντος
αὐτοῦ WH Treg NIV] εἰσελθόντα αὐτὸν RP • κατ’ ίδίαν ἐπηρώτων αὐτόν WH Treg
NIV] ἐπηρώτων αὐτὸν κατ’ ίδίαν RP **29** Γπροσευχῇ WH NIV] + καὶ νηστείᾳ Treg
RP **30** Γπαρεπορεύοντο NIV RP] ἐπορεύοντο WH Treg **31** μετὰ τρεῖς ἡμέρας WH
Treg NIV] τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ RP

33 Καὶ ὅλθον εἰς Καφαρναούμ. καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος ἐπηρώτα αὐτούς· Τί ἐν τῇ ὁδῷ διελογίζεσθε; 34 οἱ δὲ ἑσιώπων, πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ τίς μείζων. 35 καὶ καθίσας ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ πάντων διάκονος. 36 καὶ λαβὼν παιδίον ἔστησεν αὐτὸν ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸν εἶπεν αὐτοῖς· 37 Ὁς ἂν ἐν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὄνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὅς ἂν ἐμὲ ὁ δέχηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με.

38 Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰωάννης· Διδάσκαλε, εἰδομέν τινα ὃν τῷ ὄνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἡκολούθει ἡμῖν· 39 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Μὴ κωλύετε αὐτόν, οὐδεὶς γάρ ἔστιν ὃς ποιησεὶ δύναμιν ἐπὶ τῷ ὄνόματί μου καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαι με· 40 ὃς γάρ οὐκ ἔστιν καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἔστιν. 41 Ὁς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν τῷ ὄνόματι ὅτι χριστοῦ ἔστε, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

42 Καὶ ὅς ἂν σκανδαλίσῃ ἔνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων ἐις ἐμέ, καλόν ἔστιν αὐτῷ μᾶλλον εἰ περίκειται μύλος ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. 43 Καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ σε ἡ χείρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν ἔστιν σε κυλλὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν· ἡ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον. 45 καὶ ἐὰν

9:33 ὅλθον WH Treg NIV] ὅλθεν RP • ὁδῷ WH Treg NIV] + πρὸς ἑαυτοὺς RP 37 ὃν WH Treg NIV] ἐὰν RP • ὃν WH Treg NIV] ἐὰν RP • δέχηται WH Treg NIV] δέξηται RP 38 Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰωάννης WH NIV] + λέγων Treg; Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ Ἰωάννης λέγων RP • ἐν WH Treg NIV] – RP • καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἡκολούθει ἡμῖν WH NIV] ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν Treg; ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτόν ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν RP; ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν Greeven 40 ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν WH Treg NIV] ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν RP 41 ὄνόματι WH Treg NIV] + μου RP • ὅτι WH Treg NIV] – RP • ἀπολέσῃ WH NIV RP] ἀπολέσει Treg 42 ἄν WH Treg NIV] ἐὰν RP • τούτων WH Treg NIV] – RP • εἰς ἐμέ Treg NIV RP] – WH • μύλος ὀνικὸς WH Treg NIV] λίθος μυλικὸς RP 43 σκανδαλίζῃ Treg NIV RP] σκανδαλίσῃ WH • ἔστιν σε WH Treg NIV] σοι ἔστιν RP • εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν WH Treg NIV] εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν RP • ἄσβεστον WH NIV] + 44 ὅπου ὁ σκάληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται Treg RP

ὅ ποιός σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλόν ἐστίν γε εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν. **47** καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν γε ἐστιν μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, **48** ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.

49 Πᾶς γάρ πυρὶ ἀλισθήσεται. **50** καλὸν τὸ ἄλας· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας ἀναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἄλα, καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

10:1 Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς εἰώθει πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς.

2 Καὶ ἡ ἐπηρώτων αὐτὸν εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναικα ἀπολῦσαι, πειράζοντες αὐτόν. **3** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωϋσῆς; **4** οἱ δὲ εἶπαν· Ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς βιβλίον ἀποστασίου γράψαι καὶ ἀπολῦσαι. **5** ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην. **6** ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν Γαύτούς. **7** ἐνεκεν τούτου καταλείψει ἀνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναικα αὐτοῦ¹, **8** καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ μία σάρξ· **9** ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν ἀνθρωπος μὴ χωριζέτω.

10 Καὶ εἰς τὴν οἰκίαν² πάλιν οἱ μαθηταὶ περὶ τούτου³ ἡ ἐπηρώτων αὐτόν. **11** καὶ λέγει αὐτοῖς· Ος ἄν ἀπολύσῃ τὴν γυναικα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην

9:45 σε WH Treg NIV] σοι RP • γέενναν WH NIV] + εἰς τὸ πῦρ τὸ ἀσβεστον **46** ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται Treg RP **47** σέ WH Treg NIV] σοι RP • τὴν Treg NIV RP] – WH • γέενναν WH Treg NIV] + τοῦ πυρός RP **49** ἀλισθήσεται WH NIV] + καὶ πᾶσα θυσία ἀλὶ ἀλισθήσεται Treg RP **50** ἄλα WH Treg NIV] ἄλας RP **10:1** καὶ WH Treg NIV] διὰ τοῦ RP **2** Καὶ Holmes WH^{marg}] + προσελθόντες Φαρισαῖοι WH Treg NIV RP • ἐπηρώτων WH Treg NIV] ἐπηρώτησαν RP **4** Ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς WH Treg NIV] Μωϋσῆς ἐπέτρεψεν RP **5** ὁ δὲ WH Treg NIV] Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ RP **6** αὐτούς WH Treg NIV] + ὁ θεός RP **7** καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναικα αὐτοῦ Treg NIV RP] – WH **10** εἰς τὴν οἰκίαν WH Treg NIV] ἐν τῇ οἰκίᾳ RP • περὶ τούτου WH Treg NIV] αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ RP • ἐπηρώτων WH NIV] ἐπηρώτησαν Treg RP **11** ἄν WH Treg NIV] ἐὰν RP

μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν, 12 καὶ ἐὰν ἀυτὴ ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον¹ μοιχᾶται.

13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία ἵνα ἀυτῶν ἄψηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς· 14 οἱ δὲ ὁ Ἰησοῦς ἡγανάκτησεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, μὴ κωλύετε αὐτά, τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 15 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς Γάν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. 16 καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ κατευλόγει τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά·

17 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὅδὸν προσδραμών εἰς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν· Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; 18 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός εἰ μὴ εἰς ὁ θεός. 19 τὰς ἐντολὰς οἴδας· Μὴ φονεύσῃς, Μὴ μοιχεύσῃς, Μὴ κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, Μὴ ἀποστερήσῃς, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. 20 ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ· Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. 21 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἡγάπησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐν σε ύστερεϊ ὑπαγε ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. 22 ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυπούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

23 Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. 24 οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· Τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν· 25 εὔκοπά τερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. 26 οἱ δὲ

10:12 αὐτὴ ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον WH Treg NIV] ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ RP 13 αὐτῶν ἄψηται WH NIV] ἄψηται αὐτῶν Treg RP • ἐπετίμησαν αὐτοῖς WH NIV] ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν Treg RP 15 ἀν WH Treg NIV] ἐὰν RP 16 κατευλόγει τιθεὶς ... αὐτά WH NIV] κατημάλογει τιθεὶς ... αὐτά Treg; τιθεὶς ... αὐτά, εὐλόγει αὐτά RP 19 φονεύσῃς Μὴ μοιχεύσῃς WH NIV] μοιχεύσῃς μὴ φονεύσῃς Treg RP 20 ἔφη WH NIV] ἀποκριθεὶς ἔφη Treg; ἀποκριθεὶς εἶπεν RP 21 σε WH NIV] σοι Treg RP • τοῖς WH NIV] Treg RP • μοι WH Treg NIV] + ἄρας τὸν σταυρόν RP 24 ἐστιν WH NIV] + τοὺς πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν Treg RP 25 τῆς τρυμαλιᾶς τῆς NIV RP] τρυμαλιᾶς WH Treg • διελθεῖν WH Treg NIV] εἰσελθεῖν RP

περισσώς ἔξεπλήσσοντο λέγοντες πρὸς ὁέαυτούς· Καὶ τίς δύναται σωθῆναι;
27 ἐμβλέψας αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει· Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον ἀλλ' οὐ παρὰ θεῷ, πάντα γὰρ ὅδυνατά παρὰ τῷ θεῷ.

28 Ἡρέστο γέγειν ὁ Πέτρος¹ αὐτῷ· Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἡ ξκολουθήκαμέν σοι. **29** ἕφη ὁ Ἰησοῦς²· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφὸν³ ἢ ἀδελφᾶς ἢ ἡ μητέρα⁴ ἢ πατέρα⁵ ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἔνεκεν ἐμοῦ καὶ ἔνεκεν τοῦ εὐαγγελίου, **30** ἐὰν μὴ λάβῃ ἐκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ οἰκίας καὶ ἀδελφῶν⁶ καὶ ἀδελφᾶς καὶ μητέρας καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. **31** πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ὁι ἔσχατοι πρῶτοι.

32 Ἡσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, ὁι δὲ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν **33** ὅτι Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς γραμματεῦσιν, καὶ καταχρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν **34** καὶ ἐμπαιξουσιν αὐτῷ καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν⁷ καὶ ἀποκτενοῦσιν, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας⁸ ἀναστήσεται.

35 Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης ὁι υἱοὶ Ζεβεδαίου λέγοντες ἀυτῷ· Διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὁ ἐὰν αἰτήσωμεν ἐσε ποιήσῃς ἡμῖν. **36** δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; **37** οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Δὸς ἡμῖν ἵνα εἴς σου ἐκ δεξιῶν⁹ καὶ εἴς ἐξ ἀριστερῶν καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. **38** δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε· δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον

10:26 ἀεαυτούς Treg NIV RP] αὐτὸν WH **27** ἐμβλέψας WH Treg NIV] + δὲ RP
• δυνατὰ WH Treg NIV] + ἐστιν RP **28** λέγειν ὁ Πέτρος WH NIV] ὁ Πέτρος λέγειν Treg RP • ἡξολουθήκαμέν WH Treg NIV] ἡξολουθήσαμέν RP **29** ἕφη ὁ Ἰησοῦς WH NIV] ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Treg RP • μητέρα ἢ πατέρα WH Treg NIV] πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναικα RP **30** μητέρας WH NIV RP] μητέρα Treg **31** οἱ WH Treg NIV] - RP **32** οἱ δὲ WH Treg NIV] καὶ RP **33** τοῖς WH Treg NIV] - RP **34** ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν WH Treg NIV] μαστιγώσουσιν αὐτόν καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ RP • ἀποκτενοῦσιν WH NIV] + αὐτόν Treg RP • μετὰ τρεῖς ἡμέρας WH Treg NIV] τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ RP **35** οἱ Treg NIV RP] + δύο WH • αὐτῷ WH Treg NIV] - RP • σε WH Treg NIV] - RP **36** ποιήσω WH Treg] με ποιήσω NIV; ποιήσαι με RP **37** σου ἐκ δεξιῶν WH Treg NIV] ἐκ δεξιῶν σου RP • ἀριστερῶν WH Treg NIV] εὐωνύμων σου RP

ὅ ἐγὼ πίνω, τὸν δὲ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; 39 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Δυνάμεθα. δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Τὸ ποτήριον δὲ ἐγὼ πίνω πίεσθε καὶ τὸ βάπτισμα δὲ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε, 40 τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου τὴν δέξιην εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ’ οἵς ἡτοίμασται.

41 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἥρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. 42 καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἔθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. 43 οὐχ οὕτως δέ ἔστιν ἐν ὑμῖν· ἀλλ’ διὰ τοῦ Θέληγος μέγας γενέσθαι ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος, 44 καὶ διὰ τοῦ Θέληγος ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος· 45 καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἡλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

46 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχώ· καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεριχώ καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὅχλου ἰκανοῦ τοῦ υἱοῦ Τιμαίου Βαρτιμαΐος τυφλὸς προσαίτης ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδόν· 47 καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζαρηνός ἔστιν ἥρξατο κράζειν καὶ λέγειν· Γιὲ Δαυὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. 48 καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν. Γιὲ Δαυὶδ, ἐλέησόν με. 49 καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Φωνήσατε αὐτόν· καὶ φωνοῦσι τὸν τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ· Θάρσει, ἔγειρε, φωνεῖ σε. 50 δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἴματιον αὐτοῦ ἀναπηδήσας ἤλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. 51 καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Τί σοι θέλεις ποιήσω; δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ· Ραββούνι, ἵνα ἀναβλέψω. 52 καὶ διὰ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Υπαγε, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ τῇ εὐθὺς ἀνέβλεψεν, καὶ ἤκολούθει αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ.

10:38 ἢ WH Treg NIV] καὶ RP 39 Τὸ WH Treg NIV] + μὲν RP 40 ἢ WH Treg NIV] καὶ RP 42 καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς WH Treg NIV] Ο δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς RP 43 ἔστιν WH Treg NIV] ἔσται RP • ἀν WH Treg NIV] ἐὰν RP • μέγας γενέσθαι WH Treg NIV] γενέσθαι μέγας RP 44 ἀν WH NIV] ἐὰν Treg RP • ἐν ὑμῖν εἶναι WH NIV] ὑμῶν εἶναι Treg; ὑμῶν γενέσθαι RP 46 δὲ WH Treg NIV] - RP • τυφλὸς WH Treg NIV] ὁ τυφλὸς RP • προσαίτης ἐκάθητο ... δόδον WH Treg NA] ἐκάθητο ... δόδον προσαυτῶν NIV RP 47 Ναζαρηνός WH Treg NIV] Ναζωραϊός RP • Γιὲ WH Treg NIV] Ο υἱὸς RP 49 Φωνήσατε αὐτόν WH Treg NIV] αὐτὸν φωνηθῆναι RP • ἔγειρε WH Treg NIV] ἔγειραι RP 50 ἀναπηδήσας WH Treg NIV] ἀναστὰς RP 51 αὐτῷ διὰ Ἰησοῦς εἶπεν WH Treg NIV] λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς RP • σοι θέλεις ποιήσω WH Treg NIV] θέλεις ποιήσω σοί RP 52 καὶ δὲ WH NIV] δὲ Treg RP • εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP • αὐτῷ WH Treg NIV] τῷ Ἰησοῦ RP

11:1 Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ Ὀρος τῶν Ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ **2** καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ Γεύθὺς εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον ἐφ' ὃν οὐδεὶς Γούπω ἀνθρώπων ἐκάθισεν· λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε· **3** καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· Τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει· καὶ Γεύθὺς αὐτὸν ἀποστέλλει Γπάλιν ὥδε. **4** καὶ ἀπῆλθον· καὶ εὗρον πῶλον δεδεμένον Γπρὸς θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου, καὶ λύουσιν αὐτόν. **5** καὶ τινες τῶν ἐκεῖ ἐστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς· Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; **6** οἱ δὲ εἶπαν αὐτοῖς καθὼς Γείπεν ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. **7** καὶ Γφέρουσιν τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ Γἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τὰ ἴματα αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτόν. **8** καὶ πολλοὶ τὰ ἴματα αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν, ἄλλοι δὲ στιβάδας κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν. **9** καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες Γέκραζον· Ὡσαννά· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου· **10** Εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη Γβασιλεία τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυΐδ· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

11 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς ΓΙεροσόλυμα εἰς τὸ ιερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα Γὁψὲ ἥδη οὕσης τῆς ὥρας ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.

12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας ἐπεινασεν. **13** καὶ ἰδὼν συκῆν Γἀπὸ μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα ἥλθεν εἰ ἄρα Γτι εὑρήσει ἐν αὐτῇ, καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν οὐδὲν εὑρεν εἰ μὴ φύλλα, Γὸ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν· σύκων. **14** καὶ Γἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῇ· Μηκέτι Γείσ τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ μηδεὶς καρπὸν φάγοι· καὶ ἥκουσον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

11:2 **εὔθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP • **οὕπω** WH Treg NIV] – RP • **ἐκάθισεν** WH NIV] κεκάθικεν Treg RP • **λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε** WH Treg NIV] λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε RP **3** δτι RP] – WH Treg NIV • **εὔθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως RP • **πάλιν** WH Treg NIV] – RP **4** καὶ ἀπῆλθον WH Treg NIV] Ἀπῆλθον δὲ RP • **πρὸς** WH Treg NIV] + τὴν RP **6** εἴπεν WH Treg NIV] ἐνετείλατο RP **7** **φέρουσιν** WH Treg NIV] ἥγαγον RP • **ἐπιβάλλουσιν** WH Treg NIV] ἐπέβαλον RP • **αὐτόν** WH Treg NIV] αὐτῷ RP **8** καὶ πολλοὶ WH Treg NIV] Πολλοὶ δὲ RP • **κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν** WH Treg NIV] ἔκοπτον ἐκ τῶν δένδρων καὶ ἐστρώνυμον εἰς τὴν ὁδόν RP **9** **έκραζον** WH Treg NIV] + λέγοντες RP **10** **βασιλεία** WH Treg NIV] + ἐν ὀνόματι κυρίου RP **11** **Ἱεροσόλυμα** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς καὶ RP • **ὁψὲ** WH] ὁψίας Treg NIV RP **13** **ἀπὸ** WH Treg NIV] – RP • **τι εὑρήσει** WH Treg NIV] εὑρήσει τι RP • **δ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν** WH Treg NIV] οὐ γὰρ ἦν καιρὸς RP **14** **ἀποκριθεὶς** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP • **εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ** WH Treg NIV] ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα RP

15 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ Γείσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἥρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ Γτοὺς ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς κατέστρεψεν **16** καὶ οὐκ ἦφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ, **17** καὶ ἐδίδασκεν Γκαὶ ἔλεγεν Γαύτοῖς· Οὐ γέγραπται ὅτι Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ Γπεποιήκατε αὐτὸν σπῆλαιον λῃστῶν. **18** καὶ ἤκουσαν οἱ Γἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, καὶ ἐζήτουν πᾶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτὸν, Γπᾶς γὰρ ὁ ὄχλος ἔξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

19 Καὶ Γὅταν ὁψὲ ἐγένετο, Γἔξεπορεύοντο ἔξω τῆς πόλεως.

20 Καὶ Γπαραπορευόμενοι πρωῒ Γείδον τὴν συκῆν ἔξηραμμένην ἐκ ρίζῶν. **21** καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ· Ραββί, ἵδε ἡ συκῆ ἣν κατηράσω ἔξηρανται. **22** καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Ἔχετε πίστιν θεοῦ· **23** Γάμην λέγω ὑμῖν ὅτι ὅς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ· Ἀρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἀλλὰ Γπιστεύῃ ὅτι ὁ λαλεῖ γίνεται, ἔσται αὐτῷ. **24** Διὰ τούτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα Γπροσεύχεσθε καὶ αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι Γἐλάβετε, καὶ ἔσται ὑμῖν.

25 καὶ ὅταν Γστήκετε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατά τινος, ἵνα καὶ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα Γὑμῶν.

27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι **28** καὶ Γἔλεγον αὐτῷ· Ἐν ποίᾳ ἔξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; Γἢ τίς σοι Γἐδωκεν τὴν ἔξουσίαν ταύτην ἵνα ταῦτα ποιῇς; **29** ὁ δὲ ΓΙησοῦς εἰπεν αὐτοῖς· Ἐπερωτήσω

11:15 εἰσελθὼν WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP • τοὺς WH Treg NIV] – RP **17 καὶ ἔλεγεν** WH Treg NIV] λέγων RP • αὐτοῖς Treg NIV RP] – WH • **πεποιήκατε** WH Treg NIV] ἐποίήσατε RP **18 ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς** WH Treg NIV] γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς RP • **πᾶς γὰρ** WH Treg NIV] ὅτι πᾶς RP **19 ὅταν** WH Treg NIV] ὅτε RP • **ἔξεπορεύοντο** WH Treg NIV] ἔξεπορεύετο RP **20 παραπορευόμενοι** πρωῒ WH Treg NIV] πρωῒ παραπορευόμενοι RP **23 ἀμὴν** WH NIV] + γὰρ Treg RP • **πιστεύῃ** WH NIV] πιστεύσῃ Treg RP • **δ λαλεῖ** γίνεται, ἔσται αὐτῷ WH Treg NIV] ἀ λέγει γίνεται ἔσται αὐτῷ δ ἐὰν εἴπῃ RP **24 προσεύχεσθε καὶ αἰτεῖσθε** WH Treg NIV] ἀν προσευχόμενοι αἰτήσθε RP • **ἐλάβετε** WH Treg NIV] λαμβάνετε RP **25 στήκετε** WH Treg NIV] στήκητε RP • **ὑμῶν** WH Treg NIV] + **26** Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν RP **28 ἔλεγον** WH Treg NIV] λέγουσιν RP • **ἢ** WH NIV] καὶ Treg RP • **ἐδώκεν τὴν ... ταύτην** WH Treg NIV] τὴν ... ταύτην ἔδωκεν RP **29 Ἰησοῦς** WH Treg NIV] + ἀποκριθεὶς RP

Γύμᾶς ἔνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἔξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. **30** τὸ βάπτισμα Γτὸ Ιωάννου ἔξ οὐρανοῦ ἦν ἡ ἔξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ μοι. **31** καὶ Γδιελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες· ΓΤί εἰπωμεν; ἐὰν εἴπωμεν· Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· Διὰ τί Γοῦν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; **32** ἀλλὰ εἴπωμεν· Ἐξ ἀνθρώπων;— ἐφοβοῦντο τὸν Γχλον, ἀπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ιωάννην Γδιντας ὅτι Γπροφήτης ἦν. **33** καὶ ἀποκριθέντες Γτῷ Ιησοῦ λέγουσιν· Οὐκ οἴδαμεν. καὶ ὁ ΓΙησοῦς λέγει αὐτοῖς· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἔξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

12:1 Καὶ ἥρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς Γλαλεῖν. Ἀμπελῶνα Γἀνθρωπος ἐφύτευσεν, καὶ περιέθηκεν φραγμὸν καὶ ὠρυξεν ὑπολήνιον καὶ ώκοδόμησεν πύργον, καὶ ἔξεδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. **2** καὶ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τῶν καρπῶν τοῦ ἀμπελῶνος. **3** Γκαὶ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν κενόν. **4** καὶ πάλιν ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον. Γκάκεῖνον Γἐκεφαλίωσαν καὶ Γἡτίμασαν. **5** Γκαὶ ἄλλον ἀπέστειλεν κάκεῖνον ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς ἄλλους, Γοὺς μὲν δέροντες οὓς δὲ ἀποκτέννοντες. **6** ἔτι Γἔνα εἶχεν, υἱὸν ἀγαπητόν ἀπέστειλεν αὐτὸν Γῆσχατον πρὸς αὐτοὺς λέγων ὅτι ΓἘντραπήσονται τὸν υἱόν μου. **7** ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ Γπρὸς ἑαυτοὺς εἶπαν ὅτι Οὔτος ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. **8** καὶ λαβόντες ἀπέκτειναν αὐτόν, καὶ ἔξέβαλον αὐτὸν Γῆξω τοῦ

11:29 ὑμᾶς WH Treg NIV] + καὶ ἐγὼ RP **30** τὸ WH Treg NIV] - RP **31** διελογίζοντο WH Treg NIV] ἐλογίζοντο RP • ΓΤί εἰπωμεν; Holmes] - WH Treg NIV RP • οὗν WH NIV RP] - Treg **32** δχλον WH NIV] λαόν Treg RP • διντας ὅτι WH Treg NIV] ὅτι διντας RP **33** τῷ Ιησοῦ λέγουσιν WH Treg NIV] λέγουσιν τῷ Ιησοῦ RP • Ιησοῦς WH Treg NIV] + ἀποκριθεὶς RP **12:1** λαλεῖν WH Treg NIV] λέγειν RP • Γἀνθρωπος ἐφύτευσεν WH NIV] ἐφύτευσεν ἀνθρωπος Treg RP **2** τῶν καρπῶν WH Treg NIV] τοῦ καρποῦ RP **3** καὶ WH Treg NIV] Οἱ δὲ RP **4** κάκεῖνον WH Treg NIV] + λιθοβολήσαντες RP • Γἐκεφαλίωσαν WH NIV] ἐκεφαλίωσαν Treg RP • Γἡτίμασαν WH NIV] ἡτίμασαν Treg; ἀπέστειλαν ἡτίμωμένον RP **5** καὶ WH Treg NIV] + πάλιν RP • οὓς μὲν δέροντες οὓς δὲ ἀποκτέννοντες WH Treg NIV] τοὺς μὲν δέροντες τοὺς δὲ ἀποκτέννοντες RP **6** Γἔνα ... ἀπέστειλεν WH Treg NIV] οὗν ἔνα υἱὸν ἔχων ἀγαπητόν αὐτοῦ, ἀπέστειλεν καὶ RP • Γῆσχατον πρὸς αὐτοὺς WH Treg NIV] πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον RP **7** πρὸς ἑαυτοὺς εἶπαν WH Treg NIV] εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς RP **8** ἀπέκτειναν αὐτόν, καὶ ἔξέβαλον αὐτὸν WH Treg NIV] αὐτὸν ἀπέκτειναν καὶ ἔξέβαλον RP

ἀμπελῶνος. **9** Γτί ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργούς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. **10** οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε· Λίθον δὲ ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· **11** παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

12 Καὶ ἔζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον, ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπεν. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

13 Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτόν τινας τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Ἡρῳδιανῶν ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ. **14** Γκαὶ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθής εἶ καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· ἔξεστιν ὅδοναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὐ; δῶμεν ἢ μὴ δῶμεν; **15** ὃ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς· Τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον ἵνα ἴδω. **16** οἱ δὲ ἥνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Καίσαρος. **17** ὃ δὲ· Ἰησοῦς εἶπεν· Ἀύτοῖς· Τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε· Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ ἔξεθαύμαζον ἐπ' αὐτῷ.

18 Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· **19** Διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι ἔάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ καὶ καταλίπῃ γυναῖκα καὶ ἡ μὴ ἀφῆται τέκνον, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ ἔξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. **20** ἐπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκεν σπέρμα· **21** καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθανεν ἡ μὴ καταλιπὼν σπέρμα, καὶ ὁ τρίτος ὠσαύτως· **22** καὶ οἱ ἐπτὰ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα· ἔσχατον πάντων ἡ γυνὴ ἀπέθανεν· **23** ἐν τῇ ἀναστάσει ὅταν ἀναστῶσιν τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἐπτὰ ἔσχον αὐτήν γυναῖκα.

12:9 τί WH] + οὖν Treg NIV RP **14** καὶ WH Treg NIV] Οἱ δὲ RP • δοῦναι κῆνσον Καίσαρι WH Treg NIV] κῆνσον Καίσαρι δοῦναι RP **17** ὃ δὲ WH Treg NIV] Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ RP • αὐτοῖς Treg NIV RP] – WH • Τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε WH Treg NIV] Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος RP • ἔξεθαύμαζον WH NIV] ἔθαύμαζον Treg; ἔθαύμασαν RP **18** ἐπηρώτων WH Treg NIV] ἐπηρώτησαν RP **19** μὴ ἀφῆται τέκνον WH NIV] τέκνα μὴ ἀφῆ Treg RP • γυναῖκα WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **21** μὴ καταλιπὼν WH Treg NIV] καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκεν RP **22** οἱ ἐπτὰ WH Treg NIV] ἔλαβον αὐτήν οἱ ἐπτὰ καὶ RP • ἔσχατον WH Treg NIV] ἔσχατη RP • καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν WH Treg NIV] ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνὴ RP **23** δταν ἀναστῶσιν RP NA] –WH Treg NIV

24 ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ; **25** ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὕτε γαμοῦσιν οὕτε γαμίζονται, ἀλλ’ εἰσὶν ὡς ἄγγελοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς· **26** περὶ δὲ τῶν νεκρῶν ὅτι ἐγείρονται οὐκέτι ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωϋσέως ἐπὶ τοῦ βάτου τῷ πᾶσι εἴπεν αὐτῷ ὁ θεὸς λέγων· Ἐγώ ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακὼβ; **27** οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζῶντων· πολὺν πλανᾶσθε.

28 Καὶ προσελθὼν εἰς τῶν γραμματέων ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων, ὅτι καλῶς ἀπεκρίθη αὐτοῖς, ἐπηρώτησεν αὐτόν· Ποίᾳ ἔστιν ἐντολὴ πρώτη πάντων; **29** ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πρώτη ἔστιν· Ἀκουε, Ἰσραὴλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος εἰς ἔστιν, **30** καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. **31** Γενετέρα αὗτη· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκέτι ἔστιν. **32** Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεύς· Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ’ ἀληθείας εἴπεις ὅτι εἰς ἔστιν καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ· **33** καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἀγαπῆς καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν περισσότερόν ἔστιν πάντων τῶν διοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν. **34** καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν Γαύτὸν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη εἴπεν αὐτῷ· Οὐ μακρὰν εἴ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτήσαι.

35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν διδάσκων ἐν τῷ Ἱερῷ· Πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ χριστὸς υἱὸς Ἅδων ἔστιν; **36** Γαύτὸς Δαυὶδ εἴπεν ἐν

12:24 ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς WH Treg NIV] Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς RP 25 γαμίζονται WH Treg NIV] γαμίσκονται RP • ἄγγελοι WH NIV] + oī Treg RP 26 πῶς WH Treg NIV] ὡς RP • ὁ θεὸς ... καὶ ὁ NIV RP] θεὸς ... καὶ WH Treg 27 θεὸς WH Treg NA] ὁ θεὸς NIV RP • ἀλλὰ WH Treg NIV] + θεὸς RP • πολὺν WH NIV] ὑμεῖς οὖν πολὺν Treg RP 28 ἰδὼν Treg NIV] εἰδὼς WH RP • ἀπεκρίθη αὐτοῖς WH Treg NIV] αὐτοῖς ἀπεκρίθη RP • ἐντολὴ πρώτη πάντων WH Treg NIV] πρώτη πάντων ἐντολὴ RP 29 ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς WH NIV] + αὐτῷ Treg; Ό δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ RP • ἔστιν WH Treg NIV] πάντων τῶν ἐντολῶν RP 30 τῆς Treg NIV RP] – WH • σου WH NIV] + αὕτη πρώτη ἐντολὴ Treg RP 31 δευτέρα WH NIV] + ὄμοια Treg; Καὶ δευτέρα ὄμοια RP 32 καὶ Treg NIV RP] – WH 33 τῆς Treg NIV RP] – WH • συνέσεως WH NIV] + καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς Treg RP • περισσότερόν WH Treg NIV] πλεῖόν RP 34 αὐτὸν WH Treg RP NA] – NIV 35 Δαυὶδ ἔστιν WH Treg NIV] ἔστιν Δαυὶδ RP 36 αὐτὸς WH NIV] + γὰρ Treg RP

‘τῷ πνεύματι τῷ ἀγίῳ· Γέλπεν γύριος τῷ κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἔως ἂν θῶ τοὺς ἔχθρούς σου γύροκάτω τῶν ποδῶν σου. 37 Γαύτὸς Δαυὶδ λέγει αὐτὸν κύριον, καὶ πόθεν αὐτοῦ ἐστιν υἱός· καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως.

38 Καὶ ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν· Βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν καὶ ἀσπασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς 39 καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις, 40 οἵ κατεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· οὗτοι λήμψονται περισσότερον κρίμα.

41 Καὶ καθίσας κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά· 42 καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλεν λεπτὰ δύο, ὅ ἐστιν κοδράντης. 43 καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ γέλπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖστην πάντων γέβαλεν τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· 44 πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον, αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, δλον τὸν βίον αὐτῆς.

13:1 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ λέγει αὐτῷ εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· Διδάσκαλε, ἵδε ποταπὸι λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαὶ. 2 καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῇ· ὅδε λίθος ἐπὶ γλίθον ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ.

3 Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ Ὀρος τῶν Ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ ἐπηρώτα αὐτὸν κατ’ ίδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας· 4 Εἰπὸν ἡμῖν πότε ταῦτα ἐσται, καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα· 5 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἥρξατο λέγειν αὐτοῖς· Βλέπετε μή τις

12:36 τῷ πνεύματι τῷ WH Treg NIV] πνεύματι RP • Γέλπεν WH NIV] Λέγει Treg RP • κύριος WH Treg NIV] ὁ κύριος RP • Κάθου WH NIV RP] Κάθισον Treg • ὑποκάτω WH NIV] ὑποπόδιον Treg RP 37 αὐτὸς WH Treg NIV] + οὖν RP • αὐτοῦ ἐστιν υἱός WH Treg NIV] υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν RP 38 ἐν ... αὐτοῦ ἔλεγεν WH Treg NIV] ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν ... αὐτοῦ RP 41 καθίσας WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP • κατέναντι WH NIV RP] ἀπέναντι Treg 43 εἶπεν WH Treg NIV] λέγει RP • ἔβαλεν WH Treg NIV] βέβληκεν RP 13:2 Ἰησοῦς WH Treg NIV] + ἀποκριθεὶς RP • ὅδε WH Treg NIV] – RP • λίθον WH Treg NIV] λίθῳ RP 3 ἐπηρώτα WH Treg NIV] ἐπηρώτων RP 4 ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα WH Treg NIV] πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι RP 5 ἥρξατο λέγειν αὐτοῖς WH Treg NIV] ἀποκριθεὶς αὐτοῖς ἥρξατο λέγειν RP

ύμᾶς πλανήσῃ· 6 Ὅπολλοι ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὄνόματί μου λέγοντες ὅτι Ἐγώ εἰμι, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. 7 ὅταν δὲ ἡ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· ὅτι γενέσθαι, ἀλλ' οὕπω τὸ τέλος. 8 ἔγερθήσεται γάρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείᾳν, ἕσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, ἕσονται γλιμοί· ἡ ἀρχὴ ὠδίνων ταῦτα.

9 βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἔαυτούς· Ὅπαραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς συνέδρια καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθῆσεσθε ἔνεκεν ἐμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. 10 καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη ὁ πρῶτον δεῖ κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. 11 καὶ ὅταν ἡ ἀγωσιν ὑμᾶς παραδίδοντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί ἡ λαλήσητε, ἀλλ' ὁ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τοῦτο λαλεῖτε, οὐ γάρ ἔστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον. 12 καὶ παραδώσει ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατήρ τέκνου, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς· 13 καὶ ἕσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται.

14 Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ἑστηκότα ὅπου οὐ δεῖ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω, τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὅρη, 15 ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ ἡ καταβάτω μηδὲ εἰσελθάτω τι ἄραι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, 16 καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὅπίσω ἄραι τὸ ἴματιον αὐτοῦ. 17 οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἔχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. 18 προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται χειμῶνος· 19 ἕσονται γάρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλῖψις οἴα οὐ γέγονεν τοιαύτη ἀπ' ἡ ἀρχῆς κτίσεως ἡν ἔκτισεν ὁ θεὸς ἔως τοῦ νῦν καὶ οὐ μὴ γένηται. 20 καὶ εἰ μὴ ἐκολόβωσεν κύριος τὰς ἡμέρας, οὐκ ἀν ἐσώθη πᾶσα σάρξ. ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὓς

13:6 πολλοὶ WH NIV] + γὰρ Treg RP 7 ἀκούσητε WH NIV RP] ἀκούετε Treg • δεῖ WH NIV] + γὰρ Treg RP 8 ἕσονται WH Treg NIV] καὶ ἕσονται RP • ἕσονται WH NIV] καὶ ἕσονται Treg RP • λιμοί WH Treg NIV] + καὶ ταραχαί RP • ἀρχὴ WH Treg NIV] ἀρχαὶ RP 9 παραδώσουσιν WH NIV] + γὰρ Treg RP 10 πρῶτον δεῖ WH Treg NIV] δεῖ πρῶτον RP 11 καὶ ὅταν WH Treg NIV] Ὅταν δὲ RP • ἀγωσιν WH Treg NIV] ἀγάγωσιν RP • λαλήσητε WH Treg NIV] + μηδὲ μελετᾶτε RP 12 καὶ παραδώσει WH Treg NIV] Παραδώσει δὲ RP 14 ἑστηκότα WH Treg NIV] τὸ ῥῆθεν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ἑστῶς RP 15 ὁ WH NIV] + δὲ Treg RP NA • καταβάτω WH NIV] + εἰς τὴν οἰκίαν Treg RP • τι ἄραι WH Treg] ἄραι τι NIV RP 16 ἀγρὸν WH Treg NIV] + ὧν RP 18 γένηται WH Treg NIV] + ἡ φυγὴ ὑμῶν RP 19 ἡν WH Treg NIV] ἡς RP 20 ἐκολόβωσεν κύριος WH NIV] κύριος ἐκολόβωσεν Treg RP

ἔξελέξατο ἔκολόβωσεν τὰς ἡμέρας. 21 Ἄκαὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπη· Γ'Ιδε ὁδε
ὅ Γριστός, Γ'Ιδε ἔκει, μὴ πιστεύετε· 22 ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι
καὶ ψευδοπροφῆται καὶ δώσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν εἰ
τὸ δυνατὸν τοὺς ἐκλεκτούς· 23 ὑμεῖς δὲ βλέπετε· Γριοείρηκα ὑμῖν πάντα.

24 Ἀλλὰ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις μετὰ τὴν θλῖψιν ἐκείνην ὁ ἥλιος
σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, 25 καὶ οἱ ἀστέρες
ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες¹, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς
σαλευθήσονται. 26 καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον
ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης· 27 καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς
Ἄγγελους καὶ ἐπισυνάξει τοὺς Γέκλεκτούς ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ'
ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ.

28 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἡδη ὁ κλάδος αὐτῆς²
ἀπαλὸς γένηται καὶ ἐκφύη τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν.
29 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα³ γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν
ἐπὶ θύραις. 30 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη μέχρις οὗ
ταῦτα πάντα⁴ γένηται. 31 ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ Γριελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι
μου οὐ Γμὴ Γπαρελεύσονται.

32 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ Γτῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι
ἐν οὐρανῷ οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ. 33 βλέπετε Γάγρυπνεῖτε, οὐκ οἶδατε
γὰρ πότε ὁ καιρός ἐστιν· 34 ὡς ἀνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἔξουσίαν, Γέκάστω τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ
θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. 35 γρηγορεῖτε οὖν, οὐκ οἶδατε γὰρ πότε ὁ
κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, Γὴ ὁψὲ ἡ Γμεσονύκτιον ἡ ἀλεκτοροφωνίας ἡ πρωΐ,

13:21 καὶ WH Treg NIV] – RP • Γ'Ιδε WH Treg NIV] Ἰδού RP • χριστός WH NIV] + ἡ Treg RP • Γ'Ιδε WH Treg NIV] Ἰδού RP 22 δυνατὸν WH NIV] + καὶ Treg RP 23 προείρηκα WH Treg NIV] ιδού προείρηκα RP 25 ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες WH Treg NIV] τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες RP 27 ἄγγελους WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP • ἐκλεκτούς Treg] + αὐτοῦ WH NIV RP 28 ἡδη ὁ κλάδος αὐτῆς WH Treg NIV] αὐτῆς ἡδη ὁ κλάδος RP 29 ἴδητε ταῦτα WH Treg NIV] ταῦτα ἴδητε RP 30 ταῦτα πάντα WH Treg NIV] πάντα ταῦτα RP 31 Γπαρελεύσονται WH Treg NIV] παρελεύσεται RP • μὴ NIV RP] – WH Treg • Γπαρελεύσονται WH Treg NIV] παρέλθωσιν RP 32 τῆς WH Treg NIV] – RP • ἐν WH Treg NIV] οἱ ἐν RP 33 ἀγρυπνεῖτε WH NIV] + καὶ προσεύχεσθε Treg RP 34 ἐκάστω WH Treg NIV] καὶ ἐκάστω RP 35 ἡ WH Treg NIV] – RP • μεσονύκτιον WH Treg NIV] μεσονυκτίου RP

36 μὴ ἐλθών ἔξαίφνης εὗρη ὑμᾶς καθεύδοντας· 37 ὁ δὲ ὑμῖν λέγω πᾶσιν λέγω· γρηγορεῖτε.

14:1 Ἡν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας. καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν, 2 ἔλεγον γάρ· Μή ἐν τῇ ἕορτῇ, μήποτε ἔσται θόρυβος¹ τοῦ λαοῦ.

3 Καὶ ὅντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ κατακειμένου αὐτοῦ ἤλθεν γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς· Γυντρίψασα τὴν ἀλάβαστρον κατέχεεν τοῦ τῆς κεφαλῆς. 4 ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτούς· Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; 5 ἥδυνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον² πραθῆναι ἐπάνω δηναρίων τριακοσίων³ καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. 6 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἀφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον ἡργάσατο ἐν ἐμοί· 7 πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε δύνασθε ταῦτοις εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε· 8 ὁ ἔσχεν ἐποίησεν, προέλαβεν μυρίσαι τὸ σῶμά μου⁴ εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. 9 ἀμὴν γέδε λέγω ὑμῖν, ὅπου τὸ ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

10 Καὶ Ιούδας Ἰσκαριώθ ὁ⁵ εἰς τῶν δώδεκα ἀπῆλθεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ἵνα αὐτὸν παραδοῖ αὐτοῖς⁶. **11** οἱ δὲ ἀκούσαντες ἔχάρησαν καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. καὶ ἐζήτει πῶς ἀυτὸν εὐκαίρως παραδοῖ⁷.

12 Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἄζυμων, ὅτε τὸ πάσχα ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἑτοιμάσωμεν ἵνα φάγης τὸ πάσχα; **13** καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· Υπάγετε

13:37 δ WH Treg NIV] Ἄ RP 14:2 γάρ WH Treg NIV] δέ RP • ἔσται θόρυβος WH Treg NIV] θόρυβος ἔσται RP 3 συντρίψασα WH NIV] καὶ συντρίψασα Treg RP • τὴν WH Treg NIV] τὸ RP • αὐτοῦ WH Treg NIV] + κατὰ RP 4 ἑαυτούς WH NIV] + καὶ λέγοντες Treg RP 5 τὸ μύρον WH Treg NIV] – RP • δηναρίων τριακοσίων WH Treg NIV] τριακοσίων δηναρίων RP 7 αὐτοῖς NIV Treg] αὐτοῖς πάντοτε WH; αὐτοὺς RP 8 ἔσχεν WH NIV] + αὕτη Treg RP • τὸ σῶμά μου WH Treg NIV] μου τὸ σῶμα RP 9 δὲ WH Treg NIV] – RP • ἐὰν WH NIV RP] ἐν Treg • εὐαγγέλιον WH Treg NIV] + τοῦτο RP 10 Καὶ WH Treg NIV] + ὁ RP • Ἰσκαριώθ δ WH NIV] Ἰσκαριώτης δ Treg; ὁ Ἰσκαριώτης RP • παραδοῖ αὐτοῖς WH Treg NIV] παραδῷ αὐτὸν RP 11 αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ WH Treg NIV] εὐκαίρως αὐτὸν παραδῷ RP

εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάξων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, **14** καὶ ὅπου Γένεν εἰσέλθῃ εἰπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ ὅτι 'Ο διδάσκαλος λέγει· Ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμά του ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; **15** καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον ἔτοιμον· Γκαὶ ἐκεῖ ἐτοιμάσατε ὥμιν. **16** καὶ ἔξῆλθον οἱ μαθηταὶ καὶ ἥλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ εὗρον καθὼς εἴπεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

17 Καὶ ὁψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. **18** καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων Γό Ιησοῦς εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰς ἔξ οὐκῶν παραδώσει μες ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. **19** Γέρξαντο λυπεῖσθαι καὶ λέγειν αὐτῷ εἰς κατὰ εἰς· Μήτι Γέγω; **20** ὁ Γδὲ εἶπεν αὐτοῖς· Γεῖς τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρύβλιον· **21** Γότι ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· Γκαλὸν αὐτῷ εὶς οὐκέτι ἐγενήθη ὁ ἀνθρώπος ἐκείνος.

22 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν Γλαβῶν ἄρτον εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπεν· Γλάβετε, τοῦτο ἐστιν τὸ σῶμά μου. **23** καὶ Γλαβῶν ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἔξ αὐτοῦ πάντες. **24** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο ἐστιν τὸ αἷμά μου Γτῆς διαθήκης τὸ ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν· **25** ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἔως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

26 Καὶ ὑμνήσαντες ἔξῆλθον εἰς τὸ "Ορος τῶν Ἐλαιῶν. **27** Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ιησοῦς ὅτι Πάντες Γσκανδαλισθήσεσθε, ὅτι γέγραπται· Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται'. **28** ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναι με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. **29** ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ· 'Εἰ καὶ πάντες

14:14 ἐὰν WH NIV RP] ἀν Treg • μου WH Treg NIV] – RP **15** καὶ WH Treg NIV] – RP **16** μαθηταὶ WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP **18** ὁ Ιησοῦς εἶπεν WH NIV] εἶπεν ὁ Ιησοῦς Treg RP **19** ἥρξαντο WH NIV] οἱ δὲ ἥρξαντο Treg RP • ἐγώ WH Treg NIV] + Καὶ ἄλλος Μήτι ἐγώ RP **20** δὲ WH Treg NIV] + ἀποκριθεὶς RP • Εἰς WH NIV] + ἐκ Treg RP • τὸ Treg NIV RP] + ἐν WH **21** ὅτι WH Treg NIV] – RP • καλὸν WH NIV] + ἦν Treg RP **22** λαβῶν WH NA] + ὁ Ιησοῦς Treg NIV RP • Λάβετε WH Treg NIV] + φάγετε RP **23** λαβῶν WH Treg NIV] + τὸ RP **24** τῆς WH NIV] τὸ τῆς Treg; τὸ τῆς καινῆς RP • ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν WH Treg NIV] περὶ πολλῶν ἐκχυννόμενον RP **27** σκανδαλισθήσεσθε WH Treg NIV] + ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ RP • τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται WH Treg NIV] διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα RP **29** Εἰ καὶ WH Treg NIV] Καὶ εἰ RP

σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. 30 καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐμὴν λέγω σοι ὅτι σὺ σήμερον ταύτη τῇ νυκτὶ πρὶν ἡ δῖς ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς με ἀπαρνήσῃ· 31 ὁ δὲ ἐκπειστῶς ἐλάλει· Ἔὰν δέῃ με συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.

32 Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημανί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Καθίσατε ὡδε ἔως προσεύξωμαι. 33 καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ Ἱάκωβον καὶ Ἰωάννην μετ' αὐτοῦ, καὶ ἥρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν, 34 καὶ λέγει αὐτοῖς· Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἔως θανάτου· μείνατε ὡδε καὶ γρηγορεῖτε. 35 καὶ προελθὼν μικρὸν ἔπιπτεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηγύχετο ἵνα εἰ δυνατόν ἐστιν παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα, 36 καὶ ἔλεγεν· Αββα ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι· παρένεγκε τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω ἀλλὰ τί σύ. 37 καὶ ἔρχεται καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἵσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; 38 γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ ἐλθῆτε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. 39 καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηγύχετο τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. 40 καὶ πάλιν ἐλθὼν εὔρεν αὐτοὺς καθεύδοντας, ἥσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὁφθαλμοὶ· καταβαρυνόμενοι, καὶ οὐκ ἥδεισαν τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ. 41 καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ λέγει αὐτοῖς· Καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἀπέχει· ἥλθεν ἡ ὥρα, ἵδον παραδίδοται ὁ οὐίδος τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀμαρτωλῶν. 42 ἐγείρεσθε ἄγωμεν· ἵδον ὁ παραδίδούς με ἥγγικεν.

43 Καὶ γεύθης ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος παραγίνεται ὍΙούδας γεῖς τῶν δώδεκα καὶ μετ' αὐτοῦ ὅχλος μετὰ μαχαιρῶν καὶ ἤύλων παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ

14:30 ταύτη τῇ νυκτὶ WH Treg NIV] ἐν τῇ νυκτὶ ταύτη RP • **με ἀπαρνήσῃ** WH Treg NIV] ἀπαρνήσῃ με RP **31 ἐκπειστῶς ἐλάλει** WH Treg NIV] ἐκπειστοῦ ἔλεγεν μᾶλλον RP • **δέῃ με** WH Treg NIV] με δέῃ RP • **ἀπαρνήσομαι** WH Treg NIV] ἀπαρνήσωμαι RP **33 Ἱάκωβον καὶ** Treg NIV RP] τὸν Ἱάκωβον καὶ τὸν WH NA • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] ἕαυτοῦ RP **35 προελθὼν μικρὸν ἔπιπτεν** WH NIV] προελθὼν μικρὸν ἔπεσεν Treg RP **36 τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ** WH Treg NIV] ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο RP **38 ἐλθῆτε** WH NIV] εἰσέλθητε Treg RP **40 πάλιν ἐλθὼν εὔρεν αὐτοὺς** WH NIV] ἐλθὼν εὔρεν αὐτοὺς Treg; ὑποστρέψας εὔρεν αὐτοὺς πάλιν RP • **αὐτῶν οἱ ὁφθαλμοὶ** WH NIV] οἱ ὁφθαλμοὶ αὐτῶν Treg RP • **καταβαρυνόμενοι** WH Treg NIV] βεβαρημένοι RP • **ἀποκριθῶσιν αὐτῷ** WH Treg NIV] αὐτῷ ἀποκριθῶσιν RP **41 τὸ** WH NIV] – Treg RP **43 εύθυνς** WH Treg NIV] εύθεως RP • **ἴούδας** NIV RP] ὁ Ιούδας WH; ὁ Ιούδας ὁ Ἰσκαριώτης Treg • **εἰς** WH Treg NIV] + ὧν RP • **ὅχλος** WH Treg NIV] + πολὺς RP

τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. **44** δεδώκει δὲ ὁ παραδίδοὺς αὐτὸν σύστημον αὐτοῖς λέγων· Ὁν ἀν φιλήσω αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτὸν καὶ ἀπάγετε ἀσφαλῶς. **45** καὶ ἐλθὼν ἐνθύμησε προσελθὼν αὐτῷ λέγει· ὩΡΑΒΒΙ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. **46** οἱ δὲ ἐπέβαλαν τὰς χεῖρας αὐτῷ καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. **47** εἰς δὲ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀφείλειν αὐτοῦ τὸ ὄνταριον. **48** καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ως ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; **49** καθ' ἡμέραν ἡμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἵερῷ διδάσκων καὶ οὐκ ἐκρατήσατε με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. **50** καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον πάντες.

51 Καὶ νεανίσκος τις¹ συνηκολούθει αὐτῷ περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦσιν αὐτόν, **52** ὃ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν.

53 Καὶ ἀπῆγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα, καὶ συνέρχονται πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. **54** καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἤκολούθησεν αὐτῷ ἔως ἕστι τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. **55** οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ ἡὔρισκον· **56** πολλοὶ γάρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἵσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἥσαν. **57** καὶ τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ λέγοντες **58** ὅτι Ἡμεῖς ἤκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἔγώ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροπόίητον καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροπόίητον οἰκοδομήσω· **59** καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. **60** καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώτησεν τὸν Ἰησοῦν λέγων· Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; **61** ὃ δὲ ἐστώπα καὶ ἔφυγον πάντες ἔπειρινατο οὐδέν². πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ· Σὺ εἴς ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; **62** ὃ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἔγώ είμι, καὶ ὅψεσθε

14:44 ἀπάγετε WH Treg NIV] ἀπαγάγετε RP **45** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP • Ῥαββί WH Treg NIV] αὐτῷ Ῥαββί Ῥαββί RP **46** τὰς χεῖρας αὐτῷ WH Treg NIV] ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας αὐτῶν RP **47** τις WH NIV RP] – Treg • ὄνταριον WH Treg NIV] ὄντιον RP **50** ἔφυγον πάντες WH Treg NIV] πάντες ἔφυγον RP **51** νεανίσκος τις WH Treg NIV] εἰς τις νεανίσκος RP • συνηκολούθει WH Treg NIV] ἤκολούθησεν RP • αὐτόν WH Treg NIV] + οἱ νεανίσκοι RP **52** ἔφυγεν WH Treg NIV] + ἀπεκρίνατο οὐδέν WH Treg NIV] οὐδὲν ἀπεκρίνατο RP

τὸν οὐδὲν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. **63** ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει· Τί ἔτι χρέιαν ἔχομεν μαρτύρων; **64** ἡκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν ἕνοχον εἶναι· θανάτου. **65** καὶ ἥρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ καὶ περικαλύπτειν ἀυτοῦ τὸ πρόσωπον· καὶ κολαφίζειν αὐτὸν καὶ λέγειν αὐτῷ· Προφήτευσον, καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσματιν αὐτὸν ἔλαβον.

66 Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ἕκατω ἐν τῇ αὐλῇ ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, **67** καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαίνομενον ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει· Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ἥσθα τοῦ Ἰησοῦ· **68** ὁ δὲ ἥρνήσατο λέγων· Ὁύτε οἶδα οὕτε ἐπίσταμαι σὺ τί λέγεις, καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον ἕκαὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν· **69** καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν ἥρξατο πάλιν· λέγειν τοῖς παρεστῶσιν ὅτι Οὔτος ἔξι αὐτῶν ἐστιν. **70** ὁ δὲ πάλιν ἥρνεῖτο· καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ· Ἀληθῶς ἔξι αὐτῶν εἴ, καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἴ· καὶ ἡ λαλιά σου δύοιάζει· **71** ὁ δὲ ἥρξατο ἀναθεματίζειν καὶ δύνυναι ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἀνθρωπὸν τοῦτον ὃν λέγετε. **72** καὶ ἡ εὐθὺς ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησεν· καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ ρῆμα ὃς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δίς τρίς με ἀπαρνήσῃ·, καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν.

15:1 Καὶ ἡ εὐθὺς πρωΐ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων καὶ ὅλον τὸ συνέδριον δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν Πιλάτῳ. **2** καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλάτος· Σὺ εἴ ὁ βασιλεὺς τῶν Ιουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἀυτῷ λέγει· Σὺ λέγεις.

14:64 ἕνοχον εἶναι WH Treg NIV] εἶναι ἕνοχον RP **65 αὐτοῦ τὸ πρόσωπον** WH Treg NIV] τὸ πρόσωπον αὐτοῦ RP • **ἔλαβον** WH Treg NIV] ἔβαλλον RP **66 κάτω ἐν τῇ αὐλῇ** WH Treg NIV] ἐν τῇ αὐλῇ κάτω RP **67 ἥσθα τοῦ Ἰησοῦ** WH Treg NIV] Ἰησοῦ ἥσθα RP **68 Ούτε οἶδα οὕτε ἐπίσταμαι σὺ τί** WH Treg NIV] Οὐκ οἶδα οὐδὲ ἐπίσταμαι τί σὺ RP • **καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν** Treg RP NA] – WH NIV **69 ἥρξατο πάλιν** WH NIV] πάλιν ἥρξατο Treg RP • **παρεστῶσιν** WH Treg NIV] **παρεστηκόσιν** RP **70 καὶ ἡ λαλιά σου δύοιάζει** RP] – WH Treg NIV **72 εὐθὺς** WH Treg NIV] – RP • **ώς** WH Treg NIV] ὃ RP • **φωνῆσαι δίς τρίς με ἀπαρνήσῃ** NIV] δίς φωνῆσαι τρίς με ἀπαρνήσῃ WH Treg; φωνῆσαι δίς ἀπαρνήσῃ με τρίς RP **15:1 εὐθὺς** WH Treg NIV] εὐθέως ἐπὶ τὸ RP • **παρέδωκαν** WH Treg NIV] + τῷ RP **2 αὐτῷ λέγει** WH Treg NIV] εἶπεν αὐτῷ RP

3 καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά. 4 ὁ δὲ Πιλᾶτος πάλιν ὅτι ἐπηρώτα αὐτὸν λέγων· Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; ἵδε πόσα σου γκατηγοροῦσιν. 5 ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδέν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλᾶτον.

6 Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυνεν αὐτοῖς ἔνα δέσμιον ὃν παρηγοῦντο¹. 7 ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραβᾶς μετὰ τῶν στασιαστῶν δεδεμένος οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνου πεποιήκεισαν. 8 καὶ ὁ ἀναβὰς ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι γκαθὼς ἐποίει αὐτοῖς. 9 ὁ δὲ Πιλᾶτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων· Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ιουδαίων; 10 ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ φθόνου παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς. 11 οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραβᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. 12 ὁ δὲ Πιλᾶτος πάλιν ἀποκριθεὶς ἔλεγεν² αὐτοῖς· Τί οὖν θέλετε ποιῆσαν ὃν λέγετε³ τὸν βασιλέα τῶν Ιουδαίων; 13 οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν· Σταύρωσον αὐτόν. 14 ὁ δὲ Πιλᾶτος ἔλεγεν αὐτοῖς· Τί γὰρ ἐποίησεν κακόν⁴; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραξαν· Σταύρωσον αὐτόν. 15 ὁ δὲ Πιλᾶτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραβᾶν, καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν φραγελλώσας ἵνα σταυρωθῇ.

16 Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπῆγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅτι ἐστιν πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν. 17 καὶ ἡ ἐνδιδύσκουσιν αὐτὸν πορφύραν καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον· 18 καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν. Χαῖρε, βασιλεῦ τῶν Ιουδαίων· 19 καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ καὶ ἐνέπτυσον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. 20 καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἔξεδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἴματα τὰ ἴδια⁵, καὶ ἔξάγουσιν αὐτὸν ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν.

21 Καὶ ἀγγαρεύουσιν παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπὸ ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ρούφου, ἵνα ἀρῇ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

15:4 ἐπηρώτα WH Treg NIV] ἐπηρώτησεν RP • κατηγοροῦσιν WH Treg NIV] καταμαρτυροῦσιν RP 6 δν παρηγοῦντο WH NIV] ὅνπερ ἤτοῦντο Treg RP 7 στασιαστῶν WH Treg NIV] συστασιαστῶν RP 8 ἀναβὰς WH Treg NIV] ἀναβοήσας RP • καθὼς WH NIV] + ἀεὶ Treg RP 12 πάλιν ἀποκριθεὶς ἔλεγεν WH Treg NIV] ἀποκριθεὶς πάλιν εἶπεν RP • θέλετε Treg RP NA] – WH NIV • δν λέγετε WH NIV RP] – Treg • τὸν WH Treg NIV] – RP 14 ἐποίησεν κακόν WH Treg NIV] κακόν ἐποίησεν RP • περισσῶς WH Treg NIV] περισσοτέρως RP 17 ἐνδιδύσκουσιν WH Treg NIV] ἐνδύουσιν RP 18 βασιλεῦ WH Treg NIV] ὁ βασιλεὺς RP 20 τὰ ἴδια Treg RP] αὐτοῦ WH NIV • σταυρώσωσιν WH NIV RP] σταυρώσουσιν Treg

22 καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν Γολγοθᾶν τόπον, ὃ ἔστιν γε μεθερμηνευόμενον Κρανίου Τόπος. **23** καὶ ἐδίδουν γάντῳ ἐσμωρισμένον οἶνον, ὃς δὲ οὐκ ἔλαβεν. **24** καὶ σταυροῦσιν αὐτὸν καὶ διαιμερίζονται τὰ ἴματα αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτὰ τίς τί ἄρη.

25 Ἡν δὲ ὥρα τρίτη καὶ σταύρωσαν αὐτόν. **26** καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἵτιας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη· Ο βασιλεὺς τῶν Ιουδαίων. **27** καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο ληστάς, ἕνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων γάντοι. **28** Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες· Οὐά ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ οἰκοδομῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις, **30** σῶσον σεαυτὸν γκαταβὰς ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. **31** όμοιώς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον· Ἀλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· **32** ὁ χριστὸς ὁ βασιλεὺς Ισραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἰδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι γὰρ σὺν αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

33 Καὶ γενομένης ὥρας ἔκτης σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἔως ὥρας ἐνάτης. **34** καὶ τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ ἐβόήσεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ γεγάλη· Ἐλωΐ ἐλωΐ γλεμὰ σαβαθχάνι; ὃ ἔστιν μεθερμηνευόμενον Ὁ θεός μου ὁ θεός μου, εἰς τί ἐγκατέλιπές με; **35** καὶ τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον· Γιδε Ἡλίαν φωνεῖ. **36** δραμῶν δέ τις καὶ γεμίσας σπόργον δέξους γεριθεὶς καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν, λέγων· Ἀφετε ἰδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλίας καθελεῖν αὐτόν. **37** δὲ Ἱησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσεν. **38** καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπ' ἄνωθεν ἔως κάτω. **39** ἰδὼν δὲ

15:22 τὸν WH Treg NIV] – RP • **Γολγοθᾶν** WH NIV] Γολγοθᾶ Treg RP • **μεθερμηνεύδμενον** Treg NIV RP] μεθερμηνεύόμενος WH **23 αὐτῷ** WH Treg NIV] + πιεῖν RP • δς WH Treg NIV] ὁ RP **24 σταυροῦσιν αὐτὸν καὶ** WH Treg NIV] σταυρώσαντες αὐτὸν RP **27 αὐτοῦ** WH NIV] + 28 Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη Treg RP **29 οἰκοδομῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις** WH NIV] οἰκοδομῶν τρισὶν ἡμέραις Treg; ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν RP **30 καταβὰς** WH Treg NIV] καὶ καταβάτη RP **32 βασιλεὺς** WH Treg NIV] + τοῦ RP • **πιστεύσωμεν** WH Treg NIV] + αὐτῷ RP • **σὺν** WH NIV] – Treg RP **33 Καὶ γενομένης** WH Treg NIV] Γενομένης δὲ RP **34 ἐνάτῃ ὥρᾳ** WH Treg NIV] ὥρᾳ τῇ ἐνάτῃ RP • **μεγάλῃ** WH Treg NIV] + λέγων RP • **λεμὰ** NIV] λαμὰ WH Treg; λιμὰ RP • **ἐγκατέλιπές με** WH Treg NIV] με ἐγκατέλιπες RP **35 Ἰδε** WH Treg NIV] Ἰδού RP **36 τις καὶ** Treg NIV] τις WH; εἰς καὶ RP • **περιθεὶς** WH Treg NIV] + τε RP

ὅ κεντυρίων ὁ παρεστηκώς ἔξι ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι Γοῦτως ἔξέπνευσεν εἶπεν· Ἀληθῶς ὁύτος ὁ ἄνθρωπος· υἱὸς θεοῦ ἦν·

40 Ὡσαν δὲ καὶ γυναικες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν Γαῖς καὶ Γαρίᾳ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Γιωσῆτος μήτηρ καὶ Σαλώμη, 41 Γαῖς ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἥκολούθουν αὐτῷ καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἀλλαὶ πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.

42 Καὶ ἥδη ὄψιας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευή, ὅ ἐστιν Γπροσάββατον, 43 ἐλθὼν Ιωσῆφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας εὐσχήμων βουλευτής, δις καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς Γτὸν Πιλάτον καὶ ἥτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. 44 ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἥδη τέθηκεν, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ Γπάλαι ἀπέθανεν· 45 καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδωρήσατο τὸ Γπτῶμα τῷ Ιωσῆφ. 46 καὶ ἀγοράσας Γσινδόνα καθελών αὐτὸν ἐνείλησεν τῇ σινδόνι καὶ Γεθῆκεν αὐτὸν ἐν Γμνημείῳ ὁ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισεν λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. 47 ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ιωσῆτος ἐθεώρουν ποῦ Γτέθειται.

16:1 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου ΓΜαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη ἤγόρασαν ἀρώματα ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. 2 καὶ λίαν πρωῒ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον ἀνατείλαντος τοῦ ἥλιου. 3 καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς· Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον Γἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; 4 καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι Γἀποκεκύλισται ὁ λίθος, ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. 5 καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ

15:39 οῦτως WH NA] + κράξας Treg NIV RP • οῦτος ὁ ἄνθρωπος WH Treg NIV] ὁ ἄνθρωπος οῦτος RP • θεοῦ ἦν WH NIV] ἦν θεοῦ Treg RP 40 αῖς WH NIV] + ἦν Treg RP • Μαρία Treg NIV RP] Μαριὰμ WH • ἡ WH Treg NIV] + τοῦ RP • Ιωσῆτος WH Treg NIV] Ιωσῆ RP 41 αῖ WH NIV] + καὶ Treg RP 42 προσάββατον WH NIV RP] πρὸς σάββατον Treg 43 ἐλθὼν WH Treg NIV] ἥλθεν RP • ὁ Treg NIV RP] – WH • τὸν WH Treg NIV] – RP 44 πάλαι NIV RP] ἥδη WH Treg 45 πτῶμα WH Treg NIV] σῶμα RP 46 σινδόνα WH Treg NIV] + καὶ RP • ἔθηκεν WH Treg NIV] κατέθηκεν RP • μνημείῳ Treg NIV RP] μνήματι WH 47 ἡ Ιωσῆτος WH Treg NIV] Ιωσῆ RP • τέθειται WH Treg NIV] τίθεται RP 16:1 Μαρία Treg NIV RP] ἡ Μαρία WH • ἡ τοῦ WH Treg NIV] – RP 2 τῇ μιᾷ τῶν WH NIV] μιᾷ τῶν Treg; τῆς μιᾶς RP 3 ἐκ WH NIV RP] ἀπὸ Treg 4 ἀποκεκύλισται NIV RP] ἀνακεκύλισται WH Treg

μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς περιβεβλημένον στολὴν λευκήν, καὶ ἔξεθαμβήθησαν. 6 ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· Μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζῆτεῖτε τὸν Ναζαρηγὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἡγέρθη, οὐκ ἔστιν ὥδε· ἵδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν· 7 ἀλλὰ ὑπάγετε εἰπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι Προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὅψεσθε, καθὼς εἴπεν ὑμῖν. 8 καὶ ἔξελθούσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου, εἶχεν γὰρ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπαν, ἐφοβούντο γάρ.

OTHER ENDINGS OF MARK

INTERMEDIATE ENDING

[[Πάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα τοῖς περὶ τὸν Πέτρον συντόμως ἔξήγγειλαν. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ ἄχρι δύσεως ἔξαπέστειλεν δὲ αὐτῶν τὸ ἱερὸν καὶ ἄφθαρτον κήρυγμα τῆς αἰώνιου σωτηρίας. ἀμήν.]]

LONG ENDING

¶ 9 Ἀναστὰς δὲ πρωΐ πρώτη σαββάτου ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, ἣντις ἔκβεβλήκει ἐπτὰ δαιμόνια. 10 ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλεν τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις πενθοῦσι καὶ κλαίουσιν. 11 κάκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπὸ αὐτῆς ἡπίστησαν.

12 Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ πορευομένοις εἰς ἀγρόν. 13 κάκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν.

14 "Ὑστερὸν γέτε ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἔνδεκα ἐφανερώθη, καὶ ὠνείδισεν τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν. 15 καὶ εἴπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες εἰς

16:8 γάρ WH Treg NIV] δὲ RP • γάρ WH NA] + 9–20 Treg RP; + intermediate ending and 9–20 NIV.

16:9 παρ' [WH] Treg NIV] ἀφ' RP 14 δὲ [WH] Treg NIV] – RP • ἐγηγερμένον Treg NIV RP] + ἐκ νεκρῶν [WH]

τὸν κόσμον ἄπαντα κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. **16** ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. **17** σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασιν ‘ταῦτα παρακολουθήσει’, ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν, γλώσσαις λαλήσουσιν ‘καιναῖς, **18** ὅφεις ἀροῦσιν καὶ θανάσιμόν τι πίωσιν οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψῃ, ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν καὶ καλῶς ἔξουσιν.

19 Ὁ μὲν οὖν κύριος Ἰησοῦς μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς ἀνελήμφθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. **20** ἐκεῖνοι δὲ ἔξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργοῦντος καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων ‘σημείων.】

16:17 ταῦτα παρακολουθήσει NIV RP] ἀκολουθήσει ταῦτα [WH] Treg • **καιναῖς** NIV RP] – [WH] Treg **18 ὅφεις** RP] καὶ ἐν ταῖς χερσὶν ὅφεις [WH] Treg NIV **19 Ἰησοῦς** [WH] Treg NIV] –RP **20 σημείων** [WH] Treg NIV] + Ἀμήν RP

KATA LOUKAN

1:1 Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, **2** καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, **3** ἔδοξε κάμοὶ παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, **4** ἵνα ἐπιγνῶς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

5 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Γ' Ἡρώδου βασιλέως τῆς Ἰουδαίας ἱερεύς τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά, **Γ** καὶ γυνὴ Γαύτῳ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρών, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. **6** ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι Γέναντίον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασιν τοῦ κυρίου ἀμεμπτοι. **7** καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι Γῆν ἡ Ἐλισάβετ στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν.

8 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ Ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ θεοῦ **9** κατὰ τὸ ἔθος τῆς Ἱερατείας ἔλαχε τοῦ θυμιάσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου, **10** καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος· **11** ὡφθῇ δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου ἐστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. **12** καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἴδων, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. **13** εἴπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, διότι εἰσηκούσθῃ ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνὴ σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην· **14** καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίαστις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ Γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται· **15** ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον τοῦ κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, καὶ πνεύματος ἀγίου πλησθήσεται ἕπι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, **16** καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν· **17** καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἐτοιμάσαι κυρίων λαὸν κατεσκευασμένον.

1:5 Ἡρώδου WH Treg NIV] + τοῦ RP • **καὶ** WH Treg NIV] + ἡ RP • **αὐτῷ** WH Treg NIV] αὐτοῦ RP **6** ἐναντίον WH Treg NIV] ἐνώπιον RP **7** ἦν ἡ Ἐλισάβετ WH Treg NIV] ἡ Ἐλισάβετ ἦν RP **14** γενέσει WH Treg NIV] γεννήσει RP **15** τοῦ Treg NIV RP] – WH

18 καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης καὶ ἡ γυνὴ μου προβεβηκοῦ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. **19** καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ· Ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σὲ καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα· **20** καὶ ἴδου ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι ἄχρι ἣς ἡμέρας γένεται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν.

21 Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν ἐν τῷ ναῷ αὐτόν· **22** ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἡδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς, καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὁ πτασίαν ἔώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενεν κωφός. **23** καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

24 Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ· καὶ περιέκρυψεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα **25** ὅτι Ούτως μοι ἥπετοί κεν κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἔκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας ἢ ὄνομα Ναζαρὲθ **27** πρὸς παρθένον ἐμνηστευμένην ἀνδρὶ ὃς ὄνομα Ἰωσὴφ ἐξ οἴκου Δαυὶδ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. **28** καὶ ἐισέλθων πρὸς αὐτὴν εἶπεν· Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ τοῦ σοῦ. **29** ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη· καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἰλί ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. **30** καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ· Μή φοβοῦ, Μαριάμ, εὔρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ· **31** καὶ ἴδου συλλήμψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. **32** οὗτος ἔσται μέγας καὶ οὐδές Ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, **33** καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακωβὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. **34** εἶπεν δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον· Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; **35** καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· Πνεῦμα ἄγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ

1:21 ἐν τῷ ναῷ αὐτόν WH NIV] αὐτόν ἐν τῷ ναῷ Treg RP **22 ἡδύνατο** WH Treg NIV] ἡδύνατο RP **25 ἥπετοί κεν** WH Treg NIV] + ὁ RP • ἀφελεῖν WH Treg NIV] + τὸ RP **26 ἀπὸ** WH Treg NIV] ὑπὸ RP **27 ἐμνηστευμένην** WH Treg NIV] μεμνηστευμένην RP **28 εἰσέλθων** WH NA] + ὁ ἄγγελος Treg NIV RP • σοῦ WH NIV] + εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶν Treg RP **29 ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη** WH Treg NIV] ἴδουσα διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ RP

γεννώμενον ἄγιον κληθήσεται, υἱὸς θεοῦ· **36** καὶ ἴδού Ἐλισάβετ ἡ συγγενής σου καὶ αὐτὴ Γυνείληφεν υἱὸν ἐν γῆρει αὐτῆς, καὶ οὗτος μὴν ἔκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ· **37** ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τοῦ θεοῦ πᾶν ρῆμα. **38** εἶπεν δὲ Μαριάμ· Ἰδού ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ρῆμα σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

39 Ἀναστᾶσα δὲ Μαριάμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὁρεινὴν μετὰ σπουδῆς εἰς πόλιν Ἰούδα, **40** καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἡσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. **41** καὶ ἐγένετο ὡς ἥκουσεν τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς, καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἀγίου ἡ Ἐλισάβετ, **42** καὶ ἀνεφώνησεν ἕραγχη μεγάλη καὶ εἶπεν· Εὔλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. **43** καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς ἡμές; **44** ἴδού γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὤτα μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος· ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. **45** καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου.

46 Καὶ εἶπεν Μαριάμ· Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, **47** καὶ ἡγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί μου. **48** ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ, ἴδού γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι αἱ γενεαί. **49** ὅτι ἐποίησέν μοι μεγάλα ὀδυνατός, καὶ ἄγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, **50** καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς· καὶ γενεὰς τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. **51** Ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν· **52** καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὑψώσεν ταπεινούς, **53** πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλεν κενούς. **54** ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, **55** καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα. **56** Ἐμεινεν δὲ Μαριάμ σὺν αὐτῇ ὡς μῆνας τρεῖς, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

57 Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. **58** καὶ ἥκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριος

1:36 συγγενής WH NIV] συγγενής Treg RP • συνείληφεν WH Treg NIV] συνείληφυῖα RP 37 τοῦ θεοῦ WH Treg NIV] τῷ θεῷ RP 41 τὸν ... Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ WH Treg NIV] ἡ Ἐλισάβετ τὸν ... Μαρίας RP 42 κραυγῇ WH Treg NIV] φωνῇ RP 43 ἡμές WH NIV] μέ Treg RP 44 ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος WH Treg NIV] τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει RP 49 μεγάλα WH Treg NIV] μεγαλεῖα RP 50 καὶ γενεὰς WH Treg NIV] γενεῶν RP 56 ὡς WH Treg NIV] ὡσεὶ RP

τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. **59** Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὁγδόῃ¹ ἥλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸν ἐπὶ τῷ ὄνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. **60** καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν· Οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. **61** καὶ εἶπαν πρὸς αὐτὴν ὅτι Οὐδείς ἐστιν ἐκ τῆς συγγενείας² σου δὲς καλεῖται τῷ ὄνόματι τούτῳ. **62** ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸ τί ἀν θέλοι καλεῖσθαι Γαύτο. **63** καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν λέγων· Ἰωάννης ἐστὶν ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἐθαύμασαν πάντες. **64** ἀνεῳχθῇ δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν. **65** καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὁρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ρήματα ταῦτα, **66** καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες· Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ γὰρ χείρ κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ.

67 Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἀγίου καὶ ἐπροφήτευσεν λέγων· **68** Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, **69** καὶ ἡγειρεν κέρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν οἴκῳ Γαυιδ παιδὸς αὐτοῦ, **70** καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἀγίων ἀπ’ αἰώνος προφητῶν αὐτοῦ, **71** σωτηρίαν ἐξ ἔχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς, **72** ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἀγίας αὐτοῦ, **73** ὅρκον δὲν ὅμοσεν πρὸς Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν **74** ἀφόβως ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν ρύσθεντας λατρεύειν αὐτῷ **75** ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ ‘πάσαις ταῖς ἡμέραις’ ἡμῶν. **76** καὶ σὺ ἐδέ, παιδίον, προφήτης Υψίστου κληθήσῃ, προπορεύσῃ γὰρ ἐνώπιον κυρίου ἐτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ, **77** τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἀμαρτιῶν αὐτῶν, **78** διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπισκέψεται ἡμᾶς ἀνατολῇ ἐξ ὑψους, **79** ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης.

1:59 ἡμέρα τῇ ὁγδόῃ WH Treg NIV] ὁγδόῃ ἡμέρα RP **61** ἐκ τῆς συγγενείας WH Treg NIV] ἐν τῇ συγγενείᾳ RP **62** αὐτό WH Treg NIV] αὐτόν RP **63** ἐστὶν WH Treg NIV] + τὸ RP **66** γὰρ WH Treg NIV] – RP **67** ἐπροφήτευσεν WH Treg NIV] προεφήτευσεν RP **69** ἐν WH Treg NIV] + τῷ RP • Δαυιδ WH Treg NIV] + τοῦ RP **70** ἀγίων WH Treg NIV] + τῶν RP **74** ἔχθρῶν WH Treg NIV] τῶν ἔχθρῶν ἡμῶν RP **75** πάσαις ταῖς ἡμέραις WH Treg NIV] πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς RP **76** δέ WH Treg NIV] – RP • ἐνώπιον WH NIV] πρὸ προσώπου Treg RP **78** ἐπισκέψεται WH NIV] ἐπεσκέψατο Treg RP

80 Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἔως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραὴλ.

2:1 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἑκείναις ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην· **2** (Γαύτη ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου·) **3** καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἔκαστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν. **4** Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐκ πόλεως Ναζαρέθ εἰς τὴν Ἰουδαίαν εἰς πόλιν Δαυίδ ἥτις καλεῖται Βηθλέεμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἔξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυίδ, **5** ἀπογράψασθαι σὺν Μαριάμ τῇ ἐμνηστευμένῃ αὐτῷ¹, οὕση ἐγκύω. **6** ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν, **7** καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

8 Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. **9** Γκαὶ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς καὶ δόξα κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς, καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. **10** καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβεῖσθε, ἵδον γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, **11** ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ ὃς ἔστιν χριστὸς κύριος ἐν πόλει Δαυίδ. **12** καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον, εύρήστε βρέφος ἐσπαργανωμένον· **13** καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ. **13** καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἄγγέλῳ πλήθις στρατιᾶς ὁ ὑρανίοις αἰνούντων τὸν θεόν καὶ λεγόντων. **14** Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις ἐύδοκίας.

15 Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ’ αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, τοῖοι ποιμένες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους· Διέλθωμεν δὴ ἔως Βηθλέεμ καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονός δὲ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. **16** καὶ ἤλθαν σπεύσαντες καὶ ἀνεῦραν τὴν τε Μαριάμ καὶ τὸν Ἰωσὴφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ· **17** ἴδόντες δὲ τὸν ἐγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. **18** καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν

2:2 αὐτῇ WH Treg NIV] + ἡ RP **3** ἑαυτοῦ WH Treg NIV] ἰδίαν RP **5** ἐμνηστευμένῃ αὐτῷ WH Treg NIV] μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικί RP **7** ἐν WH Treg NIV] + τῇ RP **9** καὶ WH NIV] + ἴδού Treg RP **12** τὸ Treg NIV RP] – WH • καὶ WH Treg NIV] – RP **13** οὐρανίου WH NIV RP] οὐρανοῦ Treg **14** εὐδοκίας WH Treg NIV] εὐδοκία RP **15** οἱ WH NIV] καὶ οἱ ἀνθρώποι οἱ Treg RP • ἐλάλουν WH NIV] εἶπον Treg RP **17** ἐγνώρισαν WH Treg NIV] διεγνώρισαν RP

λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς, **19** ἡ δὲ Γαρία πάντα συνετήρει τὰ ρήματα ταῦτα συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. **20** καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεόν ἐπὶ πᾶσιν οἵς ἤκουσαν καὶ εἶδον καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

21 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλλημφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

22 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα παραστῆσαι τῷ κυρίῳ, **23** καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου ὅτι Πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἄγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται, **24** καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ νόμῳ κυρίου, ζεῦγος τρυγόνων ἡ δύο νοσσοὺς περιστερῶν.

25 Καὶ ἴδου ἦν θρωπός ἡνίκαντος ἐν Ἱερουσαλήμ ὡς ὄνομα Συμεών, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ πνεῦμα ἡνίκαντος ἐπὶ αὐτόν· **26** καὶ ἡνίκαντος κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἥτοι ἵδη τὸν χριστὸν κυρίου. **27** καὶ ἡλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ **28** καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας καὶ εὐλόγησεν τὸν θεόν καὶ εἶπεν· **29** Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ρήμα σου ἐν εἰρήνῃ· **30** ὅτι εἶδον οἱ ὄφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου **31** ὁ ητοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, **32** φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἔθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραὴλ.

33 καὶ ἡνίκαντος ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. **34** καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεὼν καὶ εἶπεν πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ· Ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον, **35** καὶ σοῦ ἡδὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ρόμφαιά, ὅπως ἀν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί.

2:19 Μαρία WH Treg] Μαριὰμ NIV RP **24** τῷ WH Treg NIV] – RP
25 ἄνθρωπος ἡνίκαντος WH Treg NIV] ἡνίκαντος RP **26** ἥτοι ἵδη WH NIV] ἥτοι Treg; ἥ RP
28 ἀγκάλας WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP **33** ὁ πατὴρ αὐτοῦ WH Treg NIV]
 Ἰωσήφ RP • μήτηρ WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **35** δὲ Treg NIV RP] – WH

36 Καὶ ἡνὸς Ἀννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ (αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα μετὰ ἀνδρὸς ἔτη ἐπὶ τὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς, 37 καὶ αὐτὴ χήρα ἔως ἐτῶν ὅγδοήκοντα τεσσάρων,) ἢ οὐκ ἀφίστατο τοῦ ἱεροῦ νηστείας καὶ δεήσεσιν λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. **38** καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ θεῷ καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις ἁλύτρωσιν Ἱερουσαλήμ.

39 Καὶ ὡς ἐτέλεσαν πάντα τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἐις πόλιν ἑαυτῶν Ναζαρέθ. **40** Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν καὶ ἐκραταίοῦτο πληρούμενον σοφίᾳ, καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ’ αὐτό.

41 Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ’ ἔτος εἰς Ἱερουσαλήμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. **42** καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβαίνοντων ταῖς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ. **44** νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐίναι ἐν τῇ συνοδίᾳ ἥλθον ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενεῦσιν καὶ τοῖς γνωστοῖς, **45** καὶ μὴ ἐνρόντες ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ ἀναζητοῦντες αὐτόν. **46** καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἵερῳ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς· **47** ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. **48** καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν, καὶ ἐίπεν πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ· Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἴδού ὁ πατήρ σου καὶ ἐγὼ ὀδυνώμενοι ἐξήτοῦμέν σε. **49** καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τί ὅτι ἐζήτεῖτε με; οὐκ ἤδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναι με; **50** καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. **51** καὶ κατέβη μετ’ αὐτῶν καὶ

2:36 μετὰ ἀνδρὸς ἔτη WH Treg NIV] ἔτη μετὰ ἀνδρὸς RP 37 ἔως WH Treg NIV] ὡς RP • ἀφίστατο WH Treg NIV] + ἀπὸ RP 38 καὶ WH Treg NIV] + αὕτη RP • θεῷ WH Treg NIV] κυρίῳ RP • λύτρωσιν WH Treg NIV] + ἐν RP 39 πάντα WH Treg NIV] ἀπαντα RP • ἐπέστρεψαν WH Treg NIV] ὑπέστρεψαν RP • εἰς WH Treg NIV] + τὴν RP 40 πληρούμενον σοφίᾳ WH Treg NIV] πνεύματι πληρούμενον σοφίας RP 42 ἀναβαίνοντων WH Treg NIV] ἀναβάντων RP • αὐτῶν WH NIV] + εἰς Ἱεροσόλυμα Treg RP 43 ἔγνωσαν οἱ γονεῖς WH Treg NIV] ἔγνω Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ RP 44 εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ WH Treg NIV] ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι RP • καὶ WH Treg NIV] + ἐν RP 45 εὑρόντες WH Treg NIV] + αὐτόν RP • ἀναζητοῦντες WH Treg NIV] ζητοῦντες RP 48 ἐίπεν πρὸς ... αὐτοῦ WH Treg NIV] πρὸς ... αὐτοῦ εἴπεν RP • ἐξήτοῦμέν Treg NIV RP] ζητοῦμέν WH

ἥλθεν εἰς Ναζαρὲθ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς· καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ρήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

52 Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτεν τὸ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

3:1 Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἥγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετρααρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετρααρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετρααρχοῦντος, **2** ἐπὶ ἀρχιερέως Ἀννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ρῆμα θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. **3** καὶ ἥλθεν εἰς τὰ πᾶσαν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν, **4** ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου τοῦ προφήτου· Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. **5** πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται καὶ πᾶν ὅρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται, καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς γεύθειαν καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας. **6** καὶ ὅψεται πᾶσα σάρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ.

7 Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὅχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ· Γεννήματα ἔχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; **8** ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας· καὶ μὴ ἀρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. **9** ἦδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

10 Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὅχλοι λέγοντες· Τί οὖν ποιήσωμεν; **11** ἀποκριθεὶς δὲ τὸν ἔλεγεν αὐτοῖς· Οἱ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὅμοίως ποιείτω. **12** ἥλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι καὶ εἴπαν πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, τί ποιήσωμεν; **13** ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. **14** ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν

2:51 ταῦτα Treg RP] – WH NIV **52** σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ NIV RP] τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ WH; ἡλικίᾳ καὶ σοφίᾳ Treg; ἐν τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ NA **3:3** πᾶσαν WH Treg] + τὴν NIV RP **4** προφήτου WH Treg NIV] + λέγοντος RP **5** εὐθείας NIV RP] εὐθείας WH Treg **10** ποιήσωμεν WH Treg NIV] ποιήσομεν RP **11** ἔλεγεν WH Treg NIV] λέγει RP **12** ποιήσωμεν WH Treg NIV] ποιήσομεν RP

καὶ στρατευόμενοι λέγοντες· Ὄτι ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς· καὶ εἶπεν ὁ αὐτοῖς· Μηδένα διασείσθητε μηδὲ συκοφαντήσθητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὄψιν ιοῖς ὑμῶν.

15 Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ διαλογίζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ χριστός, **16** ἀπεκρίνατο ὁ λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης· Ἐγὼ μὲν ὅματι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἵσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἵκανὸς λῦσαι τὸν ἴμαντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί· **17** οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ὁ διακαθάραι τὴν ἄλωνα αὐτοῦ καὶ γεναγαγεῖν τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστω.

18 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἔτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν· **19** ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετραάρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρῳδίαδος τῆς γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, **20** προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν, Ὅτι κατέκλεισεν τὸν Ἰωάννην ἐν φυλακῇ.

21 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἄπαντα τὸν λαὸν καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανὸν **22** καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον σωματικῷ εἰδει τὸν ὃς περιστερὰν ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνὴν ἔξ οὐρανοῦ γενέσθαι· Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

23 Καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἀρχόμενος ὥσει ἐτῶν τριάκοντα, ὡν τοῦτον ὁντος ὁντος ἀνομίζετο, Ἰωσὴφ τοῦ Ἡλί **24** τοῦ Μαθθάτ τοῦ Λευὶ τοῦ Μελχὶ τοῦ Ἰανναὶ τοῦ Ἰωσὴφ **25** τοῦ Ματταθίου τοῦ Ἀμώς τοῦ Ναούντ τοῦ Ἐσλὶ τοῦ Ναγγαὶ **26** τοῦ Μάαθ τοῦ Ματταθίου τοῦ Σεμεΐν τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ Ἰωδὰ **27** τοῦ Ἰωαννὰν τοῦ Ῥησὰ τοῦ Ζοροβαθέλ τοῦ Σαλαθιὴλ τοῦ Νηρὶ **28** τοῦ Μελχὶ τοῦ Ἀδδὶ τοῦ Κωσάμ τοῦ Ἐλμαδὰμ τοῦ Ἡρ **29** τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ἐλιέζερ τοῦ Ἰωρὶμ τοῦ Μαθθάτ τοῦ Λευὶ **30** τοῦ Συμεὼν τοῦ Ἰούδᾳ τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ Ἰωνὰμ τοῦ Ἐλιακὶμ **31** τοῦ Μελεὰ τοῦ Μεννὰ τοῦ Ματταθὰ τοῦ Ναθὰμ τοῦ Δαυὶδ **32** τοῦ

3:14 Τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς WH Treg NIV] Καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν RP • αὐτοῖς WH Treg NIV] πρὸς αὐτούς RP **16** λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης WH NIV] ὁ Ἰωάννης ἀπασιν λέγων Treg RP **17** διακαθάραι WH NIV] διακαθαριεῖ Treg; καὶ διακαθαριεῖ RP • συναγαγεῖν WH NIV] συναξεῖ Treg RP **20** καὶ Treg NIV RP] – WH • ἐν WH Treg NIV] + τῇ RP **22** ὡς WH Treg NIV] ὥσει RP • γενέσθαι WH Treg NIV] + λέγουσαν RP **23** ὁν WH Treg NIV] + ὁ RP • ἀρχόμενος ὥσει ἐτῶν τριάκοντα WH Treg NIV] ὥσει ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος RP • υἱός ὁς ἀνομίζετο WH Treg NIV] ὁς ἀνομίζετο υἱός RP **26** Ἰωσὴφ WH Treg NIV] Ἰωσὴφ RP **29** Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰωσή RP

Ίεσσαὶ τοῦ Ἰωβὴλ τοῦ Βόος τοῦ ὅτι Σαλὰ τοῦ Ναασσὼν 33 τοῦ Ἀμιναδὰβ τοῦ Ἀδμὶν τοῦ Ἀρψὶν¹ τοῦ Ἐσρῶμ τοῦ Φαρὲς τοῦ Ἰούδα 34 τοῦ Ἰακὼβ τοῦ Ἰσαὰκ τοῦ Ἀβραὰμ τοῦ Θάρα τοῦ Ναχὼρ 35 τοῦ Σεροὺχ τοῦ Ῥαγαν τοῦ Φάλεκ τοῦ Ἔβερ τοῦ Σαλὰ 36 τοῦ Καϊνὰμ τοῦ Ἀρφαξὰδ τοῦ Σὴμ τοῦ Νῶε τοῦ Λάμεχ 37 τοῦ Μαθουσαλὰ τοῦ Ἐνὼχ τοῦ Ἰάρετ τοῦ Μαλελεὴλ τοῦ Καϊνὰμ 38 τοῦ Ἐνὼς τοῦ Σὴθ τοῦ Ἀδὰμ τοῦ θεοῦ.

4:1 Ἰησοῦς δὲ πλήρης πνεύματος ἀγίου ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἤγετο ἐν τῷ πνεύματι ἐν τῇ ἐρήμῳ² 2 ἡμέρας τεσσεράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθεισῶν Γαύτῶν ἐπείνασεν. 3 ἐπειν δὲ αὐτῷ ὁ διάβολος· Εἰ οὐδὲς εἴ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. 4 καὶ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· Γέγραπται ὅτι Οὐκ ἐπ’ ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος.

5 Καὶ ἀναγαγὼν Γαύτὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου. **6** καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· Σοὶ δώσω τὴν ἔξουσίαν ταύτην ἀπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται καὶ ὡς Γᾶν θέλω δίδωμι αὐτήν. **7** σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ πᾶσα. **8** καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Γέγραπται· Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις³ καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.

9 Ὅτι ἤγαγεν δὲ αὐτὸν εἰς Ιερουσαλήμ καὶ ἔστησεν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εἰ οὐδὲς εἴ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· **10** γέγραπται γὰρ ὅτι Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ τοῦ διαφυλάξαι σε, **11** καὶ ὅτι Ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα

3:32 **Σαλὰ** WH NA] Σαλμών Treg NIV RP 33 **Ἀμιναδὰβ** τοῦ Ἀδμὶν τοῦ Ἀρψὶν Holmes NA] Ἀδμὶν τοῦ Ἀρψὶν WH; Ἀμιναδὰβ τοῦ Ἀράμ Treg NIV RP 4:1 **πλήρης πνεύματος ἀγίου** WH Treg NIV] πνεύματος ἀγίου πλήρης RP • ἐν τῇ ἐρήμῳ WH Treg NIV] εἰς τὴν ἐρήμον RP 2 **αὐτῶν** WH Treg NIV] + ὑστερον RP 3 **εἶπεν δὲ** WH Treg NIV] Καὶ εἶπεν RP 4 **πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς** WH NIV Treg] Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν λέγων RP • ὁ WH Treg NIV] – RP • **ἄνθρωπος** WH NIV] + ἀλλ’ ἐπὶ παντὶ ῥήματι θεοῦ Treg RP 5 **αὐτὸν** WH Treg NA] + ὁ διάβολος εἰς ὅρος ὑψηλὸν NIV RP 6 **ἄν** WH Treg] ἐὰν NIV RP 8 **ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ** WH NIV] αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Treg; αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς “Ὕπαγε ὅπίσω μου Σατανᾶ RP • **Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις** WH Treg NIV] Προσκυνήσεις κύριον τὸν θεόν σου RP 9 **Ὑγαγεν δὲ** WH Treg NIV] Καὶ ἤγαγεν RP • **ἔστησεν** WH NIV] + αὐτὸν Treg RP 11 **ὅτι** WH Treg NIV] – RP

σου. 12 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Εἴρηται· Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. 13 καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.

14 Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν. καὶ φήμη ἐξῆλθεν καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. **15** καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξάζομενος ὑπὸ πάντων.

16 Καὶ ἦλθεν Γείς Ναζαρά, οὗ ἦν τεθραμμένος, καὶ εἰσῆλθεν κατὰ τὸ εἰωθός αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. **17** καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον του προφήτου Ὡσαΐου· **18** Πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἴνεκεν ἔχρισέν με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς, ἀπέσταλκέν με κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, **19** κηρύξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν. **20** καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ ἐκάθισεν· καὶ πάντων ὅις ὁφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. **21** ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ἀστὶν ὑμῶν. **22** καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον· Ὁύχι νιός ἐστιν Ἰωσῆφος οὗτος; **23** καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Πάντως ἔρειτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἤκουόσαμεν γενόμενα εἰς τὴν Καφαρναούμ· ποίησον καὶ ὥδε ἐν τῇ πατρίδι σου. **24** εἶπεν δέ· Ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. **25** ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ὦλίου ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, **26** καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ὦλίας εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδωνίας πρὸς γυναικα χήραν. **27** καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἐλισαίου τοῦ προφήτου, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ Ναιμάν ὁ Σύρος. **28** καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκούοντες

4:16 εἰς WH Treg NIV] + τὴν RP 17 τοῦ προφήτου Ἡσαίου WH Treg NIV] Ἡσαίου τοῦ προφήτου RP • ἀναπτύξας NIV RP] ἀνοίξας WH Treg 18 με WH Treg NIV] + ιάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν RP 20 οἱ ὁφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ WH Treg NIV] ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὁφθαλμοὶ RP 22 Οὐχὶ υἱός ἐστιν Ἰωσῆφ οὗτος WH NIV] Οὐχὶ οὗτος ἐστιν ὁ υἱός Ἰωσῆφ Treg; Οὐχ οὗτος ἐστιν ὁ υἱός Ἰωσῆφ RP 23 εἰς τὴν Καφαρναούμ WH NIV] εἰς Καφαρναούμ Treg; ἐν τῇ Καπερναούμ RP 25 ἐπὶ NIV RP] - WH Treg 26 Σιδῶνίας WH Treg NIV] Σιδῶνος RP 27 ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ ... προφήτου WH Treg NIV] ἐπὶ ... προφήτου ἐν τῷ Ἰσραὴλ RP

ταῦτα, **29** καὶ ἀναστάντες ἔξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἥγαγον αὐτὸν ἔως ὁφρύος τοῦ ὅρους ἐφ' οὗ ἡ πόλις ὁκοδόμητο αὐτῶν, ὃστε κατακρημνίσαι αὐτὸν· **30** αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.

31 Καὶ κατῆλθεν εἰς Καφαρναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασιν· **32** καὶ ἔξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἔξουσίᾳ ἦν διάλογος αὐτοῦ. **33** καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· **34** Γένετο, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἥλθες ἀπόλεσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, διάγιος τοῦ θεοῦ. **35** καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· Φιμώθητι καὶ ἔξελθε γάπ' αὐτοῦ. καὶ φίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον ἔξηλθεν ἀπ' αὐτοῦ μηδὲν βλάψαν αὐτὸν. **36** καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· Τίς ὁ λόγος οὗτος ὅτι ἐν ἔξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν, καὶ ἔξέρχονται; **37** καὶ ἔξεπορεύετο ἥχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

38 Ἀναστὰς δὲ γάπ' αὐτὸν τῆς συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος. πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ, καὶ ἥρωτήσαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. **39** καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.

40 Δύνοντος δὲ τοῦ ἥλιου γάπ' απαντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις ἥγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἐνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευεν αὐτούς. **41** ἔξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν γκραυγάζοντα καὶ λέγοντα ὅτι Σὺ γένετο ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴσα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ἥδεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἴναι.

42 Γενομένης δὲ ἡμέρας ἔξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕρημον τόπον· καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτουν αὐτόν, καὶ ἥλθον ἔως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. **43** ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Καὶ ταῖς ἐτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ὅτι γέπι τοῦτο γάπεστάλην. **44** καὶ ἦν κηρύσσων γένετο τὰς συναγωγὰς τῆς γκιουδαίας.

4:29 ὁκοδόμητο αὐτῶν ὃστε WH Treg NIV] αὐτῶν ὁκοδόμητο εἰς τὸ RP **34** **"Εα** WH NIV] λέγων "Εα Treg RP **35** **ἀπ'** WH Treg NIV] ἔξ RP • **τὸ** WH Treg NIV] – RP **38** **ἀπὸ** WH Treg NIV] ἐκ RP **40** **ἀπαντες** WH NIV] πάντες Treg RP • **ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευεν** WH Treg NIV] ἐπιθεὶς ἐθεράπευσεν RP **41** **κραυγάζοντα** NIV] κράζοντα WH Treg RP • **εἰ** WH Treg NIV] + ὁ χριστὸς RP **43** **ἐπὶ** WH Treg NIV] εἰς RP • **ἀπεστάλην** WH Treg NIV] ἀπεστάλμαι RP **44** **εἰς** τὰς συναγωγὰς WH Treg NIV] ἐν ταῖς συναγωγαῖς RP • **Ιουδαίας** WH NIV] Γαλιλαίας Treg RP

5:1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ ἕκατὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ αὐτὸς ἦν ἑστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρὲτ, **2** καὶ εἶδεν δύο πλοῖα ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην, οἱ δὲ ἀλιεῖς ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες ἔπλυνον τὰ δίκτυα. **3** ἐμβὰς δὲ εἰς ἐν τῷ πλοίων, δὲ ἦν Σίμωνος, ἡρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον, καθίσας δὲ ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν τοὺς ὄχλους. **4** ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα· Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. **5** καὶ ἀποκριθεὶς Σίμων ἐπένεντο· Ἐπιστάτα, δι' ὅλης νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν, ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματι σου χαλάσω τὰ δίκτυα. **6** καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολύ, ὅτι διερρήσσετο δὲ τὰ δίκτυα αὐτῶν. **7** καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἥλθον, καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. **8** ἴδων δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ λέγων· Ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἀμαρτωλός εἰμι, κύριε· **9** θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ὃν συνέλαβον, **10** ὁδοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἵ τινες κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. καὶ εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα Ὅτι Ἰησοῦς· Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. **11** καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν ἀφέντες πάντα ἡκολούθησαν αὐτῷ.

12 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἴναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων καὶ ἴδον ἀνὴρ πλήρης λέπρας· καὶ ἴδων τὸν Ἰησοῦν πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ λέγων· Κύριε, ἐὰν θέλῃς δύνασαι με καθαρίσαι. **13** καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ εἰπών· Θέλω, καθαρίσθητι· καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. **14** καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν, ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἵερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου καθὼς προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. **15** διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο

5:1 καὶ WH Treg NIV] τοῦ RP **2 δύο πλοῖα** Treg NIV RP] πλοῖα δύο WH • ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες WH Treg NIV] ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν RP • ἔπλυνον WH Treg NIV] ἀπέπλυναν RP **3 ἦν** WH Treg NIV] + τοῦ RP • καθίσας δὲ ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν WH NIV] καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου Treg RP **5 Σίμων** WH Treg NIV] δί Σίμων RP • εἶπεν WH NIV] + αὐτῷ Treg RP • δλης WH Treg NIV] + τῆς RP • τὰ δίκτυα WH Treg NIV] τὸ δίκτυον RP **6 διερρήσσετο** WH Treg NIV] διερρήγνυτο RP • τὰ δίκτυα WH Treg NIV] τὸ δίκτυον RP **7 μετόχοις** WH Treg NIV] + τοῖς RP **9 ὃν** WH Treg NIV] ἢ RP **10 δ** Treg NIV RP] - WH **11 πάντα** WH Treg NIV] ἀπαντά RP **12 καὶ** ίδων Treg RP] ίδων δὲ WH NIV **13 εἰπών** RP] λέγων WH Treg NIV

ὅχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ Γθεραπεύεσθαι ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν· **16** αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.

17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων, καὶ ἦσαν καθῆμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι οἱ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ιουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ· καὶ δύναμις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἵασθαι Γαύτον. **18** καὶ ἴδον ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἀνθρωπὸν ὃς ἦν παραλευμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ Γθεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ. **19** καὶ μὴ εὑρόντες ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὅχλον ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. **20** καὶ ἴδων τὴν πίστιν αὐτῶν Γείπεν· Ἀνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἀμαρτίαι σου. **21** καὶ ἥρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι λέγοντες· Τίς ἐστιν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασphemίας; τίς δύναται ἀμαρτίας ἀφεῖναι· εἰ μὴ μόνος ὁ θεός; **22** ἐπίγυνος δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; **23** τί ἐστιν εὔκοπώτερον, εἶπεν· Ἀφέωνταί σοι αἱ ἀμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν· Γεγειρε καὶ περιπάτει; **24** ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔξουσίαν ἔχει· ἐπὶ τῆς γῆς ἀφίέναι ἀμαρτίας — εἶπεν τῷ παραλευμένῳ· Σοὶ λέγω, Γεγειρε καὶ ἄρας τὸ κλινίδιόν σου πορεύου εἰς τὸν οἴκον σου. **25** καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ' ὅ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἴκον αὐτοῦ δοξάζων τὸν θεόν. **26** καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἄπαντας καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου λέγοντες ὅτι Εἶδομεν παράδοξα σήμερον.

27 Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν καὶ ἔθεάσατο τελώνην ὀνόματι Λευὶν καθῆμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἄκολούθει μοι. **28** καὶ καταλιπὼν τὸ πάντα ἀναστὰς ἤκολούθει αὐτῷ.

29 Καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην Λευὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὅχλος ἀπολὺς τελωνῶν· καὶ ἄλλων οἱ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι. **30** καὶ ἐγόγγυζον οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν· πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ

5:15 θεραπεύεσθαι WH Treg NIV] + ὑπ' αὐτοῦ RP **17 αὐτόν** WH NIV] αὐτούς Treg RP **18 θεῖναι** Treg RP] + αὐτὸν WH NIV **20 εἶπεν** WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **21 ἀμαρτίας ἀφεῖναι** WH Treg NIV] ἀφεῖναι ἀμαρτίας RP **23 Γεγειρε** WH Treg NIV] "Εγειραι RP **24 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου** ἔξουσίαν ἔχει WH Treg NIV] ἔξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου RP • **ἔγειρε** WH Treg NIV] ἔγειραι RP **28 πάντα** WH Treg NIV] ἄπαντα RP • **ἤκολούθει** WH Treg NIV] ἤκολούθησεν RP **29 πολὺς τελωνῶν** WH Treg NIV] τελωνῶν πολὺς RP **30 Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν** WH Treg NIV] γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι RP

λέγοντες· Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; 31 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες λατρῷ ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες· 32 οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἀμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

33 Οἱ δὲ εἶπαν πρὸς αὐτόν· Γοὶ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσιν πυκνὰ καὶ δεῆσις ποιοῦνται, ὅμοιῶς καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων, οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν. 34 ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ’ αὐτῶν ἐστιν ποιῆσαι γῆγες; 35 ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ’ αὐτῶν ὁ νυμφίος τότε νηστεύουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. 36 ἐλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Οὐδεὶς ἐπίβλημα ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσας ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίσει καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνήσει τὸ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. 37 καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς εἰ δὲ μήγε, ρήξει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται. 38 ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς βλητέον. 39 καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν θέλει νέον· λέγει γάρ· Ο παλαιὸς σχηματός ἐστιν.

6:1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ σαββάτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν τὸ διὰ σπορίμων, καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἥσθιον τοὺς στάχυας· ψώχοντες ταῖς χερσίν. 2 τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπαν· Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ εἶχεστιν τοῖς σάββασιν; 3 καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτούς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησεν Δαυὶδ τὸ δόπτε τὸ πεινασθεντὸν αὐτὸς καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ ὄντες; 4 ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως λαβὼν ἔφαγεν καὶ τὸ δόπτε τὸ πεινασθεντὸν αὐτὸς καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ ὄντες.

5:33 Οἱ WH NIV] Διὰ τί οἱ Treg RP 34 δὲ RP] + Ἰησοῦς WH Treg NIV • νηστεύσαι WH Treg NIV] νηστεύειν RP 36 ἀπὸ WH Treg NIV] – RP • σχίσας WH Treg NIV] – RP • σχίσει WH Treg NIV] σχίζει RP • συμφωνήσει τὸ ἐπίβλημα WH Treg NIV] συμφωνεῖ RP 37 οἶνος ὁ νέος WH Treg NIV] νέος οἶνος RP 38 βλητέον WH NIV] + καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται Treg RP 39 καὶ Treg NIV RP] – WH • παλαιὸν WH Treg NIV] + εὐθέως RP • χρηστός WH Treg NA] χρηστότερός NIV RP 6:1 σαββάτῳ WH Treg NIV] + δευτεροπρώτῳ RP • διὰ WH Treg NIV] + τῶν RP • καὶ ἥσθιον τοὺς στάχυας WH Treg NIV] τοὺς στάχυας καὶ ἥσθιον RP 2 εἶπαν WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP • εἶχεστιν WH Treg NIV] + ποιεῖν ἐν RP 3 δόπτε RP] ὅτε WH Treg NIV • ὄντες NIV RP] – WH Treg 4 ὡς WH Treg RP NA] – NIV • λαβὼν WH Treg NIV] ἔλαβεν καὶ RP • ἔδωκεν WH Treg NIV] + καὶ RP

τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἵερεῖς; 5 καὶ ἐλεγεν
Γαύτοις· Κύριος ἔστιν τοῦ σαββάτου ὁ οὐρανὸς τοῦ ἀνθρώπου·

6 Ἐγένετο γὰρ δὲ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἄνθρωπος ἐκεῖ· καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ἔηρα· **7** παρετηροῦντο γὰρ δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύει, ἵνα εὕρωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ. **8** αὐτὸς δὲ ἤδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, εἶπεν δὲ τῷ ἀνδρὶ τῷ ἔηρᾳ ἔχοντι τὴν χεῖρα· Ὅτι εγείρει καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον· καὶ ἀναστὰς ἔστη. **9** εἶπεν γὰρ δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς· Ὅτι ἐπερωτῶ ὑμᾶς, εἰ ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀπολέσαι; **10** καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς εἶπεν αὐτῷ· Ὅτι εκτεινον τὴν χεῖρά σου· ὃ δὲ ἐποίησεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ γάρ του. **11** αὐτὸλ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας, καὶ διελάλουν πρὸς ἄλληλους τί ἀν ποιήσαιεν τῷ Ἰησοῦ.

12 Ἔγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ὁ ἔξελθεῖν αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ. **13** καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀπόστολους ὠνόμασεν, **14** Σίμωνα ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἥκαιον Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην ἥκαιον Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον **15** ἥκαιον Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν ἥκαιον Ἰάκωβον Ἀλφαίου καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτὴν **16** ἥκαιον Ιούδαν Ἰακώβου καὶ Ιούδαν ἥκαιον Ἰσκαριώτην ὃς ἐγένετο προδότης.

αὐτοῖς WH NIV] + δτι Treg RP • τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου WH NIV] ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοῦ σαββάτου Treg RP 6 δὲ WH Treg NIV] + καὶ RP • ἀνθρωπὸς ἔκει WH Treg NIV] ἔκει ἀνθρωπὸς RP 7 παρετηροῦντο WH Treg NIV] Παρετήρουν RP • δὲ Treg RP] + αὐτὸν WH NIV • θεραπεύει WH Treg NIV] θεραπεύσει RP • κατηγορεῖν WH Treg NIV] κατηγορίαν RP 8 εἴπεν δὲ WH Treg NIV] καὶ εἴπεν RP • ἀνδρὶ WH Treg NIV] ἀνθρώπῳ RP • Ἔγειρε WH Treg NIV] "Εγειραι RP • καὶ WH Treg NIV] Ο δὲ RP 9 δὲ WH Treg NIV] οὖν RP • Ἐπερωτῶ WH Treg NIV] Ἐπερωτήσω RP • εἰ WH Treg NIV] τί RP • τῷ σαββάτῳ WH Treg NIV] τοῖς σάββασιν RP • ἀπολέσαι WH Treg NIV] ἀποκτεῖναι RP 10 αὐτοῦ WH NIV] + ὡς ἡ ἄλλη Treg; + ὑγιῆς ὡς ἡ ἄλλη RP 12 ἐξελθεῖν αὐτὸν WH Treg NIV] ἐξῆλθεν RP 14 καὶ WH Treg NIV] – RP • καὶ WH Treg NIV] – RP 15 καὶ WH Treg NIV] – RP • καὶ WH NIV] – Treg RP • Ἰάκωβον WH Treg NIV] + τὸν τοῦ RP 16 καὶ WH Treg NIV] – RP • Ἰσκαριώθ WH Treg NIV] Ἰσκαριώτην RP • δς WH NIV] + καὶ Treg RP

17 Καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὅχλος ὁ πολὺς μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, **18** οἵ ἥλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ιαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν· καὶ οἱ ἐνοχλούμενοι ἀπὸ πνευμάτων ὁ ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο· **19** καὶ πᾶς ὁ ὅχλος ἐξήγητον ἄπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ιάτο πάντας.

20 Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὁφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν· Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **21** μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε. μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε.

22 Μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὄνειδίσωσιν καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἔνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· **23** χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε, ἵδον γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. **24** πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. **25** οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι τὸν νῦν, ὅτι πεινάσετε. οὐαί, οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε.

26 Οὐαὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν τὸν πάντες οἱ ἄνθρωποι, κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

27 Ἄλλὰ ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἔχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, **28** εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους τὸν ὑμᾶς, προσεύχεσθε τὸν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. **29** τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου τὸ ἴμάτιον καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς. **30** τὸν παντὶ αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ μὴ ἀπάλτει. **31** καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, ποιεῖτε αὐτοῖς ὅμοιώς.

6:17 πολὺς WH NIV] – Treg RP **18** ἐνοχλούμενοι ἀπὸ WH Treg NIV] ὁχλούμενοι ὑπὸ RP • ἀκαθάρτων WH Treg NIV] + καὶ RP **19** ἐξήγητον WH Treg NIV] ἐξήγητε RP **23** τὰ αὐτὰ WH Treg NIV] ταῦτα RP **25** νῦν WH Treg NIV] – RP • οὐαὶ WH Treg NIV] + ὑμῖν RP **26** καλῶς ὑμᾶς WH Treg RP] ὑμᾶς καλῶς NIV • πάντες WH Treg NIV] – RP • τὰ αὐτὰ WH Treg NIV] ταῦτα RP **28** ὑμᾶς WH Treg NIV] ὑμῖν RP • περὶ WH NIV] ὑπὲρ Treg RP **30** παντὶ WH NIV] + δὲ τῷ Treg RP **31** ἄνθρωποι WH NIV] + καὶ ὑμεῖς Treg RP

32 Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἔστιν; καὶ γὰρ οἱ ἀμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσιν. **33** Γκαὶ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἔστιν; γκαὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. **34** καὶ ἐὰν ὅδανίσητε παρ' ὧν ἐλπίζετε Γλαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἔστιν; γκαὶ ἀμαρτωλοὶ ἀμαρτωλοῖς δανίζουσιν ἵνα ἀπολάβωσιν τὰ ἵσα. **35** πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἔχθρούς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανίζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολύς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ Υψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἔστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. **36** Γγίνεσθε οἰκτίρμονες Γκαθὼς ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἔστιν.

37 Καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· γκαὶ μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε. ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε· **38** δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλὸν πεπιεσμένον Γσεσαλευμένον ὑπερεχχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν· ὡς γὰρ μέτρῳ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

39 Εἶπεν δὲ γκαὶ παραβολὴν αὐτοῖς· Μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν δόηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον Γέμπεσοῦνται; **40** οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. **41** τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὄφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὄφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; **42** Γπῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου· Ἀδελφέ, ἔφεις ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὄφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὄφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὄφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὄφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν·

43 Οὐ γάρ ἔστιν δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρόν, οὐδὲ Γπάλιν δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. **44** ἔκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται· οὐ γὰρ ἔξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου

6:33 Γκαὶ Treg NIV RP] + γὰρ WH NA • Γκαὶ WH NIV] + γὰρ Treg RP 34 δανίσητε WH NIV] δανείζετε Treg; δανείζητε RP • λαβεῖν WH Treg NIV] ἀπολαβεῖν RP • καὶ WH NIV] + γὰρ Treg RP 36 γίνεσθε WH Treg NIV] + οὖν RP • καθὼς WH NIV] + καὶ Treg RP NA 37 καὶ WH NIV] – Treg RP 38 σεσαλευμένον WH Treg NIV] καὶ σεσαλευμένον καὶ RP • ως γὰρ μέτρῳ WH Treg NIV] Τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ως RP 39 καὶ WH Treg NIV] – RP • ἐμπεσοῦνται WH Treg NIV] πεσοῦνται RP 40 διδάσκαλον WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP 42 πῶς WH NIV] ἢ πῶς Treg RP • τὸ κάρφος ... σου ἐκβαλεῖν WH NIV] ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ... σου Treg RP 43 πάλιν WH Treg NIV] – RP

‘σταφυλὴν τρυγῶσιν’. **45** ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας Γ αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ Γ πονηρὸς ἐκ τοῦ Γ πονηροῦ προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ Γ περιστεύματος καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ.

46 Τί δέ με καλεῖτε· Κύριε κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἡ λέγω; **47** πᾶς δὲ ἐρχόμενος πρός με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος· **48** ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν δὲ ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρης δὲ γενομένης προσέρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλεῦσαι αὐτὴν Γ διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομῆσθαι αὐτήν· **49** δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου, ἢ προσέρηξεν ὁ ποταμός, καὶ ‘εὐθὺς συνέπεσεν’, καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

7:1 Γ Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καφαρναούμ. **2** Ἐκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἥμελλεν τελευτᾶν, δὲς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. **3** ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ιουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. **4** οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως λέγοντες ὅτι Ἀξιός ἐστιν ὃ Γ παρέξῃ τοῦτο, **5** ἀγαπᾶ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ὠκοδόμησεν ἡμῖν. **6** ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. ἥδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας ἐπεμψεν ‘φίλους δὲ ἐκατοντάρχης’ λέγων αὐτῷ· Κύριε, μὴ σκύλλου, οὐ γὰρ ‘ἰκανός εἰμι’ ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς· **7** διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἡξίωσα πρὸς σὲ ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ λόγω, καὶ Γιαθήτω δὲ παῖς μου· **8** καὶ γὰρ ἐγὼ ἀνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἔξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ’ ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· Πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἀλλῷ· Ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου· Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. **9** ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στραφεὶς τῷ

6:44 σταφυλὴν τρυγῶσιν WH Treg NIV] τρυγῶσιν σταφυλὴν RP **45 αὐτοῦ** Treg RP] – WH NIV • **πονηρὸς** WH Treg NIV] + ἀνθρωπὸς RP • **πονηροῦ** WH Treg NA] + θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ NIV RP • **περιστεύματος** WH Treg NIV] τοῦ περιστεύματος τῆς RP **48 διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομῆσθαι αὐτήν** WH Treg NIV] τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν RP **49 εὐθὺς συνέπεσεν** WH Treg NIV] εὐθέως ἐπεσεν RP **7:1 Ἐπειδὴ** WH Treg NIV] Ἐπει δὲ RP **4 παρέξῃ** WH Treg NIV] παρέξει RP **6 φίλους δὲ ἐκατοντάρχης** WH NIV] πρὸς αὐτὸν φίλους δὲ ἐκατόνταρχος Treg; πρὸς αὐτὸν ὁ ἐκατόνταρχος φίλους RP • **ἰκανός εἰμι** WH Treg NIV] εἰμι ἰκανός RP **7 Γιαθήτω** WH Treg NIV] Γιαθήσεται RP

ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὅχλω εἶπεν· Λέγω ὑμῖν, Γούδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὔρον. **10** καὶ ὑποστρέψαντες εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες εὔρον τὸν δοῦλον ὑγιαίνοντα.

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔξῆς ἐπορεύθη εἰς πόλιν καλουμένην Ναᾶν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ ἀντοῦ καὶ ὅχλος πολύς. **12** ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἴδον ἔξεκομίζετο τεθνηκῶς μονογενῆς υἱὸς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ ἦν χήρα, καὶ ὅχλος τῆς πόλεως ἵκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. **13** καὶ ἴδων αὐτὴν ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ’ αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ· Μὴ κλαίε. **14** καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ, οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν, καὶ εἶπεν· Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. **15** καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἐδώκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. **16** ἔλαβεν δὲ φόβος πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν λέγοντες ὅτι Προφήτης μέγας ἡγέρθη ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι Ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. **17** καὶ ἔξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ καὶ πάσῃ τῇ περιχώρᾳ.

18 Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννη οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης **19** ἐπεμψεν πρὸς τὸν κύριον λέγων· Σὺ εἴ ὁ ἐρχόμενος ἡ ἄλλον προσδοκῶμεν; **20** παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπαν· Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἡ ἀπέστειλεν ἡμᾶς πρὸς σὲ λέγων· Σὺ εἴ ὁ ἐρχόμενος ἡ ἄλλον προσδοκῶμεν; **21** ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο βλέπειν. **22** καὶ ἡ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννη ἡ εἰδετε καὶ ἡκούσατε· τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· **23** καὶ μακάριος ἐστιν ὃς ἔλαν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

7:9 οὐδὲ WH Treg NIV] οὔτε RP **10** εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες WH Treg NIV] οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον RP • τὸν WH Treg NIV] + ἀσθενοῦντα RP **11** ἐπορεύθη WH NIV] ἐπορεύετο Treg RP • αὐτοῦ WH Treg NIV] + ἵκανοι RP **12** μονογενῆς υἱὸς WH Treg NIV] υἱὸς μονογενῆς RP • ἦν WH Treg NIV] – RP • ἦν WH Treg NIV] – RP **16** ἡγέρθη WH Treg NIV] ἐγήγερται RP **17** καὶ WH NIV] + ἐν Treg RP **19** κύριον WH Treg NIV] Ἰησοῦν RP • ἄλλον NIV RP] ἔτερον WH Treg **20** ἀπέστειλεν WH NIV] ἀπέσταλκεν Treg RP **21** ἐκείνη WH Treg NIV] αὐτῇ δὲ RP • ἐχαρίσατο WH Treg NIV] + τὸ RP **22** ἀποκριθεὶς WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP • τυφλοὶ WH NIV] ὅτι τυφλοὶ Treg RP • κωφοὶ Treg RP] καὶ κωφοὶ WH NIV

24 Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου ἥρξατο λέγειν ‘πρὸς τοὺς ὅχλους’ περὶ Ἰωάννου· Τί γέξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; **25** ἀλλὰ τί γέξήλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἴματοις ἡμιφιεσμένον; ἵδον οἱ ἐν ἴματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. **26** ἀλλὰ τί γέξήλθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. **27** οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται· ‘Ἴδον ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, δις κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. **28** Γένεσις 3:15 ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν Ἰωάννου οὐδεὶς ἐστιν· δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστιν. **29** (καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου· **30** οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ἡθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ’ αὐτοῦ.)

31 Τίνι οὖν ὅμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; **32** ὅμοιοί εἰσιν παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, ‘Ἄλλεγε!’. Ηὔλησαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ‘Ἐθρηγήσαμεν καὶ οὐκ ἐκλαύσατε· **33** ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστής μὴ γέσθιων ἄρτον μήτε πίνων οἶνον’, καὶ λέγετε· Δαιμόνιον ἔχει· **34** ἐλήλυθεν ὁ νίδος τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε· Ήδον ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν. **35** καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς.

36 Ἡρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγῃ μετ’ αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς ‘τὸν οἶκον’ τοῦ Φαρισαίου γατεκλίθη. **37** καὶ ἵδον γυνὴ γέτις ἦν ἐν τῇ πόλει ἀμαρτωλός, γατάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου,

7:24 πρὸς τοὺς ὅχλους WH Treg NIV] τοῖς ὅχλοις RP • ἔξηλθατε WH Treg NIV] ἔξεληλύθατε RP **25** ἔξηλθατε WH Treg NIV] ἔξεληλύθατε RP **26** ἔξηλθατε WH Treg NIV] ἔξεληλύθατε RP **27** Ἰδού WH Treg NIV] + ἐγώ RP **28** λέγω WH Treg NIV] + γὰρ RP • Ἰωάννου WH NIV] προφήτης Ἰωάννου Treg; προφήτης Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ RP **32** Ἄλλεγε! WH NIV] λέγοντες Treg; καὶ λέγουσιν RP • ἐθρηγήσαμεν WH Treg NIV] + ὑμῖν RP **33** μὴ WH NIV] μήτε Treg RP • ἐσθίων ἄρτον μήτε πίνων WH Treg NIV] ἄρτον ἐσθίων μήτε οἶνον πίνων RP **35** πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς WH Treg NIV] τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων RP **36** τὸν οἶκον WH Treg NIV] τὴν οἰκίαν RP • γατεκλίθη WH Treg NIV] ἀνεκλίθη RP **37** γέτις ἦν ἐν τῇ πόλει WH Treg NIV] ἐν τῇ πόλει γέτις ἦν RP • κατάκειται WH Treg NIV] ἀνάκειται RP

κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου **38** καὶ στᾶσα ὅπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ¹ κλαίουσα, τοῖς δάκρυσιν ἥρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ¹ καὶ ταῖς θριξὶν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἔξέμασσεν, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἥλειφεν τῷ μύρῳ. **39** ἴδων δὲ ὁ Φαρισαῖος ὃ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων· Οὗτος εἰ γένη με προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἣτις ἄπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἀμαρτωλὸς ἐστιν. **40** καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτὸν· Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δέ· Διδάσκαλε, εἰπέ, φησίν. **41** δύο χρεοφειλέται ἥσαν δανιστῇ τινι· ὁ εἷς ὡφειλεν δηγάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. **42** μὴ ἐχόντων αὐτῶν ἀποδοῦναι ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. τίς οὖν γάρ των πλειον ἀγαπήσει αὐτόν; **43** ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν· Υπολαμβάνω ὅτι ὁ τὸ πλειον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ὁρθῶς ἔκρινας. **44** καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ Σίμωνι ἔφη· Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπωρ μοι ἐπὶ πόδας οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέν μου τοὺς πόδας καὶ ταῖς θριξὶν αὐτῆς ἔξέμαξεν. **45** φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ' ἣς εἰσῆλθον οὐ διέλιπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. **46** ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἥλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἥλειψεν τοὺς πόδας μου¹. **47** οὖν χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἀμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἡγάπησεν πολύ· ὁ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. **48** εἶπεν δὲ αὐτῇ· Αφέωνται σου αἱ ἀμαρτίαι. **49** καὶ ἥρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἀμαρτίας ἀφίσιν; **50** εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· Ή πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

8:1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώδευεν κατὰ πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, **2** καὶ γυναικές τινες αἱ ἥσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ' ἣς δαιμόνια ἐπτὰ

7:38 ὅπίσω παρὰ ... αὐτοῦ WH Treg NIV] παρὰ ... αὐτοῦ ὅπίσω RP • τοῖς δάκρυσιν ἥρξατο ... αὐτοῦ WH Treg NIV] ἥρξατο ... αὐτοῦ τοῖς δάκρυσιν RP **39** ἥν Treg NIV RP] + ὁ WH **40** Διδάσκαλε εἰπέ φησίν WH Treg NIV] φησίν Διδάσκαλε εἰπέ RP **42** ἐχόντων WH Treg NIV] + δὲ RP • αὐτῶν WH Treg NIV] + εἰπέ RP • ἀγαπήσει αὐτόν WH Treg NIV] αὐτὸν ἀγαπήσει RP **43** ἀποκριθεὶς WH NIV] + ὁ Treg; + δὲ ὁ RP **44** μοι WH Treg NIV] - RP • πόδας WH Treg NIV] τοὺς πόδας μου RP • θριξὶν WH Treg NIV] + τῆς κεφαλῆς RP **46** τοὺς πόδας μου WH Treg NIV] μου τοὺς πόδας RP

ἔξεληλύθει, 3 καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου καὶ Σουσάννα καὶ ἔτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτοῖς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

4 Συνιόντος δὲ ὅχλου πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν εἴπεν διὰ παραβολῆς· 5 Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. 6 καὶ ἔτερον ἡ κατέπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἔξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἴκμαδα. 7 καὶ ἔτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἀκανθαὶ ἀπέπνιξαν αὐτό. 8 καὶ ἔτερον ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν, καὶ φυὲν ἐποίησεν καρπὸν ἐκατονταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἔφώνει· Ὁ ἔχων ὥτα ἀκούειν ἀκούετω.

9 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ Γαύτου τίς ἀυτῇ εἴη ἡ παραβολή. 10 ὁ δὲ εἴπειν· Υμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσιν καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν.

11 Ἔστιν δὲ αὕτη ἡ παραβολή· Ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. 12 οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδόν εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, εἴτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. 13 οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας οἱ ὅταν ἀκούσωσιν μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ρίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἵ πρὸς καιρὸν πιστεύουσιν καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. 14 τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν. 15 τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσιν καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ.

16 Οὐδέποτε δὲ λύχνον ἄψας καλύπτει αὐτὸν σκεύει ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ἀλλ᾽ ἐπὶ λυχνίας τίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορεύομενοι βλέπωσιν τὸ φῶς. 17 οὐ γάρ ἐστιν κρυπτὸν ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ μὴ γνωσθῇ· καὶ εἰς φανερὸν ἔλθῃ. 18 βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὃς ἂν γὰρ ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

8:3 ἐκ WH Treg NIV] ἀπὸ RP 6 κατέπεσεν WH Treg NIV] ἔπεσεν RP 9 αὐτοῦ WH Treg NIV] + λέγοντες RP • αὕτη εἴη ἡ παραβολή WH NIV] εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη Treg RP 12 ἀκούσαντες WH Treg NIV] ἀκούοντες RP 16 τίθησιν WH Treg NIV] ἐπιτίθησιν RP 17 μὴ γνωσθῇ WH Treg NIV] γνωσθήσεται RP 18 ἀν γὰρ WH Treg NIV] γὰρ ἐὰν RP • ἀν WH Treg NIV] ἐὰν RP

19 ΓΠαρεγένετο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἥδυναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. **20** ἀπηγγέλη δὲ· Γαύτῳ· Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἐστήκασιν ἔξω ιδεῖν · σε θέλοντές·. **21** ὁ δὲ ἀποχριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες καὶ Γποιοῦντες.

22 Ἐγένετο δὲ· ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης, καὶ ἀνήχθησαν. **23** πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν, καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνευσον. **24** προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν λέγοντες· Ἐπιστάτα ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα· δὲ Γδιεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. **25** εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Γποῦ ἡ πίστις ὑμῶν; φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· Τίς ἄφα οὕτος ἐστιν ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

26 Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν ΓΓερασηνῶν, ἣτις ἐστὶν ἀντιπέρα τῆς Γαλιλαίας. **27** ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν Γύπηντησεν ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως Γἔχων δαιμόνια· καὶ χρόνῳ ἵκανῳ οὐκ ἐνεδύσατο ἰμάτιον, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν ἀλλ’ ἐν τοῖς μνήμασιν. **28** ίδων δὲ τὸν ΓΙησοῦν ἀνακράξας προσέπεσεν αὐτῷ καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ιησοῦν υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου, μή με βασανίσῃς· **29** Γπαρήγγελλεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ Γἐδεσμεύετο ἀλύσεσιν καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήστων τὰ δεσμὰ ἡλαύνετο Γύπῳ τοῦ Γδαιμονίου εἰς τὰς ἐρήμους. **30** ἐπηρώτησεν

8:19 Παρεγένετο WH Treg NIV] Παρεγένοντο RP **20 ἀπηγγέλη** δὲ WH Treg NIV] Καὶ ἀπηγγέλη RP • αὐτῷ WH Treg NIV] + λέγοντων RP • σε θέλοντές RP] θέλοντές σε WH Treg NIV **21 ποιοῦντες** WH Treg NIV] + αὐτόν RP **22 Ἐγένετο δὲ** WH Treg NIV] Καὶ ἐγένετο RP **24 διεγερθεὶς** WH Treg NIV] ἐγερθεὶς RP **25 Ποῦ** WH Treg NIV] + ἐστιν RP **26 Γερασηνῶν** WH Treg NIV] Γαδαρηνῶν RP **27 ὑπήντησεν** WH NIV] + αὐτῷ Treg RP • Γἔχων WH NIV] ὃς εἶχεν Treg RP • καὶ χρόνῳ ἵκανῳ οὐκ ἐνεδύσατο ἰμάτιον WH Treg NIV] ἐκ χρόνων ἵκανῶν καὶ ἰμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο RP **28 Ιησοῦν** WH Treg NIV] + καὶ RP **29 παρήγγελλεν** WH Treg] παρήγγειλεν NIV RP • **ἐδεσμεύετο** WH Treg NIV] ἐδεσμεῖτο RP • **ὑπὸ** Treg NIV RP] ἀπὸ WH • **δαιμονίου** WH Treg NIV] δαιμονος RP

δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· Τί σοι ὅνομά ἔστιν·; ὁ δὲ εἶπεν· Λεγιών, ὅτι ἐσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ ἐις αὐτόν. 31 καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν.

32 Ἐν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένη ἐν τῷ ὕρει· καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν· καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. 33 ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ ἀπεπνίγη.

34 Ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγονός ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. 35 ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός καὶ ἥλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εὔρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξῆλθεν ἴματισμένον καὶ σωφρονοῦντα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐφοβήθησαν.

36 ἀπήγγειλαν δὲ ἡ αὐτοῖς οἱ Ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς. 37 καὶ ἡ ἡρώτησεν αὐτὸν ἄπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γερασηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς γεις πλοῖον ὑπέστρεψεν. 38 ἐδεῖτο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια εἶναι σὺν αὐτῷ· ἀπέλυσεν δὲ ἡ αὐτὸν λέγων· 39 Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἴκον σου, καὶ διηγοῦ ὅσα σοι ἐποίησεν· ὁ θεός. καὶ ἀπῆλθεν καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

40 Ἐν δὲ τῷ ὑπόστρεφειν τὸν Ἰησοῦν ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος, ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. 41 καὶ ἴδον ἥλθεν ἀνὴρ ὃ ὅνομα Ἰάϊρος, καὶ ὁ οὗτος ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν, καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἴκον αὐτοῦ, 42 ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα καὶ αὐτῇ ἀπέθυγκεν.

8:30 Ἰησοῦς WH NIV] + λέγων Treg RP • ὅνομά ἔστιν WH Treg NIV] ἔστιν ὅνομα RP • εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ WH NIV] δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν Treg RP 31 παρεκάλουν WH Treg NIV] παρεκάλει RP 32 βοσκομένη WH NIV] βοσκομένων Treg RP • παρεκάλεσαν WH Treg NIV] παρεκάλουν RP 34 γεγονός WH Treg NIV] γεγενημένον RP 35 ἐξῆλθεν WH NIV] ἐξεληλύθει Treg RP 36 αὐτοῖς WH Treg NIV] + καὶ RP 37 ἡρώτησεν WH Treg NIV] ἡρώτησαν RP • Γερασηνῶν WH Treg NIV] Γαδαρηνῶν RP • εἰς WH Treg NIV] + τὸ RP 38 αὐτὸν WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP 39 σοι ἐποίησεν WH Treg NIV] ἐποίησεν σοι RP 40 Ἐν δὲ WH Treg NIV] Ἐγένετο δὲ ἐν RP • ὑπόστρέφειν WH NIV] ὑπόστρεψαι Treg RP 41 οὗτος WH Treg NIV] αὐτὸς RP • τοῦ Treg NIV RP] – WH

Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. **43** καὶ γυνὴ οὕσα ἐν ρύσει αἵματος ἀπὸ ἔτῶν δώδεκα, ἡτις ἵατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον¹ οὐκ ἴσχυσεν τὸν ἀπὸ οὐδενὸς θεραπευθῆναι, **44** προσελθοῦσα ὅπισθεν ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἴματου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ρύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. **45** καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Τίς ὁ ἀψάμενός μου; ἀρνουμένων δὲ πάντων εἶπεν ὁ Πέτρος· Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἡ ἀποθλίβουσιν. **46** ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἡψατό μού τις, ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξεληλυθυῖαν ἀπὸ ἐμοῦ. **47** ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθεν τρέμουσα ἥλθεν καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ δι’ ἣν αἰτίαν ἤψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. **48** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Ὅθυγάτηρ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

49 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεται τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου Ἀλέγων ὅτι Τέθυνηκεν ἡ θυγάτηρ σου, μηκέτι σκύλλε τὸν διδάσκαλον. **50** ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη ἀυτῷ· Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευσον, καὶ σωθήσεται. **51** ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν τινα σὺν αὐτῷ² εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. **52** ἔκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπεν· Μὴ κλαίετε, ὅτι γὰρ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. **53** καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. **54** αὐτὸς ἀψάμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησεν λέγων· Ή παῖς, ἐγειρε. **55** καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα, καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. **56** καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδὲν εἰπεῖν τὸ γεγονός.

9:1 Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια καὶ νόσους θεραπεύειν, **2** καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς

8:43 ἵατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον Treg RP NA] – WH NIV • ἀπὸ WH Treg NIV] ὑπὸ RP **45** Πέτρος WH NIV] + καὶ οἱ σὺν αὐτῷ Treg; + καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ RP • ἀποθλίβουσιν WH NIV] + καὶ λέγεις Τίς ὁ ἀψάμενός μου Treg RP **46** ἐξεληλυθυῖαν WH Treg NIV] ἐξελθοῦσαν RP **47** ἀπήγγειλεν WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **48** Θυγάτηρ WH Treg NIV] Θάρσει θύγατερ RP **49** λέγων WH NIV] + αὐτῷ Treg RP • μηκέτι WH Treg NIV] μὴ RP **50** αὐτῷ WH Treg NIV] + λέγων RP • πίστευσον WH Treg NIV] πίστευε RP **51** τινα σὺν αὐτῷ WH Treg NIV] οὐδένα RP **52** οὐ γὰρ WH Treg NIV] οὐκ RP **54** δὲ WH Treg NIV] + ἐκβαλὼν ἔξω πάντας καὶ RP • ἐγειρε WH Treg NIV] ἐγειρου RP

κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἵσθαι 'τοὺς ἀσθενεῖς', **3** καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε ῥάβδον μήτε πήραν μήτε ἄρτον μήτε ἀργύριον, μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν. **4** καὶ εἰς ἣν ἀνὰ οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε καὶ ἐκεῖθεν ἔξερχεσθε. **5** καὶ ὅσοι ἀν μητέρας ἀπέτινάσσετε εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς. **6** ἔξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.

7 Ἡκουσεν δὲ Ἡρώδης ὁ τετραράρχης τὰ γινόμενα πάντα, καὶ διηπόρει διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων ὅτι Ἰωάννης ἡγέρθη ἐκ νεκρῶν, **8** ὑπό τινων δὲ ὅτι Ἡλίας ἐφάνη, ἄλλων δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. **9** εἶπεν δὲ ὁ Ἡρώδης· Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗτος περὶ γοῦ ἀκούω τοιαῦτα; καὶ ἔζητει ἰδεῖν αὐτόν.

10 Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν. καὶ παραλαβών αὐτούς ὑπεχώρησεν κατ' ιδίαν εἰς πόλιν καλουμένην Βηθσαϊδά. **11** οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἡκολούθησαν αὐτῷ. καὶ ἀποδεξάμενος αὐτούς ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἴστο.

12 Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπαν αὐτῷ· Άπδυσον τὸν ὄχλον, ἵνα πορευθέντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ ἀγροὺς καταλύσωσιν καὶ εὑρώσιν ἐπιστισμόν, ὅτι ὅδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. **13** εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν'. οἱ δὲ εἶπαν· Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖστοι ἢ ἄρτοι πέντε· καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα. **14** ἦσαν γὰρ ὧσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας γόντει ἀνὰ

9:2 τοὺς ἀσθενεῖς Treg NIV] – WH; τοὺς ἀσθενοῦντας RP **3 ῥάβδον** WH Treg NIV] ῥάβδους RP • **ἀνὰ** Treg NIV RP] – WH **5 ἀν** WH Treg NIV] ἐάν RP • **δέχωνται** WH Treg NIV] **δέξωνται** RP • **ἐκείνης** WH Treg NIV] + καὶ RP • **ἀποτινάσσετε** WH NIV] **ἀποτινάξατε** Treg RP **7 γινόμενα** WH Treg NIV] + ὑπ' αὐτοῦ RP • **ἡγέρθη** WH Treg NIV] ἐγήγερται RP **8 τις** WH Treg NIV] εἰς RP **9 εἶπεν δὲ** WH Treg NIV] Καὶ εἶπεν RP • **δ** WH RP] – Treg NIV • **οὖ** WH NIV] + ἐγὼ Treg RP **10 πόλιν καλουμένην Βηθσαϊδά** WH Treg NIV] τόπον ἐρημον πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδάν RP **11 ἀποδεξάμενος** WH Treg NIV] δεξάμενος RP **12 πορευθέντες** WH Treg NIV] ἀπελθόντες RP • **καὶ** WH NIV] + τοὺς Treg RP **13 ὑμεῖς φαγεῖν** Treg NIV RP] φαγεῖν ὑμεῖς WH • **ἄρτοι πέντε** WH NIV] πέντε ἄρτοι Treg RP **14 ώσει** WH Treg NIV] – RP

πεντήκοντα. **15** καὶ ἐποίησαν οὕτως καὶ γκατέκλιναν ἄπαντας. **16** λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν αὐτοὺς καὶ κατέκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς γπαραθεῖναι τῷ ὅχλῳ. **17** καὶ ἔφαγον καὶ ἔχορτάσθησαν πάντες, καὶ ἥρθη τὸ περιστεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων κόφινοι δώδεκα.

18 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον κατὰ μόνας συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς λέγων· Τίνα με ὁι ὅχλοι λέγουσιν εἶναι; **19** οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἡλίαν, ἄλλοι δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. **20** εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Υμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Τὸν χριστὸν τοῦ θεοῦ.

21 Ο δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ γλέγειν τοῦτο, **22** εἰπὼν ὅτι Δεῖ τὸν νίδον τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ γέγερθῆναι.

23 Ἐλεγεν δὲ πρὸς πάντας· Εἴ τις θέλει ὅπισω μου γέρχεσθαι, ἀρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ γκαθ' ἡμέραν, καὶ ἀκολουθείτω μοι. **24** ὃς γὰρ γάν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν. ὃς δ' ἀν ἀπολέση τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. **25** τί γὰρ ὡφελεῖται ἀνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς; **26** ὃς γὰρ ἀν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ νίδος τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἀγίων ἀγγέλων. **27** λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσίν τινες τῶν γαύτοι γέστηκότων οἱ οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἔως ἀν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

28 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ γκαὶ παραλαβὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. **29** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἔτερον καὶ ὁ ἴματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἔξαστράπτων. **30** καὶ ἵδον ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωϋσῆς καὶ Ἡλίας, **31** οἱ δὲ φθέντες ἐν δόξῃ

9:15 **κατέκλιναν** WH Treg NIV] ἀνέκλιναν RP **16** **παραθεῖναι** WH Treg NIV] παρατιθέναι RP **18** οἱ ὅχλοι λέγουσιν WH Treg] λέγουσιν οἱ ὅχλοι NIV RP **20** **Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς** WH Treg NIV] Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος RP **21** **λέγειν** WH Treg NIV] εἰπεῖν RP **22** **ἔγερθῆναι** WH Treg NIV] ἀναστῆναι RP **23** **ἔρχεσθαι ἀρνησάσθω** WH Treg NIV] ἐλθεῖν ἀπαρνησάσθω RP • **καθ' ἡμέραν** WH Treg NIV] – RP **24** **ἀν** WH Treg NIV] ἐαν RP **27** **αὐτοῦ** WH Treg NIV] ὥδε RP • **ἐστηκότων** WH NIV] ἐστώτων Treg RP **28** **καὶ** Treg NIV RP] – WH

ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ ἦν ἡμελλεν πληροῦν ἐν Ἰερουσαλήμ. **32** ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἥσαν βεβαρημένοι ὑπνῷ διαγρηγορήσαντες δὲ εἰδόν τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. **33** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ’ αὐτοῦ εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὡδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ καὶ μίαν Μωϋσεῖ καὶ μίαν Ἡλίᾳ, μὴ εἰδώς ὅ λέγει. **34** ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίαζεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτοὺς· εἰς τὴν νεφέλην. **35** καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὃ ἐκλελεγμένος, αὐτοῦ ἀκούετε. **36** καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν τοῦρέθη Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐστίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὅντες ἐώρακαν.

37 Ἐγένετο ὁ δὲ τῇ ἔξῃ ἡμέρᾳ κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὅρους συνήντησεν αὐτῷ ὅχλος πολύς. **38** καὶ ἴδον ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὅχλου ἐβόήσεν λέγων· Διδάσκαλε, δέομαί σου ἐπιβλέψαι ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενῆς ‘μοι ἐστιν’, **39** καὶ ἴδον πνεῦμα λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ’ αὐτοῦ συντρίβοντα αὐτόν. **40** καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἡδυνήθησαν. **41** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ὡ γενεὰ ἀπιστος καὶ διεστραμμένη, ἔως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε ὅδε τὸν υἱόν σου·. **42** ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ ἤρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. **43** ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ.

Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίει εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· **44** Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὕπτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους, ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. **45** οἱ δὲ ἡγνόουν τὸ ρῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ’ αὐτῶν ἵνα μὴ αἰσθωνται αὐτό, καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ρήματος τούτου.

9:33 δ WH Treg NIV] – RP 34 ἐπεσκίαζεν WH Treg NIV] ἐπεσκίασεν RP • εἰσελθεῖν αὐτοὺς WH Treg NIV] ἐκείνους εἰσελθεῖν RP 35 ἐκλελεγμένος WH Treg NIV] ἀγαπητός RP 36 εὑρέθη WH Treg NIV] + ὁ RP 37 δὲ WH NIV] + ἐν Treg RP 38 ἐβόήσεν WH Treg NIV] ἀνεβόησεν RP • μοι ἐστιν WH Treg NIV] ἐστίν μοι RP 39 μόγις Treg NIV RP] μόλις WH 41 ὅδε τὸν υἱόν σου WH Treg NIV] τὸν υἱόν σου ὅδε RP 43 ἐποίει WH Treg NIV] ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς RP

46 Εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἀν εἴη μείζων αὐτῶν. **47** ὁ δὲ Ἰησοῦς Γείδως τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν ἐπιλαβόμενος Γπαιδίον ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ, **48** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· "Ος Γάν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὄνόματί μου ἐμὲ δέχεται, καὶ δις Γάν ἐμὲ δέξηται δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων οὗτός Γέστιν μέγας.

49 Ἀποκριθεὶς Γδὲ Ἰωάννης εἶπεν· Ἐπιστάτα, εἰδομέν τινα Γἐν τῷ ὄνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, καὶ Γέκωλύομεν αὐτὸν ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. **50** Γείπεν δὲ πρὸς αὐτὸν Γό Ἰησοῦς· Μὴ κωλύετε, ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ὑμῶν ὑπὲρ ὑμῶν ἔστιν.

51 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήμψεως αὐτοῦ καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον Γέστήρισεν τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, **52** καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαριτῶν, Γώς ἑτοιμάσαι αὐτῷ. **53** καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορεύομενον εἰς Ἱερουσαλήμ. **54** Ιδόντες δὲ οἱ Γμαθηταὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπαν· Κύριε, θέλεις εἰπώμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι Γαύτούς; **55** στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν Γαύτοῖς. **56** Γκαὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

57 Καὶ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπέν τις πρὸς αὐτόν· Ἀκολουθήσω σοι ὅπου Γέλλαν Γἀπέρχῃ. **58** καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὃ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. **59** εἶπεν δὲ πρὸς ἔτερον· Ἀκολούθει μοι. ὃ δὲ εἶπεν· Γκύριε, ἐπίτρεψόν μοι Γἀπελθόντι πρῶτον Γθάψαι τὸν πατέρα

9:47 εἰδὼς WH NIV] ιδών Treg RP • **παιδίον** WH Treg NIV] παιδίου RP **48 Γάν** WH] ἑάν Treg NIV RP • **Γάν** WH NIV] ἑάν Treg RP • **ἔστιν** WH Treg NIV] ἔσται RP **49 δὲ** WH Treg NIV] + ὁ RP • **ἐν** WH Treg NIV] ἐπὶ RP • **έκωλύομεν** WH NIV] ἔκωλύσαμεν Treg RP **50 εἶπεν δὲ** WH Treg NIV] Καὶ εἶπεν RP • ὁ Treg NIV RP] – WH • **ὑμῶν ... ὑμῶν** WH Treg NIV] ἡμῶν ... ἡμῶν RP **51 πρόσωπον** WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP • **ἔστήρισεν** WH Treg NIV] ἔστήριξεν RP **52 ὡς** WH NIV] ὥστε Treg RP **54 μαθηταὶ** WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP • **αὐτούς** WH Treg NIV] + ὡς καὶ Ἡλίας ἐποίησεν RP **55 αὐτοῖς** WH Treg NIV] αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, Οὐκ οἰδατε οἷον πνεύματός ἔστε ὑμεῖς RP **56 καὶ** WH Treg NIV] ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἥλθεν ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. Καὶ RP **57 Καὶ** WH Treg NIV] Ἐγένετο δὲ RP • **ἑάν** WH Treg NIV] ἀν RP • **ἀπέρχῃ** WH Treg NIV] + κύριε RP **59 Κύριε** Treg NIV RP] – WH • **ἀπελθόντι πρῶτον** NIV RP] πρῶτον ἀπελθόντι WH Treg

μου. **60** εἶπεν δὲ τὸν αὐτῷ· Ἐφεις τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. **61** εἶπεν δὲ καὶ ἔτερος· Ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. **62** εἶπεν δὲ τὸν Ἰησοῦν· Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ’ ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὄπίσω εὑθετός ἐστιν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

10:1 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος τὸν αὐτὸν ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὓς ἤμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. **2** ἔλεγεν τὸν δὲ πρὸς αὐτούς· Οὐ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ δπως ἐργάτας ἐκβάλῃ τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. **3** ὑπάγετε· Γένοντες οἰκίαν πρῶτον λέγετε· Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. **6** καὶ ἐὰν τῇ ἐκεῖνῃ σύζυγος εἰρήνης, ἐπαναπαήσεται ἐπ’ αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ’ ὑμᾶς ἀνακάμψει. **7** ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ’ αὐτῶν, ἀξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ τὸν αὐτὸν. μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. **8** καὶ εἰς ἣν ἢν πόλιν εἰσέρχησθε καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, **9** καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς· Ἡγγικεν ἐφ’ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **10** εἰς ἣν δὲ ἢν πόλιν τοιςέπειτε καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἰπατε· **11** Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἥμιν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν τοὺς πόδας· ἀπομαστόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε ὅτι τῇ γηγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **12** λέγω ὑμῖν ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἐσται ἡ τῇ πόλει ἐκείνη.

9:60 αὐτῷ WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **62 δὲ** ὁ Ἰησοῦς NIV] πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς WH NA; ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν Treg RP • **χεῖρα** WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP • **τῇ βασιλείᾳ** WH Treg NIV] εἰς τὴν βασιλείαν RP **10:1 καὶ** Treg RP] – WH NIV • **δύο** WH NIV] – Treg RP • **δύο** WH NIV] – Treg RP **2 δὲ** WH Treg NIV] οὖν RP • **ἐργάτας ἐκβάλῃ** WH Treg NIV] ἐκβάλῃ ἐργάτας RP **3 ιδοὺ** WH Treg NIV] + ἔγω RP **4 μὴ** WH Treg NIV] μηδὲ RP **5 εἰσέλθητε οἰκίαν** WH Treg NIV] οἰκίαν εἰσέρχησθε RP **6 ἢ ἐκεῖ** Treg RP] ἐκεῖ ἢ WH NIV **7 αὐτοῦ** WH Treg NIV] + ἐστίν RP **10 εἰσέλθητε** WH Treg NIV] εἰσέρχησθε RP **11 εἰς τοὺς πόδας** WH Treg NIV] – RP • **γηγικεν** WH Treg NIV] + ἐφ’ ὑμᾶς RP

13 Οὐαί σοι, Χοραζίν· οὐαί σοι, Βηθσαϊδά· ὅτι εὶ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἔγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἀν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμενοι μετενόησαν. **14** πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἡ ὑμῖν. **15** καὶ σύ, Καφαρναούμ, μὴ ἔως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ· ἔως τοῦ ἥδου γκαταβιβασθήσῃ.

16 Οἱ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

17 Υπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα γδύο μετὰ χαρᾶς λέγοντες· Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὄνόματί σου. **18** εἰπεν δὲ αὐτοῖς· Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. **19** ίδού· δέδωκα ὑμῖν τὴν ἔξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὅφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἔχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ γὰδικήσῃ. **20** πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται, χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὄνόματα ὑμῶν γέγγεγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

21 Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἡγαλλιάσατο τῷ πνεύματι τῷ ἀγίῳ καὶ εἶπεν· Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὗτως εὔδοκία ἔγένετο· ἔμπροσθέν σου. **22** πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἔστιν ὁ υἱὸς εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἔστιν ὁ πατήρ εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὁ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

23 Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἵδιαν εἶπεν· Μακάριοι οἱ ὀδφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἢ βλέπετε. **24** λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἥθελησαν ίδεῖν ἢ ὑμεῖς βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἢ ἀκούετε καὶ οὐκ ἥκουσαν.

25 Καὶ ίδού νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων γαύτων λέγων· Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; **26** ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ἐν τῷ νόμῳ

10:13 ἔγενήθησαν WH Treg NIV] ἔγένοντο RP • καθήμενοι WH Treg NIV] καθήμεναι RP 15 μὴ ἔως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ WH Treg NIV] ἡ ἔως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα RP • τοῦ WH Treg NIV] – RP • καταβιβασθήσῃ Treg RP] καταβήσῃ WH NIV 17 δύο WH NIV] – Treg RP 19 δέδωκα WH Treg NIV] δίδωμι RP • ἀδικήσῃ NIV RP] ἀδικήσει WH Treg 20 ἔγγεγραπται WH Treg NIV] ἔγραφη WH Treg RP 21 τῷ WH Treg RP] ἐν τῷ NIV • τῷ ἀγίῳ WH Treg NIV] ὁ Ἰησοῦς RP • εὔδοκία ἔγένετο WH Treg NIV] ἔγένετο εὔδοκία RP 22 πάντα WH Treg NIV] Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπεν πάντα RP • ἐὰν NIV RP] ἢν WH Treg 25 αὐτὸν WH NIV] + καὶ Treg RP

τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; 27 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύῃ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. 28 εἶπεν δὲ αὐτῷ· Ὁρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει καὶ ζήσῃ.

29 Ὁ δὲ θέλων δικαιῶσαι ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Καὶ τίς ἔστιν μου πλησίον; 30 ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἀνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῆ. 31 κατὰ συγκυρίαν δὲ ἵερεὺς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἴδων αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. 32 ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ ἴδων ἀντιπαρῆλθεν. 33 Σαμαρίτης δέ τις ὁδεύων ἥλθεν κατ' αὐτὸν καὶ ἴδων ἐσπλαγχνίσθη, 34 καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτήνος ἥγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. 35 καὶ ἐπὶ τὴν Γαύριον ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν· τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν· Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ τι ἀν προσδαπανήσης ἐγώ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαι με ἀποδώσω σοι. 36 τίς τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστάς; 37 ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου καὶ σὺ ποίει ὄμοιώς.

38 Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι Γαύτοὺς αὐτός εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο Γαύτὸν. 39 καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Γαριάμ, ἥ καὶ παρακαθεσθεῖσα πρὸς τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἤκουεν τὸν λόγον αὐτοῦ. 40 ἡ δὲ Μάρθα περιεσπάτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστᾶσα δὲ

10:27 τῆς Treg NIV RP] – WH • ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ WH Treg NIV] ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς RP • ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύῃ WH Treg NIV] ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος RP • ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ WH Treg NIV] ἐξ ὅλης τῆς διανοίας RP 29 δικαιῶσαι WH Treg NIV] δικαιοῦν RP 30 δὲ RP] – WH Treg NIV • ἡμιθανῆ WH Treg NIV] + τυγχάνοντα RP 32 Λευίτης WH Treg] + γενόμενος NIV RP 33 ἴδων WH NIV] + αὐτὸν Treg RP 35 αὔριον WH Treg NIV] + ἔξελθών RP • δύο δηνάρια ἔδωκεν WH Treg RP] ἔδωκεν δύο δηνάρια NIV • εἶπεν WH Treg NIV] + αὐτῷ RP 36 τίς WH NIV] + οὖν Treg RP 37 δὲ WH Treg NIV] οὖν RP 38 Ἐν δὲ WH Treg NIV] Ἐγένετο δὲ ἐν RP • αὐτοὺς WH NIV] + καὶ Treg RP • αὐτὸν NIV] αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν WH; αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς Treg RP 39 Γαριάμ WH NIV] Γαρία Treg RP • παρακαθεσθεῖσα πρὸς WH Treg NIV] παρακαθίσασα παρὰ RP • Ἰησοῦ RP] κυρίου WH Treg NIV

εἶπεν· Κύριε, οὐ μέλει σοι δτι ἡ ἀδελφή μου μόνη με γκατέλειπεν διακονεῖν; γε εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. **41** ἀποκριθεὶς δέ εἶπεν αὐτῇ ὁ γκαύριος· Μάρθα Μάρθα, μεριμνᾶς καὶ γθορυβάζῃ περὶ πολλά, **42** ὅλιγων δέ ἔστιν χρεία ἡ ἐνός· γηραιὰ μάρτιαν γάρ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἔξελέξατο ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται γαύτῃς.

11:1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὃς ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. **2** εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε· Γιάτερ, ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία γου· **3** τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν· **4** καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, καὶ γάρ αὐτοὶ ἀφίομεν παντὶ ὁφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς γπειρασμόν.

5 Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τίς ἔξ ὑμῶν ἔξει φίλον καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου καὶ εἴπῃ αὐτῷ· Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, **6** ἐπειδὴ φίλος γου παρεγένετο ἔξ ὁδοῦ πρός με καὶ οὐκ ἔχω ὁ παραθήσω αὐτῷ· **7** κἀκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἶπη· Μή μοι κόπους πάρεχε· ἥδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. **8** λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι γφίλον αὐτοῦ, διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ γδσων χρήζει.

9 Κἀγὼ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν· **10** πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. **11** τίνα δὲ γέξ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ γενίδος ἰχθύν, καὶ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν γαύτῳ ἐπιδώσει· **12** ἡ καὶ γαίτήσει ὧδον,

10:40 κατέλειπεν WH Treg RP] κατέλιπεν NIV • εἰπὲ Treg NIV RP] εἰπὸν WH **41 κύριος** WH NIV] Ἰησοῦς Treg RP • θορυβάζῃ WH Treg NIV] τυρβάζῃ RP **42 ὅλιγων** δέ ἔστιν χρεία ἡ ἐνός WH] ἐνός δέ ἔστιν χρεία Treg RP NIV • **Μαριάμ γάρ** WH NIV] Μαρία δὲ Treg RP • **αὐτῆς** WH NIV] ἀπ' αὐτῆς Treg RP **11:2 Πάτερ** WH Treg NIV] + ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς RP • **σου** WH Treg NIV] + Γενηθήτω τὸ θέλημά σου ὃς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς RP **4 πειρασμόν** WH Treg NIV] + ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ RP **6 μου** WH Treg NIV] – RP **8 φίλον αὐτοῦ** WH Treg NIV] αὐτοῦ φίλον RP • **δσων** WH Treg NIV] δσον RP **11 ἔξ** WH Treg NIV] – RP • **υἱὸς** WH NIV] + ἄρτον μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ ἡ καὶ Treg RP • **καὶ** NIV] μὴ WH Treg RP • **αὐτῷ ἐπιδώσει** WH Treg NIV] ἐπιδώσει αὐτῷ RP **12 αἰτήσει** WH Treg NIV] ἐὰν αἰτήσῃ RP

Γέπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; 13 εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἄγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτὸν.

14 Καὶ ἦν ἔκβάλλων γδαιμόνιον κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἔξελθόντος ἐλάλησεν ὁ κωφός, καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὅχλοι· 15 τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· Ἐν Βεελζεβοὺλ τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια· 16 ἕτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ· 17 αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς· Πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν διαιμερισθεῖσα ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἴκον πίπτει. 18 εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; οὗτοι λέγετε ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. 19 εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο γαρ τοῖς ὑμῶν κριταῖ 20 εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ γθεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἀρά ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 21 ὅταν δὲ ἴσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· 22 ἐπὰν δὲ ἴσχυρότερος γαρ τοῦ ἐπελθόντων νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει ἐφ' ἥ ἐπεποιθει, καὶ τὰ σκύλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. 23 ὁ μὴ ὧν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστιν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει.

24 Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζῆτοῦν ἀνάπτασιν, καὶ μὴ γενέσκον λέγει· Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου δθειν ἐξῆλθον· 25 καὶ ἐλθὼν γενέσκει σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. 26 τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει γέτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ ἐπτά·, καὶ γενέσκει κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.

27 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα ἐπάρασά τις γωνὴν ἐκ τοῦ ὅχλου εἶπεν αὐτῷ· Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε καὶ μαστοὶ οὓς

11:12 ἐπιδώσει WH NIV] μὴ ἐπιδώσει Treg RP 14 δαιμόνιον WH] + καὶ αὐτὸν ὅχλος Treg NIV RP 15 τῷ WH Treg NIV] – RP 16 ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ WH Treg NIV] παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ RP 19 αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ WH NIV] αὐτοὶ κριταὶ ὑμῶν Treg; κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ RP 20 θεοῦ RP] + ἐγὼ WH Treg NIV 22 δὲ WH Treg NIV] + ὁ RP • αὐτοῦ WH Treg RP NA] – NIV 24 ενέργεια Treg RP] + τότε WH NIV 25 ενέργεια Treg NIV RP] + σχολάζοντα WH 26 γέτερα ... ἑαυτοῦ ἐπτά WH Treg NIV] ἐπτά γέτερα ... ἑαυτοῦ RP • εἰσελθόντα WH Treg NIV] ἐλθόντα RP 27 φωνὴν γυνὴ WH NIV] γυνὴ φωνὴν Treg RP

ἐθήλασας· **28** αὐτὸς δὲ εἶπεν· Γένοιν μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ Γφυλάσσοντες.

29 Τῶν δὲ ὅχλων ἐπαθροίζομένων ἥρξατο λέγειν· Ή γενεὰ αὕτη γενεὰ πονηρά ἐστιν· σημεῖον Γζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐδὲθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον ΓΙωνᾶ. **30** καθὼς γάρ ἐγένετο ΓΙωνᾶς 'τοῖς Νινευίταις σημεῖον', οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ. **31** βασίλιστα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἥλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἵδον πλεῖον Σολομῶνος ὄδε. **32** ἄνδρες ΓΝινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα ΓΙωνᾶ, καὶ ἵδον πλεῖον ΓΙωνᾶ ὄδε.

33 ΓΟύδεις λύχνον ἄψας εἰς κρύπτην τίθησιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ Γφέγγος βλέπωσιν. **34** ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὁφθαλμός Γσου. Γδταν ὁ ὁφθαλμός σου ἀπλοῦς ἦ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστιν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ἦ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν. **35** σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. **36** εὶ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον 'μέρος τι' σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε.

37 Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι Γέρωτῷ αὐτὸν ΓΦαρισαῖος ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. **38** ὁ δὲ Φαρισαῖος ἴδων ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. **39** εἶπεν δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν· Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἀρπαγῆς καὶ πονηρίας. **40** ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησεν; **41** πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἵδον πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν.

42 Ἀλλὰ οὐαὶ οὐμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην

11:28 Μενοῦν WH Treg NIV] Μενοῦνγε RP • **φυλάσσοντες** WH Treg NIV] + αὐτόν RP **29 γενεὰ** WH Treg NIV] - RP • **ζητεῖ** WH Treg NIV] ἐπιζητεῖ RP • **ΓΙωνᾶ** WH Treg NIV] + τοῦ προφήτου RP **30 ΓΙωνᾶς** Treg NIV RP] δὲ **ΓΙωνᾶς** WH • **τοῖς Νινευίταις σημεῖον** WH Treg NIV] σημεῖον τοῖς Νινευίταις RP **32 Νινευῖται** WH Treg NIV] Νινευῆ RP **33 Ούδεις** WH Treg NIV] + δὲ RP • **φέγγος** RP] φῶς WH Treg NIV **34 σου** WH Treg NIV] - RP • **ὅταν** WH Treg NIV] + οὖν RP **36 μέρος τι** WH Treg NIV] τι μέρος RP **37 ἐρωτᾷ** WH Treg NIV] ἥρωτᾷ RP • **Φαρισαῖος** WH Treg NIV] + τις RP

τοῦ θεοῦ· ταῦτα ὅτε ἔδει ποιῆσαι κάκεῖνα μὴ ἡ παρεῖναι. 43 οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. 44 οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι γοι περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἴδασιν.

45 Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ· Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. 46 ὁ δὲ εἶπεν· Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἐν τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις. 47 οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. 48 ἄφα γάρ τυρπέρες ἐστε· καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτοὺς ὑμεῖς δὲ γοικοδομεῖτε. 49 διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν· Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν καὶ γάδιώξουσιν, 50 ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκκεχυμένον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, 51 γάπτὸ αἷματος Ἀβελ γέως αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου· ναί, λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. 52 οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἥρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθατε καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε.

53 Ἐάντας τοῦτον τὸν ἔξελθόντος αὐτοῦ ἥρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, 54 ἐνεδρεύοντες γαύτον θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος γαύτοῦ.

12:1 Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἥρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον· Προσέχετε ἐαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης, γάτις ἐστὶν ὑπόκρισις, τῶν Φαρισαίων. 2 οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ

11:42 δὲ WH Treg NIV] – RP • παρεῖναι WH Treg NIV] ἀφιέναι RP 44 ὑμῖν WH Treg NIV] + γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί RP • οἱ WH Treg NIV] – RP 48 μάρτυρες ἐστε WH Treg NIV] μάρτυρείτε RP • οἰκοδομεῖτε WH Treg NIV] + αὐτῶν τὰ μνημεῖα RP 49 διώξουσιν WH NIV] ἐκδιώξουσιν Treg RP 51 ἀπὸ WH Treg NA] + τοῦ NIV RP • ἔως WH Treg NA] + τοῦ NIV RP 53 Κάκεῖθεν ἐξελθόντος αὐτοῦ WH Treg NIV] Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς RP 54 αὐτὸν WH NIV] + ζητοῦντες Treg RP • αὐτοῦ WH NIV] + ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ Treg RP 12:1 γάτις ἐστὶν ὑπόκρισις τῶν Φαρισαίων WH NIV] τῶν Φαρισαίων γάτις ἐστὶν ὑπόκρισις Treg RP

γνωσθήσεται. 3 ἀνθ' ὃν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται, καὶ ὁ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων.

4 Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἔχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι. 5 ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι 'ἔχοντα ἔξουσίαν' ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναί, λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. 6 οὐχὶ πέντε στρουθία 'πωλοῦνται ἀσταρίων δύο; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 7 ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἡρίθμηνται· 'μὴ φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε.

8 Λέγω δὲ ὑμῖν, πᾶς ὃς ἂν 'όμοιογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. 9 ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. 10 καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ τῷ δὲ εἰς τὸ ἄγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται. 11 ὅταν δὲ 'εἰσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἔξουσίας, μὴ 'μεριμνήσητε πῶς 'ἢ τί' ἀπολογήσησθε ἢ τί εἴπητε. 12 τὸ γὰρ ἄγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν.

13 Εἶπεν δέ τις 'ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ· Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. 14 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἀνθρωπε, τίς με κατέστησεν 'κριτὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; 15 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Ὁράτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ 'πάσης πλεονεξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἢ ζωὴ ἀυτοῦ ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων 'αὐτῷ. 16 εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς λέγων· Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἢ χώρα. 17 καὶ διελογίζετο ἐν 'έαυτῷ λέγων· Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; 18 καὶ εἶπεν· Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζωνας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα 'τὸν σῖτον' καὶ τὰ ἀγαθά μου, 19 καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· Ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε,

12:5 ἔχοντα ἔξουσίαν WH Treg NIV] ἔξουσίαν ἔχοντα RP **6 πωλοῦνται** WH Treg NIV] πωλεῖται RP **7 μὴ** WH Treg NIV] + οὖν RP **8 διμοιογήσῃ** Treg NIV RP] ὁμοιογήσει WH **11 εἰσφέρωσιν** WH Treg NIV] προσφέρωσιν RP • **μεριμνήσητε** WH Treg NIV] μεριμνᾶτε RP • **ἢ τί** WH Treg RP NA] – NIV **13 ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ** WH NIV] αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου Treg RP **14 κριτὴν** WH Treg NIV] δικαστὴν RP **15 πάσης** WH Treg NIV] τῆς RP • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] αὐτῷ RP • **αὐτῷ** WH Treg NIV] αὐτοῦ RP **17 έαυτῷ** Treg NIV RP] αὐτῷ WH **18 τὸν σῖτον** WH Treg NIV] τὰ γενήματά μου RP

εὐφραίνου. **20** εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός· Γ’Αφρων, ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου Γ’ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἀ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; **21** οὕτως ὁ θησαυρίζων Γ’έαυτῷ καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν.

22 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Διὰ τοῦτο ‘λέγω ὑμῖν’, μὴ μεριμνᾶτε τῇ Γ’ψυχῃ τί φάγητε, μηδὲ τῷ Γ’σώματι τί ἐνδύσησθε. **23** ἡ Γὰρ ψυχὴ πλεῖόν ἔστιν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. **24** κατανοήσατε τοὺς κόρακας ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν, οἵς οὐκ ἔστιν ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν. **25** τίς δὲ ἔξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται ‘ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ προσθεῖναι’ Γ’πῆχυν; **26** εἰ οὖν Γ’οὐδὲ ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; **27** κατανοήσατε τὰ κρίνα πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. **28** εἰ δὲ Γ’ἐν ἀγρῷ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως Γ’ἀμφιέξει, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, δλιγόπιστοι. **29** καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε Γ’καὶ τί πίνετε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε, **30** ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου Γ’ἐπιζητοῦσιν, ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρήζετε τούτων. **31** πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν Γ’αὐτοῦ, καὶ Γ’ταῦτα προστεθήσεται ὑμῖν.

32 Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον, ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. **33** πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην· ποιήσατε ἔαυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὃπου κλέπτης οὐκ ἔγγίζει οὐδὲ σῆς διαφθείρει· **34** ὅπου γάρ ἔστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἔκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται.

35 Ἐστωσαν ὑμῶν αἱ ὁσφύες περιεζωσμέναι καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι, **36** καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἔαυτῶν πότε ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ.

12:20 **Ἄφρων** WH Treg NIV] **Ἄφρον** RP • **ἀπαιτοῦσιν** NIV RP] αἰτοῦσιν WH Treg **21** **έαυτῷ** Treg NIV RP] αὐτῷ WH **22** **λέγω ὑμῖν** WH Treg NIV] ὑμῖν λέγω RP • **ψυχῇ** WH Treg NIV] + ὑμῶν RP • **σώματι** Treg NIV RP] + ὑμῶν WH **23** **γὰρ** WH Treg NIV] – RP **25** **ἐπὶ ... αὐτοῦ προσθεῖναι** WH NIV] προσθεῖναι ἐπὶ ... αὐτοῦ Treg RP • **πῆχυν** WH NA] + ἔνα Treg NIV RP **26** **οὐδὲ** WH Treg NIV] οὐτὲ RP **28** **ἐν ἀγρῷ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον** WH NIV] τὸν χόρτον σήμερον ἐν τῷ ἀγρῷ ὄντα Treg; τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ σήμερον ὄντα RP • **ἀμφιέξει** WH Treg NIV] ἀμφιέννυσιν RP **29** **καὶ** WH Treg NIV] ἡ RP **30** **ἐπιζητοῦσιν** WH Treg NIV] ἐπιζητεῖ RP **31** **αὐτοῦ** WH Treg NIV] τοῦ θεοῦ RP • **ταῦτα** WH Treg NIV] + πάντα RP

37 μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθών ὁ κύριος εύρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτὸν καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. 38 ἕκαν ἐν τῇ δευτέρᾳ κἀν' ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθη καὶ εὕρη οὕτως, μακάριοί Γείσιν ἐκεῖνοι.

39 Τοῦτο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ἥδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ὅτι οὐκ ἄν ἀφῆκεν γδιορυχθῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. 40 καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι, ὅτι ἡ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε ὁ οὐρανὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

41 Εἶπεν ὁ Πέτρος· Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις ἡ καὶ πρὸς πάντας; 42 καὶ εἶπεν ὁ κύριος· Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος, ὁ φρόνιμος, διὸ καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον; 43 μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, διὸ ἐλθών ὁ κύριος αὐτοῦ εύρησει ποιοῦντα οὕτως· 44 ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. 45 ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· Χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι, 46 ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ἡ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ἡ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτὸν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. 47 ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου γαύτου καὶ μὴ ἐτοιμάσας τὴν ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ διαρήσεται πολλάς· 48 ὁ δὲ μὴ γνοὺς ποιήσας δὲ ἀξια πληγῶν διαρήσεται ὀδίγας. παντὶ δὲ ὡς ἐδόθη πολύ, πολὺν ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ, καὶ ὡς παρέθεντο πολύ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.

49 Πῦρ ἥλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἥδη ἀνήφθη; 50 βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἔως ὅτου τελεσθῇ. 51 δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; οὐχὶ, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἡ διαμερισμόν. 52 ἔσονται γάρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν τοῖς οἰκαῖς διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶν καὶ δύο ἐπὶ τρισὶν, 53 γδιαμερισθήσονται πατήρ ἐπὶ νιώ καὶ υἱὸς

12:38 κἀν ἐν τῇ δευτέρᾳ κἀν WH Treg NIV] Καὶ ἐὰν ἐλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ καὶ RP • εἰσιν WH NIV] + οἱ δοῦλοι Treg RP 39 οὐκ ἄν NIV] ἐγρηγόρησεν ἄν καὶ οὐκ WH Treg; ἐγρηγόρησεν ἄν καὶ οὐκ ἄν RP • διορυχθῆναι WH NIV] διορυγῆναι Treg RP 40 ὑμεῖς WH Treg NIV] + οὖν RP 41 δὲ WH Treg NIV] + αὐτῷ RP 42 καὶ εἶπεν WH Treg NIV] Εἶπεν δὲ RP • ὁ WH Treg NIV] καὶ RP • τὸ WH NIV RP] – Treg 47 αὐτοῦ WH Treg NIV] ἐαυτοῦ RP • ἡ WH NIV] μηδὲ Treg RP 49 ἐπὶ WH Treg NIV] εἰς RP 50 δτου WH Treg NIV] οὖ RP 52 ἐνι οἰκαῖ WH Treg NIV] οἰκαῖ ἐνι RP 53 διαμερισθήσονται WH Treg NIV] Διαμερισθήσεται RP

ἐπὶ πατρί, μήτηρ ἐπὶ θυγατέρᾳ καὶ θυγάτηρ ἐπὶ τὴν μητέρα, πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθεράν.

54 Ἐλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὅχλοις· Ὅταν ἴδητε νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἐπὶ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε ὅτι Ὁμβρος ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτως· 55 καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι Καύσων ἔσται, καὶ γίνεται. 56 ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον πῶς ὅντες οἴδατε δοκιμάζειν;

57 Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; 58 ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ, μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτήν, καὶ ὁ κριτής σε παραδώσει τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βαλεῖ εἰς φυλακήν. 59 λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς.

13:1 Παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων ὃν τὸ αἷμα Πιλᾶτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. 2 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἀμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι ταῦτα πεπόνθασιν; 3 οὐχὶ, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε. 4 ἢ ἐκεῖνοι οἱ δεκαοκτὼ ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωάμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι ταῦτοι ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας Ἰερουσαλήμ; 5 οὐχὶ, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε πάντες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε.

6 Ἐλεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολήν. Συκῆν εἶχέν τις πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ, καὶ ἥλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὑρεν. 7 εἶπεν

12:53 ἐπὶ WH Treg RP] + τὴν NIV • **θυγατέρα** WH Treg NIV] θυγατρί RP • **τὴν μητέρα** WH Treg NIV] μητρί RP • **πενθεράν** WH Treg NIV] + αὐτῆς RP 54 **ἴδητε** WH Treg] + τὴν NIV RP • **ἐπὶ** WH NIV] ἀπὸ Treg RP • **ὅτι** WH Treg NIV] - RP 56 **δὲ καιρὸν** Treg RP] καιρὸν δὲ WH NIV • **οὐκ οἴδατε δοκιμάζειν** WH Treg NIV] οὐ δοκιμάζετε RP 58 **παραδώσει** WH Treg NIV] παραδῷ RP • **βαλεῖ** WH Treg NIV] βάλῃ RP 59 **καὶ τὸ** WH Treg NIV] οὖ καὶ τὸν RP **13:2 ἀποκριθεὶς** WH Treg NIV] + δ Ἰησοῦς RP • **ταῦτα** WH Treg NIV] τοιαῦτα RP 3 **ὁμοίως** WH Treg NIV] ώσαύτως RP 4 **δεκαοκτὼ** WH NIV] δέκα καὶ ὀκτὼ RP Treg • **αὐτοὶ** WH Treg NIV] οὗτοι RP • **τοὺς** WH Treg NIV] - RP • **κατοικοῦντας** WH Treg NIV] + ἐν RP 5 **μετανοῆσητε** NIV RP] μετανοήσητε WH Treg • **ώσαύτως** WH Treg NIV] όμοίως RP 6 **πεφυτευμένην** ἐν ... αὐτοῦ WH Treg NIV] ἐν ... αὐτοῦ πεφυτευμένην RP

δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· Ἰδοὺ τρία ἔτη ἀφ' οὗ ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκοψον αὐτήν· ἵνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; 8 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· Κύριε, ἢφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἔως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ βάλω κόπρια· 9 κανὸν μὲν ποιήσῃ καρπὸν ἐις τὸ μέλλον— εἰ δὲ μήγε, ἔκκοψεις αὐτήν.

10 Ἡν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασιν. 11 καὶ ἰδοὺ γυνὴ πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη γένεσιν, καὶ ἦν συγκύπτουσα καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. 12 ἴδων δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν καὶ εἶπεν αὐτῇ· Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου, 13 καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν. 14 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ γέτι· Ἐξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν τῷ αὐταῖς οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. 15 ἀπεκρίθη γένεσιν αὐτῷ ὁ κύριος καὶ εἶπεν· Υποκριταί, ἔκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἡ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης καὶ τὸν ἀπαγαγὼν ποτίζει; 16 ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραὰμ οὔσαν, ἣν ἔδησεν ὁ Σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; 17 καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατησχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ’ αὐτοῦ.

18 Ἔλεγεν γέτι· Τίνι ὁμοία ἔστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; 19 ὁμοία ἔστιν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἔαυτοῦ, καὶ ηὔξησεν καὶ ἐγένετο εἰς γένεσιν, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

20 Καὶ πάλιν εἶπεν· Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ; 21 ὁμοία ἔστιν ἕμμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ γέρει τὸν ἔρευνον σάτα τρία ἔως οὗ ἔξυμαθη ὅλον.

22 Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς τὸν Ἱεροσόλυμα. 23 εἶπεν δέ τις αὐτῷ· Κύριε, εἰ δὲ λίγοι οἱ

13:7 ἀφ' οὗ WH Treg NIV] – RP • ἔκκοψον WH Treg NIV RP] + οὖν NA 9 εἰς τὸ μέλλον — εἰ δὲ μήγε, WH Treg NIV] εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον RP 11 γυνὴ WH Treg NIV] + ἦν RP • δεκαοκτώ WH NIV] δέκα καὶ ὀκτὼ RP Treg 14 ὅτι WH NIV] – Treg RP • αὐταῖς WH Treg NIV] ταύταις RP 15 δὲ WH Treg NIV] οὖν RP • ἀπαγαγὼν Treg NIV RP] ἀπάγων WH 18 οὖν WH Treg NIV] δέ RP 19 δένδρον WH NIV] + μέγα Treg RP 20 Καὶ WH Treg NIV] – RP 21 γέρει WH Treg] ἐνέγρυψεν NIV RP 22 Τεροσόλυμα WH NIV] Τερουσαλήμ Treg RP

σωζόμενοι; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· **24** Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς τοῦρας, ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἴσχύσουσιν, **25** ἀφ' οὗ ἀνὴν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἐστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν λέγοντες· Γέρου, ἄνοιξον ὑμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν· Οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ. **26** τότε ἄρξεσθε λέγειν· Ἐφάγομεν ἐνώπιον σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ὑμῶν ἐδίδαξας· **27** καὶ ἐρεῖ Γέρεις ὑμῖν· Οὐκ οἶδα πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ, πάντες ἐργάται ἀδικίας. **28** ἐκεῖ ἐσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ὁ ψῆφος θεοῦ ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. **29** καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ ἀπὸ βορρᾶς καὶ νότου καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. **30** καὶ ἴδου εἰσὶν ἔσχατοι οἱ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἱ ἔσονται ἔσχατοι.

31 Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προσῆλθάν τινες Φαρισαῖοι λέγοντες αὐτῷ· Ἐξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. **32** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Πορευέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτη· Ἰδού ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ιάσεις ἀποτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. **33** πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ. **34** Ἱερουσαλήμ Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν — ποσάκις ἡθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου δὲν τρόπον ὅρνις τὴν ἑαυτῆς νοστιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἡθελήσατε. **35** ἴδου ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν. λέγω γένεται ὑμῖν, οὐ μὴ ἰδητέ με· ἔως ἡξει ὅτε εἰπητε· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὃνόματι κυρίου.

14:1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον καὶ αὐτοὶ ἥσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. **2** καὶ ἴδου ἀνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. **3** καὶ ἀποκριθεὶς

13:24 θύρας WH Treg NIV] πύλης RP **25 Κύριε** WH Treg NIV] + κύριε RP **27 λέγων** WH NIV] Λέγω Treg RP • οἶδα WH Treg] + ὑμᾶς NIV RP • ἐργάται WH Treg NIV] οἱ ἐργάται τῆς RP **28 ὁψῆφος** WH NIV RP] ὁψῆφος Treg **29 ἀπὸ** WH Treg NIV] – RP **31 ὥρᾳ** WH NIV] ἡμέρᾳ Treg RP **32 ἀποτελῶ** WH Treg NIV] ἐπιτελῶ RP **35 ὑμῶν** WH Treg NA] + ἐρημος NIV RP • **δὲ** WH Treg RP NA] – NIV • **ὑμῖν** WH Treg NIV] + ὅτι RP • **ἰδητέ με** WH Treg NIV] με ἰδητε RP • **ἥξει ὅτε** Treg NA] – WH NIV; ἀν ἥξει ὅτε RP

ὅ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους λέγων· Γέξεστιν τῷ σαββάτῳ θεραπεῦσαι ή οὐ; 4 οἱ δὲ ἡσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἵστατο αὐτὸν καὶ ἀπέλυσεν. 5 καὶ πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· Τίνος ὑμῶν υἱὸς ή βοῦς εἰς φρέαρ πεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; 6 καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι πρὸς ταῦτα.

7 Ἐλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἔξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς· 8 Ὁταν κληθῆς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῆς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μήποτε ἐντιμότερός σου ἢ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ 9 καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι· Δός τούτῳ τόπον, καὶ τότε ἄρξῃ μετὰ αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. 10 ἀλλ' ὅταν κληθῆς πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε ἐρεῖ σοι· Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον πάντων τῶν συνανακειμένων σοι. 11 ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἐαυτὸν ταπεινωθήσεται καὶ ὁ ταπεινῶν ἐαυτὸν ὑψωθήσεται. 12 Ἐλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν· Ὁταν ποιῆς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου μηδὲ γείτονας πλουσίους, μήποτε καὶ αὐτοὶ ἀντικαλέσωσίν σε· καὶ γένηται ἀνταπόδομά σοι. 13 ἀλλ' ὅταν δοχὴν ποιῆσῃς, κάλει πτωχούς, ἀναπείρους, χωλούς, τυφλούς· 14 καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναι σοι, ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.

15 Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ· Μακάριος ὁ ὅστις φάγεται τὸ ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. 16 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἀνθρωπός τις ἐποίει δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν πολλούς, 17 καὶ ἀπέστειλεν τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δεῖπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· Ἐρχεσθε, ὅτι ἥδη ἔτοιμά ἔστιν. 18 καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς πάντες παραιτεῖσθαι· ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ·

14:3 *Ἐξεστιν WH Treg NIV] Εἰ ἔξεστιν RP • θεραπεῦσαι ή οὐ WH Treg NIV] θεραπεύειν RP 5 καὶ WH Treg NIV] + ἀποκριθεὶς RP • πεσεῖται WH Treg NIV] ἐμπεσεῖται RP • ἐν WH NIV] ἐν τῇ RP; τῇ Treg 6 ἀνταποκριθῆναι WH Treg NIV] + αὐτῷ RP 10 ἐρεῖ WH Treg NIV] εἴπη RP • πάντων WH Treg NIV] - RP 12 ἀντικαλέσωσίν σε WH Treg NIV] σε ἀντικαλέσωσιν RP • ἀνταπόδομά σοι WH Treg NIV] σοι ἀνταπόδομα RP 13 δοχὴν ποιῆσις WH NIV] ποιῆσις δοχὴν Treg RP 15 ὁστις WH Treg NIV] ὁς RP • ἄρτον WH Treg NA] ἄριστον NIV RP 16 ἐποίει WH Treg NIV] ἐποίησεν RP 17 ἔστιν WH NIV] + πάντα Treg RP 18 πάντες παραιτεῖσθαι WH Treg NIV] παραιτεῖσθαι πάντες RP

Ἄγρὸν ἡγόρασα καὶ ἔχω ἀνάγκην τὸ ἔξελθὸν ἰδεῖν αὐτὸν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρηγημένον. **19** καὶ ἔτερος εἶπεν· Ζεύγη βοῶν ἡγόρασα πέντε καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρηγημένον. **20** καὶ ἔτερος εἶπεν· Γυναικα ἔγημα καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. **21** καὶ παραγενόμενος ὁ γοῦνος ἀπῆγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὅργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ· "Ἐξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ρύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπείρους καὶ τυφλοὺς καὶ χωλοὺς^γ εἰσάγαγε ὥδε. **22** καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος· Κύριε, γέγονεν γάρ ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν. **23** καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον· "Ἐξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος^δ. **24** λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἔκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ γείπονος.

25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ στραφεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· **26** Εἴ τις ἔρχεται πρός με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναικαν καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφούς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι τε καὶ τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ^ε, οὐ δύναται εἶναι μου μαθητής. **27** Γόστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν τὸν ἑαυτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναι μου μαθητής. **28** τίς γὰρ ἔξι γύμνων θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ τὴν ἔχει εἰς ἀπαρτισμόν; **29** ἵνα μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἴσχύοντος ἐκτελέσαι πάντες οἱ θεωροῦντες ἀρξωνται τὸν ἀντώνιον^γ **30** λέγοντες δὲ Οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἡρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. **31** ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος τὸν ἔτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν^δ εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον τὸν βουλεύσεται εἰ δύνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν γύμναντῆσαι τῷ μετὰ εἶκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; **32** εἰ δὲ μήγε, ἔτι

14:18 ἔξελθὼν WH Treg NIV] ἔξελθεῖν καὶ RP **21** δοῦλος WH Treg NIV] + ἔκεινος RP • τυφλοὺς καὶ χωλοὺς WH Treg NIV] χωλοὺς καὶ τυφλοὺς RP **22** δ WH Treg NIV] ὡς RP **23** μου ὁ οἶκος WH Treg NIV] ὁ οἶκος μου RP **24** δείπνου WH Treg NIV] + Πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοὶ ὀλίγοι δέ ἐκλεκτοί RP **26** ἑαυτοῦ WH NIV] αὐτοῦ Treg RP • τε WH Treg NIV] δέ RP • ψυχὴν ἑαυτοῦ WH NIV] ἑαυτοῦ ψυχὴν Treg RP • εἶναι μου μαθητής WH Treg NIV] μου μαθητής εἶναι RP **27** ὄστις WH NA] καὶ ὄστις Treg NIV RP • ἑαυτοῦ WH NIV] αὐτοῦ Treg; αὐτοῦ RP **28** γύμνων WH Treg NIV] + δ RP • ἔχει WH Treg NIV] + τὰ RP **29** αὐτῷ ἐμπαίζειν WH Treg NIV] ἐμπαίζειν αὐτῷ RP **31** ἔτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν WH Treg NIV] συμβαλεῖν ἔτέρῳ βασιλεῖ RP • βουλεύσεται WH NIV] βουλεύεται Treg RP • γύμναντῆσαι WH Treg NIV] ἀπαντῆσαι RP

‘αὐτοῦ πόρρω’ ὅντος πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ ‘τὰ πρὸς εἰρήνην. 33 οὕτως οὖν πᾶς ἔξ ύμῶν δικαίως οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσιν τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν οὐ δύναται ‘εἶναι μου’ μαθητής.

34 Καλὸν γοῦν τὸ ἄλας· ἐὰν δὲ καὶ τὸ ἄλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; 35 οὕτε εἰς γῆν οὕτε εἰς κοπρίαν εὕθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων ὅτα ἀκούειν ἀκούετω.

15:1 Ἡσαν δὲ ‘αὐτῷ ἐγγίζοντες’ πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ. 2 καὶ διεγόγγυζον οἱ ‘τε Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι Οὗτος ἀμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. 3 εἴπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγων· 4 Τίς ἄνθρωπος ἔξ ύμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ ἀπολέσας ἔξ αὐτῶν ἐν· οὐ καταλείπει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός ἔως εὔρῃ αὐτό; 5 καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὄμους ‘αὐτοῦ χαίρων, 6 καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς· Συγχάρητέ μοι ὅτι εὔρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. 7 λέγω ύμιν ὅτι οὕτως χαρὰ ‘ἐν τῷ οὐρανῷ ἐσται’ ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρτωλῷ μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις οἵτινες οὐ χρέιαν ἔχουσιν μετανοίας.

8 ‘Ἡ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἄπτει λύχνον καὶ σαροῦ τὴν οἰκίαν καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς ἔως γοῦν εὔρῃ; 9 καὶ εὑροῦσα ‘συγκαλεῖ τὰς φίλας ‘καὶ γείτονας λέγουσα· Συγχάρητέ μοι ὅτι εὔρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. 10 οὕτως, λέγω ύμιν, ‘γίνεται χαρὰ’ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρτωλῷ μετανοοῦντι.

11 Εἴπεν δέ· ‘Ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο νιούς. 12 καὶ εἴπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί· Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας· ‘οὐδὲ’ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. 13 καὶ μετ’ οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ‘πάντα ὁ νεώτερος οὐδὲς

14:32 αὐτοῦ πόρρω WH Treg NIV] πόρρω αὐτοῦ RP • τὰ Treg NIV RP] – WH
33 εἶναι μου WH Treg NIV] μου εἶναι RP **34 οὖν** WH Treg NIV] – RP • καὶ WH Treg NIV] – RP **15:1 αὐτῷ ἐγγίζοντες** WH Treg NIV] ἐγγίζοντες αὐτῷ RP **2 τε** WH Treg NIV] – RP **4 ἀπολέσας** WH NIV RP] ἀπολέσῃ Treg • ἔξ αὐτῶν ἐν WH Treg NIV] ἐν ἔξ αὐτῶν RP **5 αὐτοῦ** WH Treg NIV] ἑαυτοῦ RP **7 ἐν τῷ οὐρανῷ ἐσται** WH NIV] ἐσται ἐν τῷ οὐρανῷ Treg RP **8 οὐ** WH Treg NIV] ὅτου RP **9 συγκαλεῖ** WH NIV] συγκαλεῖται Treg RP • καὶ WH Treg NIV] + τὰς RP **10 γίνεται χαρὰ** WH Treg NIV] χαρὰ γίνεται RP **12 οὐδὲ** WH Treg NIV] Καὶ RP **13 πάντα** WH Treg NIV] ἄπαντα RP

ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. **14** δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς Γίσχυρὰ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἥρξατο ὑστερεῖσθαι. **15** καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔπειτα εἰς τοὺς ἄγρους αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. **16** καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἡσθιον οἱ χῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. **17** εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν ἔφη· Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύονται ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ὥδε ἀπόλλυμαι. **18** ἀναστὰς πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· Πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, **19** Γούκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἔνα τῶν μισθίων σου. **20** καὶ ἀναστὰς ἥλθεν πρὸς τὸν πατέρα Γέαυτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. **21** εἶπεν δὲ ὁ υἱὸς αὐτῷ· Πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, Γούκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. **22** εἶπεν δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· Ταχὺ ἔξενέγκατε στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, **23** καὶ φέρετε τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, **24** ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἦν ἀπολωλῶς καὶ εὐρέθη. καὶ ἥρξαντο εὐφραίνεσθαι.

25 Ἡν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἥκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν, **26** καὶ προσκαλεσάμενος ἔνα τῶν παιδῶν ἐπινθάνετο τί Γάν εἴη ταῦτα· **27** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι Ὁ ἀδελφός σου ἥκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατὴρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. **28** ὡργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἥθελεν εἰσελθεῖν. ὁ Γὰρ δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἔξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. **29** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ πατρὶ Γάντοῦ· Ἰδού

15:14 *Ισχυρὰ* WH Treg NIV] *Ισχυρὸς* RP **16** *γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ* Treg NIV RP] *χορτασθῆναι ἐκ* WH NA **17** *ἔφη* WH NIV] εἶπεν Treg RP • *περισσεύονται* WH Treg NIV] *περισσεύουσιν* RP • *λιμῷ ὥδε* WH NIV] ὥδε λιμῷ Treg; λιμῷ RP **19** *ούκέτι* WH Treg NIV] καὶ οὐκέτι RP **20** *έαυτοῦ* WH NIV] αὐτοῦ Treg RP **21** *ὁ υἱὸς αὐτῷ* WH NIV] αὐτῷ ὁ υἱός Treg RP • *ούκέτι* WH Treg NIV] καὶ οὐκέτι RP • *σου* Treg NIV RP] + ποίησόν με ὡς ἔνα τῶν μισθίων σου WH **22** *Ταχὺ* WH Treg NIV] – RP • *ἔξενέγκατε* WH Treg NIV] + τὴν RP **23** *φέρετε* WH Treg NIV] ἐνέγκαντες RP **24** *ἦν ἀπολωλῶς* WH Treg NIV] καὶ ἀπολωλῶς ἦν RP **26** *ἄν* WH Treg NIV] – RP **28** *δὲ* WH Treg NIV] οὖν RP **29** *αὐτοῦ* WH Treg NIV] – RP

τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὑφρανθῶ· **30** ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγών σου τὸν βίον γενέτη πορνῶν ἥλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν σιτευτὸν μόσχον· **31** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἰ, καὶ πάντα τὰ ἡμάρτασά σα ἔστιν· **32** εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρός ἦν καὶ γέζησεν, καὶ ἀπολωλῶς καὶ εὐρέθη.

16:1 Ἔλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς γιανθητάς· Ἀνθρωπός τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. **2** καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σου; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου, οὐ γὰρ γδύνη ἔτι οἰκονομεῖν. **3** εἶπεν δὲ ἐν ἔαυτῷ ὁ οἰκονόμος· Τί ποιήσω ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι· **4** ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μετασταθῶ γένηται σεῖς τοὺς οἴκους γέαυτῶν. **5** καὶ προσκαλεσάμενος ἔνα ἔκαστον τῶν χρεοφειλετῶν τοῦ κυρίου ἔαυτοῦ ἔλεγεν τῷ πρώτῳ· Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; **6** ὁ δὲ εἶπεν· Ἐκατὸν βάτους ἐλαίου· ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα. **7** ἔπειτα ἐτέρῳ εἶπεν· Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν· Ἐκατὸν κόρους σίτου· Γλέγει αὐτῷ· Δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ γράψον ὄγδοήκοντα. **8** καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἔαυτῶν εἰσιν. **9** καὶ ἐγὼ ὑμῖν λέγω, ἔαυτοῖς ποιήσατε φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν γέλιπη δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰώνιους σκηνάς.

10 Ο πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἔστιν, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἀδικος καὶ ἐν πολλῷ ἀδικός ἔστιν. **11** εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; **12** καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ

15:30 μετὰ WH NIV RP] +τῶν Treg • σιτευτὸν μόσχον WH Treg NIV] μόσχον τὸν σιτευτόν RP **32 γέζησεν WH Treg NA] ἀνέζησεν NIV RP • ἀπολωλῶς WH Treg NIV] + ἦν RP **16:1 μαθητάς WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **2 δύνη WH Treg NIV] δύνηση RP **4 ἐκ WH Treg NIV] – RP • ἔαυτῶν WH Treg] αὐτῶν NIV RP **6 ὁ δὲ WH Treg NIV] Καὶ RP • τὰ γράμματα WH Treg NIV] τὸ γράμμα RP **7 λέγει WH Treg NIV] Καὶ λέγει RP • τὰ γράμματα WH Treg NIV] τὸ γράμμα RP **9 ἔαυτοῖς ποιήσατε WH NIV] Ποιήσατε ἔαυτοῖς Treg RP • ἐκλίπη WH Treg NIV] ἐκλίπητε RP**************

ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὅδωσει ὑμῖν'; **13** οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἔνα μισήσει καὶ τὸν ἔτερον ἀγαπήσει, ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἔτερου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾶ.

14 Ἡκουον δὲ ταῦτα πάντα οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἔξεμυκτήριζον αὐτόν. **15** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Υμεῖς ἔστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

16 Οὐ νόμος καὶ οἱ προφῆται μέχρι Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. **17** Εὔκοπώτερον δέ ἔστιν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν.

18 Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει, καὶ ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει.

19 Ἀνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. **20** πτωχὸς δέ τις ὄνοματι Λάζαρος ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἰλκωμένος **21** καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἐπέλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ. **22** ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ· ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη. **23** καὶ ἐν τῷ ἥδη ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. **24** καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπεν· Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ πέμψον Λάζαρον ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὅδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὁδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτη. **25** εἶπεν δὲ Ἀβραάμ· Τέκνον, μνήσθητι δὲ τὸν ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὅμοιώς τὰ κακά· νῦν δὲ ὥδε παρακαλεῖται σὺ δὲ ὁδυνᾶσαι. **26** καὶ ἐν πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, ἡ μηδὲ ἐκεῖθεν πρὸς ὑμᾶς διαπερῶσιν. **27** εἶπεν δέ· Ἐρωτῶ 'σε οὖν', πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἴκον τοῦ πατρός μου,

16:12 ὑμέτερον Treg NIV RP] ἡμέτερον WH • δώσει ὑμῖν WH Treg] ὑμῖν δώσει NIV RP **14** πάντα WH Treg NIV] + καὶ RP **16** μέχρι WH Treg NIV] ἔως RP **18** καὶ WH Treg NIV] + πᾶς RP **20** τις WH Treg NIV] + ἦν RP • Λάζαρος WH Treg NIV] + ὃς RP **21** ἀπὸ WH NIV] + τῶν ψιχίων Treg RP • ἐπέλειχον WH Treg NIV] ἀπέλειχον RP **23** ὁρᾷ WH Treg NIV] + τὸν RP **25** ἀπέλαβες WH Treg NIV] + σὺ RP **26** ἐν WH NIV] ἐπὶ Treg RP • μηδὲ WH Treg NIV] + οἱ RP **27** σε οὖν WH Treg NIV] οὖν σε RP

28 ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτὸι ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. **29** λέγει Γένε Αβραάμ· Ἐχουσι Μωϋσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. **30** ὁ δὲ εἶπεν· Οὐχί, πάτερ Αβραάμ, ἀλλ’ ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτοὺς μετανοήσουσιν. **31** εἶπεν δὲ αὐτῷ· Εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ εἴ τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ πεισθήσονται.

17:1 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς Γαύτοῦ· Ἀνένδεκτόν ἐστιν τοῦ τὰ σκάνδαλα μὴ ἔλθειν, πλὴν οὐαὶ δι’ οὗ ἔρχεται· **2** λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ λίθος μυλικὸς περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν ἥτις σκανδαλίσῃ τῶν μικρῶν τούτων ἔνα. **3** προσέχετε ἑαυτοῖς. ἐὰν Γάμάρτη ὁ ἀδελφός σου ἐπιτίμησον αὐτῷ, καὶ ἐὰν μετανοήσῃ ἄφεις αὐτῷ· **4** καὶ ἐὰν ἐπτάκις τῆς ἡμέρας Γάμαρτήσῃ εἰς σὲ καὶ Γέπτάκις ἐπιστρέψῃ πρὸς σὲ λέγων· Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ.

5 Καὶ εἶπαν οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ· Πρόσθεις ἡμῖν πίστιν. **6** εἶπεν δὲ ὁ κύριος· Εἰ ἔχετε πίστιν ως κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἀν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ· Ἐκριζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἀν ὑμῖν.

7 Τίς δὲ ἔξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἥτις ποιμαίνοντα, δις εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ Γαύτῷ· Εὔθέως παρελθὼν ἀνάπεσε, **8** ἀλλ’ οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ· Ἐτοίμασον τί δειπνήσω καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι ἔως φάγω καὶ πίω, καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; **9** μὴ ἔχει χάριν τῷ δούλῳ ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα; **10** οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι Δοῦλοι ἀχρεῖοι ἐσμεν, ὅτι ὡφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν.

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσον Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. **12** καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἰς τινα κώμην

16:29 δὲ WH NIV] δὲ αὐτῷ Treg; αὐτῷ RP **17:1** αὐτοῦ WH Treg NIV] – RP • τὰ σκάνδαλα μὴ ἔλθειν WH Treg NIV] μὴ ἔλθειν τὰ σκάνδαλα RP • πλὴν οὐαὶ WH Treg NIV] οὐαὶ δὲ RP **2** λίθος μυλικὸς WH Treg NIV] μύλος ὄνικὸς RP • τῶν μικρῶν τούτων ἔνα WH Treg NIV] ἔνα τῶν μικρῶν τούτων RP **3** ἀμάρτη WH Treg NIV] δὲ ἀμάρτη εἰς σὲ RP **4** ἀμαρτήσῃ WH Treg NIV] ἀμάρτη RP • ἐπτάκις WH Treg NIV] + τῆς ἡμέρας RP • πρὸς σὲ WH Treg NIV] – RP **7** αὐτῷ WH Treg NIV] – RP **9** ἔχει χάριν WH Treg NIV] χάριν ἔχει RP • δούλῳ WH Treg NIV] + ἔκεινῳ RP • διαταχθέντα WH Treg NIV] + οὐ δοκῶ RP **10** δὲ ὡφείλομεν WH Treg NIV] ὅτι δὲ ὡφείλομεν RP **11** πορεύεσθαι WH NIV] + αὐτὸν Treg RP • μέσον WH Treg NIV] μέσου RP

Γάπήντησαν δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἵ τε ἔστησαν πόρρωθεν, **13** καὶ αὐτοὶ ἥραν φωνὴν λέγοντες· Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. **14** καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἵερεῦσιν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν. **15** εἰς δὲ ἔξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ιάθη, ὑπέστρεψεν μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν, **16** καὶ ἐπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρίτης. **17** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ὁύχι οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; **18** οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ εἰ μὴ ὁ ἀλλογενῆς οὗτος; **19** καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.

20 Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν· Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως, **21** οὐδὲ ἐροῦσιν· Ἰδοὺ ὅδε ἦ· Ἔκει· Ἰδοὺ γάρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν.

22 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· Ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν καὶ οὐκ ὅψεσθε. **23** καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν· Ἰδοὺ ἔκει· Ἰδοὺ ὅδε· μὴ ἀπέλθητε μηδὲ διώξητε. **24** ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπὸ οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ¹. **25** πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. **26** καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· **27** ἥσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐγαμίζοντο, ἄχρι ἡς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἤλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἀπώλεσεν τὸ πάντας. **28** ὁμοίως τὸ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ· ἥσθιον, ἔπινον, ἡγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ὧκοδόμουν· **29** ἡ δὲ ἡμέρα ἐξῆλθεν Λώτ ἀπὸ Σοδόμων, ἐβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον ἀπὸ οὐρανοῦ καὶ ἀπώλεσεν τὸ πάντας. **30** κατὰ τὰ αὐτὰ ἔσται ἡ ἡμέρα ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. **31** ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δῶματος καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἄραι αὐτά, καὶ ὁ

17:12 ἀπήντησαν WH] + αὐτῷ Treg NIV RP • ἔστησαν Treg NIV RP] ἀνέστησαν WH **17** Ούχι Treg NIV RP] Οὐχ WH **21** Ἐκεῖ WH NIV] Ἰδοὺ ἔκει Treg RP **23** ἔκει· Ἰδοὺ ὅδε Treg] ἔκει, ἦ· Ἰδοὺ ὅδε WH NIV; ὅδε, ἦ· Ἰδοὺ ἔκει RP **24** ἀστραπὴ WH NIV] + ἡ Treg RP • ὑπὸ τὸν WH Treg NIV] ὑπὸ RP • ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ Treg NIV RP] – WH **27** ἐγαμίζοντο WH Treg NIV] ἐξεγαμίζοντο RP • πάντας WH Treg NIV] ἀπαντας RP **28** καθὼς WH Treg NIV] καὶ ώς RP **29** πάντας WH Treg NIV] ἀπαντας RP **30** τὰ αὐτὰ WH Treg NIV] ταῦτα RP

Γένι ἀγρῷ ὄμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὅπιστα. **32** μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λάωτ. **33** δις ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ Γένει ποιήσασθαι ἀπολέσει αὐτήν, δις δ' ἀν' ἀπολέση γάρ γονήσει αὐτήν. **34** λέγω ὑμῖν, ταύτη τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς, Γένει εἰς παραλημφθήσεται καὶ ὁ ἔτερος ἀφεθήσεται. **35** ἔσονται δύο ἀλλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό, Γένει μία παραλημφθήσεται Γένει δὲ ἔτέρα Γένει ἀφεθήσεται. **37** καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ· Ποῦ, κύριε; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· "Οπου τὸ σῶμα, ἔκει καὶ οἱ ἀετοὶ ἐπισυναχθήσονται".

18:1 Γένει παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι Γαύτοὺς καὶ μὴ ἐγκακεῖν, **2** λέγων· Κριτής τις ἦν τινι πόλει τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος καὶ ἀνθρωπὸν μὴ ἐντρεπόμενος. **3** χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ καὶ ἥρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα· Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. **4** καὶ οὐκ Γένει λελενέντες ἐπὶ χρόνον, μετατὰ ταῦτα δὲ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· Εἴ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι, οὐδὲ ἀνθρωπὸν ἐντρέπομαι, **5** διά γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην ἐκδίκήσω αὐτήν ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με. **6** εἶπεν δὲ ὁ κύριος· Ἄκουσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδίκιας λέγει· **7** ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων Γάρτῳ ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ Γένει μακροθυμεῖ ἐπ' αὐτοῖς; **8** λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

9 Εἶπεν δὲ Γένει πρός τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶν δίκαιοι καὶ ἔξουθενοῦντας τοὺς λοιποὺς τὴν παραβολὴν ταύτην. **10** Ἀνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, Γένει εἰς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἔτερος τελώνης. **11** ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηγέρθη. Ο θεός, εὔχαριστῷ

17:31 ἐν WH Treg NIV] + τῷ RP **33** περιποιήσασθαι WH Treg NIV] σῶσαι RP • δις δ' ἀν' WH Treg NIV] καὶ δις ἐὰν RP • ἀπολέση Treg NIV] ἀπολέση αὐτήν RP; ἀπολέσει WH **34** δὲ WH NIV] – Treg RP **35** ἔσονται δύο WH Treg NIV] Δύο ἔσονται RP • ἡ WH Treg NIV] – RP • ἡ δὲ WH Treg NIV] καὶ ἡ RP • ἀφεθήσεται WH Treg NIV RP] + **36** δύο ἐν ἀγρῷ· εἰς παραλημφθήσεται καὶ ὁ ἔτερος ἀφεθήσεται TR **37** καὶ οἱ ἀετοὶ ἐπισυναχθήσονται WH Treg NIV] συναχθήσονται οἱ ἀετοὶ RP **18:1** δὲ WH NIV] + καὶ Treg RP • αὐτοὺς WH Treg NIV] – RP **4** ἥθελεν WH Treg NIV] ἥθελησεν RP • ταῦτα δὲ WH Treg] δὲ ταῦτα NIV RP • οὐδὲ ἀνθρωπὸν WH Treg NIV] καὶ ἀνθρωπὸν οὐκ RP **7** αὐτῷ WH Treg NIV] πρὸς αὐτὸν RP • μακροθυμεῖ WH Treg NIV] μακροθυμῶν RP **9** καὶ WH Treg NIV] – RP **10** δὲ NIV RP] – WH Treg **11** πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα NIV RP] ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν WH Treg

σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ὁ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης· **12** νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ὁ ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. **13** ὁ δὲ τελώνης μακρόθεν ἐστὼς οὐκ ἥθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπᾶραι εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ ἕτυπτε τὸ στῆθος ἡ αὔτοῦ λέγων· Ὁ θεός, ἵλασθητί μοι τῷ ἀμαρτωλῷ. **14** λέγω ὑμῖν, κατέβῃ οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ὁ παρ ἐκεῖνον· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἔαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἔαυτὸν ὑψωθήσεται.

15 Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη ἵνα αὐτῶν ἅπτηται· ιδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἑπετίμων αὐτοῖς. **16** ὁ δὲ Ἰησοῦς προσεκαλέσατο αὐτὰ λέγων· Ἀφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με καὶ μὴ κωλύετε αὐτά, τῶν γάρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **17** ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἡν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

18 Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων λέγων· Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; **19** εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἰς ὁ θεός. **20** τὰς ἐντολὰς οἴδας· Μὴ μοιχεύσῃς, Μὴ φονεύσῃς, Μὴ κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. **21** ὁ δὲ εἶπεν· Ταῦτα πάντα ἐφύλαξα ἐκ νεότητος μου. **22** ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἐτι ἐν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. **23** ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ἑγενήθη, ἦν γάρ πλούσιος σφόδρα. **24** Ιδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσπορεύονται· **25** εὐκοπώτερον γάρ ἐστιν κάμηλον διὰ τρήματος βελόνης εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν.

18:11 ὥσπερ WH NIV RP] ὡς Treg **12** ἀποδεκατῶ Treg NIV RP] ἀποδεκατεύω WH **13** ὁ δὲ WH NIV] καὶ ὁ Treg RP • ἐπᾶραι εἰς τὸν οὐρανόν WH Treg NIV] εἰς τὸν οὐρανόν ἐπᾶραι RP • ἕτυπτε WH Treg NIV] + εἰς RP • αὐτοῦ NIV RP] ἔαυτοῦ WH Treg **14** παρ ἐκεῖνον WH Treg NIV] ἡ γάρ ἐκεῖνος RP **15** ἑπετίμων WH Treg NIV] ἑπετίμησαν RP **16** προσεκαλέσατο αὐτὰ λέγων WH Treg NIV] προσκαλεσάμενος αὐτὰ εἶπεν RP **17** ἀν WH Treg NIV] ἐὰν RP **20** μητέρα WH Treg NIV] + σου RP **21** ἐφύλαξα WH Treg NIV] ἐφυλαξάμην RP • μου Treg RP] – WH NIV **22** δὲ WH Treg NIV] + ταῦτα RP • οὐρανοῖς Holmes WH^{marg}] τοῖς οὐρανοῖς WH Treg NIV; οὐρανῷ RP **23** ἑγενήθη WH Treg NIV] ἐγένετο RP **24** Ἰησοῦς WH NIV] + περίλυπον γενόμενον Treg RP NA • εἰς ... θεοῦ εἰσπορεύονται WH Treg NIV] εἰσελεύσονται εἰς ... θεοῦ RP **25** τρήματος βελόνης WH Treg NIV] τρυμαλιᾶς ῥαφίδος RP

26 Εἶπαν δὲ οἱ ἀκούσαντες· Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; **27** ὁ δὲ εἶπεν· Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δύναται παρὰ τῷ θεῷ ἐστιν·.

28 Εἶπεν δὲ ὁ Πλέτρος· Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφέντες τὰ ἴδια ἡκολουθήσαμέν σοι. **29** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ γυναῖκα ἢ ἀδελφοὺς ἢ γονεῖς ἢ τέκνα ἔνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, **30** ὃς οὐχὶ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

31 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου· **32** παραδοθήσεται γάρ τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ὑβρισθήσεται καὶ ἐμπτυσθήσεται, **33** καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. **34** καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

35 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχώ τυφλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν ἐπαιτῶν. **36** ἀκούσας δὲ ὅχλου διαπορευομένου ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο· **37** ἀπῆγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. **38** καὶ ἐβόησεν λέγων· Ἰησοῦς οὐκέτι Δαυίδ, ἐλέγεσόν με. **39** καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιγήσῃ· αὐτὸς δὲ ποιλῷ μᾶλλον ἔκραζεν· Υἱὲ Δαυίδ, ἐλέγεσόν με. **40** σταθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν· **41** Τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπεν· Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. **42** καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. **43** καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ ἡκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν θεόν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἵδων ἔδωκεν αἷνον τῷ θεῷ.

19:1 Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱεριχώ. **2** καὶ ἴδού ἀνὴρ ὄνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης καὶ αὐτὸς πλούσιος· **3** καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστιν, καὶ οὐκ ἡδύνατο ἀπὸ τοῦ ὅχλου ὅτι τῇ

18:27 παρὰ τῷ θεῷ ἐστιν WH Treg NIV] ἐστιν παρὰ τῷ θεῷ RP **28 ὁ** WH Treg NIV] – RP • ἀφέντες τὰ ἴδια WH Treg NIV] ἀφήκαμεν πάντα καὶ RP **29 γυναῖκα ἢ ἀδελφοὺς ἢ γονεῖς** WH NIV] γονεῖς ἢ ἀδελφοὺς ἢ γυναῖκα Treg RP **30 οὐχὶ** WH NIV] οὐ Treg RP • ἀπολάβῃ Treg NIV RP] λάβῃ WH **31 Ἱερουσαλήμ** WH Treg NIV] Ἱεροσόλυμα RP **35 ἐπαιτῶν** WH Treg NIV] προσαιτῶν RP **36 τί** WH NIV RP] + ἀν Treg **39 σιγήσῃ** WH Treg NIV] σιωπήσῃ RP **40 ὁ** Treg NIV RP] – WH **41 Τί** WH NIV] λέγων Τί Treg RP **19:2 καλούμενος** WH Treg RP NA] – NIV • **αὐτὸς** WH Treg NIV] οὗτος ἦν RP

ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. **4** καὶ προδραμὼν ἐις τὸ ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν ἵνα ἰδῃ αὐτόν, ὅτι ἐκείνης ἥμελλεν διέρχεσθαι. **5** καὶ ὡς ἤλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ζαχχαῖε, σπεύσας κατάβηθι, σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. **6** καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. **7** καὶ ἴδοντες πάντες διεγόγγυζον λέγοντες ὅτι Παρὰ ἀμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθεν καταλῦσαι. **8** σταθεὶς δὲ Ζαχχαῖος εἶπεν πρὸς τὸν κύριον· Ἰδού τὰ ἡμίσιά μου τῶν ὑπαρχόντων, κύριε, τοῖς πτωχοῖς δίδωμι, καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. **9** εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ὅτι Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς οὐδὲς Ἀβραάμ ἔστιν. **10** ἤλθεν γὰρ ὁ οὐδός τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

11 Ἄκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεὶς εἶπεν παραβολὴν διὰ τὸ ἐγγὺς ἐιναι Ἱερουσαλήμ αὐτὸν καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀναφαίνεσθαι· **12** εἶπεν οὖν· Ἐνθρωπός τις εὐγενῆς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ ὑποστρέψαι. **13** καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἔπραγματεύσασθε ἐν ᾧ ἔρχομαι. **14** οἱ δὲ πολιταὶ αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὄπίσω αὐτοῦ λέγοντες· Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. **15** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν καὶ εἶπεν φωνῇ ἡγήναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους οἷς Ἅδεδώκει τὸ ἀργύριον, ἵνα γνοῖ τί ἔπραγματεύσαντο. **16** παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων· Κύριε, ἡ μνᾶ σου δέκα προσηργάσατο μνᾶς. **17** καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐγώ γε, ἀγαθὲ δοῦλε, ὅτι ἐν ἔλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἵσθι ἔξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. **18** καὶ ἤλθεν ὁ δεύτερος λέγων· Ἡ μνᾶ σου, κύριε, ἐποίησεν πέντε μνᾶς. **19** εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ· Καὶ σὺ ἐπάνω γίνου· πέντε πόλεων. **20** καὶ ὁ ἔτερος ἤλθεν λέγων· Κύριε, ἵδου ἡ μνᾶ σου ἦν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ· **21** ἐφοβούμην γάρ

19:4 εἰς τὸ WH Treg NIV] – RP **5** Ἰησοῦς WH Treg NIV] + εἶδεν αὐτόν καὶ RP **8** ἡμίσιά WH Treg NIV] ἡμίση RP • μου τῶν ὑπαρχόντων WH Treg NIV] τῶν ὑπαρχόντων μου RP • τοῖς πτωχοῖς δίδωμι WH Treg NIV] δίδωμι τοῖς πτωχοῖς RP **11** εἶναι Ἱερουσαλήμ αὐτὸν WH Treg NIV] αὐτὸν εἶναι Ἱερουσαλήμ RP **13** Πραγματεύσασθε Treg NIV RP] πραγματεύσασθαι WH • ἐν ᾧ WH Treg NIV] ἔως RP **15** δεδώκει WH Treg NIV] ἔδωκεν RP • γνοῖ WH Treg NIV] γνῶ τις RP • διεπραγματεύσαντο WH Treg NIV] διεπραγματεύσατο RP **16** δέκα προσηργάσατο WH Treg NIV] προσηργάσατο δέκα RP **17** Εὗγε WH Treg NIV] Εὕ RP **18** Ἡ μνᾶ σου κύριε WH Treg NIV] Κύριε ἡ μνᾶ σου RP **19** ἐπάνω γίνου WH NIV] γίνου ἐπάνω Treg RP **20** ὁ WH Treg NIV] – RP

σε ὅτι ἀνθρωπος αὐστηρὸς εῖ, αἴρεις δὲ οὐκ ἔθηκας καὶ θερίζεις δὲ οὐκ ἔσπειρας. **22** Γέγει αὐτῷ· Ἐκ τοῦ στόματός σου κρίνω σε, πονηρὲ δοῦλε· ἥδεις ὅτι ἐγὼ ἀνθρωπος αὐστηρός εἰμι, αἴρων δὲ οὐκ ἔθηκα καὶ θερίζων δὲ οὐκ ἔσπειρα; **23** καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκάς μου τὸ ἀργύριον ἐπὶ τράπεζαν; καγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἀν τοῦτο ἔπραξα. **24** καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν· Ἀρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι — **25** καὶ εἶπαν αὐτῷ· Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς — **26** Γέγει ὑμῖν ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ δὲ οὐκ ἔχει ἀρθήσεται. **27** πλὴν τοὺς ἔχθρούς μου τούτους τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς ἀγάγετε ὡδε καὶ κατασφάξατε τούτους ἔμπροσθέν μου.

28 Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν ἀναβαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα.

29 Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν **30** Γέγειν. Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ᾧ εἰσπορευόμενοι εύρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν, καὶ λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. **31** καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ· Διὰ τί λύετε; οὕτως γέρειτε ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. **32** ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. **33** λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον εἶπαν οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς· Τί λύετε τὸν πῶλον; **34** οἱ δὲ εἶπαν γέτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. **35** καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιριψαντες τὸν καθάπτων τὰ ιμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. **36** πορευομένου δὲ αὐτοῦ ὑπεστρώνυνον τὰ ιμάτια τὸν τῆς ὁδῶς. **37** ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἥδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν ἥρξαντο ἄπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων, **38** λέγοντες· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου· ἐν οὐρανῷ εἰρήνῃ καὶ δόξᾳ ἐν ὑψίστοις. **39** καὶ τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπαν πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον

19:22 λέγει WH Treg NIV] + δὲ RP **23** μου τὸ ἀργύριον WH Treg NIV] τὸ ἀργύριον μου RP • αὐτὸν ἔπραξα WH Treg NIV] ἔπραξα αὐτό RP **26** λέγω WH NIV] + γὰρ Treg RP • ἀρθήσεται WH NIV] + ἀπ' αὐτοῦ Treg RP **27** τούτους WH Treg NIV] ἐκείνους RP • αὐτοὺς WH Treg NIV] – RP **29** μαθητῶν WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP **30** λέγων WH Treg NIV] εἰπὼν RP • καὶ WH Treg NIV] – RP **31** ἐρεῖτε WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **34** δτι WH Treg NIV] – RP **35** αὐτῶν WH Treg NIV] – RP **36** ἐαυτῶν WH Treg] αὐτῶν NIV RP **37** πασῶν WH NIV RP] πάντων Treg **38** βασιλεὺς Treg RP] ὁ βασιλεὺς WH NIV • ἐν οὐρανῷ εἰρήνῃ WH Treg NIV] εἰρήνῃ ἐν οὐρανῷ RP

τοῖς μαθηταῖς σου. **40** καὶ ἀποκριθεὶς Γεῖπεν· Λέγω ὑμῖν, Γότι ἐὰν οὗτοι σιωπήσουσιν, οἱ λίθοι Γκράξουσιν.

41 Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ' ἀυτήν, **42** λέγων δὲ Εἰ ἔγνως ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σὺ τὰ πρὸς Γείρήνην — νῦν δὲ ἐκρύβῃ ἀπὸ ὁφθαλμῶν σου. **43** δὲ τῇ ἔχουσιν ἡμέραι ἐπὶ σὲ καὶ Γπαρεμβαλοῦσιν οἱ ἔχθροι σου χάρακά σοι καὶ περικυκλώσουσιν σε καὶ συνέξουσιν σε πάντοθεν, **44** καὶ ἐδαφιοῦσιν σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοὶ, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

45 Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἥρξατο ἐκβάλλειν τοὺς Γπωλοῦντας, **46** λέγων αὐτοῖς· Γέγραπται· ‘Καὶ ἔσται’ ὁ οἶκός μου οἶκος Γπροσευχῆς, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπῆλαιον ληστῶν.

47 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ, **48** καὶ οὐχ Γεύρισκον τὸ τί ποιήσωσιν, ὁ λαὸς γὰρ ἄπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.

20:1 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν Γημερῶν διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελίζομένου ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις, **2** καὶ εἶπαν Γλέγοντες πρὸς αὐτόν· Εἰπὸν ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἔξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἔστιν ὁ δούς σοι τὴν ἔξουσίαν ταύτην; **3** ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἐρωτήσω ὑμᾶς Γκαγὼ λόγον, καὶ εἴπατε μοι· **4** Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἔξ ούρανοῦ ἦν ἢ ἔξ ἀνθρώπων; **5** οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἔαυτοὺς λέγοντες δὲ· Εἳναν εἰπώμεν· Ἐξ ούρανοῦ, ἐρεῖ· Διὰ τί οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; **6** ἐὰν δὲ εἰπώμεν· Ἐξ ἀνθρώπων, ὁ λαὸς ἄπας καταλιθάσει ὑμᾶς,

19:40 εἶπεν WH NIV] + αὐτοῖς Treg RP • δὲ Treg RP] – WH NIV
• σιωπήσουσιν WH Treg NIV] σιωπήσωσιν RP • κράξουσιν WH Treg NIV] κεκράξονται RP **41** αὐτήν WH Treg NIV] αὐτῇ RP **42** ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σὺ WH NIV] καὶ σὺ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ Treg; καὶ σὺ καὶ γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου RP • εἰρήνην WH NIV] + σου Treg RP **43** παρεμβαλοῦσιν WH Treg NIV] περιβαλοῦσιν RP **44** λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοὶ WH Treg NIV] ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ RP **45** πωλοῦντας WH Treg NIV] + ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας RP **46** Καὶ ἔσται WH Treg NIV] – RP • προσευχῆς WH Treg NIV] + ἐστίν RP **48** εὔρισκον NIV RP] ηύρισκον WH Treg **20:1** ἡμερῶν WH Treg NIV] + ἐκείνων RP • ἀρχιερεῖς WH Treg NIV] ἵερεῖς RP **2** λέγοντες πρὸς αὐτόν WH NIV] πρὸς αὐτόν λέγοντες RP; πρὸς αὐτόν Treg **3** καγὼ WH Treg NIV] + ἔνα RP **6** ὁ λαὸς ἄπας WH Treg NIV] πᾶς ὁ λαὸς RP

πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι· τὰ καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. 8 καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἔξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

9 Ἡρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην· Γένθρωπος ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἔξεδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν χρόνους ἵκανον· 10 καὶ καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος ὅδώσουσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ ἔξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες κενόν. 11 καὶ προσέθετο ἕτερον πέμψαι δοῦλον· οἱ δὲ κάκεινον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἔξαπέστειλαν κενόν. 12 καὶ προσέθετο τρίτον πέμψαι· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἔξέβαλον. 13 εἶπεν δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος· Τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἵσως τοῦτον ἐντραπήσονται. 14 ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἄλληλους λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία· 15 καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτειναν. τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; 16 ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀκούσαντες δὲ εἶπαν· Μὴ γένοιτο. 17 ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν· Τί οὖν ἐστιν τὸ γεγραμμένον τοῦτο· Λίθον δὲν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὔτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; 18 πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δὲ ἀν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. 19 καὶ ἔζήτησαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν, ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτὸύς εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην·

20 Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους ὑποκρινομένους ἐαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, τῷστε παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἔξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. 21 καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὄρθως λέγεις καὶ διδάσκεις καὶ οὐ λαμβάνεις

20:9 Ἀνθρωπὸς WH Treg NIV RP] + τις NA 10 καὶ WH Treg NIV] + ἐν RP • δώσουσιν WH Treg NIV] δῶσιν RP • ἔξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες WH NIV] δείραντες αὐτὸν ἔξαπέστειλαν Treg RP 11 ἕτερον πέμψαι WH Treg NIV] πέμψαι ἕτερον RP 12 τρίτον πέμψαι WH Treg NIV] πέμψαι τρίτον RP 13 τοῦτον WH Treg NIV] + ἰδόντες RP 14 ἄλληλους WH Treg NIV] ἐαυτούς RP • ἀποκτείνωμεν WH Treg NIV] δεῦτε ἀποκτείνωμεν RP 19 γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς WH Treg NIV] ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς RP • τὸν λαόν WH Treg NIV] - RP • εἶπεν τὴν ... ταύτην WH Treg NIV] τὴν ... ταύτην εἶπεν RP 20 ὥστε WH Treg NIV] εἰς τὸ RP

πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις. **22** ἔξεστιν γῆμᾶς Καίσαρι φόρον δοῦναι ἡ οὖ; **23** κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν εἰπεν πρὸς γαύτους· **24** Δείξατέ μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; γάποκριθέντες δὲ εἶπαν· Καίσαρος. **25** ὃ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τοίνυν ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. **26** καὶ οὐκ ἵσχουσαν ἐπιλαβέσθαι τοῦ ρήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ, καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐστύγησαν.

27 Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ γάντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτὸν **28** λέγοντες· Διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν γῆμῖν, ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀτεκνος γῆ, ἵνα λάβῃ ὃ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ ἔξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. **29** ἐπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἥσαν· καὶ ὃ πρώτος λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἀτεκνος. **30** καὶ ὃ δεύτερος **31** καὶ ὃ τρίτος ἔλαβεν γαύτην, ὧσαύτως δὲ καὶ οἱ ἐπτὰ οὓς κατέλιπον τέκνα καὶ ἀπέθανον. **32** ὕστερον καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν. **33** ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ ἀναστάσει τίνος αὐτῶν γίνεται γυνὴ; οἱ γὰρ ἐπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.

34 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσιν καὶ γαμίσκονται, **35** οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὕτε γαμοῦσιν οὕτε γαμίζονται. **36** Γούδε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται, ισάγγελοι γάρ εἰσιν καὶ υἱοὶ γείσιν θεοῦ τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. **37** ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροὶ καὶ Μωϋσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει κύριον τὸν θεὸν Ἀβραὰμ καὶ θεὸν Ἰσαὰκ καὶ θεὸν Ἰακώβ. **38** θεὸς δὲ οὐκ ἔστιν νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων, πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν.

20:22 **ἡμᾶς** WH Treg NIV] **ἡμῖν** RP **23** **αὐτούς** WH Treg NIV] + Τί με πειράζετε RP **24** **Δείξατέ** WH Treg NIV] Ἐπιδείξατέ RP • **ἀποκριθέντες** Treg RP] οἱ WH NIV **25** **πρὸς αὐτούς** Τοίνυν ἀπόδοτε WH Treg NIV] αὐτοῖς Ἀπόδοτε τοίνυν RP **26** **τοῦ** WH] αὐτοῦ Treg NIV RP **27** **ἀντιλέγοντες** NIV RP] λέγοντες WH Treg **28** **ἢ** WH Treg NIV] ἀποθάνῃ RP **30** **ὁ δεύτερος** WH Treg NIV] ἔλαβεν ὃ δεύτερος τὴν γυναῖκα καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἀτεκνος RP **31** **αὐτὴν** WH Treg NIV] + ὧσαύτως RP **32** καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν WH Treg NIV] δὲ πάντων ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ WH NIV] ἐν τῇ οὖν Treg RP **34** **Καὶ** WH Treg NIV] + ἀποκριθεὶς RP • **γαμίσκονται** WH Treg NIV] ἐκγαμίσκονται RP **35** **γαμίζονται** WH Treg NIV] ἐκγαμίζονται RP **36** **οὐδὲ** WH Treg NIV] οὔτε RP • **εἰσιν** WH Treg NIV] + τοῦ RP **37** **καὶ** WH Treg NIV] + τὸν RP • **καὶ** WH Treg NIV] + τὸν RP

39 ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν γραμματέων εἶπαν· Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας·
40 οὐκέτι γάρ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν.

41 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Πῶς λέγουσιν τὸν χριστὸν 'εἶναι Δαυὶδ υἱόν';
42 'αὐτὸς γάρ' Δαυὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· 'Εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου·
Κάθου ἐκ δεξιῶν μου **43** ἔως ὅτι θῶ τοὺς ἔχθρούς σου ύποποδίον τῶν ποδῶν σου.
44 Δαυὶδ οὖν 'αὐτὸν κύριον' καλεῖ, καὶ πῶς 'αὐτοῦ υἱός' ἔστιν;

45 Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ εἶπεν τοῖς 'μαθηταῖς· **46** Προσέχετε
ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς καὶ φιλούντων
ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ
πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις, **47** οἵ κατεσθίουσιν τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ
προφάσει μακρὰ προσεύχονται· οὗτοι λήμψονται περισσότερον κρίμα.

21:1 Ἄναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας 'εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα
αὐτῶν' πλουσίους. **2** εἶδεν δέ 'τινα χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ 'λεπτὰ
δύο', **3** καὶ εἶπεν· Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα 'ἡ πτωχὴ αὕτη' πλεῖον
πάντων ἔβαλεν. **4** 'πάντες γάρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον
εἰς τὰ δῶρα, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς 'πάντα τὸν βίον δινεῖ
ἔβαλεν.

5 Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασιν
κεκόσμηται εἶπεν· **6** Ταῦτα ἀ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ
ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ τοῖς λίθοις ὃς οὐ καταλυθήσεται.

7 Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες· Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται, καὶ
τί τὸ σημεῖον ὃταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; **8** ὁ δὲ εἶπεν· Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε·
πολλοὶ γάρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὄνόματί μου 'λέγοντες· 'Ἐγώ εἰμι καί· 'Ο καιρὸς
ἥγγικεν· 'μὴ πορευθῆτε ὅπισα αὐτῶν. **9** ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ

20:40 γάρ WH Treg NIV] δὲ RP **41** εἶναι Δαυὶδ υἱόν WH NIV] υἱὸν Δαυὶδ εἶναι
Treg RP **42** αὐτὸς γάρ WH NIV] καὶ αὐτὸς Treg RP • **Εἶπεν** WH Treg NIV]
+ ὁ RP **44** αὐτὸν κύριον WH Treg] κύριον αὐτὸν NIV RP • **αὐτοῦ υἱός** WH Treg
NIV] υἱὸς αὐτοῦ RP **45** μαθηταῖς WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP NA **21:1** εἰς τὸ
γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν WH Treg NIV] τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον
RP **2** τινα WH Treg NIV] + καὶ RP • **λεπτὰ δύο** WH Treg NIV] δύο λεπτά
RP **3** ἡ πτωχὴ αὕτη RP] αὕτη ἡ πτωχὴ WH Treg NIV **4** πάντες WH NIV]
ἄπαντες Treg RP • **δῶρα** WH NIV] + τοῦ θεοῦ Treg RP • **πάντα** WH Treg NIV]
ἄπαντα RP **6** λίθῳ Treg NIV RP] + ὥδε WH **8** λέγοντες WH NIV] + ὅτι Treg
RP • **μὴ** WH Treg NIV] + οὖν RP

ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ’ οὐκ εὐθέως τὸ τέλος. **10** τότε ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπ’ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείᾳν, **11** σεισμοί τε μεγάλοι καὶ κατὰ τόπους¹ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται, φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ’ οὐρανοῦ μεγάλα² ἔσται.

12 Πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ’ ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ φυλακάς, ἀπαγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας ἔνεκεν τοῦ ὀνόματός μου. **13** ἀποβήσεται ὑμῖν εἰς μαρτύριον. **14** θέτε οὖν ἐν ταῖς καρδίαις³ ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι, **15** ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν ἥδη οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι ἥδη ἀντειπεῖν⁴ ἀπαντεῖς οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. **16** παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων⁵, καὶ θανατώσουσιν ἔξι ὑμῶν, **17** καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. **18** καὶ θρίξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. **19** ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

20 Ὁταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων Ἱερουσαλήμ, τότε γνῶτε ὅτι ἥγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. **21** τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαΐᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὅρη, καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν, καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν, **22** ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὕται εἰσιν τοῦ πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα. **23** οὐαὶ ταῖς ἐν γαστρὶ ἔχουσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις⁶ ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ Γόργῃ τῷ λαῷ τούτῳ, **24** καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρης καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς τὰ ἔθνη πάντα⁷, καὶ Ἱερουσαλήμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἔθνῶν, ἕχρι τοῦ πληρωθῶσιν καιροὶ ἔθνῶν.

21:11 καὶ κατὰ τόπους WH Treg NIV] κατὰ τόπους καὶ RP • λιμοὶ καὶ λοιμοὶ NIV RP] λοιμοὶ καὶ λιμοὶ WH Treg • σημεῖα ἀπ’ οὐρανοῦ μεγάλα Treg RP] ἀπ’ οὐρανοῦ σημεῖα μεγάλα WH NIV; σημεῖα μεγάλα ἀπ’ οὐρανοῦ WH^{marg} **12 τὰς** WH Treg NIV] – RP • ἀπαγομένους WH Treg NIV] ἀγομένους RP **13 ἀποβήσεται** WH NIV] + δὲ Treg RP **14 θέτε** WH Treg NIV] Θέσθε RP • ἐν ταῖς καρδίαις WH Treg NIV] εἰς τὰς καρδίας RP **15 ἀντιστῆναι ἥδη ἀντειπεῖν** WH Treg NIV] ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι RP • ἀπαντεῖς WH Treg NIV] πάντες RP **16 ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων** WH Treg NIV] συγγενῶν καὶ φίλων καὶ ἀδελφῶν RP **19 κτήσασθε** NIV RP] κτήσεσθε WH Treg **20 στρατοπέδων** WH Treg NIV] + τὴν RP **23 οὐαὶ** WH Treg NIV] + δὲ RP • δργῇ WH Treg NIV] + ἐν RP **24 τὰ ἔθνη πάντα** WH Treg NIV] πάντα τὰ ἔθνη RP • οὗ WH Treg NIV] – RP • πληρωθῶσιν Treg NIV RP] + καὶ ἔσονται WH

25 Καὶ τὸ ἔσονται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἀστροῖς, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ τὸν ἥχους θαλάσσης καὶ σάλου, **26** ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ, αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. **27** καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. **28** ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.

29 Καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖς· Ἐδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα· **30** ὅταν προβάλωσιν ἥδη, βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἥδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· **31** οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **32** ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἔως ἂν πάντα γένηται. **33** ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τὸν παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύσονται.

34 Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς μήποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι· ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος· ἡ ἡμέρα ἐκείνη **35** ὡς παγίς· ἐπεισελεύσεται γὰρ ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. **36** ἀγρυπνεῖτε τὸ δὲ ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα τὸ κατισχύσητε ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

37 Ἡν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ἦν λίζετο εἰς τὸ ὅρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν· **38** καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὥρθηται πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

22:1 Ἡγγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἡ λεγομένη Πάσχα. **2** καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.

3 Εἰσῆλθεν δὲ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν τὸν καλούμενον Ἰσκαριώτην, δοῦτα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα· **4** καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ

21:25 ἔσονται WH Treg NIV] ἔσται RP • ἥχους WH Treg NIV] ἥχούσης RP
33 παρελεύσονται WH Treg NIV] παρέλθωσιν RP **34** ὑμῶν αἱ καρδίαι NIV RP] αἱ καρδίαι ὑμῶν WH Treg • ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος WH Treg NIV] αἰφνίδιος ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῇ RP **35** ἐπεισελεύσεται γὰρ WH Treg NIV] γὰρ ἐπελεύσεται RP **36** δὲ WH Treg NIV] οὖν RP • κατισχύσητε WH Treg NIV] καταξιωθῆτε RP • ταῦτα WH Treg NIV] – RP **37** ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων WH NIV RP] διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ Treg **22:3** καλούμενον WH Treg NIV] ἐπικαλούμενον RP

στρατηγοῖς τὸ πῶς ἀύτοῖς παραδῷ αὐτόν· 5 καὶ ἐχάρησαν καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. 6 καὶ ἐξωμολόγησεν, καὶ ἐζήτει εὔκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν ἄτερ ὅχλου αὐτοῖς·

7 Ἡλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἥ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα· 8 καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ Ἰωάννην εἰπών· Πορευθέντες ἑτοιμάσατε ὑμῖν τὸ πάσχα ἵνα φάγωμεν. 9 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμεν; 10 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἰδοὺ εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν συναντήσει ὑμῖν ἀνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν ἵνα φάγωμεν· 11 καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας· Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος· Ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμα ὃπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; 12 κάκεινος ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε. 13 ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς ἐιρήκει αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

14 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν καὶ ὁι ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. 15 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν· 16 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ φάγω Γαύτῳ ἔως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. 17 καὶ δεξαμενος ποτήριον εὐχαριστήσας εἶπεν· Λάβετε τοῦτο καὶ διαιμερίσατε ἵνα εἴαστούς· 18 λέγω γὰρ ὑμῖν, Γοῦ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ νῦν ἀπὸ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἔως ὅτι η βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. 19 καὶ λαβὼν ἅρτον εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· Τοῦτο ἐστιν τὸ σῶμά μου [τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. 20 καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἷματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον]· 21 πλὴν ἴδού ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης· 22 ὅτι ὁ υἱὸς μὲν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ ὥρισμένον πορεύεται·

22:4 αὐτοῖς παραδῷ αὐτόν WH Treg NIV] αὐτὸν παραδῷ αὐτοῖς RP 6 ἄτερ ὅχλου αὐτοῖς WH Treg NIV] αὐτοῖς ἄτερ ὅχλου RP 7 ἥ WH Treg NIV] ἐν ἥ RP NA 9 ἑτοιμάσωμεν WH Treg NIV] ἑτοιμάσομεν RP 10 εἰς ἥν WH Treg NIV] οὐ RP 13 εἰρήκει WH Treg NIV] εἰρήκειν RP 14 οἱ WH Treg NIV] + δώδεκα RP 16 δτι WH NIV] + οὐκέτι Treg RP • αύτὸ WH Treg NIV] ἐξ αὐτοῦ RP 17 εἰς ἔαυτούς WH Treg NIV] ἔαυτοῖς RP 18 οὐ WH Treg NIV] δτι οὐ RP NA • νῦν ἀπὸ τοῦ WH Treg NIV] – RP • οὐ WH Treg NIV] ὅτου RP 19-20 τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ... ἐκχυνόμενον Treg NIV RP] [[WH]] • καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως Treg NIV [[WH]] ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον RP 22 δτι ὁ υἱὸς μὲν WH Treg NIV] καὶ ὁ μὲν υἱὸς RP • κατὰ τὸ ὥρισμένον πορεύεται WH Treg NIV] πορεύεται κατὰ τὸ ὥρισμένον RP

πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι’ οὗ παραδίδοται. 23 καὶ αὐτοὶ ἥρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν ὃ τοῦτο μέλλων πράσσειν.

24 Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. 25 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οἱ βασιλεῖς τῶν ἔθνων κυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ ἔξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται. 26 ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ’ ὁ μείζων ἐν ὑμῖν Γινέσθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν· 27 τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι· ὡς ὁ διακονῶν.

28 Ὦμεις δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ’ ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου· 29 καγὰ διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετο μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν, 30 ἵνα Γέσθητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου·, καὶ Γκαθήσεσθε ἐπὶ θρόνων τὰς δώδεκα φυλὰς κρίνοντες· τοῦ Ἰσραήλ.

31 Γίμων Σίμων, ἰδοὺ ὁ Σατανᾶς ἔξητήσατο ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον· 32 ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας Γκτήρισον τοὺς ἀδελφούς σου. 33 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. 34 ὁ δὲ εἶπεν· Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ Γφωνήσει σήμερον ἀλέκτωρ Γέως τρίς με ἀπαρνήσῃ εἰδέναι·.

35 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὁτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἀτέρ βαλλαντίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπαν· Ούθενός. 36 εἶπεν Γδὲ αὐτοῖς· Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον ἀράτω, ὅμοιῶς καὶ πήραν, καὶ ὁ μὴ ἔχων Γπωλησάτω τὸ ἴμάτιον αὐτοῦ καὶ Γἀγορασάτω μάχαιραν. 37 λέγω γὰρ ὑμῖν Γὅτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τῷ· Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ Γτὸ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. 38 οἱ δὲ εἶπαν· Κύριε, ιδοὺ μάχαιραι ὕδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἰκανόν ἐστιν.

22:26 γινέσθω WH Treg NIV] γενέσθω RP 27 ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι WH Treg NIV] εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν RP 30 ἐσθῆτε WH Treg NIV] ἐσθίητε RP • ἐν τῇ βασιλείᾳ μου WH Treg NIV] – RP • καθήσεσθε NIV Treg] καθῆσθε WH; καθίσεσθε RP • τὰς ... φυλὰς κρίνοντες WH NIV] κρίνοντες τὰς ... φυλὰς Treg RP 31 Σίμων WH NIV] Εἶπεν δὲ ὁ κύριος Σίμων Treg RP 32 στήρισον WH Treg NIV] στήριξον RP 34 φωνήσει WH Treg NIV] μὴ φωνήσῃ RP • ἔως WH Treg NIV] πρὶν ἢ RP • με ἀπαρνήσῃ εἰδέναι WH Treg NIV] ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με RP 36 δὲ WH Treg NIV] οὖν RP • πωλησάτω WH Treg NIV] πωλήσει RP • ἀγορασάτω WH Treg NIV] ἀγοράσει RP 37 ὅτι WH Treg NIV] + ἔτι RP • τὸ WH Treg NIV] τὰ RP

39 Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ "Ορος τῶν Ἐλαιῶν· ἥκιολοι θήσαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταί. **40** γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν αὐτοῖς· Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. **41** καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολήν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηγένετο **42** λέγων· Πάτερ, εἰ βούλεις τοῦτο τὸ ποτήριον· ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω. **43** ὁ φθῆ δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. **44** καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστερον προσηγένετο· "καὶ ἐγένετο" ὁ ἰδρώς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἷματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. **45** καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εὗρεν κοιμωμένους αὐτοὺς· ἀπὸ τῆς λύπης, **46** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.

47 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἴδου ὅχλος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας εἰς τῶν δῶδεκα προήρχετο αὐτούς, καὶ ἥγιστεν τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν. **48** Ἰησοῦς δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως; **49** ἴδοντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον γεῖπαν· Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρῃ; **50** καὶ ἐπάταξεν εἰς τις ἐξ αὐτῶν τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον· καὶ ἀφεῖλεν τὸ οὖς αὐτοῦ· τὸ δεξιόν. **51** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐᾶτε ἔως τούτου· καὶ ἀψάμενος τοῦ ὡτίου ιάσατο αὐτόν. **52** εἶπεν γένετο Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους· Ὡς ἐπὶ ληστὴν γέξηλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ἔγκλων; **53** καθ' ἡμέραν ὅντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ· ἀλλ' αὕτη γέστιν ὑμῶν· ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

22:39 μαθηταί WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **42 παρένεγκε** WH Treg NIV] παρενεγκεῖν RP • τοῦτο τὸ ποτήριον WH Treg NIV] τὸ ποτήριον τοῦτο RP • γινέσθω WH Treg NIV] γενέσθω RP **43-44 ὁφθῆ δὲ ... ἐπὶ τὴν γῆν.** Treg NIV RP] [[WH]] • ἀπ' NIV RP] ἀπὸ τοῦ [[WH]] Treg • καὶ ἐγένετο [[WH]] NIV] ἐγένετο δὲ Treg RP **45 κοιμωμένους αὐτοὺς** WH Treg NIV] αὐτοὺς κοιμωμένους RP **47 Ἔτι** WH Treg NIV] + δέ RP **48 Ἰησοῦς δὲ** WH Treg NIV] Ο δὲ Ἰησοῦς RP **49 εἶπαν** WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **50 τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον** WH Treg NIV] τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως RP • τὸ οὖς αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτοῦ τὸ οὖς RP **51 ὡτίου** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **52 δὲ** WH Treg NIV] + ὁ RP • **έξηλθατε** WH Treg NIV] ἐξεληγύθατε RP **53 ἐστὶν ὑμῶν** WH Treg NIV] ὑμῶν ἐστὶν RP

54 Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἥγαγον καὶ τὸ εἰσήγαγον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος ἤκολούθει μακρόθεν. **55** Περιιψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς καὶ τὸ συγκαθισάντων ἐκάθητο ὁ Πέτρος μέσος αὐτῶν. **56** ἴδούσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ εἶπεν· Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν· **57** ὁ δὲ ἡρυνήσατο λέγων· Οὐκ οἶδα αὐτόν, γύναι· **58** καὶ μετὰ βραχὺ ἔτερος ιδὼν αὐτὸν ἔφη· Καὶ σὺ ἔξ αὐτῶν εἶ· ὁ δὲ Πέτρος ἔφη· Ἀνθρωπε, οὐκ εἰμί. **59** καὶ διαστάσης ὥσει ὥρας μιᾶς ἄλλος τις διῆσχυρίζετο λέγων· Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν, καὶ γὰρ Γαλιλαῖος ἐστιν· **60** εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Ἀνθρωπε, οὐκ οἶδα ὅτι λέγεις, καὶ παραχρῆμα ἔπι λαλοῦντος αὐτοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. **61** καὶ στραφεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ, καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ κυρίου ὡς εἶπεν αὐτῷ ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τὸ σῆμερον ἀπαρνήσῃ με τρίς. **62** καὶ ἔξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.

63 Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν αὐτὸν ἐνέπαιζον αὐτῷ δέροντες, **64** καὶ περικαλύψαντες τὸν αὐτὸν ἐπηρώτων λέγοντες· Προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε; **65** καὶ ἔτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ τὸ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν, **67** λέγοντες· Εἴ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπόν σοι ἡμῖν. εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Εάν ὑμῖν εἴπω οὖ μὴ πιστεύσητε· **68** ἐὰν δὲ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτε. **69** ἀπὸ τοῦ νῦν τὸν δὲ ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ. **70** εἶπαν δὲ πάντες· Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη· Ύμεῖς λέγετε ὅτι ἐγώ είμι. **71** οἱ δὲ εἶπαν· Τί ἔτι τὸ σῆμερον μαρτυρίας χρείαν; αὐτοὶ γὰρ ἡκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

22:54 εἰσήγαγον WH Treg NIV] + αὐτὸν RP • **τὴν οἰκίαν** WH Treg NIV] τὸν οἶκον RP **55 περιιψάντων** WH Treg NIV] Ἀψάντων RP • **συγκαθισάντων** WH Treg NIV] + αὐτῶν RP • **μέσος** WH Treg NIV] ἐν μέσῳ RP **57 ἡρυνήσατο** WH Treg NIV] + αὐτόν RP • **Οὐκ οἶδα αὐτόν γύναι** WH Treg NIV] Γύναι οὐκ οἶδα αὐτόν RP **58 ἔφη** WH Treg NIV] εἶπεν RP **61 λόγου** Treg RP] ῥήματος WH NIV • **σῆμερον** WH Treg NIV] – RP **62 ἔξω** WH Treg NIV] + ὁ Πέτρος RP **63 αὐτὸν** WH Treg NIV] τὸν Ἰησοῦν RP **64 αὐτὸν ἐπηρώτων** WH Treg NIV] αὐτὸν ἐτυπτὸν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ ἐπηρώτων αὐτόν RP **66 τε** WH Treg NIV] – RP • **ἀπήγαγον** WH Treg NIV] ἀνήγαγον RP **68 δὲ** WH Treg NIV] + καὶ RP • **ἀποκριθῆτε** WH NIV] μοι ἢ ἀπολύσητε Treg RP **69 δὲ** WH Treg NIV] – RP **71 ἔχομεν μαρτυρίας χρείαν** WH Treg NIV] χρείαν ἔχομεν μαρτυρίας RP

23:1 Καὶ ἀναστὰν ἄπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἥγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλᾶτον.
2 ἦρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες· Τοῦτον εὑραμεν διαστρέφοντα τὸ
 ἔθνος ἡμῶν καὶ κωλύοντα 'φόρους Καίσαρι' διδόναι· καὶ λέγοντα 'αὐτὸν
 χριστὸν βασιλέα εἶναι. **3** ὁ δὲ Πιλᾶτος ἦρώτησεν αὐτὸν λέγων· Σὺ εἰς ὁ
 βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη· Σὺ λέγεις. **4** ὁ δὲ Πιλᾶτος
 εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς δρῦλους· Οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ
 ἀνθρώπῳ τούτῳ. **5** οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες ὅτι Ἀνασείει τὸν λαὸν διδάσκων
 καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἔως ὧδε.

6 Πιλᾶτος δὲ ἀκούσας ἐπηρώτησεν εἰς ὁ ἀνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστιν, **7** καὶ
 ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἔξουσίας Ἡρώδου ἐστὶν ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδην,
 ὃντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. **8** ὁ δὲ Ἡρώδης ἴδων
 τὸν Ἰησοῦν ἔχάρη λίαν, ἵνα γὰρ ἐξ ἰκανῶν χρόνων θέλων· ἴδειν αὐτὸν διὰ
 τὸ ἀκούειν περὶ αὐτοῦ, καὶ ἥλπιζεν τι σημεῖον ἴδειν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον.
9 ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἰκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ.
10 εἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες
 αὐτοῦ. **11** ἔξουσινήσας δὲ αὐτὸν καὶ ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ
 καὶ ἐμπαίξας περιβαλὼν ἐσθῆτα λαμπρὰν ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ.
12 ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ τε Ἡρώδης καὶ ὁ Πιλᾶτος ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ'
 ἀλλήλων· προϋπῆρχον γάρ ἐν ἔχθρᾳ δύντες πρὸς τούτοις.

13 Πιλᾶτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἀρχοντας καὶ
 τὸν λαὸν **14** εἶπεν πρὸς αὐτούς· Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἀνθρωπὸν τοῦτον ὃς
 ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἴδού ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας· οὐδὲν εὔρον ἐν
 τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὃν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ. **15** ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης,
 ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς· καὶ ἴδού οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν
 πεπραγμένον αὐτῷ. **16** παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω.

23:2 ἡμῶν WH Treg NIV] – RP • φόρους Καίσαρι WH Treg NIV] Καίσαρι φόρους
 RP • καὶ WH Treg NIV] – RP • αὐτὸν WH] ἑαυτὸν Treg NIV RP **3** ἦρώτησεν
 WH Treg NIV] ἐπηρώτησεν RP **5** καὶ WH Treg NIV] – RP **6** ἀκούσας WH
 NIV] + Γαλιλαίαν Treg RP **8** ἐξ ἰκανῶν χρόνων θέλων WH Treg NIV] θέλων
 ἐξ ἰκανοῦ RP • ἀκούειν WH Treg NIV] + πολλὰ RP **11** καὶ NIV] – WH Treg
 RP • περιβαλὼν WH NIV] αὐτὸν Treg RP **12** Ἡρώδης καὶ ὁ Πιλᾶτος WH Treg
 NIV] Πιλᾶτος καὶ ὁ Ἡρώδης RP • αὐτούς WH] αὐτούς Treg NIV; ἑαυτούς RP
14 οὐθὲν WH Treg NIV] οὐδὲν RP **15** ἀνέπεμψεν γάρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς WH
 NIV] ἀνέπεμψεν γάρ ὑμᾶς πρὸς αὐτὸν Treg RP **16** ἀπολύσω WH Treg NIV]
 + **17** Ἀνάγκην δέ εἰχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἕօρτην ἔνα. RP

18 Ἄνέκραγον δὲ παμπληθεὶ λέγοντες· Αἴρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν· **19** ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ· **20** πάλιν ἡδὲ ὁ Πιλάτος προσεφώνησεν, θέλων ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν. **21** οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες· Σταύρου σταύρου αὐτόν. **22** ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. **23** οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἴτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχουν αἱ φωναὶ ταῦτῶν. **24** καὶ Πιλάτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἰτημα αὐτῶν· **25** ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον ἐις φυλακὴν ὃν ἦτοῦντο, τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.

26 Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι· Σίμωνά τινα Κυρηναῖον ἐρχόμενον· ἀπ' ἄγρου ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὅπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. **27** Ἡκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν· γαὶ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. **28** στραφεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς ἡ Ἰησοῦς εἶπεν· Θυγατέρες Ἱερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ· πλὴν ἐφ' ἔαυτὰς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν, **29** ὅτι ἴδοι ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν Μακάριαι αἱ στεῖραι καὶ γαὶ κοιλίαι αἱ οὐκ ἐγένησαν καὶ μαστοὶ οἱ οὐκ ἔθρεψαν. **30** τότε ἀρξονται λέγειν τοῖς ὅρεσιν· Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς· Καλύψατε ἡμᾶς· **31** ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ἔγινε ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ἔηρῳ τί γένηται;

32 Ἡγοντο δὲ καὶ ἔτεροι κακοῦργοι δύο· σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι. **33** καὶ ὅτε ἡλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. **34** ἡδὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν· Πάτερ, ἀφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασιν τί ποιοῦσιν· διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἴματα αὐτοῦ ἔβαλον κλήρους. **35** καὶ είστηκει ὁ λαὸς θεωρῶν. ἔξεμυκτήριζον

23:18 Ἄνέκραγον WH Treg NIV] Ἄνέκραξαν RP • τὸν WH Treg NIV] - RP **19** βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ WH Treg NIV] βεβλημένος εἰς φυλακήν RP **20** δὲ WH Treg NIV] οὖν RP • προσεφώνησεν Treg RP] + αὐτοῖς WH NIV **21** Σταύρου σταύρου WH Treg NIV] Σταύρωσον σταύρωσον RP **23** αὐτῶν WH NIV] + καὶ τῶν ἀρχιερέων Treg RP **24** καὶ WH Treg NIV] Ο δὲ RP **25** εἰς WH Treg NIV] + τὴν RP **26** Σίμωνά τινα Κυρηναῖον ἐρχόμενον WH Treg NIV] Σίμωνός τινος Κυρηναίου ἐρχομένου RP **27** αἱ WH Treg NIV] + καὶ RP **28** ὁ NIV RP] - WH Treg **29** αἱ WH Treg NIV] - RP • ἔθρεψαν WH Treg NIV] ἐθήλασαν RP **31** τῷ Treg NIV RP] - WH **32** κακοῦργοι δύο WH NIV] δύο κακοῦργοι Treg RP **33** ἡλθον WH Treg NIV] ἀπῆλθον RP **34** ὁ δὲ ... ποιοῦσιν Treg NIV RP] [WH] • κλήρους NIV] κλήρον WH Treg RP

δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες λέγοντες· Ἀλλους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς τοῦ θεοῦ, δό ἐκλεκτός. 36 Γένεπαιξαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι, ὅξος προσφέροντες αὐτῷ 37 καὶ λέγοντες· Εἴ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν. 38 ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ ἐπ' αὐτῷ· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων γοῦτος.

39 Εἰς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτόν γέγων· Ὅγαρι σὺ εἶ ὁ χριστός; σῶσον σεαυτὸν καὶ ήμᾶς. 40 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἔτερος ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη· Οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; 41 καὶ ήμεῖς μὲν δικαίως, ἀξια γὰρ ὡν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἐπράξεν. 42 καὶ ἐλεγεν· Ἰησοῦ, μνήσθητί γου ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. 43 καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἄμην σοι λέγω σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.

44 Καὶ ἦν· ἡδη ὥσει ὥρα ἔκτη καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἔως ὥρας ἐνάτης 45 τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος, ἐσχίσθη γέδε τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. 46 καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου. τοῦτο δὲ εἰπὼν ἐξέπνευσεν. 47 Ἰδών δὲ ὁ ἑκατοντάρχης τὸ γενόμενον ἐδόξαζεν τὸν θεὸν λέγων· Ὁντως ὁ ἀνθρωπὸς οὗτος δίκαιος ἦν. 48 καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὅχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωρήσαντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες τὰ στήθη ὑπέστρεφον.

23:35 ἄρχοντες WH Treg NIV] + σὺν αὐτοῖς RP • τοῦ θεοῦ δ WH NIV] ὁ τοῦ θεοῦ Treg RP 36 ἐνέπαιξαν WH NIV] ἐνέπαιξον Treg RP • ὅξος WH Treg NIV] καὶ ὅξος RP 38 ἐπιγραφὴ WH NIV] + ἐπιγεγραμμένη Treg; + γεγραμμένη RP • αὐτῷ WH Treg NIV] + γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ Πωμαϊκοῖς καὶ Ἐβραϊκοῖς Οὗτος ἐστιν RP • οὗτος WH Treg NIV] – RP 39 λέγων Treg NIV RP] – WH • Οὐχὶ WH Treg NIV] Εἰ RP 40 ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη WH Treg NIV] ἐπετίμα αὐτῷ λέγων RP 42 ἐλεγεν WH Treg NIV] + τῷ RP • μου WH Treg NIV] + κύριε RP • ἐν τῇ βασιλείᾳ Treg RP] εἰς τὴν βασιλείαν WH NIV 43 αὐτῷ WH NIV] + ὁ Ἰησοῦς Treg RP • σοι λέγω WH Treg NIV] λέγω σοι RP 44 Καὶ ἦν WH Treg NIV] Ἡν δὲ RP • ἡδη WH Treg NIV] – RP 45 τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος WH NIV] καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἡλιος καὶ Treg RP • δὲ WH NIV] – Treg RP 46 παρατίθεμαι WH Treg NIV] παραθήσομαι RP • τοῦτο δὲ WH Treg NIV] καὶ ταῦτα RP 47 ἐδόξαζεν WH Treg NIV] ἐδόξασεν RP 48 θεωρήσαντες WH Treg NIV] θεωροῦντες RP • τύπτοντες WH Treg NIV] + ἔσυτῶν RP

49 είστηκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ Γαύτῳ Γιακρόθεν, καὶ γυναικεῖς αἱ συνακολουθοῦσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὥρῶσαι ταῦτα.

50 Καὶ ἴδον ἀνὴρ ὄνδματι Ἰωσὴφ βούλευτῆς ὑπάρχων, Γάνηρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος — **51** οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν — ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, δις Γροσεδέχετο τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, **52** οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, **53** καὶ Γκαθελών ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν Γαύτῳ ἐν μνήματι λαξευτῷ οὗ οὐκ ἦν Γούδεις οὕπω κείμενος. **54** καὶ ἡμέρα ἦν Γπαρασκευῆς, καὶ σάββατον ἐπέφωσκεν. **55** κατακολούθησασι δὲ Γαῖ γυναικεῖς, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθοῦσαι ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ, **56** ύποστρέψασι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα.

Καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν, **24:1** τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὅρθρου βαθέως ἐπὶ τὸ μνῆμα ἥλθον φέρουσαι ἀνὴροί μασαν ἀρώματα. **2** εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου, **3** εἰσελθοῦσαι δὲ οὐχ εὔρον τὸ σῶμα. **4** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ Γαύτῳ ἀπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου καὶ ἴδον ἀνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθῆτι ἀστραπτούσῃ. **5** ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν καὶ κλινουσῶν τὰ πρόσωπα εἰς τὴν γῆν εἶπαν πρὸς αὐτάς· Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; **6** οὐκ ἔστιν ὥδε, ἀλλὰ ἡγέρθη· μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ἔτι ὧν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, **7** λέγων τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἀμαρτωλῶν καὶ σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. **8** καὶ ἐμνήσθησαν τῶν

23:49 αὐτῷ WH Treg NIV] αὐτοῦ RP • **μακρόθεν** Treg RP] απὸ μακρόθεν WH NIV • **συνακολουθοῦσαι** WH Treg NIV] συνακολουθήσασι RP **50 ἀνὴρ** WH Treg RP] καὶ ἀνὴρ NIV **51 προσεδέχετο** WH Treg NIV] καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς RP **53 καθελών** WH Treg NIV] + αὐτὸ RP • **αὐτὸν** WH Treg NA] αὐτὸ NIV RP • **οὐδεὶς οὕπω** WH Treg NIV] οὐδέπω οὐδεὶς RP **54 παρασκευῆς** καὶ WH Treg NIV] Παρασκευή RP **55 αἱ** WH Treg NIV] – RP • **ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ** WH NIV] αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας Treg RP **24:1 ἐπὶ τὸ μνῆμα ἥλθον** WH NIV] ἥλθον ἐπὶ τὸ μνῆμα Treg RP • **ἀρώματα** WH Treg NIV] + καί τινες σὺν αὐταῖς RP **3 εἰσελθοῦσαι δὲ** WH Treg NIV] Καὶ εἰσελθοῦσαι RP • **σῶμα** WH] + τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Treg NIV RP **4 ἀπορεῖσθαι** WH Treg NIV] διαπορεῖσθαι RP • **ἐσθῆτι ἀστραπτούσῃ** WH Treg NIV] ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις RP **5 τὰ πρόσωπα** WH Treg NIV] τὸ πρόσωπον RP **6 οὐκ ἔστιν ὥδε ἀλλὰ ἡγέρθη** Treg NIV RP] [WH] **7 τὸν ... ἀνθρώπου** ὅτι δεῖ WH Treg NIV] ὅτι δεῖ τὸν ... ἀνθρώπου RP

ρήμάτων αύτοῦ, **9** καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἔνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. **10** ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς· ὅτι ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. **11** καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆπτος τὰ ρήματα ταῦτα, καὶ ἡπίστουν αὐταῖς. **12** Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον· καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὁθόνια μόνα· καὶ ἀπῆλθεν πρὸς ἡ αὐτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός.¹

13 Καὶ ἴδού δύο ἔξι αὐτῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι² εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἔξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, ἢ ὄνομα Ἐμμαοῦς, **14** καὶ αὐτὸι ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. **15** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν καὶ ἡ αὐτὸς Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς, **16** οἱ δὲ ὁδοφαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. **17** εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες; καὶ ἡ ἐστάθησαν σκυθρωποί. **18** ἀποκριθεὶς δὲ ἐν τοῖς ὀνόματι³ Κλεοπᾶς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Σὺ μόνος παροικεῖς Ἱερουσαλήμ καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; **19** καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ποῖα; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζαρηνοῦ, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, **20** ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἀρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. **21** ἡμεῖς δὲ ἡλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραὴλ· ἀλλά γε ἡ καὶ σὺν πᾶσιν τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἥγει ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. **22** ἀλλὰ καὶ γυναικές τινες ἔξι ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὁ δρθριναὶ ἐπὶ τὸ μνημεῖον **23** καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἥλθον λέγουσαι καὶ ὅπτασίαν ἀγγέλων ἑώρακέναι, οἵ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. **24** καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὗρον οὕτως καθὼς ἡ καὶ αἱ γυναικες εἶπον, αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. **25** καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ὡς ἀνόητοι

24:10 ἡ WH Treg NIV] –RP • ἔλεγον WH Treg NIV] αἱ ἔλεγον RP **11** ταῦτα WH Treg NIV] αὐτῶν RP **12** Ὁ δὲ ... τὸ γεγονός Treg NIV RP] [[WH]] • ὁθόνια [[WH]] Treg NIV] + κείμενα RP • αὐτὸν [[WH]]] αὐτὸν Treg; ἑαυτὸν NIV RP **13** ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι WH NIV] ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ Treg RP **15** αὐτὸς WH Treg NIV] + ὁ RP **17** ἐστάθησαν WH Treg NIV] ἐστε RP **18** εἰς ὀνόματι WH Treg NA] εἰς ἔξι αὐτῶν ὀνόματι NIV; ὁ εἰς ὡς ὄνομα RP **19** Ναζαρηνοῦ WH Treg NIV] Ναζωραίου RP **21** καὶ WH Treg NIV] – RP • ἥγει WH NIV] + σήμερον Treg RP **22** δρθριναὶ WH Treg NIV] δρθριναι RP **24** καὶ NIV RP] – WH Treg

καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἵς ἐλάλησαν οἱ προφῆται· 26 οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; 27 καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν Γδιερμήνευσεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ Γέαυτοῦ.

28 Καὶ ἡγγισαν εἰς τὴν κώμην οὖς ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς Γπροσεποιήσατο Γπορρώτερον πορεύεσθαι. 29 καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες· Μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἐσπέραν ἔστιν καὶ κέκλικεν Γῆδη ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. 30 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς· 31 αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀδφθαλμοὶ καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἀφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. 32 καὶ εἶπαν πρὸς ἀλλήλους· Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν Γἐν ἡμῖν ᾧς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, Γῶς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; 33 καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ εὗρον Γἡθροισμένους τοὺς ἔνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, 34 λέγοντας ὅτι Γὸντως ἡγέρθη ὁ κύριος· καὶ ὥφθη Σίμωνι. 35 καὶ αὐτοὶ ἔξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

36 Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων Γαύτὸς ἔστη ἐν μέσῳ Γαύτῶν. 37 πτοιθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. 38 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί τεταραγμένοι ἔστέ, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν Γτῇ καρδίᾳ Γύμῶν; 39 ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου ὅτι Γἐγώ εἰμι αὐτός· Ψυλαφήσατε με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει καθὼς ἔμεθεωρεῖτε ἔχοντα. 40 [καὶ τοῦτο εἰπὼν Γἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας.] 41 ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων εἶπεν αὐτοῖς· ΓἘχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε; 42 οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὄπτοῦ Γμέρος· 43 καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.

24:27 διερμήνευσεν WH Treg NIV] διηρμήνευεν RP • ἔαυτοῦ WH NIV RP] αὐτοῦ Treg 28 προσεποιήσατο WH Treg NIV] προσεποιεῖτο RP • πορρώτερον WH Treg NIV] πορρωτέρω RP 29 Γῆδη WH Treg NIV] – RP 32 ἐν ἡμῖν Treg NIV RP] – WH • ὡς WH Treg NIV] καὶ ὡς RP 33 Γἡθροισμένους WH Treg NIV] συνηθροισμένους RP 34 Γὸντως ἡγέρθη ὁ κύριος WH Treg NIV] ΓὙγέρθη ὁ κύριος Γὸντως RP 36 αὐτὸς WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP • αὐτῶν WH] + καὶ λέγει αὐτοῖς Εἰρήνη ὑμῖν Treg NIV RP 38 τῇ καρδίᾳ WH Treg NIV] ταῖς καρδίαις RP 39 ἐγώ εἰμι αὐτός WH Treg NIV] αὐτὸς ἐγώ εἰμι RP 40 καὶ τοῦτο ... τοὺς πόδας Treg NIV RP] [WH] • Γἔδειξεν [WH] Treg NIV] ἐπέδειξεν RP 42 μέρος WH NIV] + καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου Treg RP

44 Εἶπεν δὲ ἡ πρὸς αὐτούς· Οὗτοι οἱ λόγοι ὃμοι οὖσι ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἵνα ὅν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως ἀκολούθους καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. 45 τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς, 46 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὕτως γέγραπται παθεῖν τὸν χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, 47 καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὄνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν ἀκολούθηνται ἀμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη — ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἱερουσαλήμ· 48 ὑμεῖς γέστε μάρτυρες τούτων. 49 καὶ ίδού ἐγώ γέξαποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει ἔως οὗ ἐνδύσησθε ἐξ ὑψους δύναμιν·

50 Ἐξῆγαγεν δὲ αὐτοὺς ἡ ἔως πρὸς Βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. 51 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτοὺς διέστη ἀπὸ αὐτῶν [καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανὸν]. 52 καὶ αὐτοὶ [προσκυνήσαντες αὐτὸν] ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, 53 καὶ ἦσαν διὰ παντὸς ἐν τῷ Ἱερῷ γένεσθαι εὐλογοῦντες τὸν θεόν.

24:44 πρὸς αὐτούς WH Treg NIV] αὐτοῖς RP • μου WH Treg NIV] – RP • καὶ RP] + τοῖς WH Treg NIV 46 γέγραπται WH Treg NIV] + καὶ οὕτως ἔδει RP 47 καὶ Treg NIV RP] εἰς WH NA • ἀρξάμενοι WH Treg NIV] ἀρξάμενον RP 48 γέστε Treg] – WH NIV; δέ γέστε RP 49 γέξαποστέλλω WH Treg] ἀποστέλλω NIV RP • πόλει WH Treg NIV] + Ἱερουσαλήμ RP • ἐξ ὑψους δύναμιν WH Treg NIV] δύναμιν ἐξ ὑψους RP 50 ἔως WH Treg NIV] ἐξ ἔως RP NA • πρὸς WH Treg NIV] εἰς RP 51 καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανὸν Treg NIV RP] [[WH]] 52 προσκυνήσαντες αὐτὸν Treg NIV RP] [[WH]] 53 εὐλογοῦντες WH NIV] αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες Treg RP • θεόν WH Treg NIV] + Ἄμην RP

KATA IΩANNHN

1:1 Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. **2** οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. **3** πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἔν. ὃ γέγονεν **4** ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων· **5** καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸν οὐ κατέλαβεν.

6 Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὅνομα αὐτῷ Ἰωάννης· **7** οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. **8** οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. **9** ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.

10 Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. **11** εἰς τὰ ἤδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἤδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. **12** ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἔξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, **13** οἵ οὐκ ἔξ αἰμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν.

14 Καὶ ὁ λόγος σάρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας· **15** (*Ιωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν λέγων· Οὗτος ἦν ὁν εἶπον· Ο δόπισω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν·*) **16** ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· **17** ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. **18** θεὸν οὐδεὶς ἐώρακεν πώποτε· *μονογενῆς θεὸς* ὁ ὥν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.

19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευίτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν· Σὺ τίς εἶ; **20** καὶ ὡμολόγησεν καὶ οὐκ ἤρνήσατο, καὶ ὡμολόγησεν ὅτι *Ἐγὼ οὐκ εἰμί* ὁ

1:15 δν εἶπον Treg NIV RP] ὁ εἰπών WH **16 δτι** WH Treg NIV] **Kai** RP **18 μονογενῆς θεὸς** WH Treg NIV] ὁ μονογενῆς υἱός RP **19 ἀπέστειλαν** NIV RP] + πρὸς αὐτὸν WH Treg NA **20 Ἐγὼ οὐκ εἰμί** WH Treg NIV] Οὐκ εἰμί ἐγὼ RP

χριστός. **21** καὶ ἡρώτησαν αὐτὸν· Τί οὖν; ὁ Χλίας εἶ; καὶ λέγει· Οὐκ εἰμί. Ὁ προφήτης εῖ σύ; καὶ ἀπεκρίθη· Οὔ. **22** εἶπαν οὖν αὐτῷ· Τίς εῖ; ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; **23** ἔφη· Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἑρήμω· Εὐδύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἴπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης.

24 Ἔκαλε τὸν Φαρισαίων. **25** καὶ ἡρώτησαν αὐτὸν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Τί οὖν βαπτίζεις εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστὸς ὁ οὐδὲν ὁ προφήτης; **26** ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων· Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὅνται· μέσος ὑμῶν ἔστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, **27** ὁ δὲ πίσω μου ἔρχόμενος, οὗ τοῦ εἰμὶ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἴμαντα τοῦ ὑποδήματος. **28** ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν ὁ Ἰωάννης βαπτίζων.

29 Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἔρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει· Ἰδε ὁ ἀμύνος τοῦ θεοῦ ὁ αἱρων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου. **30** οὐτός ἐστιν ὁ ὑπὲρ οὓς ἐγὼ εἶπον· Ὁπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ δις ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτος μου ἥν· **31** καὶ γὰρ οὐκ ἥδειν αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ διὰ τοῦτο ἥλθον ἐγὼ ἐν ὅνται βαπτίζων. **32** καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων ὅτι Τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐμεινεν ἐπ' αὐτόν. **33** καὶ γὰρ οὐκ ἥδειν αὐτόν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὅνται ἐκεῖνός μοι εἶπεν· Ἐφ' ὃν ἂν ἴδης τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὐτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἀγίῳ. **34** καὶ γὰρ ἐώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὐτός ἐστιν ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ θεοῦ.

35 Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἰστήκει ὁ Ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο, **36** καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι λέγει· Ἰδε ὁ ἀμύνος τοῦ θεοῦ. **37** καὶ ἤκουσαν ὅτι δύο μαθηταὶ αὐτοῦ λαλοῦντος καὶ ἤκολουθησαν τῷ Ἰησοῦ. **38** στραφεῖς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας λέγει αὐτοῖς· Τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Παββί (ὁ λέγεται ὁ μεθερμηνεύμενον

1:21 σὺ Ἡλίας εἶ WH Treg NIV] Ἡλίας εἶ σύ RP 24 Καὶ WH Treg NIV] + οἱ RP 25 οὐδὲ ... οὐδὲ WH Treg NIV] οὕτε ... οὕτε RP 26 μέσος WH Treg NA] + δὲ NIV RP • ἔστηκεν NIV RP] στήκει WH Treg 27 ὁ Treg NIV] – WH; αὐτός ἐστιν ὁ RP • ἔρχόμενος WH Treg NIV] + δις ἔμπροσθέν μου γέγονεν RP • οὐκ εἰμὶ Holmes WH^{marg}] οὐκ εἰμὶ ἐγὼ WH Treg NIV; ἐγὼ οὐκ εἰμὶ RP 28 ὁ WH Treg NIV] – RP 30 ὑπὲρ WH Treg NIV] περὶ RP 31 ἐν WH Treg NIV] + τῷ RP 32 ὡς WH Treg NIV] ὥσει RP 34 ἐκλεκτὸς Holmes WH^{marg}] υἱὸς WH Treg NIV RP 35 ὁ NIV RP] – WH Treg 37 οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ RP 38 μεθερμηνεύμενον WH Treg NIV] ἐρμηνεύμενον RP

Διδάσκαλε), ποῦ μένεις; **39** λέγει αὐτοῖς· Ἐρχεσθε καὶ ὅψεσθε. ἥλθαν οὖν· καὶ εἰδαν ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα ἦν ὡς δεκάτη. **40** ἦν Ἄνδρεας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἰς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ· **41** εὑρίσκει οὗτος ἑπτάτον τὸν ἀδελφὸν τὸν Ἰδιον Σίμωνα καὶ λέγει αὐτῷ· Εὔρηκαμεν τὸν Μεστίαν (ὅ ἐστιν μεθερμηνεύμενον χριστός). **42** ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Σὺ εἰς Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωάννου, σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς (ὅ ἐρμηνεύεται Πέτρος).

43 Τῇ ἐπαύριον ἡθέλησεν ἔξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. καὶ εὑρίσκει Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀκολούθει μοι. **44** ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. **45** εὑρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναῆλ καὶ λέγει αὐτῷ· Ὁν ἔγραψεν Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται εὐρήκαμεν, Ἡ Ιησοῦν υἱὸν τοῦ Ἰωσῆφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. **46** καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναῆλ· Ἐκ Ναζαρὲτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ ὁ Φίλιππος· Ἐρχου καὶ ἴδε. **47** εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναῆλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ· Ἰδε ἀλήθως Ἰσραηλίτης ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. **48** λέγει αὐτῷ Ναθαναῆλ· Πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη Ἡ Ιησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὅντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἶδόν σε. **49** ἀπεκρίθη ἀπὸ τοῦ Ναθαναῆλ· Ῥαββί, σὺ εἴς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺν βασιλεὺς εἴς τοῦ Ἰσραήλ. **50** ἀπεκρίθη Ἡ Ιησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι εἶπόν σοι ὅτι εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς πιστεύεις; μείζω τούτων ὁ ψυχή. **51** καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀμήν ἀμήν λέγω ὁ ὑμῖν, ὁψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

2:1 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανά τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ· **2** ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. **3** καὶ ὑστερήσαντος οἵνου λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· Οἶνον οὐκ ἔχουσιν. **4** καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι;

1:39 ὁψεσθε. ἥλθαν οὖν WH Treg NIV] ἴδετε. ἥλθαν RP **41** πρῶτον WH Treg NIV] πρῶτος RP **42** ἤγαγεν WH Treg NIV] καὶ ἤγαγεν RP • Ἰωάννου WH Treg NIV] Ἰωάννη RP **45** Ἡ Ιησοῦν WH NIV] + τὸν Treg RP **46** ὁ WH Treg NIV] – RP **47** ὁ RP NIV] – WH Treg **49** αὐτῷ Ναθαναῆλ WH Treg NIV] Ναθαναῆλ καὶ λέγει αὐτῷ RP • βασιλεὺς εἴς WH Treg NIV] εἴς ὁ βασιλεὺς RP **50** ὅτι WH Treg NIV] – RP • ψυχή WH Treg NIV] ὁψει RP **51** ὑμῖν WH Treg NIV] + ἀπ’ ἀρτὶ RP **2:1** ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ WH NIV RP] τρίτῃ ἡμέρᾳ Treg **4** καὶ WH Treg NIV] – RP

ούπω ἥκει ἡ ὥρα μου. 5 λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις· «Ο τι ἀν λέγη
ἡμῖν ποιήσατε. 6 ἥσαν δὲ ἐκεῖ λίθιναι ὑδρίαι· ἔξι κατὰ τὸν καθαρισμὸν
τῶν Ἰουδαίων κείμεναι», χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἡ τρεῖς. 7 λέγει αὐτοῖς
ὁ Ἰησοῦς· Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος· καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἔως ἄνω. 8 καὶ
λέγει αὐτοῖς· Ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ· ὅις δὲ ἥνεγκαν.
9 ὃς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οὗνον γεγενημένον, καὶ οὐκ ἤδει
πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι ἤδεισαν οἱ ἡντληκότες τὸ ὕδωρ, φωνεῖ τὸν νυμφίον
ὁ ἀρχιτρίκλινος 10 καὶ λέγει αὐτῷ· Πᾶς ἄνθρωπος πρώτον τὸν καλὸν οὗνον
τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οὗνον ἔως
ἄρτι. 11 ταύτην ἐποίησεν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας
καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

12 Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καφαρναοὺμ αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ
ἀδελφοὶ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

13 Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ιεροσόλυμα
ὁ Ἰησοῦς. 14 καὶ εὑρεν ἐν τῷ ιερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ
περιστερὰς καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους, 15 καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ
σχοινίων πάντας ἔξέβαλεν ἐκ τοῦ ιεροῦ τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ
τῶν κολυμβιστῶν ἔξέχεεν τὰ κέρματα· καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψεν, 16 καὶ
τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν· Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν, μὴ ποιεῖτε τὸν
οἶκον τοῦ πατρός μου οἴκον ἐμπορίου. 17 ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι
γεγραμμένον ἐστίν· Ο ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεται με. 18 ἀπεκρίθησαν
οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς;
19 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον καὶ ἐν τρισὶν
ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. 20 εἶπαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Τεσσεράκοντα καὶ ἔξι ἔτεσιν
οἰκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; 21 ἐκεῖνος
δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. 22 ὅτε οὖν ἤγέρθη ἐκ νεκρῶν,
ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν, καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ
τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

2:5 «Ο τι Treg NIV RP] «Οτι WH 6 λίθιναι υδρίαι WH Treg NIV] υδρίαι
λίθιναι RP • κατὰ ... Ἰουδαίων κείμεναι WH Treg NIV] κείμεναι κατὰ ... Ἰουδαίων
RP 8 οἱ δὲ WH Treg NIV] Καὶ RP 10 μεθυσθῶσιν WH NIV] + τότε Treg
RP 11 ἐποίησεν WH Treg NIV] + τὴν RP 12 ἀδελφοὶ WH Treg] + αὐτοῦ NIV
RP 15 τὰ κέρματα WH Treg] τὸ κέρμα NIV RP • ἀνέστρεψεν Treg RP] ἀνέστρεψεν
WH NIV 17 ἐμνήσθησαν WH Treg NIV] + δὲ RP 22 δν WH Treg NIV] ω RP

23 Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἢ ἐποίει· **24** αὐτὸς γένεται Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ταῦτα τὰ σημεῖα ἃ γινώσκειν πάντας **25** καὶ δτὶ οὐ χρείαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου, αὐτὸς γάρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

3:1 Ἡν δὲ ἀνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἀρχων τῶν Ιουδαίων· **2** οὗτος ἤλθεν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Παββί, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γάρ τοι δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν ἢ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἦν ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. **3** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἴδειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. **4** λέγει πρὸς αὐτὸν γένος Νικόδημος· Πῶς δύναται ἀνθρωπος γεννηθῆναι γέρων ὥν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; **5** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. **6** τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σάρξ ἔστιν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμα ἔστιν. **7** μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι Δεῖ οὐκαντας γεννηθῆναι ἄνωθεν. **8** τὸ πνεῦμα ὃπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἔστιν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. **9** ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ· Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; **10** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἰς ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; **11** ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι οὐδεὶς λαλοῦμεν καὶ οὐδέποτε μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. **12** εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον οὐδὲν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἴπω οὐδὲν τὰ ἐπουράνια πιστεύσετε; **13** καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάσις, οὐδέποτε τοῦ ἀνθρώπου. **14** καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὑψώσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψώθηνται δεῖ τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάσις, οὐδέποτε τοῦ ἀνθρώπου. **15** καὶ πάσις ὁ πιστεύων ἐν αὐτῷ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

2:24 δὲ WH Treg NIV] + ὁ RP • **αὐτὸν** WH] αὐτὸν Treg NIV; ἔαυτὸν RP 3:2 δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα WH Treg NIV] ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται RP 3 ἀπεκρίθη WH Treg NIV] + ὁ RP 4 ὁ WH NIV RP] – Treg 5 ἀπεκρίθη NIV RP] + ὁ WH Treg 13 ἀνθρώπου WH NIV] + ὁ ὥν ἐν τῷ οὐρανῷ Treg RP 15 ἐν αὐτῷ WH Treg NIV] εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ' RP

16 Οὕτως γὰρ ἡγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον ὥστε τὸν γενέναν τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλὰ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. **17** οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν γενέναν εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ’ ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι’ αὐτοῦ. **18** ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ γένεται μὴ πιστεύων ἥδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ δόνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. **19** αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἡγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς, ἦν γὰρ ἀυτῶν πονηρὰ τὰ ἔργα. **20** πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ. **21** ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα ὅτι ἐν θεῷ ἐστιν εἰργασμένα.

22 Μετὰ ταῦτα ἤλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ’ αὐτῶν καὶ ἐβαπτίζεν. **23** ἦν δὲ καὶ ὁ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ Σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. **24** οὕπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν τὸν Ἰωάννην.

25 Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. **26** καὶ ἤλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπαν αὐτῷ· Ῥαββί, δις ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὃ σὺ μεμαρτύρηκας, ἵδε οὗτος βαπτίζει καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. **27** ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν ὃ οὐδὲ ἐν ἐαν μὴ ἢ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. **28** αὐτοὶ ύμεις γοι μαρτυρεῖτε ὅτι Γείπον. Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός, ἀλλ’ ὅτι Ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. **29** ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου ὁ ἐστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. **30** ἐκείνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι.

31 Οἱ ἀνωθεν ἔρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. ὁ ὧν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς ἐστιν καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. **32** Γάρ ἡ ἑώρακεν καὶ ἤκουσεν τοῦτο μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. **33** ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθῆς

3:16 *υἱὸν* WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP **17** *υἱὸν* WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP **18** **δὲ** Treg NIV RP] – WH **19** *αὐτῶν πονηρὰ* WH Treg NIV] πονηρὰ αὐτῶν RP **23** ὁ WH NIV] – Treg RP **24** **δ** Treg NIV RP] – WH **27** *οὐδὲ ἐν* NIV] οὐδένεν WH Treg RP **28** *μοι* WH Treg NIV] – RP • *εἴπον* Treg RP] + ἐγὼ WH; + ὅτι NIV **32** **δ** WH Treg NIV] *καὶ* ὁ RP

ἐστιν. 34 ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὰ ρήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ, οὐ γὰρ ἐκ μέτρου Γδίδωσιν τὸ πνεῦμα. 35 ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. 36 ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ’ ἡ ὁργὴ τοῦ θεοῦ μένει ἐπ’ αὐτόν.

4:1 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ Γ΄Ιησοῦς ὅτι ἥκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἡ Ιωάννης — 2 καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν ἀλλ’ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ — 3 ἀφῆκεν τὴν Ιουδαίαν καὶ ἀπῆλθεν τὸ πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 4 ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. 5 ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἐδωκεν Ἰακώβῳ τῷ Ιωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. 6 ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ιακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα ἦν ὡς ἔκτη.

7 Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλῆσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Δός μοι πεῖν· 8 οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. 9 λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρίτις· Πῶς σὺ Ιουδαῖος ὡν παρ’ ἐμοῦ πεῖν αἵτεις ‘γυναικὸς Σαμαρίτιδος οὔσης’; οὐ γὰρ συγχρῶνται Ιουδαῖοι Σαμαρίταις. 10 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· Εἰ ἤδεις τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι· Δός μοι πεῖν, σὺ δὲ ἤτησας αὐτὸν καὶ ἐδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν. 11 λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· Κύριε, οὕτε ἀντλημα ἔχεις καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; 12 μὴ σὺ μείζων εἴ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ιακώβ, δις ἐδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; 13 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν· 14 ὃς δ’ ἀν πίγη ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ Γδιψήσει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. 15 λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ· Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ Γδιέρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν.

3:34 **δίδωσιν** WH NIV] + ὁ θεὸς Treg RP 4:1 **Ίησοῦς** Holmes NA] κύριος WH Treg NIV RP 3 **πάλιν** WH Treg NIV] – RP 5 **τῷ** WH NIV] – Treg RP 6 **ώς** WH Treg NIV] ὥσει RP 9 **γυναικὸς Σαμαρίτιδος οὔσης** WH Treg NIV] οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος RP 11 ἡ γυνὴ Treg NIV RP] – WH 14 **διψήσει** WH Treg NIV] διψήσῃ RP 15 **διέρχωμαι** WH NIV] ἔρχωμαι Treg; ἔρχομαι RP

16 Λέγει Γαύτῃ· "Υπαγε φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε.
17 ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν Γαύτῳ· Οὐκ ἔχω ἄνδρα. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
 Καλῶς εἴπας δτὶ Ἀνδρα οὐκ ἔχω· **18** πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν δὲ ἔχεις
 οὐκ ἔστιν σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἰρηκας. **19** λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· Κύριε, θεωρῶ
 δτὶ προφήτης εἶ σύ. **20** οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὅρει τούτῳ προσεκύνησαν· καὶ
 ὑμεῖς λέγετε δτὶ ἐν Ἱεροσολύμοις ἔστιν ὁ τόπος ὅπου προσκυνεῖν δεῖ. **21** λέγει
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· 'Πίστευέ μοι, γύναι', δτὶ ἔρχεται ὥρα δτε οὔτε ἐν τῷ ὅρει
 τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί. **22** ὑμεῖς προσκυνεῖτε
 δο οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν δο οἴδαμεν, δτὶ ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ιουδαίων
 ἔστιν. **23** ἀλλὰ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἔστιν, δτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ
 προσκυνήσουσιν τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ, καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους
 ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν. **24** πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας
 αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. **25** λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· Οἶδα
 δτὶ Μεσσίας ἔρχεται, δο λεγόμενος χριστός· δταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν
 ἄπαντα. **26** λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Εγώ είμι, δο λαλῶν σοι.

27 Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἥλθαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Γέθαύμαζον δτι μετὰ
 γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπεν· Τί ζητεῖς; ἢ τι λαλεῖς μετ' αὐτῆς;
28 ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ λέγει
 τοῖς ἀνθρώποις· **29** Δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον δος εἶπε μοι πάντα Γόσα ἐποίησα·
 μήτι οὗτός ἔστιν ὁ χριστός; **30** ἔξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν.

31 ΓἘν τῷ μεταξὺ ἥρωτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· Ραββί, φάγε. **32** δο
 δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Εγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν ἦν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. **33** ἔλεγον οὖν
 οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους· Μή τις ἥνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; **34** λέγει αὐτοῖς ὁ
 Ἰησοῦς· Ἐμὸν βρῶμα ἔστιν ἵνα Γποιήσω τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ
 τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. **35** οὐχ ὑμεῖς λέγετε δτὶ Ἔτι τετράμηνός ἔστιν
 καὶ δο θερισμὸς ἔρχεται; ίδού λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ
 θεάσασθε τὰς χώρας δτὶ λευκαὶ εἰσιν πρὸς θερισμόν. ἥδη **36** Γὸ θερίζων μισθὸν
 λαμβάνει καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, Γἵνα ὁ σπείρων δμοῦ χαίρῃ καὶ

4:16 αὐτῷ WH NIV] + δο Ἰησοῦς Treg RP • τὸν ἄνδρα σου Treg NIV RP] σου
 τὸν ἄνδρα WH **17** αὐτῷ WH NIV] – Treg RP **20** προσκυνεῖν δεῖ WH Treg
 NIV] δεῖ προσκυνεῖν RP **21** Πίστευέ μοι, γύναι WH Treg NIV] Γύναι, πίστευέ
 μοι RP **25** ἄπαντα WH Treg NIV] πάντα RP **27** Γέθαύμαζον WH Treg NIV]
 Γέθαύμασαν RP **29** δσα Treg NIV RP] ἀ WH **31** ΓἘν WH Treg NIV] + δεῖ
 RP **34** ποιήσω WH Treg NIV] ποιῶ RP **36** δο WH Treg NIV] Καὶ δο RP • ἵνα
 WH Treg NIV] + καὶ RP

ὅ θερίζων. 37 ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος Γέστιν ἀληθινὸς ὅτι "Ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλλος ὁ θερίζων· 38 ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληγλύθατε.

39 Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαριτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης ὅτι Εἶπέν μοι πάντα Γά ἐποίησα. 40 ὡς οὖν ἥλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρῖται, ἡρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. 41 καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, 42 τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι Οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου.

43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν Γέκειθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· 44 αὐτὸς Γά γὰρ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρὶδι τιμὴν οὐκ ἔχει. 45 ὅτε οὖν ἥλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἔωρακότες Γόσα ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ αὐτοὶ γὰρ ἥλθον εἰς τὴν ἑορτήν.

46 Ἡλθεν οὖν Γάπλιν εἰς τὴν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὄδωρ οἶνον. καὶ ἦν τις βασιλικὸς οὗ ὁ υἱὸς ἡσθένει ἐν Καφαρναούμ. 47 οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς Ιουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ Γήρώτα ἵνα καταβῇ καὶ ιάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν, ἥμελλεν γὰρ ἀποθνήσκειν. 48 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν· Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε. 49 λέγει πρὸς αὐτὸν διὰ βασιλικός· Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. 50 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ. Γέπιστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ Γόνιν εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐπορεύετο. 51 ἥδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ὑπήντησαν Γαύτῳ λέγοντες ὅτι ὁ παῖς Γαύτῳ ζῇ. 52 ἐπύθετο οὖν τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν ἐν ᾧ κομψότερον ἔσχεν· ἐπίπαν οὖν αὐτῷ ὅτι Γέχθες ὥραν ἐβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. 53 ἔγνω οὖν

4:37 ἐστὶν WH Treg NIV] + ὁ RP 39 ἀ WH Treg NIV] ὅσα RP 42 κόσμου WH Treg NIV] + ὁ χριστός RP 43 ἐκεῖθεν WH Treg NIV] + καὶ ἀπῆλθεν RP 44 γὰρ WH Treg NIV] + ὁ RP 45 δόσα WH Treg NIV] ἀ RP 46 πάλιν WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP 47 ἡρώτα WH Treg NIV] + αὐτὸν RP 50 ἐπίστευσεν WH Treg NIV] καὶ ἐπίστευσεν RP • δν WH Treg NIV] ὡ RP 51 ὑπήντησαν WH Treg NIV] ἀπήντησαν RP • αὐτῷ WH NIV] + καὶ ἀπῆγγειλαν Treg RP • αὐτοῦ WH Treg NIV] σου RP 52 τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν WH Treg NIV] παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν RP • εἴπαν οὖν WH Treg NIV] Καὶ εἴπον RP • Γέχθες WH Treg NIV] Xθὲς RP

ὅ πατὴρ ὅτι ἐκείνη τῇ ὥρᾳ ἐν ᾧ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὁ υἱός σου ζῆ, καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. **54** τοῦτο ὅτε πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

5:1 Μετὰ ταῦτα ὅτι ἦν ἀρτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. **2** ἔστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ ἡ ἐπιλεγομένη Ἐβραϊστὶ Ἀηθεσδά, πέντε στοάς ἔχουσα· **3** ἐν ταύταις κατέκειτο ὁ πλῆθος τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ἔξηρῶν. **5** ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ ὁ τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ ἀνθρώπος· **6** τοῦτον ἴδων ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἥδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· Θέλεις ὑγιῆς γενέσθαι; **7** ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὄντωρ βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν φέρεται ἔρχομαι ἐγὼ ἂλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. **8** λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἔγειρε ἀφον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. **9** καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιῆς ὁ ἄνθρωπος καὶ ἤρε τὸν κράβαττον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει.

Ὕπερ δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. **10** ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· Σάββατόν ἔστιν, καὶ οὐκ ἔξεστίν σοι ἄφαι τὸν κράβαττον. **11** ὃς δὲ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Ο ποιήσας με ὑγιῆ ἐκεῖνός μοι εἶπεν Ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. **12** ἡρώτησαν οὖν αὐτόν· Τίς ἔστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι· Ἅρον καὶ περιπάτει; **13** ὃ δὲ οὐθεὶς οὐκ ἔδει τίς ἔστιν, ὁ γάρ Ἰησοῦς ἔξενευσεν ὅχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. **14** μετὰ ταῦτα εὐρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἰδε ὑγιῆς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν σοί τι γένηται. **15** ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀνήγγειλεν τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. **16** καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον

4:53 ὅτι WH] + ἐν Treg NIV RP • Ἰησοῦς WH Treg NIV] + ὅτι RP **54** δὲ WH Treg NIV] – RP **5:1** ἦν WH Treg NIV] + ἡ RP • ἀνέβη WH Treg NIV] + ὁ RP **2** Βηθεσδά Treg NIV RP] Βηθζαθά WH NA **3** πλῆθος WH Treg NIV] + πολὺ RP • ἔξηρῶν WH Treg NIV] + ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὄντας κίνησιν. **4** ἄγγελος γάρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασσεν τὸ ὄντωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὄντας, ὑγιῆς ἐγίνετο, φέρεται νοσήματι. RP **5** τριάκοντα Treg RP] + καὶ WH NIV • αὐτοῦ WH Treg NIV] – RP **8** Ἔγειρε WH Treg NIV] Ἔγειραι RP **10** καὶ WH Treg NIV] – RP • κράβαττον WH Treg RP] + σου NIV **11** δεῖ δὲ WH Treg] ὁ δὲ NIV; – RP **12** οὖν Treg RP] – WH NIV • Ἄρον WH NIV] + τὸν κράβαττόν σου Treg RP **14** σοὶ τι WH Treg NIV] τί σοι RP **15** ἀνήγγειλεν Treg NIV RP] εἶπεν WH

‘οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν’ ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. 17 ὁ γὰρ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· Ὁ πατήρ μου ἔως ἣρτι ἐργάζεται καγὼ ἐργάζομαι. 18 διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐξήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν θεόν, ἵσον ἕαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ.

19 Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἤλεγεν αὐτοῖς· Ἄμην ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ’ ἑαυτοῦ οὐδὲν ἐὰν μὴ τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἂν γὰρ ἀν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὅμοιώς ποιεῖ. 20 ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἂν αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἐργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. 21 ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. 22 οὐδένει γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ, 23 ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. 24 Ἄμην ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν.

25 Ἄμην ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ οἱ ἀκούσαντες ἡγήσουσιν. 26 ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ· 27 καὶ ἔξουσίαν ἔδωκεν τῷ υἱῷ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν. 28 μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ᾧ πάντες οἱ ἐν τοῖς μηνυμείοις ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς αὐτοῦ 29 καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως.

30 Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ’ ἐμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούων κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με.

31 Ἔὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής· 32 ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. 33 ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκε

5:16 οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν WH Treg NIV] τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἐξήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι RP 17 δὲ WH] + Ἰησοῦς Treg NIV RP 19 ἔλεγεν WH NIV] εἴπεν Treg RP • ἐὰν Treg NIV RP] ἀν WH 25 ἀκούσουσιν WH Treg NIV] ἀκούσονται RP • ζήσουσιν WH Treg NIV] ζήσονται RP 26 καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν WH Treg NIV] ἔδωκεν καὶ τῷ υἱῷ RP 27 αὐτῷ WH Treg NIV] + καὶ RP 28 ἀκούσουσιν WH Treg NIV] ἀκούσονται RP 29 δὲ Treg NIV RP] – WH 30 με WH Treg NIV] + πατρός RP

τῇ ἀληθείᾳ· 34 ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. 35 ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὃ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἡθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὅραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ· 36 ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν Γμείζω τοῦ Ἰωάννου, τὰ γὰρ ἔργα ἃ γέδωκέν μοι ὁ πατήρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκεν, 37 καὶ ὁ πέμψας με πατήρ Γέκεῖνος μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ. οὕτε φωνὴν αὐτοῦ ‘πώποτε ἀκηκόατε’ οὕτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε, 38 καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε ‘ἐν ὑμῖν μένοντα’, ὅτι δὲ ἀπέστειλεν ἐκεῖνος τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε.

39 Ἐραυνᾶτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ· 40 καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με ἵνα ζωὴν ἔχητε. 41 δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω, 42 ἀλλὰ ἔγνωκα ὑμᾶς ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. 43 ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὄνόματι τοῦ πατρός μου καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἀλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὄνόματι τῷ ιδίῳ, ἐκεῖνον λήμψεσθε. 44 πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρ’ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε; 45 μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς, εἰς δὲν ὑμεῖς ἥλπίκατε. 46 εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωϋσεῖ, ἐπιστεύετε ἀλλ’ ἐμοί, περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. 47 εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύσετε;

6:1 Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος. 2 ‘ἡκολούθει δὲ’ αὐτῷ ὅχλος πολὺς, ὅτι Γέθεώρουν τὰ σημεῖα ἀ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. 3 ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ Γόρος Ἰησοῦς, καὶ ἐκεὶ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. 4 ἦν δὲ ἔγγυς τὸ πάσχα, ἡ ἕορτὴ τῶν Ιουδαίων. 5 ἐπάρας οὖν ‘τοὺς ὁφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς’ καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὅχλος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λέγει ‘πρὸς Φλίππον· Πόθεν Γάγοράσωμεν ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι; 6 τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν, αὐτὸς γὰρ ἦδει τί ἔμελλεν

5:36 μείζω WH NIV RP] μείζων Treg • δέδωκέν WH Treg NIV] ἔδωκέν RP • ἢ WH Treg NIV] + ἐγὼ RP 37 ἐκεῖνος WH Treg NIV] αὐτὸς RP • πώποτε ἀκηκόατε WH Treg NIV] ἀκηκόατε πώποτε RP 38 ἐν ὑμῖν μένοντα WH Treg NIV] μένοντα ἐν ὑμῖν RP 6:2 ἡκολούθει δὲ WH Treg NIV] καὶ ἡκολούθει RP • ἐθεώρουν WH Treg NIV] ἑώρων αὐτοῦ RP 3 δόρος WH Treg NIV] + ὁ RP 5 τοὺς ὁφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς WH Treg NIV] ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὁφθαλμοὺς RP • πρὸς WH Treg NIV] + τὸν RP • ἀγοράσωμεν WH Treg NIV] ἀγοράσομεν RP

ποιεῖν. **7** ἀπεκρίθη ὁ αὐτῷ Φίλιππος· Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς ἵνα ἔκαστος βραχύ ὅτι λάβῃ. **8** λέγει αὐτῷ εἰς ἑκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου· **9** Ἐστιν ὁ παιδάριον ὃδε ὁ ὃς ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψώρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους; **10** ἡ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. ἀνέπεσαν οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡς πεντακισχίλιοι. **11** ἔλαβεν ὁ οὗν τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ εὐχαριστήσας ὁ διέδωκεν τοῖς ἀνακειμένοις, ὅμοιώς καὶ ἐκ τῶν ὀψώριών δυον ἥθελον. **12** ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται. **13** συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων ἀ τὸν ἐπερίσσευσαν τοῖς βεβρωκόσιν. **14** οἱ οὖν ἀνθρωποι ιδόντες ὁ ἐποίησεν σημεῖον· ἔλεγον ὅτι Οὔτος ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.

15 Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἀρπάζειν αὐτὸν ἵνα ποιήσωσιν βασιλέα ἀνεχώρησεν ὁ πάλιν εἰς τὸ ὅρος αὐτὸς μόνος.

16 Ὡς δὲ ὁψία ἐγένετο κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, **17** καὶ ἐμβάντες ἐπὶ πλοῖον ἥρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καφαρναούμ. καὶ σκοτία ἥδη ἐγεγόνει καὶ ὁ οὕπω ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, **18** ἥτε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος ὁ διεγείρετο. **19** ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἴκοσι πέντε ἡ τριάκοντα θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. **20** ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Εγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. **21** ἥθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως ἐγένετο τὸ πλοῖον ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἥν ὑπῆγον.

6:7 αὐτῷ WH Treg RP] + ὁ NIV • **ἔκαστος** WH Treg NIV] + αὐτῶν RP • **τι** RP NIV] – WH Treg **9 παιδάριον** WH Treg NIV] + ἐν RP • **ὅς** WH Treg NIV] ὁ RP **10 εἶπεν** WH Treg NIV] + δὲ RP • **ώς** WH Treg NIV] ὡσεὶ RP **11 οὖν** WH Treg NIV] δὲ RP • **διέδωκεν** WH Treg NIV] + τοῖς μαθηταῖς οἱ δὲ μαθηταὶ RP **13 ἐπερίσσευσαν** WH Treg NIV] ἐπερίσσευσεν RP **14 δὲ** ἐποίησεν σημεῖον Treg NIV RP] ἀ ἐποίησεν σημεῖα WH • **ἔλεγον** WH Treg NIV] ὁ Ἰησοῦς ἔλεγον RP **15 ποιήσωσιν** WH Treg NIV] + αὐτὸν RP • **πάλιν** WH Treg NIV] – RP **17 εἰς** WH Treg NIV] + τὸ RP • **οὕπω** WH Treg NIV] οὐκ RP **18 διεγέρετο** WH Treg NIV] διηγείρετο RP **21 ἐγένετο** τὸ πλοῖον WH Treg NIV] τὸ πλοῖον ἐγένετο RP

22 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἔκει εἰ μὴ ἕν, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον· **23** ὁ ἀλλὰ ἥλθεν πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὃπου ἔφαγον τὸν ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου. **24** ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἔκει οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοιάρια καὶ ἥλθον εἰς Καφαρναοῦμ **ζητοῦντες** τὸν Ἰησοῦν.

25 Καὶ εὐρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης εἶπον αὐτῷ· Ῥαββί, πότε ὥδε γέγονας; **26** ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἄμην ἀμὴν λέγω ὑμῖν, **ζητεῖτε** με οὐχ ὅτι εἶδετε σημεῖα ἀλλ’ ὅτι ἔφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἔχορτάσθητε· **27** ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ νίὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει, τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ θεός. **28** εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Τί ποιῶμεν ἵνα ἐργαζόμεθα τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; **29** ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο ἔστιν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ ἵνα **πιστεύητε** εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἔκεινος. **30** εἶπον οὖν αὐτῷ· Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἰδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ; **31** οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἔστιν γεγραμμένον· Ἀρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. **32** εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Άμην ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωϋσῆς ὁ δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ’ ὁ πατὴρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν· **33** ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἔστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. **34** εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον.

35 **Ἐίπεν** αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρὸς ἐμὲ οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσει πώποτε. **36** ἀλλ’ εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐωράκατέ με καὶ οὐ πιστεύετε. **37** πᾶν δὲ δίδωσιν μοι ὁ πατὴρ πρὸς ἐμὲ ἥξει, καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω, **38** ὅτι καταβέβηκα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με· **39** τοῦτο δέ ἔστιν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός

6:22 εἶδον WH Treg NIV] ἴδων RP • **ἐν** WH Treg NIV] + ἔκεινο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ RP • **πλοῖον** WH Treg NIV] πλοιάριον RP **23 ἀλλὰ** WH Treg] ἄλλα NIV; ἄλλα δὲ RP • **πλοιάρια** Treg NIV RP] πλοῖα WH **24 πλοιάρια** WH Treg NIV] πλοῖα RP **29 δέδωκεν** NIV RP] ἔδωκεν WH Treg **35 Εἴπεν** WH Treg NA] πιστεύσητε RP **32 δέδωκεν** NIV RP] πιστεύετε WH Treg **35 Εἴπεν** WH Treg NA] + οὖν NIV; + δὲ RP • **ἐμὲ** WH Treg NIV] με RP • **διψήσει** WH Treg NIV] διψήσῃ RP **37 με** WH Treg RP] ἐμὲ NIV **38 ἀπὸ** WH Treg NIV] ἐκ RP

Γ με ἵνα πᾶν δέδωκέν μοι μὴ ἀπολέσω ἔξ αὐτοῦ ἀλλὰ ἀναστήσω Γ αὐτὸ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. **40** τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου ἵνα πᾶς δ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν γέγων τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

41 Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶπεν· Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, **42** καὶ ἔλεγον· Οὐχ οὗτος ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσῆφ, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς γεννᾶται ὅτι Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; **43** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Μή γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. **44** οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός γε ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν, καὶ γὰρ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. **45** ἐστιν γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· Καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ θεοῦ· γε τὰς ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται πρὸς γέμε. **46** οὐχ ὅτι τὸν πατέρα ἑώρακέν τις εἰ μὴ ὁ ὥν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος ἑώρακεν τὸν πατέρα. **47** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων ἔχει ζωὴν αἰώνιον. **48** Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· **49** οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα· καὶ ἀπέθανον. **50** οὗτος ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων ἵνα τις ἔξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. **51** Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὃ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου γέζεται εἰς τὸν αἰώνα, καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἔγω δώσω ἡ σάρξ μού ἐστιν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

52 Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα γε αὐτοῦ φαγεῖν; **53** εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίνετε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν οὐατοῖς. **54** ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ γὰρ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. **55** ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθής ἐστι βρῶσις, καὶ τὸ αἷμα μου

6:39 με WH Treg NIV] + πατρός RP • **αὐτὸ** WH Treg RP] + ἐν NIV **40 γάρ** WH Treg NIV] δέ RP • **πατρός μου** WH Treg NIV] πέμψαντός με RP • **ἔγω** WH Treg RP] + ἐν NIV **42 Οὐχ** WH Treg • **νῦν** WH Treg NIV] οὖν RP • **λέγει** WH Treg NIV] + οὗτος RP **43 ἀπεκρίθη** WH Treg NIV] + οὖν δ RP **44 με** WH Treg NIV] ἐμέ RP **45 πᾶς** WH Treg NIV] + οὖν RP • **ἀκούσας** WH Treg NIV] ἀκούων RP • **ἐμέ** WH Treg NIV] με RP **46 ἑώρακέν τις** WH Treg NIV] τις ἑώρακεν RP **47 πιστεύων** WH NIV] + εἰς ἐμέ Treg RP **49 ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα** WH Treg NIV] τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ RP **51 γέζεται** WH NIV] γέζεται Treg RP • **ἐστιν** WH Treg NIV] + ἦν ἔγω δώσω RP **52 αὐτοῦ** WH NIV] – Treg RP **55 ἀληθής** WH Treg NIV] ἀληθῶς RP

Ἐάληθής ἐστι πόσις. **56** ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἔμοι μένει κάγὼ ἐν αὐτῷ. **57** καθὼς ἀπέστειλέν με δὲ ζῶν πατήρ κάγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ δὲ τρώγων με κάκεῖνος Γέζει δι' ἐμέ. **58** οὗτός ἐστιν δὲ ἅρτος δὲ Γέζει οὐρανοῦ καταβάσι, οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ Γπατέρες καὶ ἀπέθανον· δὲ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον Γέζει εἰς τὸν αἰῶνα. **59** ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καφαρναούμ.

60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπαν· Σκληρός ἐστιν ὁ λόγος οὗτος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; **61** εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ δῆτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; **62** ἐάν οὖν θεωρήτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; **63** τὸ πνεῦμα ἐστιν τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σάρξ οὐκ ὡφελεῖ οὐδέν· τὰ ρήματα ἡ ἐγὼ Γλελάληκα ὑμῖν πνεῦμα ἐστιν καὶ ζωή ἐστιν. **64** ἀλλὰ εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἵ οὐ πιστεύουσιν. ἥδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν. **65** καὶ ἔλεγεν· Διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν δῆτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με ἐάν μὴ ἡ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ Γπατρός.

66 Ἐκ τούτου πολλοὶ Γέξι τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον· εἰς τὰ δόπιστα καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. **67** εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; **68** Γάπεκρίθη αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ρήματα ζωῆς αἰώνιου ἔχεις, **69** καὶ ὑμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν δῆτι σὺ εἶ δὲ Γάγιος τοῦ Θεοῦ. **70** ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἔξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν εἴς διάβολός ἐστιν. **71** ἔλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος ΓΙσκαριώτου· οὗτος γὰρ ἔμελλεν παραδιδόναι αὐτόν· Γεῖς ἐκ τῶν δώδεκα.

6:55 Ἐάληθής WH Treg NIV] ἀληθῶς RP **57** Γέζει WH Treg NIV] Γέζεται RP **58** ἐξ WH Treg NIV] ἐκ τοῦ RP • πατέρες WH Treg NA] + ὑμῶν τὸ μάννα NIV RP • Γέζει WH Treg NIV] Γέζεται RP **60** δὲ λόγος οὗτος WH Treg NIV] οὗτος δὲ λόγος RP **63** λελάληκα WH Treg NIV] λαλῶ RP **65** πατρός WH Treg NIV] + μου RP **66** ἐκ WH Treg NIV] – RP • τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον WH Treg NIV] ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ RP **68** ἀπεκρίθη WH Treg NIV] + οὖν RP **69** Γάγιος WH Treg NIV] χριστὸς δὲ υἱὸς RP • Θεοῦ WH Treg NIV] + τοῦ Γάντος RP **71** ΓΙσκαριώτου WH Treg NIV] ΓΙσκαριώτην RP • παραδιδόναι αὐτόν WH Treg NIV] αὐτόν παραδιδόναι RP • εἴς WH Treg NIV] + ὧν RP

7:1 Καὶ μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, οὐ γάρ ἥθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἔζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. **2** ἦν δὲ ἔγγυς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. **3** εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· Μετάβηθι ἐντεῦθεν καὶ ὑπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου τὸ θεωρήσουσιν τὸ σοῦ τὰ ἔργα ἡ ποιεῖς. **4** οὐδεὶς γάρ τι ἐν κρυπτῷ ποιεῖ καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἰναι· εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. **5** οὐδὲ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. **6** λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οἱ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὕπω πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτε ἐστιν ἔτοιμος. **7** οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. **8** ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτήν· ἐγὼ γοῦν ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ ἐμὸς καιρὸς οὕπω πεπλήρωται. **9** ταῦτα γὰρ εἰπὼν γάρ αὐτὸς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

10 Ός δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἑορτήν, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη, οὐ φανερῶς ἀλλὰ ὡς ἐν κρυπτῷ. **11** οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἔζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἔλεγον· Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; **12** καὶ γογγυσμὸς περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι Ἀγαθός ἐστιν, ἄλλοι γὰρ ἐλέγον· Οὐ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. **13** οὐδεὶς μέντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

14 Ἡδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης ἡ ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκεν. **15** ἐθαύμαζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· Πῶς οὗτος γράμματα οἴδεν μὴ μεμαθηκώς; **16** ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς· Γότε Ἰησοῦς καὶ εἰπεν· Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἐστιν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με· **17** εάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. **18** ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ιδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτὸν οὗτος ἀληθῆς ἐστιν καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστιν.

7:1 μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς WH Treg NIV] περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα RP **3** θεωρήσουσιν WH Treg NIV] θεωρήσωσιν RP • **σοῦ τὰ ἔργα** WH Treg NA] τὰ ἔργα σου RP; τὰ ἔργα NIV **4** τι ἐν κρυπτῷ WH Treg NIV] ἐν κρυπτῷ τι RP **8** ἑορτήν WH Treg NIV] + ταύτην RP • **οὐκ** Treg NA] οὕπω WH NIV RP • **ἐμὸς καιρὸς** WH Treg NIV] καιρὸς ὁ ἐμὸς RP **9** δὲ WH NIV RP] – Treg • **αὐτὸς** Treg NIV] αὐτοῖς WH RP **10** εἰς τὴν ἑορτήν τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη WH Treg NIV] τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτήν RP **12** περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς WH Treg NIV] πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν RP • δὲ WH Treg NIV] – RP **14** ἀνέβη WH Treg NIV] + δ RP **15** ἐθαύμαζον οὖν WH Treg NIV] Καὶ ἐθαύμαζον RP **16** δ NIV RP] – WH Treg

19 Οὐ Μωϋσῆς ὁ δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἔξι ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; **20** ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος· Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; **21** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· "Ἐν ἔργον ἐποίησα καὶ πάντες θαυμάζετε. **22** διὰ τοῦτο Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν—οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋσέως ἐστὶν ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων— καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἀνθρωπον. **23** εἰ περιτομὴν Γλαμβάνει ἀνθρωπος ἐν σαββάτῳ ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωϋσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἀνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; **24** μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν Γκρίνετε.

25 Ἐλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; **26** καὶ ἵδε παρρησία λαλεῖ καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν· μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἀρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός; **27** ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν· ὃ δὲ χριστὸς ὅταν ἔρχηται οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν. **28** ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων· Κάμε οἴδατε καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὁν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· **29** ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι κάκεΐνος με ἀπέστειλεν. **30** ἔζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὕπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. **31** ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, καὶ Γέλεγον· Ο χριστὸς ὅταν ἔλθῃ Γ μὴ πλείονα Γ σημεῖα ποιήσει ὡν οὗτος ἐποίησεν;

32 Ἡκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν ὅντις ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὑπηρέτας· ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. **33** εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· "Ἐτι 'χρόνον μικρὸν' μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. **34** ζητήσετε με καὶ οὐχ Γεύρήσετέ, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. **35** εἶπον οὖν οἱ Ιουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς· Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσουμεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἐλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς Ἐλληνας; **36** τίς ἐστιν ὁ λόγος οὗτος·

7:19 δέδωκεν NIV RP] ἔδωκεν WH Treg 20 ὄχλος WH Treg NIV] + καὶ εἶπεν RP 23 λαμβάνει Treg NIV RP] + ὁ WH 24 κρίνετε WH Treg NIV] κρίνατε RP 26 ἐστιν WH Treg NIV] + ἀληθῶς RP 31 ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ WH Treg NIV] Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου RP • Γέλεγον WH Treg NIV] + ὅτι RP • μὴ WH Treg NIV] μήτι RP • σημεῖα WH Treg NIV] + τούτων RP 32 οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὑπηρέτας WH Treg NIV] υπηρέτας οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς RP 33 χρόνον μικρὸν WH Treg NIV] μικρὸν χρόνον RP 34 εὑρήσετέ Treg RP] + με WH NIV 36 ὁ λόγος οὗτος WH Treg NIV] οὗτος ὁ λόγος RP

ὅν εἶπε· Ζητήσετέ με καὶ οὐχ ἁεύρήσετέ, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἔλθεῖν;

37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς είστηκει ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔκραξεν λέγων· Ἔάν τις διψᾷ ἔρχεσθω πρός με καὶ πινέτω. 38 ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. 39 τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ τοῦ πνεύματος ὃ οὐχ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύσαντες εἰς αὐτόν· οὕπω γάρ ἦν πνεῦμα, ὅτι Ἰησοῦς πούδέπω ἐδοξάσθη.

40 Ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν ἀκούσαντες τῶν λόγων τούτων ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης· 41 ἄλλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ὁ χριστός· ὅτι δὲ ἔλεγον· Μή γάρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ χριστὸς ἔρχεται; 42 οὐχ ἡ γραφὴ εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυὶδ, καὶ ἀπὸ Βηθλέεμ τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαυὶδ, ἔρχεται ὁ χριστός; 43 σχίσμα οὖν ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ δι’ αὐτόν. 44 τινὲς δὲ ἥθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ’ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ’ αὐτὸν τὰς χεῖρας.

45 Ἡλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· Διὰ τί οὐκ ἡγάγετε αὐτόν; 46 ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται· Οὐδέποτε ἐλάλησεν οὔτως· ἄνθρωπος. 47 ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι· Μή καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; 48 μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; 49 ἀλλὰ ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπάρατοι εἰσιν. 50 λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν πρότερον, εἴς ὃν ἐξ αὐτῶν· 51 Μή ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον ἐὰν μὴ ἀκούσῃ πρῶτον παρ’ αὐτοῦ· 52 ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν

7:36 εὑρήσετέ Treg RP] + με WH NIV 39 οὖν WH Treg RP] δ NIV • πιστεύσαντες WH Treg NIV] πιστεύοντες RP • πνεῦμα WH NA] + ἄγιον Treg RP; + δεδομένον NIV • οὐδέπω NIV RP] οὕπω WH Treg 40 Ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν WH Treg NIV] Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου RP • τῶν λόγων τούτων WH Treg NIV] τὸν λόγον RP • ἔλεγον Treg NIV RP] + ὅτι WH 41 οἱ δὲ WH Treg NIV] Ἄλλοι RP 42 οὐχ WH Treg NIV] Οὐχὶ RP • ἔρχεται ὁ χριστός WH Treg NIV] ὁ χριστὸς ἔρχεται RP 43 ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ WH Treg NIV] ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο RP 44 ἐπέβαλεν NIV RP] ἐβαλεν WH Treg 46 ἐλάλησεν οὔτως WH Treg NIV] οὔτως ἐλάλησεν RP • ἄνθρωπος WH NIV] + ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος Treg RP 49 ἐπάρατοι WH Treg NIV] ἐπικατάρατοι RP 50 ἐλθὼν WH Treg NIV] + νυκτὸς RP • πρότερον WH Treg] τὸ πρότερον NIV; - RP 51 πρῶτον παρ’ αὐτοῦ WH Treg NIV] παρ’ αὐτοῦ πρότερον RP

αὐτῷ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἴ; ἐραύνησον καὶ ἴδε ὅτι ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης ὁ οὐκ ἐγείρεται.

8:12 Πάλιν οὖν αὐτοῖς ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς· λέγων· Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ’ ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. **13** εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι· Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. **14** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Κἀν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἔστιν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οὗτος πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι· ἡ ποῦ ὑπάγω. **15** ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. **16** καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθινή ἔστιν, ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ’ ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. **17** καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἔστιν. **18** ἐγὼ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. **19** ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Ποῦ ἔστιν ὁ πατήρ σου; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ἤδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ἤδειτε. **20** ταῦτα τὰ ρήματα ἐλάλησεν ἐν

7:52 ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης WH Treg NIV] προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας RP • ἐγείρεται WH Treg NIV] ἐγγέρται RP; + 7:53-8:11 RP: 53 καὶ ἐπορεύθη ἔκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· 8:1 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὅρος τῶν Ἐλαιῶν. 2 Ὁρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἥρχετο· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. 3 ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ καταλήφθεισαν· καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσω, 4 λέγουσιν αὐτῷ, πειράζοντες· Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατελήφθη ἐπ’ αὐτοφόρῳ μοιχευομένη. 5 ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις; 6 τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν, μὴ προσποιούμενος. 7 ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνακύψας εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, πρῶτον ἐπ’ αὐτὴν τὸν λίθον βαλέτω. 8 καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. 9 οἱ δέ, ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἔξήρχοντο εἰς καθ’ εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὖσα. 10 ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός, εἶπεν αὐτῇ· Ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; Οὐδείς σε κατέκρινεν; 11 ἡ δὲ εἶπεν· Οὐδείς, κύριε. εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς· Οὐδὲ ἐγὼ σε κρίνω· πορεύον καὶ μηκέτι ἀμάρτανε. **8:12 ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς** WH Treg NIV] ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν RP • ἐμοὶ NIV RP] μοι WH Treg 14 ἡ WH Treg NIV] καὶ RP 16 ἀληθινή WH Treg NIV] ἀληθής RP 19 ἀν ἤδειτε WH Treg NIV] ἤδειτε ἀν RP 20 ἐλάλησεν WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP

τῷ γαζοφυλακίῳ διδάσκων ἐν τῷ Ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὕπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

21 Εἶπεν οὖν πάλιν Γαύτοῖς· Εγὼ ὑπάγω καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἔγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. **22** ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτὸν ὅτι λέγει· "Οπου ἔγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; **23** καὶ Γέλεγεν αὐτοῖς· Τιμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἔγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τούτου τοῦ κόσμου· ἐστέ, ἔγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. **24** εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἔγω εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν. **25** ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Σὺ τίς εἶ; Γέλεγεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Τὴν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν; **26** πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθῆς ἐστιν, καγὼ ἂν ἤκουσα παρ' αὐτοῦ ταῦτα Γαλατῶ εἰς τὸν κόσμον. **27** οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. **28** εἶπεν Γοῦν ὁ Ἰησοῦς· "Οταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἔγω εἰμι, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ πατήρ ταῦτα λαλῶ. **29** καὶ ὁ πέμψας με μετ' ἐμοῦ ἐστιν· οὐκ ἀφῆκέν με Γμόνον, ὅτι ἔγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε. **30** ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

31 Γέλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους· Εἳναι ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μού ἐστε, **32** καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἔλευθερώσει ὑμᾶς. **33** ἀπεκρίθησαν πρὸς αὐτόν· Σπέρμα Ἀβραάμ ἔσμεν καὶ οὐδὲνὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις ὅτι Ἐλεύθεροι γενήσεσθε;

34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἄμην ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν δοῦλός ἐστιν τῆς ἀμαρτίας· **35** ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· Γότι δέ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. **36** ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἔλευθερώσῃ, ὄντως ἔλεύθεροι ἔσεσθε. **37** οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἔστε· ἀλλὰ ζητεῖτε με

8:21 αὐτοῖς WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **23** ἔλεγεν WH Treg NIV] εἶπεν RP • τούτου τοῦ κόσμου WH Treg NIV] τοῦ κόσμου τούτου RP **25** εἶπεν WH Treg NIV] Καὶ εἶπεν RP • ὅτι Treg NIV RP] ὅτι WH **26** λαλῶ WH Treg NIV] λέγω RP **28** οὖν WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP NA • πατήρ WH Treg NIV] + μου RP **29** μόνον WH Treg NIV] ὁ πατήρ RP **33** πρὸς αὐτόν WH Treg NIV] αὐτῷ RP **35** ὁ WH Treg RP NA] + δὲ NIV

ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. **38** Ἐάν ἐγὼ ἔώρακα παρὰ τῷ πατρὶ λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ἀνήκούσατε· παρὰ τοῦ πατρὸς ποιεῖτε.

39 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραὰμ ἐστιν. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραὰμ Γέστε, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραὰμ Γέποιεῖτε· **40** νῦν δὲ ζητεῖτε με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον δις τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα ἦν ἡκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν. **41** ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. Γεῖπαν αὐτῷ· Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννήμεθα· ἔνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν. **42** Γεῖπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν ἡγαπᾶτε ἀν ἐμέ, ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἥκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. **43** διὰ τί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. **44** ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀλήθειᾳ οὐκ ἔστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ιδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἔστιν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. **45** ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετε μοι. **46** τίς ἔξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἀμαρτίας; Γεῖ ποτὲ ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετε μοι; **47** ὁ ὥν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ.

48 Γεῖπεν Ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· Οὐ καλῶς λέγομεν ὑμεῖς ὅτι Σαμαρίτης εἴ σὺ καὶ δαιμόνιον ἔχεις; **49** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετε με. **50** ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. **51** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν ἐμὸν λόγον τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰώνα. **52** Γεῖπον αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις· Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσηται θανάτου εἰς τὸν αἰώνα. **53** μὴ σὺ μείζων εἴ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραὰμ, ὅστις ἀπέθανεν; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα Γεσαευτὸν ποιεῖς; **54** ἀπεκρίθη

8:38 Ἐάν ᐃ WH Treg NIV] Ἐγὼ ὁ RP • πατρὶ WH Treg NIV] + μου RP • ἀνήκούσατε WH Treg NIV] δέ ἐωράκατε RP • τοῦ πατρὸς WH Treg NA] + ὑμῶν NIV; τῷ πατρὶ ὑμῶν RP. **39** ἐστε WH Treg NA] ἦτε NIV RP • ἐποιεῖτε Treg NIV RP] ποιεῖτε WH. **41** εἶπαν WH Treg NIV] + οὖν RP NA • οὐ γεγεννήμεθα NIV RP] οὐκ ἐγεννήθημεν WH Treg. **42** εἶπεν WH Treg NIV] + οὖν RP. **44** οὐκ ἔστηκεν WH NIV] οὐχ ἔστηκεν Treg RP. **46** εἰ WH Treg NIV] + δὲ RP. **48** Ἀπεκρίθησαν WH Treg NIV] + οὖν RP. **51** ἐμὸν λόγον WH Treg NIV] λόγον τὸν ἐμὸν RP. **52** εἶπον WH Treg] + οὖν NIV RP. **53** σεαυτὸν WH Treg NIV] + σὺ RP

Ίησοῦς· Ἐὰν ἐγὼ τὸ δοξάσω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν εἶστιν· εἶστιν δὲ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι θεὸς ὁ ήμῶν ἐστιν, **55** καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν· καὶ εἰπὼ οὕτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος τῷ ήμῶν ψεύστης· ἀλλὰ οἶδα αὐτὸν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. **56** Άβραάμ δὲ πατὴρ ὑμῶν ἡγαλλιάσατο ἵνα ἰδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν, καὶ εἰδὲν καὶ ἐχάρη. **57** εἶπον οὖν οἱ Ιουδαῖοι πρὸς αὐτόν· Πεινήκοντα ἔτη οὕπω ἔχεις καὶ Άβραάμ ἐώρακας; **58** εἶπεν τὸ αὐτοῖς Ίησοῦς· Ἄμην ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Άβραάμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμί. **59** ἥραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν· Ίησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ Γέροῦ.

9:1 Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. **2** καὶ ἤρωτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· Ῥαββί, τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ; **3** ἀπεκρίθη Ίησοῦς· Οὔτε οὗτος ἡμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ’ ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. **4** ὁ ήμᾶς δεῖ ἔργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νὺξ ὅτε οὐδεὶς δύναται ἔργάζεσθαι. **5** ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὡς, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. **6** ταῦτα εἰπὼν ἔπιτυσεν χαμαὶ καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισεν τὸ αὐτοῦ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὁδοφθαλμούς, **7** καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὑπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ (ὅτι ἔρμηνεύεται Ἀπεσταλμένος). ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθεν βλέπων. **8** οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι προσαίτης ἦν ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν; **9** ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἐστιν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον· Οὐχί, ἀλλὰ ὁ μοιος αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν ὅτι Ἔγώ εἰμι. **10** ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Πῶς ἡνεῳχθησάν σου οἱ ὁδοφθαλμοί; **11** ἀπεκρίθη· ἐκεῖνος· Ὁ ἄνθρωπος ὁ λεγόμενος Ίησοῦς πηλὸν ἐποίησεν καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὁδοφθαλμούς καὶ εἶπέν μοι ὅτι

8:54 δοξάσω WH Treg NIV] δοξάζω RP • **ἡμῶν** Treg NIV RP] ὑμῶν WH **55 ὑμῖν** WH Treg NIV] ὑμῶν RP **58 αὐτοῖς** WH Treg NIV] + δ RP **59 Ἱεροῦ** WH Treg NIV] + διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν καὶ παρῆγεν οὕτως RP **9:4 ἡμᾶς** WH Treg NIV] Ἐμὲ RP **6 ἐπέχρισεν** Treg NIV RP] ἐπέθηκεν WH • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] - RP • **ὁδοφθαλμούς** WH Treg NIV] + τοῦ τυφλοῦ RP **8 προσαίτης** WH Treg NIV] τυφλὸς RP **9 ἔλεγον Οὐχί ἄλλα** WH Treg NIV] δὲ ὅτι RP **10 Πῶς** Treg RP] + οὖν WH NIV **11 ἐκεῖνος** WH Treg NIV] + καὶ εἶπεν RP • **Ο ἄνθρωπος ὁ** WH Treg NIV] Ἀνθρωπος RP • **ὅτι** WH Treg NIV] - RP

“Υπαγε εἰς τὸν Σιλωάμ καὶ νίψαι· ἀπελθὼν γοῦν καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα.
12 καὶ εἶπαν· Αὐτῷ· Ποῦ ἔστιν ἔκεινος; λέγει· Οὐκ οἶδα.

13 Ἀγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους τὸν ποτε τυφλόν. 14 ἦν δὲ σάββατον ἐν ἡμέρᾳ τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. 15 πάλιν οὖν ἡρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Πηλὸν ἐπέθηκέν μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. 16 ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· Ὁὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἀνθρωπος, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. Ὅτιοι ἔλεγον· Πῶς δύναται ἀνθρωπος ἀμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. 17 λέγουσιν γοῦν τῷ τυφλῷ πάλιν· Τί σὺ λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἡνέῳξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν ὅτι Προφήτης ἔστιν.

18 Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι ἦν τυφλὸς· καὶ ἀνέβλεψεν, ἔως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος· 19 καὶ ἡρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες· Οὗτός ἔστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν βλέπει ἄρτι; 20 ἀπεκρίθησαν γοῦν οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπαν· Οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἔστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη· 21 πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἴδαμεν, ἢ τίς ἡνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· αὐτὸν ἐρωτήσατε, ἡλικίαν ἔχει·, αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει. 22 ταῦτα εἶπαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους, ἵδη γάρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ἔάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. 23 διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπαν ὅτι Ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐπερωτήσατε.

24 Ἐφώνησαν οὖν τὸν ἀνθρωπὸν ἐκ δευτέρου· ὃς ἦν τυφλὸς καὶ εἶπαν αὐτῷ· Δός δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι οὗτος ὁ ἀνθρωπὸς ἀμαρτωλός

9:12 τὸν WH Treg NIV] τὴν κολυμβήθραν τοῦ RP • οὖν WH Treg NIV] δὲ RP 12 καὶ εἶπαν WH Treg NIV] Εἶπον οὖν RP 14 ἐν ἡμέρᾳ WH Treg NIV] ὅτε RP 16 Οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἀνθρωπὸς WH Treg NIV] Οὗτος ὁ ἀνθρωπὸς οὐκ ἔστιν παρὰ τοῦ θεοῦ RP • ἄλλοι Treg RP] + δὲ WH NIV 17 οὖν WH Treg NIV] – RP • Τί σὺ WH Treg NIV] Σὺ τί RP 18 ἦν τυφλὸς WH Treg NIV] τυφλὸς ἦν RP • τοῦ ἀναβλέψαντος WH Treg RP NA] – NIV 19 βλέπει ἄρτι WH Treg NIV] ἄρτι βλέπει RP 20 οὖν WH Treg NIV] δὲ αὐτοῖς RP 21 αὐτὸν ἐρωτήσατε ἡλικίαν ἔχει WH Treg NIV] αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει αὐτὸν ἐρωτήσατε RP 23 ἐπερωτήσατε WH NIV] ἐρωτήσατε Treg RP 24 τὸν ἀνθρωπὸν ἐκ δευτέρου WH Treg NIV] ἐκ δευτέρου τὸν ἀνθρωπὸν RP • οὗτος ὁ ἀνθρωπὸς WH NIV] ὁ ἀνθρωπὸς οὗτος Treg RP

ἐστιν. **25** ἀπεκρίθη οὖν ὁ ἐκεῖνος· Εἰ ἀμαρτωλός ἐστιν οὐκ οἶδα· ἐν οἷδα ὅτι τυφλὸς ὁν ἄρτι βλέπω. **26** εἶπον ὁ οὖν αὐτῷ· Τί ἐποίησέν σοι; πῶς ἥνοιξέν σου τοὺς ὄφθαλμούς; **27** ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Εἶπον ύμιν ἡδη καὶ οὐκ ἥκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; **28** ἐλοιδόρησαν αὐτὸν καὶ εἶπον· Σὺ μαθητής εἶ· ἐκείνου, ὑμεῖς δὲ τοῦ Μωϋσέως ἐσμὲν μαθηταί· **29** ὑμεῖς οἶδαμεν ὅτι Μωϋσεῖ λελάηκεν ὁ θεός, τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν. **30** ἀπεκρίθη ὁ ἀνθρώπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐν τούτῳ γὰρ τὸ θαυμαστόν ἐστιν ὅτι ύμεις οὐκ οἶδατε πόθεν ἐστίν, καὶ ἥνοιξέν μου τοὺς ὄφθαλμούς. **31** Οἶδαμεν ὅτι ἀμαρτωλῶν ὁ θεός οὐκ ἀκούει, ἀλλ ἔάν τις θεοσεβῆς ἡ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ τούτου ἀκούει. **32** ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἥκούσθη ὅτι ἡνέῳξέν τις ὄφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου· **33** εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἥδύνατο ποιεῖν οὐδέν. **34** ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Ἐν ἀμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἔξεβαλον αὐτὸν ἔξω.

35 Ὁ Ήκουσεν Ἰησοῦς ὅτι ἔξεβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ εύρων αὐτὸν ὁ ἐπεν· Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; **36** ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· Καὶ τίς ἐστιν, κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; **37** ὁ ἐπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Καὶ ἔώρακας αὐτὸν καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σου ἐκεῖνός ἐστιν. **38** ὁ δὲ ἔφη· Πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. **39** καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἥλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. **40** Ὡκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες, καὶ εἶπον αὐτῷ· Μὴ καὶ ὑμεῖς τυφλοί ἐσμεν; **41** εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ τυφλοὶ ἔτε, οὐκ ἄν εἴχετε ἀμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι Βλέπομεν· Γένη ἀμαρτία ὑμῶν μένει.

10:1 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶν καὶ λῃστής·

9:25 ἐκεῖνος WH Treg NIV] + καὶ εἶπεν RP **26** οὖν αὐτῷ WH Treg NIV] δὲ αὐτῷ πάλιν RP **28** ἐλοιδόρησαν RP] καὶ ἐλοιδόρησαν WH NIV; οἱ δὲ ἐλοιδόρησαν Treg • μαθητής εἶ WH Treg NIV] εἶ μαθητής RP **30** τούτῳ γὰρ τὸ WH Treg NIV] γὰρ τούτῳ RP **31** οἶδαμεν WH Treg NIV] + δὲ RP • ἀμαρτωλῶν ὁ θεός NIV RP] ὁ θεός ἀμαρτωλῶν WH Treg **35** Ὁ Ήκουσεν WH NIV] + ὁ Treg RP • εἶπεν WH NIV] + αὐτῷ Treg RP • ἀνθρώπου WH NIV] θεοῦ Treg RP **37** εἶπεν WH Treg NIV] + δὲ RP **40** Ὡκουσαν WH Treg NIV] Καὶ Ὡκουσαν RP • μετ' αὐτοῦ ὄντες WH Treg NIV] δέ τε μετ' αὐτοῦ RP **41** ἡ WH Treg NIV] + οὖν RP

2 ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμήν ἐστιν τῶν προβάτων. **3** τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει καὶ τὰ ἴδια πρόβατα Γ' φωνεῖ κατ' ὄνομα καὶ ἔξαγει αὐτά. **4** Γ' ὅταν τὰ ἴδια Γ' πάντα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἱδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ· **5** ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ Γ' ἀκολουθήσουσιν ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἱδασι τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν. **6** ταύτην τὴν παροιμίαν εἴπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα Γ' ἦν ἢ ἐλάλει αὐτοῖς.

7 Εἶπεν οὖν πάλιν Γ' αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν Γ' ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. **8** πάντες ὅσοι ἥλθον Γ' πρὸ ἐμοῦ κλέπται εἰσὶν καὶ λησταὶ· ἀλλ' οὐκ ἥκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. **9** ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἔαν τις εἰσέλθῃ σωθήσεται καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἔξελεύσεται καὶ νομήν εύρήσει. **10** ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγώ ἥλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν καὶ περισσὸν ἔχωσιν.

11 Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμήν ὁ καλός· ὁ ποιμήν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. **12** ὁ Γ' μισθωτὸς καὶ οὐκ ὃν ποιμήν, οὗ οὐκ Γ' ἐστιν τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἔρχόμενον καὶ ἀφίσσιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει— καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτὰ καὶ Γ' σκορπίζει— **13** Γ' ὅτι μισθωτός ἐστιν καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. **14** ἐγώ εἰμι ὁ ποιμήν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ καὶ Γ' γινώσκουσί με τὰ ἐμά¹, **15** καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ κάγὼ γινώσκω τὸν πατέρα, καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. **16** καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω ἢ οὐκ ἐστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κάκεῖνα δεῖ με² ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσιν, καὶ Γ' γενήσονται μία ποίμνη, εἴς ποιμήν. **17** διὰ τοῦτο με ὁ πατὴρ³ ἀγαπᾷ ὅτι ἐγώ τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. **18** οὐδεὶς Γ' αἱρεῖ αὐτήν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγώ τίθημι αὐτήν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἔξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἔξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου.

10:3 φωνεῖ WH Treg NIV] καλεῖ RP **4** ὅταν WH Treg NIV] Καὶ ὅταν RP • πάντα WH Treg NIV] πρόβατα RP **5** ἀκολουθήσουσιν WH Treg NIV] ἀκολουθήσωσιν RP **6** ἦν WH NIV RP] ἦ Treg **7** αὐτοῖς Treg RP] – WH NIV • ὅτι NIV RP] – WH Treg **8** πρὸ ἐμοῦ WH Treg NIV] – RP **12** μισθωτὸς WH NIV] + δέ Treg RP • ἐστιν WH Treg NIV] εἰσὶν RP • σκορπίζει WH Treg NIV] + τὰ πρόβατα RP **13** ὅτι WH Treg NIV] Ὁδὲ μισθωτὸς φεύγει ὅτι RP **14** γινώσκουσί με τὰ ἐμά WH Treg NIV] γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν RP **16** δεῖ με WH Treg NIV] με δεῖ RP • γενήσονται WH Treg NIV] γενήσεται RP **17** με ὁ πατὴρ WH Treg NIV] ὁ πατὴρ με RP **18** αἱρεῖ Treg NIV RP] ἥρεν WH

19 Ὅτις σχίσμα πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους.
20 ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἔξι αὐτῶν· Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε;
21 Ἀλλοι ἔλεγον· Ταῦτα τὰ ρήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίξαι;

22 Ἐγένετο γάρ τότε τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις· χειμῶν ἦν, **23** καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ Ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Σολομῶνος. **24** ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· Ἔως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπὲ ἡμῖν παρρησίᾳ. **25** ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἴπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἔγω ποιῶ ἐν τῷ ὄντι ματι τοῦ πατρός μου ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. **26** ἀλλὰ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε, ὅτι οὐκ ἔστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἡμῶν. **27** τὰ πρόβατα τὰ ἡμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούουσιν, καγὼ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι, **28** καγὼ δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον, καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἀρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου. **29** ὁ πατήρ μου ὁ δέδωκέν μοι πάντων μεῖζων ἔστιν, καὶ οὐδεὶς δύναται ἀρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρός. **30** ἔγω καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐσμεν.

31 Ἐβάστασαν γάρ οὖν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. **32** ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πολλὰ γέργα καλὰ ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός· διὰ ποιῶν αὐτῶν ἔργον ἐμὲ λιθάζετε·; **33** ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὁν ποιεῖς σε αυτὸν θεόν. **34** ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἔστιν γε γραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ἡμῶν ὅτι Ἐγὼ εἶπα· Θεοί ἔστε; **35** εἰ ἐκείνους εἴπεν θεοὺς πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή, **36** ὃν ὁ πατήρ

10:19 Σχίσμα WH Treg NIV] + οὖν RP **21 ἄλλοι** WH Treg RP NA] + δὲ NIV
 • ἀνοίξαι WH Treg NIV] ἀνοίγειν RP **22 τότε** WH NIV] δὲ Treg RP • τοῖς WH Treg NIV] – RP • χειμῶν WH Treg NIV] καὶ χειμῶν RP **23 τοῦ** WH Treg NIV] – RP **26 ὅτι οὐκ** WH Treg NIV] οὐ γάρ RP • ἡμῶν WH Treg NIV] + καθὼς εἴπον ὑμῖν RP **27 ἀκούουσιν** WH Treg NIV] ἀκούει RP **28 δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον** WH Treg NIV] ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς RP **29 δ** WH Treg NA] δὲ NIV RP • μοι WH Treg RP NA] + αὐτὰ NIV • πάντων μεῖζων Holmes WH^{marg}] πάντων μεῖζον WH Treg NA; μεῖζων πάντων NIV RP • πατρός WH NIV] + μου Treg RP **31 οὖν** Treg RP] – WH NIV **32 ἔργα καλὰ ἔδειξα ὑμῖν** NIV] καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν Treg RP; ἔργα ἔδειξα ὑμῖν καλὰ WH • πατρός WH NIV] + μου Treg RP • ἐμὲ λιθάζετε WH Treg NIV] λιθάζετε ἐμὲ RP **33 Ἰουδαῖοι** WH Treg NIV] + λέγοντες RP **34 ὅτι** WH Treg NIV] – RP

ἥγιασεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον ὑμεῖς λέγετε ὅτι Βλασφημεῖς, ὅτι εἴπον· Γιὸς τοῦ θεοῦ είμι; 37 εὶς οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετέ μοι· 38 εὶς δὲ ποιῶ, καὶν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε τοῖς ἔργοις· πιστεύετε, ἵνα γνῶτε καὶ γινώσκητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατήρ κάγω ἐν τῷ πατρὶ· 39 ἐζήτουν οὖν πάλιν αὐτὸν· πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

40 Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ ἐμεινεν ἐκεῖ· 41 καὶ πολλοὶ ἥλθον πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου ἀληθῆ ἦν. 42 καὶ ἀπέστειλαν οὖν αὐτὸν ἐκεῖ·

11:1 Ἡν δέ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. 2 ἦν δὲ ἡ Μαριάμ ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρῳ καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς, ἦς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἡσθένει. 3 ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι· Κύριε, ἵδε ὅν φιλεῖς ἀσθενεῖ. 4 ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον ἀλλ’ ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ δι’ αὐτῆς. 5 ἡγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. 6 ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἐμεινεν ἐν φῷ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας· 7 ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς· Ἀγωμεν εἰς τὴν Ιουδαίαν πάλιν. 8 λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· Παββί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ιουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; 9 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Οὐχὶ δώδεκα ὥραι εἰσιν τῆς ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει· 10 ἐάν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτὶ, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. 11 ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται, ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἔξυπνίσω αὐτόν. 12 εἶπαν οὖν οἱ μαθηταὶ· αὐτῷ· Κύριε, εἰ κεκοίμηται σωθήσεται. 13 εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὑπνου λέγει. 14 τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ· Λάζαρος ἀπέθανεν, 15 καὶ χαίρω δι’ ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἡμην ἐκεῖ· ἀλλὰ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν.

10:38 πιστεύετε WH Treg NIV] πιστεύσατε RP • **γινώσκητε** WH Treg NIV] πιστεύσητε RP • **τῷ πατρὶ** WH Treg NIV] αὐτῷ RP **39 πάλιν αὐτὸν** Treg RP] αὐτὸν πάλιν WH NIV **42 πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ** WH Treg NIV] ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν RP **11:2 Μαριάμ** WH Treg NIV] Μαρία RP **9 ὥραι εἰσιν** WH Treg NIV] εἰσιν ὥραι RP **12 αὐτῷ** WH Treg NIV] αὐτοῦ RP

16 εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος τοῖς συμμαθηταῖς· "Ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.

17 Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἥδη ἡμέρας ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. **18** ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε. **19** πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὴν Μάρθαν καὶ τὸ Μαριὰμ ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ. **20** ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται ὑπήντησεν αὐτῷ· τὸ Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. **21** εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Κύριε, εἰ ἡσίς ὕδε ὃ οὐκ ἀνάπτεθανεν ὁ ἀδελφός μου· **22** καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἀνάπτησεν τὸν θεὸν δώσει σοι ὁ θεός. **23** λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. **24** λέγει αὐτῷ ἡ Μάρθα· Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. **25** εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἔγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ κἀν ἀποθάνῃ ζήσεται, **26** καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα· πιστεύεις τοῦτο; **27** λέγει αὐτῷ· Ναί, κύριε· ἔγώ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ οὐρανοῦ ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος.

28 Καὶ τοῦτο εἰποῦσα ἀπῆλθεν καὶ ἐφώνησεν τὸ Μαριὰμ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρᾳ εἰποῦσα· Ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε. **29** ἐκείνη γέδε ὡς ἤκουσεν τὴν ἡγέρθη ταχὺ καὶ τὸ ἥρχετο πρὸς αὐτόν. **30** οὕπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κἀμην, ἀλλ’ ἦν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν τὸ Μαριὰμ ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἔξηλθεν, ἡκολούθησαν αὐτῇ γόρξαντες ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἔκει. **31** ἡ οὖν τὸ Μαριὰμ ὡς ἤλθεν ὅπου τὸν Ἰησοῦς ἴδοισα αὐτὸν ἔπεσεν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας, λέγουσα αὐτῷ· Κύριε,

11:17 ἥδη ἡμέρας WH Treg NIV] ἡμέρας ἥδη RP **18** ἡ Treg NIV RP] – WH **19** πολλοὶ δὲ WH Treg NIV] καὶ πολλοὶ RP • τὴν WH Treg NIV] τὰς περὶ RP • τὸν Μαριὰμ WH Treg NIV] Μαρίαν RP • ἀδελφοῦ WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **20** Μαρία Treg RP] Μαριὰμ WH NIV **21** ἡ WH Treg NIV] – RP • τὸν Treg NIV RP] – WH • οὐκ ἀνάπτεθανεν ὁ ἀδελφός μου WH Treg NIV] ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἀνέτεθη RP **22** καὶ WH Treg] ἀλλὰ καὶ NIV RP **24** ἡ WH Treg NIV] – RP **28** τοῦτο WH Treg NIV] ταῦτα RP • Μαριὰμ WH Treg NIV] Μαρίαν RP **29** δὲ WH Treg NIV] – RP • ἡγέρθη WH Treg NIV] ἐγείρεται RP • ἥρχετο WH Treg NIV] ἔρχεται RP **30** ἔτι WH Treg NIV] – RP **31** Μαριὰμ WH Treg NIV] Μαρίαν RP • δόξαντες WH Treg NIV] λέγοντες RP **32** Μαριὰμ WH Treg NIV] Μαρία RP • ἦν WH Treg NIV] + ὁ RP • πρὸς WH Treg NIV] εἰς RP

εὶ ἡς ὥδε οὐκ ἄν 'μου ἀπέθανεν' ὁ ἀδελφός. 33 Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίοντας καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, 34 καὶ εἶπεν· Ποῦ τεθείκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἔρχου καὶ ἤδε. 35 ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. 36 ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· 'Ιδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. 37 τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπαν· Οὐκ ἐδύνατο οὗτος ὁ ἀνοίξας τοὺς ὄφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ;

38 Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. 39 λέγει ὁ Ἰησοῦς· Ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Γετελευτηκότος Μάρθα· Κύριε, ἥδη ὅζει, τεταρταῖος γάρ ἐστιν. 40 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς Γόψῃ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ; 41 ἥραν οὖν τὸν λίθον. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρεν τοὺς ὄφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν· Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσας μου, 42 ἐγὼ δὲ ἥδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. 43 καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκράύγασεν· Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. 44 Γέξηλθεν ὁ τεθνηκώς δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χειρας κειρίαις, καὶ ἡ ὅψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. λέγει 'αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε Γαύτὸν ὑπάγειν.

45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαρίαμ καὶ θεασάμενοι Γὰρ ἐποίησεν, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. 46 τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπαν αὐτοῖς Ἀπόιησεν Ἰησοῦς. 47 συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον· Τί ποιοῦμεν ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ 'ποιεῖ σημεῖα'; 48 ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν, καὶ ἐλεύσονται οἱ Ρωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος. 49 εἰς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὃν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· Υμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, 50 οὐδὲ Γούγκεσθε ὅτι συμφέρει Γύμνην ἵνα εἰς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ μὴ δλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. 51 τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὃν τοῦ

11:32 μου ἀπέθανεν WH Treg NIV] ἀπέθανεν μου RP 39 **τετελευτηκότος** WH NIV] τελευτηκότος Treg; τεθνηκότος RP 40 **ὅψη** WH Treg NIV] ὅψει RP 41 **λίθον** WH Treg NIV] + οὖ ἦν ὁ τεθνηκώς κειμένος RP 44 **έξηλθεν** WH Treg NIV] Καὶ ἐξηλθεν RP • **αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς** Treg NIV RP] ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς WH • **αὐτὸν** WH Treg NIV] - RP 45 **Μαρίαμ** WH Treg NIV] Μαρίαν RP • Ἀ RP NIV] δ WH Treg • **ἐποίησεν** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP 46 **ἐποίησεν** WH Treg NIV] + ὁ RP 47 **ποιεῖ σημεῖα** WH Treg NIV] σημεῖα ποιεῖ RP 50 **λογίζεσθε** WH Treg NIV] διαλογίζεσθε RP • **νῦμνη** WH Treg NIV] ἡμῖν RP

ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ἐπροφήτευσεν ὅτι ἔμελλεν Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, **52** καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν. **53** ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας Γέβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

54 Ὁ οὖν Ἰησοῦς¹ οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἑρήμου, εἰς Ἐφραὶμ λεγομένην πόλιν, κἀκεῖ Γέμεινεν μετὰ τῶν Γμαθητῶν.

55 Ἡν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα ἵνα ἀγνίσωσιν ἑαυτούς. **56** ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἐστηκότες· Τί δοκεῖ ὑμῖν; δτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; **57** δεδώκεισαν Γδὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι Γέντολάς ἵνα ἔάν τις γνῷ ποῦ ἐστιν μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

12:1 Ο οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἔξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἥλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Γλάζαρος, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν ΓΙησοῦς. **2** ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει, ὃ δὲ Λάζαρος εἰς ἦν Γέκ τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. **3** Ἡ οὖν ΓΜαριάμ λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου ἥλειψεν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριξὶν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὁσμῆς τοῦ μύρου. **4** λέγει Γδὲ Γιούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· ὃ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι· **5** Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; **6** εἶπεν δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον Γέχων τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. **7** εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ἀφες αὐτήν, Γἵνα εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου Γτηρήσῃ αὐτό· **8** τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

11:53 ἐβουλεύσαντο WH Treg NIV] συνεβουλεύσαντο RP **54** Ο οὖν Ἰησοῦς WH Treg NIV] Ἰησοῦς οὖν RP • ἔμεινεν WH Treg NIV] διέτριβεν RP • μαθητῶν WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **57** δὲ WH Treg NIV] + καὶ RP • ἐντολάς WH Treg NIV] ἐντολήν RP **12:1** Λάζαρος WH NIV] + δ τεθνηκώς Treg RP • Ἰησοῦς WH NIV] δ Ἰησοῦς Treg; – RP **2** ἐκ WH Treg NIV] – RP **3** Μαριάμ WH Treg NIV] Μαρία RP **4** δὲ WH NIV] οὖν Treg RP • Ιούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ WH Treg] Ιούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ NIV; εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Ιούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης RP **6** ἔχων WH Treg NIV] εἶχεν καὶ RP **7** ἵνα WH Treg NIV] – RP • τηρήσῃ WH Treg NIV] τετήρηκεν RP

9 Ἔγνω γοῦν ὅχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἔκει ἐστιν, καὶ ἥλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν δν ἥγειρεν ἐκ νεκρῶν. **10** ἐβούλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, **11** ὅτι πολλοὶ δι’ αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

12 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὅχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς Ιεροσόλυμα, **13** ἔλαβον τὰ βαῖτα τῶν φοινίκων καὶ ἔξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἐκραύγαζον· Ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ. **14** εὗρόν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὄνταριον ἐκάθισεν ἐπ’ αὐτό, καθὼς ἐστιν γεγραμμένον· **15** Μὴ φοβοῦ, θυγάτηρ Σιών· ἰδού ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται, καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὅνου. **16** Γαῦτα οὐκ ἔγνωσαν ἀυτοῦ οἱ μαθηταὶ τὸ πρῶτον, ἀλλ ὅτε ἐδοξάσθη Ἰησοῦς τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ’ αὐτῷ γεγραμμένα καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. **17** ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὅχλος ὃ ὥν μετ’ αὐτοῦ ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἥγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. **18** διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὅχλος ὅτι ἡκούσαν τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. **19** οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπαν πρὸς ἔαυτούς· Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἵδε ὁ κόσμος ὅπισα αὐτοῦ ἀπῆλθεν.

20 Ἡσαν δὲ Ἔλληνές τινες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· **21** οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππω τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἥρωτων αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἵδεν. **22** ἔρχεται ὁ Φιλίππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· Γέρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος καὶ λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ. **23** ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκρίνεται αὐτοῖς λέγων· Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. **24** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. **25** ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολλύει αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. **26** ἐὰν ἐμοὶ

12:9 οὖν Treg RP] + ὁ WH NIV **12** ὁ WH NIV] – Treg RP • ὁ NIV] – WH Treg RP **13** ἐκραύγαζον WH Treg NIV] ἐκραζον RP • καὶ ὁ WH Treg NIV] – RP **16** ταῦτα WH Treg NIV] + δὲ RP • αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ WH NIV] οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Treg RP **18** καὶ WH RP NA] – Treg NIV • ἡκούσαν WH Treg NIV] ἡκούσεν RP **19** κόσμος WH Treg RP NA] + ὅλος NIV **20** Ἔλληνές τινες WH Treg NIV] τινες "Ελληνές RP **22** ὁ WH Treg NIV] – RP • ἔρχεται WH Treg NIV] καὶ πάλιν RP • καὶ WH Treg NIV] – RP **23** ἀποκρίνεται WH Treg NIV] ἀπεκρίνατο RP **25** ἀπολλύει WH Treg NIV] ἀπολέσει RP

τις διακονῆς ἐμοὶ ἀκολουθείτω, καὶ ὅπου εἰμὶ ἔγὼ ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· Γέάν τις ἐμοὶ διακονῆς τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ.

27 Νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρακται, καὶ τί εἴπω; πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἥλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. 28 πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. ἥλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· Καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω. 29 ὁ οὖν ὅχλος ὁ ἑστώς καὶ ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγονέναι· ἀλλοι ἔλεγον· "Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. 30 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Οὐ δι' ἐμὲ ἡ φωνὴ αὕτη γέγονεν ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. 31 νῦν κρίσις ἔστιν τοῦ κόσμου τούτου, νῦν ὁ ἀρχῶν τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω. 32 κἀγὼ Γέάν ύψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. 33 τοῦτο δὲ ἔλεγεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἥμελλεν ἀποθνήσκειν. 34 ἀπεκρίθη ὁ οὖν αὐτῷ ὁ ὅχλος· Ἡμεῖς ἡκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ πῶς λέγεις σὺ ὅτι δεῖ ύψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἔστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; 35 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς ἐν ύμῖν ἔστιν. περιπατεῖτε Γάρ τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ύμᾶς καταλάβῃ, καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. 36 Γάρ τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱὸς φωτὸς γένησθε.

Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν. 37 τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν, 38 ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ ὃν εἶπεν· Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; 39 διὰ τοῦτο οὐκ ἥδυναντο πιστεύειν ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας· 40 Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὄφθαλμοὺς καὶ Γέπωρωσεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς ὄφθαλμοῖς καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ καὶ Γστραφῶσιν, καὶ Γιάσομαι αὐτούς. 41 ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας Γότι εἶδεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ. 42 ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ

12:26 τις διακονῆς WH Treg NIV] διακονῆς τις RP • ἔάν WH Treg NIV] καὶ ἔάν RP 30 Ἰησοῦς καὶ εἶπεν Treg NIV RP] καὶ εἶπεν Ἰησοῦς WH • ἡ φωνὴ αὕτη WH Treg NIV] αὕτη ἡ φωνὴ RP 32 ἔάν Treg NIV RP] ἀν WH 34 οὖν WH NIV] – Treg RP • λέγεις σὺ WH Treg NIV] σὺ λέγεις RP • ὅτι WH Treg NIV] – RP 35 ἐν ύμῖν WH Treg NIV] μεθ' ύμῶν RP • ὡς WH Treg NIV] ἔως RP 36 ὡς WH Treg NIV] "Εως RP • ἐλάλησεν WH Treg NIV] + ὁ RP 40 ἐπωρωσεν WH Treg NIV] πεπωρωκεν RP • στραφῶσιν WH Treg NIV] ἐπιστραφῶσιν RP • ιάσομαι WH Treg NIV] ιάσωμαι RP 41 ὅτι WH Treg NIV] ὅτε RP

ώμοιούς τους ήνα μή αποσυνάγωγοι γένωνται, **43** ἡγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἥπερ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

44 Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν· Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ ἀλλὰ εἰς τὸν πέμψαντά με, **45** καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. **46** ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. **47** καὶ ἑάν τίς μου ἀκούσῃ τῶν ρήμάτων καὶ μὴ Γφυλάξῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν, οὐ γὰρ ἥλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον ἀλλ’ ἵνα σώσω τὸν κόσμον. **48** ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ρήματα μου ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα ἐκεῖνος χρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ· **49** ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ’ ὁ πέμψας με πατήρ αὐτός μοι ἐντολὴν Γδέδωκεν τί εἶπα καὶ τί λαλήσω. **50** καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴν αἰώνιος ἐστιν. ἀ οὖν ἐγὼ λαλῶ· καθὼς εἰρηκέν μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.

13:1 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Γλαύκην αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ εἰς τέλος ἡγάπησεν αὐτούς. **2** καὶ δείπνου Γινομένου, τοῦ διαβόλου ἥδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ιούδας Σίμωνος ΓΙσκαριώτου, **3** Γενεὰς ὅτι πάντα Γδέδωκεν αὐτῷ ὁ πατήρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, **4** ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου καὶ τίθησιν τὰ ιμάτια καὶ λαβὼν λέντιον διεζωσεν ἑαυτόν. **5** εἴτα βάλλει ὑδωρ εἰς τὸν νιπτήρα, καὶ ἥρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ὃ ἦν διεζωσμένος. **6** ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον. Γλέγει Γαύτῳ· Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; **7** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὁ ἐγὼ ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ἀρτί, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. **8** λέγει αὐτῷ Πέτρος· Οὐ μὴ νίψῃς μου τοὺς πόδας· εἰς τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη ΓΙησοῦς αὐτῷ· Ἐάν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ’ ἐμοῦ. **9** λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν. **10** λέγει αὐτῷ

12:47 φυλάξῃ WH Treg NIV] πιστεύσῃ RP **49 δέδωκεν** WH Treg NIV] ἔδωκεν RP **50 ἐγὼ λαλῶ** WH Treg NIV] λαλῶ ἐγὼ RP **13:1 ἥλθεν** WH Treg NIV] ἐλήλυθεν RP **2 γινομένου** WH Treg NIV] γενομένου RP • **ἵνα παραδοῖ αὐτὸν** Ιούδας Σίμωνος ΓΙσκ. WH Treg NIV] Ιούδα Σίμωνος ΓΙσκ. **ἵνα αὐτὸν παραδῷ** RP • **ΓΙσκαριώτου** NIV RP] ΓΙσκαριώτης WH Treg **3 εἰδὼς** WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP • **ἔδωκεν** WH Treg NIV] δέδωκεν RP **6 λέγει** WH Treg NIV] καὶ λέγει RP • **αὐτῷ** WH NIV] + ἐκεῖνος Treg RP **8 μου τοὺς πόδας** WH Treg NIV] τοὺς πόδας μου RP • **Ἰησοῦς αὐτῷ** WH Treg NIV] αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς RP

Γό Ἰησοῦς· Ὁ λελουμένος ὁὐκ ἔχει χρείαν· εἰ μὴ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ’ ἔστιν καθαρὸς δῆλος· καὶ ὑμεῖς καθαροὶ ἔστε, ἀλλ’ οὐχὶ πάντες. **11** ἥδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτὸν· διὰ τοῦτο εἶπεν Γότι Οὐχὶ πάντες καθαροὶ ἔστε.

12 Ὄτε οὖν ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτῶν τὰ ἴματα αὐτοῦ καὶ ἀνέπεσεν¹, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς· Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; **13** ὑμεῖς φωνεῖτε με· Ὁ διδάσκαλος καὶ Ὁ κύριος, καὶ καλῶς λέγετε, εἰμὶ γάρ. **14** εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας ὁ κύριος καὶ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας· **15** ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν ἵνα καθῶς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. **16** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. **17** εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοι ἔστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά. **18** οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα τίνας ἔξελεξάμην· ἀλλ’ ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· Ὁ τρώγων μου τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ’ ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ. **19** ἀπὸ τοῦτο λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα πιστεύσητε ὅταν γένηται· ὅτι ἐγὼ εἰμι. **20** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων τὸν τινα πέμψω ἐμὲ λαμβάνει, ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.

21 Ταῦτα εἰπὼν Γό Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπεν· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰς ἔξι ὑμῶν παραδώσει με. **22** Γέβρεπον εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. **23** Ἡν ἀνακείμενος εἰς ἑκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, δὲν ἤγάπα ὁ Ἰησοῦς· **24** νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι τίς ἀν εἴη περὶ οὗ λέγει. **25** Γάναπεσῶν ἐκεῖνος οὕτως ἐπὶ τὸ στήθος τοῦ Ἰησοῦ λέγει αὐτῷ· Κύριε, τίς ἔστιν; **26** ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς· Ἐκεῖνός ἔστιν ὃ ἐγὼ βάψω τὸ ψωμίον καὶ δώσω αὐτῷ· βάψας οὖν τὸ ψωμίον δίδωσιν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου.

13:10 δ Treg NIV RP] – WH • οὐκ ἔχει χρείαν WH Treg NIV] οὐ χρείαν ἔχει RP • εἰ μὴ WH Treg NIV] ἢ RP **11** δτι WH Treg NIV] – RP **12** καὶ WH Treg RP NA] – NIV • καὶ ἀνέπεσεν WH Treg NIV] ἀναπεσῶν RP **18** τίνας WH Treg NIV] οὓς RP • μου WH Treg NIV] μετ’ ἐμοῦ RP **19** πιστεύσητε ὅταν γένηται NIV] πιστεύήτε ὅταν γένηται WH Treg; ὅταν γένηται πιστεύσητε RP **20** ἀν WH Treg NIV] ἀνά RP **21** δ NIV RP] – WH Treg **22** ἔβρεπον WH NIV] + οὖν RP Treg **23** Ἡν WH Treg NIV] + δὲ RP • ἐκ WH Treg NIV] – RP **24** πυθέσθαι τίς ἀν εἴη NIV RP] καὶ λέγει αὐτῷ Εἰπὲ τίς ἔστιν WH Treg **25** ἀναπεσῶν WH Treg] ἀναπεσῶν οὖν NIV; ἐπιπεσῶν δὲ RP **26** ἀποκρίνεται Treg NIV RP] + οὖν WH • βάψω WH Treg NIV] βάψας RP • καὶ δώσω αὐτῷ WH Treg NIV] ἐπιδώσω RP • βάψας οὖν WH Treg NIV] καὶ ἐμβάψας RP • ψωμίον NIV RP] + λαμβάνει καὶ WH Treg NA • Ἰσκαριώτου WH Treg NIV] Ἰσκαριώτη RP

27 καὶ μετὰ τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ Γένους· Ὁ Ιησοῦς· "Ο ποιεῖς ποίησον τάχιον. **28** τοῦτο δὲ οὐδὲίς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ· **29** τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον Γένεν Ιούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ Γένους· Ἀγόρασον ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῷ. **30** λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος Γένης ἤλθεν εὐθύς· ἦν δὲ νῦν.

31 "Οτε Γένους ἤλθεν Γένης εἶπεν Ιησοῦς· Νῦν ἐδοξάσθη ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ· **32** εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν Γάντῳ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. **33** τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι· ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἴπον τοῖς Ιουδαίοις ὅτι "Οπου Γένης ὑπάγω" ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. **34** ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἡγάπησα ὑμᾶς ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. **35** ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.

36 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; Γάπεκρίθη Ιησοῦς· "Οπου ὑπάγω οὐ δύνασαι μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ἀκολουθήσεις δὲ ὑστερον". **37** λέγει αὐτῷ Γένους Πέτρος· Κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαι σοι Γάκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυχήν μου ὑπέρ σου θήσω. **38** Γάποκρίνεται Ιησοῦς· Τὴν ψυχήν σου ὑπέρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἔως οὗ Γάρνήσῃ με τρίς.

14:1 Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. **2** ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἴπον ἀν ὑμῖν Γένει πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν· **3** καὶ ἐὰν πορευθῶ Γένει ἐτοιμάσω τόπον ὑμῖν· πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήμψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου

13:27 δ NIV RP] – WH Treg **29** εἶχεν WH Treg NIV] + δ RP • δ Treg NIV RP] – WH **30** ἤλθεν εὐθύς WH Treg NIV] εὐθέως ἤλθεν RP **31** οὖν WH Treg NIV] – RP • λέγει WH Treg NIV] + δ RP **32** εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ Treg NIV RP] – WH • αὐτῷ WH] αὐτῷ Treg NIV; ἐαυτῷ RP **33** ἐγὼ ὑπάγω WH Treg NIV] ὑπάγω ἐγὼ RP **36** ἀπεκρίθη WH Treg NIV] + αὐτῷ δ RP; + αὐτῷ NA • ἀκολουθήσεις δὲ ὑστερον WH Treg NIV] ὑστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι RP **37** δ WH Treg NIV] – RP • ἀκολουθῆσαι NIV RP] ἀκολουθεῖν WH Treg **38** ἀποκρίνεται WH Treg NIV] Ἀπεκρίθη αὐτῷ δ RP • ἀρνήσῃ WH Treg NIV] ἀπαρνήσῃ RP **14:2** ὅτι WH Treg NIV] – RP **3** καὶ WH Treg NIV] – RP • τόπον ὑμῖν WH Treg NIV] ὑμῖν τόπον RP

εἰμὶ ἐγὼ καὶ ὑμεῖς ἥτε. **4** καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε 'τὴν ὁδόν'. **5** λέγει αὐτῷ Θωμᾶς· Κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις· 'πῶς' δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι'; **6** λέγει αὐτῷ Γό̄ Ιησοῦς· 'Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. **7** εἰ 'ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἀνὴρ ἔρχειτε'. 'ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν καὶ ἐωράκατε 'αὐτόν.

8 Λέγει αὐτῷ Φίλιππος· Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. **9** λέγει αὐτῷ ὁ Ιησοῦς· 'Τοσούτῳ χρόνῳ' μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; ὁ ἐωρακώς ἐμὲ ἐώρακεν τὸν πατέρα· 'πῶς σὺ λέγεις· Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; **10** οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ ἐστιν; τὰ ῥῆματα ἂν ἐγὼ Γλέγω ὑμῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ, ὁ δὲ πατὴρ ἐν ἐμοὶ Γμένων ποιεῖ τὰ ἔργα Γαύτοῦ. **11** πιστεύετε μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε. **12** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα ἂν ἐγὼ ποιῶ κακεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει, ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι. **13** καὶ ὅ τι ἀν αἰτήσῃτε ἐν τῷ ὄντοτι μου τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ οὐρανῷ. **14** ἐάν τι αἰτήσῃτε γε ἐν τῷ ὄντοτι μου Γέγω ποιήσω.

15 Ἐὰν ἀγαπᾶτε με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς Γτηρήσετε. **16** καὶ ἐρωτήσω τὸν πατέρα καὶ ἀλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν ἵνα Γῆ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν Γαῖῶνα, **17** τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸν οὐδὲ Γινώσκει· Γύμεῖς γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν Γέσται.

18 Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὄρφανούς, ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. **19** ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτε με, ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς Γζήσετε.

14:4 τὴν ὁδόν WH Treg NIV] καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε RP **5** πῶς WH Treg NIV] καὶ πῶς RP • δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι NIV RP] οἶδαμεν τὴν ὁδὸν WH Treg **6** ὁ Treg NIV RP] – WH **7** ἐγνώκειτέ WH Treg NIV RP] ἐγνώκατε NA • ἀν ἔρχειτε WH Treg NIV] ἐγνώκειτε ἀν RP; γνώσεσθε NA • ἀπ' WH Treg] καὶ ἀπ' NIV RP • αὐτὸν Treg NIV RP] – WH **9** Τοσούτῳ χρόνῳ NIV] Τοσούτον χρόνον WH Treg RP • πῶς WH NIV] καὶ πῶς Treg RP **10** λέγω WH Treg NIV] λαλῶ RP • πατὴρ WH NIV] + ὁ Treg RP • μένων WH Treg NIV] + αὐτὸς RP • αὐτοῦ WH Treg NIV] – RP **11** πιστεύετε WH NIV] + μοι Treg RP **12** πατέρα WH Treg NIV] + μοι RP **14** με WH NIV RP] – Treg • ἐγὼ Treg NIV RP] τοῦτο WH **15** τηρήσετε WH Treg NIV] τηρήσατε RP **16** Γῆ WH Treg] – NIV; + μένη RP • αἰῶνα WH Treg RP] + Γῆ NIV **17** γινώσκει WH NIV] + αὐτό Treg RP • ὑμεῖς WH NIV] + δὲ Treg RP • εσται NIV RP] ἐστίν WH Treg **19** Γζήσετε WH Treg NIV] Γζήσεσθε RP

20 ἐν ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ κάγω ἐν ὑμῖν. **21** ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτὰς ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου, κάγω ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν. **22** λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης· Κύριε, τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; **23** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐάν τις ἀγαπᾷ με τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ἐποιησόμεθα. **24** ὁ μὴ ἀγαπῶν με τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἐστιν ἐμὸς ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός.

25 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων· **26** ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ὁ πέμψει ὁ πατήρ ἐν τῷ ὄντος μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἢ εἰπον ὑμῖν. **27** εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία μηδὲ δειλιάτω. **28** ἡκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἦγαπᾶτέ με ἐχάρητε ἂν, ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα, ὅτι ὁ πατήρ μείζων μού ἐστιν. **29** καὶ νῦν εἰρήκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσῃτε. **30** οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν, ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων· καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν, **31** ἀλλ' ἵνα γνῶ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατο μοι ὁ πατήρ οὕτως ποιῶ. Ἔγειρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

15:1 Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστιν· **2** πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν αἴρει αὐτό, καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον καθαίρει αὐτὸν ἵνα ‘καρπὸν πλείονα’ φέρῃ. **3** ἡδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν· **4** μείνατε ἐν ἐμοί, κάγω ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ ἐὰν μὴ ‘μένη ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ’ μένητε. **5** ἐγὼ εἰμι ἡ ἀμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ κάγω ἐν αὐτῷ οὕτος φέρει καρπὸν πολύν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. **6** ἐὰν μὴ τις ‘μένη ἐν ἐμοὶ, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ

14:20 γνώσεσθε ὑμεῖς NIV RP] ὑμεῖς γνώσεσθε WH Treg] καὶ τί NIV RP **23** ποιησόμεθα WH Treg NIV] ποιήσομεν RP **26** ὑμῖν Treg RP] + ἐγώ WH NIV **28** ὅτι WH Treg NIV] + εἶπον RP • πατήρ WH Treg NIV] + μου RP **31** ἐνετείλατο NIV RP] ἐντολὴν ἔδωκέν WH Treg **15:2** καρπὸν πλείονα WH Treg NIV] πλείονα καρπὸν RP **4** μένη WH NIV] μείνη Treg RP • μένητε WH Treg NIV] μείνητε RP **6** μένη WH Treg NIV] μείνη RP

ἔξηράνθη, καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν καὶ καίεται. 7 ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, δὲ ἐὰν θέλητε γαῖτήσασθε καὶ γενήσεται ὑμῖν. 8 ἐν τούτῳ ἐδόξασθη ὁ πατήρ μου ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε καὶ γένησθε ἐμοὶ μαθηταί. 9 καθὼς ἡγάπησέν με ὁ πατήρ, καγὼ ὑμᾶς ἡγάπησα¹, μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. 10 ἐὰν τὰς ἐντολὰς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἔγώ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου² τετήρηκα καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. 11 ταῦτα λελάηκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν γένηται καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῆ.

12 Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἡγάπησα ὑμᾶς. 13 μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. 14 ὑμεῖς φίλοι μού ἐστε ἐὰν ποιῆτε γάρ ἐγώ ἐντέλλομαι ὑμῖν. 15 οὐκέτι λέγω ὑμᾶς³ δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἰρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἡ κούσια παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν. 16 οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγώ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη, ἵνα δὲ τι ἀν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὄντι μου δῶ ὑμῖν. 17 ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.

18 Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον γένων μεμίσηκεν. 19 εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἔργο, ὁ κόσμος ἀν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγώ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. 20 μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγώ εἶπον ὑμῖν· Οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ· εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. 21 ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν γένεται τοῦ ὄντος μου, ὅτι οὐκ οἶδασιν τὸν πέμψαντά με. 22 εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἀμαρτίαν οὐκ γείχοσαν· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτῶν. 23 ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. 24 εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἀλλούς γέποιησεν, ἀμαρτίαν οὐκ γείχοσαν· νῦν δὲ καὶ

15:7 αἰτήσασθε WH Treg NIV] αἰτήσεσθε RP 8 γένησθε WH Treg NIV] γενήσεσθε RP 9 ὑμᾶς ἡγάπησα WH Treg NIV] ἡγάπησα ὑμᾶς RP 10 τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου Treg NIV RP] τοῦ πατρὸς τὰς ἐντολὰς WH 11 γένηται WH Treg NIV] μείνῃ RP 14 δὲ Treg NIV] δὲ WH; δσα RP 15 λέγω ὑμᾶς WH Treg NIV] ὑμᾶς λέγω RP 18 ὑμῶν WH Treg RP NA] - NIV 21 εἰς ὑμᾶς WH Treg NIV] ὑμῖν RP 22 εἰχοσαν WH Treg NIV] εἰχον RP 24 ἐποίησεν WH Treg NIV] πεποίηκεν RP • εἰχοσαν WH Treg NIV] εἰχον RP

έωράκασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. **25** ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃ ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος ὅτι Ἐμίσησάν με δωρεάν.

26 Ὅταν ἔλθῃ ὁ παράληπτος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ. **27** καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.

16:1 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. **2** ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ’ ἔρχεται ὡρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ θεῷ. **3** καὶ ταῦτα ποιήσουσιν ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. **4** ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὡρα Γαύτῶν μνημονεύητε Γαύτῶν ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν.

Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἔξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἥμην. **5** νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με καὶ οὐδεὶς ἔξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με· Ποῦ ὑπάγεις; **6** ἀλλ’ ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. **7** ἀλλ’ ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. ἐὰν γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράληπτος ὃν μὴ ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. **8** καὶ ἔλθων ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἀμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως. **9** περὶ ἀμαρτίας μέν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· **10** περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα ὑπάγω καὶ οὐκέτι θεωρεῖτε με· **11** περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἀρχῶν τοῦ κόσμου τούτου κέριται.

12 Ἔτι πολλὰ ἔχω ὑμῖν λέγειν, ἀλλ’ οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι· **13** ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάσῃ, οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἐαυτοῦ, ἀλλ’ ὅσα ἀκούσει λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. **14** ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήμψεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. **15** πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμά ἐστιν· διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

15:25 ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος WH Treg NIV] γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν RP **26** Ὅταν WH NIV] + δὲ Treg RP **16:4** Γαύτῶν WH Treg NA] – NIV RP • Γαύτῶν WH Treg RP NA] – NIV **7** γὰρ WH Treg NIV] + ἐγὼ RP • οὐ μὴ ἔλθῃ WH Treg] οὐκ ἐλεύσεται NIV RP **10** πατέρα WH Treg NIV] + μου RP **12** ὑμῖν λέγειν WH Treg NIV] λέγειν ὑμῖν RP **13** ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάσῃ NIV] εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν WH Treg; εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν RP • ἀκούσει Treg NIV] ἀκούει WH; ἀν ἀκούσῃ RP

16 Μικρὸν καὶ γούκέτι θεωρεῖτε με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ γμε.
17 εἶπαν οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· Τί ἔστιν τοῦτο ὃ λέγει
 ἡμῖν· Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτε με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καὶ· "Οτι
 ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα;**18** ἔλεγον οὖν· 'Τί ἔστιν τοῦτο' ὃ γλέγει μικρόν;
 οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ.**19** γέγνω Ιησοῦς ὅτι ἥθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν
 αὐτοῖς· Περὶ τούτου γητεῖτε μετ' ἀλλήλων ὅτι εἴπον· Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτε
 με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με;**20** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε
 καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὃ δὲ κόσμος χαρήσεται· γέγνεις λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη
 ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται.**21** ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ λύπην ἔχει, ὅτι ἥλθεν ἡ ὥρα
 αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν
 χαρὰν ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον.**22** καὶ ὑμεῖς οὖν γένη μὲν λύπην
 ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν
 ὑμῶν οὐδεὶς γάρ εἰρει ἀφ' ὑμῶν.**23** καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε
 οὐδέν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἂν τι αἰτήσητε τὸν πατέρα γέδωσει ὑμῖν ἐν τῷ
 ὄντοματί μου¹.**24** ἔως ἀρτι οὐκ ἥτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὄντοματί μου· αἰτεῖτε καὶ
 λήμψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ἡ πεπληρωμένη.

25 Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· γέρχεται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν
 παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς γάπαγγελῶ ὑμῖν.
26 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὄντοματί μου αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι
 ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν.**27** αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι
 ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον.
28 ἐξῆλθον γέκ τοῦ πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίγμι πὸν
 κόσμον καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα.

29 γέγοντιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· "Ιδε νῦν γέν παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ
 παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις.**30** νῦν οἴδαμεν ὅτι οἴδας πάντα καὶ οὐ χρείαν ἔχεις
 ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες.**31** ἀπεκρίθη

16:16 οὐκέτι WH Treg NIV] οὐ RP • **με** WH Treg NIV] + ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα RP **17** "Οτι WH Treg NIV] + Ἐγώ RP **18** Τί ἔστιν τοῦτο WH Treg NIV] Τοῦτο τί ἔστιν RP • **λέγει** WH Treg] + τὸ NIV RP **19** γέγνω WH Treg] + ὃ NIV; + οὖν ὃ RP **20** ὑμεῖς WH Treg NIV] + δὲ RP **22** νῦν μὲν λύπην WH Treg NIV] λύπην μὲν νῦν RP • **αἴρει** NIV RP] ἀρεῖ WH Treg **23** ἂν τι WH Treg NIV] ὅτι ὅσα ἂν RP • **δώσει** ὑμῖν ἐν τῷ ὄντοματί μου WH Treg] ἐν τῷ ὄντοματί μου δώσει ὑμῖν NIV RP **25** γέρχεται WH Treg NIV] ἀλλ' γέρχεται RP • **ἀπαγγελῶ** WH Treg NIV] ἀναγγελῶ RP **27** θεοῦ NIV RP] πατρὸς WH Treg **28** γέκ WH Treg] παρὰ NIV RP **29** γέγοντιν WH Treg NIV] + αὐτῷ RP • **ἐν** WH Treg NIV] – RP

Γαύτοις Ἰησοῦς· Ἀρτὶ πιστεύετε; 32 οὐδού ἔρχεται ὥρα καὶ ἐλήλυθεν ἵνα σκορπισθῆτε ἔκαστος εἰς τὰ ἴδια κάμε μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστιν. 33 ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε· ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἔχετε, ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

17:1 Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἐπάρας τοὺς ὄφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, Γένα ὁ υἱὸς δοξάσῃ σέ, 2 καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἔξουσίαν πάσης σarkός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ Γάδωσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. 3 αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ ἵνα γινώσκωσι σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. 4 ἐγώ σε δέδοξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον τελειώσας δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω· 5 καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί.

6 Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς Γέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ ἡσαν κάμοι αὐτοὺς Γέδωκας, καὶ τὸν λόγον σου τετήρηκαν. 7 νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα δσα Γέδωκάς μοι παρὰ σοῦ Γείσιν· 8 ὅτι τὰ ρήματα ἀ Γέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἔξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. 9 ἐγώ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ ἀλλὰ περὶ ὃν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί είσιν, 10 καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστιν καὶ τὰ σὰ ἐμά, καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. 11 καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ Γαύτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, κἀγὼ πρὸς σὲ ἔρχομαι. πάτερ ἄγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὄνόματί σου φέδεδωκάς μοι, ἵνα ὕστιν ἐν Γκαθὼς ἡμεῖς. 12 ὅτε ἥμην μετ' Γαύτῶν ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὄνόματί σου Γέδεδωκάς μοι, Γκαὶ ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. 13 νῦν δὲ πρὸς σὲ ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ

16:31 αὐτοῖς WH Treg NIV] + ὁ RP 32 καὶ WH Treg NIV] νῦν RP 17:1 ἐλάλησεν WH Treg NIV] + ὁ RP • ἐπάρας τοὺς ... οὐρανὸν εἶπεν WH Treg NIV] ἐπῆρεν τοὺς ... οὐρανὸν καὶ εἶπεν RP • ἵνα WH Treg NIV] + καὶ RP • υἱὸς WH Treg NIV] + σου RP 2 δώσῃ Treg NIV] δώσει WH RP 4 τελειώσας WH Treg NIV] ἐτελείωσα RP 6 Γέδωκάς WH Treg NIV] δέδωκάς RP • Γέδωκας WH Treg NIV] δέδωκας RP 7 δέδωκάς Treg NIV RP] ἔδωκάς WH • εἰσιν WH Treg NIV] ἐστιν RP 8 Γέδωκάς WH Treg NIV] δέδωκάς RP 11 αὐτοὶ WH NIV] οὗτοι Treg RP • καθὼς WH NIV RP] + καὶ Treg 12 αὐτῶν WH Treg NIV] + ἐν τῷ κόσμῳ RP • φέδε WH Treg NIV] οὓς RP • καὶ WH Treg NIV] - RP

ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν Γέαυτοῖς. **14** ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. **15** οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρης αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου ἀλλ' ἵνα τηρήσης αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. **16** ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶν καθὼς ἐγὼ ὁ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου¹. **17** ἀγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ Γάληθείᾳ· διότι ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστιν. **18** καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον· **19** καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα ὡσιν καὶ αὐτοὶ² ἡγιασμένοι ἐν ἀλήθειᾳ.

20 Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, **21** ἵνα πάντες ἐν ὡσιν, καθὼς σύ, Γάπτερ, ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν Γῆμιν ὡσιν, ἵνα ὁ κόσμος Γπιστεύῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλας. **22** κἀγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὡσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς Γέν, **23** ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοὶ, ἵνα ὡσιν τετελειωμένοι εἰς Γέν, Γἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας καὶ ἡγάπησας αὐτοὺς καθὼς ἐμὲ ἡγάπησας. **24** Γάπτερ, Γδ δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα δπου εἰμὶ ἐγὼ κἀκεῖνοι ὡσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιν τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν Γδέδωκάς μοι, ὅτι ἡγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου.

25 ΓΠάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας, **26** καὶ ἔγνώρισα αὐτοῖς τὸ δνομά σου καὶ γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἡγάπησάς με ἐν αὐτοῖς ή κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

18:1 Ταῦτα Γείπων Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου Γτοῦ Κεδρῶν ὅπου ἦν κῆπος, εἰς δν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. **2** ήδε δὲ καὶ Ιούδας ὁ παραδιδόντος αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις Γσυνήχθη Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. **3** ὃ οὖν Ιούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ ἐκ τῶν Φαρισαίων ὑπηρέτας ἔρχεται

17:13 ἔαυτοῖς WH Treg NIV] αὐτοῖς RP **16** οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου WH Treg NIV] ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμὶ RP **17** ἀληθείᾳ WH Treg NIV] + σου RP **19** ὡσιν καὶ αὐτοὶ WH Treg NIV] καὶ αὐτοὶ ὡσιν RP **21** πάτερ WH NIV RP] πατήρ Treg • ἡμῖν WH Treg NIV] + ἐν RP • πιστεύῃ WH Treg NIV] πιστεύσῃ RP **22** Γέν WH Treg NIV] + ἐσμεν RP **23** ἵνα WH Treg NIV] καὶ ἵνα RP **24** πάτερ WH NIV RP] Πατήρ Treg • δ WH Treg NIV] οὓς RP • δέδωκάς WH Treg NIV] ἔδωκάς RP **25** Πάτερ WH NIV RP] Πατήρ Treg **18:1** είπων WH Treg NIV] + δ RP • τοῦ Treg NIV] τῶν WH RP **2** συνήχθη WH Treg NIV] + δ RP **3** ἐκ τῶν WH Treg NIV] – RP

ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. **4** Ἰησοῦς ὁ οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἔρχόμενα ἐπ’ αὐτὸν ἐξῆλθεν, καὶ λέγει ἀυτοῖς· Τίνα ζητεῖτε; **5** ἀπεκριθεσαν αὐτῷ· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει ἀυτοῖς· Ἐγώ εἰμι. εἰστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν μετ’ αὐτῶν. **6** ὡς οὖν εἶπεν ἀυτοῖς· Ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὄπίσω καὶ ἐπεσαν χαμαί. **7** πάλιν οὖν ἐπηρώτησεν αὐτούς· Τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. **8** ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Εἴπον ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν. **9** ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν ὅτι Οὓς δέδωκάς μοι οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. **10** Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἶλκυσεν αὐτὴν καὶ ἐπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ γάταριον τὸ δεξιόν. ἦν δὲ ὅνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. **11** εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· Βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ οὐ μὴ πίω αὐτό;

12 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐτὸν **13** καὶ ἤγαγον πρὸς Ἀνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καιίαφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. **14** ἦν δὲ Καιίαφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἔνα ἀνθρωπον ἀποθανεῖν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.

15 Ἡκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος ἀλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ καὶ συνεισῆλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, **16** ὁ δὲ Πέτρος εἰστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἐξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος τῷ γνωστὸς τοῦ ἀρχιερέως καὶ εἶπεν τῇ θυρῷ ωρῷ καὶ εἰσήγαγεν τὸν Πέτρον. **17** λέγει οὖν τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος· Οὐκ εἰμί. **18** εἰστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψύχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο. ἦν δὲ ‘καὶ ὁ Πέτρος μετ’ αὐτῶν’ ἐστῶς καὶ θερμαινόμενος.

18:4 οὖν WH NIV RP] δὲ Treg • ἐξῆλθεν καὶ λέγει WH Treg NIV] ἐξελθὼν εἶπεν RP **5** αὐτοῖς WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **6** αὐτοῖς WH Treg NIV] + ὅτι RP **7** ἐπηρώτησεν αὐτούς WH Treg NIV] αὐτούς ἐπηρώτησεν RP **10** ὡτάριον WH Treg NIV] ὡτίον RP **11** μάχαιραν WH Treg NIV] + σου RP **13** ἤγαγον WH Treg NIV] ἀπήγαγον αὐτὸν RP **14** ἀποθανεῖν WH Treg NIV] ἀπολέσθαι RP **15** καὶ WH NIV] + δὲ Treg RP **16** ὁ WH Treg NIV] ὃς ἦν RP • τοῦ ἀρχιερέως WH Treg NIV] τῷ ἀρχιερεῖ RP **17** τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός WH Treg NIV] ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός τῷ Πέτρῳ RP **18** καὶ δὲ Πέτρος μετ’ αὐτῶν WH Treg NIV] μετ’ αὐτῶν ὁ Πέτρος RP

19 Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἡρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. **20** ἀπεκρίθη Γαύτῷ Ἰησοῦς· Ἐγὼ παρρησίᾳ Γλελάληκα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ Ἱερῷ, ὅπου Γάρ ταντος οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν· **21** τί με ἐρωτᾶς; ἐρώτησον τοὺς ἀκηκοότας τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἵδε οὗτοι οἱδασιν ἂν εἴπων ἐγώ. **22** ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος εἰς Γαραστηκῶς τῶν ὑπηρετῶν ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ εἰπών· Οὗτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ; **23** ἀπεκρίθη Γαύτῷ Ἰησοῦς· Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; **24** ἀπέστειλεν Γούντιν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.

25 Ἡν δὲ Σίμων Πέτρος ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος, εἴπων οὖν αὐτῷ· Μή καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰ; Γέρωντος ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· Οὐκ εἰμί. **26** λέγει εἰς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενῆς ὣν οὐ ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ ὄτιόν· Οὐκ ἐγώ σε εἰδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; **27** πάλιν οὖν Γέρωντος Πέτρος· καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

28 Ἀγούσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωΐ· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν Γάλλα φάγωσιν τὸ πάσχα. **29** ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος Γέξω πρὸς αὐτοὺς καὶ Γησίν· Τίνα κατηγορίαν φέρετε Γκατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; **30** ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Εἰ μὴ ἦν οὗτος Γκακὸν ποιῶν, οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. **31** εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. Γείπων αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Ήμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα· **32** ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ ὃν εἶπεν σημαίνων ποίω θανάτῳ ἥμελλεν ἀποθνήσκειν.

33 Εἰσῆλθεν οὖν Γπάλιν εἰς τὸ πραιτώριον ὁ Πιλάτος καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἰς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; **34** Γἀπεκρίθη Ἰησοῦς·

18:20 αὐτῷ WH Treg NIV] + ὁ RP • **λελάληκα** WH Treg NIV] ἐλάλησα RP • **πάντες** WH Treg NIV] πάντοτε RP **21** ἐρωτᾶς; ἐρώτησον WH Treg NIV] ἐπερωτᾶς; Ἐπερώτησον RP **22** **παρεστηκὼς τῶν ὑπηρετῶν** WH Treg NIV] τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκὼς RP **23** αὐτῷ WH Treg NIV] + ὁ RP **24** οὖν WH Treg NIV] – RP **25** **ἡρωντος** WH Treg NIV] + οὖν RP **27** **ἡρωντο** WH Treg NIV] + ὁ RP **28** **ἀλλὰ** WH Treg NIV] ἀλλ’ ἵνα RP **29** **ἔξω** WH Treg NIV] – RP • **φησίν** WH Treg NIV] εἶπεν RP • **κατὰ** Treg NIV RP] – WH **30** **κακὸν ποιῶν** WH Treg NIV] κακοποιός RP **31** ὁ Treg NIV RP] – WH • **εἴπων** WH Treg NIV] + οὖν RP **33** **πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον** WH Treg NIV] εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν RP **34** **ἀπεκρίθη** WH Treg NIV] + αὐτῷ ὁ RP

‘Απὸ σεαυτοῦ’ σὺ τοῦτο λέγεις ἡ ἄλλοι ‘εἶπόν σοι’ περὶ ἐμοῦ; 35 ἀπεκρίθη ὁ Πιλᾶτος· Μήτι ἔγω Ἰουδαῖος είμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοὶ· τί ἐπόίησας; 36 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ή βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμή, οἱ ὑπηρέται ‘οι ἐμοὶ ἡγωνίζοντο ἄν’, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. 37 εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος· Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Σὺ λέγεις ὅτι βασιλεύς Γείμι. ἔγὼ εἰς τοῦτο γεγένημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· πᾶς ὁ ὁν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. 38 λέγει αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος· Τί ἔστιν ἀλήθεια;

Καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἐγὼ οὐδεμίαν ἐνύρισκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν· 39 ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἔνα ‘ἀπολύσω ύμιν’ ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ‘ἀπολύσω ύμιν’ τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; 40 ἐκραύγασαν οὖν ‘πάλιν λέγοντες· Μὴ τοῦτον ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν. ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής.

19:1 Τότε οὖν ἐλαβεν ὁ Πιλᾶτος τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐμαστίγωσεν. 2 καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἴμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, 3 καὶ ἥρχοντο πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον· Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ῥαπίσματα. 4 ‘καὶ ἐξῆλθεν’ πάλιν ἔξω ὁ Πιλᾶτος καὶ λέγει αὐτοῖς· ‘Ιδε ἄγω ύμιν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ὁ οὐδεμίαν αἰτίαν εύρισκω ἐν αὐτῷ’. 5 ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἴμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς· ‘Ιδοὺ ὁ ἄνθρωπος. 6 ὅτε οὖν εἴδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται ἐκραύγασαν λέγοντες· Σταύρωσον τὸ σταύρωσον. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος·

18:34 Ἀπὸ σεαυτοῦ WH Treg NIV] Ἄφ’ ἔαυτοῦ RP • εἶπόν σοι WH Treg NIV] σοι εἶπόν RP 36 οἱ ἐμοὶ ἡγωνίζοντο ἄν WH Treg NIV] ἄν οἱ ἐμοὶ ἡγωνίζοντο RP 37 ὁ WH Treg NIV] – RP • εἴμι WH Treg NIV] + ἔγὼ RP 38 εύρισκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν WH Treg NIV] αἰτίαν εύρισκω ἐν αὐτῷ RP 39 ‘ἀπολύσω ύμιν’ WH Treg NIV] ύμιν ἀπολύσω RP • ‘ἀπολύσω ύμιν’ WH Treg NIV] ύμιν ἀπολύσω RP 40 πάλιν WH NIV] + πάντες Treg RP 19:3 ἥρχοντο πρὸς αὐτὸν καὶ WH Treg NIV] – RP 4 καὶ ἐξῆλθεν WH Treg NIV] Ἐξῆλθεν οὖν RP • οὐδεμίαν αἰτίαν εύρισκω ἐν αὐτῷ WH Treg NIV] ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εύρισκω RP 5 Ιδού WH Treg NIV] ‘Ιδε RP 6 σταύρωσον WH Treg NIV] + αὐτὸν RP

Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε, ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. 7 ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν Γένομον δοφεῖλει ἀποθανεῖν, δτὶ γενέθεντον ἐποίησεν.

8 "Οτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλᾶτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, 9 καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ· Πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκριστιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. 10 λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος· Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας δτὶ ἔξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαι σε καὶ ἔξουσίαν ἔχω σταυρῶσαι σε; 11 ἀπεκρίθη Γάνδη Ἰησοῦς· Οὐκ εἴχες ἔξουσίαν κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν εἰ μὴ ἦν δεδομένον σοι ἄνωθεν. διὰ τοῦτο ὁ παραδόνυς μέσοι μείζονα ἀμαρτίαν ἔχει. 12 ἐκ τούτου ὁ Πιλᾶτος ἔζήτει ἀπολῦσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι Γέκραύγασαν λέγοντες· Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἴ φίλος τοῦ Καίσαρος πᾶς ὁ βασιλέας ἔαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι.

13 'Ο οὖν Πιλᾶτος ἀκούσας τῶν λόγων τούτων ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἐβραϊστὶ δὲ Γαββαθα. 14 ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα ἥντις ἔκτη. καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· Ἰδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. 15 Γέκραύγασαν οὖν ἔκεινοι· Ἄρον ἄρον, σταυρώσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος· Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα. 16 τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ.

Παρέλαβον γοῦν τὸν Ἰησοῦν· 17 καὶ βαστάζων αὐτῷ τὸν σταυρὸν ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου Τόπον, Γάνδη Ἀβραϊστὶ Γολογοθα, 18 ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. 19 ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλᾶτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ

19:7 νόμον WH Treg NIV] + ὑμῶν RP • **νίδην θεοῦ ἔαυτὸν** WH Treg NIV] ἔαυτὸν νίδην θεοῦ RP **10 ἀπολῦσαι σε ... ἔχω σταυρῶσαι** WH Treg NIV] σταυρῶσαι σε ... ἔχω ἀπολῦσαι RP **11 αὐτῷ** WH Treg NIV] – RP • **κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν** WH Treg NIV] οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ RP • **δεδομένον σοι** WH Treg NIV] σοι δεδομένον RP • **παραδόνυς** WH NIV] παραδιδούς Treg RP **12 ὁ Πιλᾶτος ἔζήτει** WH Treg NIV] ἔζήτει ὁ Πιλᾶτος RP • **ἐκραύγασαν** WH Treg NIV] ἐκράζον RP **13 τῶν λόγων τούτων** WH Treg NIV] τοῦτον τὸν λόγον RP • **ἐπὶ** WH Treg NIV] + τοῦ RP **14 ἥντις** WH Treg NIV] δὲ ὥστε RP **15 ἔκραύγασαν οὖν ἔκεινοι** WH Treg NIV] Οἱ δὲ ἔκραύγασαν RP **16 οὖν** WH Treg NIV] δὲ RP • **Ιησοῦν** WH Treg NIV] + καὶ ἤγαγον RP **17 αὐτῷ τὸν σταυρὸν** WH Treg NIV] ἔαυτῷ τὸν σταυρὸν NIV; τὸν σταυρὸν αὐτοῦ RP • **τὸν** WH Treg NIV] τόπον RP • **δ** WH Treg NIV] ὃς RP

σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον· Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. **20** τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἐβραϊστὶ, Ῥωμαϊστὶ, Ἑλληνιστὶ· **21** ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· Μὴ γράφε· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ’ ὅτι ἔκεινος εἴπεν Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων εἰμί· **22** ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· Ὁ γέγραφα γέγραφα· **23** οἱ οὖν στρατιῶται ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν ἔλαβον τὰ ἴματια αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι’ ὅλου· **24** εἶπαν οὖν πρὸς ἀλλήλους· Μή σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα· Διεμερίσαντο τὰ ἴματιά μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἴματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐπόιησαν.

25 Εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μῆτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή. **26** Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα δὲν ἤγάπα λέγει τῇ μητρὶ· Γύναι, ἵδε ὁ υἱός σου· **27** εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· Γ’ ἵδε ἡ μῆτηρ σου. καὶ ἀπ’ ἔκεινης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἵδια.

28 Μετὰ τοῦτο Γείδως ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἡδη πάντα τετέλεσται ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφὴ λέγει· Διψῶ. **29** Γικεῦος ἔκειτο ὅξους μεστόν· σπόγγον οὖν μεστὸν τοῦ ὅξους ὑσσώπῳ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. **30** ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὅξος ὁ Ἰησοῦς εἴπεν· Τετέλεσται, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.

31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἔκεινου τοῦ σαββάτου, ἥρωτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν. **32** ἥλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου

19:20 Ῥωμαϊστὶ Ἑλληνιστὶ WH Treg NIV] Ἑλληνιστὶ Ῥωμαϊστὶ RP **21** τῶν Ἰουδαίων εἰμί WH Treg] εἰμι τῶν Ἰουδαίων NIV RP **24** ἡ λέγουσα Treg NIV RP] – WH **26** μητρὶ WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP • ἵδε WH Treg NIV] ἰδὼν RP **27** Ἡδε WH Treg NIV] Ἡδού RP **28** εἰδὼς WH Treg NIV] ἰδὼν RP • ἡδη πάντα WH Treg NIV] πάντα ἡδη RP **29** σκεῦος WH Treg NIV] + οὖν RP • σπόγγον οὖν μεστὸν τοῦ WH Treg NIV] οἱ δέ πλήσαντες σπόγγον RP • ὑσσώπῳ WH Treg NIV] καὶ ὑσσώπῳ RP **31** ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν ἵνα ... σαββάτῳ WH Treg NIV] ἵνα ... σαββάτῳ ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν RP

τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ· 33 ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον ὅτι
αὐτὸν τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, 34 ἀλλ' εἰς τῶν στρατιωτῶν
λόγχη αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξεν, καὶ ἐξῆλθεν εὐθὺς αἷμα καὶ ύδωρ. 35 καὶ
ὅ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀληθινὴ ἀυτοῦ ἐστιν ἡ μαρτυρία, καὶ ἐκεῖνος
οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα Γκαὶ ὑμεῖς Γ πιστεύητε. 36 ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα
ἡ γραφὴ πληρωθῇ· Ὁστοῦν οὐ συντριβήσεται Γ αὐτοῦ. 37 καὶ πάλιν ἐτέρα
γραφὴ λέγει· Ὅψονται εἰς ὅν ἐξεκέντησαν.

38 Μετὰ γέδε ταῦτα ἡρώτησεν τὸν Πιλᾶτον Ἰωσὴφ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὃν μαθητής τοῦ Ἰησοῦ κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ιουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλᾶτος. ἦλθεν οὖν καὶ ἤρεν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. **39** ἦλθεν δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς Γαύτὸν νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων γιγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν. **40** ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν Γαύτὸν ὅθουνίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθισ ἐστὶν τοῖς Ιουδαιοῖς ἐνταφιάζειν. **41** ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὃπου ἐσταυρώθη κῆπος, καὶ ἐν τῷ κῆπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἦν τεθειμένος· **42** ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ιουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

20:1 Τῇ δὲ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρωῒ σκοτίας ἔτι οὕσης εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἥρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. **2** τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὡραὶ τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. **3** ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. **4** ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὄμοι· καὶ ὁ ἄλλος μαθητῆς προέδραμεν τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἤλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, **5** καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὅθοντα, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. **6** ἔρχεται οὖν ἡ Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ θεωρεῖ τὰ ὅθοντα κείμενα, **7** καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ

19:33 ἥδη αὐτὸν WH Treg NIV] αὐτὸν ἥδη RP 34 ἐξῆλθεν εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως ἐξῆλθεν RP 35 αὐτοῦ ἔστιν WH Treg NIV] ἔστιν αὐτοῦ RP • καὶ WH Treg NIV] – RP • πιστεύητε WH Treg] πιστεύσητε NIV RP 36 αὐτοῦ WH Treg NIV] ἀπ’ αὐτοῦ RP 38 δὲ WH Treg NIV] – RP • ἀπὸ WH Treg] ὁ ἀπὸ NIV RP • αὐτοῦ WH Treg NIV] τοῦ Ἰησοῦ RP 39 αὐτὸν WH Treg NIV] τὸν Ἰησοῦν RP • μῆγμα Treg NIV RP] ἔλιγμα WH 40 αὐτὸν WH Treg NIV] + ἐν RP 41 ἦν τεθειμένος WH NIV] ἐτέθη Treg RP 20:6 καὶ WH Treg NIV] – RP

μετὰ τῶν δόθονίων κείμενον ἀλλὰ χωρὶς ἐντευλιγμένον εἰς ἕνα τόπον· **8** τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν· **9** οὐδέπω γάρ ἥδεισαν τὴν γραφὴν ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. **10** ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς τὸν αὐτοὺς οἱ μαθηταί.

11 Μαρία δὲ εἰστήκει πρὸς τῷ μνημείῳ ἔξω κλαίουσα¹. ὡς οὖν ἔκλαιεν παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, **12** καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἔνα πρὸς τῇ κεφαλῇ καὶ ἔνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὃπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. **13** καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· Γύναι, τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖς ὅτι Ὡραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἴδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. **14** Γαύπτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὄπιστα, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα, καὶ οὐκ ἥδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν. **15** λέγει τῷ Ἰησοῦς· Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστιν λέγει αὐτῷ· Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκας αὐτόν, κάγὼ αὐτὸν ἀρώ. **16** λέγει τῷ Ἰησοῦς· Μαριάμ. στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ· Εβραϊστί· Ραββούνι (διέγεται Διδάσκαλε). **17** λέγει τῷ Ἰησοῦς· Μή μου ἄπτου, οὕπω γάρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν. **18** ἔρχεται τῷ Μαριάμ ἡ Μαγδαληνὴ ἀγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι Ἐώρακα τὸν κύριον καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

19 Οὕσης οὖν ὁψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ σαββάτῳ, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὃπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἥλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἰρήνη ὑμῖν. **20** καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν τῷ αὐτοῖς. ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. **21** εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πάλιν· Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ πατήρ, κάγὼ πέμπω ὑμᾶς. **22** καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν

20:10 αὐτοὺς WH] αὐτοὺς Treg NIV; έαυτοὺς RP **11 τῷ μνημείῳ ἔξω κλαίουσα** WH Treg NIV] τὸ μνημεῖον κλαίουσα ἔξω RP **14 ταῦτα** WH Treg NIV] Καὶ ταῦτα RP **15 αὐτῇ** WH Treg NIV] + ὁ RP **16 αὐτῇ** WH Treg NIV] + ὁ RP • **Μαριάμ** WH Treg NIV] Μαρία RP • **Ἐβραϊστί** WH Treg NIV] – RP **17 αὐτῇ** WH Treg NIV] + ὁ RP • **πατέρα** WH Treg NIV] + μου RP **18 Μαριάμ** WH Treg NIV] Μαρία RP • **ἀγγέλλουσα** WH Treg NIV] ἀπαγγέλλουσα RP • **Ἐώρακα** WH Treg NIV] ἐώρακεν RP **19 μιᾷ** WH Treg NIV] + τῶν RP • **μαθηταὶ** WH Treg NIV] + συνηγμένοι RP **20 ἔδειξεν** NIV] + καὶ WH Treg; + **αὐτοῖς** RP • **αὐτοῖς** WH Treg NIV] αὐτοῦ RP **21 ὁ Ἰησοῦς** WH NIV RP] – Treg

καὶ λέγει αὐτοῖς· Λάβετε πνεῦμα ἄγιον· 23 ἂν τινων ἀφῆτε τὰς ἀμαρτίας
Γάφέωνται αὐτοῖς· ἂν τινων κρατήτε κεκράτηνται.

24 Θωμᾶς δὲ εἰς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν
ὅτε Γῆλθεν Ἰησοῦς. 25 ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· Ἐωράκαμεν τὸν
κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐὰν μὴ ἵδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν
ἥλων καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω ἕκου τὴν
χεῖρα· εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.

26 Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἤσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ Θωμᾶς
μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον
καὶ εἶπεν· Εἰρήνη ὑμῖν. 27 εἴτα λέγει τῷ Θωμᾷ· Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὥδε
καὶ ἵδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν
μου, καὶ μὴ γίνου ἀπιστος ἀλλὰ πιστός. 28 ἀπεκρίθη Θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ·
Ο κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. 29 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὁτι ἐώρακάς με
πεπίστευκας; μακάριοι οἱ μὴ ἴδοντες καὶ πιστεύσαντες.

30 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν
μαθητῶν, ἀ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. 31 ταῦτα δὲ
γέγραπται ἵνα τοις ἀποτελέσῃ τοις ἀποτελέσῃ τοις ἀποτελέσῃ τοις ἀποτελέσῃ τοις
πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

21:1 Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ
τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφανέρωσεν δὲ οὕτως. 2 ἤσαν δύο Σίμων
Πέτρος καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανὰ τῆς
Γαλιλαίας καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. 3 λέγει
αὐτοῖς Σίμων Πέτρος· Υπάγω ἀλιεύειν· λέγουσιν αὐτῷ· Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς
σὺν σοί. ἔξηλθον καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν
οὐδέν.

4 Πρωῖας δὲ ἥδη γενομένης ἔστη Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι
ἥδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν. 5 λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Παιδία,
μή τι προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Οὐ. 6 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Βάλετε

20:23 ἀφέωνται WH Treg NIV] ἀφιένται RP 24 ἥλθεν WH Treg NIV] + ὁ RP
25 μου τὴν χεῖρα WH Treg NIV] τὴν χεῖρά μου RP 28 ἀπεκρίθη WH Treg NIV]
Καὶ ἀπεκρίθη RP 30 μαθητῶν WH Treg] + αὐτοῦ NIV RP 31 πιστεύητε WH]
πιστεύσητε Treg NIV RP 21:1 ὁ NIV RP] – WH Treg 3 πλοῖον WH Treg NIV]
+ εὐθύς RP 4 γενομένης NIV RP] γινομένης WH Treg • ἔστη WH Treg NIV] + ὁ
RP 5 ὁ Treg NIV RP] – WH

εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εύρήσετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἐλκύσαι Γ̄ισχυον ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. 7 λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἔκεινος ὃν ἤγαπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· Ο κύριός ἐστιν. Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο, ἦν γὰρ γυμνός, καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν· 8 οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἥλθον, οὐ γάρ ἤσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς ἀλλὰ ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων, σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων.

9 Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὁψάριον ἐπικείμενον καὶ ἄρτον. 10 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὁψαρίων ὡν ἐπιάσατε νῦν. 11 ἀνέβη Γ̄οῦν Σίμων Πέτρος καὶ εἴλκυσεν τὸ δίκτυον ἐις τὴν γῆν· μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἐκατὸν πεντήκοντα τριῶν· καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. 12 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Δεῦτε ἀριστήσατε. οὐδεὶς γέτε ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν· Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. 13 Γ̄έρχεται Γ̄ο Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὄψάριον ὁμοίως. 14 τοῦτο ἥδη τρίτον ἐφανερώθη Γ̄ο Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

15 Ὁτε οὖν ἥριστησαν λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς· Σίμων Γ̄Ιωάννου, ἀγαπᾶς με πλέον τούτων; λέγει αὐτῷ· Ναί, κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· Βόσκε τὰ ἀρνία μου. 16 λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον· Σίμων Γ̄Ιωάννου, ἀγαπᾶς με; λέγει αὐτῷ· Ναί, κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου. 17 λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον· Σίμων Γ̄Ιωάννου, φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἴπειν αὐτῷ τὸ τρίτον· Φιλεῖς με; καὶ Γ̄είπειν αὐτῷ· Κύριε, πάντα σὺ οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ Γ̄ο Ἰησοῦς· Βόσκε τὰ πρόβατά μου. 18 ἀμήν ἀμήν λέγω σοι, ὅτε ἡς νεώτερος, ἔζωνυνες σεαυτὸν καὶ πειρεπάτεις ὅπου ἥθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἔκτενεις τὰς χειράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει· καὶ οἶσει ὅπου οὐ θέλεις. 19 τοῦτο δὲ εἴπειν σημαίνων ποίω θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι.

21:6 Γ̄ισχυον WH Treg NIV] Γ̄ισχυσαν RP 11 οὖν WH Treg NIV] – RP • εἰς τὴν γῆν WH Treg NIV] ἐπὶ τῆς γῆς RP 12 δὲ Treg NIV RP] – WH 13 ἔρχεται WH Treg NIV] + οὖν RP • δ RP] – WH Treg NIV 14 δ RP] – WH Treg NIV • μαθηταῖς WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP 15 Ιωάννου WH Treg NIV] Ιωνᾶ RP 16 Ιωάννου WH Treg NIV] Ιωνᾶ RP 17 Ιωάννου WH Treg NIV] Ιωνᾶ RP • εἴπειν WH Treg RP] λέγει NIV • πάντα σὺ WH Treg NIV] σὺ πάντα RP • δ NIV RP] – WH Treg • πρόβατά WH NIV RP] προβάτια Treg 18 σε ζώσει NIV RP] ζώσει σε WH Treg

20 Ὅτις περιστραφεῖς δὲ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἡγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, διὰ τοῦτο ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ εἶπεν· Κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδίδούς σε; **21** τοῦτον ὁ οὖν ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, οὗτος δὲ τί; **22** λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐάν αὐτὸν θέλω μένειν ἔως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; σύ μοι ἀκολούθει. **23** ἐξῆλθεν οὖν ὁ οὗτος ὁ λόγος· εἰς τοὺς ἀδελφοὺς διὰ τοῦτο μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει. Ὁτις εἶπεν δὲ· αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς διὰ τοῦτο οὐκ ἀποθνήσκει ἀλλά· Ἐάν αὐτὸν θέλω μένειν ἔως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ;

24 Οὗτος ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων καὶ ὁ γράψας ταῦτα, καὶ οἴδαμεν διὰ ἀληθῆς ἀποθνήσκει. **25** ἐστιν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ἀποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἓν, οὐδὲ αὐτὸν οἷμαι τὸν κόσμον γραφόμενα βιβλία.

21:20 Ὅτις περιστραφεῖς WH Treg NIV] + δὲ RP **21** οὗν WH Treg NIV] – RP **22** μοι ἀκολούθει WH Treg NIV] ἀκολούθει μοι RP **23** οὗτος ὁ λόγος WH Treg NIV] ὁ λόγος οὗτος RP • οὐκ εἶπεν δὲ WH Treg NIV] καὶ οὐκ εἶπεν RP **24** δὲ WH Treg NIV] – RP • αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν WH Treg NIV] ἐστίν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ RP **25** δὲ WH Treg NIV] δσα RP • χωρῆσεν WH Treg] χωρῆσαι NIV RP • βιβλία WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

1:1 Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὡς Θεόφιλε, ὃν ἥρξατο Γόδο Ιησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν 2 ἄχρι ἣς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου οὓς ἔξελέξατο ἀνελήμφθη· 3 οἵς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι’ ἡμερῶν τεσσεράκοντα δπτανόμενος αὐτοῖς καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· 4 καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς ἣν ἡκούσατε μου· 5 διτὶ Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὑδατι, ὑμεῖς δὲ ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε· ἀγίωρον μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.

6 Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἡρώτων αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραὴλ; 7 εἰπεν γέτε πρὸς αὐτούς· Οὐχ ὑμῶν ἐστιν γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἵδιᾳ ἔξουσίᾳ, 8 ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ’ ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ γιου μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλήμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἔως ἐσχάτου τῆς γῆς. 9 καὶ ταῦτα εἰπὼν βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὁφθαλμῶν αὐτῶν. 10 καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἴδον ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθήσεσι λευκαῖς, 11 οἵ καὶ εἶπαν· Ἀνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε γέλεποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ιησοῦς ὁ ἀναλημφθεὶς ἀφ’ ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οὕτως ἐλεύσεται δὲν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.

1:1 δ NIV RP] – WH Treg 5 ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε WH Treg NIV] βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι RP 6 ἡρώτων WH Treg NIV] ἐπηρώτων RP 7 δὲ NIV RP] – WH Treg 8 μου WH Treg NIV] μοι RP 10 ἐσθήσεσι λευκαῖς WH Treg NIV] ἐσθῆτι λευκῇ RP 11 βλέποντες WH Treg] ἐμβλέποντες NIV RP

12 Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου Ἐλαιῶνος, ὃ ἐστιν ἐγγὺς Ἱερουσαλήμ σαββάτου ἔχον ὅδόν. **13** καὶ ὅτε εἰσῆλθον, ‘εἰς τὸ ὑπερῷον ἀνέβησαν’ οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὃ τε Πέτρος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος· καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Μαθθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ ζηλωτὴς καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. **14** οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὅμοιοι μαδὸν τῇ γραφῇ σὺν γυναιξὶν καὶ Γαριὰμ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ γὰρ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν εἶπεν (ἥν τε ὁ όχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸν ὡς ἐκατὸν εἴκοσι). **16** Ἀνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ἣν προεῖπε τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον διὰ στόματος Δαυὶδ περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν Ἰησοῦν, **17** ὅτι κατηριθμημένος ἥν τὸν ἡμῖν καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης.—**18** Οὕτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηγής γενόμενος ἐλάκησεν μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. **19** καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἴδιᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμάχ, τοῦτον ἐστιν Χωρίον Αἴματος.—**20** γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ Ψαλμῶν· Γενηθήτω ἡ ἐπαυλὶς αὐτοῦ ἔρημος καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ, καὶ· Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ τὸ λαβέτω ἔτερος. **21** δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ τῷ ἐισῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ’ ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, **22** ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας ἡς ἀνελήμφθη ἀφ’ ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ ‘σὺν ἡμῖν γενέσθαι’ ἔνα τούτων. **23** καὶ ἐστησαν δύο, Ἰωσῆφ τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν, δις ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ Μαθθίαν. **24** καὶ προσευξάμενοι εἶπαν Σὺ κύριε καρδιογνῶστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω, ἐκ τούτων τῶν δύο ἔνα, **25** λαβεῖν τὸν τόπον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἀφ’ ἡς παρέβη Ἰούδας πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἕδιον.

1:13 εἰς τὸ ὑπερῷον ἀνέβησαν WH Treg NIV] ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῷον RP • Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος WH Treg NIV] Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης RP 14 προσευχῇ WH Treg NIV] + καὶ τῇ δεήσει RP • **Μαριάμ** WH Treg NIV] Μαρία RP • σὺν WH Treg RP] – NIV 15 ἀδελφῶν WH Treg NIV] μαθητῶν RP • ὡς WH Treg RP] ὥστε NIV 16 γραφὴν WH Treg NIV] + ταύτην RP • **Ιησοῦν** WH Treg NIV] τὸν Ἰησοῦν RP 17 ἐν WH Treg NIV] σὺν RP 19 ἴδιᾳ Treg RP NA] – WH NIV 20 λαβέτω WH Treg NIV] λάβοι RP 21 ᾧ WH Treg NIV] ἐν ᾧ RP 22 σὺν ἡμῖν γενέσθαι WH Treg NIV] γενέσθαι σὺν ἡμῖν RP 25 τόπον WH Treg NIV] κλῆρον RP • ἀφ’ WH Treg NIV] εξ RP

26 καὶ ἔδωκαν κλήρους Γαύτοῖς, καὶ ἐπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Μαθθίαν, καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἔνδεκα ἀποστόλων.

2:1 Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ἦσαν ὑπάντες ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό, **2** καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἥχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι, **3** καὶ ὥφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ἕτεροι ἐκάθισεν ἐφ' ἓνα ἔκαστον αὐτῶν, **4** καὶ ἐπλήσθησαν Γάρ τε πνεύματος ἀγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς.

5 Ἡσαν δὲ ἐν Ἱερουσαλήμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἀνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν· **6** γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συνῆλθε τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἦκουον εἰς ἔκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν· **7** ἐξίσταντο Γένετος· δὲ καὶ ἔθαύμαζον Γένετος· Ὅτι ἰδού Γάρ τε πνεύματος οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; **8** καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἔκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾧ ἐγεννήθημεν; **9** Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἐλαμῖται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, **10** Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ρωμαῖοι, **11** Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, Κρῆτες καὶ Ἀραβεῖς, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ. **12** ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ Γάρ θηρόουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες· Τί Γάρ θέλει τοῦτο εἶναι; **13** ἔτεροι δὲ Γάρ διαχλευάζοντες ἔλεγον ὅτι Γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσίν.

14 Σταθεὶς δὲ ὁ Πέτρος σὺν τοῖς ἔνδεκα ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς· Ἀνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλήμ Γάρ τε πνεύματος τοῦ γνωστὸν ἔστω καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ρήματά μου. **15** οὐ γάρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν, ἔστιν γάρ ὥρα τρίτη τῆς

1:26 αὐτοῖς WH Treg NIV] αὐτῶν RP **2:1 πάντες ὁμοῦ** WH Treg NIV] ἀπαντες ὁμοιθυμαδὸν RP **2:3 καὶ ἐκάθισεν** WH Treg NIV] ἐκάθισέν τε RP **4 πάντες** WH Treg NIV] ἀπαντες RP • ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς WH Treg NIV] αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι RP **5 ἐν** WH Treg RP] εἰς NIV **6 ἦκουον** Treg NIV RP] ἦκουσεν WH **7 δὲ** WH NIV] + πάντες Treg RP • λέγοντες WH Treg NIV] + πρὸς ἄλλήλους RP • **Oὐχὶ** NIV] Oὐχὶ WH Treg; Οὐχὶ RP • **πάντες** WH Treg RP] ἀπαντες NIV **12 διηπόρουν** NIV RP] διηποροῦντο WH Treg • θέλει WH Treg NIV] ἀν θέλοι RP **13 διαχλευάζοντες** WH Treg NIV] χλευάζοντες RP **14 ὁ** WH Treg NIV] – RP • **πάντες** WH Treg NIV] ἀπαντες RP

ήμέρας, **16** ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωάν· **17** Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὀράσεις ὅψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν Γένυπνίοις ἐνυπνιασθήσονται· **18** καὶ γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσιν. **19** καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἴμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ· **20** ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη εἰς αἴμα πρὶν Γῇ Γέλθεῖν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ· **21** καὶ ἔσται πᾶς ὃς Γέλθεῖν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται.

22 Ἀνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους. Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀποδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέφασι καὶ σημείοις οἷς ἐποίησεν δι’ αὐτοῦ ὁ θεός ἐν μέσῳ ὑμῶν, Γκαθὼς αὐτὸὶ οἴδατε, **23** τοῦτον τῇ ὥρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ Γέκδοτον διὰ Γχειρὸς ἀνόμων προσπήξαντες ἀνείλατε, **24** ὃν ὁ θεός ἀνέστησεν λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ’ αὐτοῦ· **25** Δανὶδ γάρ λέγει εἰς αὐτόν· Προορώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν ἵνα μὴ σαλευθῶ. **26** διὰ τοῦτο ηὐφράνθη ἡ καρδία μου· καὶ ἡγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου, ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ’ ἐλπίδι· **27** ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς Γάδην, οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. **28** ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου.

29 Ἀνδρες ἀδελφοί, ἔξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυὶδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἔστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης· **30** προφήτης οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκω ὕμοσεν αὐτῷ ὁ θεός ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος Γαύτοῦ καθίσαι ἐπὶ τὸν θρόνον· αὐτοῦ, **31** προϊδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ χριστοῦ ὅτι

2:17 ἐνυπνίοις WH Treg NIV] ἐνύπνια RP **20** ἢ RP] – WH Treg NIV • ἐλθεῖν WH Treg NIV] + τὴν RP **21** ἐλάλησεν WH Treg] ἀν NIV RP **22** ἀποδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ WH Treg NIV] ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδειγμένον RP • καθὼς WH Treg NIV] + καὶ RP **23** Γέκδοτον WH Treg NIV] + λαβόντες RP • χειρὸς WH Treg NIV] χειρῶν RP **26** ἡ καρδία μου NIV RP] μου ἡ καρδία WH Treg **27** Γάδην WH Treg NIV] Αἰδου RP **30** αὐτοῦ WH Treg NIV] + τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν χριστόν RP • τὸν θρόνον WH Treg NIV] τοῦ θρόνου RP

‘ούτε ἐγκατελείφθη’ εἰς Γάδην Γούτε ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν. 32 τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεός, οὐ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες. 33 τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθεὶς τήν τε ἐπαγγελίαν τοῦ ‘πνεύματος τοῦ ἀγίου’ λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξέχεεν τοῦτο Γό γένεις βλέπετε καὶ ἀκούετε. 34 οὐ γάρ Δαυὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς, λέγει δὲ αὐτός· Εἴπεν Γό κύριος τῷ κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, 35 ἔως ἂν θῶ τοὺς ἔχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. 36 ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ὅτι καὶ κύριον ἀντὸν καὶ χριστὸν· ‘ἐποίησεν ὁ θεός’, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

37 Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν ‘τὴν καρδίαν’, εἴπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· Τί Γποιήσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί; 38 Πέτρος δὲ ‘πρὸς αὐτούς· Μετανοήσατε’, καὶ βαπτισθήτω ἔκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὄνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἀφεσιν τῶν ἀμαρτιῶν Γύμῶν, καὶ λήμψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἀγίου πνεύματος· 39 ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν ὅσους ἂν προσκαλέσηται κύριος ὁ θεός ἡμῶν. 40 ἑτέροις τε λόγοις πλείοσιν διεμαρτύρατο, καὶ παρεκάλει Γάύτοὺς λέγων· Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. 41 οἱ μὲν Γούν ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσετέθησαν Γέν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ Ψυχαὶ ὥσει τρισχίλιαι. 42 ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ Γκοινωνίᾳ, τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς.

43 ΓἘγίνετο δὲ πάση Ψυχὴ φόβος, πολλά Γτε τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο. 44 πάντες δὲ οἱ Γπιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸν καὶ εἰχον ἄπαντα κοινά, 45 καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διεμέριζον

2:31 οὔτε ἐγκατελείφθη WH Treg NIV] οὐ κατελείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ RP • ἄδην WH NIV] ἄδου Treg; Ἄιδου RP • οὔτε WH Treg NIV] οὐδὲ RP 33 πνεύματος τοῦ ἀγίου WH Treg NIV] ἀγίου πνεύματος RP • δ WH Treg NIV] + νῦν RP • ὑμεῖς Treg NIV RP] + καὶ WH NA 34 δ NIV RP] – WH Treg 36 αὐτὸν καὶ χριστὸν WH Treg NIV] καὶ χριστὸν αὐτὸν RP • ἐποίησεν ὁ θεός WH NIV] ὁ θεός ἐποίησεν Treg RP 37 τὴν καρδίαν WH Treg NIV] τῇ καρδίᾳ RP • ποιήσωμεν WH Treg NIV] ποιήσομεν RP 38 πρὸς αὐτούς· Μετανοήσατε WH Treg] πρὸς αὐτούς Μετανοήσατε φησίν NIV; ἔφη πρὸς αὐτούς Μετανοήσατε RP • ἐπὶ NIV RP] ἐν WH Treg • τῶν WH Treg NIV] – RP • ὑμῶν WH Treg NIV] – RP 40 αὐτὸν WH Treg NIV] – RP 41 οὖν WH Treg NIV] + ἀσμένως RP • ἐν WH Treg NIV] – RP 42 κοινωνίᾳ WH Treg NIV] + καὶ RP 43 ΓἘγίνετο WH Treg NIV] ΓἘγένετο RP • τε Treg NIV RP] δὲ WH 44 πιστεύοντες Treg NIV RP] πιστεύσαντες WH • ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸν καὶ Treg NIV RP] ἐπὶ τὸ αὐτό WH

αὐτὰ πᾶσιν καθότι ἂν τις χρείαν εἶχεν· **46** καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὅμοιθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντες τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, **47** αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σῳζομένους καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό.

3:1 'Πέτρος δὲ' καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην, **2** καὶ τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην Ὁραίαν τοῦ αἵτειν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν, **3** ὃς ἴδων Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν ἡρώτα ἐλεημοσύνην τοῦ λαβεῖν. **4** ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ εἶπεν· Βλέψου εἰς ἡμᾶς. **5** ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. **6** εἶπεν δὲ Πέτρος· Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι, ὁ δὲ ἔχω τοῦτο σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὄνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου τοῦ περιπάτει. **7** καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἥγειρεν τοῦ παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν 'αἱ βάσεις αὐτοῦ' καὶ τὰ σφυρδρά, **8** καὶ ἔξαλλόμενος ἔστη καὶ περιπάτει, καὶ εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν θεόν. **9** καὶ εἶδεν 'πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν' περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν, **10** ἐπεγίνωσκον τὸ δὲ αὐτὸν ὅτι 'οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ Ὁραίᾳ Πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

11 Κρατοῦντος δὲ τοῦ Πέτρου καὶ τὸν Ἰωάννην συνέδραμεν 'πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς' ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶντος ἔκθαμβοι. **12** ἴδων δὲ τὸ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν· Ἀνδρες Ἰσραὴλιται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἡ ἡμῖν τί ἀτενίζετε ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἡ εὐστεβείᾳ πεποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; **13** ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, ὁ θεὸς τῶν

2:47 ἐπὶ τὸ αὐτό WH Treg NIV] τῇ ἐκκλησίᾳ RP **3:1** Πέτρος δὲ WH Treg NIV] Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος RP **3** λαβεῖν WH Treg NIV] – RP **6** περιπάτει WH NIV] ἔγειρε καὶ περιπάτει Treg NA; ἔγειρα καὶ περιπάτει RP **7** αὐτὸν WH Treg NIV] – RP • αἱ βάσεις αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτοῦ αἱ βάσεις RP • σφυρδρά WH NIV] σφυρά Treg RP **9** πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν WH Treg NIV] αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς RP **10** δὲ WH Treg NIV] τε RP • οὗτος WH Treg RP] αὐτὸς NIV **11** αὐτοῦ WH Treg NIV] τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ RP • τὸν WH Treg NIV] – RP • πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς WH Treg NIV] πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς RP **12** ὁ WH Treg NIV] – RP **13** Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς NA

πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς γὰρ μὲν παρεδώκατε καὶ γῆρανήσασθε κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν· **14** ὑμεῖς δὲ τὸν ἄγιον καὶ δίκαιον ἡρνήσασθε καὶ γῆτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, **15** τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε, δὸν δὲ θεὸς ἥγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὓς ὑμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. **16** καὶ γέπι τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦτον δὸν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε ἐστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἡ δι’ αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν.

17 Καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἴδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἀρχοντες ὑμῶν· **18** δὸν δὲ θεὸς ἀπροκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν παθεῖν τὸν χριστὸν γάρ τοῦ ἐπλήρωσεν οὕτως. **19** μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε γάρ πρὸς τὸ ἔξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἀμαρτίας, **20** διόπεις ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν χριστὸν Ἰησοῦν, **21** δὸν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων ὃν ἐλάλησεν δὸν διὰ στόματος τῶν ἀγίων ἀπ’ αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν¹. **22** Μωϋσῆς γάρ μὲν εἶπεν ὅτι Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος δὸν θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. **23** ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ ἡτις ἂν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου ἐξολεθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ. **24** καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς ὅσοι ἐλάλησαν καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας. **25** ὑμεῖς ἔστε γοὶ οἵοι τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης ἡς διέθετο δὸν θεὸς² πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ Καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριὰ τῆς γῆς. **26** ὑμῖν πρῶτον ἀναστήσας δὸν θεὸς τὸν παῖδα γάρ τοῦ ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἔκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

3:13 μὲν WH Treg RP NA] – NIV • γῆρανήσασθε WH NIV] + αὐτὸν Treg RP **16** ἐπὶ Treg NIV RP] – WH **18** προφητῶν WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP • αὐτοῦ WH Treg NIV] – RP **19** πρὸς WH] εἰς Treg NIV RP **21** στόματος WH Treg NIV] + πάντων RP • ἀπ’ αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν WH Treg NIV] αὐτοῦ προφητῶν ἀπ’ αἰῶνος RP **22** μὲν WH Treg NIV] + γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας RP • θεὸς WH] + ὑμῶν Treg NIV; + ὑμῶν RP **23** ἀν WH Treg] ἐὰν NIV RP **25** οἱ WH Treg NIV] – RP • διέθετο δὸν θεὸς Treg NIV RP] δὸν θεὸς διέθετο WH • ὑμῶν WH Treg NIV] ὑμῶν RP • ἐνευλογηθήσονται Treg NIV RP] εὐλογηθήσονται WH **26** ἀναστήσας δὸν θεὸς WH NIV] δὸν θεὸς ἀναστήσας Treg RP • αὐτοῦ WH Treg NIV] + Ἰησοῦν RP

4:1 Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ Γίερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ Ἱεροῦ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, **2** διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν ‘τὴν ἐκ’ νεκρῶν, **3** καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον, ἦν γὰρ ἐσπέρα ἥδη. **4** πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη ὁ ἄριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡς χιλιάδες πέντε.

5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς ἐν Ἱερουσαλήμ **6** (καὶ Ἀννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέξανδρος) καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ), **7** καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο· Ἐν ποίᾳ δυνάμει ἦν ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποίησατε τοῦτο ὑμεῖς; **8** τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἀγίου εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἀρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι, **9** εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται, **10** γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. **11** οὗτος ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἔξουθνθεις ὑφ' ὑμῶν τῶν Γοίκοδόμων, ὃ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. **12** καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἀλλῷ οὐδὲν ἡ σωτηρία, οὐδὲ γὰρ ὅνομά ἔστιν ἔτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

13 Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἀνθρώποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἴδιῶται, ἔθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτὸν ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν, **14** τόν τε ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἐστῶτα τὸν τεθεραπευμένον οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. **15** κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους **16** λέγοντες· Τί γοιήσωμεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα

4:1 Ἱερεῖς Treg NIV RP] ἀρχιερεῖς WH **2** τὴν ἐκ WH Treg NIV] τῶν RP **4** ὁ Treg NIV RP] – WH • ὡς WH Treg NIV] ὡσεὶ RP **5** τοὺς WH Treg NIV] – RP • τοὺς WH Treg NIV] – RP • ἐν WH Treg NIV] εἰς RP **6** Ἀννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέξανδρος WH Treg NIV] Ἀνναν τὸν ἀρχιερέα καὶ Καϊάφαν καὶ Ἰωάννην καὶ Ἀλέξανδρον RP **7** τῷ WH Treg NIV] – RP **8** πρεσβύτεροι WH Treg NIV] + τοῦ Ἰσραὴλ RP **11** οἰκοδόμων WH Treg NIV] οἰκοδομούντων RP **12** οὐδὲ WH Treg NIV] οὕτε RP • ὑπὸ τὸν οὐρανὸν WH Treg NIV] – RP **14** τε WH Treg NIV] δὲ RP **16** ποιήσωμεν WH Treg NIV] ποιήσομεν RP

Γάρνεῖσθαι· 17 ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, Γάπειλησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὄνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. 18 καὶ καλέσαντες αὐτοὺς παρήγγειλαν τὸ καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὄνόματι τοῦ Ἰησοῦ. 19 ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες εἶπον πρὸς αὐτούς· Εἰ δίκαιον ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε, 20 οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς ἀ εἶδαμεν καὶ ἤκουσαμεν μὴ λαλεῖν. 21 οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὑρίσκοντες τὸ πῶς Γκολάσωνται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεόν ἐπὶ τῷ γεγονότι. 22 ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσεράκοντα ὁ ἀνθρωπός ἐφ' ὃν Γεγονόει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἱάσεως.

23 Ἀπολυθέντες δὲ ἥλθον πρὸς τοὺς ἰδίους καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπαν. 24 οἱ δὲ ἀκούσαντες ὄμοθυμαδὸν ἥραν φωνὴν πρὸς τὸν θεόν καὶ εἶπαν· Δέσποτα, Γὰρ ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, 25 ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν· διὰ πνεύματος ἀγίου· στόματος Δαυὶδ παιδός σου εἰπών· Ἰνατί ἐφρύαξαν ἔθνη καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; 26 παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸν κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ. 27 συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ τὸν ἄγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πιλάτος σὺν ἔθνεσιν καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ, 28 ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ βουλὴ προώρισεν γενέσθαι. 29 καὶ τὰ νῦν, κύριε, ἐπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, 30 ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σε εἰς ἵασιν καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὄνόματος τοῦ ἀγίου παιδός σου Ἰησοῦ. 31 καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἀπαντες τοῦ ἀγίου πνεύματος, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίας.

4:16 ἀρνεῖσθαι WH Treg NIV] ἀρνήσασθαι RP 17 ἀπειλησώμεθα WH Treg NIV] ἀπειλῇ ἀπειλησόμεθα RP 18 τὸ Treg NIV] – WH; αὐτοῖς τὸ RP 19 εἶπον πρὸς αὐτούς WH Treg NIV] πρὸς αὐτούς εἶπον RP 21 κολάσωνται WH Treg NIV] κολάσονται RP 22 γεγόνει WH Treg NIV] ἐγεγόνει RP 24 σὺ WH Treg NIV] + ὁ θεὸς RP 25 τοῦ πατρὸς ἡμῶν WH Treg NIV] – RP • πνεύματος ἀγίου WH Treg NIV] – RP 27 ἐν τῇ πόλει ταύτῃ WH Treg NIV] – RP 28 βουλὴ WH] + σου Treg NIV RP 30 σου NIV RP] – WH Treg 31 τοῦ ἀγίου πνεύματος WH Treg NIV] πνεύματος ἀγίου RP

32 Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ὁ καρδία καὶ ὁ ψυχὴ μία, καὶ οὐδὲ εἰς τι τῶν ὑπαρχόντων ὁ αὐτῷ ἔλεγεν ὅδιον εἶναι, ἀλλ’ ἦν αὐτοῖς ὁ πάντα κοινά. **33** καὶ ὅμνάμει μεγάλῃ ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι ὁ τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, χάρις τε μεγάλῃ ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. **34** οὐδὲ γάρ ἐνδέής τις ἦν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἦσαν οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων **35** καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδετο δὲ ἐκάστῳ καθότι ἄν τις χρείαν εἴχεν. **36** Ὁ Ιωσὴφ δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρναβᾶς ἀπὸ τῶν ἀποστόλων, ὃ ἐστιν μεθερμηνευόμενον υἱὸς παρακλήσεως, Λευίτης, Κύπριος τῷ γένει, **37** ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ πωλήσας ἦνεγκεν τὸ χρῆμα καὶ ἔθηκεν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

5:1 Ἄνὴρ δέ τις Ἀνανίας ὀνόματι σὺν Σαπφίρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησεν κτῆμα **2** καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδύης καὶ τῆς γυναικός, καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. **3** εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Ἀνανία, διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον καὶ γονοφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; **4** οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενεν καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις ἀλλὰ τῷ Θεῷ. **5** ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους πεσὼν ἐξέψυξεν· καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας. **6** ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ ἔξενέγκαντες ἔθαψαν.

7 Ἔγένετο δὲ ὡς ὥρῶν τριῶν διάστημα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδῦια τὸ γεγονός εἰσῆλθεν. **8** ἀπεκρίθη δὲ ὁ πρὸς αὐτὴν· Ὁ Πέτρος· Εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἢ δὲ εἶπεν· Ναί, τοσούτου. **9** ὁ δὲ Ὁ Πέτρος πρὸς αὐτήν· Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; Ιδού οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ καὶ ἐξοίσουσίν σε. **10** ἔπεσεν δὲ παραχρῆμα ὁ πρὸς

4:32 καρδία WH Treg NIV] ἡ καρδία RP • ψυχὴ WH Treg NIV] ἡ ψυχὴ RP • αὐτῷ WH Treg NIV] αὐτῶν RP • πάντα WH] ἀπαντα Treg NIV RP **33** δυνάμει μεγάλῃ WH Treg NIV] μεγάλῃ δυνάμει RP • τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Treg NIV RP] τοῦ κυρίου Ἰησοῦ τῆς ἀναστάσεως WH **34** ἦν WH Treg NIV] ὑπῆρχεν RP **36** Ὁ Ιωσὴφ WH Treg NIV] Ὁ Ιωσῆς RP **37** παρὰ WH Treg RP] πρὸς NIV **5:2** γυναικός WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **3** ὁ WH Treg NIV] – RP • νοσφίσασθαι WH Treg NIV] + σε RP **5** ἀκούοντας WH Treg NIV] + ταῦτα RP **8** πρὸς αὐτὴν WH Treg NIV] αὐτῇ RP • Πέτρος WH Treg NIV] ὁ Πέτρος RP **9** Πέτρος WH Treg NIV] + εἶπεν RP **10** πρὸς WH Treg NIV] παρὰ RP

τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἔξεψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἔξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. **11** καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο σημεῖα καὶ τέρατα ἀπολλὰ ἐν τῷ λαῷ· καὶ ἥσαν ὁμοθυμαδὸν ἄπαντες ἐν τῇ Στοᾷ Σολομῶντος· **13** τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ’ ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός, **14** μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν· **15** ὥστε καὶ εἰς τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ γκλιναρίων καὶ κραβάττων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἀντι ἡ σκιὰ ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. **16** συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων Ἱερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἄπαντες.

17 Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ζήλου **18** καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. **19** ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ νυκτὸς ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς φυλακῆς ἔξαγαγών τε αὐτοὺς εἰπεν· **20** Πορεύεσθε καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. **21** ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκον.

Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἱεραλήμ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθῆναι αὐτούς. **22** οἱ δὲ ‘παραγενόμενοι ὑπηρέται’ οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ, ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν **23** λέγοντες ὅτι ‘Τὸ δεσμωτήριον εὗρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φύλακας ἐστῶτας ἐπὶ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα εὑρομεν.’ **24** ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὅτε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν τί ἀν γένοιτο τοῦτο. **25** παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι Ἰδοὺ οἱ ἀνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἐστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν

5:12 πολλὰ ἐν τῷ λαῷ WH Treg NIV] ἐν τῷ λαῷ πολλὰ RP • ἄπαντες NIV RP] πάντες WH Treg **15** καὶ εἰς WH Treg NIV] κατὰ RP • κλιναρίων WH Treg NIV] κλινῶν RP • ἐπισκιάσῃ NIV RP] ἐπισκιάσει WH Treg **16** πόλεων WH Treg NIV] + εἰς RP **18** χεῖρας WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **19** διὰ WH Treg NIV] + τῆς RP • ἤνοιξε WH Treg RP] ἀνοίξας NIV **22** παραγενόμενοι ὑπηρέται WH Treg NIV] ὑπηρέται παραγενόμενοι RP **23** Τὸ WH Treg NIV] + μὲν RP • ἐπὶ WH Treg NIV] πρὸ RP **24** τε WH Treg NIV] + ἱερὲς καὶ ὁ RP

λαόν. **26** τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις Γῆγαγεν αὐτούς, οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, Γῆ λιθασθῶσιν.

27 Ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς **28** Γλέγων· Παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὄνόματι τούτῳ, καὶ ἴδού πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. **29** ἀποκριθεὶς δὲ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπαν· Πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. **30** ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου· **31** τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὑψώσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, τοῦ δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἀμαρτιῶν· **32** καὶ ἡμεῖς Γέσμεν μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ Γνεῦμα τὸ ἄγιον ὁ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.

33 Οἱ δὲ Γάκούσαντες διεπρίοντο καὶ ἐβούλοντο ἀνελεῖν αὐτούς. **34** ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος ὄνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω Γβραχὺ τοὺς ἀνθρώπους ποιῆσαι, **35** εἴπεν τε πρὸς αὐτούς· Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν. **36** πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς, λέγων εἶναι τινα ἑαυτόν, ὃ Γπροσεκλίθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς τετρακοσίων· ὃς ἀνηρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. **37** μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησε Γλαὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κάκεΐνος ἀπώλετο καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. **38** καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ Γἄφετε αὐτούς· (ὅτι ἐὰν ἢ ἔξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ Γαύτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται, **39** εὶ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστιν, οὐ Γδυνήσεσθε καταλῦσαι Γαύτούς·) μήποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε. ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ, **40** καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους δείραντες

5:26 Γῆγαγεν Treg RP] Γῆγεν WH NIV • μὴ WH Treg NIV] ἵνα μὴ RP **28** λέγων WH Treg NIV] + οὐ RP NA **31** τοῦ WH NIV] – Treg RP **32** ἐσμεν WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP • πνεῦμα WH Treg NIV] + δὲ RP **33** ἀκούσαντες WH Treg NIV] ἀκούοντες RP **34** βραχὺ WH Treg NIV] + τι RP • ἀνθρώπους WH Treg NIV] ἀποστόλους RP **36** προσεκλίθη WH Treg NIV] προσεκλήθη RP • ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς WH Treg NIV] ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ RP **37** λαὸν WH Treg NIV] + ίκανὸν RP **38** ἄφετε WH Treg NIV] ἔάσατε RP • αὔτη WH Treg NIV] – RP **39** δυνήσεσθε WH Treg NIV] δύνασθε RP • αὐτούς WH Treg NIV] αὐτό RP

παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὄνόματι τοῦ Ἰησοῦ καὶ ὁ ἀπέλυσαν. **41** οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου ὅτι ὁ κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὄνόματος· ἀτιμασθῆναι· **42** πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ Ἱερῷ καὶ κατ’ οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι ‘τὸν χριστὸν Ἰησοῦν’.

6:1 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἐβραίους ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. **2** προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἴπαν· Οὐκ ἀρεστόν ἔστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις· **3** ἐπισκέψασθε ὁ δέ, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἐπτὰ πλήρεις πνεύματος καὶ σοφίας, οὓς ὁ καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης· **4** ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν. **5** καὶ ἥρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους, καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρης πίστεως καὶ πνεύματος ἀγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, **6** οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

7 Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ηὔξανεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλήμ σφόδρα, πολὺς τε ὅχλος τῶν Ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

8 Στέφανος δὲ πλήρης ὁ κάριτος καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. **9** ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ, **10** καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ὡς ἐλάλει. **11** τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι Ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ρήματα βλάσφημα εἰς Μωϋσῆν καὶ τὸν θεόν· **12** συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, **13** ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας· ‘Ο ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται ἅλαῶν ρήματα’ κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου

5:40 ἀπέλυσαν WH Treg NIV] + αὐτούς RP **41 κατηξιώθησαν** ὑπὲρ τοῦ ὄνόματος WH Treg NIV] ὑπὲρ τοῦ ὄνόματος τοῦ Ἰησοῦ κατηξιώθησαν RP **42 τὸν χριστὸν Ἰησοῦν** WH Treg NIV] Ἰησοῦν τὸν χριστὸν RP **6:3 δέ** WH NIV] οὖν Treg RP • **πνεύματος** WH Treg NIV] + ἀγίου RP • **καταστήσομεν** WH Treg NIV] καταστήσωμεν RP **5 πλήρης** NIV RP] πλήρη WH Treg **8 κάριτος** WH Treg NIV] πίστεως RP **13 λαλῶν ρήματα** WH Treg NIV] ρήματα βλάσφημα λαλῶν RP • **ἄγιον** Treg RP] + τούτου WH NIV

καὶ τοῦ νόμου, 14 ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἢ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς. 15 καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν ἡ πάντες οἱ καθεξόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὥσει πρόσωπον ἀγγέλου.

7:1 Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεὺς· Γένεσις ταῦτα οὕτως ἔχει; 2 ὁ δὲ ἔφη· Ἐνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε· Ὁ θεὸς τῆς δόξης ὡφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ πρὶν ἣ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν, 3 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ἐξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐξ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν ἣν ἦν ἀν σοι δεῖξω. 4 τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατώκησεν ἐν Χαρράν. κάκειθεν μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετώκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε, 5 καὶ οὐκ ἐδώκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ οὐδὲ βῆμα ποδός, καὶ ἐπιγγείλατο δοῦναι αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. 6 ἐλάλησεν ἡ δὲ οὕτως ὁ θεὸς ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸν καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια. 7 καὶ τὸ ἔθνος ὃ Γέαν ἡ δουλεύσουσιν κρινῶ ἐγώ, ὁ θεὸς εἶπεν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται καὶ λατρεύσουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. 8 καὶ ἐδώκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγένησεν τὸν Ἰσαὰκ καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, ἡ καὶ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ Ἰακώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας.

9 Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἣν ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ, 10 καὶ ἐξείλατο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἐδώκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἴγυπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον ἡ καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. 11 ἥλθεν δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ Χανάαν καὶ θλῖψις μεγάλη, καὶ οὐχ ηὔρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. 12 ἀκούσας δὲ Ἰακώβ ὄντα σιτία εἰς Αἴγυπτον ἐξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον. 13 καὶ ἐν τῷ

6:15 πάντες WH Treg NIV] ἀπαντες RP 7:1 Εἰ WH Treg NIV] + ἄρα RP 3 ἐκ NIV RP] – WH Treg • τὴν WH Treg NIV] – RP 6 δὲ WH Treg RP NA] + αὐτῷ NIV 7 ἐὰν NIV RP] ἀν WH Treg • δουλεύσουσιν WH Treg NIV] δουλεύσωσιν RP • ὁ θεὸς εἶπεν WH Treg NIV] εἶπεν ὁ θεὸς RP 8 ἡ καὶ WH Treg NIV] + ὁ RP • ἡ καὶ WH Treg NIV] + ὁ RP 10 καὶ WH Treg NIV RP] + ἐφ' NA 11 Αἴγυπτον WH Treg NIV] γῆν Αἴγυπτου RP 12 σιτία εἰς Αἴγυπτον WH Treg NIV] σῖτα ἐν Αἴγυπτῳ RP

δευτέρω γάνεγνωρίσθη Ἰωσήφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος Ἰωσῆφ. **14** ἀποστέλλας δὲ Ἰωσῆφ μετεκαλέσατο Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτοῦ¹ καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν ἐν ψυχαῖς ἔβδομήκοντα πέντε, **15** καὶ κατέβη Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, **16** καὶ μετετέθησαν εἰς Συχέμ καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι γῷ ὧνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμώρ γὲν Συχέμ.

17 Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἡς γῷ μολόγησεν ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ηὔξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἴγυπτῳ, **18** ἀλλιούσιον ἀνέστη βασιλεὺς ἔτερος ἐπ' Αἴγυπτον², ὃς οὐκ ἥδει τὸν Ἰωσῆφ. **19** οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας τοῦ ποιεῖν τὰ βρέφη ἔκθετα³ αὐτῶν εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. **20** ἐν γῷ καιρῷ ἐγεννήθη Μωϋσῆς, καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ θεῷ· ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός. **21** ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ἀνείλατο αὐτὸν⁴ ἡ θυγάτηρ Φαραὼ καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἔσυτῇ εἰς υἱόν. **22** καὶ ἐπαιδεύθη γῷ Μωϋσῆς πάσῃ σοφίᾳ Αἴγυπτίων, ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις γάντοι.

23 Ὡς δὲ ἐπληροῦστο αὐτῷ τεσσερακονταετής χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ. **24** καὶ ἴδων τινα ἀδικούμενον ἡμύνατο καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ πατάξας τὸν Αἴγυπτιον. **25** ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι τοὺς γῷ ἀδελφοὺς δτὶ ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν σωτηρίαν αὐτοῖς⁵, οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. **26** τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὥφθη αὐτοῖς μαχομένοις καὶ γονήλασσεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην εἰπών· Ἄνδρες, ἀδελφοί γέστε· ἵνατι ἀδικεῖτε ἀλλήλους; **27** ὃ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπώσατο αὐτὸν εἰπών· Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' γῷ ἡμῶν; **28** μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις δὲν τρόπον ἀνεῖλες γῷ ἔχθες τὸν Αἴγυπτιον; **29** ἔφυγεν

7:13 ἀνεγνωρίσθη NIV RP] γνωρίσθη WH Treg • γένος WH Treg] + τοῦ NIV RP
14 Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτοῦ WH Treg NIV] τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακώβ RP **15** καὶ κατέβη Treg NIV] κατέβη δὲ WH RP **16** γῷ WH Treg NIV] δὲ RP • ἐν WH Treg NIV] τοῦ RP **17** ὠμολόγησεν WH Treg NIV] ὠμοσεν RP **18** ἐπ' Αἴγυπτον WH Treg NIV] – RP **19** πατέρας WH Treg] + ἡμῶν NIV RP • τὰ βρέφη ἔκθετα WH Treg NIV] ἔκθετα τὰ βρέφη RP **21** ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ἀνείλατο αὐτὸν WH Treg NIV] Ἐκτεθέντα δὲ αὐτόν ἀνείλετο RP **22** Μωϋσῆς WH RP] + ἐν Treg NIV • αὐτοῦ WH Treg NIV] – RP **25** ἀδελφοὺς WH Treg] + αὐτοῦ NIV RP • σωτηρίαν αὐτοῖς WH Treg NIV] αὐτοῖς σωτηρίαν RP **26** συνήλασσεν WH Treg NIV] συνήλασεν RP • ἐστε WH Treg NIV] + ὑμεῖς RP **27** ἡμῶν WH Treg NIV] ἡμᾶς RP **28** ἔχθες WH Treg NIV] χθὲς RP

δὲ Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγένησεν υἱὸς δύο.

30 Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσεράκοντα ὥφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἁγγελος ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου· 31 ὁ δὲ Μωϋσῆς ἵδων ἐθαύμασεν τὸ ὄραμα. προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι ἐγένετο φωνὴ κυρίου· 32 Ἐγὼ δὲ θεὸς τῶν πατέρων σου, δὲ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωϋσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. 33 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος· Λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου, δὲ γὰρ τόπος ἐφ' ᾧ ἐστηκας γῇ ἀγίᾳ ἐστίν. 34 ἵδων εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ ἀύτοῦ ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο ἀποστεῖλω σε εἰς Αἴγυπτον.

35 Τοῦτον τὸν Μωϋσῆν, ὃν ἡρνήσαντο εἰπόντες· Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν, τοῦτον δὲ θεὸς καὶ ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέσταλκεν σὺν¹ χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὄφθεντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. 36 οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Ἐρυθρᾷ Θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσεράκοντα. 37 οὗτός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ ἐιπας τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ· Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ὁ θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. 38 οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, δις ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι γῆμιν, 39 ὡς οὐκ ἡθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπώσαντο καὶ ἐστράφησαν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, 40 εἰπόντες τῷ Ἀαρὼν· Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἵ προπορεύσονται ἡμῶν· δὲ γὰρ Μωϋσῆς οὗτος, δις ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί ἐγένετο αὐτῷ. 41 καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὑφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. 42 ἐστρεψεν

7:30 ἁγγελος WH Treg NIV] + κυρίου RP 31 ἐθαύμασεν WH Treg] ἐθαύμαζεν NIV RP • κυρίου WH Treg NIV] + πρὸς αὐτόν RP 32 καὶ WH Treg NIV] + δὲ θεὸς RP • καὶ WH Treg NIV] + δὲ θεὸς RP 33 ἐφ' WH Treg NIV] ἐν RP 34 αὐτοῦ WH Treg] αὐτῶν NIV RP • ἀποστεῖλω WH Treg NIV] ἀποστελῶ RP 35 καὶ WH Treg NA] – NIV RP • ἀπέσταλκεν σὺν WH Treg NIV] ἀπέστειλεν ἐν RP 36 γῇ NIV RP] τῇ WH Treg 37 εἰπας WH Treg NIV] εἰπών RP • δὲ θεὸς WH Treg NIV] κύριος δὲ θεὸς ἡμῶν RP 38 λόγια WH Treg NIV] λόγον RP • ἡμῖν Treg NIV RP] ὑμῖν WH 39 ἐν ταῖς καρδίαις WH Treg NIV] τῇ καρδίᾳ RP 40 ἐγένετο WH Treg NIV] γέγονεν RP

δὲ ὁ θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν.

Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηγκατέ μοι ἔτη τεσσεράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραὴλ; 43 καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολόχ καὶ τὸ ἄστρον τοῦ Γθεοῦ ΓΡαιφάν, τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς. καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος.

44 Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἣν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωϋσῇ ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἐώρακει, 45 ἥν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἔθνων ὃν ἐξώσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν ἔως τῶν ἡμερῶν Δαυΐδ· 46 ὃς εὔρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ ἤτησατο εύρειν σκήνωμα τῷ Γθεῷ Ἰακώβ. 47 Σολομῶν δὲ οἰκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. 48 ἀλλ ὅτι οὐχὶ ὁ ὑψίστος ἐν Γχειροποιήτοις κατοικεῖ· καθὼς ὁ προφήτης λέγει· 49 Ο οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποιῶν οἶκον οἰκοδομήσετε μοι, λέγει κύριος, ἡ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; 50 οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα;

51 Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι Γκαρδίαις καὶ τοῖς ὡσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἀγίῳ ἀντιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. 52 τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς Γέγένεσθε, 53 οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.

54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. 55 ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύματος ἀγίου ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν εἰδεν δόξαν θεοῦ καὶ Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ, 56 καὶ εἴπεν· Ἰδού θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς Γδιηνοιγμένους καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἐστῶτα τοῦ θεοῦ. 57 κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ συνέσχον τὰ ὄτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν, 58 καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ίμάτια Γαύτῶν παρὰ τοὺς πόδας

7:43 θεοῦ WH Treg] + ὑμῶν NIV RP • Ραιφάν NIV] Ρομφά WH; Ρεφάν Treg; Ρεμφάν RP 46 θεῷ WH Treg NIV RP] οἶκω NA 48 χειροποιήτοις WH Treg NIV] + ναοῖς RP 49 ἡ δὲ Treg NIV RP] καὶ ἡ WH 51 καρδίαις WH Treg NIV] τῇ καρδίᾳ RP 52 ἐγένεσθε WH Treg NIV] γεγένησθε RP 56 διηνοιγμένους WH Treg NIV] ἀνεῳγμένους RP 58 αὐτῶν WH Treg NIV] – RP

νεανίου καλουμένου Σαύλου. **59** καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα· Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου· **60** θεὶς δὲ τὰ γόνατα ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς 'ταύτην τὴν ἀμαρτίαν'· καὶ τοῦτο εἰπών ἐκοιμήθη. **8:1** Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ.

'Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες δὲ διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας πλὴν τῶν ἀποστόλων. **2** συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς καὶ ἐποίησαν κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. **3** Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακήν.

4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον. **5** Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς τὴν πόλιν τῆς Σαμαρείας ἐκήρυξεν αὐτοῖς τὸν χριστόν. **6** προσεῖχον γέδε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἢ ἐποίει· **7** τὸν πολλοὶ γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχοντο, πολλοὶ δὲ παραλευμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν· **8** ἐγένετο δὲ· 'πολλὴ χαρὰ' ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.

9 Ἄνηρ δέ τις ὀνόματι Σίμων προϊῆρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ ἐξιστάνων τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων εἶναι τινα ἑαυτὸν μέγαν, **10** ὃ προσεῖχον τὸν πάντες ἀπὸ μικροῦ ἔως μεγάλου λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ἡ Δύναμις τοῦ θεοῦ ἡ καλουμένη Μεγάλη. **11** προσεῖχον δὲ αὐτῷ διὰ τὸ ἱκανὸν χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέναι αὐτούς. **12** ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζόμενῳ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. **13** ὃ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ, θεωρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας ἐξίστατο.

7:60 ταύτην τὴν ἀμαρτίαν WH Treg NIV] τὴν ἀμαρτίαν ταύτην RP **8:2 ἐποίησαν** WH Treg NIV] ἐποίησαν τὸ RP **5 τὴν** WH NIV] – Treg RP **6 δὲ** WH Treg NIV] τε RP **7 πολλοὶ** WH Treg NIV] Πολλῶν RP • **ἐξήρχοντο** WH Treg NIV] ἐξήρχετο RP **8 ἐγένετο δὲ** WH Treg NIV] Καὶ ἐγένετο RP • **πολλὴ χαρὰ** WH Treg NIV] χαρὰ μεγάλη RP **9 ἐξιστάνων** WH Treg NIV] ἐξιστῶν RP **10 πάντες** WH Treg NIV] – RP • **καλουμένη** WH Treg NIV] – RP **12 περὶ** WH Treg NIV] τὰ περὶ RP **13 σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας** WH Treg NIV] δυνάμεις καὶ σημεῖα γινόμενα RP

14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς Γαύτοὺς Πέτρον καὶ Ἰωάννην, **15** οἵτινες καταβάντες προσῆγαντο περὶ αὐτῶν ὅπως λάβωσιν πνεῦμα ἄγιον· **16** Γούδέπω γὰρ ἦν ἐπ’ οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Γκυρίου Ἰησοῦ. **17** τότε ἐπετίθεσαν τὰς χεῖρας ἐπ’ αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἄγιον. **18** Γείδων δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ πνεῦμα προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα **19** λέγων· Δότε κάμοι τὴν ἔξουσίαν ταύτην ἵνα φέντας ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνῃ πνεῦμα ἄγιον. **20** Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Τὸ ἀργύριον σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν ὅτι τὴν δωρεάν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. **21** οὐκ ἔστιν σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἁγάνατι τοῦ θεοῦ. **22** μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ Γκυρίου εἰς ἄρα ἀφεθήσεται σοι ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου· **23** εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὁρῶ σε ὅντα. **24** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν· Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ’ ἐμὲ ὥν εἰρήκατε.

25 Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ κυρίου ὑπέστρεφον εἰς Ἱεροσόλυμα, πολλάς τε κώμας τῶν Σαμαριτῶν εὐηγγελίζοντο.

26 Ἀγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον λέγων· Ἄναστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἔστιν ἔρημος. **27** καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη, καὶ ἴδού ἀνὴρ Αἰθίοψ εὔνοοῦχος δυνάστης Ἰανδάκης βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γαζῆς αὐτῆς, διὸ ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ, **28** ἦν τε ὑποστρέφων καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ καὶ ἀνεγίνωσκεν τὸν προφήτην Ἡσαΐαν. **29** εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φίλιππῳ· Πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἄρματι τούτῳ. **30** προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος

8:14 αὐτοὺς WH Treg NIV] + τὸν RP **16 οὐδέπω** WH Treg NIV] οὕπω RP • **κυρίου** WH Treg NIV] χριστοῦ RP **17 ἐπετίθεσαν** WH Treg NIV] ἐπετίθουν RP **18 ἰδῶν** WH Treg NIV] Θεασάμενος RP • **πνεῦμα** WH NIV] + τὸ ἄγιον Treg RP **21 ἁγάνατι** WH Treg NIV] ἐνώπιον RP **22 κυρίου** WH Treg NIV] θεοῦ RP **25 ὑπέστρεφον** WH Treg NIV] ὑπέστρεψαν RP • **Ἱεροσόλυμα** WH Treg NIV] Ἱερουσαλήμ RP • **εὐηγγελίζοντο** WH Treg NIV] εὐηγγελίσαντο RP **27 Ιανδάκης** WH Treg NIV] + τῆς RP **28 τε** Treg NIV RP] δὲ WH

‘Ησαΐαν τὸν προφήτην’ καὶ εἶπεν· Ἐρά γε γινώσκεις ἂναγινώσκεις; 31 ὁ δὲ εἶπεν· Πῶς γὰρ ἐν δυναίμην ἐὰν μή τις Γόδηγήσει με; παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. 32 ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἦν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὕτη· Ως πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ Γκείραντος αὐτὸν ἄφωνος, οὔτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. 33 ἐν τῇ Γταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· Γτὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι αἱρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. 34 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὔνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν· Δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει Γτοῦτο; περὶ ἑαυτοῦ ἡ περὶ ἔτερου τινός; 35 ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. 36 ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἥλθον ἐπὶ τι ὕδωρ, καὶ φησιν ὁ εὔνοῦχος· Ἰδού ὕδωρ, τί κωλύει με Γβαπτισθῆναι; 38 καὶ ἐκέλευσεν στῆναι τὸ ἄρμα, καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ ὃ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὔνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. 39 ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ἤρπασεν τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὔνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. 40 Φίλιππος δὲ εὐρέθη εἰς Ἀζωτον, καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας ἔως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν.

9:1 Ο δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆσ καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ 2 ἡτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν τινας εὑρῇ τῆς ὁδοῦ ὄντας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ. 3 ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ, ἐξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν¹ φῶς Γἐκ τοῦ οὐρανοῦ, 4 καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ Σαούλ Σαούλ, τί με διώκεις; 5 εἶπεν δέ· Τίς εἰ, κύριε; ὁ Γδέ· Ἔγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις. 6 ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἰσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεται σοι Γδ τί²

8:30 Ἡσαΐαν τὸν προφήτην WH Treg NIV] τὸν προφήτην Ἡσαΐαν RP 31 ὁδηγήσει WH Treg NIV] ὁδηγήσῃ RP 32 κείραντος WH NIV] κείροντος Treg RP 33 ταπεινώσει WH Treg] + αὐτοῦ NIV RP • τὴν WH Treg NIV] + δὲ RP 34 τοῦτο WH Treg RP NA] – NIV 36 βαπτισθῆναι; WH Treg NIV RP] + 37 εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος· Εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεστιν. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε· Πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. TR **9:3** ἐξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν WH Treg NIV] καὶ ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν RP • ἐκ WH Treg NIV] ἀπὸ RP 5 δὲ WH Treg NIV] + κύριος εἶπεν RP 6 ὁ τί Treg NIV] ὅτι WH; τί RP

σε δεῖ ποιεῖν. 7 οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἰστήκεισαν ἐνεοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς μηδένα δὲ θεωροῦντες. 8 ἡγέρθη δὲ τοῦ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς, ἀνεῳγμένων τὸν ὄφθαλμῶν αὐτοῦ οὐδὲν ἔβλεπεν· χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. 9 καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.

10 Ἡν δέ τις μαθητής ἐν Δαμασκῷ ὄνόματι Ἀνανίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἔντοντος ὁ κύριος· Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν· Ιδοὺ ἐγώ, κύριε. **11** ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν· Γάναστάς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ρύμην τὴν καλουμένην Εὐθεῖαν καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὄνόματι Ταρσέα, ιδού γὰρ προσεύχεται, **12** καὶ εἰδεν ἄνδρα ἐν ὄράματι Ἀνανίαν ὄνόματι εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ γχεῖρας ὅπως ἀναβλέψῃ. **13** ἀπεκρίθη δὲ Ἀνανίας· Κύριε, γχκουσα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ τοῖς ἀγίοις σου ἐποίησεν ἐν Ἱερουσαλήμ· **14** καὶ ὥδε ἔχει ἔξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. **15** εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος· Πορεύου, ὅτι σκευος ἐκλογῆς γέστιν μοι οὗτος τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν τε καὶ βασιλέων υἱῶν τε Ἰσραήλ, **16** ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὄνόματός μου παθεῖν. **17** ἀπῆλθεν δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν· Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέν με, γΙησοῦς ὁ ὁφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ἦ νῆρον, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῆς πνεύματος ἀγίου. **18** καὶ εὐθέως ἀπέπεσαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὁφθαλμῶν· γῶς λεπίδες, ἀνέβλεψέν τε καὶ ἀναστάς ἐβαπτίσθη, **19** καὶ λαβὼν τροφὴν γένισχυσεν.

Ἐγένετο γὰρ μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινὰς, **20** καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυξεν τὸν Ἰησοῦν διτί οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ

9:8 Σαῦλος WH Treg NIV] ὁ Σαῦλος RP • **δὲ** WH Treg NIV] τε RP • **οὐδὲν** WH Treg NIV] οὐδένα RP **10 ἐν ὁράματι ὁ κύριος** WH Treg NIV] ὁ κύριος ἐν ὁράματι RP **11 Ἀναστὰς** Treg NIV RP] Ἀνάστα WH **12 ἄνδρα ἐν ὁράματι Ἀνανίαν** ὄνόματι WH Treg NIV] ἐν ὁράματι ἄνδρα ὄνόματι Ἀνανίαν RP • **χεῖρας** Treg] τὰς χεῖρας WH NIV; χεῖρα RP **13 ἥκουσα** WH Treg NIV] ἀκήκοα RP • **τοῖς ἀγίοις σου ἐποίησεν** WH Treg NIV] ἐποίησεν τοῖς ἀγίοις σου RP **15 ἔστιν μοι** WH Treg NIV] μοι ἔστιν RP • **ἔθνῶν** Treg NIV RP] τῶν ἔθνῶν WH • **τε** WH Treg NIV] – RP **17 Ἰησοῦς** WH Treg NIV] – RP **18 αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὁφθαλμῶν** WH Treg NIV] ἀπὸ τῶν ὁφθαλμῶν αὐτοῦ RP • **ώς** WH Treg NIV] ὡσεὶ RP **19 ἐνίσχυσεν** Treg NIV RP] ἐνισχύθη WH • **δὲ** WH Treg NIV] + ὁ Σαῦλος RP **20 Ἰησοῦν** WH Treg NIV] χριστόν RP

θεοῦ. **21** ἔξισταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας ἡ ἐν Ἱερουσαλήμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὅδε εἰς τοῦτο ἐλληλύθει ἵνα δεδεμένους αὐτὸὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; **22** Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο καὶ ἡ συνέχυννεν τὸν Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός.

23 Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ίκαναι, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν. **24** ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετηροῦντο δὲ καὶ τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσιν. **25** λαβόντες δὲ ὅις μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν¹ χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

26 Παραγενόμενος δὲ ἡ εἰς Ἱερουσαλήμ ἐπείραζεν κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶν μαθητής. **27** Βαρναβᾶς δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν κύριον καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὄνόματι τοῦ Ἰησοῦ. **28** καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος· καὶ ἐκπορευόμενος² εἰς Ἱερουσαλήμ, παρρησιάζόμενος ἐν τῷ ὄνόματι τοῦ κυρίου, **29** ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν ἀνελεῖν αὐτόν³. **30** ἐπιγινόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς Καισάρειαν καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν.

31 Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχεν εἰρήνην οἰκοδομουμένη, καὶ πορευομένη τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἀγίου πνεύματος ἐπληθύνετο⁴.

32 Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἀγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδα. **33** εὗρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα ὃνόματι Αἰνέαν⁵ ἐξ ἑτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραβάττου, ὃς ἦν παραλελυμένος.

9:21 ἐν WH Treg RP] εἰς NIV 22 συνέχυννεν WH NIV] συνέχυνεν Treg RP
 • τοὺς Treg NIV RP] – WH 24 παρετηροῦντο δὲ καὶ WH Treg NIV] Παρετήρουν τε RP 25 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτὸν οἱ μαθηταὶ RP • διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν WH Treg NIV] καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους RP 26 εἰς WH Treg NIV] ὁ Σαῦλος ἐν RP • ἐπείραζεν WH Treg NIV] ἐπειράτο RP 27 τοῦ NIV RP] – WH Treg 28 καὶ ἐκπορευόμενος WH Treg NIV] – RP • Ἱερουσαλήμ WH Treg NIV] + καὶ RP • κυρίου WH Treg NIV] + Ἰησοῦ RP 29 ἀνελεῖν αὐτόν WH Treg NIV] αὐτὸν ἀνελεῖν RP 31 Ἡ ... ἐκκλησία ... εἶχεν ... οἰκοδομουμένη ... πορευομένη ... ἐπληθύνετο WH Treg NIV] Αἱ ... ἐκκλησίαι ... εἶχον ... οἰκοδομούμεναι ... πορευόμεναι ... ἐπληθύνοντο RP 33 ὃνόματι Αἰνέαν WH Treg NIV] Αἰνέαν ὃνόματι RP • κραβάττου WH Treg NIV] κραβάτῳ RP

34 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος· Αἰνέα, λάται σε Ἰησοῦς Ὅχριστός· ἀνάστηθι καὶ στρῶσον σεαυτῷ· καὶ εὐθέως ἀνέστη. **35** καὶ εἶδαν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδα καὶ τὸν Ὁσπρᾶνα, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.

36 Ἐν Ἰόπη δέ τις ἦν μαθήτρια ὄνόματι Ταβιθά, ἡ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἔργων ἀγαθῶν· καὶ ἐλεημοσυνῶν ὡν ἐποίει. **37** ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασιν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ ἔθηκαν αὐτὴν ἐν ὑπερώῳ. **38** ἐγγὺς δὲ οὖσης Λύδδας τῇ Ἰόπη γ οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες δτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ ἀπέστειλαν ὅδον ἄνδρας πρὸς αὐτὸν παρακαλοῦντες· Μὴ ὁκνήσῃς διελθεῖν ἕως ἡμῶν· **39** ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερώον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ίμάτια ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς. **40** ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος ἥκει θεὶς τὰ γόνατα προσηύξατο, καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν· Ταβιθά, ἀνάστηθι. ἡ δὲ ἡνοίξεν τοὺς ὄφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισεν. **41** δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν αὐτὴν, φωνήσας δὲ τοὺς ἀγίους καὶ τὰς χήρας παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. **42** γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόπης, καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐπὶ τὸν κύριον. **43** ἐγένετο γένετο δὲ ἡμέρας ἵκανὰς ἡ μεῖναι ἐν Ἰόπη παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

10:1 Ἄνηρ δέ τις ἐν Καισαρείᾳ ὄνόματι Κορνήλιος, ἐκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, **2** εὐσεβής καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, **3** ποιῶν ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διὰ παντός, **3** εἶδεν ἐν ὁράματι φανερῶς ὡσεὶ περὶ ὄρων ἐνάτην τῆς ἡμέρας ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν καὶ εἰπόντα αὐτῷ· Κορνήλιε. **4** ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπεν· Τί ἐστιν, κύριε; εἶπεν δὲ αὐτῷ· Αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν

9:34 Χριστός WH Treg NIV] ὁ χριστός RP **35** Σαρῶνα WH Treg NIV] Ἀσσάρωνα RP **36** ἔργων ἀγαθῶν WH Treg NIV] ἀγαθῶν ἔργων RP **37** ἔθηκαν αὐτὴν Treg NIV] αὐτὴν ἔθηκαν RP; ἔθηκαν WH **38** δόν ἄνδρας WH Treg NIV] - RP • ὁκνήσῃς WH Treg NIV] ὁκνῆσαι RP • ἡμῶν WH Treg NIV] αὐτῶν RP **40** καὶ WH Treg NIV] - RP **42** τῆς Treg NIV RP] - WH • ἐπίστευσαν πολλοὶ WH Treg NIV] πολλοὶ ἐπίστευσαν RP **43** δὲ WH NIV RP] + αὐτὸν Treg • μεῖναι WH Treg NIV] + αὐτὸν RP **10:1** τις WH Treg NIV] + ἦν RP **2** ποιῶν WH Treg NIV] + τε RP **3** περὶ WH Treg NIV] - RP

εἰς μνημόσυνον ὁ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ· 5 καὶ νῦν πέμψον ὁ ἄνδρας εἰς Ἰόππην· καὶ μετάπεμψαι Σίμωνά τινα διὰ ἐπικαλεῖται Πέτρος· 6 οὗτος ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ὃ ἐστιν οἰκία παρὰ θάλασσαν. 7 ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ὁ αὐτῷ, φωνήσας δύο τῶν Γοίκετῶν καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ 8 καὶ ἐξηγησάμενος ὁ ἄπαντα αὐτοῖς ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην.

9 Τῇ δὲ ἐπαύριον δόδοι πορούντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ ὧραν ἔκτην. 10 ἐγένετο δὲ πρόσπεινος καὶ ἥθελεν γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ ὁ αὐτῶν ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις, 11 καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον καὶ ὁ καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὅθόνην μεγάλην τέσσαροι ἀρχαῖς καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς, 12 ἐν ὃ ὑπῆρχεν πάντα τὰ τετράποδα καὶ ἐρπετὰ τῆς γῆς καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. 13 καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν· Ἄναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. 14 ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν· Μηδαμῶς, κύριε, ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον. 15 καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν· Ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοίνου. 16 τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ ἐνθύμησεν ἀνελήμφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν.

17 Ὡς δὲ ἐν ἐαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος τί ἀν εἴη τὸ ὄραμα ὃ εἶδεν, ἵδού οἱ ἄνδρες οἵ ἀπεσταλμένοι ὁ ὑπὸ τοῦ Κορνηλίου διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα, 18 καὶ φωνήσαντες ὁ ἐπυνθάνοντο εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. 19 τοῦ δὲ Πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὄράματος εἶπεν ὁ αὐτῷ τὸ πνεῦμα· Ἐδού τὸ ἄνδρες ζητοῦντές σε· 20 ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν

10:4 ἔμπροσθεν WH Treg NIV] ἐνώπιον RP 5 ἄνδρας εἰς Ἰόππην WH Treg NIV] εἰς Ἰόππην ἄνδρας RP • τινα διὰ ἐπικαλεῖται Πέτρος WH Treg NIV] τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον RP 7 αὐτῷ WH Treg NIV] τῷ Κορνηλίῳ RP • οἰκετῶν WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP 8 ἄπαντα αὐτοῖς WH Treg NIV] αὐτοῖς ἄπαντα RP 10 αὐτῶν WH Treg NIV] ἐκείνων RP • ἐγένετο WH Treg NIV] ἐπέπεσεν RP 11 καταβαῖνον WH Treg NIV] + ἐπ' αὐτὸν RP • ἀρχαῖς WH Treg NIV] + δεδεμένον καὶ RP 12 καὶ ἐρπετὰ τῆς γῆς καὶ WH Treg NIV] τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἐρπετὰ καὶ τὰ RP 14 καὶ WH Treg NIV] ἦ RP 16 εὐθύνει WH Treg NIV] πάλιν RP 17 ἴδού WH Treg NIV] καὶ ἴδού RP • ὑπὸ WH NIV] ἀπὸ Treg RP • τοῦ WH Treg NIV] - RP 18 ἐπυνθάνοντο Treg NIV RP] ἐπύθοντο WH 19 αὐτῷ τὸ πνεῦμα NIV RP] τὸ πνεῦμα αὐτῷ Treg; τὸ πνεῦμα WH • ἄνδρες RP] + τρεῖς Treg NIV; + δύο WH • ζητοῦντές WH NIV] ζητοῦσίν Treg RP

διακρινόμενος, τὸν ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. **21** καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶπεν· ὸδούν ἐγώ εἰμι δὸν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι’ ἣν πάρεστε; **22** οἱ δὲ εἶπαν· Κορνήλιος ἔκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν μαρτυρούμενός τε ὑπὸ δόλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἀγίου μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥῆματα παρὰ σοῦ. **23** εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν.

Τῇ δὲ ἐπαύριον ἡ ἀναστὰς ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καὶ τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. **24** τῇ δὲ ἐπαύριον ἡ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Καισάρειαν. ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτοὺς συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. **25** ὡς δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσεκύνησεν. **26** ὁ δὲ Πέτρος ἡγειρεν αὐτὸν λέγων· Ἀνάστηθι· καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἀνθρωπός εἰμι. **27** καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὐρίσκει συνεληλυθότας πολλούς, **28** ἔφη τε πρὸς αὐτούς· Υμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ· κάμοι ὁ θεός ἔδειξεν μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἀνθρωπον. **29** διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἥλθον μεταπεμφθείς πυνθάνομαι οὖν τίνι λόγῳ μετεπέμψασθε με.

30 Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη· Απὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἡ ἥμηρη τὴν ἐνάτην προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἴδού ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ **31** καὶ φησί· Κορνήλie, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **32** πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν. **33** ἐξαυτῆς οὖν ἐπεμψα πρὸς σέ, σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ κυρίου.

34 Ἄνοιξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν· Ἐπ’ ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἐστιν προσωπολήμπτης ὁ θεός, **35** ἀλλ’ ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς αὐτῷ ἐστιν. **36** τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ·

10:20 ὅτι WH Treg NIV] διότι RP **23 ἀναστὰς** WH Treg NIV] ὁ Πέτρος RP **24 τῇ δὲ** WH Treg NIV] Καὶ τῇ RP • εἰσῆλθεν WH Treg NIV] εἰσῆλθον RP **26 ἡγειρεν αὐτὸν** WH Treg NIV] αὐτὸν ἡγειρεν RP **30 ἥμηρη** WH Treg NIV] + νηστεύων καὶ RP • ἐνάτην WH Treg NIV] + ὥραν RP **32 θάλασσαν** WH Treg NIV] + ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι RP **33 κυρίου** WH Treg NIV] θεοῦ RP **36 δν** Treg NIV RP] - WH

οὗτός ἐστιν πάντων κύριος. 37 ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον ρῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, Γάρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης, 38 Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέθ, ὃς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἀγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἵώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ· 39 καὶ ἡμεῖς μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἐν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἱερουσαλήμ· ὃν καὶ ἀνεῖλαν κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. 40 τοῦτον ὁ θεὸς ἤγγειρεν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, 41 οὐ παντὶ τῷ λαῷ ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· 42 καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι ὁ οὗτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ κριτής ζώντων καὶ νεκρῶν. 43 τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἀφεσιν ἀμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν.

44 Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ρήματα ταῦτα ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. 45 καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνῆλθαν τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἄγίου πνεύματος ἐκκέχυται· 46 ἥκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. τότε ἀπεκρίθη Πέτρος· 47 Μήτι τὸ ὕδωρ ὀδύναται κωλῦσαι· τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἔλαβον ὡς καὶ ἡμεῖς; 48 προσέταξεν τὸ δὲ αὐτὸν ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι· τότε ἤρώτησαν αὐτὸν ἐπικεῖναι ἡμέρας τινάς.

11:1 Ἡκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. 2 ὅτε δὲ ἀνέβη Πέτρος εἰς

10:37 ἀρξάμενος WH Treg NIV] ἀρξάμενον RP 39 ἡμεῖς WH Treg NIV] + ἐσμεν RP • καὶ WH Treg] + ἐν NIV RP 40 τῇ WH Treg RP] ἐν τῇ NIV 42 οὗτός WH Treg NIV] αὐτός RP 45 ὅσοι Treg NIV RP] οἱ WH • ἄγιον πνεύματος Treg NIV RP] πνεύματος τοῦ ἄγίου WH 46 ἀπεκρίθη WH Treg NIV] + ὁ RP 47 δύναται κωλῦσαι WH Treg NIV] κωλῦσαι δύναται RP • ὡς WH Treg NIV] καθὼς RP 48 δὲ WH Treg NIV] τε RP • ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι WH Treg NIV] βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου RP 11:2 δτε δὲ WH Treg NIV] Καὶ δτε RP

Γ'Ιερουσαλήμ, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς 3 λέγοντες ὅτι Ἐισῆλθες πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας καὶ συνέφαγες¹ αὐτοῖς. 4 ἀρξάμενος δὲ Πέτρος ἔξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων· 5 Ἐγὼ ἡμῖν ἐν πόλει Ιόπηη προσευχόμενος καὶ εἶδον ἐν ἔκστάσει ὅραμα, καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὁθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἥλθεν ἄχρι ἐμοῦ· 6 εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ· 7 ἥκουσα δὲ καὶ φωνῆς λεγούσης μοι· Ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. 8 εἶπον δέ· Μηδαμῶς, κύριε, Γότι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. 9 ἀπεκρίθη δὲ ἡ φωνὴ ἐκ δευτέρου² ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· Αὸ θεὸς ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοίνου. 10 τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ ἀνεσπάσθη πάλιν³ ἀπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. 11 καὶ ἴδου ἔξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾧ ἡ ἡμεν, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρός με. 12 εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμά μοι⁴ συνελθεῖν αὐτοῖς μηδὲν ἡ διακρίναντα. ἥλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἔξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσῆλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός. 13 ἀπήγγειλεν ἡ δὲ ἡμῖν πῶς εἶδεν τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ τοῖς εἰπόντα· Ἀπόστειλον εἰς Ἰόπηην καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, 14 δις λαλήσει ῥήματα πρὸς σὲ ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἰκός σου. 15 ἐν δὲ τῷ ἀρξασθαί με λαλεῖν ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἐπ' αὐτοὺς ὥσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. 16 ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος ἡ τοῦ χυρίου ὡς ἔλεγεν· Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὄντας, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἀγίῳ. 17 εἰ οὖν τὴν ἵσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, Ἐγὼ τίς ἡμῖν δύνατὸς κωλῦσαι τὸν θεόν; 18 ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν καὶ ἐδόξασαν τὸν θεόν λέγοντες· Ἄρα καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν εἰς ζωὴν ἔδωκεν.

11:2 Ἱερουσαλήμ WH Treg NIV] Ἱεροσόλυμα RP 3 Εἰσῆλθες πρὸς ... ἔχοντας καὶ συνέφαγες NIV] Πρὸς ... ἔχοντας εἰσῆλθες καὶ συνέφαγες RP; Εἰσῆλθεν πρὸς ... ἔχοντας καὶ συνέφαγεν WH Treg 4 δὲ WH Treg NIV] + ὁ RP 7 καὶ WH Treg NIV] – RP 8 δτι WH Treg NIV] + πᾶν RP 9 φωνὴ ἐκ δευτέρου Treg NIV] ἐκ δευτέρου φωνῇ WH; μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου RP 10 ἀνεσπάσθη πάλιν WH Treg NIV] πάλιν ἀνεσπάσθη RP 11 ἡμεν WH Treg NA] ἡμῖν NIV RP 12 τὸ πνεῦμά μοι WH Treg NIV] μοι τὸ πνεῦμά RP • διακρίναντα WH Treg NIV] διακρινόμενον RP 13 δὲ WH Treg NIV] τε RP • εἰπόντα WH Treg NIV] + αὐτῷ RP • Ἰόπηην WH Treg NIV] + ἄνδρας RP 16 τοῦ WH Treg NIV] – RP 17 Ἐγὼ WH Treg NIV] + δὲ RP 18 ἐδόξασαν WH Treg NIV] ἐδόξαζον RP • Ἄρα WH Treg NIV] + γε RP • εἰς ζωὴν ἔδωκεν WH Treg NIV] ἔδωκεν εἰς ζωὴν RP

19 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἔως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. **20** ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες ἐλθόντες εἰς Ἀντιοχειαν ἐλάλουν Γκαὶ πρὸς τοὺς Ἐλληνιστάς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν. **21** καὶ ἦν χείρ κυρίου μετ' αὐτῶν, πολὺς τε ἀριθμὸς ὁ πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. **22** ἤκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὡτα τῆς ἐκκλησίας τῆς οὔσης ἐν Ἱερουσαλήμ περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν Ἁρναβᾶν ἔως Ἀντιοχείας· **23** δὲς παραγενόμενος καὶ ἵδων τὴν χάριν τὴν τοῦ θεοῦ, ἐχάρη καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ κυρίῳ, **24** ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἀγίου καὶ πίστεως, καὶ προστετέθη ὄχλος ἰκανὸς τῷ κυρίῳ. **25** ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ἡρόδον ἀναζητῆσαι Σαῦλον, **26** καὶ εύρων ἥγαγεν εἰς Ἀντιοχειαν. ἐγένετο δὲ ἀυτοῖς καὶ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἰκανόν, χρηματίσαι τε πρώτως ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς.

27 Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιοχειαν· **28** ἀναστὰς δὲ εἰς ἐξ αὐτῶν ὄνόματι Ἀγαθὸς ἐσήμανεν διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν μεγάλην μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην. Γῆτις ἐγένετο ἐπὶ Ἡρόδον. **29** τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὑπορεῖτο τις ὥρισαν ἔκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· **30** δὲ καὶ ἐποίησαν ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Ἁρναβᾶ καὶ Σαῦλον.

12:1 Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. **2** ἀνεῖλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρῃ. **3** ἵδων δὲ ὅτι ἀρεστόν ἐστιν τοῖς Ἰουδαίοις προσέθετο

11:20 ἐλθόντες WH Treg NIV] εἰσελθόντες RP • καὶ WH Treg NIV] – RP • Ἐλληνιστάς WH RP NA] Ἐλληνας Treg NIV **21** ὁ WH Treg NIV] – RP **22** οὕσης WH Treg NIV] – RP • Ἱερουσαλήμ WH Treg NIV] Ἱεροσολύμοις RP • Ἁρναβᾶν WH Treg NIV] + διελθεῖν RP NA **23** τὴν WH Treg NIV] – RP • προσμένειν Treg NIV RP] + ἐν WH **25** Ἡρόδον WH Treg NIV] + ὁ Ἁρναβᾶς RP **26** ἥγαγεν WH Treg NIV] + αὐτὸν RP • αὐτοῖς καὶ WH Treg NIV] αὐτοὺς RP • ἐν WH Treg NIV] – RP • πρώτως WH Treg NIV] πρώτον RP **28** μεγάλην WH Treg NIV] μέγαν RP • Γῆτις WH Treg NIV] ὅστις καὶ RP • Κλαυδίου WH Treg NIV] + Καίσαρος RP **12:3** ἵδων δὲ WH Treg NIV] Καὶ ἵδων RP

συλλαβεῖν καὶ Πέτρον (ἥσαν γένεται τῶν ἀξύμων), 4 ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακήν, παραδόντες στέσσαρσιν τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτὸν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. 5 ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ προσευχὴν γένεται ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεόν τοις περὶ αὐτοῦ.

6 Ὁτε δὲ ἤμελλεν προαγαγεῖν αὐτὸν ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν δεδεμένος ἀλύσεσιν δυσίν, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακήν. 7 καὶ ἴδον ἄγγελος κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου ἥγειρεν αὐτὸν λέγων· Ἀνάστα ἐν τάχει· καὶ ἐξέπεσαν αὐτοῦ αἱ ἀλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. 8 εἶπεν γένεται ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· ΓΖῶσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλια σου· ἐποίησεν δὲ οὕτως. καὶ λέγει αὐτῷ· Περιβαλοῦ τὸ ίματίόν σου καὶ ἀκολούθει μοι. 9 καὶ ἐξελθὼν ἡγολούθει, καὶ οὐκ ἔδει ὅτι ἀληθές ἐστιν τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ δραμα βλέπειν. 10 διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν ἥλθαν ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτομάτῃ ἥνοιγε αὐτοῖς, καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ρύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ’ αὐτοῦ. 11 καὶ ὁ Πέτρος ἐν ἑαυτῷ γενόμενος εἶπεν· Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν ὁ κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων.

12 Συνιδὼν τε ἥλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῆς Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἥσαν ἰκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι. 13 κρούσαντος δὲ τὸν θύραν τοῦ πυλῶνος προσῆλθε παιδίσκη ὑπακοῦσαι ὀνόματι ‘Ρόδη, 14 καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἥνοιξεν τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἐστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. 15 οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπαν· Μαίνῃ. ἡ δὲ διῆσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον· ‘Ο ἄγγελός ἐστιν αὐτοῦ’. 16 ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενεν κρούσων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδαν αὐτὸν καὶ ἐξέστησαν. 17 κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς,

12:3 δὲ WH Treg] + αἱ NIV RP 5 ἐκτενῶς WH Treg NIV] ἐκτενῆς RP • περὶ WH Treg NIV] ὑπὲρ RP 6 προαγαγεῖν αὐτὸν NIV] προσαγαγεῖν αὐτὸν WH; προάγειν αὐτὸν Treg; αὐτὸν προάγειν RP 8 δὲ WH Treg NIV] τε RP • Ζῶσαι WH Treg NIV] Περίζωσαι RP 9 ἡγολούθει WH Treg NIV] + αὐτῷ RP 11 ἐν ἑαυτῷ γενόμενος WH Treg NIV] γενόμενος ἐν ἑαυτῷ RP • δ WH NIV] – Treg RP 12 τῇς WH Treg NIV] – RP 13 αὐτοῦ WH Treg NIV] τοῦ Πέτρου RP 15 ἐστιν αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτοῦ ἐστιν RP

εῖπέν τε· Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔτερον τόπον.

18 Γενομένης δὲ ἡμέρας ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. **19** Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὑρὼν ἀνακρίνας τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι, καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας Γείς Καισάρειαν διέτριβεν.

20 Ἡν δὲ θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὅμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως ἥτοῦντο εἰρήνην διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. **21** τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν Γκαὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς· **22** ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει· Ὅθεοῦ φωνὴν καὶ οὐκ ἀνθρώπου. **23** παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν τὴν δόξαν τῷ θεῷ, καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν.

24 Ο δὲ λόγος τοῦ Ὅθεοῦ ηὔξανεν καὶ ἐπληθύνετο. **25** Βαρναβᾶς δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν, Γείς Ιερουσαλήμ πληρώσαντες τὴν διακονίαν, Γσυμπαραλαβόντες Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Μᾶρκον.

13:1 Ἡσαν δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι ὅ τε Βαρναβᾶς καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναήν τε Ἡρώδου τοῦ τετραάρχου σύντροφος καὶ Σαῦλος. **2** λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον· Ἀφορίσατε δή μοι τὸν Βαρναβᾶν Γκαὶ Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέλημαι αὐτούς. **3** τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἀπέλυσαν.

4 Γ Αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ ἀγίου πνεύματος κατῆλθον Γείς Σελεύκειαν, ἐκεῖθέν τε ἀπέπλευσαν Γείς Κύπρον, **5** καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι κατήγειλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων.

12:17 **τε** WH Treg NIV] δέ RP **19** **εἰς** WH Treg NIV] + τὴν RP **20** **δὲ** WH Treg NIV] + ὁ Ἡρώδης RP **21** **καὶ** Treg NIV RP] - WH **22** **Θεοῦ** φωνὴ WH Treg NIV] Φωνὴ θεοῦ RP **23** **τὴν** WH Treg NIV] - RP **24** **θεοῦ** Treg NIV RP] κυρίου WH **25** **εἰς** WH RP NA] ἐξ Treg; ἀπὸ NIV • **συμπαραλαβόντες** WH Treg NIV] + καὶ RP **13:1** **δὲ** WH Treg NIV] + τινες RP **2** **καὶ** WH Treg NIV] + τὸν RP **4** **Αὐτοὶ** WH Treg NIV] Οὗτοι RP • **ἀγίου** πνεύματος WH Treg NIV] πνεύματος τοῦ ἀγίου RP • **Γείς** WH Treg NIV] + τὴν RP • **τε** WH Treg NIV] δὲ RP • **Γείς** WH Treg NIV] + τὴν RP

εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην. **6** διελθόντες δὲ Γόλην τὴν νῆσον ἀχρι Πάφου εὗρον Γάνδρα τινὰ μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον φῶνομα Γαριησοῦ, οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρναβᾶν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· **8** ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος, οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως. **9** Σαῦλος δέ, δ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς αὐτὸν **10** εἶπεν· Ὡ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥᾳδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἔχθρε πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέψων τὰς Γόδοντος κυρίου τὰς εὐθείας; **11** καὶ νῦν ἴδον χειρί κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἀχρι καιροῦ. παραχρῆμα Γδὲ ἐπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἔζητει χειραγωγούς. **12** τότε ἴδων ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονός ἐπίστευσεν ἐκπλησσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.

13 Ἄναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ Παῦλον ἥλιθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. **14** αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τὴν Πισιδίαν, καὶ Γεισελθόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐκάθισαν. **15** μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες· Ἀνδρες ἀδελφοί, εἴ τίς ἐστιν ἐν ὑμῖν λόγος παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. **16** ἀναστὰς δὲ Παῦλος καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ εἶπεν· Ἀνδρες Ἰσραὴλίται καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ἀκούσατε. **17** ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου Γεισαὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὑψώσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Ἀιγύπτου, καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς, **18** καί, ὡς τεσσερακονταετῆ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, **19** καὶ καθελὼν ἔθην ἐπτὰ ἐν γῇ

13:6 **ὅλην** WH Treg NIV] – RP • **ἀνδρα** WH Treg NIV] – RP • **Βαριησοῦ** NIV] Βαριησοῦς WH Treg RP **9 ἀγίου** WH Treg NIV] + καὶ RP **10 ὁδοὺς** Treg RP] + τοῦ WH NIV **11 δὲ** WH Treg RP] τε NIV • **ἐπεσεν** WH Treg NIV] ἐπέπεσεν RP **13 περὶ** WH Treg NIV] + τὸν RP **14 τὴν Πισιδίαν** WH Treg NIV] τῆς Πισιδίας RP • **εἰσελθόντες** WH Treg] ἐλθόντες NIV RP **15 τίς** WH Treg NIV] – RP • **ἐν ὑμῖν λόγος** WH Treg NIV] λόγος ἐν ὑμῖν RP **17 Ἰσραὴλ** WH Treg NIV] – RP • **Αἰγύπτου** WH Treg NIV] Αἰγύπτῳ RP **19 καὶ** Treg NIV RP] – WH

Χανάαν ἕκατερονόμησεν τὴν γῆν αὐτῶν **20** ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα. καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκεν κριτὰς ἔως Σαμουὴλ τοῦ προφήτου. **21** κάκεῖθεν ἥτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κίς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ἔτη τεσσεράκοντα· **22** καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἤγειρεν τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς εἰς βασιλέα, ὃς καὶ εἶπεν μαρτυρήσας· Εὗρον Δαυὶδ τὸν τοῦ Ἱεσταί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, δις ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. **23** τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ἤγαγεν τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν¹, **24** προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ² Ἰσραὴλ. **25** ὡς δὲ ἐπλήρουν Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγεν· Τί ἐμὲ³ ὑπονοεῖτε εἶναι; οὐκ εἰμὶ ἐγώ· ἀλλ' ἴδού ἔρχεται μετ' ἐμὲ οὖς οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι.

26 Ἀνδρες ἀδελφοί, υἱοί γένους Ἀβραὰμ καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φιβούμενοι τὸν θεόν, ἥμιν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἐξαπεστάλη. **27** οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ οἱ ἀρχοντες αὐτῶν τούτον ἀγνοήσαντες καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας κρίναντες ἐπλήρωσαν, **28** καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εύροντες ἥτήσαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. **29** ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. **30** ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. **31** δις ὥφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλήμ, οἵτινες γῦνα εἰσὶ μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. **32** καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελίζομεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην **33** ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς τέκνοις ἡμῶν ἀναστήσας Ἰησοῦν, ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ γέγραπται τῷ δευτέρῳ⁴. Υἱός μου εἴς σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκα σε. **34** ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἴρηκεν ὅτι Δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαυὶδ τὰ πιστά. **35** Γιότι καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· Οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. **36** Δαυὶδ μὲν

13:19 κατεκληρονόμησεν WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP **20** ὡς ... πεντήκοντα καὶ μετὰ ταῦτα WH Treg NIV] καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ... πεντήκοντα RP • τοῦ NIV RP] – WH Treg **22** τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς WH Treg NIV] αὐτοῖς τὸν Δαυὶδ RP **23** σωτῆρα Ἰησοῦν WH Treg NIV] σωτηρίαν RP **24** παντὶ τῷ λαῷ WH Treg NIV] τῷ RP **25** Ἰωάννης WH Treg NIV] ὁ Ἰωάννης RP • Τί ἐμὲ WH Treg NIV] Τίνα με RP **26** ἥμιν WH NIV] ὑμῖν Treg RP • ἐξαπεστάλη WH Treg NIV] ἀπεστάλη RP **31** γῦνα WH Treg NIV] – RP **33** ἡμῶν WH Treg] αὐτῶν ἥμιν NIV RP • ψαλμῷ γέγραπται τῷ δευτέρῳ WH NIV] ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ γέγραπται RP; πρώτῳ ψαλμῷ γέγραπται Treg **35** διότι WH Treg NIV] Διὸ RP

γάρ ιδίᾳ γενεäß ύπηρετήσας τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ καὶ εἶδεν διαφθοράν, 37 ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν οὐκ εἶδεν διαφθοράν. 38 γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἀμαρτιῶν καταγγέλλεται, καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἡδυνήθητε ὅτι νόμῳ Μωϋσέως δικαιωθῆναι 39 ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται. 40 βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις· 41 Ἰδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφανίσθητε, ὅτι ἔργον ἐργάζομαι ἐγὼ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἔργον δὲ οὐ μὴ πιστεύσητε ἐάν τις ἔκδιηγήσται ὑμῖν.

42 Ἐξιόντων δὲ τὸν ἀρχιερέα παρεκάλουν εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα. 43 λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς ἡκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρναβᾷ, οἵτινες προσδαλούντες τὸν ἀρχιερέα προφήταις ἐπειθον· αὐτοὺς τὸν προσμένειν τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ.

44 Τῷ δὲ ἐρχομένῳ σαββατῷ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου. 45 ιδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν ζήλου καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ Παύλου λαλουμένοις τὸν βλασφημοῦντες. 46 παρρησιασάμενοί τε ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρναβᾶς εἶπαν· Καὶ τοῦτον ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. 47 ἐπειδὴ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰώνιου ζωῆς, ίδού στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη· 48 οὕτως γάρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύριος· Τέθεικά σε εἰς φῶς ἔθνῶν τοῦ εἴναι σε εἰς σωτηρίαν ἔως ἐσχάτου τῆς γῆς. 49 ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη τὸν ἔχαιρον καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον· 50 οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον τὸν καὶ

13:38 ἐν WH Treg NIV] + τῷ RP 40 ἐπέλθῃ WH Treg NIV] + ἐφ' ὑμᾶς RP 41 ἐργάζομαι ἐγὼ WH Treg NIV] ἐγὼ ἐργάζομαι RP • ἔργον WH Treg NIV] – RP 42 ἀρχιερέα WH Treg NA] αὐτῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς NIV; ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων RP • παρεκάλουν WH Treg NIV] + τὰ ἔθνη RP • ταῦτα WH Treg NIV] – RP 43 αὐτοῖς WH Treg NIV] – RP • προσμένειν WH Treg NIV] ἐπιμένειν RP 44 δὲ WH Treg NIV] τε RP • κυρίου Treg NIV] θεοῦ WH RP 45 ὑπὸ WH Treg NIV] + τοῦ RP • λαλουμένοις WH Treg NIV] λεγομένοις RP • βλασφημοῦντες WH Treg NIV] ἀντιλέγοντες καὶ βλασφημοῦντες RP 46 τε WH Treg NIV] δὲ RP • ἐπειδὴ WH Treg NIV] + δὲ RP 48 ἔχαιρον WH Treg NIV] ἔχαιρεν RP • κυρίου Treg NIV RP] θεοῦ WH 50 γυναῖκας WH Treg NIV] + καὶ RP • καὶ WH Treg NIV] + τὸν RP

Βαρναβᾶν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. **51** οἱ δὲ ἔκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν Γ ποδῶν ἐπ’ αὐτοὺς ἥλθον εἰς Ἰκόνιον, **52** οἵ Γ τε μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἀγίου.

14:1 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸν εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων καὶ λαλῆσαι οὕτως ὡστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. **2** οἱ δὲ Γ ἀπειθήσαντες Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἔθνων κατὰ τῶν ἀδελφῶν. **3** ίκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι Γ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. **4** ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν ἥσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. **5** ὡς δὲ ἐγένετο ὄρμῇ τῶν ἔθνων τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἀρχούσιν αὐτῶν ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς, **6** συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας Λύστραν καὶ Δέρβην καὶ τὴν περίχωρον, **7** κακεῖ Γ εὐαγγελιζόμενοι ἥσαν.

8 Καί τις ἀνὴρ ἀδύνατος ἐν Λύστροις τοῖς ποσὶν ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς Γ αὐτοῦ, δις οὐδέποτε Γ περιεπάτησεν. **9** οὗτος Γ ἤκουσεν τοῦ Παύλου λαλοῦντος· δις ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἴδων ὅτι Γ ἔχει πίστιν τοῦ σωθῆναι **10** εἶπεν Γ μεγάλῃ φωνῇ· Ἄναστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου Γ ὀρθός· καὶ Γ ἥλατο καὶ περιεπάτει. **11** οἵ Γ τε ὄχλοι ιδόντες ὃ Γ ἐποίησεν Παῦλος ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες· Οἱ θεοὶ ὁμοιώθεντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς **12** ἐκάλουν τε Γ τὸν Βαρναβᾶν Δία, τὸν δὲ Παῦλον Ἐρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. **13** ὃ Γ τε ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας σὺν τοῖς ὄχλοις ἥθελεν θύειν. **14** ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρναβᾶς καὶ Παῦλος, διαρρήξαντες τὰ

13:51 ποδῶν WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **52 τε** WH Treg NIV] δὲ RP
14:2 ἀπειθήσαντες WH Treg NIV] ἀπειθοῦντες RP **3 τῷ** WH Treg RP] ἐπὶ τῷ NIV **7 εὐαγγελιζόμενοι ἥσαν** WH Treg NIV] ἥσαν εὐαγγελιζόμενοι RP **8 ἀδύνατος ἐν Λύστροις** WH NIV] ἐν Λύστροις ἀδύνατος Treg RP • **αὐτοῦ** WH Treg NIV] + ὑπάρχων RP • **περιεπάτησεν** WH Treg NIV] περιπεπατήσει RP **9 ἤκουσεν** Treg NIV RP] ἤκουεν WH • **ἔχει πίστιν** WH Treg NIV] πίστιν ἔχει RP **10 μεγάλῃ** WH Treg NIV] + τῇ RP • **ὀρθός** WH Treg NIV] ὀρθῶς RP • **ἥλατο** WH Treg NIV] ἥλλετο RP **11 τε** WH NIV] δὲ Treg RP • **ἐποίησεν** WH Treg NIV] + ὃ RP **12 τὸν** WH Treg NIV] + μὲν RP **13 τε** WH Treg NIV] δὲ RP • **πόλεως** WH Treg NIV] + αὐτῶν RP

ἰμάτια Γ αὐτῶν Γ ἔξεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον κράζοντες **15** καὶ λέγοντες Ὅ Ανδρες,
τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἀνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι
ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ Γ θεὸν ζῶντα δὲ ἐποίησεν τὸν
οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· **16** δὲ ἐν
ταῖς παρωχημέναις γενεαῖς εἴσασεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν·
17 Γ καίτοι οὐκ ἀμάρτυρον Γ αὐτὸν ἀφῆκεν Γ ἀγαθούργῳν, οὐρανόθεν ὑμῖν
ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης
τὰς καρδίας Γ ὑμῶν. **18** καὶ ταῦτα λέγοντες μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ
μὴ θύειν αὐτοῖς.

19 Γ Επῆλθαν δὲ ἀπὸ Ἀντιόχειας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαΐοι, καὶ πείσαντες τοὺς
ὄχλους καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔξω τῆς πόλεως, Γ νομίζοντες αὐτὸν
τεθνηκέναι. **20** κυκλωσάντων δὲ τῶν μαθητῶν αὐτὸν ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς
τὴν πόλιν. καὶ τῇ ἐπαύριον ἔξῆλθεν σὺν τῷ Βαρναβᾷ εἰς Δέρβην.

21 Εὐαγγελισάμενοι τε τὴν πόλιν ἐκείνην καὶ μαθητεύσαντες ἵκανοὺς
ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ Γ εἰς Ἰκόνιον καὶ Γ εἰς Ἀντιόχειαν,
22 ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει
καὶ διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
23 χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς Γ κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους προσευξάμενοι
μετὰ νηστειῶν παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ εἰς δύναμιν πεπιστεύκεισαν. **24** καὶ
διειλόντες τὴν Πισιδίαν ἥλθον εἰς Γ τὴν Παμφυλίαν, **25** καὶ λαλήσαντες
ἐν Πέργῃ τὸν λόγον κατέβησαν εἰς Ἀττάλειαν, **26** κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν
εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον
ὅ ἐπλήρωσαν. **27** παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν
Γ ἀνήγγελλον ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν καὶ διὰ τοῦτο οὐκοῦντες
πίστεως. **28** διέτριβον Γ δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

14 αὐτῶν Treg NIV RP] ἔαυτῶν WH • **ἔξεπήδησαν** WH Treg NIV] εἰσεπήδησαν
RP **15 θεὸν** WH Treg NIV] τὸν θεὸν τὸν RP **17 καίτοι** WH Treg NIV] Καίτοιγε
RP • **αὐτὸν** WH] ἔαυτὸν RP; αὐτὸν Treg NIV • **ἀγαθούργῳν** WH Treg NIV]
ἀγαθοποιῶν RP • **ὑμῶν** WH Treg NIV] ἡμῶν RP **19 νομίζοντες** WH Treg NIV]
νομίσαντες RP **20 τῶν μαθητῶν αὐτὸν** WH Treg NIV] αὐτὸν τῶν μαθητῶν
RP **21 Γ εἰς** WH Treg NIV] – RP • **Γ εἰς** WH Treg NIV] – RP **23 κατ' ἐκκλησίαν**
πρεσβυτέρους WH Treg NIV] πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν RP **24 τὴν** WH Treg
NIV] – RP **27 ἀνήγγελλον** WH Treg NIV] ἀνήγγειλαν RP **28 δὲ** WH Treg
NIV] + ἐκεῖ RP

15:1 Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι Ἐὰν μὴ Γπεριτμηθῆτε τῷ ἔθει Γτῷ Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. **2** γενομένης Γδὲ στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρναβᾷ πρὸς αὐτοὺς ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρναβᾶν καὶ τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλήμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. **3** οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διήρχοντο τὴν Γτε Φοινίκην καὶ Σαμάρειαν ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἔθνων, καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς. **4** παραγενόμενοι δὲ εἰς ΓΙεροσόλυμα Γπαρεδέχθησαν Γἀπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν. **5** ἐξανέστησαν δέ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως.

6 Συνήχθησάν Γτε οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. **7** πολλῆς δὲ Γζητήσεως γενομένης ἀναστάς Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἀνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι, **8** καὶ ὁ καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς Γδοὺς τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον καθὼς καὶ ἡμῖν, **9** καὶ Γούθεν διέκρινεν μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. **10** νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ισχύσαμεν βαστάσαι; **11** ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ πιστεύομεν σωθῆναι καθ' ὃν τρόπον κάκεῖνοι.

12 Ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἥκουν Βαρναβᾶ καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι' αὐτῶν. **13** μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων· Ἀνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. **14** Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἔθνῶν Γλαὸν τῷ ὄνοματι αὐτοῦ. **15** καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται. **16** Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδομήσω

15:1 περιτμηθῆτε WH Treg NIV] περιτέμνησθε RP • τῷ WH Treg NIV] – RP **2 δὲ** WH Treg NIV] οὖν RP **3 τε** WH Treg NIV] – RP **4 Ιεροσόλυμα** Treg] Ιερουσαλήμ WH NIV RP • **παρεδέχθησαν** WH Treg NIV] ἀπεδέχθησαν RP • **ἀπὸ** WH Treg NIV] ὑπὸ RP **6 τε** WH Treg NIV] δὲ RP **7 ζητήσεως** WH Treg NIV] συζητήσεως RP • ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο δ θεὸς WH Treg NIV] ὁ θεὸς ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο RP **8 δοὺς** WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP **9 οὐθὲν** WH Treg NIV] οὐδέν RP **14 λαὸν** WH Treg NIV] + ἐπὶ RP

τὴν σκηνὴν Δαυὶδ τὴν πεπτωκυῖαν καὶ τὰ γκατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω καὶ ἀνορθώσω αὐτήν, **17** ὅπως ἀν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ' οὓς ἐπικέχληται τὸ δόνομά μου ἐπ' αὐτούς, λέγει γκά κύριος ποιῶν ταῦτα **18** γνωστὰ ἀπ' γαῖῶνος. **19** διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἔθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν, **20** ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἴματος· **21** Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρναβᾷ, Ἰούδαν τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν καὶ Σιλᾶν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, **23** γράψαντες διὰ χειρὸς ταῦτων· Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἔθνῶν χαίρειν. **24** ἐπειδὴ ἥκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν οἵς οὐ διεστειλάμεθα, **25** ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις δύοθυμαδὸν ἐκλεξαμένοις ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρναβᾷ καὶ Παύλῳ, **26** ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ δύοματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. **27** ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σιλᾶν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. **28** ἔδοξεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀγίῳ καὶ ἡμῖν μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος πλὴν τούτων τῶν ἐπάναγκες, **29** ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἴματος καὶ πνικτῶν καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς εὗ πράξετε. ἔρρωσθε.

15:16 κατεσκαμμένα NIV RP] κατεστραμμένα WH Treg **17 κύριος** WH Treg NIV] + ὁ RP • **ταῦτα** WH Treg NIV] + πάντα RP **18 αἰώνος** WH Treg NIV] + ἐστιν τῷ θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ RP **20 ἀπέχεσθαι** WH Treg NIV] + ἀπὸ RP • **τοῦ** NIV RP] – WH Treg **22 τῷ** WH Treg NIV] – RP • **καλούμενον** WH Treg NIV] ἐπικαλούμενον RP **23 αὐτῶν** WH Treg NIV] + τάδε RP • **πρεσβύτεροι** WH Treg NIV] + καὶ οἱ RP **24 ἐξελθόντες** Treg NIV RP] – WH • ὑμῶν WH Treg NIV] + λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον RP **25 ἐκλεξαμένοις** WH Treg NIV] ἐκλεξαμένους RP **28 πνεύματι τῷ ἀγίῳ** WH Treg NIV] ἀγίῳ πνεύματι RP • **τούτων τῶν ἐπάναγκες** WH Treg NIV] τῶν ἐπάναγκες τούτων RP **29 πνικτῶν** WH Treg NIV] πνικτοῦ RP

30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες ὅταν εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν· **31** ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. **32** Ἰούδας τε καὶ Σιλᾶς, καὶ αὐτὸς προφῆται ὅντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐπεστήριξαν· **33** ποιήσαντες δὲ χρόνον ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς¹. **35** Παῦλος δὲ καὶ Βαρναβᾶς διέτριψον ἐν Ἀντιοχείᾳ διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἔτέρων πολλῶν τὸν λόγον τοῦ κυρίου.

36 Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπεν ὁ πρὸς Βαρναβᾶν Παῦλος²: Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς κατὰ ἄποιν πᾶσαν³ ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσιν. **37** Βαρναβᾶς δὲ ἐβούλετο συμπαραλαβεῖν ὅτι τὸν Ἰωάννην τὸν καλούμενον Μᾶρκον. **38** Παῦλος δὲ ἦξιον, τὸν ἀποστάντα ἀπὸ Παμφυλίας καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ ὁ συμπαραλαμβάνειν τοῦτον. **39** ἐγένετο ὅτι παροξυσμὸς ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἄλλήλων, τόν τε Βαρναβᾶν παραλαβόντα τὸν Μᾶρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον, **40** Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σιλᾶν ἐξῆλθεν παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ κυρίου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, **41** διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ τὴν Κιλικίαν ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

16:1 Κατήντησεν δὲ ὅτι καὶ εἰς Δέρβην καὶ ἐις Λύστραν. καὶ ἴδού μαθητής τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι Τιμόθεος, οὗτος γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἐλληνος, **2** δος ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν· **3** τοῦτον ἦβέλησεν ὁ Παῦλος σὸν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις, ἥδεισαν γὰρ ἄπαντες ὅτι Ἐλλην ὁ πατήρ αὐτοῦ⁴ ὑπῆρχεν. **4** ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδοσαν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεχριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων

15:30 **κατῆλθον** WH Treg NIV] ἦλθον RP **33** ἀποστείλαντας αὐτούς WH Treg NIV] + ἀποστόλους RP; + **34** ἔδοξε δὲ τῷ Σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ TR **36** πρὸς **Βαρναβᾶν** Παῦλος WH Treg NIV] Παῦλος πρὸς Βαρναβᾶν RP • **ἀδελφοὺς** WH Treg NIV] + ἡμῶν RP • **ἄποιν** πᾶσαν WH Treg NIV] πᾶσαν πόλιν RP **37** ἐβούλετο WH Treg NIV] ἐβούλεύσατο RP • **καὶ** WH Treg NIV] – RP **38** **συμπαραλαμβάνειν** WH Treg NIV] συμπαραλαβεῖν RP **39** δὲ WH Treg NIV] οὖν RP **40** **κυρίου** WH Treg NIV] θεοῦ RP **41** **τὴν** WH NIV] – Treg RP **16:1** **καὶ** WH Treg NIV] – RP • **εἰς** WH Treg NIV] – RP • **γυναικὸς** WH Treg NIV] + τινος RP **3** ὅτι Ἐλλην ὁ πατήρ αὐτοῦ WH Treg NIV] τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἐλλην RP **4** **παρεδίδοσαν** WH Treg NIV] παρεδίδουν RP

Γκαὶ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις. 5 αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει καὶ ἐπερίστευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν.

6 ΓΔιῆλθον δὲ τὴν Φρυγίαν γκαὶ Γαλατικὴν χώραν, καλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἄγιου πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ, 7 ἐλθόντες γδὲ κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον γεις τὴν Βιθυνίαν γπορευθῆναι καὶ οὐκ εἰασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα γΙησοῦ· 8 παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρωάδα. 9 γκαὶ ὅραμα γδιὰ νυκτὸς τῷ Παύλῳ ὥφθη, ἀνὴρ γΜακεδών τις ἦν γέστως γκαὶ παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· Διαβάς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν. 10 ὡς δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζήτησαμεν ἔξελθεῖν γεις Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέληται ἡμᾶς ὁ γθεός εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.

11 Ἄναχθέντες γοῦν γἀπὸ Τρωάδος εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθράκην, τῇ γδὲ ἐπιούσῃ εἰς γΝέαν Πόλιν, 12 γκάκεῖθεν εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶν γπρώτη τῆς μερίδος γΜακεδονίας πόλις, κολωνία. ἦκμεν δὲ ἐν γταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς. 13 τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς γπύλης παρὰ ποταμὸν οὗ γένομίζομεν προσευχὴν εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξίν. 14 καὶ τις γυνὴ ὀνόματι Λυδίᾳ, πορφυρόπωλις πόλεως Θυατείρων σεβομένη τὸν θεόν, ἤκουεν, ἥς ὁ κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ γτοῦ Παύλου. 15 ὡς δὲ ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν λέγουσα· Εἴ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου γμένετε· καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς.

16:4 καὶ WH Treg NIV] + τῶν RP • **Ἱεροσολύμοις** WH Treg NIV] **Ἱερουσαλήμ** RP **6 Διῆλθον** WH Treg NIV] Διελθόντες RP • **καὶ** WH Treg NIV] + τὴν RP **7 δὲ** WH Treg NIV] – RP • **εἰς** WH Treg NIV] κατὰ RP • **πορευθῆναι** WH Treg NIV] πορεύεσθαι RP • **Ἰησοῦ** WH Treg NIV] – RP **9 διὰ** WH Treg] + τῆς NIV RP • **τῷ Παύλῳ ὥφθη** WH Treg NIV] ὥφθη τῷ Παύλῳ RP • **Μακεδών τις ἦν** WH Treg NIV] τις ἦν Μακεδών RP • **καὶ** WH Treg NIV] – RP **10 εἰς** WH Treg NIV] + τὴν RP • **θεός** WH Treg NIV] κύριος RP **11 οὖν** WH Treg RP] δὲ NIV • **ἀπὸ** WH Treg NIV] + τῆς RP • **δὲ** WH Treg NIV] τε RP • **Νέαν Πόλιν** WH Treg NIV] Νεάπολιν RP **12 κάκεῖθεν** WH Treg NIV] ἐκεῖθεν τε RP • **πρώτη τῆς μερίδος** WH Treg NIV] πρώτη τῆς μερίδος τῆς RP; πρώτης μερίδος τῆς em NA • **ταύτῃ** WH Treg NIV] αὐτῇ RP **13 πύλης** WH Treg NIV] πόλεως RP • **ἐνομίζομεν προσευχὴν** WH Treg NIV] ἐνομίζετο προσευχὴ RP **14 τοῦ** NIV RP] – WH Treg **15 μένετε** WH Treg NIV] μείνατε RP

16 Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς τὴν προσευχὴν παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα τὸ πύθωνα ὁ παντῆσαι ἡμῖν, ἣτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς μαντευομένην· **17** αὕτη κατακολουθοῦσα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν ἔκραζεν λέγουσα· Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ὑμῖν ὅδὸν σωτηρίας. **18** τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. διαπονθεὶς γένεται Παῦλος καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἶπεν· Παραγγέλλω σοι τὸ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξελθεῖν ἀπ’ αὐτῆς· καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ.

19 Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σιλᾶν εἴλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἀρχοντας, **20** καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπαν· Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν Ἰουδαίοις ὑπάρχοντες, **21** καὶ καταγγέλλουσιν ἔθη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν Ῥωμαίοις οὖσιν. **22** καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ’ αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρήξαντες αὐτῶν τὰ ἴματα ἐκέλευον ῥαβδίζειν, **23** πολλάς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακήν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς· **24** δις παραγγελίαν τοιαύτην Γλαβών ἔβαλεν αὐτούς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακήν καὶ τοὺς πόδας ἡσφαλίσατο αὐτῶν· εἰς τὸ ξύλον.

25 Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σιλᾶς προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν θέον, ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι· **26** ἀφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου, ἡνεῳχθῆσαν γένεται παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. **27** ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ ἰδὼν ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἥμελλεν ἔαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους. **28** ἐφώνησεν δὲ τὸ φωνῆ μεγάλῃ ὁ Παῦλος λέγων· Μηδὲν πράξης σεαυτῷ κακόν, ἀπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. **29** αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν καὶ ἔντρομος γενόμενος προσέπεσεν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σιλᾷ, **30** καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω ἔφη.

16:16 τὴν WH Treg NIV] – RP • πύθωνα WH Treg NIV] Πύθωνος RP • ὁ παντῆσαι WH Treg NIV] ἀπαντῆσαι RP **17** κατακολουθοῦσα WH Treg NIV] κατακολουθίσα RP • ὑμῖν WH Treg NIV] ἡμῖν RP **18** δὲ WH Treg NIV] + ὁ RP • ἐν WH Treg NIV] + τῷ RP **23** τε Treg NIV RP] δὲ WH **24** λαβών WH Treg NIV] εἰληφώς RP • ἡσφαλίσατο αὐτῶν WH Treg NIV] αὐτῶν ἡσφαλίσατο RP **26** δὲ WH Treg NIV] τε RP **27** τὴν WH Treg NIV] – RP **28** φωνῆ μεγάλῃ ὁ Παῦλος RP] φωνῆ μεγάλῃ Παῦλος Treg; μεγάλῃ φωνῇ ὁ Παῦλος NIV; Παῦλος μεγάλῃ φωνῇ WH **29** τῷ NIV RP] – WH Treg

Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; 31 οἱ δὲ εἶπαν· Πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον Γ΄Ιησοῦν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ ὄικός σου. 32 καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ κυρίου Γ΄ σὺν πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. 33 καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ Γ΄ πάντες παραχρῆμα, 34 ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν Γ΄ οἶκον παρέθηκεν τράπεζαν καὶ ἡγαλλιάσατο πανοικεὶ πεπιστευκῶς τῷ θεῷ.

35 Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες· Ἀπόδυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. 36 ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους Γ΄ τούτους πρὸς τὸν Παῦλον, ὅτι Ἀπέσταλκαν οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. 37 ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς· Δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ρωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλαν εἰς φυλακὴν· καὶ νῦν λάθρᾳ ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ Γ΄ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν. 38 ἀπήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδούχοι τὰ ρήματα ταῦτα· ἐφοβήθησαν δὲ ἀκούσαντες ὅτι Ρωμαῖοί εἰσιν, 39 καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες ἡρώτων ἀπελθεῖν ἀπὸ τῆς πόλεως. 40 ἐξελθόντες δὲ Γ΄ ἀπὸ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς τὴν Λυδίαν, καὶ ἴδοντες παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς· καὶ ἐξῆλθαν.

17:1 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ Γ΄ τὴν Ἀπολλωνίαν ἤλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου Γ΄ συναγαγὴν τῶν Ιουδαίων. 2 κατὰ δὲ τὸ εἰωθός τῷ Παύλῳ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτούς καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, 3 διανοίγων καὶ παρατιθέμενος ὅτι τὸν χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός, διὰ Ιησοῦς δὲν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. 4 καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σιλᾶ, τῶν τε σεβομένων Ἐλλήνων πλῆθος πολὺ γυναικῶν

16:31 Ιησοῦν WH Treg NIV] + χριστόν RP 32 κυρίου Treg NIV RP] θεοῦ WH • σὺν WH Treg NIV] καὶ RP 33 πάντες Treg NIV RP] ἀπαντες WH 34 οἶκον WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP • ἡγαλλιάσατο WH Treg NIV] ἡγαλλιάτο RP 36 τούτους RP NIV] – WH Treg 37 ἡμᾶς WH Treg NIV] – RP 38 ἀπήγγειλαν WH Treg NIV] Ἀνήγγειλαν RP • ἐφοβήθησαν δὲ WH Treg NIV] καὶ ἐφοβήθησαν RP 39 ἀπελθεῖν ἀπὸ WH Treg NIV] ἐξελθεῖν RP 40 ἀπὸ WH NIV] ἐκ Treg RP • παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς WH Treg NIV] τοὺς ἀδελφούς παρεκάλεσαν αὐτούς RP 17:1 τὴν WH Treg NIV] – RP • Γ΄ WH Treg NIV] + ἡ RP 3 ὁ χριστός, δι WH NIV] χριστός Treg; ὁ χριστός RP 4 πλῆθος πολὺ WH Treg NIV] πολὺ πλῆθος RP

τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. 5 Ἔγλωσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων ἄνδρας τινὰς πονηροὺς καὶ ὀχλοποιήσαντες ἐθορύβουν τὴν πόλιν, καὶ ἐπιστάντες τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος ἔζήτουν αὐτοὺς προαγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον· 6 μὴ εὑρόντες δὲ αὐτοὺς Γέσυρον Ἰάσονα καὶ τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες ὅτι Οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν, 7 οὓς ὑποδέεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος πράσσουσι, βασιλέα ἕτερον λέγοντες εἶναι Ἰησοῦν. 8 ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα, 9 καὶ λαβόντες τὸ ίκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς.

10 Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ νυκτὸς ἔξεπεμψαν τὸν τε Παῦλον καὶ τὸν Σιλᾶν εἰς Βέροιαν, οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπήγεσαν· 11 οὗτοι δὲ ἥσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφὰς εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. 12 πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. 13 ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλλην ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἥλθον κάκει σαλεύοντες καὶ ταράσσοντες τοὺς ὄχλους. 14 εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἔξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι Γέως ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμεινάν τε ὅτε Σιλᾶς καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. 15 οἱ δὲ καθιστάνοντες τὸν Παῦλον ἤγαγον ἔως Ἀθηνῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σιλᾶν καὶ τὸν Τιμόθεον ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσιν πρὸς αὐτὸν ἔξήεσαν.

16 Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου, παραξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ Γέωροῦντος κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. 17 διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. 18 τινὲς δὲ

17:5 ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι WH Treg NIV] Προσλαβόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι οἱ ἀπειθοῦντες RP • ἄνδρας τινὰς WH Treg NIV] τινὰς ἄνδρας RP • καὶ ἐπιστάντες WH Treg NIV] ἐπιστάντες τε RP • προαγαγεῖν WH Treg NIV] ἀγαγεῖν RP 6 Γέσυρον WH Treg NIV] + τὸν RP 7 ἕτερον λέγοντες WH Treg NIV] λέγοντες ἔτερον RP 10 διὰ WH Treg NIV] + τῆς RP • τῶν Ἰουδαίων ἀπήγεσαν WH Treg NIV] ἀπήγεσαν τῶν Ἰουδαίων RP 11 τὸ WH RP] – Treg NIV 13 καὶ ταράσσοντες WH Treg NIV] –RP 14 ἔως WH Treg NIV] ὡς RP • ὑπέμεινάν τε WH Treg NIV] ὑπέμενον δὲ RP 15 καθιστάνοντες WH Treg NIV] καθιστῶντες RP • ἤγαγον WH Treg NIV] + αὐτὸν RP • τὸν WH Treg NIV] – RP 16 θεωροῦντος WH Treg NIV] θεωροῦντι RP

καὶ τῶν Ἐπικουρείων καὶ Στοϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ, καὶ τινες ἔλεγον· Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δέ· Ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο. **19** ἐπιλαβόμενοί τε αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἀρείον Πάγον ἥγαγον, λέγοντες· Δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὔτη ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχή; **20** ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γνῶναι τίνα θέλει· ταῦτα εἶναι. **21** Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἔτερον ηύκαίρουν ἡ λέγειν τι ἢ ἀκούειν τι καινότερον.

22 Σταθεὶς δὲ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔφη· Ἐνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ· **23** διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὔρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο· Ἀγγώστῳ θεῷ. ὅτι οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτο ἔγώ καταγγέλλω ὑμῖν. **24** ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς ὑπάρχων κύριος οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ **25** οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρωπίνων θεραπεύεται προσδεόμενός τινος, αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ τὰ πάντα· **26** ἐποίησέν τε ἐξ ἑνὸς πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ παντὸς προσώπου τῆς γῆς, ὁρίσας προστεταγμένους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν, **27** ζητεῖν τὸν θεὸν εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὕροιεν, καὶ γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. **28** ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν, ὡς καὶ τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν· Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν. **29** γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνῃς καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. **30** τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδῶν ὁ θεὸς τὰ νῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πάντας πανταχοῦ μετανοεῖν, **31** καθότι ἔστησεν ἡμέραν ἐν ᾧ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ ἐν ἀνδρὶ ὦ ὥρισεν, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

17:18 καὶ WH Treg NIV] + τῶν RP **19** τε NIV RP] δὲ WH Treg **20** τίνα θέλει WH Treg NIV] τί ἂν θέλοι RP **21** ἢ WH Treg NIV] καὶ RP • τι WH Treg NIV] – RP **22** δὲ WH Treg] + ὁ NIV RP **23** δὲ WH Treg NIV] "Ον RP • τοῦτο WH Treg NIV] τοῦτον RP **24** ὑπάρχων κύριος WH Treg NIV] κύριος ὑπάρχων RP **25** ἀνθρωπίνων WH Treg NIV] ἀνθρώπων RP • καὶ τὰ WH Treg NIV] κατὰ RP **26** ἑνὸς WH Treg NIV] + αἵματος RP • παντὸς προσώπου WH Treg NIV] πᾶν τὸ πρόσωπον RP **27** θεὸν WH Treg NIV] κύριον RP **30** παραγγέλλει Treg NIV RP] ἀπαγγέλλει WH • πάντας WH Treg NIV] πᾶσιν RP **31** καθότι WH Treg NIV] διότι RP

32 Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν οἱ μὲν ἐχλεύαζον οἱ δὲ εἶπαν Ἀκουσόμεθά σου 'περὶ τούτου καὶ πάλιν'. **33** Γοῦτως δὲ Παῦλος ἔξηλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν· **34** τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ Διονύσιος δὲ Ἀρεοπαγίτης καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις καὶ ἔτεροι σὺν αὐτοῖς.

18:1 Μετὰ ταῦτα χωρισθεὶς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἤλθεν εἰς Κόρινθον. **2** καὶ εὑρών τινα Ἰουδαϊὸν ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας καὶ Πρίσκιλλαν γυναικαν αὐτοῦ διὰ τὸ διατεταχέναι Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τῆς Ρώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς, **3** καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι ἐμενεν παρ' αὐτοῖς καὶ ἡργάζετο, ἥσαν γὰρ σκηνοποιὸν τῇ τέχνῃ. **4** διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἐπειθέν τε Ἰουδαίους καὶ Ἑλληνας.

5 Ως δέ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας δὲ τε Σιλᾶς καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ λόγῳ ων Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις 'εἴναι τὸν χριστὸν Ἰησοῦν. **6** ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων ἐκτιναξάμενος τὰ ίματια εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἔγω· ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. **7** καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν εἰσῆλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι Τιτίου Ἰούστου σεβομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. **8** Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. **9** εἶπεν δὲ ὁ κύριος 'ἐν νυκτὶ δι' ὄράματος' τῷ Παύλῳ· Μή φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃς, **10** διότι ἔγω εἰμι μετὰ σοῦ καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεται σοι τοῦ κακῶσαί σε, διότι λαός ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. **11** ἐκάθισεν δὲ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἔξ διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.

17:32 περὶ τούτου καὶ πάλιν WH Treg NIV] πάλιν περὶ τούτου RP **33 οὕτως** WH Treg NIV] Καὶ οὕτως RP **18:1 Μετὰ** WH Treg NIV] + δὲ RP • **χωρισθεὶς** WH Treg NIV] + δὲ Παῦλος RP **2 διατεταχέναι** WH Treg NIV] τεταχέναι RP • ἀπὸ WH Treg NIV] ἐκ RP **3 ἡργάζετο** Treg NIV RP] ἡργάζοντο WH • **τῇ τέχνῃ** WH Treg NIV] τὴν τέχνην RP **5 λόγῳ** WH Treg NIV] πνεύματι RP • **εἴναι** WH Treg NIV] – RP **7 εἰσῆλθεν** NIV] ἤλθεν WH Treg RP • **Τιτίου** WH Treg NIV] – RP **9 ἐν νυκτὶ δι' ὄράματος** WH Treg NIV] δι' ὄράματος ἐν νυκτὶ RP **11 δὲ** WH Treg NIV] τε RP

12 Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπάτου ὅντος τῆς Ἀχαΐας κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ καὶ ἥγανον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, **13** λέγοντες ὅτι Παρὰ τὸν νόμον ἀναπείθει οὗτος τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν θεόν. **14** μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· Εἰ μὲν ἦν ἀδίκημά τι ἡ ῥᾳδιούργημα πονηρόν, ὡς Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἀν ἀνεσχόμην ὑμῶν· **15** εἰ δὲ ἡ ζητήματά ἔστιν περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὅψεσθε αὐτοί· Γριτὴς ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. **16** καὶ ἀπῆλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. **17** ἐπιλαβόμενοι δὲ τὸ πάντες Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίῳ ἔμελεν.

18 Ο δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἵκανας τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλήν, εἶχεν γὰρ εὐχήν. **19** κατήντησαν δὲ εἰς Ἐφεσον, κἀκείνους κατέλιπεν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν τὸ διελέξατο τοῖς Ἰουδαίοις. **20** ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνου μεῖναι οὐκ ἐπένευσεν, **21** ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ τὸ εἰπών· Γάλιν ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς τοῦ θεοῦ θέλοντος ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου, **22** καὶ κατέλθὼν εἰς Καισάρειαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν, **23** καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἔξῆλθεν, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, στηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.

24 Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἐφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. **25** οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὄδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. **26** οὗτός τε

18:12 ἀνθυπάτου ὅντος WH Treg NIV] ἀνθυπατεύοντος RP • ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι Treg NIV RP] οἱ Ἰουδαῖοι ὁμοθυμαδὸν WH **13** ἀναπείθει οὗτος WH Treg NIV] οὗτος ἀναπείθει RP **14** μὲν WH Treg NIV] + οὖν RP **15** ζητήματά WH Treg NIV] ζήτημά RP • κριτὴς WH Treg NIV] + γὰρ RP **17** πάντες WH Treg NIV] + οἱ Ἑλληνες RP • ἔμελεν WH Treg NIV] ἔμελεν RP **18** ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλήν WH Treg NIV] τὴν κεφαλήν ἐν Κεγχρεαῖς RP **19** κατήντησαν WH Treg NIV] Κατήντησεν RP • διελέξατο WH Treg NIV] διελέχθη RP **20** μεῖναι WH Treg NIV] + παρ' αὐτοῖς RP **21** ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ WH Treg NIV] ἀλλ' ἀπετάξατο αὐτοῖς RP • εἰπών WH Treg NIV] + Δεῖ με πάντως τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα RP • Πάλιν WH Treg NIV] + δὲ RP **23** στηρίζων WH Treg] ἐπιστηρίζων NIV RP **25** Ἰησοῦ WH Treg NIV] κυρίου RP

ἥρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ· ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ 'Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας' προσελάβοντο αὐτὸν καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἔξεθεντο τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ'. **27** βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐāν προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· δις παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν διὰ τῆς χάριτος· **28** εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ ἐπιδεικνύς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν χριστὸν Ἰησοῦν.

19:1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλῶ εἶναι ἐν Κορίνθῳ Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη ὅλθεῖν εἰς 'Ἐφεσον καὶ ἕύρειν τινας μαθητάς, **2** εἰπέν 'τε πρὸς αὐτούς· Εἴ πνεῦμα ἄγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; οἱ δὲ πρὸς αὐτόν· Ἄλλ' οὐδὲ εἰπαν· Εἴς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα. **4** εἰπεν δὲ Παῦλος· Ἔις τὸν Ἰωάννης ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσιν, τοῦτ' ἔστιν εἰς τὸν Ἰησοῦν. **5** ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ· **6** καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου χεῖρας ἥλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ ἐπροφήτευον. **7** ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ ὅδωδεκα.

8 Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. **9** ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἡπείθουν κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺς μαθητάς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ ὅτι 'Τυράννου. **10** τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου, Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλληνας.

18:26 Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας WH Treg NIV] Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα RP • ὁδὸν τοῦ θεοῦ WH Treg NIV] τοῦ θεοῦ ὁδὸν RP **19:1 ἐλθεῖν** WH Treg RP] κατελθεῖν NIV • εὑρεῖν WH Treg NIV] εὑρών RP **2 τε** WH Treg NIV] – RP • **δὲ** WH Treg NIV] + εἰπον RP **3 τε** WH Treg NIV] + πρὸς αὐτούς RP **4 Ἰωάννης** WH Treg NIV] + μὲν RP • **τὸν** WH Treg NIV] + χριστὸν RP **6 Παῦλου** WH Treg NIV] + τὰς RP **7 δώδεκα** WH Treg NIV] δεκαδύο RP **8 πείθων** WH Treg] + τὰ NIV RP **9 Τυράννου** WH Treg NIV] + τινός RP **10 κυρίου** WH Treg NIV] + Ἰησοῦ RP

11 Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ὁ θεὸς ἐποίει διὰ τῶν χειρῶν Παύλου, **12** ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἀποφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ’ αὐτῶν τὰς νόσους, τὰ τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐκπορεύεσθαι. **13** ἐπεχείρησαν δέ τινες καὶ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἔξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ λέγοντες· Ὅρκίζω ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν Παῦλος κηρύσσει. **14** ἦσαν δέ τινος Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἐπὶ τὰς υἱὸι τοῦτο ποιοῦντες. **15** ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἰπεν· Ἀντοῖς· Τὸν Ἰησοῦν γινώσκω καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι, ὑμεῖς δὲ τίνες ἔστε; **16** καὶ ἐφαλόμενος ὁ ἄνθρωπος ἐπ’ αὐτὸὺς ἐν φῷ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν κατακυριεύσας ἀμφοτέρων ἵσχυσεν κατ’ αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. **17** τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλησιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν Ἔφεσον, καὶ ἐπέπεσεν φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. **18** πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἔξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. **19** ἴκανοί δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε. **20** οὕτως κατὰ κράτος τοῦ κυρίου ὁ λόγος ἡγένεν καὶ ἴσχυεν.

21 Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι διελθῶν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν πορεύεσθαι εἰς Γ'Ιεροσόλυμα, εἰπὼν ὅτι Μετὰ τὸ γενέσθαι με ἔκει δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. **22** ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἐφαστον, αὐτὸς ἐπέσχεν χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν.

19:11 δ θεδ̄ ἐποίει WH Treg NIV] ἐποίει ὁ θεδ̄ RP **12** ἀποφέρεσθαι WH Treg NIV] ἐπιφέρεσθαι RP • **ἐκπορεύεσθαι** WH Treg NIV] ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν RP **13** καὶ WH Treg NIV] ἀπὸ RP • **Ὀρκίζω** WH Treg NIV] Ὁρκίζουμεν RP • δν WH Treg NIV] + ὁ RP **14** τινος WH Treg NIV] τινες νιοὶ RP • **υἱοὶ** WH Treg NIV] οἱ RP **15** αὐτοῖς WH Treg NIV] – RP • **Τὸν** Treg RP] + μὲν WH NIV **16** ἐφαλόμενος WH Treg NIV] ἐφαλλόμενος RP • δ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτοὺς WH Treg NIV] ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος RP • **κατακυριεύσας** ἀμφοτέρων WH Treg NIV] καὶ κατακυριεύσαν αὐτῶν RP **17** ἐπέπεσεν WH NIV RP] ἐπεσεν Treg **20** τοῦ κυρίου δ λόγος WH Treg NIV] ὁ λόγος τοῦ κυρίου RP **21** **Ἱεροσόλυμα** WH Treg NIV] **Ἱερουσαλήμ** RP

23 Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ.
24 Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος παρείχετο τοῖς τεχνίταις ὅφελον ἐργασίαν¹, **25** οὖς συναθροίσας καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας εἶπεν· Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῖν ἔστιν, **26** καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἵκανὸν ὅχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. **27** οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν² εἰς οὐθὲν λογισθῆναι, μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγαλειότητος³ αὐτῆς, ἦν δὴ ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται.

28 Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ἔκραζον λέγοντες· Μεγάλη ἡ Ἀρτέμις Ἐφεσίων. **29** καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις τῆς συγχύσεως, ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους Παύλου. **30** Ἡ Παύλου δὲ βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ μαθηταί· **31** τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, ὅντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἔαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. **32** ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον, ἦν γὰρ ἡ ἔκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ἤδεισαν τίνος ἔνεκα συνεληλύθεισαν. **33** ἐκ δὲ τοῦ ὅχλου τοῦ συνεβίβασαν Άλέξανδρον προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων, ὃ δὲ Άλέξανδρος κατασείσας τὴν χεῖρα ἥθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δῆμῳ. **34** ἐπιγινόντες δὲ ὅτι Ἰουδαῖος ἔστιν φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων τῷ ὕπαρχον δύο κραζόντων· Μεγάλη ἡ Ἀρτέμις Ἐφεσίων. **35** καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὅχλον⁴ φησίν· Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἔστιν ἀνθρώπων δύο οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ διοπετοῦς; **36** ἀναντιρρήτων οὖν ὅντων τούτων δέον ἔστιν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν καὶ μηδὲν προπετεῖς πράσσειν. **37** ἡγάγετε γὰρ τοὺς ἀνδρας τούτους οὔτε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν θεὸν ἡμῶν. **38** εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν

19:24 οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν WH Treg NIV] ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην RP **25 ἡμῖν** WH Treg NIV] ἡμῶν RP **27 Ἀρτέμιδος ἱερὸν** WH Treg NIV] ἱερὸν Ἀρτέμιδος RP • **τε** WH Treg NIV] δὲ RP • **τῆς μεγαλειότητος** WH Treg NIV] τὴν μεγαλειότητα RP **29 πόλις** WH Treg NIV] + δὴ RP **30 Παύλου δὲ** WH Treg NIV] Τοῦ δὲ Παύλου RP **33 συνεβίβασαν** WH Treg NIV] προεβίβασαν RP **34 ὡς** Treg NIV RP] ὡσεὶ WH **35 ὁ γραμματεὺς τὸν ὅχλον** Treg NIV RP] τὸν ὅχλον ὁ γραμματεὺς WH • **ἀνθρώπων** WH Treg NIV] ἀνθρωπος RP • **μεγάλης** WH Treg NIV] + θεᾶς RP **37 ἡμῶν** WH Treg NIV] ὑμῶν RP

αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσιν πρός τινα λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις. **39** εἰ δέ τι Γ' περαιτέρω ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. **40** καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ οὐδὲνησόμεθα Γ' ἀποδοῦναι λόγον Γ' περὶ τῆς συστροφῆς ταύτης. **[41]** καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν.

20:1 Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον Γ' μεταπεμψάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ Γ' παρακαλέσας, ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν Γ' πορεύεσθαι Γ' εἰς Μακεδονίαν. **2** διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ ἥλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα **3** ποιήσας τε μῆνας τρεῖς· γενομένης Γ' ἐπιβουλῆς αὐτῷ¹ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν ἐγένετο Γ' γνώμης τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. **4** συνείπετο δὲ Γ' αὐτῷ Σώπατρος Γ' Πύρρου Βεροιαῖος, Θεσσαλονικέων δὲ Ἀρίσταρχος καὶ Σεκοῦνδος, καὶ Γάϊος Δερβαῖος καὶ Τιμόθεος, Ἄσιανοί δὲ Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος. **5** οὕτοι Γ' δὲ Γ' προσελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι. **6** ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἥλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε, Γ' οὖδειτρίψαμεν ἡμέρας ἑπτά.

Γ' Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββατῶν συνηγμένων Γ' ἡμῶν κλάσαι ἄρτον ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. **8** ἡσαν δὲ λαμπάδες ἵκαναι ἐν τῷ ὑπερῷῳ οὖδεν ἡμεν συνηγμένοι. **9** Γ' καθεζόμενος δέ τις νεανίας ὀνόματι Εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὑπνῷ βαθεῖ διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὑπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω καὶ ἥρθη νεκρός. **10** καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ καὶ συμπειριλαβὼν εἶπεν· Μὴ θορυβεῖσθε, ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἔστιν. **11** ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας Γ' τὸν ἄρτον καὶ γευσάμενος ἐφ' ἵκανόν

19:39 περαιτέρω WH Treg NIV] περὶ ἐπέρων RP **40 ἀποδοῦναι** WH Treg NIV] δοῦναι RP • **περὶ** WH Treg NIV] – RP **20:1 μεταπεμψάμενος** WH Treg NIV] προσκαλεσάμενος RP • **παρακαλέσας** WH Treg NIV] – RP • **πορεύεσθαι** WH Treg NIV] πορευθῆναι RP • **εἰς** WH Treg NIV] + τὴν RP **3 ἐπιβουλῆς αὐτῷ** WH Treg NIV] + αὐτῷ ἐπιβουλῆς RP • **γνώμης** WH Treg NIV] γνώμη RP **4 αὐτῷ** WH NIV] + ἄχρι τῆς Ἄσιας Treg RP • **Πύρρου** WH Treg NIV] – RP **5 δὲ** WH Treg NIV] – RP • **προσελθόντες** WH Treg RP] προελθόντες NIV **6 οὖ** WH Treg RP] ὅπου NIV **7 ἡμῶν** WH Treg NIV] τῶν μαθητῶν RP **9 καθεζόμενος** WH Treg NIV] Καθήμενος RP **11 τὸν** WH Treg NIV] – RP

τε ὁμιλήσας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. **12** ἥγαγον δὲ τὸν παιδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.

13 Ἡμεῖς δὲ γραπτόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀνήχθημεν ἐπὶ τὴν Ἀσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον, οὕτως γὰρ γραπτόντες μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. **14** ὡς δὲ συνέβαλλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἀσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἥλθομεν εἰς Μιτυλήνην, **15** κακεῖθεν ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν γάντικρυς Χίου, τῇ δὲ ἐτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς Σάμον, τῇ δὲ ἐχομένῃ ἥλθομεν εἰς Μίλητον· **16** γεκρίκει γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεύσαι τὴν Ἐφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἔσπευδεν γὰρ εἰ δυνατὸν γενέται αὐτῷ τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα.

17 Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἐφεσον μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. **18** ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν εἶπεν αὐτοῖς· Ὅμεις ἐπίστασθε ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἣς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην, **19** δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης γαλακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων· **20** ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους, **21** διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἐλλησιν τὴν γειθεὸν μετάνοιαν καὶ πίστιν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν. **22** καὶ νῦν ἴδον γεδεμένος ἐγὼ τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά γαλακρύων μοι μὴ εἰδώς, **23** πλὴν δτὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεται γαλακρύων δεσμὰ καὶ θλίψεις με μένουσιν· **24** ἀλλ' οὐδενὸς λόγου ποιοῦμαι τὴν γψυχὴν τιμίαν ἐμαυτῷ ὡς τελειώσαι τὸν δρόμον γαλακρύων καὶ τὴν διακονίαν ἥν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ.

20:13 προελθόντες WH Treg NIV] προσελθόντες RP • ἐπὶ WH Treg NIV] εἰς RP
• διατεταγμένος ἦν WH Treg NIV] ἦν διατεταγμένος RP **14 συνέβαλλεν** WH Treg NIV] συνέβαλλεν RP **15 γάντικρυς** WH Treg NIV] ἀντικρύ RP • **Σάμον** WH Treg NIV] + καὶ μείναντες ἐν Τρωγαλλίᾳ RP • **δὲ** WH Treg NIV] – RP **16 γεκρίκει** WH Treg NIV] Ἐκρινεν RP • **εἴη** WH Treg NIV] ἦν RP **19 καὶ** WH Treg NIV] + πολλῶν RP **21 εἰς** WH Treg NIV] + τὸν RP • **πίστιν** WH Treg NIV] + τὴν RP • **· Ἰησοῦν** WH NIV RP] + χριστόν Treg **22 δεδεμένος** ἐγὼ WH Treg NIV] ἐγὼ δεδεμένος RP • **μοι** Treg NIV RP] ἐμοὶ WH **23 μοι** WH Treg NIV] – RP • **καὶ** θλίψεις με WH Treg NIV] με καὶ θλίψεις RP **24 λόγου** WH Treg NIV] λόγον RP • **ποιοῦμαι** WH Treg NIV] + οὐδὲ ἔχω RP • **ψυχὴν** WH Treg NIV] + μοι RP • **τελειώσαι** NIV RP] τελειώσω WH Treg • **μου** WH Treg NIV] + μετὰ χαρᾶς RP

25 Καὶ νῦν ἴδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὅψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες ἐν οἷς διῆλθον κηρύσσσαν τὴν Γέβασιλείαν. **26** Γδιότι μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι καθαρός Γείμι ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων, **27** οὐ γάρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι τὰ πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ὑμῖν¹. **28** Γπροσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἔθετο ἐπιστόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Γεοργίου, ἣν περιεποίησατο διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἴδιου². **29** ἐγὼ Γοῖδα ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἀφίξιν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, **30** καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα τοῦ ἀποσπάν τοὺς μαθητὰς ὅπίσω Γέαυτῶν³. **31** διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἔνα ἔκαστον. **32** καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι Γύμᾶς τῷ Γεώφ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ Γοίκοδομῆσαι καὶ δοῦναι τὴν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. **33** ἀργυρίους ἢ χρυσίους ἢ ἴματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα⁴. **34** αὐτοὶ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται. **35** πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ὅτι αὐτὸς εἴπεν Μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν.

36 Καὶ ταῦτα εἰπὼν θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηγύζατο. **37** ίκανὸς δὲ κλαυθμὸς ἐγένετο πάντων, καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλουν αὐτόν, **38** ὁδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ὃς εἰρήκει ὅτι οὐκέτι μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

21:1 Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἥλθομεν εἰς τὴν ΓΚῶ, τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν Ρόδον, κάκεῖθεν

20:25 **βασιλείαν** WH Treg NIV] + τοῦ θεοῦ RP **26 διότι** WH NIV RP] διὸ Treg • είμι WH Treg NIV] ἐγὼ RP **27 πᾶσαν ... θεοῦ ὑμῖν** WH Treg NIV] ὑμῖν πᾶσαν ... θεοῦ RP **28 προσέχετε** WH Treg NIV] + οὖν RP • θεοῦ WH NIV] κυρίου Treg; κυρίου καὶ θεοῦ RP • αἵματος τοῦ ἴδιου WH Treg NIV] ἴδιου αἵματος RP **29 οἶδα** WH Treg NIV] γάρ οἶδα τούτο RP **30 ἑαυτῶν** WH Treg] αὐτῶν NIV RP **32 ὑμᾶς** WH Treg NIV] + ἀδελφοί RP • θεῷ Treg NIV RP] κυρίῳ WH • οἰκοδομῆσαι WH Treg NIV] ἐποικοδομῆσαι RP • τὴν WH Treg NIV] ὑμῖν RP **37 κλαυθμὸς ἐγένετο** WH Treg NIV] ἐγένετο κλαυθμὸς RP **21:1 Κῶ** WH Treg NIV] Κῶν RP

εἰς Πάταρα· **2** καὶ εύρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. **3** Γάναφάναντες δὲ τὴν Κύπρον καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ γατήλθομεν εἰς Τύρον, ἐκεῖσε γὰρ τὸ πλοῖον ἦν ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. **4** ἀνευρόντες δὲ τοὺς μαθητὰς ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἐπτά, οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος μὴ γέπιβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα. **5** ὅτε δὲ ἐγένετο ἔξαρτίσαι ἡμᾶς τὰς ἡμέρας, ἔξελθόντες ἐπορευόμεθα προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσευξάμενοι **6** ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους, καὶ γένεθμεν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

7 Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν εἰς Πιτολεμαΐδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς. **8** τῇ δὲ ἐπαύριον ἔξελθόντες γῆλθομεν εἰς Καισάρειαν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἐπτὰ ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. **9** τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες τέσσαρες παρθένοι προφήτεύουσαι. **10** ἐπιμενόντων γέδε ἡμέρας πλείους κατῆλθέν τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἀγαβός, **11** καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου δήσας ἔαυτοῦ τὸν πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἴπεν· Τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον Τὸν ἄνδρα οὗ ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτως δήσουσιν ἐν Ἱερουσαλήμ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἔθνῶν. **12** ὡς δὲ ἥκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ. **13** τότε ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος· Τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλήμ

21:3 ἀναφάναντες WH NIV] ἀναφανέντες Treg RP • **κατήλθομεν** WH Treg NIV] κατήχθημεν RP • **τὸ πλοῖον** ἦν WH Treg NIV] ἦν τὸ πλοῖον RP **4 ἀνευρόντες** δὲ **τοὺς** WH Treg NIV] καὶ ἀνευρόντες RP • **ἐπιβαίνειν** WH Treg NIV] ἀναβαίνειν RP • **Ἱεροσόλυμα** WH Treg NIV] Ἱερουσαλήμ RP **5 ἔξαρτίσαι** ἡμᾶς WH Treg] ἡμᾶς ἔξαρτίσαι NIV RP • **προσευξάμενοι** WH Treg NIV] προσηυξάμεθα RP **6 ἀπησπασάμεθα** ἀλλήλους καὶ WH Treg NIV] καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους RP • **ἐνέβημεν** WH Treg] ἀνέβημεν NIV; ἐπέβημεν RP **8 γῆλθομεν** WH Treg NIV] οἱ περὶ τὸν Παῦλον γῆλθον RP **9 τέσσαρες παρθένοι** WH Treg NIV] παρθένοι τέσσαρες RP **10 δὲ** WH Treg NIV] + ἡμῶν RP **11 ἔαυτοῦ** WH Treg NIV] τε αὐτοῦ RP **13 τότε ἀπεκρίθη** WH Treg NIV] ἀπεκρίθη τότε RP

έτοιμως ᔁχω ύπερ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 14 μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ ἡ συχάσαμεν εἰπόντες· 'Τοῦ κυρίου τὸ θέλημα' γινέσθω.

15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰς τὸ Ιεροσόλυμα· 16 συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ἔνισθῶμεν Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.

17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ιεροσόλυμα ἀσμένως ἀπεδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. 18 τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσήσθη ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἱάκωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. 19 καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς ἐξῆγεῖτο καθ' ἓν ἔκαστον ὃν ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἔθεσιν διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. 20 οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν θεόν, 'εἶπόν τε' αὐτῷ· Θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν ἐν τοῖς Ιουδαίοις τῶν πεπιστευκότων, καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν. 21 κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ Μωϋσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ιουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα μηδὲ τοῖς ἔθεσιν περιπατεῖν. 22 τί οὖν ἐστιν; πάντως ἀκούσονται ὅτι ἐλήλυθας. 23 τοῦτο οὖν ποίησον ὃ σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἀφ' ἑαυτῶν. 24 τούτους παραλαβὼν ἀγνίσθητι σὺν αὐτοῖς καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς ἵνα ἔυρήσονται τὴν κεφαλήν, καὶ γνώσονται πάντες ὅτι ὃν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς φυλάσσων τὸν νόμον'. 25 περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἔθνῶν ἡμεῖς ἀπεστείλαμεν κρίναντες φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδωλόθυτον καὶ αἴμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν. 26 τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας τῇ ἔχομένη ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἀγνισθεὶς εἰσῆσθη εἰς τὸ ιερόν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγνισμοῦ ἕως οὗ προσηνέχθη ύπερ ἐνὸς ἔκάστου αὐτῶν ἡ προσφορά.

21:14 Τοῦ κυρίου τὸ θέλημα WH Treg NIV] Τὸ θέλημα τοῦ κυρίου RP • γινέσθω WH Treg NIV] γενέσθω RP **15 Ιεροσόλυμα** WH Treg NIV] Ιερουσαλήμ RP **17 ἀπεδέξαντο** WH Treg NIV] ἐδέξαντο RP **20 θεόν** WH Treg NIV] κύριον RP • εἶπόν τε WH Treg NIV] εἰπόντες RP • ἐν τοῖς Ιουδαίοις WH Treg NIV] Ιουδαίων RP **22 ἀκούσονται** WH Treg NIV] δεῖ πληθος συνελθεῖν ἀκούσονται γάρ RP **23 ἀφ'** WH] ἐφ' Treg NIV RP **24 ἔυρήσονται** WH Treg NIV] ξυρήσωνται RP • γνώσονται WH Treg NIV] γνῶσιν RP • φυλάσσων τὸν νόμον WH Treg NIV] τὸν νόμον φυλάσσων RP **25 ἀπεστείλαμεν** WH Treg NIV] ἐπεστείλαμεν NIV RP • κρίναντες WH Treg NIV] + μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς εἰ μὴ RP • καὶ WH Treg NIV] + τὸ RP

27 Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἐπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς Ἰουδαϊοὶ θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ Ἱερῷ συνέχεον πάντα τὸν ὅχλον καὶ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας²⁷, 28 κράζοντες· Ἀνδρες Ἰσραηλῖται, βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας πανταχῇ διδάσκων, ἔτι τε καὶ Ἐλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ Ἱερὸν καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἄγιον τόπον τοῦτον. 29 ἥσαν γὰρ προεωρακότες Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ Ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. 30 ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἴλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ Ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. 31 ζητούντων τε αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης ὅτι ὅλη Γαγγαννηται Ιερουσαλήμ, 32 ὃς ἐξαυτῆς παραλαβών στρατιώτας καὶ ἐκατοντάρχας κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς, οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλιάρχον καὶ τοὺς στρατιώτας ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον. 33 τότε ἐγγίσας ὁ χιλιάρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἀλύσεσι δυσί, καὶ ἐπυνθάνετο τίς εἶη καὶ τί ἐστιν πεποιηκώς. 34 ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐπεφώνουν ἐν τῷ ὅχλῳ· μὴ δυναμένου δὲ αὐτοῦ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. 35 ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὅχλου, 36 ἥκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κράζοντες· Αἴρε αὐτόν.

37 Μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ· Εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν τι πρὸς σέ· δὲ ἔφη· Ἐλληνιστὶ γινώσκεις; 38 οὐκ ἄρα σὺ εἰ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; 39 εἰπεν δὲ ὁ Παῦλος· Ἐγὼ ἄνθρωπος μέν εἰμι Ἰουδαῖος, Ταρσεὺς τῆς Κιλικίας, οὐκ ἀσήμιος πολεως πολίτης· δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν. 40 ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ Παῦλος ἐστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ λαῷ, πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης προσεφώνησεν τῇ Ἐβραΐδι

21:27 ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας WH Treg NIV] τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὸν RP 28 πανταχῇ WH Treg NIV] πανταχοῦ RP 29 προεωρακότες WH Treg NIV] ἐωρακότες RP 31 τε WH Treg NIV] δὲ RP • συγχύνεται WH Treg NIV] συγκέχυται RP 33 τότε ἐγγίσας WH Treg NIV] ἐγγίσας δὲ RP • τίς WH Treg NIV] + ἀν RP 34 ἐπεφώνουν WH Treg NIV] ἐβόων RP • δυναμένου δὲ αὐτοῦ WH Treg NIV] δυνάμενος δὲ RP 36 κράζοντες WH Treg NIV] κράζον RP 37 τι WH Treg NIV] - RP 40 προσεφώνησεν WH Treg NIV] προσεφώνει RP

διαλέκτω λέγων 22:1 Ἀνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νῦν ἡ πόλη γίας.

2 Ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἐβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς μᾶλλον παρέσχον ἡ συχίαν. καὶ φησίν· **3** Ἔγω εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος κατὰ ἀκριβειαν τοῦ πατρώου νόμου, ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ θεοῦ καθὼς πάντες ὑμεῖς ἔστε σήμερον, **4** διὸ ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, **5** ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτερίον· παρ’ ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην ἄξων καὶ τοὺς ἔκεισε ὄντας δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλήμ ἵνα τιμωρηθῶσιν.

6 Ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν ἔξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ, **7** ἔπεισά τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἥκουσα φωνῆς λεγούσης μοι· Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεις; **8** ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθη· Τίς εἰ, κύριε; εἴπεν τε πρὸς ἐμέ· Ἔγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὃν σὺ διώκεις. **9** οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἥκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. **10** εἶπον δέ· Τί ποιήσω, κύριε; δὲ κύριος εἴπεν πρὸς με· Ἄναστάς πορεύου εἰς Δαμασκόν, κἀκεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὃν τέτακται σοι ποιῆσαι. **11** ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι ἥλθον εἰς Δαμασκόν.

12 Ἀνανίας δέ τις ἀνὴρ γέλαβῆς κατὰ τὸν νόμον μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, **13** ἐλθὼν πρὸς ἐμὲ καὶ ἐπιστάς εἴπεν μοι· Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον· καγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. **14** ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατο σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, **15** ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὃν ἐώρακας καὶ ἥκουσας. **16** καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἀμαρτίας σου ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα γαύτου.

17 Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ Ἱερῷ γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει **18** καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι· Σπεῦσον

22:3 Ἔγώ WH Treg NIV] + μέν RP **8** ἐμέ WH Treg] με NIV RP **9** ἐθεάσαντο WH Treg NIV] καὶ ἐμφοβοὶ ἐγένοντο RP **12** εὐλαβῆς WH Treg NIV] εὐσεβῆς RP **13** ἐμὲ WH Treg] με NIV RP **16** αὐτοῦ WH Treg NIV] τοῦ κυρίου RP

καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἔξι Ἱερουσαλήμ, διότι οὐ παραδέξονται ὅσου μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. **19** καγὼ εἶπον· Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἡμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· **20** καὶ ὅτε ἤξεχύννετο τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἡμην ἐφεστῶς καὶ συνευδοκῶν ὅτι καὶ φυλάσσων τὰ ἴματα τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. **21** καὶ εἶπεν πρός με· Πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἔξαποστελῶ σε.

22 Ἡκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες· Αἴρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον, οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτὸν ζῆν. **23** ἕκραυγαζόντων ὅτε αὐτῶν καὶ ῥιπτούντων τὰ ἴματα καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, **24** ἐκέλευσεν ὁ χιλίαρχος εἰσάγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν, Γεῖπας μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτὸν ἵνα ἐπιγνῷ δι’ ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. **25** ὡς δὲ ἡ προέτειναν αὐτὸν τοῖς ἴμασιν εἶπεν πρὸς τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦλος· Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; **26** ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατοντάρχης προσελθὼν ἦρχε τῷ χιλιάρχῳ ἀπῆγγειλεν· λέγων· Τί μέλλεις ποιεῖν; ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖος ἐστιν. **27** προσελθὼν δὲ ὁ χιλίαρχος εἶπεν αὐτῷ· Λέγε μοι, Γὰρ Ῥωμαῖος εἶ; ὁ δὲ ἔφη· Ναί. **28** ἀπεκρίθη ὁ χιλίαρχος· Εγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. ὁ δὲ Παῦλος ἔφη· Εγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. **29** εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ’ αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάξειν· καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖος ἐστιν καὶ ὅτι ἀπὸ τοῦ ἦν δεδεκώς.

30 Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές τὸ τί κατηγορεῖται ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἔλυσεν ἀπό τὸν, καὶ ἐκέλευσεν συνελθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πᾶν τὸ συνέδριον, καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς.

22:18 σου WH Treg NIV] + τὴν RP **20** ἤξεχύννετο WH Treg NIV] ἤξεχεῖτο RP • καὶ WH Treg NIV] τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ RP **23** κραυγαζόντων WH Treg NIV] Κραζόντων RP • τε WH Treg NIV] δὲ RP **24** ὁ χιλίαρχος εἰσάγεσθαι αὐτὸν WH Treg NIV] αὐτὸν ὁ χιλίαρχος εἰσάγεσθαι RP • εἴπας WH Treg NIV] εἰπὼν RP **25** προέτειναν WH Treg NIV] προέτεινεν RP **26** τῷ χιλιάρχῳ ἀπῆγγειλεν WH Treg NIV] ἀπῆγγειλεν τῷ χιλιάρχῳ RP • Τί WH Treg NIV] Ὁρα τί RP **27** σὺ WH Treg NIV] εἰ σὺ RP **28** δὲ WH Treg NIV] τε RP **29** αὐτὸν ἦν WH Treg NIV] ἦν αὐτὸν RP **30** ὑπὸ WH Treg NIV] παρὰ RP • αὐτὸν WH Treg NIV] + ἀπὸ τῶν δεσμῶν RP • συνελθεῖν WH Treg NIV] ἐλθεῖν RP • πᾶν WH Treg NIV] δόλον RP • συνέδριον WH Treg NIV] + αὐτῶν RP

23:1 ἀτενίσας δὲ ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ εἶπεν· Ἐνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. **2** ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξεν τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. **3** τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν· Τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθη κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι; **4** οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπαν· Τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς; **5** ἔφη τε ὁ Παῦλος· Οὐκ ἥδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεὺς γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς.

6 Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἐν μέρος ἐστὶν Σαδδουκαίων τὸ δὲ ἔτερον Φαρισαίων ἕκραζεν ἐν τῷ συνεδρίῳ· Ἐνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖος εἰμι, υἱὸς Γαρισαίων· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγώ κρίνομαι. **7** τοῦτο δὲ αὐτοῦ Γλαλοῦντος ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. **8** Σαδδουκαῖοι Γ μὲν γὰρ λέγουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν Γ μήτε ἄγγελον μήτε πνεῦμα, Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφότερα. **9** ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ ἀναστάντες τινὲς τῶν γραμματέων τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες· Οὐδὲν κακὸν εύρισκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ Γάγγελος—**10** πολλῆς δὲ Γ γινομένης στάσεως Γ φοβηθεὶς ὁ χιλίαρχος μὴ διασπασθῆ ὁ Παῦλος ὑπ’ αὐτῶν ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα Γ καταβὰν ἀρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν Γ τε εἰς τὴν παρεμβολήν.

11 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν· Θάρσει, ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Πώμην μαρτυρῆσαι.

12 Γενομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντες συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι ἀνεθεμάτισαν εαυτοὺς λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἔως οὐ ἀποκτείνωσιν τὸν Παῦλον.

23:1 ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ NIV RP] Παῦλος τῷ συνεδρίῳ WH; τῷ συνεδρίῳ ὁ Παῦλος Treg 5 ὅτι WH Treg NIV] – RP 6 ἕκραζεν WH Treg NIV] ἕκραξεν RP • Φαρισαίων WH Treg NIV] Φαρισαίου RP • ἐγώ NIV RP] – WH Treg 7 λαλοῦντος WH] εἰπόντος NIV Treg; λαλήσαντος RP • καὶ Σαδδουκαίων WH Treg NIV] RP 8 μὲν Treg NIV RP] – WH • μήτε WH Treg NIV] μηδὲ RP 9 τινὲς τῶν γραμματέων WH Treg NIV] οἱ γραμματεῖς RP • ἄγγελος WH Treg NIV] + μὴ θεομαχῶμεν RP 10 γινομένης WH NIV] γενομένης Treg RP • φοβηθεὶς WH Treg NIV] εὐλαβηθεὶς RP • καταβὰν WH Treg NIV] καταβῆναι καὶ RP • τε Treg NIV RP] – WH 11 Θάρσει WH Treg NIV] + Παῦλε RP 12 συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι WH Treg NIV] τινες τῶν Ἰουδαίων συστροφήν RP

13 ἥσαν δὲ πλείους τεσσεράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν γραπτά ποιησάμενοι·
 14 οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπαν·
 Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἕαυτοὺς μηδενὸς γεύσασθαι ἔως οὗ ἀποκτείνωμεν
 τὸν Παῦλον. 15 νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ γρῖπας
 καταγάγῃ αὐτὸν εἰς ὑμᾶς ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ
 αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν ἔτοιμοι ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν.

16 Ἄκούσας δὲ ὁ οὖς τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὴν ἐνέδραν παραγενόμενος
 καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλεν τῷ Παύλῳ. 17 προσκαλεσάμενος
 δὲ ὁ Παῦλος ἔνα τῶν ἐκατονταρχῶν ἔφη· Τὸν νεανίαν τοῦτον ἀπαγε πρὸς τὸν
 χιλιάρχον, ἔχει γὰρ ἀπαγγεῖλαί τι αὐτῷ. 18 ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν
 ἦγαγεν πρὸς τὸν χιλιάρχον καὶ φησίν· Ο δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός
 με ἡρώτησεν τοῦτον τὸν γενεανίαν ἀγαγεῖν πρὸς σέ, ἔχοντά τι λαλῆσαι σοι.
 19 ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλιάρχος καὶ ἀναχωρήσας κατ’ ιδίαν
 ἐπυνθάνετο· Τί ἐστιν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; 20 εἶπεν δὲ ὅτι Οἱ Ἰουδαῖοι
 συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε ὅπως αὔριον τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ
 συνέδριον· ὡς γέλλον τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ· 21 σὺ
 οὖν μὴ πεισθῆς αὐτοῖς, ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν ἔξι αὐτῶν ἄνδρες πλείους
 τεσσεράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἕαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἔως
 οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν, καὶ νῦν τοῖσιν ἔτοιμοι προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ
 ἀπαγγελίαν. 22 ὁ μὲν οὖν χιλιάρχος ἀπέλυσε τὸν γενεανίσκον παραγγείλας
 μηδενὶ ἔκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς γέμε.

23 Καὶ προσκαλεσάμενός τινας δύο τῶν ἐκατονταρχῶν εἶπεν·
 Ἐτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως πορευθῶσιν ἔως Καισαρείας, καὶ
 ἵππεῖς ἐβδομήκοντα καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός,
 24 κτήνη τε παραστῆσαι ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς
 Φήλικα τὸν ἡγεμόνα, 25 γράψας ἐπιστολὴν γέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον.

23:13 ποιησάμενοι WH Treg NIV] πεποιηκότες RP 15 ὅπως WH Treg NIV]
 + αὔριον RP • καταγάγῃ αὐτὸν εἰς WH Treg NIV] αὐτὸν καταγάγῃ πρὸς RP 16 τὴν
 ἐνέδραν WH Treg NIV] τὸ ἐνέδρον RP 17 ἀπαγε WH Treg] ἀπάγαγε NIV RP
 • ἀπαγγεῖλαί τι WH Treg NIV] τι ἀπαγγεῖλαί RP 18 νεανίαν WH RP] νεανίσκον
 NIV Treg 20 τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον WH Treg NIV] εἰς τὸ
 συνέδριον καταγάγης τὸν Παῦλον RP • μέλλον NIV] μέλλων WH Treg; μέλλοντά
 RP 21 εἰσιν ἔτοιμοι WH Treg NIV] ἔτοιμοι εἰσιν RP 22 νεανίσκον WH Treg
 NIV] νεανίαν RP • ἐμέ WH Treg] με NIV RP 23 τινας δύο WH Treg] δύο τινας
 NIV RP 25 ἔχουσαν WH Treg NIV] περιέχουσαν RP

26 Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν. **27** τὸν ἄνδρα τοῦτον συλλημφέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ’ αὐτῶν ἐπιστάς σὺν τῷ στρατεύματι ἕξειλάμην, μαθὼν δὴ Ῥωμαῖός ἐστιν, **28** βούλόμενός τε ἐπιγνῶναι τὴν αἰτίαν δι’ ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, ἕκατήγαγον εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν. **29** ὃν εὔρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν τὸ δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔχοντα ἔγκλημα· **30** μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα ἔσεσθαι ἕξαυτῆς ἐπεμψα πρὸς σέ, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις γέλεγεν πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τοῦ.

31 Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον ἤγαγον διὰ νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα· **32** τῇ δὲ ἐπαύριον ἔασαντες τοὺς ἵππεῖς ἀπέρχεσθαι σὺν αὐτῷ ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν· **33** οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάρειαν καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. **34** ἀναγνοὺς δὲ καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχείας ἐστὶν καὶ πυθόμενος δτι ἀπὸ Κιλικίας, **35** Διακούσομαι σου, ἔφη, δταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται· κελεύσας ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι αὐτόν.

24:1 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἄνανίας μετὰ πρεσβυτέρων τινῶν καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου. **2** κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἥρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων· Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ καὶ διορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας 3 πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης εύχαριστίας. **4** ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλειόν σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαι σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ.

23:27 ἕξειλάμην WH Treg NIV] + αὐτὸν RP **28** τε WH Treg NIV] δὲ RP • ἐπιγνῶναι WH Treg NIV] γνῶναι RP • κατήγαγον WH Treg NIV] + αὐτὸν RP **29** δὲ WH Treg NIV] – RP • ἔχοντα ἔγκλημα WH Treg NIV] ἔγκλημα ἔχοντα RP **30** ἄνδρα WH Treg NIV] + μέλλειν RP • ἕξαυτῆς WH NIV] ἕξ αὐτῶν Treg; ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἕξαυτῆς RP • λέγειν WH Treg] + τὰ NIV RP • σοῦ WH Treg NIV] + "Ἐρρωσο RP **31** διὰ WH Treg NIV] + τῆς RP **32** ἀπέρχεσθαι WH Treg NIV] πορεύεσθαι RP **34** δὲ WH Treg NIV] + ὁ ἡγεμών RP • ἐπαρχείας WH NIV] ἐπαρχίας Treg RP **35** κελεύσας WH Treg NIV] Ἐκέλευσέν τε αὐτὸν RP • τοῦ WH Treg NIV] – RP • αὐτόν WH Treg NIV] – RP **24:1** πρεσβυτέρων τινῶν WH Treg NIV] τῶν πρεσβυτέρων RP **2** διορθωμάτων WH Treg NIV] κατορθωμάτων RP

5 εύρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν καὶ κινοῦντα Γ στάσεις πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην πρωτοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἱρέσεως, 6 δὲς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασεν βεβηλῶσαι, δὲς καὶ Γ ἐκρατήσαμεν, 8 παρ' οὐδὲν ὅμοιον τούτῳ ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὃν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. 9 συνεπέθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν.

10 Ἀπεκρίθη Γ τε ὁ Παῦλος νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν· Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὅντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος Γ εὔθυμως τὰ περὶ ἔμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι, 11 δυναμένου σου Γ ἐπιγνῶναι, ὅτι οὐ πλείους εἰσὶν μοι ἡμέραι Γ δώδεκα ἀφ' ἣς ἀνέβην προσκυνήσων Γ εἰς Ἱερουσαλήμ, 12 καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα διαλεγόμενον ἢ Γ ἐπίστασιν ποιοῦντα ὅχλου οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς οὔτε κατὰ τὴν πόλιν, 13 Γ οὐδὲ Γ παραστῆσαι δύνανταί Γ σοι περὶ ὃν Γ νῦνὶ κατηγοροῦσίν μου. 14 ὁμολογῶ δὲ τοῦτο σοι ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἦν λέγουσιν αἵρεσιν οὕτως λατρεύω τῷ πατρῷ φθεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ Γ τοῖς ἐν τοῖς προφήταις γεγραμμένοις, 15 ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν θεόν, ἦν καὶ αὐτὸι οὕτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν Γ ἔσεσθαι δικαίων τε καὶ ἀδίκων· 16 ἐν τούτῳ Γ καὶ αὐτὸς ἀσκῶ ἀπρόσκοπον συνείδησιν Γ ἔχειν πρὸς τὸν θεόν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διὰ παντός. 17 δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων Γ ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου παρεγενόμην` καὶ προσφοράς, 18 ἐν Γ αἷς εὗρόν με ἡγινισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὅχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, 19 τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, οὓς Γ ἔδει ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρὸς

24:5 στάσεις WH Treg NIV] στάσιν RP 6 ἐκρατήσαμεν WH Treg NIV RP] + καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἡθελήσαμεν κρίνειν. 7 παρελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χιλίαρχος μετὰ πολλῆς βίᾳς ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπῆγαγε, 8 κελεύσας τοὺς κατηγόρους αὐτοῦ ἔρχεσθαι ἐπὶ σέ· TR 10 τε WH Treg NIV] δὲ RP • εὔθυμως WH Treg NIV] εὐθυμότερον RP 11 ἐπιγνῶναι WH Treg NIV] γνῶναι RP • δώδεκα WH Treg NIV] δεκαδύο RP • εἰς WH Treg NIV] ἐν RP 12 ἐπίστασιν WH Treg NIV] ἐπισύστασιν RP 13 οὐδὲ WH NIV] οὔτε Treg RP • παραστῆσαι WH Treg NIV] + με RP • σοι WH Treg NIV] – RP • νῦν WH Treg NIV] νῦν RP 14 τοῖς ἐν WH Treg NIV] – RP 15 ἔσεσθαι WH Treg NIV] + νεκρῶν RP 16 καὶ WH Treg NIV] δὲ RP • ἔχειν WH Treg NIV] ἔχων RP 17 ἐλεημοσύνας ... μου παρεγενόμην WH Treg NIV] παρεγενόμην ἐλεημοσύνας ... μου RP 18 αἷς WH Treg NIV] οἵς RP 19 ἔδει WH Treg NIV] δεῖ RP

Γέμε, 20 ἡ αὐτοὶ οῦτοι εἰπάτωσαν τί Γεύρον ἀδίκημα στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου 21 ἡ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς ἡς ἐκέκραξα Γέν αὐτοῖς ἐστῶς ὅτι Περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον Γέφ' ὑμῶν.

22 Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ, ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, Γείπας· "Οταν Λυσίας ὁ χιλίαρχος καταβῇ διαγνώσομαι τὰ καὶ ὑμᾶς· 23 Γδιαταξάμενος τῷ ἐκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι Γάρτὸν ἔχειν τε ἄνεσιν καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ιδίων αὐτοῦ Γύπηρετεῖν αὐτῷ.

24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλῃ τῇ Γιδίᾳ γυναικὶ οὔσῃ Ἰουδαίᾳ μετεπέμψατο τὸν Παῦλον καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν Γίησοῦν πίστεως. 25 διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ Γμέλλοντος ἐμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη· Τὸ νῦν ἔχον πορεύου, καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαι σε· 26 ἂμα καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ΓΠαύλου· διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὡμίλει αὐτῷ.

27 Διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβεν διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε Γχάριτα καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπε τὸν Παῦλον δεδεμένον.

25:1 Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχείᾳ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας, 2 ἐνεφάνισάν Γτε αὐτῷ ὅι ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν 3 αἴτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ ὅπως μεταπέμψηται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. 4 ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον Γείς Καισάρειαν, ἐαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι· 5 Οἱ

24:19 ἐμέ WH Treg NIV] με RP 20 εὔρον WH NIV] + ἐν ἐμοὶ Treg RP 21 ἐν αὐτοῖς ἐστῶς WH Treg NIV] ἐστῶς ἐν αὐτοῖς RP • ἐφ' WH Treg NIV] ὑφ' RP 22 Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ WH Treg NIV] Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτοὺς RP • είπας WH Treg NIV] εἰπών RP 23 διαταξάμενος WH Treg NIV] + τε RP • αὐτὸν WH Treg NIV] τὸν Παῦλον RP • ὑπηρετεῖν WH Treg NIV] + ἡ προσέρχεσθαι RP 24 Ιδίᾳ WH Treg NIV] – RP • Ἰησοῦν WH NIV] – Treg RP 25 μέλλοντος WH Treg NIV] + ἔσεσθαι RP 26 Παύλου WH Treg NIV] + ὅπως λύσῃ αὐτὸν RP 27 χάριτα WH Treg NIV] χάριτας RP 25:2 τε WH Treg NIV] δὲ RP • οἱ ἀρχιερεῖς WH Treg NIV] ὁ ἀρχιερεὺς RP 4 εἰς Καισάρειαν WH Treg NIV] ἐν Καισαρείᾳ RP

οῦν ἐν ὑμῖν, φησίν, δυνατοὶ συγκαταβάντες εἴ τι ἔστιν ἐν τῷ ἀνδρὶ ἄτοπον κατηγορείτωσαν αὐτοῦ.

6 Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας ὅτε οὐ πλείους ὅκτὼ ἦ δέκα, καταβὰς εἰς Καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. 7 παραγενομένου δὲ αὐτοῦ περιέστησαν ἀυτὸν οἱ ἀπὸ Ιεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα ἔκανον τοῖς πατέρεσσιν τῶν νόμον τῶν Ἰουδαίων οὔτε εἰς τὸ ἵερὸν οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον. 8 ὁ Φῆστος δὲ θέλων τοῖς Ἰουδαίοις χάριν καταθέσθαι ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν· Θέλεις εἰς Ιεροσόλυμα ἀναβὰς ἐκεῖ περὶ τούτων ἔκριθηναι ἐπ' ἐμοῦ; 9 οὐ πεντετέλεις ὁ Παῦλος· Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἐστώς εἰμι, οὐ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους οὐδὲν ἥδικησα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. 10 εἰ μὲν ὁ οὐντός ἀδικῶ καὶ ἀξίον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν ἔστιν ὡς οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδείς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι· Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. 11 τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη· Καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.

12 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν ἀσπασάμενοι τὸν Φῆστον. 13 ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον λέγων· Ἄνήρ τίς ἔστιν καταλελειμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, 14 περὶ οὓς γενομένου μου εἰς Ιεροσόλυμα ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ ἕδικην· 15 πρὸς οὓς ἀπεκρίθην ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαι τινα ἄνθρωπον πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγόρους τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. 16 συνελθόντων ὁ οὖν ἐνθάδε ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος

25:5 ἐν ὑμῖν φησίν δυνατοὶ WH Treg NIV] δυνατοὶ ἐν ὑμῖν φησίν RP • ἄτοπον WH Treg NIV] τούτω RP 6 οὐ πλείους ὅκτὼ WH Treg NA] πλείους RP; ὅκτὼ NIV 7 αὐτὸν WH Treg NIV] – RP • καταφέροντες WH Treg NIV] φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου RP 8 τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου WH Treg NIV] ἀπολογουμένου αὐτοῦ RP 9 θέλων τοῖς Ἰουδαίοις WH Treg NIV] τοῖς Ἰουδαίοις θέλων RP • κριθῆναι WH Treg NIV] κρίνεσθαι RP 10 Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἐστώς Treg NIV RP] Ἐστώς ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος WH • ἥδικησα NIV RP] ἥδικηκα WH Treg 11 οὖν WH Treg NIV] γὰρ RP 14 διέτριβον WH Treg NIV] διέτριβεν RP 15 καταδίκην WH Treg NIV] δίκην RP 16 ἄνθρωπον WH Treg NIV] + εἰς ἀπώλειαν RP 17 οὖν WH] + αὐτῶν Treg NIV RP

τῇ ἔξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα· **18** περὶ οὐ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ἔφερον ὃν ἐγὼ ὑπενόουν· **19** πονηρῶν, **19** ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἴδιας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτὸν καὶ περὶ τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν. **20** ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ τὴν περὶ τούτων ζήτησιν ἔλεγον εἰς βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα κάκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. **21** τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν ἕως οὗ ἀναπέμψω αὐτὸν πρὸς Καίσαρα. **22** Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον· Εθουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. **23** Αὔριον, φησίν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.

23 Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον σύν τε χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ' ἔξοχὴν τῆς πόλεως καὶ κελεύσαντος τοῦ Φῆστον ἥχθη ὁ Παῦλος. **24** καὶ φησιν ὁ Φῆστος· Ἀγρίππα βασιλεῦ καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ ἄπαν τὸ πλῆθος τῶν Ιουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἐν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, βοῶντες μὴ δεῖν αὐτὸν ζῆν μηκέτι. **25** ἐγὼ δὲ κατελαβόμην μηδὲν ἄξιον αὐτὸν θανάτου πεπραχέναι, αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστὸν ἔκρινα πέμπειν. **26** περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω· διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τί γράψω· **27** ἄλλογον γάρ μοι δοκεῖ πέμποντα δέσμιον μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.

26:1 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη· Επιτρέπεταί σοι ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν. τότε ὁ Παῦλος ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο· **2** Περὶ πάντων ὃν

25:18 ἔφερον WH Treg NIV] ἐπέφερον RP • ἐγὼ ὑπενόουν WH Treg NIV] ὑπενόουν ἐγὼ RP • πονηρῶν WH Treg NIV] – RP **20** τούτων WH Treg NIV] τούτου RP • Ἱεροσόλυμα WH Treg NIV] Ἱερουσαλήμ RP **21** ἀναπέμψω WH Treg NIV] πέμψω RP **22** Φῆστον WH Treg NIV] + ἔφη RP • Αὔριον WH Treg NIV] Ο δέ Αὔριον RP **23** τε WH Treg NIV] + τοῖς RP • ἔξοχὴν WH Treg NIV] + οὖσιν RP **24** ἄπαν WH Treg NIV] πᾶν RP • ἐνέτυχόν Treg NIV RP] ἐνέτυχέν WH • βοῶντες WH Treg NIV] ἐπιβοῶντες RP • αὐτὸν ζῆν WH Treg NIV] ζῆν αὐτὸν RP **25** κατελαβόμην WH Treg NIV] καταλαβόμενος RP • αὐτὸν θανάτου WH Treg NIV] θανάτου αὐτὸν RP • αὐτοῦ WH Treg NIV] καὶ αὐτοῦ RP • πέμπειν WH Treg NIV] + αὐτὸν RP **26** γράψω WH Treg NIV] γράψαι RP **26:1** ὑπὲρ WH RP] περὶ Treg NIV • ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο WH Treg NIV] ἀπελογεῖτο ἐκτείνας τὴν χεῖρα RP

ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἥγημαι ἐμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι·, 3 μάλιστα γνώστην ὅντα σε πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε καὶ ἡγηγμάτων· διὸ ἀδέομαι μακροθύμως ἀκοῦσαι μου.

4 Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἐν τε Ἱεροσολύμοις ἴσασι τοῦ πάντες Ἰουδαῖοι, 5 προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, διτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. 6 καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἔστηκα κρινόμενος, 7 εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἦς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι· ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ· 8 τί ἀπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ θεός νεκροὺς ἐγείρει;

9 Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι· 10 ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλούς τε τῶν ἀγίων ἐγὼ ἐν φυλακαῖς κατέκλεισα τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἔξουσίαν λαβών, ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον, 11 καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς ἡνάγκαζον βλασφημεῖν, περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς ἐδίωκον ἔως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις.

12 Ἐν τοῖς πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' ἔξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς τῶν ἀρχιερέων 13 ἡμέρας μέσης κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἥλιου περιλάμψαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους· 14 πάντων τε καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν ἥκουσα φωνὴν λέγουσαν πρός με τῇ Ἐβραϊδὶ διαλέκτῳ· Σαούλ Σαούλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. 15 ἐγὼ δὲ εἶπα· Τίς εἰ, κύριε; δὲ τοῦ κύριος εἶπεν· Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς δὸν σὺ διώκεις· 16 ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὠφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα

26:2 σήμερον ἀπολογεῖσθαι WH Treg NIV] ἀπολογεῖσθαι σήμερον RP 3 ἐθῶν WH Treg NIV] ἡθῶν RP • δέομαι WH Treg NIV] + σου RP 4 τὴν NIV RP] – WH Treg • τε WH Treg NIV] – RP • πάντες WH Treg] + οἱ NIV RP 6 εἰς WH Treg NIV] πρὸς RP • ἡμῶν WH Treg NIV] – RP 7 ὑπὸ Ἰουδαίων βασιλεῦ WH Treg NIV] βασιλεῦ Ἀγρίππα ὑπὸ Ἰουδαίων RP 10 τε WH Treg NIV] – RP • ἐν WH Treg NIV] – RP 12 οἷς WH Treg NIV] + καὶ RP • τῆς WH Treg NIV] + παρὰ RP 14 τε WH Treg NIV] δὲ RP • λέγουσαν WH Treg NIV] λαλοῦσαν RP • με WH Treg NIV] + καὶ λέγουσαν RP 15 κύριος WH Treg NIV] – RP

ῶν τε εἰδέσ· με ὡν τε ὁφθήσομαί σοι, 17 ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ τῇ τῶν ἔθνων, εἰς οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω σε· 18 ἀνοίξαι ὁφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν καὶ κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ.

19 Ὁθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθῆς τῇ οὐρανίᾳ ὅπτασίᾳ, 20 ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτον τε καὶ Ἱεροσολύμοις, πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέψειν ἐπὶ τὸν θεόν, ἀξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. 21 ἔνεκα τούτων με Ἰουδαῖοι· τοῦλαβόμενοι ἐν τῷ ιερῷ ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι. 22 ἐπικουρίας οὖν τυχὸν τῆς ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἔστηκα μαρτυρόμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὡν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελόντων γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆς, 23 εἰ παθητὸς ὁ χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ τε λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν.

24 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ φησιν· Μαίνη, Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. 25 ὁ δὲ Παῦλος· Οὐ μαίνομαι, φησίν, κράτιστε Φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. 26 ἐπίσταται γάρ περὶ τούτων ὁ βασιλεύς, πρὸς ὃν τε καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γάρ ταύτων οὐ πείθομαι τούθεν, οὐ γάρ ἔστιν ἐν γνωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο. 27 πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; οἶδα δτὶ πιστεύεις. 28 ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον· Ἐν δλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν ποιῆσαι. 29 ὁ δὲ Παῦλος· Εὔξαιμην ἀν τῷ θεῷ καὶ ἐν δλίγῳ καὶ ἐν μεγάλῳ οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους ὅποιος καὶ ἐγώ εἰμι παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων.

26:16 με WH NIV] – Treg RP 17 ἐκ WH Treg NIV] – RP • ἀποστέλλω σε WH Treg NIV] σε ἀποστέλλω RP 18 ἐπιστρέψαι WH Treg NIV] ὑποστρέψαι RP 20 τε WH Treg NIV] – RP • πᾶσάν WH Treg NIV] εἰς πᾶσάν RP • ἀπήγγελλον WH Treg NIV] ἀπαγγέλλων RP 21 με Ἰουδαῖοι WH Treg NIV] οἱ Ἰουδαῖοι με RP • συλλαβόμενοι WH Treg RP] + ὄντα NIV 22 ἀπὸ WH Treg NIV] παρὰ RP 23 τε WH Treg NIV] – RP 24 φησιν WH Treg NIV] ἔφη RP 25 Παῦλος WH Treg NIV] – RP 26 καὶ Treg NIV RP] – WH • αὐτὸν WH] + τι Treg NIV RP • οὐθέν WH Treg NIV] οὐδέν RP • ἔστιν WH Treg NIV] – RP 28 Παῦλον WH Treg NIV] + ἔφη RP • ποιῆσαι WH Treg NIV] γενέσθαι RP 29 Παῦλος WH Treg NIV] + εἴπειν RP • μεγάλῳ WH Treg NIV] πολλῷ RP

30 Ὅτις ἀνέστη τε ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν ἦ τε Βερνίκη καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς, **31** καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες ὅτι Οὐδὲν θανάτου ἥ δεσμῶν ἔξιον· τι πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. **32** Ἀγρίππας δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη· Ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

27:1 Ως δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καὶ τινας ἑτέρους δεσμώτας ἐκατοντάρχη ὄνόματι Ἰουλίῳ σπείρης Σεβαστῆς. **2** ἐπιβάντες δὲ πλοιῷ Ἄδραμυττηνῷ γέμελλοντι πλεῖν τε εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους ἀνήχθημεν ὅντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνος Θεσσαλονικέως· **3** τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα, φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψεν πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντι ἐπιμελείας τυχεῖν. **4** κἀκεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους, **5** τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας. **6** κἀκεῖ εὑρών ὁ ἐκατοντάρχης πλοϊὸν Ἀλεξανδρῖνον πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. **7** ἐν ἴκαναις δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην, **8** μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἥλθομεν εἰς τόπουν τινὰ καλούμενον Καλοὺς Λιμένας ὡς ἔγγυς ἥν πόλις Λασαία.

9 Ἰκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου καὶ ὅντος ἥδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἥδη παρελληλούθεναι, παρήγει ὁ Παῦλος **10** λέγων αὐτοῖς· Ἀνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὑβρεως καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. **11** δὲ ἐκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυακλήφῳ μᾶλλον ἐπείθετο· ἥ τοῖς ὑπὸ Παύλου λεγομένοις. **12** ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν οἱ πλείονες ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι ἐκεῖθεν, εἴ πως δύναιντο

26:30 Ἀνέστη WH Treg NIV] Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ ἀνέστη RP • τε WH Treg NIV] – RP **31** ἥ δεσμῶν ἔξιον WH Treg NIV] ἔξιον ἥ δεσμῶν RP • τι NIV] – WH Treg RP **27:2** μέλλοντι WH Treg NIV] μέλλοντες RP • εἰς WH Treg NIV] – RP **3** πορευθέντι WH Treg NIV] πορευθέντα RP **6** ἐκατοντάρχης WH Treg NIV] ἐκατόνταρχος RP **8** ἥν πόλις WH Treg RP] πόλις ἥν NIV • Λασαία WH NIV RP] Λασέα Treg **11** μᾶλλον ἐπείθετο WH Treg NIV] ἐπείθετο μᾶλλον RP • ὑπὸ WH Treg NIV] + τοῦ RP **12** ἐκεῖθεν WH Treg NIV] κἀκεῖθεν RP

καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον.

13 Ὑποπνεύσαντος δὲ νότου δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι ἄραντες ἄσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. **14** μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἀνέμος τυφωνικὸς ὁ καλούμενος Ὅρυπακύλων· **15** συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. **16** νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Ὅρυπακύλων μόλις περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης, **17** ἥν ἄραντες βοηθείαις ἔχρωντο ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσιν, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. **18** σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο, **19** καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἐρριψαν. **20** μήτε δὲ ἥλιου μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιηρεῖτο ἐλπὶς πᾶσα· τοῦ σφέζεσθαι ἡμᾶς.

21 Πολλῆς τε ἀσιτίας ὑπαρχούσης τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν· Ἐδει μέν, ὡς ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης κερδῆσαι τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. **22** καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν, ἀποβολὴ γάρ ψυχῆς οὐδεμίᾳ ἔσται ἐξ ὑμῶν πλὴν τοῦ πλοίου· **23** παρέστη γάρ μοι ταύτη τῇ νυκτὶ τοῦ θεοῦ, οὐ γείμι, ὡς καὶ λατρεύω, τὸ ἄγγελος **24** λέγων· Μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι, καὶ ἴδούν κεχάρισταί σοι ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. **25** διὸ εὐθυμεῖτε, ἄνδρες· πιστεύω γάρ τῷ θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληται μοι. **26** εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ὑμᾶς ἐκπεσεῖν.

27 Ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νῦν ἐγένετο διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν. **28** καὶ βολίσαντες εὔρον ὀργυιὰς εἴκοσι, βραχὺ δὲ διαστήσαντες καὶ πάλιν βολίσαντες εὔρον ὀργυιὰς δεκαπέντε· **29** φοβούμενοί τε μή που κατὰ τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν ἐκ πρύμνης ρίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας ηὔχοντο ἡμέραν γενέσθαι. **30** τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν προφάσει ὡς ἐκ πρώρης

27:14 **Εύρακύλων** WH Treg NIV] Εύροκλύδων RP **16** **Καῦδα** WH Treg NIV] Κλαύδην RP • **ἰσχύσαμεν μόλις** WH Treg NIV] μόλις ἰσχύσαμεν RP **19** **ἐρριψαν** WH Treg NIV] ἐρρίψαμεν RP **20** **ἐλπὶς πᾶσα** WH Treg NIV] πᾶσα ἐλπὶς RP **21** **τε** WH Treg NIV] δὲ RP **23** **νυκτὶ** WH Treg NIV] + ἄγγελος RP • **εἴμι** WH Treg RP] + ἐγώ NIV • **ἄγγελος** WH Treg NIV] - RP **29** **μή που κατὰ** WH Treg NIV] μήπως εἰς RP

‘ἀγκύρας μελλόντων’ ἔκτείνειν, 31 εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἐκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις· ‘Ἐὰν μὴ οὕτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε. 32 τότε ἀπέκοψαν οἱ στρατιώται’ τὰ σχοινία τῆς σκάφης καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν.

33 Ἀχρι δὲ οὗ ‘ἡμέρα ἡμελλεν’ γίνεσθαι παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς λέγων· Τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ἀσιτοι διατελεῖτε, μηθὲν προσλαβόμενοι· 34 διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς Γενεαλαβεῖν τροφῆς, τοῦτο γάρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γάρ ὑμῶν θρὶξ ἡ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἡ ἀπολεῖται. 35 Γείτας δὲ ταῦτα καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων καὶ κλάσας ἥρξατο ἐσθίειν. 36 εὕθυμοι δὲ γενόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς. 37 ἡμεθα δὲ ‘αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ’ Διακόσιαι ἐβδομήκοντα ἔξ. 38 κορεσθέντες Γδὲ τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν.

39 Ὁτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον, κόλπον δέ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλὸν εἰς ὃν Γέβουλεύοντο εἰ Γδύναιντο Γέξωσαι τὸ πλοιον. 40 καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἴων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμωνα τῇ πνεούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. 41 περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον Γέπέκειλαν τὴν ναῦν, καὶ ἡ μὲν πρῷρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας. 42 τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσιν, μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγῃ· 43 δ δὲ Γέκατοντάρχης βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον ἐκώλυσεν αὐτὸὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν ἀπορίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξίειναι, 44 καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν οὓς δὲ ἐπὶ τινῶν τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου· καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

27:30 ἀγκύρας μελλόντων WH Treg NIV] μελλόντων ἀγκύρας RP 32 ἀπέκοψαν οἱ στρατιώται WH Treg NIV] οἱ στρατιώται ἀπέκοψαν RP 33 ἡμέρα ἡμελλεν WH Treg NIV] ἡμελλεν ἡμέρα RP 34 μεταλαβεῖν WH Treg NIV] προσλαβεῖν RP • ἀπὸ WH Treg NIV] ἐκ RP • ἀπολεῖται WH Treg NIV] πεσεῖται RP 35 εἴτας WH Treg NIV] Εἰπὼν RP 37 αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ WH Treg NIV] ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ RP • διακόσιαι Treg NIV RP] ώς WH 38 δὲ WH Treg NIV] + τῆς RP 39 ἐβουλεύοντο WH Treg NIV] ἐβουλεύσαντο RP • δύναιντο WH Treg NIV] δυνατόν RP • ἔξωσαι Treg NIV RP] ἐκσῶσαι WH 41 ἐπέκειλαν WH Treg NIV] ἐπώκειλαν RP • βίας WH] + τῶν κυμάτων Treg NIV RP 43 ἐκατοντάρχης WH Treg NIV] ἐκατόνταρχος RP

28:1 Καὶ διασωθέντες τότε ὁ ἐπέγνωμεν ὅτι ὁ Μελίτης ἡ νῆσος καλεῖται.
2 οἵ τε βάρβαροι παρεῖχον οὐ τὴν τυχούσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν, ὁ ἄψαντες γὰρ πυρὰν προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος. **3** συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων τι πλῆθος καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυράν, ἔχιδνα ἀπὸ τῆς θέρμης ἐξελθοῦσα καθῆψε τῆς χειρὸς αὐτοῦ. **4** ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἥρδος ἀλλήλους ἔλεγον· Πάντως φονεύς ἐστιν ὁ ἀνθρωπὸς οὗτος ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἰλασεν. **5** ὁ μὲν οὖν ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ ἐπαθεν οὐδὲν κακόν. **6** οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι ἡ καταπίπτειν ἀφνω νεκρόν. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκώντων καὶ θεωρούντων μηδὲν ἀτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλόμενοι ἔλεγον ἀυτὸν εἶναι θεόν·

7 Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκείνον χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νῆσου ὀνόματι Ποπλίω, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν. **8** ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίῳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι, πρὸς δὲ τὸν Παῦλος εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενος ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ ίασατο αὐτόν. **9** τούτου δὲ γενομένου καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο, **10** οἱ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὰς χρείας.

11 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ παρακεχειμάκοτι ἐν τῇ νήσῳ Ἀλεξανδρίω, παρασήμω Διοσκούροις. **12** καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς, **13** δόθεν περιελόντες κατηντήσαμεν εἰς Ρήγιον. καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους, **14** οὓς εύροντες ἀδελφοὺς παρεκλήθημεν παρ' αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἐπτά· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ρώμην ἤλθαμεν. **15** κάκεθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ

28:1 ἐπέγνωμεν WH Treg NIV] ἐπέγνωσαν RP • **Μελίτη** Treg NIV RP] Μελιτήνη WH **2 τε** WH Treg NIV] δὲ RP • **ἄψαντες** WH Treg NIV] ἀνάψαντες RP **3 τι** WH Treg NIV] – RP • **ἀπὸ** WH Treg NIV] ἐκ RP • **ἐξελθοῦσα** WH Treg NIV] διεξελθοῦσα RP **4 πρὸς** ἀλλήλους ἔλεγον WH Treg NIV] ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους RP **6 μεταβαλόμενοι** WH Treg NIV] μεταβαλλόμενοι RP • **αὐτὸν εἶναι θεόν** WH Treg NIV] θεὸν αὐτὸν εἶναι RP **7 τρεῖς ἡμέρας** Treg NIV RP] ἡμέρας τρεῖς WH **8 δυσεντερίῳ** WH Treg NIV] δυσεντερίᾳ RP **9 δὲ** WH Treg NIV] οὖν RP • **ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας** WH Treg NIV] ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ RP **10 τὰς χρείας** WH Treg NIV] τὴν χρείαν RP **11 ἀνήχθημεν** WH Treg NIV] ἀνήχθημεν RP **13 περιελόντες** WH NIV] περιελθόντες Treg RP **14 παρ'** WH Treg NIV] ἐπ' RP

ἡμῶν Γῆλθαν εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου Φόρου καὶ Τριῶν Ταβερνῶν, οὓς ἰδών ὁ Παῦλος εὐχαριστήσας τῷ θεῷ ἔλαβε θάρσος.

16 Ὁτε δὲ ἐισήλθομεν εἰς Ρώμην, ἐπετράπη τῷ Παύλῳ¹ μένειν καθ' ἑαυτὸν σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.

17 Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι Γαύτὸν τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτούς· Ἐγώ, ἄνδρες ἀδελφοί², οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρῷοις δέσμιοις ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ρωμαίων, **18** οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί· **19** ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων ἡναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι Γατηγορεῖν. **20** διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ύμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι, ἔνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἄλυσιν ταύτην περίκειμαι. **21** οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπαν· Ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. **22** ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἢ φρονεῖς, περὶ μὲν γὰρ τῆς αἰρέσεως ταύτης γνωστὸν Γῆμιν ἔστιν³ διτὶ πανταχοῦ ἀντιλέγεται.

23 Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν Γῆκον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἵς ἔξετίθετο διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ πείθων τε Γαύτοὺς περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπό τε τοῦ νόμου Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν ἀπὸ πρωΐ ἔως ἐσπέρας. **24** καὶ οἱ μὲν ἐπειθόντο τοῖς λεγομένοις οἱ δὲ ἡπίστουν, **25** ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύνοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ρῆμα ἐν διτὶ Καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἐλάλησεν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας Γῆμῶν **26** Γέγενων· Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπόν· Ἄκοη ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε· **27** ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὥστιν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μῆποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὥστιν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ίάσομαι αὐτούς. **28** γνωστὸν οὖν

28:15 Γῆλθαν WH Treg NIV] ἐξῆλθον RP **16** εἰσήλθομεν WH Treg NIV] Γῆλθομεν RP • ἐπετράπη τῷ Παύλῳ WH Treg NIV] ὁ ἐκατόνταρχος παρέδωκεν τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῃ τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετράπη RP **17** αὐτὸν WH Treg NIV] τὸν Παῦλον RP • Ἐγώ ἄνδρες ἀδελφοί WH Treg NIV] Ἀνδρες ἀδελφοί ἐγώ RP **19** κατηγορεῖν WH Treg NIV] κατηγορῆσαι RP **22** ἡμῖν ἔστιν WH Treg NIV] ἔστιν ἡμῖν RP **23** Γῆκον RP] Γῆλθον WH Treg NIV • αὐτοὺς WH Treg NIV] + τὰ RP **25** Γῆμῶν WH Treg NIV] Γῆμῶν RP **26** Γέγενων WH Treg NIV] λέγον RP

‘ἔστω ὑμῖν’ δτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη τοῦτο τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ· αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται.

30 Ἔνέμεινεν δὲ διετίαν ὅλην ἐν ἴδιῳ μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν, 31 κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάσης παρρησίας ἀκωλύτως.

28:28 ἔστω ὑμῖν Treg NIV RP] ὑμῖν ἔστω WH • τοῦτο WH Treg NIV] – RP
• ἀκούσονται WH Treg NIV] + 29 Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι,
πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν. RP 30 Ἔνέμεινεν WH Treg NIV] Ἔμεινεν
RP • δὲ WH Treg NIV] + ὁ Παῦλος RP

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

1:1 Παῦλος δοῦλος ὑπὲρ Ιησοῦ, κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ **2** διὰ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις **3** περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, **4** τοῦ ὄρισθέντος υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἀγίωσύνης ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, **5** δι’ οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, **6** ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, **7** πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς ἀγίοις· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

8 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ Γερὲ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν δλῷ τῷ κόσμῳ. **9** μάρτυς γάρ μού ἐστιν ὁ θεός, ὃ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὃς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι **10** πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, δεόμενος εἰ πως ἥδη ποτὲ εὐδωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. **11** ἐπὶ ποθῷ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, **12** τοῦτο δὲ ἐστιν συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. **13** οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. **14** Ἔλλησίν τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὁφειλέτης εἰμί· **15** οὕτως τὸ κατ’ ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι.

16 Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ Γεύαγγέλιον, δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίω τε πρῶτον καὶ Ἔλληνι· **17** δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται· Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ WH RP **8** περὶ WH Treg NIV] ὑπὲρ RP **16** εὐαγγέλιον WH Treg NIV] + τοῦ χριστοῦ RP

18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὅργη θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων, **19** διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς, ὃ 'θεὸς γὰρ' αὐτοῖς ἐφανέρωσεν. **20** τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιῆμασιν νοούμενα καθορᾶται, ἵνα τε ἀἴδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους, **21** διότι γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ηγχαρίστησαν, ἀλλὰ ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία· **22** φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, **23** καὶ ἥλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν.

24 Γὰρ Διὸ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν 'αὐτοῖς, **25** οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἔλατρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὃς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

26 Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἱ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν, **27** ὅμοιώς τε καὶ οἱ ἄρσενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἔξεκαύθησαν ἐν τῇ ὁρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἥν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν 'έαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.

28 Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, **29** πεπληρωμένους πάσῃ 'ἀδικίᾳ πονηρίᾳ πλεονεξίᾳ κακίᾳ, μεστοὺς φθόνου φόνου ἔριδος δόλου κακοηθείας, ψιθυριστάς, **30** καταλάλους, θεοστυγεῖς, ύβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετάς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, **31** ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, 'ἀστόργους, ἀνελεήμονας· **32** οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἀξιοὶ θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

1:19 θεὸς γὰρ WH Treg NIV] γὰρ θεὸς RP **24** Διὸ WH Treg NIV] + καὶ RP • αὐτοῖς WH Treg NIV] ἔαυτοῖς RP **27** ἔαυτοῖς Treg NIV RP] αὐτοῖς WH **29** ἀδικίᾳ WH Treg NIV] + πορνείᾳ RP **31** ἀστόργους WH Treg NIV] + ἀσπόνδους RP

2:1 Διὸ ἀναπολόγητος εῖ, ὡ̄ ἀνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ὧ̄ γὰρ κρίνεις τὸν ἔτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις, τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. **2** οἰδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστιν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. **3** λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὡ̄ ἀνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; **4** ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; **5** κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὄργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὄργῆς καὶ τὸ ἀποκαλύψεως δικαιοικησίας τοῦ θεοῦ, **6** δις ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· **7** τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν ζωὴν αἰώνιον. **8** τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας καὶ τὸ ἀπειθοῦσι τῇ ἀληθείᾳ πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ ὄργὴ καὶ θυμός, **9** θλῖψις καὶ στενοχωρία, ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἐλληνος· **10** δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἔργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἐλληνι· **11** οὐ γάρ ἐστιν προσωπολημψία παρὰ τῷ θεῷ.

12 Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται· **13** οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τὸν νόμον δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ’ οἱ ποιηταὶ τὸν νόμον δικαιωθήσονται. **14** ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμου ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῶσιν, οὗτοι νόμοι μὴ ἔχοντες ἔαυτοῖς εἰσιν νόμος· **15** οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, **16** ἐν τῇ ἡμέρᾳ ὅτε τὸ κρίνει ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ τὸ Χριστοῦ Ἰησοῦ·

17 Ἐι δὲ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπαναπαύῃ τὸν νόμῳ καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ **18** καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου, **19** πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, **20** παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς

2:5 ἀποκαλύψεως WH Treg NIV] + καὶ RP **8** ἀπειθοῦσι WH Treg NIV] + μὲν RP • ὄργὴ καὶ θυμός WH Treg NIV] θυμὸς καὶ ὄργὴ RP **13** τὸν νόμον WH Treg NIV] τοῦ νόμου RP • τῷ WH NIV RP] – Treg • τὸν νόμον WH Treg NIV] τοῦ νόμου RP **14** ποιῶσιν WH Treg NIV] ποιῇ RP **16** ἡμέρᾳ ὅτε Treg NIV RP] ἡ ἡμέρᾳ WH • κρίνει WH NIV] κρινεῖ Treg RP • Χριστοῦ Ἰησοῦ WH NA] Ἰησοῦ Χριστοῦ Treg NIV RP **17** Εἰ δὲ WH Treg NIV] Ἰδε RP • νόμῳ WH Treg NIV] τῷ νόμῳ RP

γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ — **21** ὁ οὖν διδάσκων ἔτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν κλέπτεις; **22** ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἰδώλα ἱεροσυλεῖς; **23** ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις; **24** τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δὶ’ ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται.

25 Περιτομὴ μὲν γὰρ ὥφελεῖ ἐὰν νόμον πράσσῃ· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ἦς, ἡ περιτομὴ σου ἀκροβυστία γέγονεν. **26** ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δίκαια ώματα τοῦ νόμου φυλάσσῃ, Γούχη ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; **27** καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου. **28** οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαϊός ἔστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομῇ. **29** ἀλλ’ ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαϊός, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι οὐ γράμματι, οὐδὲ ἔπαινος οὐκ ἔξι ἀνθρώπων ἀλλ’ ἐκ τοῦ θεοῦ.

3:1 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὥφέλεια τῆς περιτομῆς; **2** πολὺ κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν Γγάρ στι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. **3** τί γάρ; εἰ ἡπίστησάν τινες, μὴ ἡ ἀπίστια αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; **4** μὴ γένοιτο· γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθῆς, πᾶς δὲ ἀνθρωπος ψεύστης, Γκαθώς γέγραπται· “Οπως ἀν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ Γνικήσεις ἐν τῷ κρίνεσθαι σε. **5** εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνιστησιν, τί ἐροῦμεν; μὴ ἀδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; κατὰ ἀνθρωπον λέγω. **6** μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πᾶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; **7** εἰ Γδὲ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κάγω ὡς ἀμαρτωλὸς κρίνομαι, **8** καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμεθα καὶ καθὼς φασίν τινες ὑμᾶς λέγειν ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά; ὃν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἔστιν.

9 Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως, προηγιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἐλληνας πάντας ὑφ’ ἀμαρτίαν εἴναι, **10** καθὼς γέγραπται ὅτι Οὐκ ἔστιν δίκαιοι οὐδὲ εἴς, **11** οὐκ ἔστιν Γδ συνίων, οὐκ ἔστιν Γδ ἐκζητῶν τὸν θεόν. **12** πάντες ἔξέκλιναν, ἄμα ἡχρεώθησαν· οὐκ Γἔστιν ποιῶν χρηστότητα, οὐκ

2:26 οὐχ WH Treg NIV] οὐχὶ RP **3:2** γὰρ WH NIV RP] – Treg **4** καθὼς NIV RP] καθάπερ WH Treg • νικήσεις WH NIV] νικήσης Treg RP **7** δὲ WH NIV] γὰρ Treg RP **11** Γδ Treg NIV RP] – WH • Γδ Treg NIV RP] – WH **12** ἔστιν WH Treg RP] + ὁ NIV

ἔστιν ἔως ἐνός. **13** τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν, ἵὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν, **14** ὃν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει· **15** δξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἔκχέαι αἷμα, **16** σύντριμμα καὶ ταλαιπωρίᾳ ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, **17** καὶ ὅδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν. **18** οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὄφθαλμῶν αὐτῶν.

19 Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ· **20** διότι ἔξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἀμαρτίας.

21 Νῦν δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, **22** δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν πάντας τοὺς πιστεύοντας, οὐ γάρ ἔστιν διαστολή· **23** πάντες γὰρ ἡμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, **24** δικαιούμενοι δωρεὰν τῆς αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· **25** ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἱλαστήριον διὰ πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἀμαρτημάτων **26** ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς τὴν ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ.

27 Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἔξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. **28** λογιζόμεθα γάρ δικαιοῦσθαι πίστει ἀνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου. **29** ή Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; Γούχῃ καὶ ἔθνῶν; ναὶ καὶ ἔθνῶν, **30** εἰπερ εἴς ὁ θεός, διὰ δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. **31** νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ νόμον γιστάνομεν.

4:1 Τί οὖν ἐροῦμεν τὸν εὑρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν προπάτορα ἡμῶν κατὰ σάρκα; **2** εἰ γάρ Ἀβραὰμ ἔξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα· ἀλλ’ οὐ τὸν πρὸς θεόν, **3** τί γάρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. **4** τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν ἀλλὰ κατὰ ὄφείλημα· **5** τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν

3:22 πάντας WH Treg NIV] καὶ ἐπὶ πάντας RP **25** διὰ WH Treg] + τῆς NIV RP **26** τὴν WH Treg NIV] – RP **28** γὰρ WH Treg NIV] οὖν RP • δικαιοῦσθαι πίστει WH Treg NIV] πίστει δικαιοῦσθαι RP **29** οὐχὶ WH Treg NIV] + δὲ RP **30** εἰπερ WH Treg NIV] ἐπείπερ RP **31** γιστάνομεν WH Treg NIV] γιστῶμεν RP **4:1** εὑρηκέναι Treg NIV] – WH RP • προπάτορα WH Treg NIV] πατέρα RP • ἡμῶν WH Treg NIV] + εὑρηκέναι RP **2** πρὸς WH Treg NIV] + τὸν RP

δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην, **6** καθάπερ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ὃ δὲ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων· **7** Μακάριοι ὅντες ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὅντες ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἄμαρτίαι, **8** μακάριος ἀνὴρ γοῦ οὐ μὴ λογίσηται κύριος ἄμαρτίαν.

9 Οἱ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν ἡ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γάρ· Ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. **10** πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὅντι ἡ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ’ ἐν ἀκροβυστίᾳ· **11** καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς, σφραγίδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι’ ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην, **12** καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐξ περιτομῆς μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἔχνεσιν τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραὰμ.

13 Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ ἡ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν γείναι κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως· **14** εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία· **15** ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται, οὐ γὰρ δὲ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις.

16 Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραὰμ (ὅς ἔστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν, **17** καθὼς γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε), κατέναντι οὐ ἐπίστευσεν θεοῦ τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὅντα ὡς ὅντα· **18** ὃς παρ’ ἐλπίδα ἐπ’ ἐλπίδι ἐπίστευσεν εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρήμενον· Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου· **19** καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει κατενόγησεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα νενεκρωμένον, ἐκατονταετής που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας, **20** εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ ἀλλὰ ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ **21** καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι δὲ ἐπήγγελται δυνατός ἔστιν καὶ ποιῆσαι. **22** Γδὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. **23** Οὐκ ἐγράφη δὲ δὲ αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ, **24** ἀλλὰ καὶ δι’ ἡμᾶς οἵς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα

4:8 οὖς WH Treg NIV] φ RP **9** γάρ WH Treg NIV] + ὅτι RP **11** λογισθῆναι WH Treg NIV] + καὶ RP NA **12** ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως WH Treg NIV] πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ RP **13** εἶναι WH Treg NIV] + τοῦ RP **15** δὲ WH Treg NIV] γὰρ RP **19** πίστει WH Treg NIV] + οὐ RP • σῶμα Holmes WH^{marg}] + ἥδη WH Treg NIV RP **22** διὸ Holmes WH^{marg}] + καὶ WH Treg NIV RP

Ίησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, **25** δις παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἡγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

5:1 Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην Γέχομεν πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, **2** δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾧ ἐστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ· **3** οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Γκαυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλῖψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, **4** ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμή, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα. **5** ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει· ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἄγιου τοῦ δοθέντος ἡμῖν.

6 Ἔτι γὰρ ἡ Χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν Γέτι κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν. **7** μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾶ ἀποθανεῖν· **8** συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεὸς ὅτι ἔτι ἀμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. **9** πολλῷ οὖν μᾶλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. **10** εἰ γὰρ ἔχθροι ὄντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ· **11** οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

12 Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἀμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν καὶ διὰ τῆς ἀμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν ἐφ' ὧ πάντες ἡμαρτον— **13** ἦχρι γὰρ νόμου ἀμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἀμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται μὴ ὄντος νόμου, **14** ἀλλὰ ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἀμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, δις ἐστιν τύπος τοῦ μέλλοντος.

15 Ἄλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ τὸ χάρισμα· εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. **16** καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἀμαρτήσαντος τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἔξι ἐνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα. **17** εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἐνός, πολλῷ μᾶλλον

5:1 ἔχομεν NIV RP] ἔχωμεν WH Treg 3 καυχώμεθα WH NIV RP] καυχώμενοι Treg 6 Ἔτι γὰρ Treg NIV RP] Εἴ γε WH • ἔτι WH Treg NIV] – RP

οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύουσιν διὰ τοῦ ἐνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ.

18 Ἀρα οὖν ὡς δι’ ἐνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ δι’ ἐνὸς δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαιώσιν ζωῆς· **19** ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου ἀμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἐνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. **20** νόμος δὲ παρεισῆλθεν ἵνα πλεονάσῃ τὸ παραπτώμα· οὐδὲ ἐπλέόνασεν ἡ ἀμαρτία, ὑπερεπείσευσεν ἡ χάρις, **21** ἵνα ὥσπερ ἐβασιλεύσειν ἡ ἀμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

6:1 Τί οὖν ἔροῦμεν; Γέπιμένωμεν τῇ ἀμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ; **2** μὴ γένοιτο· οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἀμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; **3** ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; **4** συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἡγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν.

5 Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· **6** τούτο γινώσκοντες ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἀνθρωπὸς συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἀμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἀμαρτίᾳ, **7** ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας. **8** εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ· **9** εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει· **10** ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἀμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὁ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. **11** οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς· εἶναι νεκροὺς μὲν τῇ ἀμαρτίᾳ ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν Χριστῷ Γεννητοῦ.

12 Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἀμαρτία ἐν τῷ θυητῷ ὑμῶν σώματι εἰς τὸ ὑπακούειν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, **13** μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἀμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ Γέπιμένωμεν εἰς τὸν θεόν.

6:1 ἐπιμένωμεν WH Treg NIV] Ἐπιμένομεν RP **11** εἶναι νεκροὺς μὲν WH Treg NA] νεκροὺς μὲν εἶναι RP; νεκροὺς μὲν NIV • **Ἰησοῦ** WH Treg NIV] + τῷ κυρίῳ ὑμῶν RP **12** ὑπακούειν WH Treg NIV] + αὐτῇ ἐν RP **13** ὠσεὶ WH Treg NIV] ὡς RP

ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ. **14** ἀμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει, οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμου ἀλλὰ ὑπὸ χάριν.

15 Τί οὖν; Γάμαρτήσωμεν ὅτι οὐκ ἔσμεν ὑπὸ νόμου ἀλλὰ ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο· **16** οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ παριστάνετε ἕαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοι ἐστε ὁ ὑπακούετε, ἥτοι ἀμαρτίας εἰς θάνατον ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; **17** χάρις δὲ τῷ θεῷ ὅτι ἥτε δοῦλοι τῆς ἀμαρτίας ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς, **18** ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ· **19** ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν· ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἀγιασμόν.

20 "Οτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἀμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. **21** τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε τότε ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος· **22** νυνὶ δέ, ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἀγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. **23** τὰ γὰρ ὄψωνια τῆς ἀμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴν αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

7:1 Ἡ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ νόμου λαλῶ, ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὃσον χρόνον ζῇ; **2** ἡ γὰρ ὑπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἔὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. **3** ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει ἔὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ἔὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ.

4 "Ωστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ. **5** ὅτε γὰρ ἥμεν ἐν τῇ σαρκὶ, τὰ παθήματα τῶν ἀμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ. **6** νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ὁ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.

7 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἀμαρτία; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἀμαρτίαν οὐκ ἔγνων εἰ μὴ διὰ νόμου, τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ἥδειν εἰ μὴ ὁ νόμος

ἔλεγεν· Οὐκ ἐπιθυμήσεις· **8** ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἀμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν, χωρὶς γάρ νόμου ἀμαρτία νεκρά. **9** ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἀμαρτία ἀνέζησεν, **10** ἐγὼ δὲ ἀπέθανον, καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν αὔτη εἰς θάνατον· **11** ἡ γάρ ἀμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με καὶ δι’ αὐτῆς ἀπέκτεινεν. **12** ὥστε δὲ μὲν νόμος ἄγιος, καὶ δὲ ἐντολὴ ἄγια καὶ δικαία καὶ ἀγαθή.

13 Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ Γέγενετο θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἀμαρτία, ἵνα φανῇ ἀμαρτία διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον· ἵνα γένηται καθ’ ὑπερβολὴν ἀμαρτωλὸς ἡ ἀμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς.

14 Οἴδαμεν γάρ ὅτι δὲ μὲν νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ Γάρκινός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἀμαρτίαν. **15** ὁ γάρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω· οὐ γάρ δὲ θέλω τοῦτο πράσσω, ἀλλ’ δὲ μισῶ τοῦτο ποιῶ. **16** εἰ δὲ δὲ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός. **17** νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸν ἀλλὰ ἡ Γοίκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἀμαρτία. **18** οἶδα γάρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ’ ἔστιν ἐν τῇ σαρκὶ μου, ἀγαθόν· τὸ γάρ θέλειν παράκειται μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ κακὸν Γού. **19** οὐ γάρ δὲ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλὰ δὲ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο πράσσω. **20** εἰ δὲ δὲ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸν ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἀμαρτία.

21 Εύρισκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλὸν ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται· **22** συνήδομαι γάρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, **23** βλέπω δὲ ἔτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατεύμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με Γέν τῷ νόμῳ τῆς ἀμαρτίας τῷ ὅντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου. **24** ταλαιπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ρύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;

25 Γχάρις τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοΐ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἀμαρτίας.

7:13 ἐγένετο WH Treg NIV] γέγονεν RP **14** σάρκινός WH Treg NIV] σαρκικός RP **17** οἰκοῦσα Treg NIV RP] ἐνοικοῦσα WH **18** οὐ WH Treg NIV] + οὐχ εύρισκω RP **20** θέλω WH Treg] + ἐγώ NIV RP **23** ἐν WH Treg NIV] – RP **25** χάρις Treg] χάρις δὲ WH NIV; εὐχαριστῶ RP

8:1 Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Γ’ Ιησοῦ· **2** ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἥλευθέρωσέν Γ σε ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἀμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. **3** τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἡσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν δόμοιώματι σαρκὸς ἀμαρτίας καὶ περὶ ἀμαρτίας κατέκρινε τὴν ἀμαρτίαν ἐν τῇ σαρκὶ, **4** ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα· **5** οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. **6** τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη· **7** διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· **8** οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται.

9 Υμεῖς δὲ οὐκ ἔστε ἐν σαρκὶ ἀλλὰ ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εὶ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. **10** εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἀμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. **11** εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος Γ τὸν Ιησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ιησοῦν¹ ζωοποιήσει καὶ τὰ θυητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα² ἐν ὑμῖν.

12 Ἀρα οὖν, ἀδελφοί, ὁφειλέται ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκὶ τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν, **13** εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε μέλλετε ἀποθνήσκειν, εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. **14** δοσοὶ γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοί εἰσιν θεοῦ³. **15** οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλὰ ἐλάβετε πνεῦμα νίοθεσίας ἐν ᾧ κράζομεν· Αρβα ὁ πατήρ· **16** αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμὲν τέκνα θεοῦ. **17** εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἴπερ συμπάσχομεν ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

18 Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. **19** ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται· **20** τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκοῦσα ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, Γέφ⁴

8:1 Ιησοῦ WH Treg NIV] + μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα RP **2** σε WH NA] με Treg NIV RP **11** τὸν WH Treg NIV] – RP • ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ιησοῦν WH] χριστὸν ἐκ νεκρῶν Treg NIV; τὸν χριστὸν ἐκ νεκρῶν RP • τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα Treg RP] τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος WH NIV **14** υἱοί εἰσιν θεοῦ Treg] υἱοί θεοῦ εἰσιν WH NIV; εἰσιν υἱοί θεοῦ RP **20** ἐφ⁴ WH NIV] ἐπ' RP Treg

έλπιδι 21 ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. 22 οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· 23 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες ἡμεῖς καὶ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν, νιοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. 24 τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπὶς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπὶς, ὃ γὰρ βλέπει τίς ἐλπίζει; 25 εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.

26 Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσευξώμεθα καθὸ δεῖ οὐκ οἴδαμεν, ἀλλὰ αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖς ἀλαλήτοις, 27 ὁ δὲ ἐραυνῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἀγίων.

28 Οἴδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. 29 ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ οὐρανοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· 30 οὓς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὓς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

31 Τί οὖν ἔροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ δὲ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; 32 ὃς γε τοῦ ἰδίου οὐρανοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; 33 τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς δὲ δικαιῶν· 34 τίς δὲ κατακρινῶν; Χριστὸς δὲ ἀποθανών, μᾶλλον γέδεις γέρεις, δικαιῶν· 35 τίς δὲ καὶ ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, δικαιῶν· 36 τίς δὲ καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν· 37 τίς δὲ καὶ χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; Θλῖψις δὲ στενοχωρία δὲ διωγμὸς δὲ λιμὸς δὲ γυμνότης δὲ κίνδυνος δὲ μάχαιρα; 38 καθὼς γέγραπται ὅτι "Ενεκεν σοῦ θανατούμεθα δλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. 37 ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. 38 πέπεισμαι γὰρ ὅτι

8:23 καὶ αὐτοὶ WH Treg RP NA] – NIV • ἡμεῖς καὶ WH Treg NIV] καὶ ἡμεῖς RP
 24 τίς WH NIV] + τί Treg; + τί καὶ RP 26 τῇ ἀσθενείᾳ WH Treg NIV] ταῖς ἀσθενείαις RP • προσευξώμεθα WH Treg NIV] προσευξόμεθα RP • ὑπερεντυγχάνει WH Treg NIV] + ὑπὲρ ἡμῶν RP 28 συνεργεῖ Treg NIV RP] + δὲ θεὸς WH 34 κατακρινῶν WH NIV] κατακρίνων Treg RP • Χριστὸς Treg RP] + Ἰησοῦς WH NIV • δὲ WH Treg NIV] + καὶ RP • ἐγερθεὶς Treg NIV RP] + ἐκ νεκρῶν WH • καὶ Treg NIV RP] – WH

ούτε θάνατος ούτε ζωὴ ούτε ἄγγελοι ούτε ἀρχαὶ ούτε ἐνεστῶτα ούτε μέλλοντα ούτε δυνάμεις¹ 39 ούτε ὑψωμα ούτε βάθος ούτε τις κτίσις ἔτερα δυνάμεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

9:1 Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἀγίῳ, 2 ὅτι λύπη μοί ἐστιν μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ὁ δύνη τῇ καρδίᾳ μου· 3 οὐχόμην γὰρ ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ² ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, 4 οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται, ὃν ἡ υἱοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθῆκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, 5 ὃν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὃν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὃ ὃν ἐπὶ πάντων, θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

6 Οὐχ οἶον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραὴλ· 7 οὐδὲ ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ·· Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα. 8 τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. 9 ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος· Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ νίός. 10 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἐνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν· 11 μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τι ἀγάθον ἢ τοῦ φαῦλον, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένῃ, 12 οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρέθη αὐτῇ ὅτι Ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι· 13 Γαθὼς γέγραπται· Τὸν Ἰακὼβ ἥγαπησα, τὸν δὲ Ἡσαῦ ἐμίσησα.

14 Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γένοιτο· 15 τῷ Ἄλεσσε³ γὰρ⁴ λέγει· Ἐλεήσω δὸν ἀν ἐλεῶ, καὶ οἰκτιρήσω δὸν ἀν οἰκτίρω. 16 ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος ἀλλὰ τοῦ ἐλεῶντος θεοῦ. 17 λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραὼ ὅτι Εἰς αὐτὸν τοῦτο ἐξήγειρά σε ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. 18 ἄρα οὖν δὸν θέλει ἐλεεῖ, δὸν δὲ θέλει σκληρύνει.

8:38 ἐνεστῶτα ούτε μέλλοντα ούτε δυνάμεις WH Treg NIV] δυνάμεις ούτε ἐνεστῶτα ούτε μέλλοντα RP 9:3 ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ WH Treg NIV] αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι RP 11 φαῦλον WH Treg NIV] κακόν RP 13 καθὼς Treg NIV RP] καθάπερ WH 15 Μωϋσεῖ γὰρ WH Treg NIV] γὰρ Μωϋσεῖ RP

19 Ἐρεῖς γὰρ οὖν· Τί γοῦν ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; **20** ὡς ἄνθρωπε, μενοῦνγε σὺ τίς εἰς ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι Τί με ἐποίησας οὕτως; **21** ή οὐκ ἔχει ἔξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; **22** εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὄργην καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ ἥνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύην ὄργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν, **23** καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἢ προητοίμασεν εἰς δόξαν, **24** οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἔθνῶν; — **25** ὡς καὶ ἐν τῷ Ὁσηὲ λέγει· Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου καὶ τὴν οὐκ ἡγαπημένην ἡγαπημένην· **26** καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη γαύτοῖς· Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος.

27 Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ· Ἐὰν οὐδὲ ἀριθμὸς τῶν οἰών Ἰσραὴλ ὡς ηὔμαρος τῆς θαλάσσης, τὸ ὑπόλειμα σωθήσεται· **28** λόγον γάρ συντελῶν καὶ συντέμνων ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. **29** καὶ καθὼς προείρηκεν Ἡσαΐας· Εἰ μή κύριος Σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἦν ἐγενήθημεν καὶ ὡς Γόμορρα ἦν ὡμοιώθημεν.

30 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως· **31** Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμου δικαιοσύνης εἰς Γύρον οὐκ ἐφθασεν. **32** διὰ τί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως ἀλλ’ ὡς ἐξ Γέργυρων· προσέκοψαν τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, **33** καθὼς γέγραπται· Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου, γκαὶ ὁ πιστεύων ἐπ’ αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.

10:1 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ Γένησις πρὸς τὸν θεὸν ὑπέρ Γαύτῶν εἰς σωτηρίαν. **2** μαρτυρῶ γάρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν· ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν, **3** ἀγνοοῦντες γάρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν γιδίαν

9:19 μοι οὖν WH Treg NIV] οὖν μοι RP • οὖν NIV] – WH Treg RP **20** ὡς
ἄνθρωπε μενοῦνγε WH Treg NIV] Μενοῦνγε ὡς ἄνθρωπε RP **23** καὶ Treg NIV
RP] – WH **26** αὐτοῖς WH NIV RP] – Treg **27** ὑπόλειμμα WH Treg NIV]
κατάλειμμα RP **28** συντέμνων WH Treg NIV] + ἐν δικαιοσύνῃ ὅτι λόγον
συντετμημένον RP **31** νόμον WH Treg NIV] + δικαιοσύνης RP **32** ἔργων WH
Treg NIV] + νόμου RP • προσέκοψαν WH Treg NIV] + γὰρ RP **33** καὶ WH Treg
NIV] + πᾶς RP **10:1** δέησις WH Treg NIV] + ἡ RP • αὐτῶν WH Treg NIV] τοῦ
Ἰσραὴλ ἔστιν RP **3** ἰδιαν WH Treg] + δικαιοσύνην NIV RP

ζήτοῦντες στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν· 4 τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι.

5 Μωϋσῆς γὰρ γράφει ὅτι τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου¹ ὁ ποιήσας ἀνθρωπος ζήσεται ἐν τῷ αὐτῷ. 6 ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη σύτως λέγει· Μή εἴπης ἐν τῇ καρδίᾳ σου· Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν καταγαγεῖν· 7 ἢ· Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἀβύσσον; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. 8 ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ρῆμα ἔστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τοῦτ' ἔστιν τὸ ρῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν. 9 ὅτι ἐὰν ὁ ὄμολογήσης ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἥγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ. 10 καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὄμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. 11 λέγει γὰρ ἡ γραφὴ· Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται. 12 οὐ γάρ ἔστιν διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλληνος, ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν· 13 Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται.

14 Πῶς οὖν ἐπικαλέσωνται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ ἐπιστεύσωσιν οὗ οὐκ ἥκουσαν; πῶς δὲ ἐπίκοντασιν χωρὶς κηρύσσοντος; 15 πῶς δὲ ἐπίκηρύξωσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν; ἐπίκαθὼς γέγραπται· Ὡς ὥραῖοι οἱ πόδες τῶν ἐπίγειριζομένων τὰ ἀγαθά. 16 ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ· Ἡσαΐας γὰρ λέγει· Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; 17 ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ρήματος τοῦ Χριστοῦ.

18 Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἥκουσαν; μενοῦνγε· Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ρήματα αὐτῶν. 19 ἀλλὰ λέγω, μὴ Ἱσραὴλ οὐκ ἔγνω²; πρῶτος Μωϋσῆς λέγει· Ἐγώ παραζήλωσα ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπ' ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς. 20 Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ

10:5 ὅτι τὴν ... νόμου WH] τὴν ... νόμου ὅτι Treg NIV RP • τοῦ NIV RP] – WH Treg • ποιήσας WH] + αὐτὰ Treg NIV RP • αὐτῇ WH Treg] αὐτοῖς NIV RP 9 ὄμολογήσης Treg NIV RP] + τὸ ρῆμα WH • σου Treg NIV RP] + ὅτι WH 14 ἐπικαλέσωνται WH Treg NIV] ἐπικαλέσονται RP • πιστεύσωσιν WH Treg NIV] πιστεύσουσιν RP • ἀκούσωσιν WH Treg NIV] ἀκούσουσιν RP 15 κηρύξωσιν WH Treg NIV] κηρύξουσιν RP • καθὼς Treg NIV RP] καθάπερ WH • εὐαγγελίζομένων WH Treg NIV] + εἰρήνην τῶν εὐαγγελίζομένων RP • τὰ NIV RP] – WH Treg 17 Χριστοῦ WH Treg NIV] θεοῦ RP 19 Ἱσραὴλ οὐκ ἔγνω WH Treg NIV] οὐκ ἔγνω Ἱσραὴλ RP

καὶ λέγει· Εύρεθην τὸν ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανῆς τὸν ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. **21** πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει· "Ολην τὴν ἡμέραν ἔξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

11:1 Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραὴλίτης εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν. **2** οὐκ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἡλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή, ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ; **3** Κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν, τὰ θυσιαστήρια σου κατέσκαψαν, καγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχήν μου. **4** ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; Κατέλιπον ἐμαυτῷ ἐπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ. **5** οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. **6** εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις.

7 τί οὖν; ὁ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, ἢ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν, **8** καθὼς γέγραπται· "Ἐδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὁφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὥτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἔως τῆς σήμερον ἡμέρας. **9** καὶ Δαυὶδ λέγει· Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς, **10** σκοτισθήτωσαν οἱ ὁφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον.

11 Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραξηλῶσαι αὐτούς. **12** εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου καὶ τὸ ἥπτημα αὐτῶν πλοῦτος ἔθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν.

13 Ύμῖν γέδε λέγω τοῖς ἔθνεσιν. ἐφ' ὅσον μὲν τὸν οἶμι ἐγὼ ἔθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω, **14** εἰ πως παραξηλώσω μου τὴν σάρκα καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. **15** εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσλημψις εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; **16** εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἀγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ρίζα ἀγία, καὶ οἱ κλάδοι.

10:20 ἐν Treg NIV] – WH RP • ἐγενόμην WH NIV RP] + ἐν Treg **11:2** Ἰσραὴλ WH Treg NIV] + λέγων RP **3** τὰ WH Treg NIV] καὶ τὰ RP **6** χάρις WH Treg NIV] + Εἰ δὲ ἐξ ἔργων οὐκέτι ἐστὶν χάρις ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον RP **8** καθὼς NIV RP] καθάπερ WH Treg **13** δὲ WH Treg NIV] γὰρ RP • οὖν WH Treg NIV] – RP

17 Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἔξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὡν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς καὶ συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης τῆς πιότητος τῆς ἑλαίας ἐγένου, **18** μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις ἀλλὰ ἡ ῥίζα σέ. **19** ἐρεῖς οὖν· Ἐξεκλάσθησαν κλάδοι ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ. **20** καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἔξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας. μὴ ‘ὑψηλὰ φρόνει’, ἀλλὰ φοβοῦ· **21** εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, Γούδε σοῦ φείσεται. **22** ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἀποτομία, ἐπὶ δὲ σὲ χρηστότης θεοῦ, ἐὰν ἐπιμένῃς τῇ χρηστότητι, ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. **23** κάκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ τὴν ἐπιμένωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθῶσανται· δυνατὸς γάρ ‘ἔστιν ὁ θεὸς’ πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς. **24** εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἔξεκόπης ἀγριελαίου καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν ἐγκεντρισθήσονται τῇ ιδίᾳ ἐλαίᾳ.

25 Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ἦτε ἐαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθη, **26** καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται· καθὼς γέγραπται· “Ἡξει ἐκ Σιών ὁ ῥύσμενος, ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ. **27** καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ’ ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. **28** κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἔχθροι δι’ ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας· **29** ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ θεοῦ. **30** ὥσπερ γὰρ ὑμεῖς ποτε ἡπειθήσατε τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἡλείθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ, **31** οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἡπείθησαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει ἵνα καὶ αὐτὸι γῦν ἐλειθῶσιν· **32** συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν ἵνα τοὺς πάντας ἐλείσῃ.

33 Ὡ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ· ὡς ἀνεξεραύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. **34** Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; **35** ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται

11:17 ῥίζης WH NIV] + καὶ Treg RP **20** ὑψηλὰ φρόνει WH Treg NIV] ὑψηλοφρόνει RP **21** οὐδὲ WH Treg NIV] μήπως οὐδέ RP NA **22** ἀποτομία WH Treg NIV] ἀποτομίαν RP • χρηστότης θεοῦ WH Treg NIV] χρηστότητα RP • ἐπιμένης WH Treg NIV] ἐπιμείνης RP **23** ἐπιμένωσι WH Treg NIV] ἐπιμείνωσιν RP • ἔστιν ὁ θεὸς WH Treg NIV] ὁ θεὸς ἔστιν RP **25** ἦτε Holmes] + ἐν WH Treg; + παρ’ NIV RP **26** ῥύσμενος WH Treg NIV] + καὶ RP **30** γὰρ WH Treg NIV] + καὶ RP **31** νῦν WH NIV] – Treg RP

αὐτῷ; **36** ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

12:1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ἀγίαν ‘εὐάρεστον τῷ θεῷ’, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν· **2** καὶ μὴ ‘συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ τῇ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ ‘νοός, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.

3 Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὅ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως. **4** καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι ‘πολλὰ μέλη’ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν, **5** οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, Γ τὸ δὲ καθ' εἰς ἀλλήλων μέλη. **6** ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητείαν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως, **7** εἴτε διακονίαν ἐν τῇ διακονίᾳ, εἴτε διδάσκων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, **8** εἴτε διακονίαν ἐν τῇ παρακλήσει, ὁ μεταδιδοὺς ἐν ἀπλότητι, ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἰλαρότητι.

9 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ· **10** τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστορογοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι, **11** τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ κυρίῳ δουλεύοντες, **12** τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες, **13** ταῖς χρείαις τῶν ἀγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. **14** εὐλογεῖτε τοὺς ‘διώκοντας, εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε. **15** χαίρειν μετὰ ‘χαιρόντων, κλαίειν μετὰ κλαιόντων. **16** τὸ αὐτὸν εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες, μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. **17** μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες· προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων· **18** εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηγεύοντες· **19** μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὁργῇ, γέγραπται γάρ· Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει

12:1 εὐάρεστον τῷ θεῷ Treg NIV RP] τῷ θεῷ εὐάρεστον WH **2** συσχηματίζεσθε WH Treg NIV] συσχηματίζεσθαι RP • μεταμορφοῦσθε WH Treg NIV] μεταμορφοῦσθαι RP • νοός WH Treg NIV] + ὑμῶν RP **4** πολλὰ μέλη WH Treg NIV] μέλη πολλὰ RP **5** τὸ WH Treg NIV] ὁ RP **14** διώκοντας WH] + ὑμᾶς Treg NIV RP **15** χαιρόντων WH Treg NIV] + καὶ RP

κύριος. **20** ἀλλὰ ἐὰν πεινᾷ ὁ ἔχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἀνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. **21** μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

13:1 Πᾶσα ψυχὴ ἔξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω, οὐ γὰρ ἔστιν ἔξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ Γοῦσαι ὑπὸ θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. **2** ὥστε ὁ ἀντιτασόμενος τῇ ἔξουσίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν, οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα λήμψονται. **3** οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος ‘τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ’ ἀλλὰ ‘τῷ κακῷ’. Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἔξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἔξεις ἔπαινον ἔξι αὐτῆς. **4** θεοῦ γὰρ διάκονός ἔστιν σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῆσ, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονός ἔστιν, ἔκδικος εἰς ὄργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. **5** διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὄργὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνεῖδησιν, **6** διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε, λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσιν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. **7** ἀπόδοτε πᾶσι τὰς ὁφειλάς, τῷ τὸν φόρου τὸν φόρου, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμήν.

8 Μηδενὶ μηδὲν ὁφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἔτερον νόμον πεπλήρωκεν. **9** τὸ γάρ· Οὐ μοιχεύσεις, Οὐ φονεύσεις, Οὐ κλέψεις, Οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἔτέρα ἐντολή, ἐν ‘τῷ λόγῳ τούτῳ’ ἀνακεφαλαιοῦται, ‘ἐν τῷ’. Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. **10** ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἔργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

11 Καὶ τοῦτο εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ‘ἡδη ὑμᾶς’ ἔξι ὕπνου ἐγερθῆναι, νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία ἡ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. **12** ἡ νῦν προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἡγγικεν. ‘ἀποβαλώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, ἐνδυσώμεθα δὲ’ τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. **13** ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ, **14** ἀλλὰ

12:20 ἀλλὰ ἐὰν WH Treg NIV] Ἐὰν οὖν RP **13:1** οὖσαι WH Treg NIV] + ἔξουσίαι RP • ὑπὸ WH Treg NIV] + τοῦ RP **3** τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ WH Treg NIV] τῷν ἀγαθῶν ἔργων RP • τῷ κακῷ WH Treg NIV] τῷν κακῶν RP **7** ἀπόδοτε WH Treg NIV] + οὖν RP **8** ἀλλήλους ἀγαπᾶν WH Treg NIV] ἀγαπᾶν ἀλλήλους RP **9** τῷ λόγῳ τούτῳ WH Treg NIV] τούτῳ τῷ λόγῳ RP • ἐν τῷ WH Treg RP NA] – NIV **11** ἡδη ὑμᾶς WH NIV] ἡδη ἡμᾶς Treg; ἡμᾶς ἡδη RP **12** ἀποβαλώμεθα Holmes] ἀποθώμεθα WH Treg NIV RP • ἐνδυσώμεθα δὲ WH Treg NIV] καὶ ἐνδυσώμεθα RP

ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας.

14:1 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. **2** ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. **3** ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἔξουθενείτω, ὁ δὲ¹ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω, ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. **4** σὺ τίς εἴ̄ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἴδιῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ, ὅμνατει γὰρ² ὁ κύριος στῆσαι αὐτόν.

5 Ος γὰρ κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· ἔκαστος ἐν τῷ ἴδιῳ νοῦ πληροφορείσθω· **6** ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ³ φρονεῖ. καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ⁴ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ.

7 Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ⁵ ζῆ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ⁶ ἀποθνήσκει· **8** ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ⁷ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ⁸ ἀποθνήσκομεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου⁹ ἐσμέν. **9** εἰς τοῦτο γὰρ¹⁰ Χριστὸς ἀπέθανεν καὶ ἔζησεν ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.

10 Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἔξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βόμβατι τοῦ Θεοῦ, **11** γέγραπται γάρ· Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, στι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἔξομολογήσεται¹¹ τῷ θεῷ. **12** Γάρ¹² ἔκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον¹³ δώσει.

13 Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ¹⁴ ἢ σκάνδαλον. **14** οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ¹⁵ Ἰησοῦ¹⁶ στι οὐδὲν κοινὸν δι'¹⁷ ἑαυτοῦ· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἴναι, ἐκείνῳ κοινόν. **15** εἰ γὰρ διὰ βρῶμα δὲ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώματί σου ἐκείνον ἀπόλλυε ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν.

14:3 ὁ δὲ WH Treg NIV] καὶ ὁ RP **4** δυνατεῖ γὰρ WH Treg NIV] δυνατὸς γάρ ἐστιν RP • κύριος WH Treg NIV] θεὸς RP **5** μὲν Treg NIV RP] + γάρ WH NA **6** φρονεῖ WH Treg NIV] + καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ οὐ φρονεῖ RP **9** Χριστὸς WH Treg NIV] + καὶ RP • ἀπέθανεν WH Treg NIV] + καὶ ἀνέστη RP **10** θεοῦ WH Treg NIV] χριστοῦ RP **11** πᾶσα γλῶσσα ἔξομολογήσεται WH NIV RP] ἔξομολογήσεται πᾶσα γλῶσσα Treg **12** ἄρα Treg] + οὖν WH NIV RP • δώσει Holmes WH^{marg}] + τῷ θεῷ WH NIV RP; ἀποδώσει τῷ θεῷ Treg **14** ἑαυτοῦ WH NIV] αὐτοῦ Treg RP **15** γὰρ WH Treg NIV] δὲ RP

16 μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. **17** οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἀγίῳ. **18** ὁ γὰρ ἐν τούτῳ δουλεύων τῷ Χριστῷ εὐάρεστος τῷ θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. **19** ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. **20** μὴ ἔνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν καθαρά, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι. **21** καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα μηδὲ πιεῖν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ. **22** σὺ πίστιν ἣν ἔχεις κατὰ σεαυτὸν ἔχει ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει. **23** ὁ δὲ διακρινόμενος ἐὰν φάγη κατακέριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὁ οὐκ ἐκ πίστεως ἀμαρτία ἐστίν.

15:1 Ὁφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. **2** ἔκαστος ὑμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν· **3** καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν· ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδίζοντων σε ἐπέπεσαν ἐπ’ ἐμέ. **4** ὅσα γὰρ προεγράφη, Γεὶς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν Ἕγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. **5** ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῷῃ ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ τοῦ Ιησοῦν, **6** ἵνα ὅμοιθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ὑμῶν Ιησοῦν Χριστοῦ.

7 Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο τὸν ὑμᾶς, εἰς δόξαν τοῦ θεοῦ. **8** λέγω Γάρ τοι Χριστὸν διάκονον Γεγενήσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων, **9** τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν· καθὼς γέγραπται· Διὰ τοῦτο

14:18 τούτῳ WH Treg NIV] τούτοις RP **21** ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ Treg RP] – WH NIV **22** ἣν WH Treg NIV] – RP **23** ἐστίν WH Treg NIV] + 24 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιον μου καὶ τὸ κήρυγμα Ιησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰώνιοις σεσιγημένου, 25 φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητιῶν κατ’ ἐπιταγὴν τοῦ αἰώνιου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, 26 μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ Ιησοῦ χριστοῦ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. RP **15:4** εἰς Treg NIV RP] πάντα εἰς WH • Ἕγράφη WH Treg NIV] προεγράφη RP **5** Χριστὸν Ιησοῦν WH NIV RP] Ιησοῦν Χριστὸν Treg **7** ὑμᾶς Treg NIV RP] ἡμᾶς WH • τοῦ WH Treg NIV] – RP **8** γὰρ WH Treg NIV] δέ RP • Χριστὸν WH Treg NIV] + Ιησοῦν RP • γεγενήσθαι WH NIV RP] γένεσθαι Treg

ἔξομοιογήσομαι σοι ἐν ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. **10** καὶ πάλιν λέγει· Εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. **11** καὶ πάλιν· Αἰνεῖτε, ‘πάντα τὰ ἔθνη, τὸν κύριον’, καὶ ἐπαινεσάτωσαν αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. **12** καὶ πάλιν· Ἡσαΐας λέγει· ‘Ἐσται ἡ ρίζα τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἔθνῶν· ἐπ’ αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. **13** ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει πνεύματος ἀγίου.

14 Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοὶ ἔστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι ‘πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. **15** τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ‘ὑμῖν ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμήσκων ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ **16** εἰς τὸ εἶναι με λειτουργὸν Ἐκριστοῦ Ἰησοῦ’ εἰς τὰ ἔθνη, ἵερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἔθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἀγίω. **17** ἔχω οὖν τὴν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν· **18** οὐ γάρ τολμήσω ‘τι λαλεῖν’ ὃν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς δι’ ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἔθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, **19** ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος· ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, **20** οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου ὀνομάσθη Χριστός, ἵνα μὴ ἐπ’ ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ, **21** ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· ‘Οἵς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ ὅψονται’, καὶ οἵ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.

22 Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· **23** νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ Ἰκανῶν ἐτῶν, **24** ὡς ἦν πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν, ἐλπίζω γάρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς καὶ ὑφ’ ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ ἐὰν

15:11 πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον WH Treg NIV] τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη RP • ἐπαινεσάτωσαν WH Treg NIV] ἐπαινέσατε RP **14 πάσης** Treg RP] + τῆς WH NIV • ἀλλήλους WH Treg NIV] ἀλλούς RP **15 τολμηρότερον** NIV RP] τολμηροτέρως WH Treg • ὑμῖν WH Treg NIV] + ἀδελφοί RP • ὑπὸ NIV RP] ἀπὸ WH Treg **16 Χριστοῦ Ἰησοῦ** WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **17 τὴν** WH Treg NIV] – RP **18 τι λαλεῖν** WH Treg NIV] λαλεῖν τι RP **19 πνεύματος** NIV] + ἀγίου WH Treg; + θεοῦ RP NA **20 φιλοτιμούμενον** WH NIV RP] φιλοτιμούμαι Treg **21 Οἵς ... αὐτοῦ ὅψονται** Treg NIV RP] “Οψονται οἵς ... αὐτοῦ WH **23 Ἰκανῶν** WH Treg] πολλῶν NIV RP **24 ἦν** WH Treg NIV] ἐὰν RP • **Σπανίαν** WH Treg NIV] + ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς RP

ύμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ — 25 νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακονῶν τοῖς ἀγίοις. 26 εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἀγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. 27 εὐδόκησαν γάρ, καὶ ὅφειλέται ‘εἰσὶν αὐτῶν’· εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἔκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὅφειλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. 28 τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι’ ὑμῶν Γεῖς Σπανίαν· 29 οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι Γεύλογίας Χριστοῦ ἐλέύσομαι.

30 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος συναγωνίσασθαι μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν, 31 ἵνα ρύσθω ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἡ διακονία μου ἡ εἰς Ἱερουσαλήμ εὐπρόσδεκτος ‘τοῖς ἀγίοις γένηται’, 32 ἵνα ἐν χαρᾶ Γέλθων πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. 33 ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν ἀμήν.

16:1 Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὕσαν Γκαὶ διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς, 2 ἵνα ‘αὐτὴν προσδέξῃσθε’ ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἀγίων, καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν φῶ ἀν ὑμῶν χρήζῃ πράγματι, καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη καὶ ‘ἐμοῦ αὐτοῦ’.

3 Ἄσπασασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 4 οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἵς οὐκ ἔγὼ μόνος εὐχαριστῶ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἔθνῶν, 5 καὶ τὴν κατ’ οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητόν μου, ὃς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς ΓΑσίας εἰς Χριστόν. 6 ἀσπάσασθε ΓΜαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς Γὑμᾶς. 7 ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ ΓΙουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς

15:27 εἰσὶν αὐτῶν WH Treg NIV] αὐτῶν εἰσὶν RP 28 εἰς WH Treg NIV] + τὴν RP 29 εὐλογίας WH Treg NIV] + τοῦ εὐαγγελίου τοῦ RP 31 καὶ WH Treg NIV] + ἵνα RP • τοῖς ἀγίοις γένηται WH Treg NIV] γένηται τοῖς ἀγίοις RP 32 ἐλθῶν WH NIV] ἐλθω Treg RP • θεοῦ WH NIV] + καὶ Treg RP 16:1 καὶ WH NIV] – Treg RP 2 αὐτὴν προσδέξῃσθε NIV RP] προσδέξῃσθε αὐτὴν WH Treg • ἐμοῦ αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτοῦ ἐμοῦ RP 5 ΓΑσίας WH Treg NIV] Ἀχαΐας RP 6 ΓΜαριάμ RP] Μαρίαν WH Treg NIV • Γὑμᾶς WH Treg NIV] ἡμᾶς RP 7 ΓΙουνίαν WH Treg RP] ΓΙουνιάν NIV

ἀποστόλοις, οἵ καὶ πρὸ ἐμοῦ γέγοναν ἐν Χριστῷ. **8** ἀσπάσασθε τὸν ἄγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. **9** ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ Στάχυν τὸν ἄγαπητόν μου. **10** ἀσπάσασθε Ἀπελῆν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. **11** ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα τὸν συγγενῆ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσου τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. **12** ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἄγαπητήν, ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. **13** ἀσπάσασθε Ροῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. **14** ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, Ἐρμῆν, Πατροβᾶν, Ἐρμᾶν καὶ τοὺς σὸν αὐτοῖς ἀδελφούς. **15** ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ιουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ολυμπᾶν καὶ τοὺς σὸν αὐτοῖς πάντας ἀγίους. **16** Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ Χριστοῦ.

17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιοῦντας, καὶ τὸν ἐκκλίνετε ἀπ' αὐτῶν. **18** οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ γῆμῶν Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἔξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. **19** ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο· τὸν ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω, θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς εἶναι εἰς τὸ ἄγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. **20** ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

21 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος καὶ Ιάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. **22** ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρπτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν κυρίῳ. **23** ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ ὁ δλῆς τῆς ἐκκλησίας. ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός.

16:7 γέγοναν WH Treg NIV] γεγόνασιν RP **8** Ἄμπλιάτον WH NIV Treg] Ἄμπλιαν RP **11** συγγενῆ WH NIV RP] συγγενῆ Treg **14** Ἐρμῆν Πατροβᾶν Ἐρμᾶν WH Treg NIV] Ἐρμᾶν Πατρόβαν Ἐρμῆν RP **16** πᾶσαι WH Treg NIV] – RP **17** ἐκκλίνετε WH Treg NIV] ἐκκλίνατε RP **18** ἡμῶν WH Treg NIV] + Ιησοῦ RP **19** ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω WH Treg NIV] Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν RP • σοφοὺς Treg NIV] + μὲν WH RP **20** Χριστοῦ Treg RP] – WH NIV **21** Ἀσπάζεται WH Treg NIV] Ἀσπάζονται RP **23** δλῆς τῆς ἐκκλησίας WH Treg NIV] τῆς ἐκκλησίας δλῆς RP

24 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν.^γ Ἄμην.

16:24 Ἡ χάρις ... ὑμῶν RP] – WH Treg NIV • Ἄμην RP] 25 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰώνιοις σεσιγημένου, 26 φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰώνιου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, 27 μόνῳ σοφῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἄμην. WH Treg NIV

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α

1:1 Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος ὁ Χριστοῦ Ἰησοῦ· διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς **2** τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, ὡντοῖς ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, κλητοῖς ἀγίοις, σὺν πᾶσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ γαύτῶν καὶ ἡμῶν· **3** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, **5** ὅτι ἐν παντὶ ἐπλούτισθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, **6** καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, **7** ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· **8** ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἔως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. **9** πιστὸς ὁ θεὸς δί’ οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ νιοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

10 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὄνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ἢ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἢτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῦ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. **11** ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόντων ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσιν. **12** λέγω δὲ τοῦτο ὅτι ἔκαστος ὑμῶν λέγει· Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, Ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, Ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, Ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. **13** μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; **14** Γεύχαριστῶ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον, **15** ἵνα μὴ τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα γέβαπτίσθητε· **16** ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. **17** οὐ γὰρ ἀπέστειλέν με Χριστὸς βαπτίζειν ἀλλὰ εὐαγγελίζεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ WH RP **2** ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ Treg] τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ WH NIV RP • αὐτῶν WH Treg NIV] + τε RP **4** μου Treg NIV RP] – WH **14** εὐχαριστῶ WH NIV] + τῷ θεῷ Treg RP NA **15** ἐβαπτίσθητε WH Treg NIV] ἐβάπτισα RP

18 Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρίᾳ ἐστίν, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστιν. **19** γέγραπται γάρ· Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω. **20** ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς; ποῦ συζητητής τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἔμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ ἀκόσμου; **21** ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας. **22** ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι ὅ σημεῖα αἰτοῦσιν καὶ Ἐλληνες σοφίαν ζητοῦσιν· **23** ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον ἕθνεσιν δὲ μωρίαν, **24** αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἐλλησιν, Χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν. **25** ὅτι τὸ μαρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν, καὶ τὸ ἀσθενές τοῦ θεοῦ ἵσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων.

26 Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· **27** ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἔξελέξατο ὁ θεός, ἵνα καταισχύνῃ τὸν σοφούς, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἔξελέξατο ὁ θεός, ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἴσχυρά, **28** καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἔξουθενημένα ἔξελέξατο ὁ θεός, τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ, **29** ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **30** ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, δις ἐγενήθη σοφία ἡμῖν· ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἀγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις, **31** ἵνα καθὼς γέγραπται· Ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω.

2:1 Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἥλθον οὐ καθ’ ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ γαρτύριον τοῦ θεοῦ. **2** οὐ γὰρ ἔκρινά τι εἰδέναι ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον· **3** κἀγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς, **4** καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖ σοφίας ἀλλ’ ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως, **5** ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ἢ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων ἀλλ’ ἐν δυνάμει θεοῦ.

1:20 κόσμου WH Treg NIV] + τούτου RP **22** σημεῖα WH Treg NIV] σημεῖον RP 23 ἔθνεσιν WH Treg NIV] Ἐλλησιν RP **25** ἀνθρώπων WH Treg NIV] + ἐστίν RP **27** καταισχύνῃ τοὺς σοφούς WH Treg NIV] τοὺς σοφούς καταισχύνῃ RP **28** τὰ Treg NIV] καὶ τὰ WH RP **30** σοφία ἡμῖν WH Treg NIV] ἡμῖν σοφία RP **2:1** μαρτύριον Treg NIV RP] μυστήριον WH NA **2** τι εἰδέναι WH Treg NIV] τοῦ εἰδέναι τι RP **4** πειθοῖ σοφίας Holmes] πειθοῖς σοφίας λόγοις WH Treg NIV; πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις RP

6 Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων· **7** ἀλλὰ λαλοῦμεν 'θεοῦ σοφίαν' ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἵν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν· **8** ἥν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν, εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἀν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν· **9** ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· 'Ἄ φθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὓς οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, Γόσα ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. **10** ἥμιν γὰρ ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς' διὰ τοῦ 'πνεύματος, τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐραυνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. **11** τίς γὰρ οἴδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς 'ἔγνωκεν εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ. **12** ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν· **13** ἀ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς 'πνεύματος, πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες.

14 Ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ, μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστίν, καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται· **15** ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει 'Γὰ πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. **16** τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, δις συμβιβάσει αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.

3:1 Κἀγώ, ἀδελφοί, οὐκ ἡδυνήθην 'λαλῆσαι ὑμῖν' ὡς πνευματικοῖς ἀλλ' ὡς 'σαρκίνοις, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. **2** γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, 'οὐ βρῶμα, οὕπω γὰρ ἐδύνασθε. ἀλλ' 'οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε, **3** ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ 'έρις, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; **4** ὅταν γὰρ λέγῃ τις 'Ἐγώ μέν εἰμι Παύλου, ἔτερος δέ· 'Ἐγώ Ἀπολλῶ, 'οὐκ ἄνθρωποί' ἐστε;

2:7 θεοῦ σοφίαν WH Treg NIV] σοφίαν θεοῦ RP **9 δσα** WH Treg] ἀ NIV RP **10 γὰρ** WH] δὲ Treg NIV RP • ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς WH Treg NIV] ὁ θεὸς ἀπεκάλυψεν RP • πνεύματος WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **11 ἔγνωκεν** WH Treg NIV] οἴδεν RP **13 πνεύματος** WH Treg NIV] + ἀγίου RP **15 τὰ** NIV] μὲν WH Treg RP **3:1 λαλῆσαι** ὑμῖν WH Treg NIV] ὑμῖν λαλῆσαι RP • σαρκίνοις WH Treg NIV] σαρκικοῖς RP **2 οὐ** WH Treg NIV] καὶ οὐ RP • οὐδὲ WH Treg NIV] οὔτε RP **3 έρις** WH Treg NIV] + καὶ διχοστασίαι RP **4 οὐκ ἄνθρωποί** WH Treg NIV] οὐχὶ σαρκικοί RP

5 Γάρ τί οὖν ἐστιν Ἀπολλῶς; τί δέ ἐστιν Παῦλος; γάρ διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν. 6 Ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν, ἀλλὰ ὁ θεὸς γῆξανεν· 7 ὥστε οὕτε ὁ φυτεύων ἐστίν τι οὕτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός. 8 ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἐν εἰσιν, ἐκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήμψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον, 9 θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομῆ ἐστε.

10 Κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον Γέθηκα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. ἐκαστος δὲ βλεπέτω πᾶς ἐποικοδομεῖ· 11 θεμέλιον γάρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὃς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός· 12 εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν Γέθημέλιον χρυσόν, ἀργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, 13 ἐκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται, ἢ γάρ ήμέρα δηλώσει· ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται, καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον ὅποισν ἐστιν τὸ πῦρ Γαύτὸ δοκιμάσει. 14 εἴ τινος τὸ ἔργον μενεῖ ὁ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν λήμψεται· 15 εἴ τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιαθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός.

16 Οὐκ οἶδατε ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστε καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ 'οἰκεῖ ἐν ὑμῖν'; 17 εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ θεός· ὁ γάρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἄγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.

18 Μηδεὶς ἔαυτὸν ἔξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός, 19 ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστιν· γέγραπται γάρ· 'Ο δραστόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν· 20 καὶ πάλιν· Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν ὅτι εἰσὶν μάταιοι. 21 ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γάρ ὑμῶν ἐστιν, 22 εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλῶς εἴτε Κηφᾶς εἴτε κόσμος εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατος εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε μέλλοντα, πάντα Γέμων, 23 ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ θεοῦ.

4:1 Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἀνθρωπος ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μαστηρίων θεοῦ. 2 Γάρ δε λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις ἵνα πιστός τις

3:5 Τί WH Treg NIV] Τίς RP • Ἀπολλῶς τί δέ ἐστιν Παῦλος WH Treg NIV] Παῦλος τίς δὲ Ἀπολλώς RP • διάκονοι WH Treg NIV] ἀλλ' ἡ διάκονοι RP 10 Γέθηκα WH Treg NIV] τέθεικα RP 12 θεμέλιον WH Treg NIV] + τοῦτον RP • χρυσόν ἀργυρον WH NIV RP] χρυσίον ἀργύριον Treg 13 αὐτὸς WH Treg NA] - NIV RP 16 οἰκεῖ ἐν ὑμῖν Treg NIV RP] ἐν ὑμῖν οἰκεῖ WH 22 ύμῶν WH Treg NIV] + ἐστιν RP 4:2 ὅδε WH Treg NIV] "Ο δὲ RP

εύρεθῆ. 3 ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν, ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἥμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω. 4 οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι, ὃ δὲ ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν. 5 ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἔως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν, καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἐκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ.

6 Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶν δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τό· Μὴ ὑπέρ Γά γέγραπται, ἵνα μὴ εἴς ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου. 7 τίς γάρ σε διακρίνει; τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών;

8 "Ηδη κεκορεσμένοι ἐστέ, ἥδη ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν. 9 δοκῶ γάρ, ὅθεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. 10 ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. 11 ἄχρι τῆς ἥρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνιτεύομεν καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν 12 καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἴδιαις χερσίν· λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, 13 Γ δυσφημούμενοι παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἔως ἥρτι.

14 Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ νουθετῶν· 15 ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας, ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. 16 παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. 17 διὰ τοῦτο ἔπειμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὃς ἐστίν ἡ μου τέκνον ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. 18 ὡς μὴ ἐρχομένου δὲ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινες· 19 ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων ἀλλὰ τὴν δύναμιν, 20 οὐ γάρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία

4:6 Ἀπολλῶν WH Treg NIV] Ἀπολλὼ RP • ἀ WH Treg NIV] ὁ RP
• γέγραπται WH Treg NIV] + φρονεῖν RP 9 γάρ WH Treg NA] + ὅτι NIV
RP 13 δυσφημούμενοι WH NIV] βλασφημούμενοι Treg RP 14 νουθετῶν WH NIV] νουθετῶ Treg RP 17 μου τέκνον WH Treg NIV] τέκνον μου RP • Ἰησοῦ WH NIV] – Treg RP

τοῦ θεοῦ ἀλλ' ἐν δυνάμει. **21** τί θέλετε; ἐν ράβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε πραῦτητος;

5:1 Ὁλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς Γέθνεσιν, ὡστε γυναικά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν. **2** καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα Γάρθῃ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο Γποιήσας;

3 Ἐγὼ μὲν γάρ, Γάπων τῷ σώματι παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἥδη κέκρικα ὡς παρὼν τὸν οὕτως τοῦτο κατεργασάμενον **4** ἐν τῷ ὄνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν ΓΙησοῦ, συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν ΓΙησοῦ, **5** παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὅλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Γκυρίου.

6 Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῦ; **7** ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἡτε νέον φύραμα, καθώς ἐστε ἀζύμοι. καὶ γὰρ τὸ πάσχα Γῆμῶν ἐτύθη Χριστός. **8** ὡστε ἐօρτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.

9 Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις, **10** Γού πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς πλεονέκταις Γκαὶ ἄρπαξιν ἥ εἰδωλολάτραις, ἐπεὶ Γώφειλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἔξελθεῖν. **11** νῦν δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἥ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ λοιδόρος ἢ μέθυσος ἢ ἄρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. **12** τί γάρ Γμοι τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε, **13** τοὺς δὲ ἔξω ὁ θεὸς Γκρίνει; Γέξάρατε τὸν πονηρὸν ἔξ ὑμῶν αὐτῶν.

6:1 Τολμᾶτις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἔτερον κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἀγίων; **2** Γῆ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἄγιοι τὸν κόσμον

5:1 ἔθνεσιν WH Treg NIV] + ὀνομάζεται RP **2** ἀρθῇ WH Treg NIV] ἐξαρθῇ RP • ποιήσας Treg RP] πράξας WH NIV **3** ἀπὼν WH Treg NIV] ὡς ἀπὼν RP **4** ΓΙησοῦ WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP • ΓΙησοῦ WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP **5** κυρίου WH NIV] + Ιησοῦ Treg RP **7** ἡμῶν WH Treg NIV] + ὑπὲρ ἡμῶν RP **10** οὐ WH Treg NIV] καὶ οὐ RP • καὶ WH Treg NIV] ἥ RP • ὠφείλετε WH Treg NIV] ὀφείλετε RP **12** μοι WH Treg NIV] + καὶ RP **13** κρίνει WH Treg] κρινεῖ NIV RP • ἔξάρατε WH Treg NIV] Καί ἐξαρεῖτε RP **6:2** ἥ WH Treg NIV] – RP

κρινοῦσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἔστε κριτηρίων ἐλαχίστων;
3 οὐκ ὅδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν, μήτιγε βιωτικά; **4** βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἔαν ἔχητε, τοὺς ἔξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε;
5 πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ ἔνι ἐν ὑμῖν 'οὐδεὶς σοφὸς' ὃς δυνήσεται διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ 'ἀδελφοῦ αὐτοῦ, **6** ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; **7** ἥδη μὲν 'οὖν ὅλως ἡττημα ὑμῖν ἔστιν ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν· διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; **8** ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ 'τοῦτο ἀδελφούς.

9 "Η οὐκ ὅδατε ὅτι ἀδικοι 'θεοῦ βασιλείαν' οὐ κληρονομήσουσιν; μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε μοιχοὶ οὔτε μαλακοὶ οὔτε ἀρσενοκοῖται **10** οὔτε 'κλέπται οὔτε πλεονέκται', 'οὐ μέθυσοι, οὐ λοιδοροί, οὐχ ἄρπαγες βασιλείαν 'θεοῦ κληρονομήσουσιν. **11** καὶ ταῦτα τινες ἥτε ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλὰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου 'Ιησοῦ καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

12 Πάντα μοι ἔξεστιν· ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει. πάντα μοι ἔξεστιν· ἀλλ' οὐκ ἔγώ ἔξουσιασθήσομαι ύπό τινος. **13** τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ ἀλλὰ τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· **14** ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον ἥγειρεν καὶ ἡμᾶς ἔξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. **15** οὐκ ὅδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλην Χριστοῦ ἔστιν; ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. **16** 'ἢ οὐκ ὅδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἐν σῶμά ἔστιν; 'Εσονται γάρ, φησίν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. **17** ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἐν πνεῦμά ἔστιν. **18** φεύγετε τὴν πορνείαν· πᾶν ἀμάρτημα ὃ ἔαν ποιήσῃ ἀνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἔστιν, ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἀμαρτάνει. **19** ἢ οὐκ ὅδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἀγίου πνεύματός ἔστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ; καὶ οὐκ ἔστε ἑαυτῶν, **20** ἡγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι 'ὑμῶν.

6:5 οὐδεὶς σοφὸς WH Treg NIV] σοφὸς οὐδὲ εἴς RP • **ἀδελφοῦ** WH Treg NIV RP] + καὶ τοῦ ἀδελφοῦ em Holmes 7 οὖν WH Treg RP NA] – NIV **8 τοῦτο** WH Treg NIV] ταῦτα RP **9 θεοῦ βασιλείαν** WH Treg NIV] βασιλείαν θεοῦ RP **10 κλέπται οὔτε πλεονέκται** WH Treg NIV] πλεονέκται οὔτε κλέπται RP • οὐ WH Treg NIV] οὔτε RP • **θεοῦ** WH Treg NIV] + οὐ RP **11 Ιησοῦ** RP] Ιησοῦ Χριστοῦ Treg NIV; ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ WH **16 ἢ** WH Treg NIV] – RP **20 ὑμῶν** WH Treg NIV] + καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν ἄτινά ἔστιν τοῦ θεοῦ RP

7:1 Περὶ δὲ ὡν γέγραψατε, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἀπτεσθαι· **2** διὰ δὲ τὰς πορνείας ἔκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναικα ἔχετω, καὶ ἐκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἔχετω. **3** τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὁφειλὴν ἀποδίδοτω, ὅμοιως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ. **4** ἡ γυνὴ τοῦ ἴδιου σώματος οὐκ ἔξουσιάζει ἀλλὰ ὁ ἀνὴρ· ὅμοιως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἴδιου σώματος οὐκ ἔξουσιάζει ἀλλὰ ἡ γυνὴ. **5** μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μήτι ἀν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν ἵνα σχολάσητε τῇ προσευχῇ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸν ἥτε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. **6** τούτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ’ ἐπιταγὴν. **7** θέλω γέδε πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· ἀλλὰ ἔκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ θεοῦ, γό μὲν οὕτως, ὁ δὲ οὔτως.

8 Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν γαύτοῖς ἐὰν μείνωσιν ὡς καγάω. **9** εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν, κρείττον γάρ ἐστιν γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι.

10 Τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλω, οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ ὁ κύριος, γυναικα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι— **11** ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω— καὶ ἄνδρα γυναικα μὴ ἀφίεναι.

12 Τοῖς δὲ λοιποῖς λέγω ἐγώ, οὐχ ὁ κύριος· εἴ τις ἀδελφὸς γυναικα ἔχει ἀπιστον, καὶ αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ’ αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν· **13** καὶ γυνὴ εἴ τις ἔχει ἄνδρα ἀπιστον, καὶ γούτος συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ’ αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω τὸν ἄνδρα· **14** ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἀπιστος ἐν τῇ γυναικὶ, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἀπιστος ἐν τῷ ἀδελφῷ· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἔστιν, νῦν δὲ ἄγια ἔστιν. **15** εἰ δὲ ὁ ἀπιστος χωρίζεται, χωρίζεσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις, ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν γῆμᾶς ὁ θεός. **16** τί γὰρ οἴδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἴδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναικα σώσεις;

7:1 ἔγραψατε WH NIV] + μοι Treg RP **3** ὁφειλὴν WH Treg NIV] ὁφειλομένην εὗνοιαν RP **5** σχολάσητε WH Treg NIV] σχολάζητε RP • **τῇ** WH Treg NIV] + νηστείᾳ καὶ τῇ RP • **ἥτε** WH Treg NIV] συνέρχησθε RP **7** δὲ WH Treg NIV] γὰρ RP • **ἔχει χάρισμα** WH Treg NIV] χάρισμα ἔχει RP • **γό** WH Treg NIV] ὃς RP • **ῳδας** WH Treg NIV] ὃς RP **8** αὐτοῖς WH Treg NIV] + ἐστιν RP **9** γαμῆσαι Treg NIV RP] γαμεῖν WH **12** λέγω ἐγώ WH Treg NIV] ἐγώ λέγω RP **13** εἴ τις NIV] ἥτις WH Treg RP • **οὔτος** WH Treg NIV] αὐτὸς RP • **τὸν ἄνδρα** WH Treg NIV] αὐτόν RP **14** ἀδελφῷ WH Treg NIV] ἀνδρὶ RP **15** ἡμᾶς Treg NIV RP] ὑμᾶς WH NA

17 Εἰ μὴ ἐκάστω ὡς Γέμερισεν ὁ Γκύριος, ἔκαστον ὡς κέκληκεν ὁ Θεός, οὕτως περιπατείτω· καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι. **18** περιτετμημένος τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω· ἐν ἀκροβυστίᾳ ‘κέκληται τις’; μὴ περιτεμένεσθω. **19** ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστιν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. **20** ἔκαστος ἐν τῇ κλήσει ἦ ἐκλήθη ἐν ταύτῃ μενέτω.

21 Δοῦλος ἐκλήθης; μή σοι μελέτω· ἀλλ’ εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. **22** ὁ γάρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος ἀπελεύθερος κυρίου ἐστιν· Γόμοίως ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς δοῦλός ἐστιν Χριστοῦ. **23** τιμῆς ἡγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. **24** ἔκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ θεῷ.

25 Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἡλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. **26** νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὔτως εἶναι. **27** δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτει γυναικα· **28** ἐὰν δὲ καὶ Γαμήσης, οὐχ ἥμαρτες. καὶ ἐὰν γῆμη ἡ παρθένος, οὐχ ἥμαρτεν. Θλῖψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. **29** τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ‘ἐστίν· τὸ λοιπὸν’ ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναικας ὡς μὴ ἔχοντες ὕσιν, **30** καὶ οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίοντες, καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, **31** καὶ οἱ χρώμενοι ‘τὸν κόσμον’ ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου.

32 Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς Γάρέσῃ τῷ κυρίῳ· **33** ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς Γάρέσῃ τῇ γυναικί, **34** καὶ μεριμνᾶται. καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος μεριμνᾶτὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ἡ ἀγία καὶ τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾶτὰ τοῦ κόσμου, πῶς Γάρέσῃ τῷ ἀνδρί. **35** τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν

7:17 ἐμέρισεν NIV RP] μεμέρικεν WH Treg • κύριος WH Treg NIV] θεός RP • θεός WH Treg NIV] κύριος RP **18** κέκληται τις WH Treg NIV] τις ἐκλήθη RP **22** δμοίως WH Treg NIV] + καὶ RP **28** γαμήσης WH Treg NIV] γήμης RP **29** ἐστίν τὸ λοιπὸν WH Treg NIV] τὸ λοιπὸν ἐστίν RP **31** τὸν κόσμον WH Treg NIV] τῷ κόσμῳ τούτῳ RP **32** ἀρέσῃ WH Treg NIV] ἀρέσει RP **33** ἀρέσῃ WH Treg NIV] ἀρέσει RP **34** καὶ WH Treg NIV] – RP • ἡ ἄγαμος RP • τῷ WH Treg NIV] – RP • παρθένος WH Treg NIV] + Ἡ ἄγαμος RP • τῷ WH Treg NIV] – RP • τῷ WH Treg NIV] – RP • ἀρέσῃ WH Treg NIV] ἀρέσει RP

Γ σύμφορον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ Γ εὐπάρεδρον τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως.

36 Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει ἐὰν ἢ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὁφείλει γίνεσθαι, δὲ θέλει ποιείτω· οὐχ ἀμαρτάνει· γαμείτωσαν. **37** δὲς δὲ ἔστηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐδραῖος· μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἔξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ιδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέχρικεν ἐν τῇ ἴδιᾳ καρδίᾳ· τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς Γ ποιήσει. **38** ὥστε καὶ δὲ γαμίζων τὴν παρθένον ἑαυτοῦ καλῶς ποιεῖ, καὶ δὲ μὴ γαμίζων κρείσσον Γ ποιήσει.

39 Γυνὴ Γ δέδεται ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆι ὁ ἀνήρ αὐτῆς· ἐὰν Γ δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἔστιν φθέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. **40** μακαριωτέρα δὲ ἔστιν ἐὰν οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, δοκῶ Γ δὲ κάγὼ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

8:1 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις φυσιοῦ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. **2** Γεὶ τις δοκεῖ Γ ἐγνωκέναι τι, Γ οὕπω Γ ἐγνωκαθῶς δεῖ γνῶναι· **3** εὶ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὕτος ἐγνωσταί ὑπ' αὐτοῦ.

4 Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἰδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς Γ θεὸς εἰ μὴ εἰς. **5** καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοὶ εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ γῆς, ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοί καὶ κύριοι πολλοί, **6** ἀλλὰ ἡμῖν εἶς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἰς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, διὶ οὖτα πάντα καὶ ἡμεῖς διὶ αὐτοῦ.

7 Άλλ’ οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις· τινὲς δὲ τῇ Γ συνηθείᾳ ἔως ἄρτι τοῦ εἰδώλου ὡς εἰδωλοθύτον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενής οὕσα

7:35 σύμφορον WH Treg NIV] συμφέρον RP • εὐπάρεδρον WH Treg NIV] εὐπρόσεδρον RP **37** ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐδραῖος WH Treg NIV] ἐδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ RP • ἴδιᾳ καρδίᾳ WH Treg NIV] καρδίᾳ αὐτοῦ RP • τηρεῖν WH Treg NIV] τοῦ τηρείν RP • ποιήσει WH Treg NIV] ποιεῖ RP **38** Γ γαμίζων WH Treg NIV] ἐκγαμίζων RP • τὴν παρθένον ἑαυτοῦ Treg] τὴν ἑαυτοῦ παρθένον WH NIV; – RP • καὶ δὲ WH Treg NIV] δὲ RP • Γ γαμίζων WH Treg NIV] ἐκγαμίζων RP • ποιήσει WH Treg NIV] ποιεῖ RP **39** δέδεται WH Treg NIV] + νόμῳ RP • δὲ WH Treg NIV] + καὶ RP **40** δὲ Treg NIV RP] γὰρ WH **8:2** εἰ̄ WH Treg NIV] + δέ RP • ἐγνωκέναι WH Treg NIV] εἰδέναι RP • οὕπω WH Treg NIV] οὐδέπω οὐδὲν RP • ἐγνωκεν RP 4 θεὸς WH Treg NIV] ἐγνωκεν RP • συνειδήσει RP • ἔως ἄρτι τοῦ εἰδώλου WH Treg NIV] τοῦ εἰδώλου ἔως ἄρτι RP

μολύνεται. **8** βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ γέραστήσει τῷ θεῷ· οὔτε γάρ ἐὰν φάγωμεν, περισσεύμεν, οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα· **9** βλέπετε δὲ μὴ πως ἡ ἔξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενέσιν. **10** ἐὰν γάρ τις ἵδη σὲ τὸν ἔχοντα γνῶσιν ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὅντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλούθυτα ἐσθίειν; **11** ἀπόλλυται γάρ· ὁ ἀσθενῶν Γέν τῇ σῇ γνώσει, ὁ ἀδελφὸς δ' ὅν Χριστὸς ἀπέθανεν. **12** οὕτως δὲ ἀμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν εἰς Χριστὸν ἀμαρτάνετε. **13** διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

9:1 Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος· οὐχὶ Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἔόρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἔστε ἐν κυρίῳ; **2** εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι, ἡ γὰρ σφραγίς μου τῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἔστε ἐν κυρίῳ.

3 Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσίν ἔστιν αὕτη· **4** μὴ οὐκ ἔχομεν ἔξουσίαν φαγεῖν καὶ πεῖν; **5** μὴ οὐκ ἔχομεν ἔξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου καὶ Κηφᾶς; **6** ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρναβᾶς οὐκ ἔχομεν ἔξουσίαν μὴ ἐργάζεσθαι; **7** τίς στρατεύεται ιδίοις ὀψώνιοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελῶνα καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; τίς ποιμαίνει ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει;

8:8 παραστήσει WH Treg NIV] παρίστησιν RP • γὰρ ἐὰν φάγωμεν, περισσεύμεν, οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα RP] ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα, οὔτε ἐὰν φάγωμεν, περισσεύμεν WH NIV; ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα, οὔτε ἐὰν φάγωμεν, περισσεύμεθα Treg **9** ἀσθενέσιν WH Treg NIV] ἀσθενοῦσιν RP **11** ἀπόλλυται γὰρ WH Treg NIV] Καὶ ἀπολεῖται RP • ἐν WH Treg NIV] ἀδελφὸς ἐπὶ RP • ὁ ἀδελφὸς WH Treg NIV] – RP **9:1** ἐλεύθερος οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος WH Treg NIV] ἀπόστολος οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος RP • Ἰησοῦν WH Treg NIV] + Χριστὸν RP **2** μου τῆς WH Treg NIV] τῆς μου RP **3** ἔστιν αὕτη WH Treg NIV] αὕτη ἔστιν RP **4** πεῖν WH NIV] πιεῖν Treg RP **6** μὴ WH Treg NIV] τοῦ μὴ RP **7** τὸν καρπὸν WH Treg NIV] ἐκ τοῦ καρποῦ RP • τίς Holmes Treg^{marg]} ἢ τίς WH Treg NIV RP

8 Μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ ἢ 'καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ' λέγει;
9 ἐν γὰρ τῷ Μωϋσέως νόμῳ γέγραπται· Οὐ γημώσεις βοῦν ἀλοῶντα. μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ, **10** ἢ δὲ ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι 'ὁ φείλει ἐπ' ἐλπίδι' ὁ ἀροτριῶν ἀροτριῶν, καὶ ὁ ἀλοῶν 'ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν'. **11** εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσουμεν; **12** εἰ δὲ ἄλλοι τῆς ὑμῶν ἔξουσίας μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς;

'Αλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἔξουσίᾳ ταύτη, ἀλλὰ πάντα στέγομεν ἵνα μή 'τινα ἐγκοπήν' δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. **13** οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ίερὰ ἐργαζόμενοι 'τὰ ἐκ τοῦ ιεροῦ ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ παρεδρεύοντες τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; **14** οὕτως καὶ ὁ κύριος διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν.

15 Ἐγὼ δὲ 'οὐ κέχρημαι οὐδενὶ' τούτων. οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί, καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν ἢ—τὸ καύχημά μου 'οὐδεὶς κενώσει'. **16** ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστιν μοι καύχημα, ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ γάρ μοι ἔστιν ἐὰν μὴ 'εὐαγγελίσωμαι. **17** εἰ γὰρ ἐκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. **18** τίς οὖν γμού ἔστιν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπτανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἔξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

19 Ἐλεύθερος γὰρ ὁν ἐκ πάντων πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω· **20** καὶ ἐγενόμην τοῖς Ιουδαίοις ὡς Ιουδαῖος, ἵνα Ιουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμου ὡς ὑπὸ νόμουν, 'μὴ ὁν αὐτὸς ὑπὸ νόμουν', ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμουν κερδήσω· **21** τοῖς ἀνόμοις ὡς ἀνόμος, μὴ ὁν ἀνόμος θεοῦ ἀλλ' ἔννομος

9:8 καὶ ... ταῦτα οὐ WH Treg NIV] οὐχὶ καὶ ... ταῦτα RP 9 κημώσεις Treg NIV] φιμώσεις WH RP 10 ὁφεῖλει ἐπ' ἐλπίδι WH Treg NIV] ἐπ' ἐλπίδι ὁφεῖλει RP • ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν WH Treg NIV] τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ' ἐλπίδι RP 12 ὑμῶν ἔξουσίας WH Treg NIV] ἔξουσίας ὑμῶν RP • τινα ἐγκοπήν WH Treg NIV] ἐγκοπήν τινα RP 13 τὰ WH Treg NIV] – RP • παρεδρεύοντες WH Treg NIV] προσεδρεύοντες RP 15 οὐ κέχρημαι οὐδενὶ WH Treg NIV] οὐδενὶ ἐχρησάμην RP • οὐδεὶς κενώσει WH Treg NIV] ἵνα τις κενώσῃ RP 16 γάρ WH Treg NIV] δέ RP • εὐαγγελίσωμαι WH Treg NIV] εὐαγγελίζωμαι RP 18 μού WH Treg NIV] μοί RP • εὐαγγέλιον WH Treg NIV] + τοῦ Χριστοῦ RP 20 μὴ ὁν αὐτὸς ὑπὸ νόμου WH Treg NIV] – RP 21 θεοῦ WH Treg NIV] θεῷ RP

ΓΧριστοῦ, ἵνα γκερδάνω τοὺς ἀνόμους· 22 ἐγενόμην τοῖς γἀσθενέσιν ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν γέγονα πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. 23 πάντα δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι.

24 Οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἴς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτως τρέχετε ἵνα καταλάβητε. 25 πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἔγκρατεύεται, ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. 26 ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλως, οὕτως πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων· 27 ἀλλὰ ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μή πως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

10:1 Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἥσαν καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον, 2 καὶ πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν γέβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ, 3 καὶ πάντες τὸ αὐτὸν πνευματικὸν βρῶμα ἔφαγον 4 καὶ πάντες τὸ αὐτὸν πνευματικὸν ἔπιον πόμα, ἔπιον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἢ γέτρα δὲ ἦν ὁ Χριστός· 5 ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν ηὔδοκησεν ὁ θεός, κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ.

6 Ταῦτα δὲ τύποι ήμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κάκεῖνοι ἐπεθύμησαν. 7 μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθὼς τινες αὐτῶν· ὥσπερ γέγραπται· Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν. 8 μηδὲ πορνεύωμεν, καθὼς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπεσαν μιᾳ ἡμέρᾳ εἰκοσι τρεῖς χιλιάδες. 9 μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν Χριστόν, γκαθὼς τινες αὐτῶν ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων γάπωλλυντο. 10 μηδὲ γογγύζετε, γκαθάπερ τινὲς αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. 11 ταῦτα δὲ τυπικῶς συνέβαινεν· ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ

9:21 Χριστοῦ WH Treg NIV] Χριστῷ RP • **κερδάνω** WH Treg NIV] κερδήσω RP • **τοὺς** WH Treg NIV] – RP 22 **ἀσθενέσιν** WH Treg NIV] + ὡς RP • **γέγονα** WH Treg NIV] + τὰ RP 23 **πάντα** WH Treg NIV] Τοῦτο RP **10:1 γὰρ** WH Treg NIV] δὲ RP 2 **ἐβαπτίσαντο** WH Treg RP] ἐβαπτίσθησαν NIV 3 **πνευματικὸν βρῶμα** WH Treg NIV] βρῶμα πνευματικὸν RP 4 **πνευματικὸν ἔπιον πόμα** WH Treg NIV] πόμα πνευματικὸν ἔπιον RP • **πέτρα** δὲ WH Treg NIV] δὲ πέτρα RP 9 **Χριστόν** RP NA] κύριον WH Treg NIV • **καθὼς** WH Treg NIV] + καὶ RP • **ἀπώλλυντο** WH Treg NIV] ἀπώλοντο RP 10 **καθάπερ** WH Treg NIV] καθὼς καὶ RP 11 δὲ WH Treg NIV] + πάντα RP • **τυπικῶς συνέβαινεν** WH Treg NIV] τύποι συνέβαινον RP

τέλη τῶν αἰώνων ὁ κατήντηκεν. **12** ὥστε ὁ δοκῶν ἐστάναι βλεπέτω μὴ πέσῃ, **13** πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἔάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὅ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ ὁ δύνασθαι ὑπενεγκεῖν.

14 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρίας. **15** ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὁ φημι. **16** τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνίᾳ ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ; τὸν ἄρτον δὲ κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνίᾳ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστιν; **17** ὅτι εἰς ἄρτος, ἐν σῶμα oἱ πολλοὶ ἐσμεν, οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν. **18** βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· Γούχ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσὶν; **19** τί οὖν φημι; ὅτι ἐιδωλόθυτόν τι ἐστιν, ἢ ὅτι εἰδωλόν τι ἐστιν; **20** ἀλλ’ ὅτι ἀ τὸ θύουσιν, δαιμονίοις καὶ οὐ θεῷ θύουσιν, οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνούς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. **21** οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων. **22** ἢ παραξηλοῦμεν τὸν κύριον; μὴ ἴσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν;

23 Γίπαντα ἔξεστιν· ἀλλ’ οὐ πάντα συμφέρει. **24** πάντα ἔξεστιν· ἀλλ’ οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. **25** μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ἤτείτω ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου. **26** πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν, **27** τοῦ ἀκρίβειαν γάρ η γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. **28** Γεί τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. **29** ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ· Τοῦτο ἕρθετόν ἐστιν, μὴ ἐσθίετε δι’ ἔκεινον τὸν μηγύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν. **30** συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου· ίνατί γὰρ η ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἀλλης συνειδήσεως; **31** εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὐ ἐγὼ εὐχαριστῶ;

10:11 κατήντηκεν WH Treg NIV] κατήντησεν RP **13 δύνασθαι** WH Treg NIV] + ὑμᾶς RP **16 ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ** WH Treg NIV] τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἐστὶν RP **18 οὐχ** WH NIV] οὐχὶ RP Treg **19 εἰδωλόθυτόν τι ... δτι εἰδωλόν** WH Treg NIV] εἰδωλόν τι ... δτι εἰδωλόθυτόν RP **20 θύουσιν** NIV] θύουσιν τὰ ἔθνη WH Treg; θύει τὰ ἔθνη RP • **καὶ οὐ θεῷ θύουσιν** WH Treg NIV] θύει καὶ οὐ θεῷ RP **23 Γίπαντα** WH Treg NIV] + μοι RP • **πάντα** WH Treg NIV] + μοι RP **24 ἑτέρου** WH Treg NIV] + ἔκαστος RP **26 κυρίου γάρ** WH Treg NIV] γάρ κυρίου RP **27 εἰ** WH Treg NIV] + δέ RP **28 ἕρθετόν** WH Treg NIV] εἰδωλόθυτόν RP **28 συνείδησιν** WH Treg NIV] + Τοῦ γάρ κυρίου η γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς RP

31 Εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε. **32** ἀπρόσκοποι καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε καὶ Ἐλλησιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, **33** καθὼς κάγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ σύμφορον ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν. **11:1** μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κάγὼ Χριστοῦ.

2 Ἐπαινῶ δὲ τὸν ὑμᾶς ὅτι πάντα μου μέμνησθε καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε. **3** θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστιν, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνήρ, κεφαλὴ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὁ θεός. **4** πᾶς ἀνήρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· **5** πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτει τὴν κεφαλὴν γαύτῃς, ἐν γάρ ἐστιν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ. **6** εἰ γάρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ἔντελθαι, κατακαλυπτέσθω. **7** ἀνὴρ μὲν γάρ οὐκ ὄφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων. **Γ**ή γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν. **8** οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἔξ ἀνδρός· **9** καὶ γάρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναικα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἀνδρα. **10** διὰ τοῦτο ὄφείλει ἡ γυνὴ ἔξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. **11** πλὴν οὕτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὕτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς ἐν κυρίῳ· **12** ὥσπερ γάρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός· τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. **13** ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστιν γυναικα ἀκατακαλύπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι; **14** Γούδε τῇ φύσις αὐτῇ διδάσκει ὑμᾶς ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστιν, **15** γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐστιν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου τὸ δέδοται. **16** εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.

17 Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρείσσον ἀλλὰ εἰς τὸ ἔσσον συνέρχεσθε. **18** πρῶτον μὲν γάρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀκούω

10:32 καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε WH Treg NIV] γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις RP **33 σύμφορον** WH Treg NIV] συμφέρον RP **11:2 ὑμᾶς** WH Treg NIV] + ἀδελφοί RP **3 τοῦ** WH Treg NIV] – RP **5 αὐτῆς** WH Treg NIV] ἐαυτῆς RP **7 ἢ** WH Treg NIV] – RP **11 γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὕτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς** WH Treg NIV] ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς οὕτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς RP **14 οὐδὲ** WH Treg NIV] ἢ οὐδὲ RP • **ἡ φύσις αὐτῇ** WH Treg NIV] αὐτῇ ἡ φύσις RP **15 δέδοται** RP] + αὐτῇ WH Treg NIV **17 παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ** WH NIV RP] παραγγέλλω οὐκ ἐπαινῶν Treg

σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω. **19** δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα γὰρ οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. **20** συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἔστιν κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν, **21** ἔκαστος γὰρ τὸ ἕδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ δὶς μὲν πεινᾶ, δὶς δὲ μεθύει. **22** μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; τί 'εἴπω ὑμῖν'; ἐπαινέσω ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ ἔπαινω.

23 Ἐγώ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, δ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ἥγε παρεδίδετο ἔλαβεν ἄρτον **24** καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ γείπειν· Τοῦτο μού ἔστιν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. **25** ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἔστιν ἐν τῷ ἐμῷ αἷματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκις γέλαν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. **26** ὁσάκις γὰρ γέλαν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε, ἀχρι γοῦ ἔλθῃ.

27 Ὡστε δὲ ἀν ἐσθίη τὸν ἄρτον ἡ πίνη τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου γάναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σῶματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου. **28** δοκιμαζέτω δὲ ἀνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· **29** ὃ γάρ ἐσθίων καὶ γέλων κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα. **30** διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἀρρωστοι καὶ κοιμῶνται ἵκανοι. **31** εἰ γέλαν ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἀν ἐκρινόμεθα· **32** κρινόμενοι δὲ γέπο κυρίου παιδεύόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν.

33 Ὡστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. **34** γελεῖ τις πεινᾶ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἀν ἔλθω διατάξομαι.

11:19 **καὶ** WH Treg NIV] – RP **22** εἴπω ὑμῖν WH Treg NIV] ὑμῖν εἴπω RP **23** παρεδίδετο WH Treg NIV] παρεδίδοτο RP **24** εἴπειν WH Treg NIV] + Λάβετε φάγετε RP • ὑμῶν WH Treg NIV] + κλώμενον RP **25** ἔλαν WH Treg NIV] ἀν RP **26** ἔλαν WH Treg NIV] ἀν RP • ποτήριον WH Treg NIV] + τοῦτο RP • οὖν WH Treg NIV] + ἀν RP **27** ἄρτον WH Treg NIV] + τοῦτον RP • ἀναξίως WH Treg NIV] + τοῦ κυρίου RP **29** πίνων WH Treg NIV] + ἀναξίως RP • σῶμα WH Treg NA] + τοῦ κυρίου NIV RP **31** δὲ WH Treg NIV] γὰρ RP **32** ὑπὸ RP] + τοῦ WH Treg NIV **34** εἰ WH Treg NIV] + δέ RP

12:1 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. **2** οἴδατε ὅτι ἔθη γῆτε πρὸς τὰ εἰδώλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἥγεσθε ἀπαγόμενοι. **3** διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει· Ἀνάθεμα Ἰησοῦς, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν· Ἐκριος Ἰησοῦς¹ εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἀγίῳ.

4 Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσίν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα· **5** καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσίν, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος· **6** καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσίν, ὁ δὲ² αὐτὸς θεός, ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. **7** ἐκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. **8** φὰ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, **9** ἐτέρῳ πίστις ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, **10** ἄλλῳ χαρίσματα ιαμάτων ἐν τῷ ἐνὶ πνεύματι, **11** ἄλλῳ ἐνεργήματα δυνάμεων, **12** ἄλλῳ προφητεία, **13** ἄλλῳ διαχρίσεις πνευμάτων, **14** ἐτέρῳ γένου γλωσσῶν, **15** ἄλλῳ ἐρμηνεία γλωσσῶν· **16** πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦντι διάτι ἐκάστῳ καθὼς βούλεται.

12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἐν ἐστιν καὶ μέλη πολλὰ ἔχει, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος πολλὰ ὄντα ἐν ἐστιν σῶμα, οὕτως καὶ ὁ Χριστός· **13** καὶ γὰρ ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἐν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ιουδαῖοι εἴτε Ελληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε ἑλεύθεροι, καὶ πάντες ἐν πνεῦμα ἐποτίσθημεν.

14 Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἐν μέλος ἀλλὰ πολλά. **15** ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς· Ὄτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; **16** καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς· Ὄτι οὐκ εἰμὶ ὁ θαλαμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος· **17** εἰ δὲν τὸ σῶμα ὁ θαλαμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ δὲν ἀκοή, ποῦ ἡ ὅσφρησις; **18** Γνωνὶ δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἐν ἔκαστον αὐτῶν, ἐν τῷ σώματι καθὼς ἡθέλησεν. **19** εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἐν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; **20** νῦν δὲ πολλὰ γμὲν μέλη, ἐν δὲ σῶμα. **21** οὐ δύναται δὲ ὁ θαλαμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ· Χρείαν σου οὐκ ἔχω, ἡ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν· Χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω· **22** ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα

12:3 Ἰησοῦς WH Treg NIV] Ἰησοῦν RP • Κύριος Ἰησοῦς WH Treg NIV] Κύριον Ἰησοῦν RP **6** ὁ δὲ Treg NIV RP] καὶ ὁ WH • αὐτὸς WH Treg NIV] + ἐστιν RP **9** ἐτέρῳ WH Treg NIV] + δὲ RP • ἄλλῳ Holmes] + δὲ WH Treg NIV RP • ἐνὶ WH Treg NIV] αὐτῷ RP **10** ἐτέρῳ Holmes] + δὲ WH Treg NIV RP • ἄλλῳ Treg] + δὲ WH NIV RP • ¹ἄλλῳ Treg] + δὲ WH NIV RP • ἐτέρῳ WH Treg NIV] + δὲ RP • ²ἄλλῳ Holmes] + δὲ WH Treg NIV RP **12** πολλὰ ἔχει WH Treg NIV] ἔχει πολλὰ RP • σώματος WH Treg NIV] + τοῦ ἐνός RP **13** πάντες WH Treg NIV] + εἰς RP **18** νῦν NIV RP] νῦν WH Treg **20** μὲν Treg NIV RP] - WH

μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστιν, 23 καὶ ἂ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει, 24 τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει. ἀλλὰ ὁ θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ὑστεροῦντι περισσοτέραν δοὺς τιμὴν, 25 ἵνα μὴ ἡ Γ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸν πέπερ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη. 26 καὶ Γ εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται Γ μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη.

27 Υμεῖς δέ ἔστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους. 28 καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, ἔπειτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήμψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. 29 μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις; 30 μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; μὴ πάντες διερμηνεύουσιν; 31 ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ Γ μείζονα. καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὅδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

13:1 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἥχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. 2 καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὅρῃ Γ μεθιστάναι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. 3 καὶ ἐὰν ὑψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου, ἵνα Γ καυθήσομαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι.

4 Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται ἡ ἀγάπη, οὐ ζηλοῖ ἡ ἀγάπη, οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, 5 οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, 6 οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ· 7 πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει.

12:24 ἔχει WH Treg RP NA] + τιμῆς NIV • ὑστεροῦντι RP] ὑστερουμένῳ WH Treg NIV 25 σχίσμα WH Treg NIV] σχίσματα RP 26 εἴτε WH NIV RP] εἴ τι Treg • μέλος WH Treg] ἐν μέλος NIV RP 28 ἔπειτα WH Treg NIV] εἴτα RP 31 μείζονα WH Treg NIV] κρείττονα RP 13:2 καὶ ἐὰν Treg NIV RP] κἀν WH • καὶ ἐὰν NIV RP] κἀν WH Treg • μεθιστάναι Treg NIV] μεθιστάνειν WH RP 3 καὶ ἐὰν RP] κἀν WH Treg NIV • καὶ ἐὰν Treg NIV RP] κἀν WH • καυθήσομαι NIV] καυθήσωμαι Treg RP; καυχήσωμαι WH NA 4 ἡ ἀγάπη Treg NIV RP] – WH

8 Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε γρίπιτε. εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται. 9 ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· 10 ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, γὰρ τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. 11 ὅτε ἥμην νήπιος, ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νήπιος· ὅτε γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. 12 βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἑσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. 13 νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη· τὰ τρία ταῦτα, μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

14:1 Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. **2** ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ Γάλλα θεῷ, οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· **3** ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. **4** ὁ λαλῶν γλώσσῃ ἔαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων ἔκκλησίαν οἰκοδομεῖ. **5** Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων Γδὲ ὁ προφητεύων ἡ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ Γδιερμηνεύη, ἵνα ἡ ἔκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ.

6 Τὸν δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὡφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ ἐν διδαχῇ; **7** ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλός εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ ὅπῃ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαρίζομενον; **8** καὶ γὰρ ἐὰν ἀδηλον φωνὴν σάλπιγξ δῷ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον; **9** οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. **10** τοσαῦτα εἰ τύχοι γένη φωνῶν Γείσιν ἐν κόσμῳ, καὶ Γούδεν ἄφωνον· **11** ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. **12** οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζῆλωταί ἔστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε.

13:8 πίπτει WH Treg NIV] ἐκπίπτει RP 9 γὰρ WH Treg NIV] δὲ RP 10 τὸ WH Treg NIV] τότε τὸ RP 11 ἐλάλουν ... ἐλογιζόμην ὡς νήπιος WH Treg NIV] ὡς νήπιος ἐλάλουν ... ἐλογιζόμην RP • δτε WH Treg NIV] + δὲ RP 14:2 ἀλλὰ WH Treg NIV] + τῷ RP 5 δὲ WH Treg NIV] γὰρ RP • διερμηνεύῃ WH Treg NIV] διερμηνεύει RP 6 Νῦν WH Treg NIV] Νυνὶ RP 7 δῷ WH Treg NIV] διδῷ RP 8 φωνὴν σάλπιγξ Treg RP] σάλπιγξ φωνὴν WH NIV 10 εἰσιν WH Treg NIV] ἔστιν RP • οὐδὲν WH Treg NIV] + αὐτῶν RP

13 Γὰρ ὁ λαλῶν γλώσση προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. **14** ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν. **15** τί οὖν ἐστιν; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοῖ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοῖ· **16** ἐπεὶ ἐὰν Γεύλογῆς πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἴδιωτου πῶς ἔρει τὸ Ἄμην ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν· **17** σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ’ ὁ ἔτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. **18** εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ, πάντων ὑμῶν μᾶλλον Γλώσσαις Γλαλῶ· **19** ἀλλὰ ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους τῷ νοῖ μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ.

20 Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶν τέλειοι γίνεσθε. **21** ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι Ἐν ἔτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέρων λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδὲ οὕτως εἰσακούσονται μου, λέγει κύριος. **22** ὥστε αἱ γλώσσαι εἰς σημεῖον εἰσιν οὐ τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις, ἡ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. **23** ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸν καὶ πάντες Γλαλῶσιν γλώσσαις, εἰσέλθωσιν δὲ ἴδιῶται ἢ ἀπίστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; **24** ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἀπίστος ἢ ἴδιωτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, **25** τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ Θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι Ὁντως ὁ θεὸς ἐστιν.

26 Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, Γέκαστος ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλώσσαν ἔχει, ἔρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. **27** εἴτε γλώσση τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἰς διερμηνεύετω· **28** ἐὰν δὲ μὴ ἢ Γεύλογῆς, σιγάτῳ ἐν ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ Θεῷ. **29** προφῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν· **30** ἐὰν δὲ ἄλλων ἀποκαλυφθῇ

14:13 Διὸ WH Treg NIV] Διόπερ RP **16** εὔλογῆς WH Treg NIV] εὐλογήσης RP • πνεύματι Treg] ἐν πνεύματι WH NIV; τῷ πνεύματi RP **18** θεῷ WH Treg NIV] + μου RP • γλώσσαις WH NIV RP] γλώσσῃ Treg • λαλῶ WH Treg NIV] λαλῶν RP **19** τῷ νοῖ WH Treg NIV] διὰ τοῦ νοός RP **21** ἑτέρων WH Treg NIV] ἑτέροις RP **23** λαλῶσιν γλώσσαις WH Treg NIV] γλώσσαις λαλῶσιν RP **25** τὰ WH Treg NIV] καὶ οὕτως τὰ RP • Ὁντως ὁ θεὸς WH Treg NIV] Ὁ θεὸς ὅντως RP **26** ἔκαστος WH Treg NIV] +ύμῶν RP • ἀποκάλυψιν ἔχει γλώσσαν WH Treg NIV] γλώσσαν ἀποκάλυψιν ἔχει RP **28** διερμηνευτής WH NIV RP] ἔρμηνευτής Treg

καθημένω, ὁ πρῶτος σιγάτω. 31 δύνασθε γάρ καθ' ἔνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσιν καὶ πάντες παρακαλῶνται 32 (καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται, 33 οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ θεὸς ἀλλὰ εἰρήνης), ως ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἄγιων.

34 Αἱ γυναῖκες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν, οὐ γάρ ἐπιτρέπεται αὐταῖς λαλεῖν· ἀλλὰ ὑποτασσέσθωσαν, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. 35 εἰ δέ τι γμαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν, αἰσχρὸν γάρ ἐστιν γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ¹. 36 ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν;

37 Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἂν γράφω ὑμῖν ὅτι κυρίου ἐστὶν· 38 εἰ δέ τις ἀγνοεῖται, ἡ ἀγνοεῖται. 39 ὥστε, ἀδελφοί γμου, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν μὴ κωλύετε γλώσσαις². 40 πάντα γὲ εὔσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

15:1 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, δ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἐστήκατε, 2 δι' οὗ καὶ σῷζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε.

3 Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, δ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς, 4 καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ³ κατὰ τὰς γραφάς, 5 καὶ ὅτι ὥφθη Κηφᾶ, εἴτα τοῖς δώδεκα· 6 ἐπειτα ὥφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείονες μένουσιν ἔως ἥρτι, τινὲς γὲ ἐκοιμήθησαν· 7 ἐπειτα ὥφθη Ἰακώβῳ, εἴτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν· 8 ἐσχατον δὲ πάντων ὥσπερει τῷ ἐκτρώματι ὥφθη κάμοι. 9 ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, δι' οὐκ εἰμὶ ίκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ· 10 χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι ὅ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσότερον

14:34 γυναῖκες WH Treg NIV] + ὑμῶν RP • ἐπιτρέπεται WH Treg NIV] ἐπιτέτραπται RP • ὑποτασσέσθωσαν WH Treg NIV] ὑποτάσσεσθαι RP 35 μαθεῖν Treg NIV RP] μανθάνειν WH • λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ WH Treg NIV] ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν RP 37 ἐστὶν Holmes] ἐστὶν ἐντολῇ WH Treg NIV; εἰσὶν ἐντολαῖ RP 38 ἀγνοεῖται WH NIV] ἀγνοεῖτω Treg RP 39 μου WH Treg NIV] – RP • μὴ κωλύετε γλώσσαις WH Treg NIV] γλώσσαις μὴ κωλύετε RP 40 δὲ WH Treg NIV] – RP 15:4 ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ WH Treg NIV] τρίτῃ ἡμέρᾳ RP 6 πλείονες WH Treg NIV] πλείους RP • δὲ WH Treg NIV] + καὶ RP

αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἔγώ δὲ ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ Γή σὺν ἐμοί. **11** εἴτε οὖν ἔγώ εἴτε ἔκεινοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.

12 Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἔκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινες¹ ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; **13** εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. **14** εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, **15** καὶ ἡ πίστις ὑμῶν, **16** εὐρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἥγειρεν τὸν Χριστόν, ὃν οὐκ ἥγειρεν εἰπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. **16** εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. **17** εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν, ἔτι ἔστε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν. **18** ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο. **19** εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐν Χριστῷ ἡλπικότες ἐσμὲν² μόνον, ἔλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν.

20 Νῦν δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων. **21** ἐπειδὴ γὰρ δι’ ἀνθρώπου θάνατος, καὶ δι’ ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. **22** ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. **23** ἔκαστος δὲ ἐν τῷ ἴδιῳ τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. **24** εἴτα τὸ τέλος, ὅταν παραδιδῷ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἔξουσίαν καὶ δύναμιν, **25** δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν ἄχρι Γοῦ θῆ γί πάντας τοὺς ἔχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. **26** ἔσχατος ἔχθρος καταργεῖται ὁ θάνατος, **27** πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ εἴπη ὅτι πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. **28** ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ἢ ὁ θεὸς πάντα ἐν πᾶσιν.

29 Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ δλῶς νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ ταύτων; **30** τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; **31** καθ’ ἡμέραν ἀποθνήσκω, νὴ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἦν

15:10 ἡ NIV RP] – WH Treg 12 ἐν ὑμῖν τινες WH Treg NIV] τινες ἐν ὑμῖν RP 14 ἄρα WH Treg RP] + καὶ NIV • κενὴ WH Treg NIV] + δὲ RP • ὑμῶν Treg NIV RP] ἡμῶν WH 17 ὑμῶν Treg NIV RP] + ἔστιν WH 19 ἐν Χριστῷ ἡλπικότες ἐσμὲν WH Treg NIV] ἡλπικότες ἐσμὲν ἐν Χριστῷ RP 20 κεκοιμημένων WH Treg NIV] + ἐγένετο RP 21 θάνατος WH Treg NIV] ὁ θάνατος RP 24 παραδιδῷ WH NIV] παραδίδοι Treg; παραδῷ RP 25 οὐ WH Treg NIV] + ἂν RP 28 τότε Treg NIV] + καὶ WH RP NA • πάντα WH Treg NIV] τὰ πάντα RP NA 29 αὐτῶν WH Treg NIV] τῶν νεκρῶν RP 31 καύχησιν RP] + ἀδελφοί WH Treg NIV

ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. 32 εἰ κατὰ ἀνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, Φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. 33 μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἥθη χρηστὰ ὅμιλαι κακαῖ. 34 ἐκνήψατε δικαιώς καὶ μὴ ἀμαρτάνετε, ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινες ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν Γλαλῶ.

35 Ἀλλὰ ἔρει τις· Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί, ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται; 36 Γάφρων, σὺ δὲ σπείρεις, οὐ ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· 37 καὶ δὲ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἡ τινος τῶν λοιπῶν· 38 δὲ θεὸς ὁ δίδωσιν αὐτῷ¹ σῶμα καθὼς ἡθέλησεν, καὶ ἔκάστῳ τῶν σπερμάτων Γίδιον σῶμα. 39 οὐ πᾶσα σάρξ ἡ αὐτὴ σάρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σάρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σάρξ πτηνῶν², ἄλλη δὲ Γίχθύων. 40 καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλὰ ἐτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἐτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. 41 ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων, ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ.

42 Οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· 43 σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· 44 σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. Γεὶ ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ἔστιν καὶ³ πνευματικόν. 45 οὕτως καὶ γέγενετο ὁ πρῶτος ἀνθρωπός Άδαμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος Άδαμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. 46 ἀλλ’ οὐ πρῶτον τὸ πνευματικὸν ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. 47 ὁ πρῶτος ἀνθρωπός ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος⁴ ἀνθρωπός ἐξ οὐρανοῦ. 48 οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· 49 καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, Γφορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου.

50 Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, δτι σάρξ καὶ αἵμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ Γδύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. 51 Ιδοὺ μαστήριον ὑμῖν λέγω· Γπάντες οὐ κοιμηθησόμεθα πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, 52 ἐν ἀτόμῳ, ἐν ρίπῃ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει γάρ,

15:34 λαλῶ WH Treg NIV] λέγω RP 36 ἀφρων WH Treg NIV] Ἀφρον RP 38 δίδωσιν αὐτῷ WH Treg NIV] αὐτῷ δίδωσιν RP • Γδιον WH Treg NIV] τὸ Γδιον RP 39 σάρξ πτηνῶν WH Treg NIV] Γίχθύων RP • Γίχθύων WH Treg NIV] πτηνῶν RP 44 Γεὶ WH Treg NIV] - RP • ἔστιν καὶ WH Treg NIV] καὶ ἔστιν σῶμα RP 47 ἀνθρωπός WH Treg NIV] + ὁ κύριος RP 49 φορέσομεν NIV] φορέσωμεν WH Treg RP 50 δύναται WH Treg NIV] δύνανται RP 51 πάντες WH Treg NIV] + μὲν RP

καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἀφθαρτοὶ, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. 53 δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θυητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. 54 ὅταν δὲ τὸ ἀφθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θυητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος· Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος. 55 ποὺ σου, θάνατε, τὸ νῖκος; ποὺ σου, θάνατε, τὸ κέντρον;¹; 56 τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἀμαρτία, ἡ δὲ δύναμις τῆς ἀμαρτίας ὁ νόμος· 57 τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

58 Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

16:1 Περὶ δὲ τῆς λογείας τῆς εἰς τοὺς ἀγίους, ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. 2 κατὰ μίαν Γαββάτου ἔκαστος ὑμῶν παρ' ἐαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὃ τι Γέλαν εὔοδῶται, ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογεῖαι γίνωνται. 3 ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς Γέλαν δοκιμάσῃτε δι'² ἐπιστολῶν, τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ· 4 ἐλαύνετε τοῦ κάμε πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύονται.

5 Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς ὅταν Μακεδονίαν διέλθω, Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι, 6 πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ ἢ Γκαὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὖς ἐλαύνωμαι. 7 οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἴδεῖν, ἐλπίζω γὰρ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐλαύνω ὁ κύριος Γέπιτρέψῃ. 8 Γέπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἔως τῆς πεντηκοστῆς· 9 θύρα γάρ μοι ἀνέψωγεν μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.

10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς, τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἔργαζεται ὡς Γκάγώ· 11 μή τις οὖν αὐτὸν ἔξουθενήσῃ.

15:54 φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ Treg NIV RP] – WH • ἀθανασίαν Treg NIV RP] τὴν ἀθανασίαν WH 55 νῖκος ποὺ σου θάνατε τὸ κέντρον WH Treg NIV] κέντρον Ποὺ σου Ἀιδη τὸ νῖκος RP 16:2 σαββάτου WH Treg NIV] σαββάτων RP • ἐλαύνω WH Treg NIV] ἐλαύνω WH NIV RP] ἐλαύνω Treg 4 ἀξιον ἢ WH Treg NIV] ἢ ἀξιον RP 6 παραμενῶ Treg NIV RP] καταμενῶ WH • καὶ Treg NIV RP] – WH 7 γάρ WH Treg NIV] δὲ RP • ἐπιτρέψῃ WH Treg NIV] ἐπιτρέπῃ RP 8 ἐπιμενῶ Treg NIV RP] ἐπιμένω WH 10 κάγώ NIV Treg RP] ἐγώ WH

προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός γε, ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν.

12 Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.

13 Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε. **14** πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἀγίοις ἔταξαν ἑαυτούς. **16** ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. **17** χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φορτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμέτερον ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν, **18** ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.

19 Ἄσπαζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας. ὁ ἀσπάζεται ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ ἡ Πρίσκα σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. **20** Ἄσπαζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίω.

21 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. **22** εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον, ἥτω ἀνάθεμα. Ἡ Μαράνα θά. **23** ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν. **24** ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

16:11 με WH NIV RP] ἐμέ Treg 17 ὑμέτερον WH Treg NIV] ὑμῶν RP 19 ἀσπάζεται WH NIV] ἀσπάζονται Treg RP • Πρίσκα WH Treg NIV] Πρίσκιλλα RP 22 κύριον WH Treg NIV] + Ἰησοῦν Χριστόν RP • Μαράνα θά NIV] Μαράν ἀθά WH Treg RP 23 Ἰησοῦ WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP 24 Ἰησοῦ WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β

1:1 Παῦλος ἀπόστολος ὑπὸ Χριστοῦ Ἰησοῦ¹ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἄγιοις πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ· **2** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ὑμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως, **4** ὁ παρακαλῶν ὑμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ὑμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἡς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ. **5** δοτὶ καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ὑμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παρακλησίς ὑμῶν. **6** εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως² τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὃν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν, **7** καὶ ἡ ἐλπὶς ὑμῶν βεβαία ὑπὲρ τοῦ οὐρανοῦ· εἰδότες δοτὶ τῷ ὡς κοινωνοί ἔστε τῶν παθημάτων, οὕτως καὶ τῆς παρακλήσεως.

8 Οὐ γάρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγονεῖν, ἀδελφοί, Γύπερ τῆς θλίψεως ὑμῶν τῆς γενομένης ἐν τῇ Ἀσίᾳ, δοτὶ καθ' ὑπερβολὴν ‘ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν’, ὥστε ἔξαπορηθῆναι ὑμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· **9** ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὡμεν ἐφ’ ἑαυτοῖς ἀλλ’ ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς· **10** δος ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ὑμᾶς καὶ Γύσεται, εἰς δὲ ἡλπίκαμεν δοτὶ καὶ ἔτι Γύσεται, **11** συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ὑμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ὑμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ τοῦ οὐρανοῦ.

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **6** εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως WH NIV] – Treg RP **7** ὑμῶν WH NIV] + εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας Treg RP • ὡς WH Treg NIV] ὥσπερ RP **8** ὑπὲρ WH NIV RP] περὶ Treg • γενομένης WH Treg NIV] + ὑμῖν RP • ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν WH Treg NIV] ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν RP **10** Γύσεται WH Treg NIV] Γύσεται RP **11** ὑμῶν WH Treg NIV] ὑμῶν RP

12 Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν Γάγιότητι καὶ εἰλικρινείᾳ Γτοῦ θεοῦ, Γούκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ’ ἐν χάριτι θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς **13** οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν ἀλλ’ ἥτις ἀναγινώσκετε ἥτις καὶ ἐπιγινώσκετε, ἔλπίζω δὲ Γούτι ἔως τέλους ἐπιγινώσεσθε, **14** καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ.

15 Καὶ ταύτη τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην ‘πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν’, ἵνα δευτέραν γχάριν Γσχῆτε, **16** καὶ δι’ ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑφ’ ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. **17** τοῦτο οὖν Γβουλόμενος μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἥτις ἀβουλεύομαι κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ἥτις παρ’ ἐμοὶ τὸ Ναὶ ναὶ καὶ τὸ Οὐ οὔ; **18** πιστὸς δὲ ὁ θεὸς ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ Γἐστιν Ναὶ καὶ Οὐ. **19** ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ γιός ΓΙησοῦς Χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι’ ἡμῶν κηρυχθείς, δι’ ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο Ναὶ καὶ Οὐ, ἀλλὰ Ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. **20** ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ Ναὶ. Γδιὸ καὶ Γδιὸ αὐτοῦ τὸ Ἀμήν τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι’ ἡμῶν. **21** ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς θεός, **22** ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

23 Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἥλθον εἰς Κόρινθον. **24** οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν, τῇ γὰρ πίστει ἐστήκατε. **2:1** ἔκρινα Γγὰρ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. **2** εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ Γτίς ὁ εὐφραίνων με εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἔξι ἐμοῦ; **3** καὶ Γἔγραψα τοῦτο αὐτὸν ἵνα μὴ ἐλθῶν λύπην Γσχῶ ἀφ’ ὃν ἔδει με χαίρειν,

1:12 ἀγιότητι WH Treg NIV] ἀπλότητι RP NA • τοῦ WH Treg NIV] – RP • οὐκ Treg NIV RP] καὶ οὐκ WH NA **13** ὅτι WH Treg NIV] + καὶ RP **14** ἡμῶν WH NA] – Treg NIV RP **15** πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν WH Treg NIV] ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ πρότερον RP • χάριν Treg NIV RP] χαρὰν WH • σχῆτε WH Treg NIV] ἔχῆτε RP **17** βουλόμενος WH Treg NIV] βουλευόμενος RP **18** ἐστιν WH Treg NIV] ἐγένετο RP **19** τοῦ θεοῦ γὰρ WH Treg NIV] γὰρ τοῦ θεοῦ RP • Ιησοῦς Χριστὸς Treg NIV RP] Χριστὸς Ιησοῦς WH **20** διὸ WH Treg NIV] – RP • δι’ αὐτοῦ WH Treg NIV] ἐν αὐτῷ RP **2:1** γὰρ WH NIV] δὲ Treg RP **2** τίς WH Treg NIV] + ἐστιν RP **3** ἔγραψα WH Treg NIV] + ὑμῖν RP • σχῶ WH Treg NIV] ἔχω RP

πεποιθώς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἔστιν. **4** ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἦν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.

5 Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμέ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ πάντας ὑμᾶς. **6** ἴκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων, **7** ὥστε τούναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μή πως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. **8** διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην. **9** εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἔστε. **10** ὃ δέ τι χαρίζεσθε, κάγω· καὶ γὰρ ἐγὼ ὃ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, **11** ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

12 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρῳάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμένης ἐν κυρίῳ, **13** οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου, ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἔξῆλθον εἰς Μακεδονίαν.

14 Τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ὑμῶν ἐν παντὶ τόπῳ. **15** ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, **16** οἵς μὲν ὁσμὴ Γένεκ θανάτου εἰς θάνατον, οἵς δὲ ὁσμὴ Γένεκ ζωῆς εἰς ζωήν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ίκανός; **17** οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ Γπόλλοὶ καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλ’ ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ’ ὡς ἐκ θεοῦ Γκατέναντι θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.

3:1 Ἀρχόμεθα πάλιν ἔαυτοὺς Γσυνιστάνειν; Γἢ μὴ χρήζομεν ὡς τινες συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς ἡ ἐξ Γὑμῶν; **2** ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἔστε, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων. **3** φανερούμενοι ὅτι ἔστε ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶν λιθίναις ἀλλ' ἐν πλαξὶν καρδίαις σαρκίναις.

2:7 μᾶλλον Treg NIV RP] – WH **10** δ κεχάρισμαι, εἴ τι WH Treg NIV] εἴ τι κεχάρισμαι ὃ RP **16** Γένεκ WH Treg NIV] – RP • Γένεκ WH Treg NIV] – RP **17** πολλοὶ WH Treg NIV] λοιποί RP • κατέναντι WH Treg NIV] κατενώπιον τοῦ RP **3:1** συνιστάνειν WH NIV RP] συνιστᾶν Treg • Γἢ WH Treg NIV] Εἰ RP • ὑμῶν WH Treg NIV] +συστατικῶν RP

4 Πεποιθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν. **5** οὐχ ὅτι ἀφ' ἑαυτῶν ἵκανοί ἐσμεν¹ λογίσασθαι τι ὡς ἐξ Γαύτῶν, ἀλλ' ἡ ἵκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ, **6** δὅς καὶ ἵκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος ἀλλὰ πνεύματος, τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτέννει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ.

7 Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν ἐντετυπωμένη λίθοις ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱὸντος Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, **8** πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; **9** εἰ γὰρ τῇ διακονίᾳ² τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῷ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς Γδικαιοσύνης δόξη. **10** καὶ γὰρ οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει Γείνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. **11** εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξης, πολλῷ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ.

12 Ἐχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα, **13** καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον Γαύτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱὸντος Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου. **14** ἀλλὰ ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον Γῆμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον, Γότι ἐν Χριστῷ καταργεῖται, **15** ἀλλ' ἔως σήμερον ἡνίκα ἀν ἀναγινώσκηται³ Μωϋσῆς κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται: **16** ἡνίκα δὲ ἐὰν ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. **17** ο δὲ κύριος τὸ πνεῦμα ἐστιν· οὐ δὲ τὸ πνεῦμα Γκυρίου, ἐλευθερία. **18** ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένω προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτρίζομενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.

4:1 Διὰ τοῦτο, ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην καθὼς ἡλεήθημεν, οὐκ Γγκακοῦμεν, **2** ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει

3:5 ἀφ' ἑαυτῶν ἵκανοί ἐσμεν WH Treg NIV] ἵκανοί ἐσμεν ἀφ' ἑαυτῶν RP • αὐτῶν WH] αὐτῶν Treg; ἑαυτῶν NIV RP **7** γράμμασιν WH NIV RP] γράμματι Treg • ἐντετυπωμένη WH Treg NIV] + ἐν RP **9** τῇ διακονίᾳ Treg NIV] ἡ διακονία WH RP • δικαιοσύνης WH Treg NIV] + ἐν RP **10** εἴνεκεν WH Treg NIV] ἔνεκεν RP **13** αὐτοῦ WH Treg NIV] ἑαυτοῦ RP **14** Γῆμέρας WH Treg NIV] - RP • δτι WH Treg NIV] δ τι RP **15** ἀν ἀναγινώσκηται WH Treg NIV] ἀναγινώσκεται RP **16** δὲ ἐὰν WH NIV] δὲ ἀν Treg RP **17** κυρίου WH Treg NIV] + ἐκεῖ RP **4:1** ἐγκακοῦμεν WH Treg NIV] ἐγκακοῦμεν RP

τῆς ἀληθείας Γ συνιστάνοντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 3 εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἔστιν κεκαλυμμένον, 4 ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ Γαύγάσαι τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὃς ἔστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. 5 οὐ γάρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν ἀλλὰ 'Χριστὸν Ἰησοῦν' κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. 6 ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν· Ἐκ σκότους φῶς Γλάμψει, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ ΓΧριστοῦ.

7 Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὁστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ἢ τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἔξ ἡμῶν· 8 ἐν παντὶ θιλιβόμενοι ἀλλ’ οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ’ οὐκ ἔξαπορούμενοι, 9 διωκόμενοι ἀλλ’ οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ’ οὐκ ἀπολλύμενοι, 10 πάντοτε τὴν νέκρωσιν Γτοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ· 11 ἀεὶ γάρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θυητῇ σαρκὶ ἡμῶν. 12 ὥστε Γ ὁ θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν.

13 Ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον· Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν, 14 εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας Γτὸν Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς Γσὺν Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. 15 τὰ γὰρ πάντα δι’ ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περιστεύῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

16 Διὸ οὐκ Γέγκακοῦμεν, ἀλλ’ εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἀνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ’ ὁ Γέσω ἡμῶν ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. 17 τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως Γἡμῶν καθ’ ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, 18 μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα, τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

4:2 συνιστάνοντες WH NIV] συνιστάντες Treg; συνιστῶντες RP 4 αὐγάσαι WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP 5 Χριστὸν Ἰησοῦν WH Treg RP] Ἰησοῦν Χριστὸν NIV 6 λάμψει WH Treg NIV] λάμψαι RP • Χριστοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP NA 10 τοῦ WH Treg NIV] + κυρίου RP 12 ὁ WH Treg NIV] + μὲν RP 14 τὸν Holmes WH^{marg}] + κύριον WH Treg NIV RP • σὺν WH Treg NIV] διὰ RP 16 ἐγκακοῦμεν WH Treg NIV] ἐγκακοῦμεν RP • Γέσω ἡμῶν WH Treg NIV] ἔσωθεν RP 17 ἡμῶν Treg NIV RP] - WH

5:1 Οἰδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. **2** καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, **3** ἐγένετο γέ τοι ἐνδύσαμενοι οὐ γυμνοὶ εὐρεθῆσόμεθα. **4** καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνῃ στενάζομεν βαρούμενοι ἐφ' ὧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θυητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. **5** ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, Γό δοὺς ἡμῖν τὸν ἄρραβῶνα τοῦ πνεύματος.

6 Θαρροῦντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου, **7** διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἰδούς—**8** θαρροῦμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον. **9** διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. **10** τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἔκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἄξειν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε Γφαῦλον.

11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους πείθομεν, θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. **12** Γού πάλιν ἔαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμᾶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ μὴ ἐν καρδίᾳ. **13** εἴτε γὰρ ἔξεστημεν, θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. **14** ή γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο Γότι εἰς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν· ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· **15** καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἔαυτοῖς ζῶσιν ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι.

16 Ὡστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα. Γεὶ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν. **17** ὥστε εἰ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἵδού γέγονεν Γκαινά. **18** τὰ δὲ πάντα ἐξ τοῦ θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἔαυτῷ Γδία Χριστοῦ καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς, **19** ὡς ὅτι θεός ἡν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἔαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς. **20** ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν

5:3 εἰ γε WH NIV RP] **εἰ περ** Treg • **ἐνδυσάμενοι** WH Treg NIV RP] **ἐκδυσάμενοι** NA 5 ὁ WH Treg NIV] + καὶ RP **10 φαιλόν** WH Treg NIV] κακόν RP **12 οὐ** WH Treg NIV] + γὰρ RP • **μή ἐν** WH Treg NIV] οὐ RP **14 ὅτι** WH Treg NIV] + εἰ RP **16 εἰ** WH Treg NIV] + δέ RP **17 καινά** WH Treg NIV] + τὰ πάντα RP **18 διὰ** WH Treg NIV] + Ἰησοῦ RP

ώς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι’ ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ. **21** Γτὸν μὴ γνόντα ἀμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἀμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.

6:1 Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς· **2** λέγει γάρ· Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι· ἴδού νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἴδού νῦν ἡμέρα σωτηρίας· **3** μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμῆθῇ ἡ διακονία, **4** ἀλλ’ ἐν παντὶ Γσυνιστάνοντες ἔαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι· ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψειν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, **5** ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, **6** ἐν ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἀγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, **7** ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ· διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, **8** διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, **9** ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἴδού ζῶμεν, ὡς παιδεύομενοι καὶ μὴ θανατούμενοι, **10** ὡς λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες.

11 Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται· **12** οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν· **13** τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς.

14 Μὴ γίνεσθε ἐτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνη καὶ ἀνομία, ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; **15** τίς δὲ συμφώνησις ΓΧριστοῦ πρὸς Βελιάρ, ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; **16** τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; Ἡμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐσμεν· ζῶντος· καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς ὅτι Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται Γμου λαός. **17** διὸ ἔξελθατε ἐκ μέσου αὐτῶν, καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἀπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς· **18** καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει κύριος

5:21 τὸν WH Treg NIV] + γὰρ RP **6:4** συνιστάνοντες WH] συνιστάντες NIV Treg; συνιστῶντες RP **14** ἢ τίς WH Treg NIV] Τίς δὲ RP **15** Χριστοῦ WH Treg NIV] Χριστῷ RP **16** Ἡμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐσμεν WH Treg NIV] Ὡμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐστε RP • μου WH Treg NIV] μοι RP

παντοκράτωρ. **7:1** ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ.

2 Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἡδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. **3** ἕπος κατάκρισιν οὐ^τ λέγω, προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἔστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. **4** πολλὴ μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλὴ μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν.

5 Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν Γέσχηκεν ἄνεσιν ἡ σάρξ ἡμῶν, ἀλλ’ ἐν παντὶ θλιβόμενοι—ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι—**6** ἀλλ’ ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεός ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου. **7** οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ἡ παρεκλήθη ἐφ’ ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὄδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. **8** ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι· εἰ καὶ μετεμελόμην (Γβλέπω ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὡραν ἐλύπησεν ὑμᾶς), **9** νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ’ ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν, ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιώθητε ἔξ ημῶν. **10** ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον Γέργαζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. **11** ίδού γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ θεὸν Γλυπηθῆναι πόσην κατειργάσατο ὑμῖν σπουδήν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν· ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἀγνοὺς Γείναι τῷ πράγματι. **12** ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ Γένεκεν τοῦ ἀδικήσαντος, Γούδε Γένεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ’ Γένεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **13** διὰ τοῦτο παρακελήμεθα.

Ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει Γέμων περισσοτέρως μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν. **14** ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατησχύνθην, ἀλλ’ ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ

7:3 πρὸς κατάκρισιν οὐ WH Treg NIV] Οὐ πρὸς κατάκρισιν RP **5 Γέσχηκεν** WH NIV RP] ἔσχεν Treg **8 βλέπω** WH Treg] βλέπων WH^{app}; βλέπω γὰρ NIV RP **10 ἐργάζεται** WH Treg NIV] κατεργάζεται RP **11 λυπηθῆναι** WH Treg NIV] + ὑμᾶς RP • είναι WH Treg NIV] + ἐν RP **12 Γένεκεν** WH Treg NIV] είνεκεν RP • οὐδὲ Treg NIV RP] ἀλλ’ οὐδὲ WH • **Γένεκεν** WH Treg NIV] είνεκεν RP • **Γένεκεν** WH Treg NIV] είνεκεν RP **13 ἡμῶν** WH Treg NIV] ὑμῶν RP

ἔλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτως καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν Γὴ ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη. **15** καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἔστιν ἀναμιμνῆσκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. **16** χαίρω δὲ τι ἐν παντὶ θαρρῷ ἐν ὑμῖν.

8:1 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας, **2** διτὶ ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸ πλοῦτος¹ τῆς ἀπλότητος αὐτῶν. **3** διτὶ κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ Γαρὰ δύναμιν, αὐθαίρετοι **4** μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν, τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἀγίους—**5** καὶ οὐ καθὼς ἡλπίσαμεν ἀλλ’ ἐαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ χυρίῳ καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ, **6** εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον ἵνα καθὼς προενήρξατο οὕτως καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην· **7** ἀλλ’ ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ ἡμῶν ἐν ὑμῖν² ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε.

8 Οὐ κατ’ ἐπιταγὴν λέγω ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων. **9** γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διτὶ δι’ ὑμᾶς ἐπτάχευσεν πλούσιος ὁν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε. **10** καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι· **11** νῦν δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. **12** εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν τῇ ἔχῃ εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. **13** οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἀνεσις, τὸν ὑμῖν θλῖψις· ἀλλ’ ἐξ ιστότητος **14** ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ιστότης. **15** καθὼς γέγραπται· Ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασεν, καὶ δὲ τὸ δλίγον οὐκ ἡλαττόνησεν.

16 Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ Γδιδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, **17** διτὶ τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων

7:14 ἡ Treg NIV RP] – WH 8:2 τὸ πλοῦτος WH Treg NIV] τὸν πλοῦτον RP 3 παρὰ WH Treg NIV] ὑπὲρ RP 7 ἡμῶν ἐν ὑμῖν WH NA] ὑμῶν ἐν ἡμῖν Treg NIV RP 12 ἔχῃ WH Treg NIV] + τις RP 13 ὑμῖν WH Treg NIV] + δὲ RP 16 διδόντι WH Treg RP] δόντι NIV

αύθαιρετος ἔξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. **18** συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν οὗ δὲ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν — **19** οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν Γ σὺν τῇ χάριτι ταύτη τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν Γ αὐτοῦ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ἡμῶν — **20** στελλόμενοι τοῦτο μή τις ἡμᾶς μωμῆσθαι ἐν τῇ ἀδρότητι ταύτη τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν, **21** προνοοῦμεν γὰρ καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. **22** συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὅντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαίοτερον πεποιήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. **23** εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. **24** τὴν οὖν ἐνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐτοὺς Γ ἐνδεικνύμενοι εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

9:1 Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἄγίους περισσόν μοί ἐστιν τὸ γράφειν ὑμῖν, **2** οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἥν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι, καὶ Γ τὸ ὑμῶν ἔχος ἡρέθισε τοὺς πλείονας. **3** ἐπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον παρεσκευασμένοι ἦτε, **4** μή πως ἔαν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ Γ λέγωμεν ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει Γ ταύτη. **5** ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς ἵνα προέλθωσιν Γ εἰς ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσι τὴν Γ προεπηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἐτοίμην εῖναι οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν.

6 Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. **7** ἔκαστος καθὼς Γ προήρηται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἵλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾶ ὁ θεός. **8** Γ δυνατεῖ δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· **9** (καθὼς γέγραπται· Ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα· **10** ὁ

8:19 σὺν NIV RP] ἐν WH Treg • αὐτοῦ NIV RP] – WH Treg **21** προνοοῦμεν γὰρ WH Treg NIV] προνοούμενοι RP **24** ἐνδεικνύμενοι Treg NIV] ἐνδείξασθε WH RP **9:2** τὸ WH Treg NIV] ὁ ἐξ RP **4** λέγωμεν WH Treg RP] λέγω NIV • ταύτη WH Treg NIV] + τῆς καυχήσεως RP **5** εἰς WH NIV RP] πρὸς Treg • προεπηγγελμένη WH Treg NIV] προκατηγγελμένη RP **7** προήρηται WH Treg NIV] προαιρεῖται RP **8** δυνατεῖ WH Treg NIV] Δυνατὸς RP

δὲ ἐπιχορηγῶν Γ σπόρον τῷ σπείροντι καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν Γ χορηγήσει καὶ Γ πληθυνεῖ τὸν σπόρον ὑμῶν καὶ Γ αὐξήσει τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν.) 11 ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἀπλότητα, ἵτις κατεργάζεται δι’ ὑμῶν εὐχαριστίαν τῷ θεῷ— 12 ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶν προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἀγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ— 13 διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, 14 καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. 15 Γ χάρις τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾶ.

10:1 Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραῦτητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὸν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς· 2 δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει ἣ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπὶ τινας τοὺς λογιζόμενους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. 3 ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες οὐ κατὰ σάρκα στρατεύομεθα— 4 τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικὰ ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων—λογισμοὺς καθαιροῦντες 5 καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, 6 καὶ ἐν ἐτοίμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.

7 Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε. εἴ τις πέποιθεν ἔαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν Γ ἐφ' ἔαυτοῦ ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ οὕτως καὶ Γ ἡμεῖς. 8 ἐάν Γ τε Γ γὰρ περισσότερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἦς ἔδωκεν ὁ Γκύριος εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι, 9 ἵνα μὴ δόξω ὡς ἀν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν· 10 ὅτι Αἱ ἐπιστολαὶ μέν, φησίν, βαρεῖαι καὶ ἴσχυραι, ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενής καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος. 11 τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἵτινες εἰσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.

9:10 σπόρον Treg NIV] σπέρμα WH RP • **χορηγήσει** WH Treg NIV] χορηγήσαι RP • **πληθυνεῖ** WH Treg NIV] πληθύναι RP • **αὐξήσει** WH Treg NIV] αὐξήσαι RP
15 χάρις WH Treg NIV] + δὲ RP **10:7 ἐφ'** WH Treg NIV] ἀφ' RP • **ἡμεῖς** WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP **8 τε** WH NIV RP] – Treg • **γὰρ** WH Treg NIV] + καὶ RP • **κύριος** WH Treg NIV] + ἡμῖν RP **10 ἐπιστολαὶ μέν** WH Treg NIV] μέν ἐπιστολαὶ RP

12 Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτούς τισιν τῶν ἑαυτούς συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες καὶ συγκρίνοντες ἑαυτούς ἑαυτοῖς οὐ συνιᾶσιν. **13** ἡμεῖς δὲ Γούκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεὸς μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν— **14** οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς, ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ— **15** οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν, **16** εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἔτοιμα καυχήσασθαι. **17** Ο δὲ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω· **18** οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν Γσυνιστάνων, ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλὰ ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.

11:1 "Οφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν Γτι Γἀφροσύνης· ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. **2** ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλω, ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνήν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ· **3** φιβοῦμαι δὲ μὴ πως, ὡς ὁ ὄφις Γέξηπάτησεν Εὔαν· ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, Γθαρῆ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλότητος καὶ τῆς ἀγνότητος τῆς εἰς τὸν Χριστόν. **4** εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἀλλον Ιησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἔτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἔτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς Γἀνέχεσθε. **5** λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων· **6** εἰ δὲ καὶ ἴδιωτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ' ἐν παντὶ Γφανερώσαντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς.

7 "Η ἀμαρτίαν ἐποίησα ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; **8** ἀλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα λαβών ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν, **9** καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς οὐ κατενάρκησα οὐθενός· τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ Γέμαυτὸν ὑμῖν· ἐτήρησα καὶ τηρήσω. **10** ἐστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοὶ ὅτι ἡ καύχησις αὕτη

10:13 οὐχι WH Treg NIV] οὐχι RP **18** συνιστάνων WH Treg NIV] συνιστῶν RP **11:1** τι WH Treg NIV] – RP • ἀφροσύνης WH Treg NIV] τῇ ἀφροσύνῃ RP **3** Γέξηπάτησεν Εὔαν WH Treg NIV] Εὔαν Γέξηπάτησεν RP • Φθαρῆ WH Treg NIV] οὕτως Φθαρῆ RP • καὶ τῆς ἀγνότητος WH Treg NIV] – RP **4** ἀνέχεσθε WH NIV] ἡνείχεσθε RP; ἀνείχεσθε Treg **6** φανερώσαντες WH Treg NIV] φανερωθέντες RP **9** ἐμαυτὸν ὑμῖν WH Treg NIV] ὑμῖν ἐμαυτὸν RP

οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς Ἀχαΐας. **11** διὰ τί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὦ θεὸς οἶδεν.

12 Ὁ δὲ ποιῶ καὶ ποιέω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμὴν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται εύρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. **13** οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματίζουσιν εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ· **14** καὶ οὐ Γθαῦμα, αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός· **15** οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὃν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

16 Πάλιν λέγω, μή τις με δόξῃ ἀφρονα εἴναι—εἴ δὲ μή γε, κανὸς ὡς ἀφρονα δέξασθε με, ἵνα κἀγὼ μικρόν τι καυχήσωμαι· **17** ὁ λαλῶ οὐ κατὰ κύριον λαλῶ, ἀλλ’ ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. **18** ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι. **19** ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων φρόνιμοι ὄντες· **20** ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις οὐμᾶς καταδουλοῦ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις τοιούτου οὐμᾶς δέρει. **21** κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς τοιούτου οὐμᾶς δέρει· ἐν τοιούτῳ δέ τοιούτῳ, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, τοιούτῳ κἀγώ. **22** Ἐβραῖοί εἰσιν; κἀγώ. Ἰσραηλῖται εἰσιν; κἀγώ. σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν; κἀγώ. **23** διάκονοι Χριστοῦ εἰσιν; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν τοιούτῳ λαλῶ, ὑπὲρ βαλλόντως· **24** ὑπὲρ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσεράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, **25** τρὶς ἐραβδίσθην, ἀπαξὲ ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· **26** δόδοι πορίαις πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις ληστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἔθνῶν, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις, **27** τοιούτῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψῃ, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι· **28** χωρὶς τῶν παρεκτὸς ἡ ἐπίστασίς μοι ἡ καθ’ ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. **29** τίς τις ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;

11:14 **θαῦμα** WH Treg NIV] θαυμαστόν RP **17** **κατὰ κύριον λαλῶ** WH Treg NIV] λαλῶ κατὰ κύριον RP **18** **κατὰ** Treg NIV] + τὴν WH RP **20** **εἰς πρόσωπον οὐμᾶς** WH Treg NIV] οὐμᾶς εἰς πρόσωπον RP **21** **ἡσθενήκαμεν** WH Treg NIV] ἡσθενήσαμεν RP **23** **φυλακαῖς περισσοτέρως**, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως WH Treg NIV] πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως RP **27** **κόπω** WH Treg NIV] ἐν κόπῳ RP **28** **ἐπίστασίς** WH Treg NIV] ἐπισύστασίς RP • **μοι** WH Treg NIV] μοι RP

30 Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι. **31** ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου Γ’Ιησοῦ οἶδεν, ὃ ὡν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. **32** ἐν Δαμασκῷ ὁ ἔθναρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν πόλιν Δαμασκηνῶν¹ πιάσαι Γ με, **33** καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

12:1 Καυχᾶσθαι Γ δεῖ· οὐ ‘συμφέρον μέν’, ἐλεύσομαι Γ δὲ εἰς ὄπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου. **2** οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσάρων—εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν—ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἔως τρίτου οὐρανοῦ. **3** καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον—εἴτε ἐν σώματι εἴτε Γ χωρὶς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν—**4** ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ρήματα ἀ οὐκ ἔξօν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. **5** ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς Γ ἀσθενείαις. **6** ἐὰν γὰρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων, ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ δι βλέπει με ἥ ἀκούει Γ τι ἔξ ἐμοῦ, **7** καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων. Γ διὸ ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκὶ, ἄγγελος Γ Σατανᾶ, ἵνα με κολαφίζῃ, Γ ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι². **8** ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀποστῇ ἀπ’ ἐμοῦ· **9** καὶ εἰρηκέν μοι· Ἄρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ Γ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ Γ τελεῖται. ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις Γ μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ’ ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. **10** διὸ εὔδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς Γ καὶ στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ· δταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.

11 Γέγονα Γ ἄφρων· ὑμεῖς με ἡναγκάσατε· ἐγὼ γὰρ ὥφειλον ὑφ’ ὑμῶν συνίστασθαι. οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι· **12** τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ Γ ὑπομονῇ,

11:31 Ἰησοῦ WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP **32** πόλιν Δαμασκηνῶν WH Treg NIV] Δαμασκηνῶν πόλιν RP • με WH Treg NIV] + θέλων RP **12:1** δεῖ WH Treg NIV] δὴ RP • συμφέρον μέν WH Treg NIV] συμφέρει μοι RP • δὲ WH Treg NIV] γὰρ RP **3** χωρὶς WH Treg NIV] ἐκτὸς RP **5** ἀσθενείαις WH Treg NIV] + μου RP **6** τι NIV RP] – WH Treg **7** διὸ WH Treg NIV] – RP • Σατανᾶ WH Treg NIV] Σατᾶν RP • ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι WH NIV RP] – Treg **9** δύναμις WH Treg NIV] + μου RP • τελεῖται WH Treg NIV] τελειοῦται RP • μου Treg NIV RP] – WH **10** καὶ WH NIV] ἐν Treg RP **11** ἄφρων WH Treg NIV] + καυχώμενος RP **12** ὑπομονῇ WH Treg NIV] + ἐν RP

σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ δυνάμεσιν. 13 τί γάρ ἐστιν ὁ ἡσσώθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.

14 Ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἔτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ γκαταναρκήσω· οὐ γάρ ἔηται τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς, οὐ γάρ ὁφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θηταρίζειν, ἀλλὰ οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. 15 ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. Γεὶ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν, ἥσσον ἀγαπῶμαι; 16 ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλὰ ὑπάρχων πανοῦργος δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. 17 μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι’ αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; 18 παρεκάλεσα Τίτον καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἔχνεσιν;

19 Πάλαι δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; Γκατέναντι θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν. τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς, 20 φοβοῦμαι γάρ μή πως ἐλθῶν οὐχ οἴους θέλω εὕρω ὑμᾶς, καγὼ εὐρεθῶ ὑμῖν οἴον οὐ θέλετε, μή πως Γέρις, Γέλλος, θυμοί, ἐριθεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι· 21 μή πάλιν ἐλθόντος μου· Γκαπεινώσῃ Γμε δι θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἢ ἔπραξαν.

13:1 Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. 2 προείρηκα καὶ προλέγω ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπὼν Γνῦν, τοῖς προημαρτηκόσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἐλθω εἰς τὸ πάλιν οὐ φείσομαι, 3 ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ· δις εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν, 4 καὶ Γγάρ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῆ ἐκ δυνάμεως θεοῦ. καὶ γάρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ Γζήσομεν σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς.

12:12 τε WH NIV] – Treg RP 13 ἡσσώθητε WH Treg NIV] ἡττήθητε RP 14 τοῦτο WH Treg NIV] – RP • καταναρκήσω WH Treg NIV] + ὑμῶν RP 15 εἰ WH Treg NIV] + καὶ RP • ἀγαπῶν Treg NIV RP] ἀγαπῶ WH 19 Πάλαι WH Treg NIV] Πάλιν RP • κατέναντι WH Treg NIV] Κατενώπιον τοῦ RP 20 ἔρις WH NIV] ἔρεις Treg RP • Γέλλος WH Treg NIV] Γέλλοι RP 21 ἐλθόντος μου WH Treg NIV] ἐλθόντα με RP • ταπεινώσῃ WH NIV] ταπεινώσει Treg RP • με WH Treg NIV] – RP 13:2 νῦν WH Treg NIV] + γράφω RP 4 γάρ WH Treg NIV] + εἰ RP • ζήσομεν WH Treg NIV] ζησόμεθα RP

5 Ἐαυτοὺς πειράζετε εὶς ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἔαυτοὺς δοκιμάζετε· ἡ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἔαυτοὺς ὅτι Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ὑμῖν; εὶς μήτι ἀδόκιμοι ἐστε.

6 ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἔσμεν ἀδόκιμοι. **7** Ἔνδον μηδέν μη ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὥμεν. **8** οὐ γὰρ δυνάμεθα τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. **9** χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἔτες· τοῦτο καὶ εὔχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν.

10 διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὸν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν ἔξουσίαν ἣν ὁ κύριος ἔδωκέν μοι, εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

11 Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, είρηνεύετε, καὶ ὁ θεός τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

12 ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἄγιοι πάντες.

13 ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἀγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν.

13:5 Ἰησοῦς Χριστὸς WH RP NA] Χριστὸς Ἰησοῦς Treg NIV • ὑμῖν WH Treg NIV] + ἐστίν RP **7** εὔχόμεθα WH Treg NIV] Εὐχόμαι RP **9** τοῦτο WH Treg NIV] + δὲ RP **10** ὁ κύριος ἔδωκέν μοι WH Treg NIV] ἔδωκέν μοι ὁ κύριος RP **13** ὑμῶν WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

1:1 Παῦλος ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι' ἀνθρώπου ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, **2** καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας· **3** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς 'καὶ κυρίου ἡμῶν' Ἰησοῦ Χριστοῦ, **4** τοῦ δόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν ὅπως ἔξεληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ 'αιῶνος τοῦ ἐνεστῶτος' πονηροῦ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, **5** ὃς ἡ δόξα εἰς τὸν αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

6 Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἔτερον εὐαγγέλιον, **7** ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο· εἰ μή τινές εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. **8** ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἡ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ 'εὐαγγελίζηται' ὑμῖν παρ' ὁ εὐηγγειλισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. **9** ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἀρτὶ πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὁ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.

10 Ἀρτὶ γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἡ τὸν θεόν; ἡ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; Γεὶ ἔτι ἀνθρώποις ἥρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἀν ἡμην.

11 Γνωρίζω γὰρ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἀνθρωπον· **12** οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, 'ούτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ.

13 Ἡκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν, **14** καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. **15** ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος

1:3 καὶ κυρίου ἡμῶν Treg RP] ἡμῶν καὶ κυρίου WH NIV **4** ὑπὲρ WH NIV] περὶ Treg RP • αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος WH Treg NIV] ἐνεστῶτος αἰῶνος RP **8** εὐαγγελίζηται Treg NIV RP] εὐαγγελίσηται WH • ὑμῖν WH Treg RP NA] – NIV **10** εἰ WH Treg NIV] + γὰρ RP **11** γὰρ WH Treg NIV] δὲ RP **12** οὕτε WH NIV RP] οὐδὲ Treg **15** εὐδόκησεν Holmes WH^{marg}] + ὁ θεός WH Treg NIV RP

αύτοῦ **16** ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἷματι, **17** οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.

18 Ἐπειτα μετὰ ἕτη τρία ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἰστορῆσαι Γῆφᾶν, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· **19** ἔτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. **20** ἀλλὰ δὲ γράφω ὑμῖν, ἵδον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι. **21** Ἐπειτα ἥλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. **22** ἦμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ, **23** μόνον δὲ ἀκούοντες ἤσαν ὅτι Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἡν̄ ποτε ἐπόρθει, **24** καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.

2:1 Ἐπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρναβᾶ συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον· **2** ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν· καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ᾧδαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μή πως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. **3** ἀλλὰ οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοὶ, "Ἐλλην ὡν, ἡναγκάσθη περιτμηθῆναι· **4** διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἢν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς Γαταδουλῶσουσιν—**5** οἵτις οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς. **6** ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἴναι τι—ὅποιοί ποτε ἤσαν οὐδέν μοι διαφέρει· πρόσωπον Ὅθεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει—ἐμοὶ γάρ οἱ δοκοῦντες οὐδέν προσανέθεντο, **7** ἀλλὰ τούναντίον ιδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς, **8** ὃ γάρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη, **9** καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἴναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρναβᾶ κοινωνίας, ἵνα Γῆμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· **10** μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

1:18 ἕτη τρία Treg NIV RP] τρία ἕτη WH • **Κηφᾶν** WH Treg NIV] Πέτρον RP **2:4** καταδουλῶσουσιν WH Treg NIV] καταδουλωσανται RP **6** θεὸς Treg RP] Ὅθεὸς WH NIV **9** ἡμεῖς WH Treg NIV] + μὲν RP

11 Ὁτε δὲ ἥλθεν ὁ Κηφᾶς εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν· **12** πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ Ἰακώβου μετὰ τῶν ἔθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἥλθον, ὑπέστελλεν καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. **13** καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ ὁ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὡστε καὶ Βαρναβᾶς συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. **14** ἀλλ’ ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὄρθιοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ ὁ Κηφᾶς ἔμπροσθεν πάντων· Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς καὶ ὁ οὐκ Ἰουδαϊκῶς ζῆς, ἡ πῶς τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαῖες;

15 Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἔξ ἔθνῶν ἀμαρτωλοί, **16** εἰδότες ὅτι οὐ δικαιοῦται ἀνθρώπος ἔξ ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἔξ ἔργων νόμου, ὅτι ἔξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σάρξ. **17** εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἀμαρτωλοί, ἄρα Χριστὸς ἀμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο· **18** εἰ γὰρ ἡ κατέλυσα ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν ἀγαπητὸν συνιστάνω. **19** ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον ἵνα θεῷ ζήσω· Χριστῷ συνεσταύρωμαι· **20** ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. **21** οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεάν ἀπέθανεν.

3:1 Ὡς ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν, οἵς κατ’ ὄφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη ἐσταυρωμένος; **2** τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ’ ὑμῶν, ἔξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἔξ ἀκοῆς πίστεως; **3** οὕτως ἀνόητοι ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; **4** τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; εἴ γε καὶ εἰκῇ. **5** οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν ἔξ

2:11 Κηφᾶς WH Treg NIV] Πέτρος RP **12** ἥλθον WH NIV RP] ἥλθεν Treg **13** καὶ WH Treg RP NA] – NIV **14** Κηφᾶς WH Treg NIV] ζῆς καὶ ... Ἰουδαϊκῶς RP • οὐκ WH Treg RP] οὐχὶ NIV • πᾶς WH Treg NIV] τί RP **16** δὲ WH Treg NIV] – RP • Ἰησοῦ Χριστοῦ NIV RP] Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg • ὅτι ἔξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται WH Treg NIV] διότι οὐ δικαιωθήσεται ἔξ ἔργων νόμου RP **18** συνιστάνω WH Treg NIV] συνίστημι RP **20** υἱοῦ τοῦ θεοῦ WH NIV RP] θεοῦ καὶ Χριστοῦ Treg **3:1** ἐβάσκανεν WH Treg NIV] + τῇ ἀληθείᾳ μὴ πειθεσθαι RP • προεγράφη WH Treg NIV] + ἐν ὑμῖν RP

ἔργων νόμου ἡ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; **6** καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

7 Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοι ‘υἱοί εἰσιν’ Ἀβραάμ. **8** προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεὸς προευηγγελίσατο τῷ Ἀβραὰμ ὅτι Ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. **9** ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ.

10 “Οσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσὶν ὑπὸ κατάραν εἰσίν, γέγραπται γὰρ ὅτι Ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτά. **11** ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦνται παρὰ τῷ θεῷ δῆλον, ὅτι Ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται, **12** ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ’ Ὁ ποιήσας Γαύτα ζήσεται ἐν αὐτοῖς. **13** Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα, ὅτι γέγραπται”. Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου, **14** ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραὰμ γένηται ἐν ‘Χριστῷ Ἰησοῦ’, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

15 Ἄδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω· ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἡ ἐπιδιατάσσεται. **16** τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ· οὐ λέγει· Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ’ ὡς ἐφ’ ἐνός· Καὶ τῷ σπέρματί σου, ὃς ἔστιν Χριστός. **17** τοῦτο δὲ λέγω· διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. **18** εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι’ ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ θεός.

19 Τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις ὅτι ἔλθῃ τὸ σπέρμα ὃ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι’ ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου· **20** ὁ δὲ μεσίτης ἐνδὲ οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἰς ἔστιν.

21 Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο· εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, δύντως ἐκ νόμου ἀν’ ἦν ἡ δικαιοσύνη. **22** ἀλλὰ

3:7 **υἱοί εἰσιν** WH Treg NIV] εἰσιν νἱοὶ RP **10** **ὅτι** WH Treg NIV] – RP • ἐμμένει WH Treg NIV] + ἐν RP **12** **αὐτὰ** WH Treg NIV] + ἄνθρωπος RP **13** **ὅτι γέγραπται** WH Treg NIV] γέγραπται γάρ RP **14** **Χριστῷ Ἰησοῦ** NIV RP] Ἰησοῦ Χριστῷ WH Treg **17** **θεοῦ** WH Treg NIV] + εἰς Χριστὸν RP • **τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη** WH Treg NIV] ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα RP **19** **οὗ** Treg NIV RP] ἀν WH **21** **ἐκ νόμου ἀν** Treg NIV] ἐν νόμῳ ἀν WH; ἀν ἐκ νόμου RP

συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἀμαρτίαν ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

23 Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμου ἐφρουρούμεθα τὸ συγχλειόμενοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. **24** ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν. **25** ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγὸν ἐσμεν. **26** πάντες γὰρ νίοι θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **27** ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. **28** οὐκ ἔνι Ιουδαῖος οὐδὲ Ἔλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ. τὸ πάντες γὰρ ὑμεῖς εἴς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **29** εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἀρά τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, τὸ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

4:1 Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιος ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου κύριος πάντων ὁν, **2** ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός. **3** οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἡμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου τὸ ἡμεθα δεδουλωμένοι. **4** ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμου, **5** ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμου ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. **6** ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας τὴν ἡμῶν, κράζον· Αββα ὁ πατήρ. **7** ὥστε οὐκέτι εἴ δοῦλος ἀλλὰ υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος τὸ διὰ θεοῦ.

8 Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν ἐδουλεύσατε τοῖς τὸ φύσει μὴ οὖσι θεοῖς. **9** νῦν δὲ γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἵς πάλιν ἀνωθεν τὸ δουλεύειν θέλετε; **10** ἡμέρας παρατηρεῖσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς. **11** φοβοῦμαι ὑμᾶς μή πως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

12 Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι κάγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν. οὐδέν με ἡδικήσατε. **13** οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον, **14** καὶ τὸν πειρασμὸν τὸν ὑμῶν ἐν τῇ σαρκὶ μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλὰ ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν.

3:23 συγχλειόμενοι WH Treg NIV] συγκεκλεισμένοι RP **28 πάντες** WH NIV RP] ἄπαντες Treg **29 κατ'** WH Treg NIV] καὶ κατ' RP **4:3 ἡμεθα** WH NIV] ἡμεν Treg RP **6 ἡμῶν** WH Treg NIV] ὑμῶν RP **7 διὰ θεοῦ** WH Treg NIV] θεοῦ διὰ Χριστοῦ RP **8 φύσει μὴ** WH Treg NIV] μὴ φύσει RP **9 δουλεύειν** NIV RP] δουλεῦσαι WH Treg **14 ὑμῶν** WH Treg NIV] μου τὸν RP

15 Γποῦ ὁ οὖν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι εἰ δυνατὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξερύξαντες ἐδώκατέ μοι. **16** ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; **17** ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. **18** καλὸν ὅτε ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι με πρὸς ὑμᾶς, **19** τέκνα μου, οὓς πάλιν ὡδίνω γέρχεις οὗ μορφωθῆ Χριστὸς ἐν ὑμῖν. **20** ἥθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

21 Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; **22** γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραὰμ δύο οὐσίους ἔσχεν, ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας· **23** ἀλλ’ ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας ὅτι ἐπαγγελίας. **24** ἄτινά ἔστιν ἀλληγορούμενα· αὗται γάρ εἰσιν δύο διαθῆκαι, μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἔστιν Ἅγαρ, **25** τὸ ὅτε Ἅγαρ Σινᾶ ὅρος ἔστιν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει γάρ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς· **26** ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλήμ ἐλευθέρα ἔστιν, ἥτις ἔστιν γῆτηρ ἡμῶν· **27** γέγραπται γάρ· Εὐφράνθητι, στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα, ρήξεν καὶ βόησον, ἡ οὐκ ὡδίνουσα· ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἡ τῆς ἐχούστης τὸν ἄνδρα. **28** ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα ἔστέ· **29** ἀλλ’ ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκε τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. **30** ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; "Ἐκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν οὐίὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ ἀληρονομήσει ὁ οὐίος τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ οὐίοῦ τῆς ἐλευθέρας. **31** Γδιό, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας. **5:1** τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἤλευθέρωσεν· στήκετε οὖν· καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε.

2 "Ιδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὀφελήσει. **3** μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ ὅτι ὀφειλέτης ἔστιν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. **4** κατηργήθητε ἀπὸ Χριστοῦ οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. **5** ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως

4:15 ποῦ WH Treg NIV] Τίς RP • **οὖν** WH Treg NIV] + ἦν RP • **ἐξερύξαντες** WH Treg NIV] + ἀν RP **18 δὲ** WH Treg NIV] + τὸ RP **19 τέκνα** Treg NIV] τεκνία WH RP • **μέχρις** WH Treg NIV] ἀχρι RP **23 δι'** WH Treg NIV] διὰ τῆς RP **25 δὲ** WH NIV] γὰρ RP Treg • **γὰρ** WH Treg NIV] δὲ RP **26 μήτηρ** WH Treg NIV] + πάντων RP **28 υμεῖς** δέ ... **τέκνα ἔστέ** Treg NIV] ἡμεῖς δέ ... τέκνα ἐσμέν WH RP **30 ἀληρονομήσει** WH Treg NIV] ἀληρονομήσῃ RP **31 διό** WH Treg NIV] Ἀρα RP **5:1 ἡμᾶς** Χριστὸς ἤλευθέρωσεν στήκετε οὖν WH Treg NIV] οὖν ἡ Χριστὸς ἡμᾶς ἤλευθέρωσεν στήκετε RP **4 ἀπὸ** WH Treg NIV] + τοῦ RP

ἔλπιδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. **6** ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὕτε περιτομή τι ἴσχει οὕτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.

7 Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; **8** ἡ πεισμονὴ οὐκ ἔκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. **9** μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. **10** ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις Γέλαν ἦ. **11** ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. **12** ὅφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

13 Ὦμεις γὰρ ἐπ’ ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκὶ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. **14** ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ πεπλήρωται, ἐν τῷ· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς τοσαυτόν. **15** εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ’ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.

16 Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. **17** ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός, ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἀντίκειται, ἵνα μὴ ἡ Γέλαν θέλητε ταῦτα ποιῆτε. **18** εἰ δὲ πνεύματι ἀγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. **19** φανερὰ δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἃ τινά γέστιν πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, **20** εἰδωλολατρία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἕρις, ζῆλος, θυμοί, ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις, **21** γένοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἢ προλέγω ὑμῖν γαθῶς προεἴπον ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν.

22 Ο δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, **23** πραῦτης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἐστιν νόμος. **24** οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. **25** εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. **26** μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

6:1 Ἀδελφοί, ἔαν καὶ προλημφθῇ ἀνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι, ὥμεις οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιούτον ἐν πνεύματι πραῦτητος, σκοπῶν

5:7 τῇ NIV RP] – WH Treg **10** ἔαν WH Treg NIV] ἀν RP **14** πεπλήρωται WH Treg NIV] πληροῦται RP • σεαυτόν WH Treg NIV] ἔαυτόν RP **17** γὰρ WH Treg NIV] δὲ RP • ἀλλήλοις ἀντίκειται WH Treg NIV] ἀντίκειται ἀλλήλοις RP • ἔαν WH Treg NIV] ἀν RP **19** ἐστιν WH Treg NIV] + μοιχεία RP **20** ἕρις ζῆλος WH Treg NIV] ἔρεις ζῆλοι RP **21** φένοι WH NIV] + φόνοι Treg RP • καθῶς WH Treg NIV] + καὶ RP **24** Χριστοῦ RP] + Ἰησοῦ WH Treg NIV

σεαυτόν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. 2 ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἡ ἀναπληρώσετε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. 3 εἰ γάρ δοκεῖ τις εἶναι τι μηδὲν ὅν, φρεναπατᾶ ἔαυτόν· 4 τὸ δὲ ἔργον ἔαυτοῦ δοκιμαζέτω ἔκαστος, καὶ τότε εἰς ἔαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἔξει καὶ οὐκ εἰς τὸν ἔτερον, 5 ἔκαστος γάρ τὸ ἕδιον φορτίον βαστάσει.

6 Κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. 7 μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρίζεται· ὁ γάρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει· 8 ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἔαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. 9 τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐγκακῶμεν, καιρῷ γάρ ιδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυόμενοι. 10 ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἐχομεν, ἐργαζόμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τὸν οἰκείους τῆς πίστεως.

11 Ἰδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. 12 ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκὶ, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον τίνα τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ μὴ διώκωνται. 13 οὐδὲ γάρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται. 14 ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι’ οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται τὴν κάγὼ κόσμῳ. 15 ὁύτε γάρ περιτομή τί ἐστιν οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. 16 καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ’ αὐτοὺς καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.

17 Τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω, ἐγὼ γάρ τὰ στίγματα τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.

18 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί· ἀμήν.

6:2 ἀναπληρώσετε Treg NIV] ἀναπληρώσατε WH RP 3 φρεναπατᾶ ἔαυτόν WH Treg NIV] ἔαυτόν φρεναπατᾶ RP 7 ἐὰν WH NIV RP] ἀν Treg 9 ἐγκακῶμεν WH Treg NIV] ἐκκακῶμεν RP 10 ἐχομεν Treg NIV RP] ἐχωμεν WH 12 ἵνα WH Treg NIV] + μὴ RP • Χριστοῦ NIV Treg RP] + Ἰησοῦ WH • μὴ WH Treg NIV] – RP 13 περιτεμνόμενοι WH Treg NIV] περιτεμημένοι RP 14 κάγὼ WH Treg NIV] + τῷ RP 15 ούτε γάρ WH Treg NIV] ἐν γάρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε RP • ἐστιν WH Treg NIV] ἴσχυει RP 17 τοῦ WH Treg NIV] + κυρίου RP

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

1:1 Παῦλος ἀπόστολος ὁ Χριστοῦ Ἰησοῦ¹ διὰ θελήματος θεοῦ τοῖς ἀγίοις τοῖς οὖσιν [ἐν Ἐφέσῳ]² καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ, 4 καθὼς ἔξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἀγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ, 5 προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱόθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, 6 εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ Γῆς ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἡγαπημένῳ, 7 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸ πλοῦτος³ τῆς χάριτος αὐτοῦ 8 Γῆς ἐπερίστευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει 9 γνωρίσας ὑμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ ἦν προέθετο ἐν αὐτῷ 10 εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ἐν αὐτῷ, 11 ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, 12 εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ Χριστῷ· 13 ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἀγίῳ, 14 Γός ἐστιν ἀρραβών τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

15 Διὰ τοῦτο κἀγώ, ἀκούσας τὴν καθ'⁴ ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν⁵ εἰς πάντας τοὺς ἀγίους, 16 οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν Γμνείαν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, 17 ἵνα ὁ θεὸς τοῦ

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP • ἐν Ἐφέσῳ WH Treg NIV RP] – WH^{app} 6 Γῆς WH Treg NIV] ἐν Γῇ RP 7 τὸ πλοῦτος WH Treg NIV] τὸν πλοῦτον RP 14 ὅς WH NIV] ὃς Treg RP 15 ἀγάπην τὴν Treg NIV RP] – WH 16 μνείαν WH Treg NIV] + ὑμῶν RP

κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δώῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ, **18** πεφωτισμένους τοὺς ὄφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἔστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἀγίοις, **19** καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἴσχύος αὐτοῦ **20** ἥντις ἐνήργηκεν ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐξ νεκρῶν, καὶ καθίσας ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις **21** ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἔξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὄνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· **22** καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, **23** ἥτις ἔστιν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν πληρουμένου.

2:1 Καὶ ὑμᾶς ὅντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν καὶ ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν, **2** ἐν αἷς ποτε περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἀρχοντα τῆς ἔξουσίας τοῦ ἀρέος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας· **3** ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ τῇ μεθα τέκνα φύσει ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποί· **4** ὁ δὲ θεὸς πλούσιος ὠν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἥντις ἡγάπησεν ἡμᾶς, **5** καὶ ὅντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν συνεζωοποίησεν τῷ Χριστῷ — χάριτί ἐστε σεσωσμένοι — **6** καὶ συνήγειρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, **7** ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **8** τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι τὸν πίστεως καὶ τοῦτο οὐκ ἔξ ὑμῶν, θεοῦ τὸ δῶρον· **9** οὐκ ἔξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται. **10** αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς οἵς προητοίμασεν ὁ θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

1:18 τίς WH Treg NIV] καὶ τίς RP **20** ἐνήργηκεν WH] ἐνήργησεν Treg NIV RP • ἐξ WH Treg NIV] + τῶν RP • καθίσας WH Treg NIV] ἐκάθισεν RP **2:1** ὑμῶν WH Treg NIV] – RP **3** ἥμεθα WH Treg NIV] ἥμεν RP **7** τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος WH Treg NIV] τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον RP **8** διὰ WH Treg NIV] + τῆς RP

11 Διὸ μνημονεύετε ὅτι ἡ ποτὲ ὑμεῖς τὰ ἔθνη ἐν σαρκὶ, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, **12** ὅτι ἡ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. **13** νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτε ὄντες μακρὰν ἐγενήθητε ἐγγὺς ἐν τῷ αἷματι τοῦ Χριστοῦ. **14** αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἐν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, **15** τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν Γαύτῷ εἰς ἕνα καινὸν ἀνθρωπὸν ποιῶν εἰρήνην, **16** καὶ ἀποκαταλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἐνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ. **17** καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ ἡ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς. **18** ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἐνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. **19** ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ ἡ ἐστὲ συμπολῖται τῶν ἀγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ, **20** ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὅντος ἀκρογωνιάίου αὐτοῦ Ἀπόστολος Ιησοῦ, **21** ἐν φέρεται συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἀγίου ἐν κυρίῳ, **22** ἐν φέρεται συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

3:1 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἔθνῶν — **2** εἴ γε ἡκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς· **3** γὰρ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, **4** πρὸς δὲ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ, **5** δὲ ἐτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς νιοῖς τῶν ἀνθρώπων ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἀγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι, **6** εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου, **7** οὖν

2:11 ποτὲ ὑμεῖς WH Treg NIV] ὑμεῖς ποτὲ RP **12 ἦτε** WH Treg NIV] + ἐν RP **13 ἐγενήθητε ἐγγὺς** WH Treg NIV] ἐγγὺς ἐγενήθητε RP **15 αὐτῷ** WH] αὐτῷ Treg NA; ἐαυτῷ NIV RP **17 εἰρήνην** WH Treg NIV] – RP **19 ἐστὲ** WH Treg NIV] – RP **20 Χριστοῦ Ἰησοῦ** WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **21 πᾶσα** WH Treg RP NA] + ἡ NIV **3:3 κατὰ** Holmes WH^{marg}] ὅτι κατὰ WH Treg NIV RP • ἐγνωρίσθη WH Treg NIV] ἐγνωρίστην RP **6 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ** WH Treg NIV] αὐτοῦ ἐν τῷ Χριστῷ RP

Γέγενήθην διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ — 8 ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἀγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη — τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος τοῦ Χριστοῦ, 9 καὶ φωτίσαι πάντας τίς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα γκτίσαντι, 10 ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἔξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ, 11 κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων ἦν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, 12 ἐν φέντε τὴν παρρησίαν καὶ προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. 13 διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐγκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἢτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν.

14 Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα, 15 ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὁνομάζεται, 16 ἵνα τῷ δῷ ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, 17 κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ· ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, 18 ἵνα ἐξισχύσῃτε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς ἀγίοις τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ ὕψος καὶ βάθος, 19 γνῶναι τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ.

20 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ ὥν αἰτούμεθα ἡ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, 21 αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰώνος τῶν αἰώνων· ἀμήν.

4:1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ ἀξίως περιπατῆσαι τῆς ἀλήσεως ἡς ἐκλήθητε, 2 μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραῦτης, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, 3 σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης· 4 ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα,

3:7 ἐγενήθην WH Treg NIV] ἐγενόμην RP • τῆς δοθείσης WH Treg NIV] τὴν δοθεῖσάν RP 8 τοῖς WH Treg NIV] ἐν τοῖς RP • τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος WH Treg NIV] τὸν ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον RP 9 πάντας Treg NIV RP] – WH • κτίσαντι WH Treg NIV] + διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ RP 11 τῷ WH Treg NIV] – RP 12 καὶ WH Treg NIV] + τὴν RP 13 ἐγκακεῖν WH Treg NIV] ἐγκακεῖν RP 14 πατέρα WH Treg NIV] + τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ RP 16 δῷ WH Treg NIV] δῷ RP • τὸ πλοῦτος WH Treg NIV] τὸν πλοῦτον RP 18 ὕψος καὶ βάθος WH Treg NIV] βάθος καὶ ὕψος RP 21 καὶ WH Treg NIV] – RP

καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν· 5 εἰς κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα· 6 εἰς θεός καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν τῷ πᾶσιν.

7 Ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη τῇ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. 8 διὸ λέγει· Ἄναβάς εἰς ὑψος ἥχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, τῷ ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις. 9 τὸ δὲ Ἀνέβη τῇ ἐστιν εἰ μὴ ὅτι καὶ τὸ κατέβη εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; 10 ὁ καταβὰς αὐτός ἐστιν καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. 11 καὶ αὐτὸς ἐδώκεν τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, 12 πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἀγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, 13 μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ νιοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρῶματος τοῦ Χριστοῦ, 14 ἵνα μηκέτι ὅμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης, 15 ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὃς ἐστιν ἡ κεφαλή, τὸ Χριστός, 16 ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἐνὸς ἐκάστου μέρους τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

17 Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν καθὼς καὶ τὸ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, 18 τῷ ἐσκοτωμένοι τῇ διανοίᾳ ὅντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, 19 οἵτινες ἀπηλγήκοτες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. 20 ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν, 21 εἴ γε αὐτὸν ἤκουσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθὼς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ, 22 ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἀνθρωπὸν τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, 23 ἀνανεῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν, 24 καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἀνθρωπὸν τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

4:6 πᾶσιν WH Treg NIV] + ἡμῖν RP 7 ἡ WH NIV RP] – Treg 8 ἐδώκεν NIV] καὶ ἐδώκεν WH Treg RP 9 κατέβη WH Treg NIV] + πρῶτον RP 15 Χριστός WH Treg NIV] ὁ Χριστός RP 17 τὰ WH Treg NIV] + λοιπά RP 18 ἐσκοτωμένοι WH Treg NIV] ἐσκοτισμένοι RP

25 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν ἔκαστος μετὰ τοῦ πλησίου αὐτοῦ, ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. **26** ὁργίζεσθε καὶ μὴ ἀμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω γέπι παροργισμῷ ὑμῶν, **27** μηδὲ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. **28** ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι. **29** πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορεύεσθω, ἀλλὰ εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούοντιν. **30** καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον τοῦ θεοῦ, ἐν φέρεσθαι εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. **31** πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὁργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ. **32** Γίνεσθε εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο γέμιν. **5:1** Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά, **2** καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἡγάπησεν ἡμᾶς καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὅσμὴν εὐωδίας.

3 Πορνεία δὲ καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα ἡ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἀγίοις, **4** καὶ αἰσχρότης καὶ μωρολογία ἡ εὐτραπελία, ἢ ὡς οὐκ ἀνήκειν, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. **5** τοῦτο γάρ τιςτε γινώσκοντες ὅτι πᾶς πόρνος ἡ ἀκάθαρτος ἡ πλεονέκτης, τοῦτον εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ.

6 Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις, διὰ ταῦτα γάρ ἔρχεται ἡ ὁργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. **7** μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν· **8** ἡτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε, **9** ὁ γάρ καρπὸς τοῦ φωτὸς ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ, **10** δοκιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ. **11** καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε, **12** τὰ γάρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ’ αὐτῶν αἰσχρόν ἐστιν καὶ λέγειν. **13** τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται, **14** πᾶν γάρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστιν. διὸ λέγει· "Εγειρε, ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός.

26 ἐπὶ WH Treg] + τῷ NIV RP **28** ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν Treg NIV] ταῖς χερσὶν τὸ ἀγαθόν WH; τὸ ἀγαθόν ταῖς χερσὶν RP **32** γίνεσθε Holmes WH^{marg}] + δὲ WH Treg NIV RP • ὑμῖν WH Treg NIV] ἡμῖν RP **5:2** ἡμᾶς RP NIV] ὑμᾶς WH Treg • ἡμῶν RP NIV Treg] ὑμῶν WH **3** ἀκαθαρσία πᾶσα WH Treg NIV] πᾶσα ἀκαθαρσία RP **4** ἢ οὐκ ἀνήκειν WH Treg NIV] τὰ οὐκ ἀνήκοντα RP **5** τιςτε WH Treg NIV] ἔστε RP • ὅς WH Treg NIV] ὃς RP **9** φωτὸς WH Treg NIV] πνεύματος RP

15 Βλέπετε οὖν ὅτι ἀκριβῶς πᾶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι ἀλλ’ ὡς σοφοί,
16 ἔξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, δτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσιν. **17** διὰ τοῦτο μὴ
 γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέτε τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου· **18** καὶ μὴ μεθύσκεσθε
 οἶνῳ, ἐν τῷ ἐστιν ἀσωτίᾳ, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, **19** λαλοῦντες Γένετοις
 ψαλμοῖς καὶ ὑμνοῖς καὶ ὡδαῖς πνευματικαῖς, ἀδοντες καὶ Γψάλλοντες τῇ
 καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, **20** εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὄντοματι
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρί, **21** ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις
 ἐν φόβῳ Χριστοῦ.

22 Αἱ γυναικες τοῖς ἰδίοις Γάνδράσιν ὡς τῷ κυρίῳ, **23** δτι ἀνήρ ἐστιν
 κεφαλὴ τῆς γυναικὸς ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, Γαύτὸς σωτὴρ
 τοῦ σώματος. **24** ἀλλὰ Γώς ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ
 γυναικες Γτοῖς ἀνδράσιν ἐν παντί.

25 Οἱ ἀνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς Γυναικας, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἡγάπησεν τὴν
 ἐκκλησίαν καὶ ἐαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, **26** ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ καθαρίσας
 τῷ λουτρῷ τοῦ ὄντος ἐν ρήματι, **27** ἵνα παραστήσῃ Γαύτὸς ἐαυτῷ ἔνδοξον
 τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπῖλον ἢ ρύτιδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ’ ἵνα ἢ
 ἀγία καὶ ἀμωμος. **28** οὕτως ὁφείλουσιν Γκαὶ οἱ ἀνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἐαυτῶν
 γυναικας ὡς τὰ ἐαυτῶν σώματα· ὅ ἀγαπῶν τὴν ἐαυτοῦ γυναικα ἐαυτὸν ἀγαπᾷ,
29 οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἐαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει καὶ θάλπει
 αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν, **30** δτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος
 Γαύτοῦ. **31** ἀντὶ τούτου καταλείψει ἀνθρωπος Γτὸν Γπατέρα καὶ Γτὴν μητέρα
 καὶ προσκολληθήσεται Γτῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα
 μίαν. **32** τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν
 ἐκκλησίαν. **33** πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ’ ἔνα ἔκαστος τὴν ἐαυτοῦ γυναικα οὕτως
 ἀγαπάτω ὡς ἐαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

15 ἀκριβῶς πᾶς WH NIV] πᾶς ἀκριβῶς Treg RP **17 συνιέτε** WH Treg NIV]
 συνιέντες RP **19 ἐαυτοῖς** WH Treg RP] + ἐν NIV • **ψάλλοντες** WH NIV] + ἐν Treg
 RP **22 ἀνδράσιν** WH NIV] + ὑποτασσέσθωσαν Treg; + ὑποτάσσεσθε RP **23 αὐτὸς**
 WH Treg NIV] καὶ αὐτὸς ἐστιν RP **24 ὡς** WH Treg NIV] ὡσπερ RP • **τοῖς** WH
 Treg NIV] + ἰδίοις RP **25 γυναικας** WH Treg NIV] + ἐαυτῶν RP **27 αὐτὸς** WH
 Treg NIV] αὐτὴν RP **28 καὶ** WH Treg NIV] – RP **29 Χριστὸς** WH Treg NIV]
 κύριος RP **30 αὐτοῦ** WH Treg NIV] + ἐκ τῆς σαρκός αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων
 αὐτοῦ RP **31 τὸν** WH NIV RP] – Treg • **πατέρα** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP
 • **τὴν** WH NIV RP] – Treg • **τῇ γυναικὶ** Treg] πρὸς τὴν γυναικα WH NIV RP

6:1 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ, τοῦτο γάρ ἐστιν δίκαιον· **2** τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, **3** ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς.

4 Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλὰ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου.

5 Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς ‘κατὰ σάρκα κυρίοις’ μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐν ἀπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν ὡς τῷ Χριστῷ, **6** μὴ κατ’ ὅφθαλμοδουλίαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι ἀλλ’ ὡς ‘δοῦλοι Χριστοῦ ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἐκ ψυχῆς **7** μετ’ εὐνοίας δουλεύοντες, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, **8** εἰδότες ὅτι ‘ἐκαστος, δ ἀν’ ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο ‘κομίσεται ‘παρὰ κυρίου, εἴτε δοῦλος εἴτε ἐλεύθερος.

9 Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι καὶ ‘αὐτῶν καὶ ὑμῶν’ δικύριος ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωπολημψία οὐκ ἐστιν παρ’ αὐτῷ.

10 ‘Τοῦ λοιποῦ’ ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἴσχύος αὐτοῦ. **11** ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου· **12** διτὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἔξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ ‘σκότους τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. **13** διὰ τοῦτο ἀναλαβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ ἀπαντα κατεργασάμενοι στῆναι. **14** στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὁσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, **15** καὶ ὑποδησάμενοι τὸν πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, **16** ‘ἐν πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ ‘πονηροῦ πεπυρωμένα σβέσαι· **17** καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου ‘δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, δ ἐστιν ρῆμα θεοῦ, **18** διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως, προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ

6:5 κατὰ σάρκα κυρίοις WH Treg NIV] κυρίοις κατὰ σάρκα RP **6 δοῦλοι** WH Treg NIV] + τοῦ RP **8 ἐκαστος δ ἀν** Treg] ἐκαστος ἐάν τι WH NIV; δ ἐάν τι ἐκαστος RP • **κομίσεται** WH Treg NIV] κομιεῖται RP • **παρὰ** WH Treg NIV] + τοῦ RP **9 αὐτῶν καὶ ὑμῶν** WH Treg NIV] ὑμῶν αὐτῶν RP **10 Τοῦ λοιποῦ** WH Treg NIV] Τὸ λοιπόν ἀδελφοί μου RP **12 σκότους** WH Treg NIV] + τοῦ αἰῶνος RP **16 ἐν** WH Treg NIV] ἐπὶ RP • **πονηροῦ** Holmes WH^{marg} Treg^{marg}] + τὰ WH Treg NIV RP **17 δέξασθε** WH Treg NIV] δέξασθαι RP

ἐν πνεύματι, καὶ εἰς Γαύτὸν ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἀγίων, **19** καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι διθῆ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου, ἐν παρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου **20** ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἀλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρησιάσωμαι ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

21 Ἰνα δὲ ἐιδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, πάντα γνωρίσει ὑμῖν· Τυχικὸς δὲ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ, **22** ὃν ἔπειμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸν τοῦτο ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.

23 Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. **24** Ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ.

6:18 αὐτὸν WH Treg NIV] + τοῦτο RP **21** εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς WH NIV RP] καὶ ὑμεῖς εἰδῆτε Treg • γνωρίσει ὑμῖν WH Treg NIV] ὑμῖν γνωρίσει RP **24** ἀφθαρσίᾳ WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

1:1 Παῦλος καὶ Τιμόθεος δοῦλοι του 'Χριστοῦ Ἰησοῦ' πᾶσιν τοῖς ἀγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις σὺν ἐπισκόποις καὶ διαικόνοις· **2** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν **4** πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, μετὰ χαρᾶς τὴν δέσην ποιούμενος, **5** ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν, **6** πεποιθώς αὐτὸ τοῦτο ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρι ἡμέρας 'Χριστοῦ Ἰησοῦ'. **7** καθὼς ἐστιν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἐν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου συγκοινωνούς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας· **8** μάρτυς γάρ μου ὁ θεός, ὃς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις 'Χριστοῦ Ἰησοῦ'. **9** καὶ τοῦτο προσεύχομαι ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, **10** εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, **11** πεπληρωμένοι ταῖς καρπὸν δικαιοσύνης τὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.

12 Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, **13** ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανερούς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, **14** καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν τοῦ λόγου λαλεῖν.

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **5** τῆς WH Treg NIV] – RP
6 Χριστοῦ Ἰησοῦ Treg NIV RP] Ἰησοῦ Χριστοῦ WH **8** μου WH Treg NIV]
+ ἐστιν RP • Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **11** καρπὸν
δικαιοσύνης τὸν WH Treg NIV] καρπῶν δικαιοσύνης τῶν RP **14** λόγον RP NA]
+ τοῦ θεοῦ WH Treg NIV

15 Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνου καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δί’ εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουσιν· **16** οἱ μὲν ἔξι ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι¹, **17** οἱ δὲ ἔξι ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἀγνῶς, οἱόμενοι θλῖψιν ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου². **18** τί γάρ; πλὴν ὅτι παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγγέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω· ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι, **19** οἵδια γὰρ ὅτι τοῦτο μοι ἀποβῆσται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, **20** κατὰ τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ’ ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. **21** ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος. **22** εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκὶ, τοῦτο μοι καρπὸς ἔργου — καὶ τί αἰρήσομαι οὐ γνωρίζω. **23** συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῷ γὰρ μᾶλλον κρεῖσσον, **24** τὸ δὲ ἐπιτιμένειν Γέν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι’ ὑμᾶς. **25** καὶ τοῦτο πεποιθώς οἵδια ὅτι μενῶ καὶ τὸ παραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, **26** ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

27 Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἴδων ὑμᾶς εἴτε ἀπὸν ἀκούω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἐνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, **28** καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων (ἥτις ἔστιν αὐτοῖς³ ἔνδειξις ἀπωλείας, Γέν ὑμῶν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ, **29** ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπέρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπέρ αὐτοῦ πάσχειν), **30** τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἴδετε ἐν ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

2:1 Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, **2** πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν ἵνα τὸ αὐτὸν φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ

1:16–17 ἀγάπης ... κεῖμαι WH Treg NIV] ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἀγνῶς, οἱόμενοι θλῖψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου RP • **ἐριθείας ... δεσμοῖς** μου WH Treg NIV] ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι RP **18 ὅτι** WH Treg NIV] – RP **23 γὰρ** WH Treg NIV] – RP **24 ἐν** Treg NIV RP] – WH **25 παραμενῶ** WH Treg NIV] συμπαραμενῶ RP **27 ἀκούω** WH Treg NIV] ἀκούσω RP **28 ἔστιν αὐτοῖς** WH Treg NIV] αὐτοῖς μέν ἔστιν RP • ὑμῶν WH Treg NIV] ὑμῖν RP

ἐν φρονοῦντες, 3 μηδὲν κατ' ἐριθείαν 'μηδὲ κατὰ' κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν, 4 μὴ τὰ ἑαυτῶν ὁ ἔκαστοι ὁ σκοποῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέρων ὁ ἔκαστοι. 5 τοῦτο ὁ φρονεῖτε ἐν ὑμῖν ὁ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 6 ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἀρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἵστα θεῷ, 7 ἀλλὰ ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὅμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος· καὶ σχῆματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος 8 ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ· 9 διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ τὸ ὄνομα τὸ ὑπέρ πᾶν ὄνομα, 10 ἵνα ἐν τῷ ὄνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ καταχθονίων, 11 καὶ πᾶσα γλῶσσα ἔξομολογήσηται ὅτι κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν θεοῦ πατρός.

12 Ὡστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε, 13 ὁ θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας.

14 Πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, 15 ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα θεοῦ ἄμμωμα μέσον· γενεᾶς σκολιάς καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ 16 λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. 17 ἀλλὰ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν· 18 τὸ δὲ αὐτὸν καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετε μοι.

19 Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κάγὼ εὐψυχῶ γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν. 20 οὐδένα γάρ ἔχω ἴσοψυχον ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει, 21 οἱ πάντες γάρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Ὂησοῦ Χριστοῦ. 22 τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. 23 τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι ὡς ἀν ἀφίδω τὰ περὶ ἐμὲ ἔξαυτῆς· 24 πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι.

2:3 μηδὲ κατὰ WH Treg NIV] ἢ RP 4 ὁ ἔκαστοι WH Treg] ἔκαστος NIV RP
 • σκοποῦντες WH Treg NIV] σκοπεῖτε RP • ὁ ἔκαστοι WH Treg NIV] ἔκαστος RP 5 φρονεῖτε WH Treg NIV] γάρ φρονείσθω RP 9 τὸ WH Treg NIV] – RP 13 θεὸς WH Treg NIV] ὁ θεὸς RP 15 ἄμμωμα μέσον WH Treg NIV] ἄμμωμητα ἐν μέσω RP 21 Ὂησοῦ Χριστοῦ Treg NIV] Χριστοῦ Ὂησοῦ WH RP

25 Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, **26** ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν διότι ἥκουσατε ὅτι ἡσθένησεν. **27** καὶ γὰρ ἡσθένησεν παραπλήσιον θανάτῳ· ἀλλὰ ὁ θεός ‘ἥλέησεν αὐτόν’, οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην σχῶ. **28** σπουδαιοτέρως οὖν ἐπέμψα τὸν πάλιν χαρῆτε κάγὼ ἀλυπότερος ὦ. **29** προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε, **30** ὅτι διὰ τὸ ἔργον Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἥγγισεν, παραβολευσάμενος τῇ ψυχῇ ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρός με λειτουργίας.

3:1 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ. τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές.

2 Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν. **3** ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες, **4** καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποιθησιν καὶ ἐν σαρκὶ.

Εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκὶ, ἐγὼ μᾶλλον. **5** περιτομῆ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραὴλ, φυλῆς Βενιαμίν, Ἐβραῖος ἐξ Ἐβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος, **6** κατὰ ζῆλος διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενούμενος ἀμεμπτος.

7 Ἀλλὰ ἄτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. **8** ἀλλὰ γενοῦνγε καὶ ἥγοῦμαι πάντα ζημίαν εἰναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου δι’ ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἥγοῦμαι σκύβαλα ἵνα Χριστὸν κερδήσω **9** καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει, **10** τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς

2:26 ὑμᾶς Treg NIV RP] + ἰδεῖν WH **27** θανάτῳ Treg NIV RP] θανάτου WH
• ἥλέησεν αὐτόν WH Treg NIV] αὐτόν ἥλέησεν RP **30** Χριστοῦ Treg NIV] Κυρίου WH; τοῦ Χριστοῦ RP **•** παραβολευσάμενος WH Treg NIV] παραβολευσάμενος RP **3:6** ζῆλος WH Treg NIV] ζῆλον RP **8** μενοῦνγε WH NIV] μέν οὖν Treg RP
• σκύβαλα WH Treg NIV] + εἰναι RP

ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ τοῖς κοινωνίαιν παθημάτων αὐτοῦ, τοῦ συμμορφιζόμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, **11** εἰς πῶς κατανήσω εἰς τὴν ἔξανάστασιν τὴν ἐκ τοῦ νεκρῶν.

12 Οὐχ δέ τι ἥδη ἔλαβον ἡ ἥδη τετελείωμαι, διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ' ὃ καὶ κατελήμφθην ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ. **13** ἀδελφοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν τούτον λογίζομαι κατειληφέναι· ἐν δέ, τὰ μὲν ὅπίσω ἐπιλανθανόμενος τοῖς δὲ ἐμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, **14** κατὰ σκοπὸν διώκω τοῖς τὸ βραβεῖον τῆς ἀνωκλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **15** ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἐτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει. **16** πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ τοῖς στοιχεῖν.

17 Συμμιμητάι μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς· **18** πολλοὶ γάρ περιπατοῦσιν οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, **19** ὃν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὃν ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. **20** ἡμῶν γάρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, **21** ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι τὸν τὰ πάντα. **4:1** ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.

2 Εὐοδίαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ. **3** ναὶ ἐρωτῶ καὶ σέ, 'γνήσιε σύζυγε', συλλαμβάνου αὐταῖς, αἴτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθησάν μοι μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὃν τὰ ὄνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.

4 Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. **5** τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ κύριος ἐγγύει· **6** μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετ' εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν θεόν· **7** καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

3:10 κοινωνίαν WH Treg] τὴν κοινωνίαν τῶν NIV RP • συμμορφιζόμενος WH Treg NIV] συμμορφούμενος RP **11** τὴν ἐκ WH Treg NIV] τῶν RP **12** Χριστοῦ Treg] Χριστοῦ Ἰησοῦ WH NIV; τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ RP **13** οὐ Treg RP NA] οὕπω WH NIV **14** εἰς WH Treg NIV] ἐπὶ RP **16** στοιχεῖν WH Treg NIV] + κανόνι τὸ ἀντὸ φρονεῖν RP **21** ἡμῶν WH Treg NIV] + εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ RP • αὐτῷ WH] αὐτῷ Treg NIV; ἐαυτῷ RP **4:3** γνήσιε σύζυγε WH Treg NIV] σύζυγε γνήσιε RP

8 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἔστιν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφίλη, ὅσα εὐφῆμα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε· **9** ἢ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἡκουύσατε καὶ εἰδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

10 Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἥδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν, ἐφ' ὃ καὶ ἐφρονεῖτε ἡκαιρεῖσθε δέ. **11** οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω, ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκης εἶναι· **12** οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι· **13** πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί γε. **14** πλὴν καλῶς ἐποίησατε συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει.

15 Οἶδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήμψεως εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι, **16** ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἄπαξ καὶ δις εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε. **17** οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλὰ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν. **18** ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω· πεπλήρωμαι δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὁσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτήν, εὐάρεστον τῷ θεῷ. **19** ὁ δὲ θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸ πλοῦτος αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **20** τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

21 Ἀσπάσασθε πάντα ἄγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. **22** ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἄγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας. **23** ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος γένεται.

4:13 με WH Treg NIV] + Χριστῷ RP **19 τὸ πλοῦτος** WH Treg NIV] τὸν πλοῦτον RP **23 τοῦ πνεύματος** WH Treg NIV] πάντων RP • **ὑμῶν** WH Treg NIV] + Ἀμην RP

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ

1:1 Παῦλος ἀπόστολος ὁ Χριστοῦ Ἰησοῦ· διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τοῖς ἐν Κολοσσαῖς ἄγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν.

3 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, 4 ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην ἣν ἔχετε εἰς πάντας τοὺς ἄγιους 5 διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου 6 τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ἐστὶν καρποφορούμενον καὶ αὐξανόμενον καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἣς ἡμέρας ἥκουσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· 7 τοῦ καθὼς ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὃς ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ ἡμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ, 8 ὃ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι.

9 Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἣς ἡμέρας ἥκουσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, 10 περιπατῆσαι ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρεσκείαν ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι τῇ ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ, 11 ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς, 12 εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ὑμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἀγίων ἐν τῷ φωτί, 13 διὸ ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἔξουσίας τοῦ σκότους καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ οὐρανοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, 14 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἀφεσιν τῶν ἀμαρτιῶν· 15 ὃς ἐστιν εἰκὼν τοῦ

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **2** Κολοσσαῖς WH NIV] Κολασσαῖς Treg RP • ἡμῶν WH Treg NIV] + καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **3** θεῷ WH NIV] + καὶ Treg RP • περὶ WH NIV RP] ὑπὲρ Treg **4** ἣν ἔχετε WH Treg NIV] τὴν RP **6** κόσμῳ WH Treg NIV] + καὶ RP **7** καθὼς WH Treg NIV] + καὶ RP • ἡμῶν WH Treg NIV] ὑμῶν RP NA **10** περιπατῆσαι WH Treg NIV] + ὑμᾶς RP • τῇ ἐπιγνώσει WH Treg NIV] εἰς τὴν ἐπίγνωσιν RP **12** ὑμᾶς WH NIV] ὑμᾶς Treg RP

θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως, **16** ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὄρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἔξουσίαι· τὰ πάντα δὲ αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἐκτίσται· **17** καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν, **18** καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας· ὃς ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων, **19** ὅτι ἐν αὐτῷ εὑδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι **20** καὶ δὲ αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσαις διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, ἢ [δι' αὐτοῦ]¹ εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· **21** καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς — **22** νῦν δὲ ἀποκατηλλάγητε ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου — παραστῆσαι ὑμᾶς ἀγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ, **23** εἰ γε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἐδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἤκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν ἡ πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

24 Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκὶ μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστιν ἡ ἐκκλησία, **25** ἡς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, **26** τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, — ἡ νῦν δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ, **27** οἵς ἡθέλησεν δὲ θεὸς γνωρίσαι τί τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὃ ἐστιν Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης· **28** δὲν ἡμεῖς καταγγέλλομεν νουθετοῦντες πάντα ἀνθρωπον καὶ διδάσκοντες πάντα ἀνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἀνθρωπον τέλειον ἐν ἡ Χριστῷ· **29** εἰς δὲ καὶ κοπιῶ ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

2:1 Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ ὅσοι οὐχ ἔόρακαν τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκὶ, **2** ἵνα

1:16 πάντα WH Treg NIV] + τὰ RP • καὶ WH NIV] + τὰ Treg RP **18 ἐστιν** Treg NIV RP] + ἡ WH **20 δὲ αὐτοῦ** WH RP NA] – Treg NIV • ἐν WH Treg NIV] ἐπὶ RP **22 ἀποκατηλλάγητε** Holmes] ἀποκατήλλαξεν WH Treg NIV RP **23 πάσῃ** WH Treg NIV] + τῇ RP **26 νῦν** WH Treg NIV] νῦν RP **27 ὁ** WH Treg NIV] ὃς RP **28 Χριστῷ** WH Treg NIV] + Ἰησοῦ RP **2:1 ὑπὲρ** WH Treg NIV] περὶ RP

παρακληθώσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, ὅσυμβιβασθέντες ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς ὁπᾶν πλοῦτος τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ, Χριστοῦ, 3 ἐν ᾧ εἰσιν πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ γνώσεως ἀπόκρυφοι. 4 Γιούτο λέγω ἵνα μηδεὶς ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ. 5 εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἀπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἴμι, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν.

6 Ως οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, 7 ἐρρίζωμενοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι τῇ πίστει καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν εὐχαριστίᾳ.

8 Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν· 9 ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, 10 καὶ ἔστε ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὃς ἔστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἔξουσίας, 11 ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, 12 συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτισμῷ, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· 13 καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεξωποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ· χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα, 14 ἔξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν ὃντις ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸν ἥρκεν ἐκ τοῦ μέσου προσηλώσας αὐτὸν τῷ σταυρῷ· 15 ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἔξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

16 Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ὃς ἐν πόσει ἡ ἐν μέρει ἑορτῆς ἡ νουμηνίας ἡ σαββάτων, 17 ἡ ἔστιν σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. 18 μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ὃς ἔόρακεν ἐμβατεύων, εἰκῇ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς

2:2 συμβιβασθέντες WH Treg NIV] συμβιβασθέντων RP • **πᾶν πλοῦτος** WH NIV] πᾶν τὸ πλοῦτος Treg; πάντα πλοῦτον RP • **θεοῦ** WH Treg NIV] + καὶ πατρὸς καὶ τοῦ RP 3 **καὶ** WH Treg NIV] + τῆς RP 4 **τοῦτο** WH NIV] + δὲ Treg RP • **μηδεὶς** WH Treg NIV] μή τις RP 7 **βεβαιούμενοι** WH Treg NIV] + ἐν RP • **περισσεύοντες** Treg NIV] + ἐν αὐτῇ WH RP 11 **σώματος** WH Treg NIV] + τῶν ἀμαρτιῶν RP 12 **βαπτισμῷ** Treg NIV] βαπτίσματι WH RP • **ἐκ** WH Treg NIV] + τῶν RP 13 **ἐν** NIV RP] – WH Treg 16 **ἢ** Treg RP] καὶ WH NIV 17 **τοῦ** WH Treg NIV] – RP 18 **ἀ** WH Treg NIV] + μὴ RP

τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, **19** καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἀφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ.

20 Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε· **21** Μὴ ἄψῃ μηδὲ γεύσῃ μηδὲ θίγῃς, **22** ἢ ἐστιν πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων; **23** ἦτινά ἐστιν λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκίᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

3:1 Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος· **2** τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, **3** ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ· **4** ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡ ὑμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

5 Νεκρώσατε οὖν τὰ γένετα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ τὴν πλεονεξίαν ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρία, **6** δι’ ἣ ἔρχεται ἡ ὄργη τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας· **7** ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε ὅτε ἔζητε ἐν τούτοις· **8** νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὄργήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν· **9** μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους· ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξειν αὐτοῦ, **10** καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ’ εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν, **11** ὅπου οὐκ ἔνι “Ἐλλην καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός.

12 Ἐνδύσασθε οὖν ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ, ἄγιοι καὶ ἡγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραΰτητα, μακροθυμίαν, **13** ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ μοιφήν· καθὼς καὶ ὁ κύριος ἔχαριστο ὑμῖν οὕτως καὶ ὑμεῖς· **14** ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ὁ δὲ σύνδεσμος τῆς τελειότητος. **15** καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ βραβεύετω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. **16** ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως ἐν

3:4 ὑμῶν Treg NIV] ἡμῶν WH RP **5** μέλη WH Treg NA] + ὑμῶν NIV RP **6** ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας RP NA] – WH Treg NIV **7** τούτοις WH Treg NIV] αὐτοῖς RP **11** τὰ Treg NIV RP] – WH **13** κύριος WH Treg NIV] Χριστὸς RP **14** ὁ WH Treg NIV] ἥτις RP **15** Χριστοῦ WH Treg NIV] θεοῦ RP

πάση σοφίᾳ· διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἔαυτοὺς Γψαλμοῖς, Γῦμνοις, ὡδαῖς πνευματικαῖς ἐν χάριτι, ἥδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ Γθεῷ· 17 καὶ πᾶν ὅ τι ἐὰν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἦ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ Γθεῷ πατρὶ δι’ αὐτοῦ.

18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ. **19** οἱ ἀνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς.

20 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα, τοῦτο γὰρ εὐάρεστόν ἐστιν ἐν κυρίῳ. **21** οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. **22** οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὁφθαλμοδουλίαις, ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ’ ἐν ἀπλότητι καρδίαις, φοβούμενοι τὸν Γκύριον. **23** ὅ ἐὰν ποιῆτε, ἐκ Ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, **24** εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου ἀπολήμψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· τῷ κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε· **25** ὁ γὰρ ἀδικῶν κομίσεται ὁ ἡδίκησεν, καὶ οὐκ ἐστιν προσωπολημψία. **4:1** οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν Γούρανῷ.

2 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ, **3** προσευχόμενοι ἂμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι’ ὃ καὶ δέδεμαι, **4** ἵνα φανερώσω αὐτὸν ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

5 Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἔξαγοραζόμενοι. **6** ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἄλατι ἡρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἔκαστῳ ἀποκρίνεσθαι.

7 Τὰ κατ’ ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυρίῳ, **8** ὃν ἐπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸν τοῦτο ἵνα Γγνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν, **9** σὺν

3:16 **Ψαλμοῖς** WH Treg NIV] + καὶ RP • **ῦμνοις** WH Treg NIV] + καὶ RP • **ἐν** WH RP] + τῇ Treg NIV • **ταῖς καρδίαις** WH Treg NIV] τῇ καρδίᾳ RP • **θεῷ** WH Treg NIV] κυρίῳ RP **17** **ὅ τι** Treg NIV RP] ὅτι WH • **ἐὰν** WH Treg NIV] ἀν RP • **θεῷ** WH Treg NIV] + καὶ RP **18** **τοῖς** WH Treg NIV] + ἴδιοις RP **20** **εὐάρεστόν** ἐστιν WH Treg NIV] ἐστιν εὐάρεστον RP **22** **ὁφθαλμοδουλίαις** WH Treg RP] ὁφθαλμοδουλίᾳ NIV • **κύριον** WH Treg NIV] θεόν RP **23** **ὅ** WH Treg NIV] καὶ πᾶν ὅ τι RP **24** **ἀπολήμψεσθε** WH Treg NIV] λήψεσθε RP • **τῷ** WH Treg NIV] + γὰρ RP **25** **γὰρ** WH Treg NIV] δὲ RP **4:1** **οὐρανῷ** WH Treg NIV] οὐρανοῖς RP **8** **γνῶτε** WH Treg NIV] γνῷ RP • **ἡμῶν** WH Treg NIV] ὑμῶν RP

Όνησίμω τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὃς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωρίσουσιν τὰ ὅδε.

10 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ Μᾶρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρναβᾶ (περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς, ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς δέξασθε αὐτόν), **11** καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰοῦστος, οἱ δύντες ἐκ περιτομῆς, οὓτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἔγενήθησάν μοι παρηγορία. **12** ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος ΓΧριστοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα Γσταθῆτε τέλειοι καὶ Γπεπληροφορημένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. **13** μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει Γπολὺν πόνον¹ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ τῶν ἐν Ιεραπόλει. **14** ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς καὶ Δημᾶς. **15** ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφούς καὶ Νύμφαν καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῆς² ἐκκλησίαν. **16** καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ'³ ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ ΓΛαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε. **17** καὶ εἴπατε Ἀρχίππῳ· Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.

18 Οἱ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετε μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' Γὑμῶν.

4:12 **Χριστοῦ** RP] + Ἰησοῦ WH Treg NIV • **σταθῆτε** WH Treg NIV] **στῆτε** RP
• πεπληροφορημένοι WH Treg NIV] **πεπληρωμένοι** RP **13** **πολὺν πόνον** WH Treg NIV] ζῆλον πολὺν RP **15** **Νύμφαν καὶ ... οἶκον αὐτῆς** WH NIV] Νυμφᾶν καὶ ... οἶκον αὐτῶν Treg; Νυμφᾶν καὶ ... οἶκον αὐτοῦ RP **16** **Λαοδικέων** WH Treg NIV] **Λαοδικαίων** RP **18** **ὑμῶν** WH Treg NIV] + Ἄμήν RP

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α

1:1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ τελεόνη.

2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν Γυνείαν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ὑμῶν, ἀδιαλείπτως 3 μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ὑμῶν, 4 εἰδότες, ἀδελφοὶ ἡγαπημένοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, τὴν ἐκκλησίαν ὑμᾶς, 5 διτὶ τὸ εὐαγγέλιον ὑμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν πνεύματι ἀγίῳ ταῖς πληροφορίᾳ πολλῆς, καθὼς οἱδατε οἵοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς 6 καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ὑμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῆς μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἀγίου, 7 ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπον πᾶσιν τοῖς πιστεύοντισ ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ τῇ Ἀχαΐᾳ. 8 ἀφ' ὑμῶν γάρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ ταῖς Ἀχαΐᾳ, ταῖς Ἀλαβίαις τοῖς πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεόν ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρείαν ἔχειν ὑμᾶς λαλεῖν τι· 9 αὐτοὶ γάρ περὶ ὑμῶν ἀπαγγέλλοντισ ὅποιαν εἰσόδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεόν ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, 10 καὶ ἀναμένειν τὸν οὐρανὸν ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἡγειρεν ἐκ τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν ρύσμενον ὑμᾶς ἐκ τῆς ὁργῆς τῆς ἐρχομένης.

2:1 Αὐτοὶ γάρ οἱδατε, ἀδελφοί, τὴν εἰσόδον ὑμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς διτὶ οὐ κενὴ γέγονεν, 2 ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες καθὼς οἱδατε ἐν Φιλίπποις ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ὑμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. 3 ἡ γὰρ παράκλησις ὑμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας

1:1 εἰρήνη WH Treg NIV] + ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ὑμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **2** μνείαν WH Treg NIV] + ὑμῶν RP **4** θεοῦ Treg RP] τοῦ θεοῦ WH NIV **5** καὶ WH] + ἐν Treg NIV RP • ἐν Treg NIV RP] – WH **7** τύπον WH Treg NIV] τύπους RP • ἐν WH Treg NIV] – RP **8** καὶ WH Treg] + ἐν τῇ NIV RP • ἀλλ’ WH Treg NIV] ἀλλὰ καὶ RP • ἔχειν ὑμᾶς WH Treg NIV] ὑμᾶς ἔχειν RP **10** ἐκ WH Treg NIV] ἀπὸ RP

Γούδε ἐν δόλῳ, 4 ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες ἀλλὰ Γεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. 5 οὕτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὕτε Γέννησι προφάσει πλεονεξίας, θεὸς μάρτυς, 6 οὕτε ζητοῦντες ἔξι ἀνθρώπων δόξαν, οὕτε ἀφ' ὑμῶν οὕτε ἀπ' ἄλλων, 7 δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι· ἀλλὰ ἐγενήθημεν Γῆπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς Γέννητοι τροφὸς θάλπη τὰ έαυτῆς τέκνα· 8 οὕτως ὁμειρόμενοι ὑμῶν εὔδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἀλλὰ καὶ τὰς έαυτῶν ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν Γέγενήθητε.

9 Μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· Γνυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. 10 ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν, 11 καθάπερ οἴδατε ὡς ἔνα ἔκαστον ὑμῶν ὡς πατήρ τέκνα έαυτοῦ 12 παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι καὶ μαρτυρόμενοι, εἰς τὸ Γεριπατεῖν ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν έαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

13 ΓΚαὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων ἀλλὰ καθὼς ἀληθῶς ἐστὶν λόγον θεοῦ, δἵς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. 14 ὑμεῖς γὰρ μιμητὰλ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἴδιων συμφύλετῶν καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων 15 τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ Γτοὺς προφήτας καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων, 16 κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρώσαι αὐτῶν τὰς ἀμαρτίας πάντοτε. ἔφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ Γόργη εἰς τέλος.

17 Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας, προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἴδειν ἐν

2:3 ούδε WH Treg NIV] οὕτε RP 4 θεῷ WH Treg NIV] τῷ θεῷ RP 5 ἐν Treg NIV RP] – WH 7 Γῆπιοι Treg NIV RP] νῆποι WH NA • ἐὰν WH Treg NIV] ἀν RP 8 ἐγενήθητε WH Treg NIV] γεγένησθε RP 9 Γνυκτὸς WH Treg NIV] + γάρ RP 12 περιπατεῖν WH Treg NIV] περιπατῆσαι RP 13 Καὶ WH Treg NIV] – RP • ἀληθῶς ἐστὶν WH] ἐστιν ἀληθῶς Treg NIV RP 15 τοὺς WH Treg NIV] + ἴδιους RP 16 ὁργὴ WH Treg RP NA] + τοῦ θεοῦ NIV

πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. **18** Γὰρ διότι ἡθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἄπαξ καὶ δίς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς. **19** τίς γάρ ἡμῶν ἐλπὶς ἡ χαρὰ ἡ στέφανος καυχήσεως — ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς — ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; **20** ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά.

3:1 Διὸ μηκέτι στέγοντες εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι, **2** καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ Γυνεργὸν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι Γύπερ τῆς πίστεως ὑμῶν **3** τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύταις. αὐτοὶ γάρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα· **4** καὶ γάρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε. **5** διὰ τοῦτο κάγὼ μηκέτι στέγων ἔπειμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μή πως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν.

6 Ἀρτὶ δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ὑμᾶς ἀφ' ὑμῶν καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε ἐπιποθεύντες ὑμᾶς ἵδεῖν καθάπερ καὶ ὑμεῖς ὑμᾶς, **7** διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως, **8** ὅτι νῦν ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ. **9** τίνα γάρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ἡ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, **10** νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἵδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;

11 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· **12** ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ὑμεῖς εἰς ὑμᾶς, **13** εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἀγιωσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ πάντων τῶν ἀγίων ἀυτοῦ.

2:18 διότι WH Treg NIV] διό RP **3:2 συνεργὸν** NIV] διάκονον WH Treg RP
• θεοῦ WH Treg NIV] + καὶ συνεργὸν ἡμῶν RP • **ὑπὲρ** WH Treg NIV] ὑμᾶς περὶ RP **7 ἀνάγκῃ καὶ θλίψει** WH Treg NIV] θλίψει καὶ ἀνάγκῃ RP **11 Ἰησοῦς** WH Treg NIV] + Χριστός RP **13 Ἰησοῦ** WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP • **αὐτοῦ** WH Treg NIV RP] + ἀμήν NA

4:1 Λοιπὸν γοῦν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, γίνα καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, γαθὼς καὶ περιπατεῖτε, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. **2** οἶδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. **3** τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἀγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, **4** εἰδέναι ἔκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἀγιασμῷ καὶ τιμῇ, **5** μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν, **6** τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἔκδικος κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. **7** οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ ἀλλ᾽ ἐν ἀγιασμῷ. **8** τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἀνθρωπὸν ἀθετεῖ ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν γατὶ διδόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἄγιον εἰς ὑμᾶς.

9 Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν, αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους. **10** καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸς εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν δόῃ τῇ Μακεδονίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον, **11** καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν, **12** ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε.

13 Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κοιμωμένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. **14** εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἀξεῖ σὺν αὐτῷ. **15** τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ὑμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας. **16** ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγgi θεοῦ, καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον, **17** ἔπειτα ὑμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαγήσομεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. **18** ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

4:1 οὖν Treg NIV RP] – WH • ἵνα WH Treg NIV] – RP • καθὼς καὶ περιπατεῖτε WH Treg NIV] – RP **6** κύριος WH Treg NIV] ὁ κύριος RP **8** καὶ NIV RP] – WH Treg • διδόντα WH Treg NIV] δόντα RP **11** ταῖς WH Treg NIV] + ιδίαις RP NA **13** κοιμωμένων WH Treg NIV] κεκοιμημένων RP

5:1 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι, **2** αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε Γ̄τι ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται. **3** Γ̄ταν λέγωσιν· Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἱφιδίος αὐτοῖς ἐφίσταται ὅλεθρος ὥσπερ ἡ ὥδιν τῇ ἐν γαστρὶ ἔχουσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν. **4** ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἔστε ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς Γ̄κλέπτης καταλάβῃ, **5** πάντες Γ̄ γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἔστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας. οὐκ ἔσμεν νυκτὸς οὐδὲ σκότους· **6** ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν Γ̄ ὡς οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. **7** οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν, καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκτὸς μεθύουσιν· **8** ὑμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας· **9** ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργὴν ἀλλὰ εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, **10** τοῦ ἀποθανόντος Γ̄ περὶ ἡμῶν ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. **11** διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ οἰκοδομεῖτε εἰς τὸν ἔνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, **13** καὶ ἡγεῖσθαι αὐτὸὺς Γ̄ ὑπερεκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. εἰρηγεύετε ἐν Γ̄ ἑαυτοῖς. **14** παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. **15** ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῷ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν Γ̄ διώκετε εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. **16** πάντοτε χαίρετε, **17** ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε, **18** ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. **19** τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε, **20** προφητείας μὴ ἔξουθενεῖτε· **21** πάντα δὲ δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε, **22** ἀπὸ παντὸς εἰδούς πονηροῦ ἀπέχεσθε.

23 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἀγιάσαι ὑμᾶς ὀλοτελεῖς, καὶ ὀλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. **24** πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, δις καὶ ποιήσει.

5:2 ὅτι WH Treg NIV] + ἡ RP **3** ὅταν WH Treg NIV] + γὰρ RP **4** κλέπτης Treg NIV RP] κλέπτας WH **5** γὰρ WH Treg NIV] - RP **6** ὡς WH Treg NIV] + καὶ RP **10** περὶ WH Treg] ὑπὲρ NIV RP **13** ὑπερεκπερισσοῦ WH NIV RP] ὑπερεκπερισσῶς Treg • ἑαυτοῖς WH NIV RP] αὐτοῖς Treg **15** διώκετε WH Treg] + καὶ NIV RP

25 Ἄδελφοί, γριοσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. **26** ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἀγίῳ. **27** ἐνορκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς. **28** ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

5:25 προσεύχεσθε Treg RP] + καὶ WH NIV 27 ἐνορκίζω WH Treg NIV] Ὁρκίζω RP • τοῖς WH Treg NIV] + ἀγίοις RP 28 ὑμῶν WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β

1:1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· **2** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ τοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐχαριστεῖν ὁφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἀξίον ἔστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἐνὸς ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἄλλήλους, **4** ὥστε ἀυτοὺς ἡμᾶς ἐν ὑμῖν ἐγκαυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἵς ἀνέχεσθε, **5** ἐνδειγμα τῆς δικαιίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἡς καὶ πάσχετε, **6** εἴπερ δίκαιοιν παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλῖψιν **7** καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβούμενοις ἀνεστιν μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ **8** ἐν ἐφοργὶ πυρός, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι θεὸν καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ, **9** οἵτινες δίκην τίσουσιν ὅλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἴσχύος αὐτοῦ, **10** ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς πιστεύσασιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ὑμῶν ἐφ' ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. **11** εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, **12** ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ὑμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

2:1 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ὑμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, **2** εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς ἡρῷος θροεῖσθαι μήτε διὰ πνεύματος μήτε

1:2 πατρὸς WH NIV] + ἡμῶν Treg RP NA **4 αὐτοὺς ἡμᾶς** WH Treg NIV] ἡμᾶς αὐτοὺς RP • **ἐγκαυχᾶσθαι** WH Treg NIV] καυχᾶσθαι RP **8 φλογὶ πυρός** Treg] πυρὶ φλογός WH NIV RP **2:2 μηδὲ** WH Treg NIV] μήτε RP

διὰ λόγου μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου. 3 μὴ τις ὑμᾶς ἔξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀνομίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, 4 ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Γεωργίου καθίσαι ἀποδεικνύντα ἐστὸν ὅτι ἔστιν θεός. 5 οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὧν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; 6 καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ Γέαυτοῦ καιρῷ· 7 τὸ γὰρ μυστήριον ἡδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας· μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἔως ἐκ μέσου γένηται. 8 καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἀνομος, ὃν ὁ κύριος Γένησης τὸν ἀνελεῖ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ, 9 οὗτος ἐστιν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασιν ψεύδους 10 καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἀδικίας τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. 11 καὶ διὰ τοῦτο Γέμπει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει, 12 ἵνα κριθῶσιν Γένητες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλὰ εὑδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ.

13 Ἡμεῖς δὲ ὁφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἡγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἴλατο ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπαρχὴν εἰς σωτηρίαν ἐν ἀγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας, 14 εἰς τὸ δὲ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 15 ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν.

16 Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Γεώργιος ὁ πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἡγαπήσας ἡμᾶς καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, 17 παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας καὶ στηρίξαι ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ.

2:2 κυρίου WH Treg NIV] Χριστοῦ RP 3 ἀνομίας WH Treg NIV] ἀμαρτίας RP
 4 θεὸς WH Treg NIV] + ὡς θεὸν RP 6 ἀευτοῦ NIV RP] αὐτοῦ WH Treg 8 Ἰησοῦς WH Treg NIV] – RP • ἀνελεῖ WH Treg NIV] ἀναλώσει RP 10 ἀδικίας WH Treg NIV] τῆς ἀδικίας ἐν RP 11 πέμπει WH Treg NIV] πέμψει RP 12 πάντες WH Treg NIV] ἀπαντες RP • τῇ WH Treg NIV] ἐν τῇ RP 13 ἀπαρχὴν Holmes WH^{marg} NA] ἀπ' ἀρχῆς WH Treg NIV RP 14 δ WH Treg RP] + καὶ NIV 16 θεὸς Treg] ὁ θεὸς WH NIV RP • δ WH Treg NIV] καὶ RP 17 στηρίξαι WH Treg NIV] + ὑμᾶς RP • ἔργῳ καὶ λόγῳ WH Treg NIV] λόγῳ καὶ ἔργῳ RP

3:1 Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζηται καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, **2** καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων, οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. **3** πιστὸς δέ ἐστιν ὁ κύριος, δὅς στηρίξει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. **4** πεποίθαμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἡ παραγγέλλομεν καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. **5** ὁ δὲ κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ.

6 Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἦν παρελάβοσαν παρ' ἡμῶν. **7** αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἡτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν **8** οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' ἐν κόπω παντὸς καὶ μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν. **9** οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἔξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἔαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. **10** καὶ γὰρ ὅτε ἥμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι μηδὲ ἐσθίετω. **11** ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους ἀλλὰ πειρεγαζομένους· **12** τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἔαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. **13** ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ἐγκακήσητε καλοποιοῦντες.

14 Εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε, Γμῇ συναναμίγνυσθαι αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ. **15** καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἥγεισθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν.

16 Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δῷῃ ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

17 Οἱ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὃ ἐστιν σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. **18** ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν.

3:4 παραγγέλλομεν WH Treg NIV] + ὑμῖν RP **6 ἡμῶν** Treg RP NA] – WH NIV • **παρελάβοσαν** Holmes WH^{marg} NA] παρελάβετε WH Treg NIV; παρέλαβον RP **8 νυκτὸς καὶ ἡμέρας** WH Treg NIV] νύκτα καὶ ἡμέραν RP **12 ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ** WH Treg NIV] διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **13 ἐγκακήσητε** WH Treg NIV] ἐκκακήσητε RP **14 μὴ** WH Treg NIV] καὶ μὴ RP • **συναναμίγνυσθαι** WH Treg NIV] συναναμίγνυσθε RP **18 ὑμῶν** WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

1:1 Παῦλος ἀπόστολος ὁ Χριστοῦ Ἰησοῦ κατ' ἐπιταγὴν θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ Ἀλληλούατος τῆς ἐλπίδος ἡμῶν **2** Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει χάρις, ἔλεος, εἰρήνῃ ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

3 Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλης τισὶν μὴ ἐτεροδιασκαλεῖν **4** μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἴτινες ἐκζητήσεις παρέχουσι μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει—**5** τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, **6** ὃν τινες ἀστοχήσαντες ἔξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, **7** θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἀ λέγουσιν μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται.

8 Οἵδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται, **9** εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίων νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἀμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, πατρολώραις καὶ μητρολώραις, ἀνδροφόνοις, **10** πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἰ τι ἔτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, **11** κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθη ἐγώ.

12 Ὅτι Χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο θέμενος εἰς διακονίαν, **13** τὸ πρότερον ὅντα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλὰ ἡλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ, **14** ὑπερεπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **15** πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἀξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἥλθεν εἰς τὸν κόσμον ἀμαρτωλοὺς σῶσαι· ὃν πρῶτός εἰμι ἐγώ, **16** ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἡλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς τὴν

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP • Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] κυριόν Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **2** πατρὸς WH Treg NIV] + ἡμῶν RP **4** ἐκζητήσεις WH Treg NIV] ζητήσεις RP **12** Χάριν WH Treg NIV] Καὶ χάριν RP **13** τὸ WH Treg NIV] τὸν RP **16** Χριστὸς Ἰησοῦς WH Treg NIV] Ἰησοῦς Χριστὸς RP

Γ ἄπασαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. 17 τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, Γ μόνῳ θεῷ, τιμῇ καὶ δόξᾳ εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

18 Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα Γ στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, 19 ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἵν τινες ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· 20 ὃν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾶ ἵνα παιδεύθωσι μὴ βλασφημεῖν.

2:1 Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὔχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, 2 ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὅντων, ἵνα ἥρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. 3 Γ τούτῳ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, 4 δις πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. 5 εἰς γὰρ θεός, εἰς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἀνθρώπος Χριστὸς Ἰησοῦς, 6 ὁ δοὺς ἔαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις· 7 εἰς δὲ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος—ἀλήθειαν Γ λέγω, οὐ ψεύδομαι—διδάσκαλος ἔθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.

8 Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὄσίους χεῖρας χωρὶς ὄργης καὶ Γ διαλογισμοῦ. 9 ὡσαύτως Γ καὶ γυναικας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἔαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν Γ καὶ Γ χρυσίῳ ἢ μαργαρίταις ἢ ἴματισμῷ πολυτελεῖ, 10 ἀλλ’ ὁ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν, δι’ ἔργων ἀγαθῶν. 11 γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ· 12 Γ διδάσκειν δὲ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ’ εἴναι ἐν ἡσυχίᾳ. 13 Ἄδαμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἴτα Εὕ· 14 καὶ Ἄδαμ οὐκ ἦπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ Γ ἐξαπατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονεν. 15 σωθῆσται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

1:16 ἄπασαν WH Treg NIV] πᾶσαν RP 17 μόνῳ WH Treg NIV] + σοφῷ RP 18 στρατεύῃ WH NIV RP] στρατεύσῃ Treg 2:3 τοῦτο WH Treg NIV] + γὰρ RP 7 λέγω WH Treg NIV] + ἐν Χριστῷ RP 8 διαλογισμοῦ Treg NIV RP] διαλογισμῶν WH 9 καὶ Treg NIV] – WH; + τὰς RP • καὶ WH Treg NIV] ἡ RP • χρυσίῳ WH NIV] χρυσῷ Treg RP 12 διδάσκειν δὲ γυναικὶ WH Treg NIV] Γυναικὶ δὲ διδάσκειν RP 14 ἐξαπατηθεῖσα WH Treg NIV] ἀπατηθεῖσα RP

3:1 Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ τις ἐπισκοπῆς ὄρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ.
2 δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίλημπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν, **3** μὴ πάροινον, μὴ ἅπληκτην, ἀλλὰ ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, **4** τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος· **5** (εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἴδεν, πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται;) **6** μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. **7** δεῖ καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου.

8 Διακόνους ὡσαύτως σεμνούς, μὴ διλόγους, μὴ οὕνω πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, **9** ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. **10** καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἴτα διακονείτωσαν ἀνέγκλητοι ὄντες. **11** γυναικας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφαλίους, πιστὰς ἐν πᾶσιν. **12** διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων· **13** οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες βαθμὸν ἔαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται καὶ πολλὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

14 Ταῦτα σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σὲ ἐν τάχει, **15** ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῆς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἢτις ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἐδραίωμα τῆς ἀληθείας· **16** καὶ ὅμολογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον. Ὅς ἐφανερώθη ἐν σαρκὶ, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὥφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήμφθη ἐν δόξῃ.

4:1 Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων **2** ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυστηριασμένων τὴν ἰδίαν συνειδήσιν, **3** κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων ἢ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάλημψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. **4** ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον, **5** ἀγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως.

6 Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔση διάκονος Ἐχριστοῦ Ἰησοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας ἦ

3:3 πλήκτην WH Treg NIV] + μὴ αἰσχροκερδῆ RP **7** δὲ WH Treg NIV] + αὐτὸν RP **14** ἐν τάχει WH Treg NIV] τάχιον RP **16** Ὅς WH Treg NIV] θεὸς RP **4:6** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP

παρηκολούθηκας, **7** τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν· **8** ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς δλίγον ἐστὶν ὥφελιμος, ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὥφελιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. **9** πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, **10** εἰς τοῦτο γὰρ κοπιῶμεν καὶ γνειδιζόμεθα, ὅτι ἡλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὃς ἐστιν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν.

11 Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. **12** μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ. **13** ἔως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. **14** μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. **15** ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἵσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ γένηται· **16** ἔπειχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ· ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

5:1 Πρεσβυτέρων μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, **2** πρεσβυτέρας ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφᾶς ἐν πάσῃ ἀγνείᾳ.

3 Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. **4** εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἡ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσέβειν καὶ ἀμοιβάς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις, τοῦτο γάρ ἐστιν ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **5** ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἡλπικεν ἐπὶ θεὸν καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας· **6** ἡ δὲ σπαταλῶσα ζῶσα τέθηκεν. **7** καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίλημπτοι ὕστεροι· **8** εἰ δέ τις τῶν ἴδιων καὶ γάρ μάλιστα οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἥρνηται καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων.

9 Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἔξηκοντα γεγονυῖα, ἐνδὸς ἀνδρὸς γυνή, **10** ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἔξενοδόχησεν, εἰ ἀγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. **11** νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσιν τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, **12** ἔχουσαι κρίμα ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἥθετησαν· **13** ἄμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν, περιερχόμεναι

4:10 γὰρ WH Treg NIV] + καὶ RP • ὀνειδιζόμεθα RP] ἀγωνιζόμεθα WH Treg NIV **12** ἀγάπῃ WH Treg NIV] + ἐν πνεύματι RP **15** ἦ WH Treg NIV] + ἐν RP **5:5** θεὸν NIV] τὸν θεὸν WH Treg RP **8** μάλιστα WH Treg NIV] + τῶν RP • προνοεῖ WH NIV RP] προνοεῖται Treg

τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. **14** βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν· **15** ἥδη γάρ τινες ἔξετράπησαν ὅπίσω τοῦ Σατανᾶ. **16** εἴ τις πιστή ἔχει χήρας, Γέπαρκείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

17 Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ· **18** λέγει γάρ ἡ γραφή· Βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις, καὶ· Ἀξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. **19** κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἔκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἡ τριῶν μαρτύρων· **20** Γτοὺς ἀμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν. **21** διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Ἐχριστοῦ Ἰησοῦ· καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν. **22** χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἀμαρτίαις ἀλλοτρίαις· σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει.

23 μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλὰ οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν Γστόμαχον καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας.

24 Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἀμαρτίαι πρόδηλοι εἰσιν, προάγουσαι εἰς κρίσιν, τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν· **25** ὡσαύτως καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ· Γπρόδηλα, καὶ τὰ ἄλλας ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνανται.

6:1 Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται. **2** οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότας μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι.

Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. **3** εἴ τις ἐτεροδιδασκαλεῖ καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις, τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, **4** τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημία, ὑπόνοιαι πονηραί, **5** διαπαρατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ

5:16 τις WH Treg NIV] + πιστὸς ἡ RP • ἐπαρκείτω WH NIV RP] ἐπαρκείσθω Treg **20** τοὺς Treg NIV RP] + δὲ WH **21** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **23** στόμαχον WH Treg NIV] + σου RP **25** ἔργα τὰ καλὰ WH Treg NIV] καλὰ ἔργα RP • πρόδηλα WH Treg NIV] + ἐστίν RP

ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν Γεύσέβειαν. **6** ἔστιν δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὔσέβεια μετὰ αὐταρκείας· γὰρ οὐδὲν γὰρ εἰσηγέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, Γότι οὐδὲ ἔξενεγκεῖν τι δυνάμεθα· **8** ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθήσομεθα. **9** οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὅλεθρον καὶ ἀπώλειαν. **10** ρίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἔστιν ἡ φιλαργυρία, ἡς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἔαυτοὺς περιέπειραν ὁδύναις πολλαῖς.

11 Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε Γεύσεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὔσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, Γραῦπαθίαν. **12** ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης καὶ ὠμοιόγησας τὴν καλὴν ὄμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων. **13** παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ ζωογονοῦντος τὰ πάντα καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὄμολογίαν, **14** τηρῆσαι σε τὴν ἐντολὴν ἀσπιλον ἀνεπίλημπτον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, **15** ἣν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλεύοντων καὶ κύριος τῶν κυριεύοντων, **16** ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἰδὲν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ὥς τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον· ἀμήν.

17 Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν μηδὲ ἡλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ’ Γέπι Γεύεῳ τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, **18** ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὑμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, **19** ἀποθησαυρίζοντας ἔαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ὄντως ζωῆς.

20 Ὡ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, **21** ἡν τινες ἐπαγγελόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἡστόχησαν.

‘Η χάρις ‘μεθ’ ὑμῶν’.

6:5 εὔσέβειαν WH Treg NIV] + Ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων RP γ ὅτι WH Treg NIV] δῆλον ὅτι RP **11 θεοῦ** WH Treg NIV] τοῦ θεοῦ RP • **πραῦπαθίαν** WH Treg NIV] πραότητα RP **13 ζωογονοῦντος** WH Treg NIV] ζωοποιοῦντος RP **17 ἐπὶ** WH Treg NIV] ἐν τῷ RP • **θεῷ** WH Treg NIV] + τῷ ζῶντι RP **19 ὄντως** WH Treg NIV] αἰωνιόν RP **21 μεθ’ ὑμῶν** WH Treg NIV] μετὰ σοῦ Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

1:1 Παῦλος ἀπόστολος ὁ Χριστοῦ Ἰησοῦ· διὰ θελήματος θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ **2** Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

3 Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ὃ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὃς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσίν μου, νυκτὸς καὶ ἡμέρας **4** ἐπιποθῶν σε ἵδειν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ **5** ὑπόμνησιν Γλαβών τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνώκησεν πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρὶ σου Εὐνίκῃ, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοὶ. **6** δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὃ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου· **7** οὐ γάρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ.

8 Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῆς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ, **9** τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἀγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν ἀλλὰ κατὰ ἴδιαν πρόθεσιν καὶ χάριν, τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰώνιων, **10** φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, **11** εἰς δὲ τέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ γιδάσκαλος. **12** δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι, οἶδα γὰρ ὃ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστιν τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἔκείνην τὴν ἡμέραν. **13** ὑποτύπωσιν ἔχε οὐγιαινόντων λόγων ὡν παρ' ἐμοὶ ἡκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· **14** τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἀγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.

15 Οἶδας τοῦτο ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὃν ἐστιν Φύγελος καὶ Ἐρμογένης. **16** δώῃ ἔλεος ὁ κύριος τῷ Ὄνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξεν, καὶ τὴν ἄλυσίν μου ούκ ἐπαισχύνθη· **17** ἀλλὰ γενόμενος

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **5** λαβών WH Treg NIV] λαμβάνων RP **10** Ἰησοῦ Χριστοῦ RP] Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV **11** διδάσκαλος WH NIV] + ἔθνῶν Treg RP

ἐν ὑπώματι σπουδαίως ἐζήτησέν με καὶ εὗρεν— **18** δώῃ αὐτῷ ὁ κύριος εὔρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ—καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησεν, βέλτιον σὺ γινώσκεις.

2:1 Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, **2** καὶ ἡ ἡκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἴκανοι ἔσονται καὶ ἐτέρους διδάξαι. **3** Γυγκακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Χριστοῦ Ἰησοῦ. **4** οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. **5** ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῆ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. **6** τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. **7** νόει ὁ λέγω· Γδώσει γάρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν.

8 Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαυίδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου. **9** ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακοῦργος. ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται. **10** διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. **11** πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γάρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν. **12** εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν· εἰ Γάρνησόμεθα, κάκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς. **13** εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει. Γάρνήσασθαι ἔαυτὸν οὐ δύναται.

14 Ταῦτα ὑπομίμησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ κυρίου, μὴ λογομαχεῖν, ἐπ' οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκούοντων. **15** σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὄρθιοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. **16** τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιῆστασο· ἐπὶ πλειον γάρ προκόψουσιν ἀσεβείας, **17** καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομῆν ἔξει· ὃν ἐστιν Ὅμεναιος καὶ Φίλητος, **18** οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἡστόχησαν, Γλέγοντες ἀνάστασιν ἥδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν τὴν τινων πίστιν. **19** ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἔστηκεν, ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην· Ἔγων κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καὶ Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὄνομάζων τὸ ὄνομα κυρίου.

1:17 σπουδαίως WH Treg NIV] σπουδαιότερον RP **2:3 συγκακοπάθησον** WH Treg NIV] Σὺ οὖν κακοπάθησον RP • **Χριστοῦ Ἰησοῦ** WH Treg NIV] Ἰησοῦ χριστοῦ RP **7 δ** WH Treg NIV] ἀ RP • **δώσει** WH Treg NIV] δώῃ RP **12 ἀρνησόμεθα** WH Treg NIV] ἀρνούμεθα RP **13 ἀρνήσασθαι** RP] + γάρ WH Treg NIV **14 κυρίου** RP] θεοῦ WH Treg NIV • **ἐπ'** WH Treg NIV] εἰς RP **18 λέγοντες** WH Treg] + τὴν NIV RP

20 Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἂ μὲν εἰς τιμὴν ἂ δὲ εἰς ἀτιμίαν· **21** ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον, τοῦ χρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον. **22** τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε, δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. **23** τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶσι μάχας· **24** δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλὰ ἥπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, **25** ἐν πραΰτητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε Γδῶῃ αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, **26** καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ’ αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

3:1 Τοῦτο δὲ γίνωσκε ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί· **2** ἔσονται γὰρ οἱ ἀνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, **3** ἄστοργοι, ἀσπονδοί, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, **4** προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, **5** ἔχοντες μόρφωσιν εὔσεβείας τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἡρημένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου. **6** ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ Γαῖχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευμένα ἀμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, **7** πάντοτε μανθάνοντα καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. **8** δῆταν τρόπον δὲ Ἰάννης καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσῆ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἀνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. **9** ἀλλ’ οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον, ἡ γὰρ ἀνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο.

10 Σὺ δὲ Γαῖχμαλοιούθησάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, **11** τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἵα μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις, οἵους διωγμοὺς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ κύριος. **12** καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες 'ζῆν εὔσεβῶς' ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται· **13** πονηροὶ δὲ ἀνθρωποι καὶ γόντες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι.

2:21 εὔχρηστον WH Treg NIV] καὶ εὔχρηστον RP **25 δώῃ** NIV] δώῃ WH Treg; δῷ RP **3:6 αἰχμαλωτίζοντες** WH Treg NIV] αἰχμαλωτεύοντες RP **10 παρηκολούθησάς** WH Treg NIV] παρηκολούθηκάς RP **12 ζῆν εὔσεβῶς** WH Treg] εὔσεβῶς ζῆν NIV RP

14 σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ τίνων ἔμαθες, **15** καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους γειράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· **16** πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὡφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἐλεγμόν, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ, **17** ἵνα ἄρτιος ἢ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἔξηρτισμένος.

4:1 Γειαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ, τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, γαῖα τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· **2** κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. **3** ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἴδιας ἐπιθυμίας ἔαυτοῖς ἐπισωρεύσουσιν διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν, **4** καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοήν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. **5** σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον.

6 Ἐγὼ γὰρ ἥδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκεν. **7** τὸν καλὸν ἀγῶνα ἡγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα. **8** λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, δὲν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής, οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ ἀλλὰ καὶ πᾶσιν τοῖς ἡγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

9 Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως· **10** Δημᾶς γάρ με ἐγκατέλιπεν ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην, Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν· **11** Λουκᾶς ἔστιν μόνος μετ' ἐμοῦ. Μᾶρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ, ἔστιν γάρ μοι εὑχρηστος εἰς διακονίαν, **12** Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἐφεσον. **13** τὸν φαιλόνην, δὲν ἀπέλιπον ἐν Τρῳάδι παρὰ Κάρπω, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας.

3:14 τίνων WH Treg NIV] τίνος RP **15** Ἱερὰ WH] τὰ Ἱερὰ Treg NIV RP **16** ἐλεγμόν WH Treg NIV] ἐλεγχον RP **4:1** Διαμαρτύρομαι WH Treg NIV] + οὖν ἐγώ RP • Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ RP • καὶ WH Treg NIV] κατὰ RP **3** ἴδιας ἐπιθυμίας WH Treg NIV] ἐπιθυμίας τὰς ἴδιας RP **6** ἀναλύσεώς μου WH Treg NIV] ἐμῆς ἀναλύσεως RP **7** καλὸν ἀγῶνα WH Treg NIV] ἀγῶνα τὸν καλὸν RP **10** ἐγκατέλιπεν Treg NIV RP] ἐγκατέλειπεν WH **13** ἀπέλιπον Treg NIV RP] ἀπέλειπον WH

14 Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο—Γάποδώσει αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ—**15** ὃν καὶ σὺ φυλάσσου, λίαν γὰρ Γάντεστη τοῖς ἡμετέροις λόγοις.

16 Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι Γαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με Γέγκατέλιπον—μὴ αὐτοῖς λογισθείη—**17** ὃ δὲ κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα δι’ ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ καὶ Γάκούσωσιν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος λέοντος. **18** Γέρυσταί με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ὃς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

19 Ἀσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὄνησιφόρου οἶκον. **20** Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ, Τρόφιμον δὲ Γάπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. **21** Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπάζεται σε Εύβουλος καὶ Πούδης καὶ Λίνος καὶ Κλαυδία καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

22 Ο Γάγριος μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' Γύμῶν.

4:14 ἀποδώσει WH Treg NIV] ἀποδῷ RP **15** ἀντέστη WH Treg NIV] ἀνθέστηκεν RP **16** παρεγένετο WH Treg NIV] συμπαρεγένετο RP • Γέγκατέλιπον Treg NIV RP] Γέγκατέλειπον WH **17** ἀκούσωσιν WH Treg NIV] ἀκούσῃ RP **18** ρύσταί WH Treg NIV] Καὶ ρύσταί RP **20** ἀπέλιπον Treg NIV RP] ἀπέλειπον WH **22** κύριος WH Treg NIV] + Ἰησοῦς χριστὸς RP • Γύμῶν WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

1:1 Παῦλος δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν **2** ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰώνιου, ἣν ἐπιγγείλατο ὁ ἀψευδῆς θεὸς πρὸ χρόνων αἰώνιων **3** ἐφανέρωσεν δὲ καιροῖς ἰδίοις, τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, **4** Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν· χάρις Γ καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Ἐχριστοῦ Ἰησοῦ⁵ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

5 Τούτου χάριν Γ ἀπέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὃς ἐγώ σοι διεταξάμην, **6** εἴ τις ἔστιν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. **7** δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι ὃς θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὄργιλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, **8** ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, **9** ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ἐστιν καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

10 Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ Γ καὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ τῆς περιτομῆς, **11** οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν, οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν διδάσκοντες ἢ μὴ δεῖ αἰσχροῦ κέρδους χάριν. **12** εἰπέν τις ἐξ αὐτῶν, ἴδιος αὐτῶν προφήτης, Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί· **13** ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαινωσιν ἐν τῇ πίστει, **14** μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν. **15** Γ πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιαμμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. **16** θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

1:4 καὶ WH Treg NIV] ἔλεος RP • **Χριστοῦ Ἰησοῦ** WH Treg NIV] κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ RP **5 ἀπέλιπόν** Treg NIV] ἀπέλειπόν WH; κατέλιπόν RP **10 καὶ** RP NA] – WH Treg NIV • **τῆς** WH Treg NIV] – RP **15 πάντα** WH Treg NIV] + μὲν RP

2:1 Σὺ δὲ λάλει ἀπρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ. **2** πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνούς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ.

3 Πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους **Γ** μηδὲ οἰνῷ πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, **4** ἵνα **Γ** σωφρονίζωσι τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέχνους, **5** σώφρονας, ἀγνάς, **Γ** οἰκουργούς, ἀγαθάς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, **ἷνα** μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῆται.

6 Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν· **7** περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ **Γ** ἀφθορίαν, **Γ** σεμνότητα, **8** λόγον ὑγιῆ ἀκατάγνωστον, **ἷνα** ὁ ἔξι ἐναντίας ἐντραπῆ μηδὲν ἔχων **Γ** λέγειν περὶ ἡμῶν¹ φαῦλον.

9 Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι ἐν πᾶσιν, εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, **10** μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ **Γ** πᾶσαν πίστιν² ἐνδεικνυμένους ἀγαθήν, **ἷνα** τὴν διδασκαλίαν **Γ** τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.

11 Ἐπεφάνη γάρ ἡ χάρις τοῦ **Γ** θεοῦ σωτῆριος πᾶσιν ἀνθρώποις **12** παιδεύουσα ἡμᾶς, **ἷνα** ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, **13** προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν **Γ** Ἰησοῦ Χριστοῦ³, **14** δις ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν **ἷνα** λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, **Γ** ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.

15 Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς· μηδείς σου περιφρονείτω.

3:1 **Γ**ΥΠΟΜÍΜΗΣΚΕ ΑÚΤΟÙΣ **Γ**ΑΡΧΑÏΣ ἔξουσίαις ὑποτάσσεσθαι πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοίμους εἶναι, **2** μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραΰτητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους. **3** Ἡμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἥδοναις ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες

2:3 μηδὲ WH Treg] μὴ NIV RP **4** σωφρονίζωσι WH NIV RP] σωφρονίζουσιν Treg **5** οἰκουργούς WH Treg NIV] οἰκουρούς RP **7** ἀφθορίαν WH Treg NIV] ἀδιαφθορίαν RP • **σεμνότητα** WH Treg NIV] + ἀφθαρσίαν RP **8** λέγειν περὶ ἡμῶν WH Treg NIV] περὶ ἡμῶν λέγειν RP **10** πᾶσαν πίστιν WH Treg NIV] πίστιν πᾶσαν RP • **τὴν** WH Treg NIV] – RP **11** θεοῦ WH Treg NIV] + ἡ RP **13** **Γ**ΙΗΣΟÙ Χριστοῦ NIV RP] Χριστοῦ **Γ**ΙΗΣΟÙ WH Treg **3:1** ἀρχαῖς WH Treg NIV] + καὶ RP

ἀλλήλους. **4** ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, **5** οὐκ ἔξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ Γὰρ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτοῦ ἔλεος ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἀγίου, **6** οὖν ἔξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, **7** ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι κληρονόμοι Γενηθῶμεν κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰώνιου.

8 Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσιν καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ. ταῦτά Γέστιν καλὰ καὶ ὡφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. **9** μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ Γέρεις καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο, εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. **10** αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, **11** εἰδὼς ὅτι ἔξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἀμαρτάνει, ὃν αὐτοκατάκριτος.

12 Ὁταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σὲ ἡ Τυχικόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν, ἐκεῖ γὰρ κέχρικα παραχειμάσαι. **13** ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ ΓἈπολλῶν σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. **14** μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὕστιν ἄκαρποι.

15 Ἄσπαζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. Ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. ἡ χάρις μετὰ πάντων Γέμῶν.

3:5 ἀ WH Treg NIV] ὃν RP • τὸ αὐτοῦ ἔλεος WH Treg NIV] τὸν αὐτοῦ ἔλεον RP 7 γενηθῶμεν WH Treg NIV] γενώμεθα RP 8 ἔστιν WH Treg NIV] + τὰ RP 9 ἔρεις Treg NIV RP] ἔριν WH 13 ΓἈπολλῶν WH NIV] Ἀπολλὼ Treg RP 15 Γέμῶν WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

1 Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν **2** καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ἀδελφῇ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ· **3** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνείαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, **5** ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἄγίους, **6** ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργής γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς Χριστόν· **7** τὸ χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔσχον καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἀγίων ἀναπέπαυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ.

8 Διό, πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, **9** διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὡς Παῦλος πρεσβύτης νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ·—**10** παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς Ονήσιμον, **11** τόν ποτέ σοι ἀχρηστὸν νυνὶ δὲ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, **12** ὃν ἀνέπεμψά σοι αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα· **13** ὃν ἐγὼ ἐβούλομην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι διακονῇ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου, **14** χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἥθελησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ἢ ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον· **15** τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἔχωρίσθη πρὸς ὥραν ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχης, **16** οὐκέτι ὡς δοῦλον ἀλλὰ ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ.

---

2 ἀδελφῇ WH Treg NIV] ἀγαπητῇ RP **5 πρὸς** NIV RP] εἰς WH Treg **6 τοῦ** WH NIV RP] – Treg • **Χριστόν** WH Treg NIV] + Ἰησοῦν RP **7 χαρὰν** WH Treg NIV] Χάριν RP • **πολλὴν ἔσχον** WH Treg NIV] ἔχομεν πολλὴν RP **9 Χριστοῦ** Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **10 δεσμοῖς** WH Treg NIV] + μου RP **11 δὲ** WH Treg RP] + καὶ NIV **12 σοι αὐτόν ... σπλάγχνα** WH Treg NIV] σὺ δὲ αὐτόν ... σπλάγχνα προσλαβοῦ RP **13 μοι διακονῇ** WH Treg NIV] διακονῇ μοι RP

17 Εἰ οὖν με ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. **18** εἰ δέ τι ἥδικησέν σε ἢ ὁφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγα· **19** ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις. **20** ναί, ἀδελφέ, ἐγώ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπτασόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν Ἐχριστῷ. **21** πεποιθώς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ἃ λέγω ποιήσεις. **22** ὅμα δὲ καὶ ἐτοίμαζέ μοι ἔνενίαν, ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

23 Ἐσπάζεται σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
24 Μᾶρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου.

25 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν.

18 ἐλλόγα WH Treg NIV] ἐλλόγει RP **20** Χριστῷ WH Treg NIV] κυρίῳ RP **21** ἃ WH Treg NIV] ὃ RP **23** Ἀσπάζεται WH Treg NIV] Ἀσπάζονται RP **25** κυρίου WH NIV] + ὑμῶν Treg RP • ὑμῶν WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

1:1 Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις **2** ἐπ' ἑσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν νίῳ, δὲν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὐ καὶ ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας· **3** δις ὧν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ἥγματι τῆς δυνάμεως, **4** δι' αὐτοῦ¹ καθαρισμὸν τῶν ἀμαρτιῶν ποιησάμενος² ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, **5** τοσούτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων ὅσῳ διαφορώτερον παρ'³ αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα.

5 Τίνι γὰρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων· Υἱός μου εῖς σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε, καὶ πάλιν· Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς οὐίον; **6** ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει· Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. **7** καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει· Ό ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργούς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα· **8** πρὸς δὲ τὸν οὐίον· Ό θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, **9** καὶ ἡ ράβδος τῆς εὐθύτητος⁴ ράβδος τῆς βασιλείας⁵ σου. **10** ἡγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε ὁ θεός, ὁ θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου· **11** καὶ· Σὺ κατ'⁶ ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσιν οἱ οὐρανοί· **12** αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἴματιον παλαιώθησονται, **13** καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτούς, **14** ὡς ἴματιον⁷ καὶ ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εῖ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν. **15** πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἰρηκέν ποτε· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἔως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; **16** οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

1:2 ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας WH Treg NIV] τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν RP **3** δι'⁸ αὐτοῦ Holmes] αὐτοῦ WH Treg NIV; αὐτοῦ δι'⁹ εαυτοῦ RP • **τῶν ἀμαρτιῶν ποιησάμενος** WH Treg NIV] ποιησάμενος τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν RP **8** καὶ ἡ ράβδος τῆς εὐθύτητος WH Treg NIV] ράβδος εὐθύτητος ἡ RP • **σου** Treg NIV RP] αὐτοῦ WH **12** ὡς ἴματιον WH Treg NIV] – RP

2:1 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἐπροσέχειν ἡμᾶς¹ τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μήποτε παραρυῶμεν. **2** εἰ γάρ ὁ δι’ ἄγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, **3** πῶς ἡμεῖς ἐκφεύξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας, ἥτις, ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, **4** συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν καὶ πνεύματος ἀγίου μερισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν;

5 Οὐ γάρ ἄγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἣς λαλοῦμεν· **6** διεμαρτύρατο δέ πού τις λέγων· Τί ἐστιν ἀνθρώπος ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτη αὐτόν; **7** ἡλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ’ ἄγγέλους, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας ἀνθόν, **8** πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ· ἐν τῷ γάρ² ὑποτάξαι τὰ πάντα οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον. νῦν δὲ οὕπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα· **9** τὸν δὲ βραχύ τι παρ’ ἄγγέλους ἡλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως χωρὶς θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου.

10 Ἐπρεπεν γάρ αὐτῷ, δι’ δν τὰ πάντα καὶ δι’ οὖς τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειώσαι. **11** ὅ τε γάρ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιάζομενοι ἔξι ἐνὸς πάντες· δι’ ἦν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, **12** λέγων· Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε· **13** καὶ πάλιν· Ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ’ αὐτῷ· καὶ πάλιν· Ἰδού ἔγώ καὶ τὰ παιδία ἡ μοι ἔδωκεν ὁ θεός.

14 Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκεν ἀίματος καὶ σαρκός, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχεν τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ’ ἔστι τὸν διάβολον, **15** καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. **16** οὐ γάρ δήπου ἄγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. **17** ὅθεν ὥφειλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ

2:1 προσέχειν ἡμᾶς WH Treg NIV] ἡμᾶς προσέχειν RP 7 αὐτόν NIV RP] + καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου WH Treg 8 τῷ γάρ WH Treg NIV] γάρ τῷ RP • ὑποτάξαι Holmes WH^{marg}] + αὐτῷ WH Treg NIV RP 9 χωρὶς Holmes] χάριτι WH Treg NIV RP 14 αἵματος καὶ σαρκός WH Treg NIV] σαρκός καὶ αἵματος RP

πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ· 18 ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

3:1 Ὁθεν, ἀδελφοὶ ἄγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμοιογίας ὑμῶν Ἰησοῦν, 2 πιστὸν ὅντα τῷ ποιήσαντι αὐτὸν ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. 3 πλείονος γὰρ ὁντος δόξης παρὰ Μωϋσῆν ἡξίωται καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν· 4 πᾶς γὰρ οἴκος κατασκευάζεται ὑπό τινος, ὁ γὰρ πάντα κατασκευάσας θεός. 5 καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θεράπων εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων, 6 Χριστὸς δὲ ὡς νίος ἐπὶ τὸν οἴκον αὐτοῦ. 7 ὃς οἴκος ἐσμεν ἡμεῖς, ἐὰν τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος κατάσχωμεν.

7 Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον· Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, 8 μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, 9 οὖν ἐπείρασαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου 10 τεσσεράκοντα ἔτη· διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ Γαύτῃ καὶ εἶπον· Ἄει πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου· 11 ὡς ὄμοσα ἐν τῇ ὄργῃ μου· Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. 12 βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἐν τινι ὑμῶν καρδίᾳ πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντος, 13 ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἔκαστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ Σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτη τῆς ἀμαρτίας· 14 μέτοχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν. 15 ἐν τῷ λέγεσθαι· Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, Μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ. 16 τίνες γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν; ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως; 17 τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσσεράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἀμαρτήσασιν, ὃν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; 18 τίσιν δὲ

3:1 Ἰησοῦν WH Treg NIV] + Χριστόν RP 2 ἐν Holmes WH^{marg}] + ὅλῳ WH Treg NIV RP 3 οὗτος δόξης WH Treg NIV] δόξης οὗτος RP 4 δὲ WH Treg NIV] + τὰ RP 6 ὃς Holmes] οὗ WH Treg NIV RP • ἐὰν WH Treg] ἐάνπερ NIV RP • ἐλπίδος NIV] + μέχρι τέλους βεβαίαν WH Treg RP 9 ἐπείρασαν WH Treg NIV] + με RP • ἐν δοκιμασίᾳ WH Treg NIV] ἐδοκιμασάν με RP 10 ταύτῃ WH Treg NIV] ἐκείνῃ RP 13 τις ἐξ ὑμῶν WH Treg NIV] ἐξ ὑμῶν τις RP 14 τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν WH Treg NIV] γεγόναμεν τοῦ Χριστοῦ RP

ώμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν;
19 καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἡδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.

4:1 Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ δοκῆ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι· **2** καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι καθάπερ κάκεῖνοι, ἀλλ’ οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἔκείνους, μὴ Γ συγκεκερασμένους τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. **3** εἰσερχόμεθα γὰρ Γ εἰς κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν· Ὡς ὡμοσα ἐν τῇ ὄργῃ μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου, καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων, **4** εἴρηκεν γάρ που περὶ τῆς ἐβδόμης οὔτως· Καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, **5** καὶ ἐν τούτῳ πάλιν· Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. **6** ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπειθειαν, **7** πάλιν τινὰ ὅρίζει ἡμέραν, Σήμερον, ἐν Δαυὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνου, καθὼς Γ προείρηται, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν· **8** εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἀν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. **9** ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ· **10** ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός. **11** σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἔκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας.

12 Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργὴς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον καὶ δι੒κνούμενος ἄχρι μερισμοῦ Ψυχῆς Γ καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας· **13** καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς δὲ ἡμῖν ὁ λόγος.

14 Ἐχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν οὐλὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας· **15** οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, Γ πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἀμαρτίας. **16** προσερχόμεθα οὖν μετὰ παρρησίας

4:2 συγκεκερασμένους WH Treg RP NA] συγκεκερασμένος NIV **3** εἰς Holmes WH^{marg}] + τὴν WH Treg NIV RP **7** προείρηται WH Treg NIV] εἴρηται RP **12** καὶ WH Treg NIV] τε καὶ RP **15** πεπειρασμένον WH Treg NIV] πεπειραμένον RP

τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεος καὶ χάριν εὗρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.

5:1 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἀμαρτιῶν, **2** μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν, **3** καὶ ὅδι' αὐτὴν ὁ φείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ Γαύτου προσφέρειν περὶ ἀμαρτιῶν. **4** καὶ οὐχ ἔαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθώσπερ καὶ Ἀαρὼν.

5 Οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἔαυτὸν ἐδόξασεν γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν· Υἱός μου εἶ σύ, ἐγώ σήμερον γεγένηκά σε· **6** καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ, **7** ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε καὶ ἰκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἴσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, **8** καίπερ ὅν οὐίος, ἔμαθεν ἀφ' ὅν τὴν ἐπαθεν τὴν ὑπακοήν, **9** καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ¹ αἴτιος οὐτηρίας αἰώνιου, **10** προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ.

11 Περὶ οὖ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς **12** καὶ γὰρ ὁ φείλοντες εἴναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς Γινὰ τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος, Γού στερεᾶς τροφῆς. **13** πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γάρ ἐστιν· **14** τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἔξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἔχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

6:1 Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα φερόμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν, **2** βαπτισμῶν Γδιδαχὴν ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς Γτε νεκρῶν καὶ κρίματος αἰώνιου. **3** καὶ τοῦτο Γποιήσομεν ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ

5:3 δι' αὐτὴν WH Treg NIV] διὰ ταύτην RP • **αὐτοῦ** Holmes] ἔαυτοῦ WH Treg RP; **αὐτοῦ** NIV • **περὶ** WH Treg NIV] ὑπὲρ RP **4 καθώσπερ** WH Treg NIV] καθάπερ RP **9 πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ** WH Treg NIV] τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν RP **12 τινὰ** WH NIV] τίνα Treg RP • **οὐ** WH] καὶ οὐ Treg NIV RP **6:2 διδαχὴν** WH] διδαχῆς Treg NIV RP • **τε** Treg NIV RP] – WH **3 ποιήσομεν** WH Treg NIV] ποιήσωμεν RP

ὅ θεός. **4** Ἄδυνατον γὰρ τοὺς ἄπαξ φωτισθέντας γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἀγίου **5** καὶ καλὸν γευσαμένους θεοῦ ῥῆμα δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, **6** καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας. **7** γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς ἐρχόμενον πολλάκις^{7:7} ὑετόν, καὶ τίκτουσα βοτάνην εὑθετον ἔκεινοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ. **8** ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἥς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.

9 Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἔχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως λαλοῦμεν. **10** οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεός ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν^{7:10} καὶ τῆς ἀγάπης ἡς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἀγίοις καὶ διακονοῦντες. **11** ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἔκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους, **12** ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας.

13 Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὀμόσαι, ὥμοσεν καθ'^{7:13} ἑαυτοῦ, **14** λέγων· Γένη μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε· **15** καὶ οὕτως μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας. **16** Γάνθρωποι γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύοντιν, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος· **17** ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ θεός ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ ἐμεσίτευσεν ὅρκω, **18** ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι^{7:18} θεόν, ισχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος· **19** ἦν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς, Γάσφαλῇ τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, **20** ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ^{7:20} ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

7:1 Οὕτος γὰρ ὁ Μελχισέδεκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ιερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων

6:7 ἐρχόμενον πολλάκις WH Treg NIV] πολλάκις ἐρχόμενον RP **10** καὶ WH Treg NIV] + τοῦ κόπου RP **14** Εἰ WH Treg NIV] ⁷H RP **16** ἀνθρωποι WH Treg NIV] + μὲν RP **18** θεόν WH Treg RP] τὸν θεόν NIV **19** ἀσφαλῆ WH NIV RP] ἀσφαλήν Treg **7:1** ὁ WH NIV RP] δις Treg

καὶ εὐλογήσας αὐτόν, 2 ὃ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ, πρῶτον μὲν ἔρμηνεύμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὃ ἐστιν βασιλεὺς εἰρήνης, 3 ἀπάτωρ, ἀμύτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ σειρῇ τοῦ θεοῦ, μένει ἵερεὺς εἰς τὸ διηγεκές.

4 Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος Γῷ δεκάτην Ἀβραάμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. 5 καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν σιῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ’ ἐστιν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἔξεληλυθότας ἐκ τῆς ὁσφύος Ἀβραάμ· 6 ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν Γ΄Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν. 7 χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. 8 καὶ ὡδεὶς μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῆ. 9 καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν, δι’ Ἀβραάμ καὶ Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται, 10 ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὁσφύῃ τοῦ πατρὸς ἦν ὅτε συνήντησεν αὐτῷ Γ΄Μελχισέδεκ.

11 Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευιτικῆς ἱερωσύνης ἦν, ὁ λαὸς γὰρ ἐπ’ τὸν αὐτῆς Γ΄νενομοθέτηται, τίς ἔτι χρεία κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ ἔτερον ἀνίστασθαι ἵερα καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; 12 μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. 13 ἐφ’ ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ’ ἧς οὐδεὶς προσέσχηκεν τῷ θυσιαστηρίῳ· 14 πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ιούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἥν φυλὴν ‘περὶ ἱερέων οὐδὲν’ Μωϋσῆς ἐλάλησεν.

15 Καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὄμοιότητα Μελχισέδεκ ἀνίσταται ἵερεὺς ἔτερος, 16 δος οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς Γ΄σαρκίνης γέγονεν ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου, 17 Γ΄μαρτυρεῖται γὰρ ὅτι Σὺ ἵερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ. 18 ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές, 19 οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι’ ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ.

7:4 ὃ WH Treg] + καὶ NIV RP 6 Ἀβραάμ WH Treg NIV] τὸν Ἀβραάμ RP 10 Μελχισέδεκ WH Treg NIV] ὁ Μελχισέδεκ RP 11 αὐτῆς WH Treg NIV] αὐτῇ RP • νενομοθέτηται WH Treg NIV] νενομοθέτητο RP 14 περὶ ἱερέων οὐδὲν WH Treg NIV] οὐδὲν περὶ ιερωσύνης RP 16 σαρκίνης WH Treg NIV] σαρκικῆς RP 17 μαρτυρεῖται WH Treg NIV] μαρτυρεῖ RP

20 Καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὄρκωμοσίας (οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὄρκωμοσίας εἰσὶν Ἱερεῖς γεγονότες, **21** ὁ δὲ μετὰ ὄρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν· "Ωμοσεν κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, Σὺ Ἱερεὺς εἶς τὸν Γαίῶνα), **22** κατὰ τοσοῦτο ἡρείττονος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς.

23 Καὶ οἱ μὲν πλείονές εἰσιν γεγονότες Ἱερεῖς διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν· **24** ὁ δὲ διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει τὴν Ἱερωσύνην· **25** ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.

26 Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν Γαῖαὶ ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, δσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος· **27** ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἀμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ (τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐξάπαξ ἐαυτὸν ἀνενέγκας)· **28** ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς ὄρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον νιόν, εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

8:1 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, **2** τῶν ἀγίων λειτουργὸς καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἦν ἔπηξεν ὁ κύριος, Γούν ἄνθρωπος. **3** πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρα τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὁ προσενέγκῃ. **4** εἰ μὲν Γούν ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδὲ ἂν ἦν Ἱερεύς, Γόντων τῶν προσφερόντων κατὰ Γνόμον τὰ δῶρα· **5** (οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχρημάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν, "Ορα γάρ, φησίν, ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὅρει")· **6** Γνυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτυχεν λειτουργίας, δσω καὶ κρείττονός ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττονιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται.

7 Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἀμεμπτος, οὐκ ἀν δευτέρας ἔζητεῖτο τόπος· **8** μεμφόμενος γὰρ Γαύτοὺς λέγει· Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ

7:21 αἰῶνα WH Treg NIV] + κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ RP **22** τοσοῦτο WH Treg NIV] τοσοῦτον RP • κρείττονος Treg RP] καὶ κρείττονος WH NIV **26** καὶ WH Treg NIV] – RP **8:2** οὐκ WH Treg NIV] καὶ οὐκ RP **4** οὖν WH Treg NIV] γὰρ RP • δοντων WH Treg NIV] + τῶν Ἱερέων RP • νόμον WH Treg NIV] τὸν νόμον RP **6** νυνὶ Treg NIV RP] νῦν WH **8** αὐτοὺς WH NIV] αὐτοῖς RP Treg

συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν, **9** οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἔξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἴγυπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, καὶ γὼ ἡμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος. **10** ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδόνυς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν. **11** καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἔκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ καὶ ἔκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων· Γνῶθι τὸν κύριον, ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με ἀπὸ Γυικροῦ ἔως μεγάλου αὐτῶν. **12** ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἀμαρτιῶν ταῦτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. **13** ἐν τῷ λέγειν Καινὴν πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην, τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

9:1 Εἶχε μὲν Γοῦν ἡ πρώτη δικαιώματα λατρείας τό τε ἄγιον κοσμικόν. **2** σκηνὴ γάρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη ἐν ᾧ ἡ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται Ἀγια· **3** μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη Ἀγια Ἀγίων, **4** χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾧ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ῥάβδος Ἄαρὼν ἡ βλαστήσασα καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης, **5** ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβίν δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος.

6 Τούτων δὲ οὕτως κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ παντὸς εἰσίασιν οἱ Ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες, **7** εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἄπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς αἵματος, διὰ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων, **8** τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἀγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἀγίων ὁδὸν ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἔχοντος στάσιν, **9** ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ἣν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, **10** μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, τὰ δικαιώματα σαρκὸς μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.

8:11 μικροῦ WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **12** αὐτῶν WH Treg NIV] + καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν RP **9:1** οὖν Holmes WH^{marg}] + καὶ WH Treg NIV RP **3** Ἀγια Ἀγίων WH NIV RP] τὰ ἄγια τῶν ἀγίων Treg **9** ἣν WH Treg NIV] ὃν RP **10** δικαιώματα WH NIV] καὶ δικαιώματα Treg; καὶ δικαιώμασιν RP

11 Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν γενομένων ἀγαθῶν διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦτ' ἔστιν οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, **12** οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος, εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἄγια, αἰώνιαν λύτρωσιν εὑράμενος. **13** εἰ γὰρ τὸ αἷμα τράγων καὶ ταύρων καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους ἀγιάζει πρὸς τὴν σαρκὸς καθαρότητα, **14** πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰώνιου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἀμωμον τῷ θεῷ, καθαρεῖ τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι.

15 Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἔστιν, ὅπως θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰώνιου κληρονομίας. **16** ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου· **17** διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ γενήσει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. **18** ὅθεν οὐδὲ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται· **19** λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ τὸν νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων μετὰ ὄδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώπου αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐράντισεν, **20** λέγων· Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἡς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός· **21** καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὄμοίως ἐράντισεν. **22** καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἵματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις.

23 Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττονι θυσίαις παρὰ ταύτας. **24** οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα εἰσῆλθεν ἄγια· Χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ἡμῶν· **25** οὐδὲ ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἄγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ, **26** ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· Γυνὴ δὲ ἀπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν ἀμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. **27** καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἀπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις, **28** οὕτως καὶ ὁ Χριστός,

9:11 γενομένων WH NIV] μελλόντων Treg RP **13 τράγων καὶ ταύρων** WH Treg NIV] ταύρων καὶ τράγων RP **14 ἡμῶν** WH NIV] ὑμῶν Treg RP **17 μήποτε** Treg NIV RP] μὴ τότε WH **19 τὸν** WH Treg NIV] – RP • μόσχων NIV] + καὶ τῶν τράγων WH Treg NA; καὶ τράγων RP **24 εἰσῆλθεν ἄγια** WH Treg NIV] ἄγια εἰσῆλθεν ὁ RP **26 νυνὶ** WH Treg NIV] νῦν RP • **ἀμαρτίας** NIV RP] τῆς ἀμαρτίας WH Treg NA

ἀπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἄμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἄμαρτίας ὁφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.

10:1 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς οὐδέποτε Γδύναται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι· 2 ἐπεὶ οὐκ ἀν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἄμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας ἀπαξ Γκεκαθαρισμένους; 3 ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἄμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν, 4 ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἄμαρτίας. 5 διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει· Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἡθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι· 6 ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἄμαρτίας οὐκ εὐδόκησας. 7 τότε εἶπον· Ἰδοὺ ἡκώ, ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου. 8 ἀνώτερον λέγων ὅτι 'Θυσίας καὶ προσφορᾶς' καὶ ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἄμαρτίας οὐκ ἡθέλησας οὐδὲ εὐδόκησας, αἴτινες κατὰ Γνόμον προσφέρονται, 9 τότε εἰρηκεν· Ἰδοὺ ἡκώ τοῦ Γποιῆσαι τὸ θέλημά σου· ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ. 10 ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι Γέσμεν διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ.

11 Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἔστηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἴτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἄμαρτίας. **12** Γοῦτος δὲ μίαν ὑπὲρ ἄμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, **13** τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἔως τεθῶσιν οἱ ἔχθροι αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ, **14** μιᾶς γὰρ προσφορᾶς τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἀγιαζομένους. **15** μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, μετὰ γὰρ τὸ Γείρηκέναι· **16** Αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἔκεινας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν· αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς, **17** Γκαὶ τῶν ἄμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ Γμνησθήσομαι ἔτι· **18** ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἄμαρτίας.

10:1 δύναται NIV] δύνανται WH Treg RP **2 κεκαθαρισμένους** WH Treg NIV] κεκαθαρμένους RP **8 Θυσίας καὶ προσφορᾶς** WH Treg NIV] Θυσίαν καὶ προσφορὰν RP • νόμον WH Treg NIV] τόν νόμον RP **9 ποιῆσαι** WH Treg NIV] + ὁ θεός RP **10 ἐσμὲν** WH Treg NIV] + οἱ RP **12 οὗτος** WH Treg NIV] αὐτὸς RP **15 εἰρηκέναι** WH Treg NIV] προειρηκέναι RP **16 τὴν διάνοιαν** WH Treg NIV] τῶν διανοιῶν RP **17 καὶ** WH Treg RP NA] ὑστερὸν λέγει καὶ NIV • **μνησθήσομαι** WH Treg NIV] μνησθῶ RP

19 Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἰσόδον τῶν ἀγίων ἐν τῷ αἴματι Ἰησοῦ, **20** ἦν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος, τοῦτ' ἔστιν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, **21** καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, **22** προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ρέραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς καὶ λελουσμένοι τὸ σῶμα ὅματι καθαρῷ· **23** κατέχωμεν τὴν δυμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος· **24** καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, **25** μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθισ τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν.

26 Ἐκουσίως γὰρ ἀμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγυνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἀμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία, **27** φοιβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. **28** ἀθετήσας τις νόμον Μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει· **29** πόσῳ δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος ἐν ᾧ ἥγιασθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας. **30** οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα· Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ Γάνταποδώσω· καὶ πάλιν· Ἐκρινεῖ κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ. **31** φοιβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος.

32 Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων, **33** τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψειν θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες· **34** καὶ γὰρ τοῖς Γδεσμίοις συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν Γέαυτοὺς κρείττονα Γύπαρξιν καὶ μένουσαν. **35** μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει Γμεγάλην μισθαποδοσίαν· **36** ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν· **37** ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἥξει καὶ οὐ χρονίσει· **38** ὁ δὲ δίκαιος Γμου ἐκ πίστεως ζήσεται, καὶ

10:30 ἀνταποδώσω WH Treg NIV] + λέγει κύριος RP • **Κρινεῖ κύριος** WH Treg NIV] κύριος κρινεῖ RP **34 δεσμίοις** WH Treg NIV] δεσμοῖς μου RP • **έαυτοὺς** WH Treg NIV] έαυτοῖς RP • **ύπαρξιν** WH Treg NIV] + ἐν οὐρανοῖς RP **35 μεγάλην μισθαποδοσίαν** WH Treg NIV] μισθαποδοσίαν μεγάλην RP **38 μου** WH Treg NIV] – RP

ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ. **39** ἡμεῖς δὲ οὐκ ἔσμεν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

11:1 Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπίζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων· **2** ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. **3** πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὸ βλεπόμενον¹ γεγονέναι.

4 Πίστει πλείονα θυσίαν Ἀβελ παρὰ Κάιν προσήνεγκεν τῷ θεῷ, δι’ ἣς ἐμαρτυρήθη εἴναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ δὲ αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖ. **5** Πίστει Ἐνώχ μετετέθη τοῦ μὴ ιδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ ηύρισκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός· πρὸ γὰρ τῆς γεταθέσεως μεμαρτύρηται εὐαρεστηκέναι τῷ θεῷ, **6** χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι, πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ θεῷ ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. **7** πίστει χρηματισθεὶς Νῶe περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι’ ἣς κατέκρινεν τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.

8 Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἔξελθεῖν εἰς τόπον ὃν ἦμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἔξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. **9** πίστει παρώκησεν εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς. **10** ἔξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἣς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. **11** πίστει καὶ αὐτῇ Σάρρᾳ² δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἐλαβεν καὶ παρὰ καιρὸν γήλικίας, ἐπεὶ πιστὸν ἤγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. **12** διὸ καὶ ἀφ’ ἐνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος.

13 Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ τοῦ λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ιδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοι εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. **14** οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν

11:3 τὸ βλεπόμενον WH Treg NIV] τά βλεπόμενα RP **4** τοῦ θεοῦ WH NIV RP] τῷ θεῷ Treg • λαλεῖ WH Treg NIV] λαλεῖται RP **5** μεταθέσεως WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **8** Πίστει WH NIV RP] + ὁ Treg • τόπον WH Treg NIV] τὸν τόπον RP **11** αὐτῇ Σάρρᾳ Holmes WH^{marg}] αὐτῇ Σάρρᾳ WH Treg RP; αὐτῇ Σάρρᾳ στείρᾳ NIV • γήλικίας WH Treg NIV] + ἔτεκεν RP **13** λαβόντες NIV RP] κομισάμενοι WH Treg

ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. **15** καὶ εἰ μὲν ἐκείνης Γμνημονεύουσιν ἀφ' ἧς Γέξεβησαν, εἴχον ἄν καιρὸν ἀνακάμψαι· **16** νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτ' ἔστιν ἐπουρανίου. Διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτὸς ὁ Θεὸς θεός ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν, ἡτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

17 Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, **18** πρὸς δὲν ἐλαλήθη ὅτι Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα, **19** λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. **20** Πίστει Γκαὶ περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. **21** πίστει Ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἔκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ εὐλόγησεν, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ράβδου αὐτοῦ. **22** πίστει Ἰωσὴφ τελευτῶν περὶ τῆς ἔξοδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο.

23 Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. **24** πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἡρώντας λέγεσθαι νιὸς θυγατρὸς Φαραὼ, **25** μᾶλλον ἐλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἥ πρόσκαιρον ἔχειν ἀμαρτίας ἀπόλαυσιν, **26** μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ, ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. **27** πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως, τὸν γὰρ ἀόρατον ὃς ὁρῶν ἐκαρτέρησεν. **28** πίστει πεποίηκεν τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ δλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν.

29 Πίστει διέβησαν τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν ὡς διὰ ἔηρᾶς Γγῆς, ἥ πειραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. **30** πίστει τὰ τείχη Ἱεριχώ Γέπεσαν κυκλωθέντα ἐπὶ ἐπτὰ ἡμέρας. **31** πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης.

32 Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει 'με γὰρ' διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράχ, ΓΣαμψών, Ιεφθάε, Δαυίδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν, **33** οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, **34** ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον

11:15 μνημονεύουσιν Treg] ἐμνημόνευον WH NIV RP • ἔξεβησαν WH Treg NIV] ἔξῆλθον RP **20** καὶ WH Treg NIV] – RP **29** γῆς WH Treg NIV] – RP **30** ἔπεσαν WH Treg NIV] ἔπεσεν RP **32** με γὰρ WH Treg NIV] γὰρ με RP • Σαμψών WH Treg NIV] τε καὶ Σαμψών καὶ RP

στόματα Γ μαχαίρης, Γ ἐδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων· 35 ἔλαβον γυναικες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· 36 ἔτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς· 37 ἐλιθάσθησαν, Γ ἐπρίσθησαν, ἐν φόνῳ Γ μαχαίρης ἀπέθανον, περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, 38 ὃν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος Γ ἐπὶ ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὅρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄπαις τῆς γῆς· 39 Γ καὶ πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, 40 τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρείττον τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.

12:1 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὅγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἀμαρτίαν, δι’ ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, 2 ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινεν σταυρὸν αἰσχύνης καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν.

3 Ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν εἰς Γ ἔαυτοὺς ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἔκλυσόμενοι. 4 οὕπω μέχρις αἴματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἀμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι, 5 καὶ ἔκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται, Γίέ μου, μὴ ὀλιγάρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἔκλύου ὑπ’ αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· 6 ὃν γὰρ ἀγαπᾶ κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. 7 εἰς παιδείαν ὑπομένετε· ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός· τίς Γ γὰρ υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; 8 εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας ἡς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι Γ καὶ οὐχ υἱοί ἐστε· 9 εἴτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ Γ πολὺ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν; 10 οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν

11:34 μαχαίρης WH Treg NIV] μαχαίρας RP • **ἐδυναμώθησαν** WH Treg NIV] ἐνεδυναμώθησαν RP 37 **ἐπρίσθησαν** Treg NIV] ἐπειράσθησαν ἐπρίσθησαν WH; ἐπρίσθησαν ἐπειράσθησαν RP • **μαχαίρης** WH Treg NIV] μαχαίρας RP 38 **ἐπὶ** WH Treg NIV] ἐν RP 39 **καὶ** Holmes] + οὗτοι WH Treg NIV RP **12:3 ἔαυτοὺς** WH] ἔαυτὸν NIV Treg; ἀντὸν RP 7 **γὰρ** WH Treg NIV] + ἐστιν RP 8 **καὶ οὐχ υἱοί ἐστε** WH Treg NIV] ἐστε καὶ οὐχ υἱοί RP 9 **πολὺ** WH Treg] πολὺ δὲ NIV; πολλῷ RP

αύτοῖς ἐπαίδευον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ. **11** πᾶσα γένεια πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι ἀλλὰ λύπης, ὑστερὸν δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι’ αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης.

12 Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε, **13** καὶ τροχιάς ὄρθας γοιεῖτε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, οὐθὲν δὲ μᾶλλον.

14 Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἀγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὅψεται τὸν κύριον, **15** ἐπισκοποῦντες μὴ τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, μὴ τις ρίζα πικρίας ἀνα φύουσα ἐνοχλῇ καὶ δι’ αὐτῆς μιανθῶσιν γολλοί, **16** μὴ τις πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἡσαῦ, διὸ ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδετο τὰ πρωτοτόκια γένετο. **17** Ιστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη, μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρεν, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.

18 Οὐ γὰρ προσεληλύθατε γοναφωμένω καὶ κεκαυμένω πυρὶ καὶ γνόφῳ καὶ γόνφῳ καὶ θυέλῃ **19** καὶ σάλπιγγος ἥχῳ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἃς οἱ ἀκούσαντες παρηγήσαντο γονὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον. **20** οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελόμενον· Κανὸν θηρίον θίγη τοῦ ὅρους, λιθοβοληθήσεται. **21** καί, οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν· Ἐκφοβός είμι καὶ ἔντρομος. **22** ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιὰν ὅρει καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλήμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, πανηγύρει **23** καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς, καὶ κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, **24** καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ράντισμοῦ κρείττον λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἀβελ.

25 Βλέπετε μὴ παραιτήσθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ γέξέφυγον ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν γονηματίζοντα, γολὺν μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπὸ οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι. **26** οὐ δὲ φωνῇ τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, νῦν

12:11 δὲ Treg NIV RP] μὲν WH **13** ποιεῖτε WH Treg NIV] ποιήσατε RP **15** δι’ αὐτῆς WH NIV] διὰ ταύτης Treg RP • πολλοί NIV RP] οἱ πολλοί WH Treg **16** ἔαυτοῦ WH Treg NIV] αὐτοῦ RP **18** ψηλαφωμένω WH Treg NIV] + ὅρει RP • γόνφῳ WH Treg NIV] σκότῳ RP **19** μὴ Treg NIV RP] – WH **23** ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς WH Treg NIV] ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων RP **25** γέξέφυγον WH Treg NIV] ἔφυγον RP • ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν WH Treg NIV] τὸν ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι RP • πολὺ WH Treg NIV] πολλῷ RP

δὲ ἐπήγγελται λέγων· "Ἐτι ἄπαξ ἐγὼ τοῖς σείσω οὐ μόνον τὴν γῆν ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. 27 τὸ δὲ "Ἐτι ἄπαξ δηλοῦ τῶν σαλευομένων μετάθεσιν ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. 28 διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες ἔχωμεν χάριν, δι’ ἣς λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ θεῷ μετὰ εὐλαβείας καὶ δέους", 29 καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.

13:1 Ἡ φιλαδελφία μενέτω. 2 τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε, διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. 3 μιμηῆσκεσθε τῶν δεσμίων ὡς συνδεδεμένοι, τῶν κακουχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ ὅντες ἐν σώματι. 4 τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος, πόρνους γὰρ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός. 5 ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος· ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἰρηκεν· Οὐ μὴ σε ἀνῶ οὐδὲ οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπω. 6 ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν· Κύριος ἐμοὶ βοηθός, Γού φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;

7 Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὃν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε τὴν πίστιν. 8 Ἰησοῦς Χριστὸς ἔχθες καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. 9 διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατοῦντες. 10 ἔχομεν θυσιαστήριον ἔξ οὖν φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἔξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. 11 ὃν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα περὶ ἀμαρτίας εἰς τὰ ἄγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς· 12 διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἀγιάσῃ διὰ τοῦ ιδίου αἷματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν. 13 τοίνυν ἔξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες. 14 οὐ γὰρ ἔχομεν ὥδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν· 15 δι’ αὐτοῦ Γοῦν ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διὰ παντὸς τῷ θεῷ, τοῦτ' ἔστιν καρπὸν χειλέων δύμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. 16 τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε, τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ θεός.

12:26 σείσω WH Treg NIV] σείω RP 27 **τῶν σαλευομένων** Holmes WH^{marg}] τὴν τῶν σαλευομένων WH Treg NIV; τῶν σαλευομένων τὴν RP 28 **λατρεύωμεν** WH Treg NIV] λατρεύομεν RP • **εὐλαβείας καὶ δέους** WH Treg NIV] αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας RP 13:4 **γὰρ** WH Treg NIV] δὲ RP 5 **ἐγκαταλίπω** WH Treg NIV] ἐγκαταλείπω RP 6 οὐ WH] καὶ οὐ Treg NIV RP 9 **περιπατοῦντες** WH Treg NIV] περιπατήσαντες RP 15 οὖν Treg NIV RP] – WH

17 Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε, αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν καὶ μὴ στενάζοντες, ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

18 Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν, Γπειθόμεθα γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι. **19** περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

20 Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἷματι διαθήκης αἰώνιου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, **21** καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν Γπαντὶ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν Γἡμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃ ἡ δόξα εἰς τοὺς Γαίῶνας· ἀμήν.

22 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως, καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν. **23** γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν Γἡμῶν Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ ἐὰν τάχιον ἔρχηται ὄψομαι ὑμᾶς. **24** ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν καὶ πάντας τοὺς ἀγίους. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας. **25** ἡ χάρις μετὰ πάντων Γὑμῶν.

13:18 **πειθόμεθα** WH Treg NIV] πεποίθαμεν RP **21** **παντὶ** WH NIV] + ἔργῳ Treg RP • **ἡμῖν** WH NIV] ὑμῖν Treg RP • **αἰῶνας** Holmes] + τῶν αἰώνων WH Treg NIV RP **23** **ἡμῶν** WH Treg NIV] – RP **25** **ὑμῶν** WH NIV] + ἀμήν Treg RP

ΙΑΚΩΒΟΥ

1:1 Ἰάκωβος θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ χαίρειν.

2 Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, **3** γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονὴν· **4** ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἔχετω, ἵνα ἥτε τέλειοι καὶ δόκιληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.

5 Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς καὶ Γὰρ ὁ νειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ· **6** αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος, ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ριπιζομένῳ· **7** μὴ γὰρ οἱέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήμψεται τι παρὰ τοῦ κυρίου **8** ἀνὴρ δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.

9 Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὑψει αὐτοῦ, **10** ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. **11** ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι καὶ ἔξήρανεν τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἔξεπεσεν καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται.

12 Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος λήμψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν Γέπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. **13** μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι Ἀπὸ θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπειραστός ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. **14** ἔκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἴδιας ἐπιθυμίας ἔξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος· **15** εἴτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἀμαρτίαν, ἡ δὲ ἀμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. **16** μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί.

17 Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστιν, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ὃ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ ἡ τροπῆς ἀποσκίασμα. **18** βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

1:5 μὴ WH Treg NIV] οὐκ RP   **12** ἐπηγγείλατο WH Treg NIV] + ὁ κύριος RP

19 Γ”Ιστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ἔστω γ’ δὲ πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὁργὴν, **20** ὁργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ ὅτικάζεται¹. **21** Διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περιστείαν κακίας ἐν πραΰτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

22 Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου καὶ μὴ γάρ ακροαταὶ μόνον² παραλογιζόμενοι ἔαυτούς. **23** ὅτι εἴ τις ακροατὴς λόγου ἔστιν καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ, **24** κατενόησεν γὰρ ἔαυτὸν καὶ ἀπελήγανθεν καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὅποιος ἦν. **25** οὐδὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, γάρ οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος ἀλλὰ ποιητής ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.

26 Εἴ τις δοκεῖ θρησκός γίνεται μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν γαύτου ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν γαύτου, τούτου μάταιος ή θρησκεία. **27** θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἔστιν, ἐπισκέπτεσθαι ὄρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἀσπιλον ἔαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

2:1 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωπολημψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης; **2** ἐάν γὰρ εἰσέλθῃ γεις συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρῷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρῷ ἐσθῆτι, **3** ἐπιβλέψητε δέ³ ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ γείπητε· Σὺ κάθου ὡδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἰπητε· Σὺ στήθι γέ κάθου ἐκεῖ⁴ ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου, **4** γού διεκρίθητε ἐν ἔαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν; **5** ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τῷ κόσμῳ⁵ πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας ἡς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν; **6** ὑμεῖς δὲ ἡτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἔλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; **7** οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ’ ὑμᾶς;

1:19 ^{“Ιστε WH Treg NIV] “Οστε RP • δὲ WH Treg NIV] – RP} **20** οὐκ ἔργάζεται WH Treg NIV] οὐ κατεργάζεται RP **22** ἀκροαταὶ μόνον WH Treg NIV] μόνον ἀκροαταὶ NIV RP **25** οὐκ WH Treg NIV] οὗτος οὐκ RP **26** εἶναι WH Treg NIV] + ἐν ὑμῖν RP • αὐτοῦ Treg NIV RP] ἔαυτοῦ WH • αὐτοῦ Treg NIV RP] ἔαυτοῦ WH **27** τῷ WH Treg NIV] – RP **2:2** εἰς WH Treg NIV] + τὴν RP **3** ἐπιβλέψητε δὲ WH NIV] καὶ ἐπιβλέψητε Treg RP • εἰπητε WH Treg NIV] + αὐτῷ RP • γέ κάθου ἐκεῖ WH] ἐκεῖ γέ κάθου Treg NIV; ἐκεῖ γέ κάθου ὡδε RP **4** οὐ WH Treg NIV] καὶ οὐ RP **5** τῷ κόσμῳ WH Treg NIV] τοῦ κόσμου RP

8 Εἰ μέντοι νόμου τελεῖτε βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφήν Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν, καλῶς ποιεῖτε. 9 εἰ δὲ προσωπολημπτεῖτε, ἀμαρτίαν ἔργαζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. 10 ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσῃ, πταίσῃ δὲ ἐν ἐνὶ, γέγονεν πάντων ἔνοχος. 11 ὁ γὰρ εἰπών Μὴ μοιχεύσῃς εἶπεν καὶ Μὴ φονεύσῃς εἰ δὲ οὐ μοιχεύεις φονεύεις δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. 12 οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. 13 ἡ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· κατακαυχᾶται γέλεος κρίσεως.

14 Τί ὁφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; 15 ἐὰν ἀδελφὸς ἡ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ γειπόμενοι τῆς ἐφημέρου τροφῆς, 16 εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί ὁφελος; 17 οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔχῃ ἔργα, νεκρά ἐστιν καθ' ἑαυτήν.

18 Ἄλλ' ἔρει τις· Σὺ πίστιν ἔχεις καγώ ἔργα ἔχω. δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου γχωρὶς τῶν ἔργων, καγώ σοι δείξω ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν. 19 σὺ πιστεύεις ὅτι εἷς ἔστιν ὁ θεός; καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν καὶ φρίσσουσιν. 20 Θέλεις δὲ γνῶναι, ὡς ἀνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων ἄργή ἔστιν; 21 Ἀβραὰμ ὁ πατήρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; 22 βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη, 23 καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. 24 Γόρᾶτε ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἀνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. 25 δόμοιώς δὲ καὶ Παὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ ἐτέρα ὁδῷ

2:10 τηρήσῃ πταίσῃ WH Treg NIV] τηρήσει πταίσει RP 11 μοιχεύσῃς WH Treg NIV] μοιχεύσεις RP • φονεύσῃς WH Treg NIV] φονεύσεις RP • μοιχεύεις φονεύεις WH Treg NIV] μοιχεύσεις φονεύσεις RP 13 ἔλεος WH Treg NIV] ἔλεον RP 14 Τί WH] + τὸ Treg NIV RP 15 ἐὰν WH Treg NIV] + δὲ RP • λειτόμενοι WH Treg NIV] + ὡσιν RP 16 τί WH] + τὸ Treg NIV RP 17 ἔχῃ ἔργα WH Treg NIV] ἔργα ἔχῃ RP 18 χωρὶς WH Treg NIV] ἐκ RP • ἔργων WH Treg NIV] + σου RP • σοι δείξω WH Treg NIV] δείξω σοι RP • πίστιν WH Treg NIV] + μου RP 19 εἷς ἔστιν ὁ θεός Treg NIV] εἷς θεός ἔστιν WH; ὁ θεός εἷς ἔστιν RP 20 ἄργη WH Treg NIV] νεκρά RP 24 ὁρᾶτε WH Treg NIV] + τοίνυν RP

ἐκβαλοῦσα; **26** ὥσπερ γάρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς ἔργων νεκρά ἐστιν.

3:1 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα λημψόμεθα· **2** πολλὰ γάρ πταίομεν ἄπαντες. εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. **3** εἰ δὲ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν τοῖς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. **4** ίδού καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὅντα καὶ ὑπὸ ἀνέμων σκληρῶν ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου ὃπου ἡ ὄρμη τοῦ εὐθύνοντος βούλεται· **5** οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶν καὶ μεγάλα αὐχεῖ·.

Ίδού γῆλίκον πῦρ ἡλίκην ὅλην ἀνάπτει· **6** καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογίζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. **7** πᾶσα γάρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν ἐρπετῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ· **8** τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων· ἀκατάστατον κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. **9** ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν κύριον καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὅμοιώσιν θεοῦ γεγονότας· **10** ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἔξερχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. **11** μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὁπῆς βρύει τὸ γλυκὺν καὶ τὸ πικρόν; **12** μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σῦκα; ὁύτε ἀλυκὸν γλυκὺν ποιῆσαι ὕδωρ.

13 Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας. **14** εἰ δὲ ἔχον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. **15** οὐκ ἐστιν αὕτη ἡ σοφία ἀνωθεν κατερχομένη, ἀλλὰ ἐπίγειος, ψυχική, δαιμονιώδης·

2:26 γάρ Treg NIV RP] – WH • χωρὶς WH NIV] + τῶν Treg RP **3:3** εἰ δὲ WH Treg NIV] "Ιδε RP • εἰς WH Treg NIV] πρὸς RP **4** ἀνέμων σκληρῶν WH Treg NIV] σκληρῶν ἀνέμων RP • ἡ ... βούλεται WH Treg NIV] ἀνὴ ... βούληται RP **5** μεγάλα αὐχεῖ WH Treg NIV] μεγαλαυχεῖ RP • ἡλίκον WH Treg NIV] ὀλίγον RP **6** ἀδικίας WH Treg NIV] + οὕτως RP **8** δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων WH Treg NIV] δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι RP • ἀκατάστατον WH Treg NIV] ἀκατάσχετον RP **9** κύριον WH Treg NIV] θεὸν RP **12** οὔτε ἀλυκὸν WH Treg NIV] Οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἀλυκὸν καὶ RP

16 ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα.
17 ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικής,
 εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, **Γ**ἀδιάκριτος, ἀνυπόκριτος·
18 καρπὸς **Γ**δὲ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

4:1 Πόθεν πόλεμοι καὶ **Γ**πόθεν μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν
 ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; **2** ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε·
 φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε.
 οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· **3** αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς
 αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. **4** **Γ**μοιχαλίδες, οὐκ οἰδατε ὅτι
 ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ θεοῦ ἐστιν; ὃς **Γ**έαν οὖν βουληθῆ φίλος εἴναι τοῦ
 κόσμου, ἔχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται. **5** **ἡ** δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει·
 Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ **Γ**κατῷκισεν ἐν ὑμῖν; **6** μείζονα δὲ δίδωσιν
 χάριν· διὸ λέγει· Ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν
 χάριν. **7** ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ ἀντίστητε δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ’
 ὑμῶν. **8** ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ **Γ**έγγιει ὑμῖν. καθαρίσατε χεῖρας, ἀμαρτωλοί,
 καὶ ἀγνίσατε καρδίας, δίψυχοι. **9** ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ
 κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος **Γ**μετατραπήτω καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν.
10 ταπεινώθητε ἐνώπιον **Γ**κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

11 Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ **Γ**ἢ κρίνων
 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις,
 οὐκ εἰ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ κριτής. **12** εἰς **Γ**έστιν νομοθέτης **Γ**καὶ κριτής¹, ὁ
 δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ, **Γ**δ κρίνων¹ τὸν **Γ**πλησίον;

13 Ἀγε νῦν οἱ λέγοντες· Σήμερον **Γ**ἢ αὔριον **Γ**πορευσόμεθα εἰς τήνδε τὴν
 πόλιν καὶ **Γ**ποιήσομεν ἐκεῖ **Γ**ένιαυτὸν καὶ **Γ**έμπορευσόμεθα καὶ **Γ**κερδήσομεν.

3:17 **ἀδιάκριτος** WH Treg NIV] + καὶ RP **18** **δὲ** WH Treg NIV] + τῆς RP **4:1** **πόθεν**
 WH Treg NIV] – RP **4** **μοιχαλίδες** WH Treg NIV] Μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες RP • **έαν**
 WH NIV] ἀν Treg RP **5** **κατῷκισεν** WH Treg NIV] κατῷκησεν RP **8** **ἐγγιεῖ**
 Treg NIV RP] ἐγγίσει WH **9** **μετατραπήτω** WH NIV] μεταστραφήτω Treg RP
10 **κυρίου** WH Treg NIV] τοῦ κυρίου RP **11** **ἢ** WH Treg NIV] καὶ RP **12** **έστιν**
 WH] + ὁ Treg NIV RP • **καὶ κριτής** WH Treg NIV] – RP • **δὲ κρίνων** WH Treg
 NIV] δὲ κρίνεις RP • **πλησίον** WH Treg NIV] ἔτερον RP **13** **ἢ** WH Treg NIV]
 καὶ RP • **πορευσόμεθα** WH Treg NIV] πορευσώμεθα RP • **ποιήσομεν** WH NIV]
 ποιήσωμεν Treg RP • **ένιαυτὸν** WH Treg NIV] + ἔνα RP • **έμπορευσόμεθα** WH Treg
 NIV] ἐμπορευσώμεθα RP • **κερδήσομεν** WH Treg NIV] κερδήσωμεν RP

14 οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε Γ τὸ τῆς αὔριον Γ ποία ἡ ζωὴ ὑμῶν· ἀτμὶς γάρ Γ ἔστε Γ ἡ πρὸς δὲ λίγον φαινομένη, Γ ἔπειτα καὶ ἀφανιζομένη. **15** ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· Ἐὰν δὲ κύριος Γ θελήσῃ, καὶ Γ ζήσουμεν καὶ Γ ποιήσουμεν τοῦτο ἡ ἐκεῖνο. **16** νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν. **17** εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἀμαρτία αὐτῷ ἐστιν.

5:1 Ἔγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. **2** ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ιμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν, **3** ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίσται, καὶ ὁ ἴδιος αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν· ὡς πῦρ ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. **4** ἴδού ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν ὁ Γ ἀφυστερημένος ἀφ' ὑμῶν κράζει, καὶ αἱ βοσκαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὕπτα Κυρίου Σαβαὼθ Γ εἰσεληλύθασιν. **5** ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέψατε τὰς καρδίας Γ ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. **6** κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον. οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν;

7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἔως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου. ἴδού ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' Γ αὐτῷ ἔως Γ λάβη πρόιμον καὶ ὅψιμον. **8** μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἥγγικεν. **9** μὴ στενάζετε, Γ ἀδελφοί, κατ' ἀλλήλων, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἴδού ὁ κριτής πρὸ τῶν θυρῶν ἔστηκεν. **10** ὑπόδειγμα λάβετε, Γ ἀδελφοί, τῆς κακοπαθίας καὶ τῆς μακροθυμίας τοὺς προφήτας, οἵ ἐλάλησαν Γ ἐν τῷ ὀνόματι κυρίου. **11** ἴδού μακαρίζομεν τοὺς Γ ὑπομείναντας· τὴν ὑπομονὴν Ἰώβ ἡκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου Γ εἰδεῖτε, ὅτι πολύσπλαγχνός ἐστιν Γ ὁ κύριος καὶ οἰκτίρμων.

4:14 τὸ Treg NIV RP] – WH • ποία WH NIV] + γάρ Treg RP • ἔστε WH Treg NIV] ἔσται RP • ἡ Treg NIV RP] – WH • ἔπειτα WH Treg NIV] + δὲ RP **15** θελήσῃ Treg NIV RP] θέλῃ WH • ζήσουμεν WH Treg NIV] ζήσωμεν RP • ποιήσουμεν WH Treg NIV] ποιήσωμεν RP **5:4** ἀφυστερημένος WH Treg] ἀπεστερημένος NIV RP • εἰσεληλύθασιν NIV RP] εἰσελήλυθαν WH Treg **5** ὑμῶν WH Treg NIV] + ὡς RP **7** αὐτῷ WH Treg NIV] αὐτόν RP • λάβῃ WH Treg NIV] + ὑετὸν RP **9** ἀδελφοί κατ' ἀλλήλων WH Treg NIV] κατ' ἀλλήλων ἀδελφοί RP **10** ἀδελφοί WH Treg NIV] + μου RP • ἐν WH Treg NIV] – RP **11** ὑπομείναντας WH Treg NIV] ὑπομένοντας RP • εἰδεῖτε WH Treg NIV] ἰδεῖτε RP • ὁ κύριος WH Treg NIV] – RP

12 Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὄμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἡτα δὲ ὑμῶν τὸ Ναι ναὶ καὶ τὸ Οὐ οὔ, ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν¹ πέσητε.

13 Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω. **14** ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλείψαντες Γαύτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὄνόματι τοῦ κυρίου. **15** καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· καὶ ἀμαρτίας ἡ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. **16** ἔξομολογεῖσθε Γούνι ἀλλήλοις ὅτας ἀμαρτίας² καὶ Γεύχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ιαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. **17** Ἡλίας ἀνθρωπὸς ἦν ὁ μοιοπαθῆς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηγένετο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ. **18** καὶ πάλιν προσηγένετο, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκεν³ καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς.

19 Ἀδελφοί Γμου, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, **20** Γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἀμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν Γαύτοῦ ἐκ θανάτου καὶ καλύψει πλῆθος ἀμαρτιῶν.

5:12 ὑπὸ κρίσιν WH Treg NIV] εἰς ὑπὸκρίσιν RP **14** αὐτὸν Treg NIV RP] – WH **16** οὖν WH Treg NIV] – RP • τὰς ἀμαρτίας WH Treg NIV] τὰ παραπτώματα RP • εύχεσθε Treg NIV RP] προσεύχεσθε WH **18** ὑετὸν ἔδωκεν WH NIV RP] ἔδωκεν ὑετὸν Treg **19** μου WH Treg NIV] – RP **20** γινωσκέτω Treg NIV RP] γινώσκετε WH • αὐτοῦ WH NIV] – Treg RP

ΠΕΤΡΟΥ Α

1:1 Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας, **2** κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρός, ἐν ἀγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἴματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.

3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ὑμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι’ ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, **4** εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς **5** τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν ἐτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ. **6** ἐν ᾧ ἡ ἀγαλλιάσθε, δὲ λίγον ἄπτι εἰ γένον λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, **7** ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολυτιμότερον χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου εὑρεθῇ εἰς ἔπαινον καὶ δόξαν καὶ τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. **8** δὸν οὐκ γέδοντες ἀγαπᾶτε, εἰς δὸν ἄπτι μὴ ὄρῶντες πιστεύοντες δὲ γαλλιάσθε χαρᾶ ἀνεκλαλήτω καὶ δεδοξασμένῃ, **9** κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν σωτηρίαν ψυχῶν.

10 Περὶ ἡς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηραύνησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες, **11** ἐραυνῶντες εἰς τίνα ἡ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· **12** οἵς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἔαυτοῖς ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἀνῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων γένος πνεύματι ἀγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ’ οὐρανοῦ, εἰς ἀπειθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.

13 Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς δοσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες τελείως, ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. **14** ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν

1:6 δέον WH Treg] + ἐστίν NIV RP **7 πολυτιμότερον** WH Treg NIV] πολὺ τιμιώτερον RP • **δόξαν καὶ τιμὴν** WH Treg NIV] τιμὴν καὶ εἰς δόξαν RP **8 ιδόντες** WH Treg NIV] εἰδότες RP • **ἀγαλλιάσθε** Treg NIV RP] ἀγαλλιάτε WH **9 ὑμῶν** Treg NIV RP] – WH **12 ὑμᾶς** WH Treg] + ἐν NIV RP

ἐπιθυμίαις, **15** ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἄγιον καὶ αὐτοὶ ἄγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, **16** διότι γέγραπται Γ̄ δτὶ Ἀγιοι Γ̄ ἔσεσθε, δτὶ ἐγὼ Γ̄ ἄγιος.

17 Καὶ εὶ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπλόμπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἔκαστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε· **18** εἰδότες δτὶ οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίᾳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, **19** ἀλλὰ τιμίᾳ αἴματι ὡς ἀμνοῦ ἀμάρου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ, **20** προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἑσχάτου τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς **21** τοὺς δι' αὐτοῦ Γ̄ πιστούς εἰς θεὸν τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν.

22 Τὰς Ψυχὰς ὑμῶν ἡγγικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς Γ̄ ἀληθείας εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον Γ̄ ἐκ καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς, **23** ἀναγεγενημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος θεοῦ καὶ Γ̄ μένοντος· **24** διότι πᾶσα σάρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα Γ̄ αὐτῆς ὡς ἄνθος χόρτου· ἔξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ Γ̄ ἄνθος ἔξεπεσεν· **25** τὸ δὲ ρῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. τοῦτο δὲ ἐστιν τὸ ρῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

2:1 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ Γ̄ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλίας, **2** ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε 'εἰς σωτηρίαν', **3** Γ̄ εὶ ἐγεύσασθε δτὶ χρηστὸς ὁ κύριος.

4 Πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδεδοκιμασμένον παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκτὸν ἔντιμον **5** καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε οἶκος πνευματικὸς Γ̄ εἰς ιεράτευμα ἄγιον, ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας Γ̄ εὐπροσδέκτους θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· **6** διότι περιέχει Γ̄ ἐν γραφῇ· 'Ιδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον ἀκρογωνιαῖον ἐκλεκτὸν' ἔντιμον, καὶ ὁ πιστεύων

1:16 δτὶ WH NIV] – Treg RP • ἔσεσθε WH Treg NIV] γίνεσθε RP • ἄγιος WH Treg] + εἱμι NIV RP **20** ἑσχάτου WH Treg NIV] ἑσχάτων RP **21** πιστοὺς WH Treg NIV] πιστεύοντας RP **22** ἀληθείας WH Treg NIV] + διὰ πνεύματος RP • ἐκ WH Treg NIV] + καθαρᾶς RP NA **23** μένοντος WH Treg NIV] + εἰς τὸν αἰῶνα RP **24** αὐτῆς WH Treg NIV] ἀνθρώπου RP • ἄνθος WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **2:1** ὑποκρίσεις Treg NIV RP] ὑπόκρισιν WH **2** εἰς σωτηρίαν WH Treg NIV] – RP **3** εὶ WH Treg NIV] εἰπερ RP **5** εἰς WH Treg NIV] – RP • εὐπροσδέκτους WH Treg] + τῷ NIV RP **6** ἐν WH Treg NIV] + τῇ RP • ἀκρογωνιαῖον ἐκλεκτὸν Treg NIV RP] ἐκλεκτὸν ἀκρογωνιαῖον WH

ἐπ’ αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῇ. 7 ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· Γάπιστοῦσιν δὲ Γλίθος δὲν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας 8 καὶ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου· οἵ προσκόπτουσιν τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες· εἰς δὲ καὶ ἐτέθησαν.

9 Ὦμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτόν, βασίλειον ἰεράτευμα, ἔθνος ἄγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν, δπως τὰς ἀρετὰς ἔξαγγειλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· 10 οἴ ποτε οὐ λαὸς νῦν δὲ λαὸς θεοῦ, οἱ οὐκ ἡλεγμένοι νῦν δὲ ἐλεγθέντες.

11 Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· 12 τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν·, ἵνα, ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ἐποπτεύοντες δοξάσωσι τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

13 Ὦ Υποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον· εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, 14 εἴτε ἡγεμόσιν ὡς δι’ αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν κακοποιῶν ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν 15 (ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν)· 16 ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ’ ὡς θεοῦ δοῦλοι· 17 πάντας τιμήσατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε, τὸν θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε.

18 Οἱ οἰκέται ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. 19 τοῦτο γὰρ χάρις εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας πάσχων ἀδίκως· 20 ποῖον γὰρ κλέος εἰ ἀμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ’ εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ θεῷ. 21 εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσῃτε τοῖς ἵχνεσιν αὐτοῦ· 22 δῆς ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· 23 δῆς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει,

2:7 ἀπιστοῦσιν WH Treg NIV] ἀπειθοῦσιν RP • λίθος WH Treg NIV] Λίθον RP
 12 ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν WH Treg NIV] ἔχοντες καλήν ἐν τοῖς ἔθνεσιν RP
 • ἐποπτεύοντες WH Treg NIV] ἐποπτεύσαντες RP 13 Ὦ Υποτάγητε WH Treg NIV]
 + οὖν RP 16 θεοῦ δοῦλοι WH Treg NIV] δοῦλοι θεοῦ RP 17 ἀγαπᾶτε WH Treg NIV] ἀγαπήσατε RP 21 ὑμῶν WH Treg NIV] ἡμῶν RP

πάσχων οὐκ ἡπείλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· **24** δὅς τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἀμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ γυμάλωπι ἴαθητε. **25** Ἡτε γὰρ ὡς πρόβατα γραπταὶ πλανώμενοι, ἀλλὰ ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

3:1 Γ' Ομοίως γυναικες ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα γαὶ εἰ τινες ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται **2** ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἀγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν. **3** ὃν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος, **4** ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἀνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέως καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελές. **5** οὕτως γάρ ποτε καὶ αἱ ἄγιαι γυναικες αἱ ἐλπίζουσαι γεις θεὸν ἐκόσμουν ἔσυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, **6** ὡς Σάρρα ὑπήκουσεν τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα· ἦς ἐγενήθητε τέκνα ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν.

7 Οἱ ἄνδρες ὅμοίως συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν, ὡς ἀσθενεστέρω σκεύει τῷ γυναικείῳ ἀπονέμοντες τιμὴν, ὡς καὶ γυγκληρονόμοις χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

8 Τὸ δὲ τέλος πάντες ὅμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, γταπεινόφρονες, **9** μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας τούναντίον δὲ γεύλογοῦντες, ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. **10** ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς παυσάτω τὴν γλῶσσαν ἀπὸ κακοῦ καὶ γείλη τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον, **11** ἐκκλινάτω γδὲ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν, ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν· **12** ὅτι ὁφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους καὶ ὥτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.

2:24 μώλωπι WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **25 πλανώμενοι** WH Treg NIV] πλανώμενα RP **3:1 Ὁμοίως** WH Treg] + αἱ NIV RP • καὶ Treg NIV RP] – WH **4 πραέως καὶ ἡσυχίου** Treg NIV RP] ἡσυχίου καὶ πραέως WH **5 εἰς** WH Treg NIV] ἐπὶ RP **6 ὑπήκουσεν** Treg NIV RP] ὑπήκουεν WH **7 συγκληρονόμοις** WH Treg NIV] συγκληρονόμοι RP **8 ταπεινόφρονες** WH Treg NIV] φιλόφρονες RP **9 εύλογοῦντες** WH Treg NIV] + εἰδότες RP **10 γλῶσσαν** WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP • γείλη WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **11 δὲ** WH Treg NIV] – RP

13 Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ Γῆλωται γένησθε; **14** ἀλλ’ εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιούσυνην, μακάριοι. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε μηδὲ ταραχθῆτε, **15** κύριον δὲ τὸν ΓΧριστὸν ἀγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, Γέτοιμοι ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, **16** Γἀλλὰ μετὰ πραῦτητος καὶ φόβου, συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθήν, ἵνα ἐν φέτοιμοι κατασχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθήν ἐν Χριστῷ ἀναστροφήν. **17** χρείττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν ἡ κακοποιοῦντας. **18** ὅτι καὶ Χριστὸς ἄπαξ περὶ ἀμαρτιῶν Γέπαθεν, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα Γὑμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεῖς μὲν σαρκὶ ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι· **19** ἐν φέτοις ἐν φυλακῇ πνεύμασιν πορευθεὶς ἐκήρυξεν, **20** ἀπειθήσασιν ποτε ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ εἰς ἣν Γδλίγοι, τοῦτ’ ἔστιν ὀκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι’ ὑδατος. **21** ὁ καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ύπου ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι’ ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, **22** ὃς ἔστιν ἐν Γδεξιᾷ θεοῦ πορευθεὶς εἰς οὐρανὸν ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἔξουσιῶν καὶ δυνάμεων.

4:1 Χριστοῦ οὗν Γπαθόντος σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὀπλίσασθε, ὅτι ὁ Γπαθῶν σαρκὶ πέπαυται Γἀμαρτίας, **2** εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον. **3** ἀρκετὸς Γγὰρ ὁ παρεληλυθὼς Γχρόνος τὸ Γβούλημα τῶν ἐθνῶν Γκατειργάσθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρίαις. **4** ἐν φέτοις ἔνιζονται μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες· **5** οἵ ἀποδώσουσιν λόγον τῷ ἐτοίμως

3:13 Γῆλωται WH Treg NIV] μιμηταὶ RP **15** Χριστὸν WH Treg NIV] θεὸν RP • ἔτοιμοι WH Treg NIV] + δὲ RP **16** ἀλλὰ WH Treg NIV] – RP • καταλαλεῖσθε WH NIV] καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν Treg RP **18** Γέπαθεν RP NA] ἀπέθανεν WH Treg NIV • ὑμᾶς WH NIV RP] ἡμᾶς Treg **20** Γδλίγοι WH Treg NIV] δλίγαι RP **21** καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν WH Treg NIV] ἀντίτυπον νῦν καὶ ἡμᾶς RP **22** Γδεξιᾷ WH Treg] + τοῦ NIV RP **4:1** παθόντος WH Treg NIV] + ὑπὲρ ἡμῶν RP • παθῶν WH Treg NIV] + ἐν RP • ἀμαρτίας Treg NIV RP] ἀμαρτίαις WH **3** γὰρ WH Treg NIV] + ἡμῖν RP • χρόνος WH Treg NIV] + τοῦ βίου RP • βούλημα WH Treg NIV] θελήμα RP • κατειργάσθαι WH Treg NIV] κατειργάσασθαι RP

‘ἔχοντι κρῖναι’ ζῶντας καὶ νεκρούς· 6 εἰς τοῦτο γάρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκὶ ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.

7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἥγγικεν. σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε γεις προσευχάς· 8 πρὸ γάρ την εἰς ἔαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη γκαλύπτει πλῆθος ἀμαρτιῶν· 9 φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμοῦ· 10 ἔκαστος καθὼς ἔλαβεν χάρισμα, εἰς ἔαυτοὺς αὐτὸς διακονοῦντες ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ· 11 εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἔξι ισχύος γῆς χορηγεῖ ὁ θεός· ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζηται ὁ θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

12 Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένη ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος, 13 ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. 14 εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς γάναπαύεται. 15 μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς ἢ ὡς ἀλλοτριεπίσκοπος· 16 εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν θεόν ἐν τῷ γόνοματι τούτῳ. 17 ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἀρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ὑμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ; 18 καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σῷζεται, γό ἀσεβῆς καὶ ἀμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; 19 ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς γάντων ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

5:1 Πρεσβυτέρους γοῦν ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός, 2 ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ θεοῦ, γέπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς ἀλλὰ ἐκουσίως ‘κατὰ θεόν’, μηδὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως, 3 μηδ’ ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου·

4:5 ἔχοντι κρῖναι Treg NIV RP] κρίνοντι WH 7 εἰς WH Treg NIV] + τὰς RP 8 πάντων WH Treg NIV] + δὲ RP • καλύπτει WH Treg NIV] καλύψει RP 9 γογγυσμοῦ WH Treg NIV] + γογγυσμῶν RP 11 γῆς WH Treg NIV] ὡς RP 14 γάναπαύεται WH Treg NIV] + κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται RP 16 ὀνόματι WH Treg NIV] μέρει RP 18 ὁ Treg NIV RP] + δὲ WH 19 θεοῦ WH Treg NIV] + ὡς RP • αὐτῶν Treg NIV RP] – WH 5:1 οὖν WH Treg NIV] τοὺς RP 2 ἐπισκοποῦντες Treg NIV RP] – WH • κατὰ θεόν Treg NIV] – WH RP

4 καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. **5** ὁμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις. πάντες δὲ ὁ ἀλλήλοις τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβάσασθε, ὅτι Ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν.

6 Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, **7** πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιτίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. **8** νήψατε, γρηγορήσατε. ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυσόμενος περιπατεῖ ζητῶν τινα καταπιεῖν. **9** ὃ ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν τῷ κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι. **10** ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ, ὀλίγον παθόντας αὐτὸς καταρτίσει, στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει. **11** ὁ αὐτῷ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

12 Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι, δι’ ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ· εἰς ἣν τοτέ. **13** ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτὴ καὶ Μᾶρκος ὁ υἱός μου. **14** ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης. εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν Χριστῷ.

5:5 ἀλλήλοις WH Treg NIV] + ὑποτασσόμενοι RP **8 τινα** NIV] τίνα RP;
- WH Treg • καταπιεῖν WH Treg NIV] καταπίγ RP **9 τῷ** WH Treg NIV]
- RP **10 Χριστῷ** WH NIV] + Ἰησοῦ Treg RP NA • καταρτίσει WH Treg NIV]
καταρτίσαι ὑμᾶς RP • θεμελιώσει NIV RP] - WH Treg **11 αὐτῷ** WH Treg NIV]
+ ἡ δόξα καὶ RP • τῶν αἰώνων Treg NIV RP] - WH NA **12 στῆτε** WH Treg
NIV] ἐστήκατε RP **14 Χριστῷ** WH Treg NIV] + Ἰησοῦ ἀμήν RP

ΠΕΤΡΟΥ Β

1:1 ΓΣυμεών Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς ἵστομον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ· **2** χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

3 Ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὔσέβειαν δεδωρημένης διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς ἵδια δόξη καὶ ἀρετῇ· **4** δι’ ὅν τὰ τίμια καὶ μέγιστα ἡμῖν ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. **5** καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, **6** ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκρατείαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, **7** ἐν δὲ τῇ εὐσέβειᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην· **8** ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν· **9** ὡς γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλός ἐστιν μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτημάτων. **10** Διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητε ποτε· **11** οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἰσόδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

12 Διὸ γελήσω ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμήσκειν περὶ τούτων, καίπερ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ. **13** Δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ’ ὅσον εἴμι ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει, **14** εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς

1:1 Συμεών Treg NIV RP] Σιμων WH 3 **ιδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ** Treg NIV] διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς WH RP **4 τίμια καὶ μέγιστα ἡμῖν** WH NIV] μέγιστα καὶ τίμια ἡμῖν Treg; τίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα RP • **τῷ** WH Treg NIV] – RP **9 ἁμαρτημάτων** Treg] ἁμαρτιῶν WH NIV RP **12 μελλήσω** WH Treg NIV] οὐκ ἀμελήσω RP

έδήλωσέν μοι· 15 σπουδάσω δὲ καὶ ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι.

16 Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἔξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ’ ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. 17 λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης: “Οὐ οὐδέ μου ὁ ἀγαπητός μου οὗτός ἐστιν”, εἰς δὲν ἐγώ εὐδόκησα— 18 καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἡκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὅντες ἐν τῷ ἀγίῳ ὅρει. 19 καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ὃ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ, ἔως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. 20 τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἴδιας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται, 21 οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἡνέχθη ‘προφητεία ποτέ’, ἀλλὰ ὑπὸ πνεύματος ἀγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἀπὸ θεοῦ ἀνθρωποι.

2:1 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν· 2 καὶ πολλοὶ ἔξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι’ οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται· 3 καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἵ τοι κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει.

4 Εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἀμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ἡ σειραῖς ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους, 5 καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὅγδοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας, 6 καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας ἡ καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἡ ἀσεβέσιν τεθεικώς, 7 καὶ δίκαιοιν Λώτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς ἐρρύσατο— 8 βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς ἡμέραν

1:17 ‘Οὐ οὐδέ μου ὁ ἀγαπητός μου οὗτός ἐστιν WH NIV] οὗτός ἐστιν ὁ οὐδέ μου ὁ ἀγαπητός Treg RP 18 ἀγίῳ ὅρει WH Treg NIV] ὅρει τῷ ἀγίῳ RP 21 προφητεία ποτέ WH Treg NIV] ποτὲ προφητεία RP • ἀπὸ WH NIV] ἄγιοι Treg RP 2:3 νυστάζει WH Treg NIV] νυστάξει RP 4 σειραῖς RP NA] σιροις WH Treg NIV 6 καταστροφῇ Treg RP NA] – WH NIV • ἀσεβέσιν WH NIV] ἀσεβεῖν Treg RP 8 ὁ Treg NIV RP] – WH

ἔξη ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν— **9** οἵδεν κύριος εὔσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζόμενους τηρεῖν, **10** μάλιστα δὲ τοὺς δπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους καὶ κυριότητος καταφρονοῦντας.

Τολμηταὶ, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσιν, βλασφημοῦντες, **11** ὅπου ἄγγελοι ισχὺν καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες οὐ φέρουσιν κατ' ἀυτῶν βλάσφημον κρίσιν. **12** οὗτοι δέ, ὡς ἀλογα ζῷα γεγεννημένα φυσικὰ εἰς ἄλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καὶ φθαρήσονται·, **13** Γάδικούμενοι μισθὸν ἀδικίας· ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν, σπίλοι καὶ μῶμοι ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν συνευωχούμενοι ὑμῖν, **14** ὁφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπαύστους ἀμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίας ἔχοντες, κατάρας τέκνα, **15** καταλιπόντες εὐθεῖαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἔξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσὸρ δις μισθὸν ἀδικίας ἡγάπησεν **16** ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον ἐκώλυσεν τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν.

17 Οὕτοί είσιν πηγαὶ ἄνυδροι καὶ ὄμιχλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἵς ὁ ζόφος τοῦ σκότους τετήρηται. **18** ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγείαις τοὺς ὀλίγως ἀποφεύγοντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους, **19** ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ὡς γάρ τις ἡττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται. **20** εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων. **21** κρείττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης ἢ ἐπιγνοῦσιν ὑποστρέψαι ἐκ τῆς

2:11 αὐτῶν Holmes WH^{marg}] + παρὰ κυρίω WH Treg RP; + παρὰ κυρίου NIV **12** γεγεννημένα φυσικὰ WH Treg NIV] φυσικὰ γεγενημένα RP • καὶ φθαρήσονται WH Treg NIV] καταφθαρήσονται RP **13** ἀδικούμενοι WH NIV] κομιούμενοι Treg RP • ἀπάταις WH NIV RP] ἀγάπαις Treg **14** ἀκαταπαύστους Treg NIV RP] ἀκαταπάστους WH **15** καταλιπόντες Treg RP] καταλείποντες WH NIV • Βοσὸρ Treg RP NA] Βεώρ WH NIV **17** καὶ δυῖχλαι WH Treg NIV] νεφέλαι RP • σκότους WH Treg NIV] + εἰς αἰῶνα RP **18** ὀλίγως WH Treg NIV] ὄντως RP • ἀποφεύγοντας WH Treg NIV] ἀποφυγόντας RP **19** καὶ Treg RP] - WH NIV **20** κυρίου WH Treg RP] + ἡμῶν NIV **21** ὑποστρέψαι WH Treg NIV] ἐπιστρέψαι RP

παραδοθείσης αὐτοῖς ἀγίας ἐντολῆς· 22 Γ συμβέβηκεν αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἔξέραμα, καὶ· Ὅς λουσαμένη εἰς τὸ κυλισμὸν βορβόρου.

3:1 Ταύτην ἡδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, 2 μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἀγίων προφητῶν καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος, 3 τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες ὅτι ἔλευσονται ἐπ’ ἑσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐν ἐμπαιγμονῇ ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἴδιας ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι 4 καὶ λέγοντες· Ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ’ ἣς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ’ ἀρχῆς κτίσεως. 5 λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι καὶ γῆ ἔξ ὕδατος καὶ δι’ ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, 6 δι’ ὃν ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο· 7 οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ ἀντῷ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶν πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων.

8 Ἐν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. 9 οὐ βραδύνει τὸ κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὡς τινες βραδύτητα ἡγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ὑμᾶς, μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέσθαι ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι. 10 ἥξει δὲ ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς ἀλέπτης, ἐν ᾧ οἱ οὐρανοὶ ροιζήδον παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα τὸν λυθήσεται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα τὸν εὔρεθήσεται.

11 Τούτων τοῦτον λυομένων ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἀγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, 12 προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι’ ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται· 13 καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

2:22 συμβέβηκεν WH Treg NIV] + δὲ RP • **κυλισμὸν** WH Treg NIV] κύλισμα RP 3:3 **ἐσχάτων** WH Treg NIV] ἐσχάτου RP • **ἐν ἐμπαιγμονῇ** WH Treg NIV] – RP 7 **ἀντῷ** WH NIV] αὐτοῦ Treg RP 9 **κύριος** WH Treg NIV] ὁ κύριος RP • **ὑμᾶς** WH Treg NIV] ἡμᾶς RP 10 **ἡμέρα** WH Treg NIV] ἡ ἡμέρα RP • **ἀλέπτης** WH Treg NIV] + ἐν νυκτὶ RP • **λυθήσεται** WH Treg NIV] λυθήσονται RP • **εὔρεθήσεται** WH Treg NIV] κατακαήσεται RP; οὐχ εὔρεθήσεται em ECM 11 **οὕτως** WH NIV] οὕν Treg RP

14 Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, **15** καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἡγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Πλαῦλος κατὰ τὴν ὅδον ἀνέβησαν αὐτῷ¹ σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, **16** ὡς καὶ ἐν πάσαις² ταῖς ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων, ἐν Γαῖς ἐστιν δυσνόητά τινα, ἢ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ιδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. **17** ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνη συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ιδίου στηριγμοῦ, **18** αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰώνος. Γάμην.

3:15 δοθεῖσαν αὐτῷ WH Treg NIV] αὐτῷ δοθεῖσαν RP **16 ταῖς** RP] – WH Treg NIV • **αῖς** WH Treg NIV] οῖς RP **18 ἀμήν** Treg NIV RP] – WH

ΙΩΑΝΝΟΥ Α

1:1 "Ο ἥν ἀπ' ἀρχῆς, δ ἀκηκόαμεν, δ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν,
δ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς—
2 καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἐωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν
ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον ἥτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν—**3** δ
ἐωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν ἀπαγγέλλομεν Γ καὶ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν
ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· **4** καὶ ταῦτα γράφομεν Γ ἡμεῖς ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ἦ
πεπληρωμένη.

5 Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἦν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν
ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἔστιν καὶ σκοτίᾳ ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν' οὐδεμία. **6** ἐὰν
εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν,
ψευδόμεθα καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· **7** ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν
ὡς αὐτός ἔστιν ἐν τῷ φωτί, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων καὶ τὸ αἷμα
Γ Ἰησοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας. **8** ἐὰν εἴπωμεν ὅτι
ἀμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἔαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν·
9 ἐὰν ὄμολογῶμεν τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἔστιν καὶ δίκαιος ἵνα ἀφῇ ἡμῖν
τὰς ἀμαρτίας καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. **10** ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ
ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

2:1 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ύμιν ἵνα μὴ ἀμάρτητε. καὶ ἐάν τις ἀμάρτηγ,
παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον, **2** καὶ αὐτὸς
ἱλασμός ἔστιν περὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον ἀλλὰ
καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.

3 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ
τηρῶμεν. **4** ὁ λέγων Γ ὅτι "Ἐγνωκα αὐτὸν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν

1:3 καὶ WH Treg NIV] – RP **4** ἡμεῖς WH Treg NIV] ύμιν RP **5** ἐν αὐτῷ οὐκ
ἔστιν NIV RP] οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ WH Treg **7** Ἰησοῦ WH Treg NIV] + Χριστοῦ
RP **8** οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν WH NIV RP] ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν Treg **2:4** ὅτι WH Treg
NIV] – RP

ψεύστης ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· 5 ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται. ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἔσμεν· 6 ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὁ φείλει καθὼς ἔκεινος περιεπάτησεν καὶ Γαύτὸς περιπατεῖν.

7 Γ'Αγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιὰν ἥν εἰχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος ὃν Γ' ἡκούσατε. 8 πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὃ ἐστιν ἀληθές ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἥδη φαίνει. 9 ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ ἔστιν ἔως ἀρτι. 10 ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν· 11 ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἔστιν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἴδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν τοὺς ὁφθαλμοὺς αὐτοῦ.

12 Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἀμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ· 13 γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν. 14 Γ' ἔγραψα ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα· ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἔστε καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν.

15 Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ· 16 ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὁφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρός, ἀλλὰ ἐκ τοῦ κόσμου ἔστιν· 17 καὶ ὁ κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ, ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

18 Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἔστιν, καὶ καθὼς ἡκούσατε Γ' ὅτι ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἔστιν. 19 ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθαν, ἀλλ' οὐκ ἡσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἐξ ἡμῶν ἡσαν, μεμενήκεισαν ἀν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες ἐξ ἡμῶν. 20 καὶ ὑμεῖς χρῖσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἀγίου Γ' καὶ οἴδατε Γ' πάντες· 21 οὐκ ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν

2:6 αὐτὸς WH Treg] + οὕτως NIV RP 7 Ἀγαπητοί WH Treg NIV] Ἄδελφοί RP • ἡκούσατε WH Treg NIV] + ἀπ' ἀρχῆς RP 14 ἔγραψα WH Treg NIV] Γράφω RP 18 ὅτι WH Treg NIV] + ὁ RP 19 ἐξ ἡμῶν ἡσαν WH Treg NIV] ἡσαν ἐξ ἡμῶν RP 20 καὶ Treg NIV RP] – WH • πάντες WH NIV] πάντα Treg RP

ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν. **22** τίς ἔστιν ὁ ψεύστης εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ χριστός; οὗτός ἔστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. **23** πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει· ὁ δὲ δόμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει·. **24** ὁ μεῖς ὁ ἡκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἡκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. **25** καὶ αὕτη ἔστιν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ὑμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

26 Ταῦτα ἔγραψα ύμιν περὶ τῶν πλανώντων ύμᾶς. **27** καὶ ὑμεῖς τὸ χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ «μένει ἐν ύμιν», καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ύμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ «αὐτοῦ χρῖσμα διδάσκει ύμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἔστιν καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος, καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ύμᾶς, γένετε ἐν αὐτῷ.

28 Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα «ἐὰν φανερώθῃ» σχῶμεν παρρησίαν καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ.

29 «Ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιοις ἔστιν, γινώσκετε «ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δίκαιοισύνην ἔξ αὐτοῦ γεγέννηται. **3:1** Ἰδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν, «καὶ ἐσμέν». διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει «ἡμᾶς ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. **2** ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὕπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα. «οἴδαμεν ὅτι ἐὰν φανερώθῃ ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθὼς ἔστιν. **3** καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἀγνίζει ἑαυτὸν καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἔστιν.

4 Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ, καὶ ἡ ἀμαρτία ἔστιν ἡ ἀνομία. **5** καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη ἵνα τὰς «ἀμαρτίας ἄρη, καὶ ἀμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. **6** πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ ἀμαρτάνει· πᾶς ὁ ἀμαρτάνων οὐχ ἔώρακεν αὐτὸν οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. **7** τεκνία, μηδεὶς πλανάτω ύμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δίκαιοισύνην δίκαιος ἔστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιος ἔστιν. **8** ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἔστιν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἀμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. **9** πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἀμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει, καὶ οὐ δύναται ἀμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται.

2:23 δὲ δόμολογῶν ... ἔχει WH Treg NIV] – RP **24** ὁ μεῖς WH Treg NIV] + οὖν RP **27** μένει ἐν ύμιν WH Treg NIV] ἐν ύμιν μένει RP • αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτὸ RP • μένετε WH Treg NIV] μενεῖτε RP **28** ἐὰν WH Treg NIV] ὅταν RP • σχῶμεν WH Treg NIV] ἔχωμεν RP **29** ὅτι WH RP] + καὶ NIV Treg **3:1** καὶ ἐσμέν WH Treg NIV] – RP • ἡμᾶς WH Treg NIV] ύμᾶς RP **2** οἴδαμεν WH Treg NIV] + δὲ RP **5** ἀμαρτίας WH Treg NIV] + ἡμῶν RP

10 ἐν τούτῳ φανερά ἔστιν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

11 Ὅτι αὕτη ἔστιν ἡ ἀγγελία ἣν ἤκουόσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· **12** οὐ καθὼς Κάιν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; διτὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια. **13** Γὰρ θαυμάζετε, Γάρ ἀδελφοί, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. **14** ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ Γάρ ἀγαπῶν μένει ἐν τῷ θανάτῳ. **15** πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἔστιν, καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν Γαύτῳ μένουσαν. **16** ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν Ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς Ψυχὰς Γενεῖναι. **17** δις δ' ἀν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;

18 Γέτενία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγω μηδὲ τῇ γλώσσῃ ἀλλὰ ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. **19** ἐν τούτῳ Γνωσθεία ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν 'τὴν καρδίαν' ἡμῶν **20** ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἔστιν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν καὶ γινώσκει πάντα. **21** ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδία 'μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν', παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν, **22** καὶ δι 'ἐὰν αἰτῶμεν λαμβάνομεν 'ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. **23** καὶ αὕτη ἔστιν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα Γιστεύσωμεν τῷ ὄνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν. **24** καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

3:13 μὴ WH Treg RP] καὶ μὴ NIV • ἀδελφοί WH Treg NIV] + μου RP **14** ἀγαπῶν WH Treg NIV] + τὸν ἀδελφόν RP **15** αὐτῷ WH Treg NIV] ἔαυτῷ RP **16** θεῖναι WH Treg NIV] τιθέναι RP **18** Τεκνία WH Treg NIV] + μου RP **19** ἐν WH] καὶ ἐν Treg NIV RP • γνωσθεία WH Treg NIV] γινώσκομεν RP • τὴν καρδίαν WH NIV] τὰς καρδίας Treg RP **21** μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν Treg] μὴ καταγινώσκῃ WH; ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ NIV; ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν RP **22** ἐὰν Treg NIV RP] ἀν WH • ἀπ' WH Treg NIV] παρ' RP **23** πιστεύσωμεν WH NIV RP] πιστεύωμεν Treg • ἡμῖν WH Treg NIV] - RP

4:1 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ̄ ἐκ τοῦ θεοῦ ἔστιν, δτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἔξεληγύθασιν εἰ̄ς τὸν κόσμον. **2** ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· πᾶν πνεῦμα δὲ ὅμοιογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ θεοῦ ἔστιν, **3** καὶ πᾶν πνεῦμα δὲ μὴ ὅμοιογεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτο ἔστιν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, δὲ ἀκηκόατε δτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἔστιν ἥδη. **4** ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἔστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς, δτι μείζων ἔστιν ὁ ἐν ὑμῖν ἡ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. **5** αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰ̄σιν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν καὶ δὲ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. **6** ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἔσμεν· δὲ γινώσκων τὸν θεόν ἀκούει ἡμῶν, δς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

7 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, δτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἔστιν, καὶ πᾶς δὲ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγένηται καὶ γινώσκει τὸν θεόν. **8** δὲ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν, δτι δὲ θεὸς ἀγάπη ἔστιν. **9** ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν, δτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν δὲ θεὸς εἰ̄ς τὸν κόσμον ἵνα ζήσωμεν δι’ αὐτοῦ. **10** ἐν τούτῳ ἔστιν ἡ ἀγάπη, οὐχ δτι ἡμεῖς τὴν ἡγαπήκαμεν τὸν θεόν, ἀλλὰ δτι αὐτὸς ἡγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἰλασμὸν περὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν. **11** Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως δὲ θεὸς ἡγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς δὲ φείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν. **12** θεόν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, δὲ θεὸς ἐν ὑμῖν μένει καὶ δὲ ἀγάπη αὐτοῦ ἐν ὑμῖν τετελειωμένη ἔστιν·

13 Ἐν τούτῳ γινώσκομεν δτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ὑμῖν, δτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. **14** καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν δτι δὲ πατήρ ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου. **15** δς τὸν ὅμοιογήση δτι Ἰησοῦς ἔστιν δὲ υἱὸς τοῦ θεοῦ, δὲ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ. **16** καὶ ἡμεῖς ἔγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει δὲ θεὸς ἐν ὑμῖν.

Ο θεὸς ἀγάπη ἔστιν, καὶ δὲ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ μένει καὶ δὲ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει. **17** ἐν τούτῳ τετελείωται δὲ ἀγάπη μεθ’ ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, δτι καθὼς ἔκεινός ἔστιν καὶ ἡμεῖς ἔσμεν ἐν

4:2 γινώσκετε WH Treg NIV] γινώσκεται RP **3 τὸν** WH Treg NIV] – RP
• Ἰησοῦν WH Treg NIV] + Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα RP **10 ἡγαπήκαμεν** WH NIV] ἡγαπήσαμεν Treg RP **12 ἐν** ὑμῖν **τετελειωμένη ἔστιν** NIV] τετελειωμένη ἐν ὑμῖν ἔστιν WH Treg; τετελειωμένη ἔστιν ἐν ὑμῖν RP **15 ἐὰν** WH NIV] ἐν Treg RP
• Ἰησοῦς Treg NIV RP] + Χριστός WH **16 μένει** WH NIV RP] – Treg

τῷ κόσμῳ τούτῳ. **18** φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει, ὃ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. **19** ἡμεῖς γὰρ ἀγαπῶμεν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἤγαπησεν ἡμᾶς. **20** ἐάν τις εἴπῃ ὅτι Ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῆ, Ψεύστης ἔστιν· ὃ γάρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὅν ἐώρακεν, τὸν θεὸν ὅν οὐχ ἐώρακεν Γού δύναται ἀγαπᾶν. **21** καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

5:1 Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν ὁ χριστὸς ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾷ γὰρ καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. **2** ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ποιῶμεν· **3** αὕτη γάρ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν, καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν, **4** ὅτι πᾶν τὸ γεγενημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον. καὶ αὕτη ἔστιν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν· **5** τίς γένεται ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ;

6 Οὗτός ἔστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ γένεται τὸ πνεῦμά ἔστιν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἔστιν ἡ ἀλήθεια. **7** ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες, **8** τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἐν εἰσιν. **9** εἰ τὴν μαρτυρίαν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἔστιν, ὅτι αὕτη ἔστιν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ γένεται μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. **10** ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν γεννητῷ· ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ Ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. **11** καὶ αὕτη ἔστιν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ὁ θεὸς ἡμῖν, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἔστιν. **12** ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

4:19 ἀγαπῶμεν WH Treg NIV] + αὐτόν RP **20** οὐ WH Treg NIV] πῶς RP
5:1 καὶ Treg NIV RP] - WH **2** ποιῶμεν WH Treg NIV] τηρῶμεν RP **5** δέ ἔστιν Treg NIV] ἔστιν δὲ WH; ἔστιν RP **6** ἐν WH Treg NIV] - RP **9** ὅτι WH Treg NIV] ἦν RP **10** αὐτῷ WH] αὐτῷ Treg RP; ἔαυτῷ NIV **11** ὁ θεὸς ἡμῖν WH] ἡμῖν ὁ θεὸς Treg NIV RP

13 Ταῦτα ἔγραψα Γύμνιν ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἕχετε αἰώνιον, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ δόνομα τοῦ νίοῦ τοῦ θεοῦ. **14** καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρρήσια ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ἀκούει ἡμῶν. **15** καὶ ἐάν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν ὃ Γένετο αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἢ ἡτήκαμεν Γάπ' αὐτοῦ. **16** ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀμαρτάνοντα ἀμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει, καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν, τοῖς ἀμαρτάνουσιν μὴ πρὸς θάνατον. ἐστιν ἀμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. **17** πᾶσα ἀδικία ἀμαρτία ἐστίν, καὶ ἔστιν ἀμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.

18 Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγενημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ ἀμαρτάνει, ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ Γαύτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ. **19** οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος δλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. **20** οἱδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἡκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ νίῳ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος.

21 Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν Γειδώλων.

5:13 ὑμῖν WH Treg NIV] + τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ δόνομα τοῦ νίοῦ τοῦ θεοῦ RP
 • ἔχετε αἰώνιον WH Treg NIV] αἰώνιον ἔχετε RP • τοῖς πιστεύουσιν WH Treg NIV] καὶ ἵνα πιστεύητε RP **15** ἐάν WH NIV RP] ἀν Treg • ἀπ' WH Treg NIV] παρ' RP **18** αὐτόν WH Treg NIV] ἑαυτόν RP **20** γινώσκωμεν NIV RP] γινώσκομεν WH Treg **21** ειδώλων WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΙΩΑΝΝΟΥ Β

1 Ο πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἔγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἔγὼ μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἔγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, **2** διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰώνα· **3** ἔσται μεθ' ἡμῶν χάρις ἔλεος εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρός, καὶ παρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ οὐροῦ τοῦ πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός. **5** καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρίᾳ, οὐχ ὡς ἐντολὴν ‘καινὴν γράφων σοι’ ἀλλὰ ἡνὶ εἴχομεν ἀπ’ ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. **6** καὶ αὕτη ἔστιν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ· αὕτη ‘ἡ ἐντολὴ ἔστιν’, καθὼς ἡκούσατε ἀπ’ ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατήτε. **7** ὅτι πολλοὶ πλάνοι Γέξηλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὄμοιογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκὶ οὔτος ἔστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. **8** βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ Γάπολέσητε ἢ Γείργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη Γάπολάβητε. **9** πᾶς ὁ Γροάγων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ Διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ Διδαχῇ, οὔτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. **10** εἰ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν Διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· **11** ὁ λέγων γάρ αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

12 Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρτου καὶ μέλανος, ἀλλὰ ἐλπίζω Γενέσθαι πρὸς ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ Γέμων ‘πεπληρωμένη ἦ’.**13** Ἀσπάζεται σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς Γέκλεκτῆς.

---

3 παρὰ WH Treg NIV] + κυρίου RP **5 καινὴν γράφων σοι** Treg NIV] γράφων σοι καινὴν WH RP **6 ἡ ἐντολὴ ἔστιν** WH Treg NIV] ἔστιν ἡ ἐντολὴ RP **7 ἐξῆλθον** WH Treg NIV] εἰσῆλθόν RP **8 ἀπολέσητε** WH Treg NIV] ἀπολέσωμεν RP • **εἰργασάμεθα** WH RP NA] εἰργάσασθε Treg NIV • **ἀπολάβητε** WH Treg NIV] ἀπολάβωμεν RP **9 προάγων** WH Treg NIV] παραβαίνων RP • **διδαχῇ** WH Treg NIV] + τοῦ Χριστοῦ RP **11 λέγων γάρ** WH Treg NIV] γάρ λέγων RP **12 γενέσθαι** WH Treg NIV] ἐλθεῖν RP • **ὑμῶν** WH Treg] ἡμῶν NIV RP • **πεπληρωμένη ἦ** WH NIV] ἦ πεπληρωμένη Treg RP **13 ἐκλεκτῆς** WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ

1 Ό πρεσβύτερος Γαϊώ τῷ ἀγαπητῷ, δὸν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.

2 Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὔχομαι σε εὐόδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὔοδοῦταί σου ἡ ψυχή. 3 ἔχάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. 4 μειζότεραν τούτων οὐκ ἔχω τοῦ χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν τῇ ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.

5 Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς δὲ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὸ τοῦτο ἔνους, 6 οἱ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας, οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ· 7 ὑπέρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθον μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν. 8 ἡμεῖς οὖν ὁφείλομεν τὸν πολαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

9 Ἔγραψά τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρέφης οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. 10 διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἀ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς, καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις οὕτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἔκβαλλει.

11 Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν· ὁ κακοποιῶν οὐχ ἔωρακεν τὸν θεόν. 12 Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων καὶ ὑπὸ αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ γοῖδας ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστιν.

13 Πολλὰ εἶχον γράψαι σοι, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλάμου σοι γράφειν· 14 ἐλπίζω δὲ εὐθέως σε ἰδεῖν, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν.

15 Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονται σε οἱ φίλοι. ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

---

4 χαράν Treg NIV RP] χάριν WH • τῇ WH Treg NIV] – RP 5 τοῦτο WH Treg NIV] εἰς τοὺς RP 7 ἐθνικῶν WH Treg NIV] ἐθνῶν RP 8 ὑπολαμβάνειν WH Treg NIV] ἀπολαμβάνειν RP 9 τι WH Treg NIV] – RP 12 οἴδας WH Treg NIV] οἴδατε RP 13 γράψαι σοι WH Treg NIV] γράφειν RP • γράφειν WH Treg NIV] γράψαι RP 14 σε ἰδεῖν WH Treg NIV] ἰδεῖν σε RP

ΙΟΥΔΑ

1 Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ γέγαπημένοις καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς· 2 ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.

3 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν σωτηρίας ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἄπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει. 4 παρεισέδυσαν γάρ τινες ἀνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριτα μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν μόνον Γεσπότην καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι.

5 Υπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ὑμᾶς ἄπαξ¹ Γάντα, ὅτι Γίησοῦς λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν, 6 ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφου τετήρηκεν· 7 ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τρόπον τούτοις² ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὅπίσω σαρκὸς ἐτέρας, πρόκεινται δεῖγμα πυρὸς αἰώνιου δίκην ὑπέχουσαι.

8 Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μιαίνουσιν, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. 9 ὃ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλὰ εἴπεν· Ἐπιτιμήσαι σοι κύριος. 10 οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασιν βλασφημοῦσιν, ὅσα δὲ φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῷα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται. 11 οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Καΐν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κόρε ἀπώλοντο. 12 οὗτοί εἰσιν Γοὶ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν

1 ἡγαπημένοις WH Treg NIV] ἡγίασμένοις RP 3 ἡμῶν WH Treg NIV] – RP 4 δεσπότην WH Treg NIV] + θεόν RP 5 ὑμᾶς ἄπαξ RP] ἄπαξ ὑμᾶς NIV; ἄπαξ WH Treg; ὑμᾶς NA • πάντα WH Treg NIV] τοῦτο RP • Ἰησοῦς Holmes WH^{marg}] κύριος WH Treg; ὁ κύριος NIV RP; ὁ κύριος ἄπαξ NA 7 τρόπον τούτοις WH Treg NIV] τούτοις τρόπον RP 12 οἱ WH Treg NIV] – RP

σπιλάδες συνευωχούμενοι, ἀφόβως ἐαυτοὺς ποιμαίνοντες, νεφέλαι ἄνυδροι ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι, δένδρα φθινοπωρινὰ ἄκαρπα δἰς ἀποθανόντα ἔκριζωθέντα, 13 κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζοντα τὰς ἐαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρες πλανῆται οἵς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται.

14 Προεφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἔβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνώχ λέγων· Ἰδοὺ ἥλθεν κύριος ἐν ἀγίαις μυριάσιν αὐτοῦ, 15 ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων καὶ ἐλέγξαι ‘πάντας τοὺς ἀσεβεῖς’ περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὃν ἡσέβησαν καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὃν ἐλάλησαν κατ’ αὐτοῦ ἀμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. 16 οὗτοί εἰσιν γογγυσταί, μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας Γαύτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὡφελείας χάριν.

17 Ύμεις δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· 18 ὅτι ἔλεγον Γέμιν· Ἐπ’ ἐσχάτου χρόνου ἕσονται ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἐαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. 19 οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. 20 ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, ἐποικοδομοῦντες ἐαυτοὺς τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει·, ἐν πνεύματι ἀγίῳ προσευχόμενοι, 21 ἐαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. 22 καὶ οὓς μὲν Γέλεᾶτε διακρινομένους, 23 οὓς δὲ σφέζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες, οὓς δὲ ἔλεᾶτε ἐν φόβῳ·, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.

24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι Γέμας ἀπταίστους καὶ στήσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει 25 Γέρων θεῷ σωτῆρι ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν· Γέδόξα μεγαλωσύνη κράτος καὶ ἐξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος· καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

15 πάντας τοὺς ἀσεβεῖς WH Treg NIV] + αὐτῶν RP; πᾶσαν ψυχὴν NA 16 αὐτῶν WH Treg RP] ἐαυτῶν NIV 18 ὑμῖν WH] + ὅτι Treg NIV RP • Ἐπ’ ἐσχάτου χρόνου WH Treg] Ἐπ’ ἐσχάτου τοῦ χρόνου NIV; ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ RP 20 ἐποικοδομοῦντες ἐαυτοὺς τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει WH Treg NIV] τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἐαυτοὺς RP 22–23 ἔλεᾶτε WH NIV] ἔλεεῖτε RP; ἔλεγχετε Treg • διακρινομένους οὓς δὲ σφέζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες οὓς δὲ ἔλεᾶτε ἐν φόβῳ Treg NIV] διακρινομένους σφέζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες οὓς δὲ ἔλεᾶτε ἐν φόβῳ WH; διακρινομένοι οὓς δὲ ἐν φόβῳ σφέζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες RP 24 ὑμᾶς WH Treg NIV] αὐτούς RP 25 μόνων WH Treg NIV] + σοφῷ RP • διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν WH Treg NIV] – RP • δόξα WH Treg NIV] + καὶ RP • πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος WH Treg NIV] – RP

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

1:1 Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἦν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ, ἢ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ, 2 ὃς ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα εἶδεν. 3 μακάριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα, ὃ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

4 Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἡ ἀπὸ ὁ ὄν καὶ ὁ ἥν καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων ἢ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, 5 καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

Τῷ ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ Γάλισαντι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἷματι αὐτοῦ — 6 καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, Ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ — αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

7 Ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὁ φθαλμὸς καὶ οἵτινες αὐτὸν ἔξεχέντησαν, καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναὶ, ἀμήν.

8 Ἐγώ εἰμι τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὡ, λέγει κύριος, ὁ θεός, ὁ ὄν καὶ ὁ ἥν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

9 Ἔγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συγκοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ. 10 ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἤκουσα ὅπίσω μου φωνὴν· μεγάλην ὡς σάλπιγγος 11 λεγούσης· Ὁ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις,

---

1:4 ἀπὸ WH Treg NIV] + θεοῦ RP **5** λύσαντι WH Treg NIV] λούσαντι RP • ἐκ WH Treg NIV] ἀπὸ RP **6** τῶν αἰώνων Treg NIV RP] - WH **9** συγκοινωνὸς WH Treg NIV] κοινωνὸς RP • ἐν WH Treg NIV] + Χριστῷ RP • καὶ WH Treg NIV] + διὰ RP • Ἰησοῦ WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP **10** ὅπίσω μου φωνὴν WH Treg NIV] φωνὴν ὅπίσω μου RP

εἰς Ἔφεσον καὶ εἰς Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ εἰς Σάρδεις καὶ εἰς Φίλαδέλφειαν καὶ εἰς Λαοδίκειαν.

12 Ἔτερος δέ τις περιεχόμενος εἶπεν· Καὶ ἐπέστρεψε φίλος τῶν φωνὴν ἡτοῖς ἐλάλει μετ' ἑμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἐπτὰ λυχνίας χρυσᾶς, **13** καὶ ἐν μέσῳ τῶν λυχνιῶν ὅμοιον τούτῳ ἀνθρώπῳ, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσᾶν· **14** ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριν λευκόν, ὡς χιών, καὶ οἱ ὄφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρός, **15** καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένης, καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν, **16** καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ ἀστέρας ἐπτά, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος δέξεια ἐκπορευομένη, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ.

17 Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἔθηκεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐπ' ἑμέτερην· Μὴ φοβοῦ· ἐγὼ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, **18** καὶ ὁ ζῶν — καὶ ἐγενόμην νεκρός καὶ ἴδού ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰώνας τῶν Γαϊώνων — καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ἄδου. **19** γράψον οὖν ἃ εἶδες καὶ ἃ εἰσὶν καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα. **20** τὸ μυστήριον τῶν ἐπτὰ ἀστέρων Γούς εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἐπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς· οἱ ἐπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἐπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσὶν, καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἐπτὰ ἐπτὰ ἐκκλησίαι εἰσὶν.

2:1 Τῷ ἀγγέλῳ τοῦ Ἐφέσω ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἐπτὰ ἀστέρες ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἐπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν·

2 Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν κόπον καὶ τὴν ὑπομονὴν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνη βαστάσαι κακούς, καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτὸν ἀποστόλους, καὶ οὐκ εἰσὶν, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς· **3** καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ τὸν κεκοπίακες· **4** ἀλλὰ ἔχω κατὰ σου ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκες. **5** μνημόνευε οὖν πόθεν πέπτωκας, καὶ μετανόησον

1:12 *Kai* WH Treg NIV] + ἔκει RP **13** *τῶν* WH NIV] + ἐπτὰ Treg RP • *υἱὸν* WH NIV] *υἱῷ* Treg RP **15** *πεπυρωμένης* WH Treg NIV] πεπυρωμένοι RP **16** *χειρὶ αὐτοῦ* WH Treg NIV] αὐτοῦ *χειρὶ* RP **18** *αἰώνων* WH Treg NIV] + ἀμήν RP **19** *γίνεσθαι* WH Treg RP] γενέσθαι NIV **20** *οὓς* WH Treg NIV] *ὅν* RP **2:1** *τῆς* Treg NIV RP] *τῷ* WH **2** *κόπον* WH Treg NIV] + *σου* RP • *ἀποστόλους* WH Treg NIV] + *εἶναι* RP **3** *οὐ κεκοπίακες* WH Treg NIV] οὐκ ἐκοπίασας RP **5** *πέπτωκας* Treg NIV RP] πέπτωκες WH

καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαι Γ σοι, καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς. 6 ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἢ κάγὼ μισῶ. 7 ὁ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἔστιν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ Γ θεοῦ.

8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ Γ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἕσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν.

9 Οἶδά Γ σου τὴν θλῖψιν καὶ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἰ, καὶ τὴν βλασφημίαν ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἴναι ἑαυτούς, καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ. 10 Γ μηδὲν φοβοῦ ἢ μέλλεις Γ πάσχειν. Γ ἴδού μέλλει Γ βάλλειν ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ἵνα πειρασθῆτε, καὶ Γ ἔξετε θλῖψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. 11 ὁ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ρόμφαιαν τὴν δίστομον τὴν ὁξεῖαν.

13 Γ Οἶδα ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ Σατανᾶ, καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἡρνήσω τὴν πίστιν μου Γ καὶ ἐν ταῖς Γ ἡμέραις Ἀντιπᾶς, ὁ μάρτυς μου, ὁ πιστός Γ μου, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ Σατανᾶς κατοικεῖ. 14 ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς Γ ἐδίδασκεν τῷ Βαλὰκ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, Γ φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι· 15 οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν Γ διδαχὴν Νικολαϊτῶν ὁμοίως. 16 μετανόησον οὖν· εἰ δὲ μή, ἔρχομαι σοι ταχὺ, καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ρόμφαιᾳ τοῦ στόματός μου. 17 ὁ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. τῷ νικῶντι δώσω Γ αὐτῷ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ Ψῆφον λευκήν, καὶ ἐπὶ τὴν Ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.

2:5 σοι WH Treg NIV] + ταχύ RP γ θεοῦ WH Treg NIV] + μου RP **8 τῆς** Treg NIV RP] τῷ WH **9 σου** WH Treg NIV] + τὰ ἔργα καὶ RP **10 μηδὲν** NIV RP] μὴ WH Treg • πάσχειν WH Treg NIV] παθεῖν RP • **11 ιδού** WH Treg NIV] + δή RP • **12 βάλλειν** WH Treg NIV] βαλεῖν RP • **13 ἔξετε** Treg NIV RP] ἔχητε WH **13 Οἶδα** WH Treg NIV] + ἐν αἷς RP • **14 μου** WH Treg NIV] - RP **14 ἐδίδασκεν** τῷ WH Treg NIV] ἐδίδαξεν τὸν RP • **15 φαγεῖν** WH Treg NIV] καὶ φαγεῖν RP **15 διδαχὴν** WH] + τῶν Treg NIV RP **17 αὐτῷ** WH Treg NIV] + φαγεῖν RP

18 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψου· Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ·

19 Οἶδά σου τὰ ἔργα, καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν¹ καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων. **20** ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι ἀφεῖς τὴν γυναικαίαν Ιεζαύπελ, ἡ λέγουσα ἐαυτὴν προφῆτιν, καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς δούλους πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα. **21** καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. **22** ἴδον βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς εἰς θλῖψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς. **23** καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενὼ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἕγω εἴμι ὁ ἔραυνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας, καὶ δώσω ὑμῖν ἔκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. **24** ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν, οὐ βάλλω ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος· **25** πλὴν δὲ ἔχετε κρατήσατε ἄχρι οὗ ἀν ἥξω. **26** καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἔξουσίαν ἐπὶ τῶν ἔθνων, **27** καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρῷ ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συντρίβεται, **28** ὡς κάγῳ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου, καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωΐνόν. **29** ὁ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

3:1 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψου· Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἐπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἐπτὰ ἀστέρας·

Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῆς, καὶ νεκρὸς εἰ. **2** γίνου γρηγορῶν, καὶ στήρισον τὰ λοιπὰ ἀποθανεῖν², οὐ γάρ εὔρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου· **3** μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας καὶ τήρει, καὶ μετανόησον· ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, τοῦ ζῆσα ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ γνῶς ποίαν ὥραν ήξω ἐπὶ σέ· **4** ἀλλὰ ἔχεις ὀλίγα³ ὄνόματα ἐν

2:18 τῆς Treg NIV RP] τῷ WH 19 ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν WH NIV RP] πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην Treg 20 γυναικαίαν WH Treg NIV] + σοῦ RP • λέγουσα WH Treg NIV] λέγει RP 22 μετανοήσωσιν Treg NIV RP] μετανοήσουσιν WH 27 συντρίβεται WH Treg NIV] συντριβήσεται RP 3:2 ἔμελλον ἀποθανεῖν WH Treg NIV] ἔμελλες ἀποβάλλειν RP • τὰ Treg NIV RP] – WH 3 ζῆσω WH Treg NIV] + ἐπὶ σε RP • γνῶς WH NIV RP] γνώσῃ Treg 4 ἔχεις ὀλίγα WH Treg NIV] ὀλίγα ἔχεις RP

Σάρδεσιν ἢ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἴματια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἔξιοί εἰσιν. 5 ὁ νικῶν Γοῦτως περιβαλεῖται ἐν ἴματοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἔξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὅμοιογέσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. 6 ὁ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἑκκλησίαις.

7 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδέλφειᾳ ἑκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἄγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν ΓΔαυίδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει, 'καὶ κλείων' καὶ οὐδεὶς Γἀνοίγει·

8 Οἶδά σου τὰ ἔργα — ἵδού δέδωκα ἐνώπιον σου θύραν ἡνεῳγμένην, ἥν οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν — ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἡρνήσω τὸ ὄνομά μου. 9 ἵδού Γδιδῶ ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ Σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ ψεύδονται — ἵδού ποιήσω αὐτοὺς ἵνα Γῆξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι Γέγω ἡγάπησά σε. 10 ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κάγὼ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. 11 ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὁ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. 12 ὁ νικῶν ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἔξελθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλήμ, ἡ Γκαταβαίνουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. 13 ὁ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἑκκλησίαις.

14 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἑκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ Ἄμην, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς Γκαὶ ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ·

15 Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἴ̄ οὔτε ζεστός. ὅφελον ψυχρὸς ἡς ἡ ζεστός. 16 οὕτως, ὅτι χλιαρὸς εἴ̄ καὶ Γούτε ζεστὸς οὔτε ψυχρός, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου. 17 ὅτι λέγεις Γὅτι Πλούσιός είμι καὶ πεπλούτηκα καὶ Γούδεν χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἴ̄ ὁ ταλαιπωρος Γκαὶ ἐλεεινὸς

3:5 οὗτως WH Treg NIV] οὗτος RP 7 Δαυίδ WH Treg NIV] τοῦ Δαυίδ RP • καὶ κλείων WH Treg NIV] αὐτήν εἴ̄ μὴ ὁ ἀνοίγων RP • ἀνοίγει WH Treg NIV] ἀνοίξει RP 9 διδῶ WH Treg NIV] δίδωμι RP • ἥξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν WH Treg NIV] ἥξωσιν καὶ προσκυνήσωσιν RP • ἔγω WH Treg NIV] – RP 12 καταβαίνουσα WH Treg NIV] καταβαίνει RP 14 καὶ Treg NIV RP] + ὁ WH 16 οὔτε WH Treg NIV] οὐ RP 17 ὅτι WH Treg NIV] – RP • οὐδὲν WH Treg NIV] οὐδενὸς RP • καὶ WH Treg NIV] + ὁ RP

καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός, **18** συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι 'παρ' ἐμοῦ χρυσίον' πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς ἵνα πλουτήσῃς, καὶ ἴματια λευκὰ ἵνα περιβάλῃ καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου, καὶ κολλούριον 'έγχρισαι τοὺς ὀφθαλμούς σου ἵνα βλέπῃς. **19** ἐγὼ δοσούς ἐὰν φιλῶ ἔλέγχω καὶ παιδεύω· 'ζήλευε οὖν καὶ μετανόησον. **20** ἵδον ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, 'καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. **21** ὁ νικῶν δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κάγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. **22** ὁ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἑκκλησίαις.

4:1 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἵδον θύρα ἡνεψυγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγων· Ἀνάβα ὥδε, καὶ δείξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι. μετὰ ταῦτα **2** εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἵδον θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον καθήμενος, **3** καὶ ὁ καθήμενος¹ ὅμοιος ὄράσει λίθῳ ἱάσπιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ ἵρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὅμοιος ὄράσει σμαραγδίνῳ². **4** καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι εἴκοσι τέσσαρες, καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους εἴκοσι τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους περιβεβλημένους ἐν ἴματίοις λευκοῖς, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. **5** καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ· καὶ ἐπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, **6** ἐξ οὗ εἴσιν τὰ ἐπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ, **6** καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑαλίνη ὁμοία κρυστάλλῳ.

Καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῷα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὅπισθεν· **7** καὶ τὸ ζῷον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῷον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῷον ἔχων τὸ πρόσωπον ὡς³ ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέταρτον ζῷον ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ⁴. **8** καὶ τὰ

3:18 παρ' ἐμοῦ χρυσίον WH Treg NIV] χρυσίον παρ' ἐμοῦ RP • ἔγχρισαι WH Treg NIV] ἵνα ἐγχρίσῃ RP **19** ζήλευε WH Treg NIV] ζήλωσον RP **20** καὶ NIV RP] – WH Treg **4:2** εὐθέως WH Treg NIV] Καὶ εὐθέως RP **3** καὶ ὁ καθήμενος WH Treg NIV] – RP • ὅμοιος ὄράσει σμαραγδίνῳ WH Treg NIV] ὅμοιως ὄρασις σμαραγδίνων RP **4** θρόνοι WH Treg RP] θρόνους NIV • θρόνους WH Treg NIV] + τοὺς RP • ἐν Treg NIV RP] – WH **5** ἐ WH NIV] αἱ̄ Treg; αὐτοῦ αἱ̄ RP • τὰ WH Treg NIV] – RP **7** ᔁχων WH Treg NIV] ᔁχον RP • τὸ πρόσωπον ὡς WH Treg NIV] πρόσωπον RP

τέσσαρα ζῷα, ἐν 'καθ' ἐν' Γαύτῶν τέχων ἀνὰ πτέρυγας ἔξι, κυκλόθεν καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὁφθαλμῶν· καὶ ἀνάπαισιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς λέγοντες· Ἀγιος ἄγιος ἄγιος κύριος, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἥν καὶ ὁ ὅν καὶ ὁ ἑρχόμενος. 9 καὶ ὅταν τέχων σουσιν τὰ ζῷα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων, 10 πεσοῦνται οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσιν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες· 11 Ἄξιος εῖ, ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν, ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου θῆσαν καὶ ἐκτίσθησαν.

5:1 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὅπισθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἐπτά. 2 καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Τίς ἄξιος ἀνοίξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ; 3 καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοίξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. 4 καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολὺ ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὑρέθη ἀνοίξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. 5 καὶ εἰς ἕκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι· Μὴ κλαῖε· ίδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ιούδα, ἡ ρίζα Δαυΐδ, ἡ ἀνοίξαι τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἐπτὰ σφραγίδας αὐτοῦ.

6 Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζῷων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἀρνίον τέστηκός ὡς ἐσφαγμένον, τέχων κέρατα ἐπτὰ καὶ ὁφθαλμοὺς ἐπτά, τοῦ εἰσιν τὰ ἐπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ, ἀπεσταλμένοι εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. 7 καὶ ἦλθεν καὶ εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. 8 καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῷα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες ἔκαστος κιθάραν καὶ φιάλας

4:8 **καθ'** ἐν WH NIV RP] ἔκαστον Treg • **αὐτῶν** WH Treg NIV] – RP • **τέχων** WH Treg NIV] ἔχον RP 9 **δώσουσιν** WH Treg NIV] δῶσιν RP • **τῷ θρόνῳ** Treg NIV] τοῦ θρόνου WH RP 11 **ἡμῶν** WH Treg NIV] + ὁ ἄγιος RP • **τὰ** WH Treg NIV] – RP 5:1 **ὅπισθεν** WH Treg NIV] ἔξωθεν RP 2 **ἄξιος** WH Treg NIV] + ἐστιν RP 3 **οὐρανῷ** WH Treg NIV] + ἄνω RP • **οὐδὲ** ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ WH Treg NIV] οὔτε ἐπὶ τῆς γῆς οὔτε RP 4 **ἐγὼ** WH Treg RP] – NIV 5 **ἀνοίξαι** WH Treg NIV] ὁ ἀνοίγων RP 6 **ἔστηκός** WH NIV RP] ἔστηκὼς Treg • **τέχων** WH Treg NIV] ἔχον RP • **οὐ** WH Treg NIV] ἔχον RP • **ἀπεσταλμένοι** WH Treg NIV] ἀποστελλόμενα RP

χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἱ̄ εἰσιν ὅτι προσευχαὶ τῶν ἀγίων· 9 καὶ ἃδουσιν ὡδὴν καινὴν λέγοντες· Ἀξιος εἰ λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοίξαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης καὶ ἡγόρασται τῷ Θεῷ ἐν τῷ αἴματι σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ζήνους, 10 καὶ ἐποίησται αὐτοὺς τῷ Θεῷ ἡμῶν ὁ βασιλείαν καὶ ἰερεῖς, καὶ ὁ βασιλεύοντις ἐπὶ τῆς γῆς.

11 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων, 12 λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ· Ἀξιόν ἐστιν τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν ὅτι πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἴσχυν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν. 13 καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ἤκουσα λέγοντας· Τῷ καθήμενῷ ἐπὶ τῷ θρόνῳ· καὶ τῷ ἀρνίᾳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων. 14 καὶ τὰ τέσσαρα ζῷα ἔλεγον· Ἄμην. καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν.

6:1 Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν ἐπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος ὡς φωνῇ βροντῆς· Ἔρχου. 2 καὶ ἕπετο· εἶδον, καὶ ἵδον ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ’ αὐτὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἔξηλθεν νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ.

3 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν δευτέραν, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος· Ἔρχου. 4 καὶ ἔξηλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ’ αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς· καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάξουσιν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.

5 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος· Ἔρχου. καὶ ἵδον ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ’ αὐτὸν

5:8 αἱ̄ WH Treg NIV] – RP 9 θεῷ WH NIV] + ἡμᾶς Treg RP 10 βασιλείαν WH Treg NIV] βασιλεῖς RP • βασιλεύοντις WH Treg NIV] βασιλεύοντις NIV RP 11 ἤκουσα WH Treg NIV] + ὡς RP 12 καὶ WH Treg NIV] + τὸν RP 13 θαλάσσης Treg NIV] + ἐστίν WH RP • πάντα WH Treg NIV] πάντας RP • τῷ θρόνῳ NIV] τοῦ θρόνου WH Treg RP • αἰώνων WH Treg NIV] + Ἄμην RP 14 ἔλεγον WH Treg NIV] λέγοντα τὸ RP 6:1 ὅτε WH Treg NIV] ὅτι RP • Ἔρχου WH Treg NIV] + καὶ ἵδε RP 2 εἶδον καὶ WH Treg NIV] – RP 3 σφραγίδα τὴν δευτέραν WH Treg NIV] δευτέραν σφραγίδα RP 4 καὶ WH Treg NIV] – RP • σφάξουσιν WH Treg NIV] σφάξωσιν RP 5 εἶδον WH Treg NIV] ἵδε RP

ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. **6** καὶ ἥκουσα Γώς φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν· Χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες Γκριθῶν δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσης.

7 Καὶ ὅτε ἦνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν τετάρτην, ἥκουσα Γφωνὴν τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος· ΓἘρχου. **8** καὶ ἕιδον, καὶ ἵδον ἵππος χλωρός, καὶ ὁ καθῆμενος ἐπάνω αὐτῷ ὄνομα αὐτῷ ὁ Θάνατος, καὶ ὁ ἄδης ἥκολούθει Γμετ' αὐτοῦ, καὶ ἑδόθη Γαύτοῖς ἔξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς, ἀποκτεῖναι ἐν ρόμφαιᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

9 Καὶ ὅτε ἦνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν Γμαρτυρίαν ἡν̄ εἶχον. **10** καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· ΓΕως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἄγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; **11** καὶ ἑδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα Γἀναπαύσονται ἔτι χρόνον Γμικρόν, ἔως Γπληρωθῶσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ Γαύτῶν οἱ μέλλοντες Γἀποκτένεσθαι ὡς καὶ αὐτοί.

12 Καὶ εἶδον ὅτε ἦνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος Γἐγένετο μέλας¹ ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ὅλη Γἐγένετο ὡς αἷμα, **13** καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ Γβάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη, **14** καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ἐλισσόμενον, καὶ πᾶν ὅρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. **15** καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἴσχυροι καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἔαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὁρέων. **16** καὶ λέγουσιν τοῖς ὅρεσιν καὶ ταῖς πέτραις· Πέστε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἀπὸ τῆς ὁργῆς τοῦ ἀρνίου, **17** ὅτι ἥλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὁργῆς Γαύτῶν, καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

6:6 ὡς WH Treg NIV] – RP • **κριθῶν** WH Treg NIV] κριθῆς RP **7** **φωνὴν** WH Treg NIV] – RP • **Ἐρχου** WH Treg NIV] + καὶ ἕιδε RP **8** **εἶδον** καὶ WH Treg NIV] – RP • **μετ'** **αὐτοῦ** WH Treg NIV] αὐτῷ RP • **αὐτοῖς** WH Treg NIV] αὐτῷ RP **9** **μαρτυρίαν** WH Treg NIV] + τοῦ ἀρνίου RP **11** **ἀναπαύσονται** WH Treg NIV] ἀναπαύσωνται RP • **μικρόν** WH Treg NIV] – RP • **πληρωθῶσιν** WH NIV] πληρώσωσιν Treg RP • **αὐτῶν** WH Treg NIV] + καὶ RP • **ἀποκτένεσθαι** WH Treg NIV] ἀποκτένεσθαι RP **12** **ἐγένετο** **μέλας** WH Treg NIV] μέλας ἐγένετο RP **13** **βάλλει** WH Treg NIV] βαλοῦσα RP **17** **αὐτῶν** WH Treg NIV] αὐτοῦ RP

7:1 Γ Μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἐστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε ἐπὶ τὸν δένδρον. **2** καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἥλιου, ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ ζῶντος, καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις οἵς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, **3** λέγων· Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε τὴν θάλασσαν μήτε τὰ δένδρα, **4** ἄχρι σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

4 Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, **5** ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, **6** ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραήλ·

5 ἐκ φυλῆς Ἰούδα δώδεκα χιλιάδες **7** ἐσφραγισμένοι,

ἐκ φυλῆς Φουβὴν δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Γὰδ δώδεκα χιλιάδες,

6 ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Νεφθαλὶμ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Μανασῆ δώδεκα χιλιάδες,

7 ἐκ φυλῆς Συμεὼν δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Λευὶ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Ἰσσαχάρ δώδεκα χιλιάδες,

8 ἐκ φυλῆς Ζαβουλῶν δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Ἰωσὴφ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν δώδεκα χιλιάδες **9** ἐσφραγισμένοι.

9 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἴδον ὅχλος πολὺς, δὲν ἀριθμῆσαι **10** αὐτὸν οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, **11** ἐστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένους στολὰς λευκάς, καὶ **12** φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. **10** καὶ κράζουσι φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· Ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ. **11** καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἰστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζῴων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν

7:1 Μετὰ WH NIV] Καὶ μετὰ Treg RP • πᾶν WH NIV] τι Treg RP **3** ἄχρι WH Treg NIV] + οὖ RP **4** ἑκατὸν WH Treg NIV] + καὶ RP • ἐσφραγισμένοι WH Treg NIV] ἐσφραγισμένων RP **5** ἐσφραγισμένοι WH Treg NIV] ἐσφραγισμέναι RP **8** ἐσφραγισμένοι WH Treg NIV] ἐσφραγισμέναι RP **9** αὐτὸν WH Treg NIV] – RP • ἐστῶτες WH Treg NIV] ἐστῶτας RP • φοίνικες WH Treg NIV] φοίνικας RP

καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, 12 λέγοντες· Ἐμήν· ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἴσχυς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

13 Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι· Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκὰς τίνες εἰσὶν καὶ πόθεν ἥλθον; 14 καὶ ἕιρηκα αὐτῷ· Κύριέ μου, σὺ οἶδας, καὶ εἴπεν μοι· Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν ταῦτας ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἄρνιου. 15 διὰ τοῦτο εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου¹ σκηνώσει ἐπ’ αὐτούς. 16 οὐ πεινάσουσιν ἔτι οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ’ αὐτούς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα, 17 ὅτι τὸ ἄρνιον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτούς, καὶ ὁ δῆμος εἰς τῶν ὁφθαλμῶν αὐτῶν.

8:1 Καὶ ὅταν ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον. 2 καὶ εἶδον τοὺς ἐπτὰ ἀγγέλους οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐστήκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἐπτὰ σάλπιγγες.

3 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἥλθεν καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ ἵνα τὸ δῶσει ταῖς προσευχαῖς τῶν ἀγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. 4 καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἀγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 5 καὶ εἶληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτόν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός.

6 Καὶ οἱ ἐπτὰ ἀγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἐπτὰ σάλπιγγας ἡτοίμασαν τὸ αὐτὸν ἵνα σαλπίσωσιν.

^{7:14} εἴρηκα WH Treg NIV] εἶπον RP • αὐτὰς WH Treg NIV] – RP 15 τοῦ θρόνου WH Treg NIV] τῷ θρόνῳ RP 16 οὐδὲ WH Treg NIV] οὐδὲ οὐ RP 17 ποιμανεῖ WH Treg NIV] ποιμαίνει RP • δῆμος εἰς RP 8:1 ὅταν WH Treg NIV] ὅτε RP 3 δῶσει WH Treg NIV] δῶσῃ RP 6 αὐτοὺς WH] αὐτοὺς Treg NIV; ἔαυτοὺς RP

7 Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα ἐν αἷματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

8 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ὡς ὅρος μέγα Γυνὴ καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αἷμα, **9** καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων Γδιεφθάρησαν.

10 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. **11** καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται· ΓόἈψινθος. καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν.

12 Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἥλιου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φάνη τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως.

13 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἐνὸς ἀετοῦ πετομένου ἐν μεσουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ· Οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἄγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

9:1 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεῖς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου· **2** καὶ ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου, καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου Γμεγάλης, καὶ Γέσκοτώθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀήρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. **3** καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἔξουσία ὡς ἔχουσιν ἔξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. **4** καὶ ἐρρέθη αὐταῖς ἵνα μὴ Γἀδικήσουσιν τὸν χόρτον τῆς γῆς οὐδὲ πᾶν χλωρὸν οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγίδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν Γμετώπων. **5** καὶ ἐδόθη Γαύτοῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ᾽ ἵνα Γβασανισθήσονται

8:8 πυρὶ WH Treg NIV] – RP 9 τῶν WH Treg NIV] – RP • διεφθάρησαν WH Treg NIV] διεφθάρη RP 11 ὁ WH NIV RP] – Treg 12 ἡ ἡμέρα μὴ φάνη τὸ τρίτον αὐτῆς WH Treg NIV] τὸ τρίτον αὐτῆς ἡ ἡμέρα μὴ φάνη RP 13 τοὺς κατοικοῦντας WH Treg NIV] τοῖς κατοικοῦσιν RP 9:2 μεγάλης WH Treg NIV] καιομένης RP • ἐσκοτώθη WH NIV] ἐσκοτίσθη Treg RP 4 ἀδικήσουσιν WH NIV] ἀδικήσωσιν Treg RP • μετώπων WH Treg NIV] + αὐτῶν RP 5 αὐτοῖς Treg NIV] αὐταῖς WH RP • βασανισθήσονται WH Treg NIV] βασανισθῶσιν RP

μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παίση ἀνθρωπον. **6** καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἔκειναις ζητήσουσιν οἱ ἀνθρωποι τὸν θάνατον καὶ οὐ μὴ εύρήσουσιν αὐτόν, καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ Γφεύγει ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν.

7 Καὶ τὰ ὄμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσῷ·, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων, **8** καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἥσαν, **9** καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἀρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. **10** καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ὄμοιας σκορπίοις καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ὡς ἔξουσία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε. **11** ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου· ὄνομα αὐτῷ Ἐβραϊστὶ Ἀβαδδὼν· καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων.

12 Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ίδού ἔρχεται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

13 Καὶ ὁ ἔκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, **14** Γλέγοντα τῷ ἔκτῳ ἀγγέλῳ, δ ἔχων τὴν σάλπιγγα· Λῦσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. **15** καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν Γκαὶ ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. **16** καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων τοῦ Γιππικοῦ Γδισμυριάδες μυριάδων· ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. **17** καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. **18** ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, Γἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου

9:6 φεύγει WH Treg NIV] φεύξεται RP • ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν WH Treg NIV] ἀπ' αὐτῶν ὁ θάνατος RP **7 δμοιοι χρυσῷ** WH Treg NIV] χρυσοῖ RP **10 ή ἔξουσία αὐτῶν** WH Treg NIV] ἔξουσίαν ἔχουσιν τοῦ RP **11 ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα τὸν** WH Treg NIV] Ἐχουσαι βασιλέα ἐπ' αὐτῶν RP • καὶ ἐν WH Treg NIV] ἐν δὲ RP **13 τῶν** WH Treg NIV] + τεσσάρων RP NA **14 λέγοντα** WH Treg NIV] λέγουσαν RP **15 καὶ** WH Treg NIV] + εἰς τὴν RP **16 ἵππικοῦ** WH Treg NIV] ἵππου RP • δισμυριάδες WH NIV] δύο μυριάδες Treg; μυριάδες RP **18 ἐκ** WH Treg NIV] ἀπὸ RP

ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. **19** ἡ γὰρ ἔξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστιν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι Γόφεσιν, ἔχουσαι κεφαλάς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν.

20 Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἱ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, Γούδὲ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ Γπροσκυνήσουσιν τὰ δαιμόνια καὶ τὰ εἰδῶλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἄργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἢ οὔτε βλέπειν Γδύνανται οὔτε ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν, **21** καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν Γφαρμάκων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

10:1 Καὶ εἶδον Γἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ Ἱρις ἐπὶ Γτὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι πυρός, **2** καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ Γβιβλαρίδιον ἡνεῳγμένον. καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς, **3** καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων μυκάται. καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς. **4** καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, ἥμελλον γράφειν· καὶ ἥκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· Σφράγισον ἡ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς. **5** καὶ ὁ ἄγγελος, δὲν εἶδον ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἦρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανόν, **6** καὶ Γῷμοσεν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, δις ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, διτι χρόνος οὐκέτι ἔσται· **7** ἀλλ’ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἐβδόμου ἄγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθῃ τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς Γέαντοῦ δούλους¹ τοὺς προφήτας.

8 Καὶ ἡ φωνὴ ἡνὸς ἥκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν Γλαλοῦσαν μετ’ ἐμοῦ καὶ Γλέγουσαν· “Ὕπαγε λάβε τὸ Γβιβλίον τὸ ἡνεῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ

9:19 δόφεσιν WH Treg NIV] δόφεων RP **20** οὐδὲ NIV] οὐ WH RP; οὔτε Treg • προσκυνήσουσιν WH Treg NIV] προσκυνήσωσιν RP • δύνανται WH Treg NIV] δύναται RP **21** φαρμάκων WH NIV] φαρμακειῶν Treg RP **10:1** ἄλλον WH Treg NIV] – RP • τὴν κεφαλὴν WH Treg] τῆς κεφαλῆς NIV RP **2** βιβλαρίδιον WH Treg NIV] βιβλίον RP **6** ὥμοσεν RP] + ἐν WH Treg NIV **7** ἔαντοῦ δούλους WH Treg NIV] δούλους αὐτοῦ RP **8** λαλοῦσαν WH Treg NIV] λαλοῦσα RP • λέγουσαν WH Treg NIV] λέγουσα RP • βιβλίον WH Treg NIV] βιβλιδάριον RP

ἀγγέλου τοῦ ἔστωτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. **9** καὶ ὁ ἀπῆλθα πρὸς τὸν ἄγγελον λέγων αὐτῷ δοῦναι μοι τὸ βιβλαρίδιον. καὶ λέγει μοι· Λάβε καὶ κατέφαγε αὐτό, καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ᾽ ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. **10** καὶ ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου.

11 Καὶ λέγουσίν μοι· Δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς· καὶ ἔθνεσιν καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν πολλοῖς.

11:1 Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ράβδῳ, λέγων· Ὅτι "Ἐγειρε καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. **2** καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξωθεν, καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἀγίαν πατήσουσιν μῆνας τεσσεράκοντα δύο. **3** καὶ δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα, περιβεβλημένοι σάκκους.

4 Οὕτοί εἰσιν αἱ δύο ἔλαῖαι καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς γῆς ἔστωτες. **5** καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἔχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις θελήσῃ αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. **6** οὕτοι ἔχουσιν τὴν ἔξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν, ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν, καὶ ἔξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα καὶ πατάξαι τὴν γῆν ἐν πάσῃ πληγῇ ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν".

7 Καὶ ὅταν τελέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν πόλεμον καὶ νικήσει αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. **8** καὶ τὸ πτῶμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος αὐτῶν ἔσταυρώθη. **9** καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ

10:9 ἀπῆλθα WH NIV] ἀπῆλθον Treg RP • βιβλαρίδιον WH Treg NIV] βιβλιδάριον RP **10** βιβλαρίδιον WH Treg NIV] βιβλίον RP **11** καὶ WH Treg NIV] + ἐπὶ RP **11:1** Ἐγειρε WH Treg NIV] Ἐγειραι RP **2** ἔξωθεν WH Treg NIV] ἔξω RP • τεσσεράκοντα Treg] + καὶ WH NIV RP **3** περιβεβλημένοι NIV RP] περιβεβλημένους WH Treg **4** ἔστωτες WH Treg NIV] ἔστωσαι RP **5** θελήσῃ αὐτοὺς WH NIV] αὐτοὺς θελήσῃ Treg; θέλει αὐτοὺς RP **6** τὴν ἔξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν WH Treg NIV] τὸν οὐρανόν ἔχουσιν κλεῖσαι RP • ἐν πάσῃ πληγῇ ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν WH Treg NIV] ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν ἐν πάσῃ πληγῇ RP

ἔθνῶν τὸ πτῶμα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς γκαὶ ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφίουσιν τεθῆναι εἰς μνῆμα. **10** καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ’ αὐτοῖς καὶ γεύφραίνονται, καὶ δῶρα γέμψουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἔβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.

11 Καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ εἰσῆλθεν ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας γέπεπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. **12** καὶ γέκουσαν γφωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ γλεγούσης αὐτοῖς· Ἀνάβατε ὁδε, καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἔχθροι αὐτῶν. **13** καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἐπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὄντοματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτά, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.

14 Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἵδον ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη γέρχεται ταχύ.

15 Καὶ ὁ ἔβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ γλέγοντες· Ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

16 Καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον τοῦ γθεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν ἐπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, **17** λέγοντες· Εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὁν καὶ ὁ ἥν, ὅτι εἰληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ ἔβασιλευσας. **18** καὶ τὰ ἔθνη ὡργίσθησαν, καὶ ἥλθεν ἡ ὀργή σου καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν.

11:9 καὶ WH Treg NIV] – RP • ἀφίουσιν WH Treg NIV] ἀφήσουσιν RP **10** εύφραίνονται WH Treg NIV] εύφρανθήσονται RP • πέμψουσιν WH Treg NIV] δώσουσιν RP **11** ἐν αὐτοῖς WH Treg NIV] εἰς αὐτούς RP • ἐπέπεσεν WH Treg NIV] ἐπεσεν RP **12** γέκουσαν WH Treg NIV] γέκουσα RP • φωνῆς μεγάλης WH Treg NIV] φωνὴν μεγάλην RP • λεγούσης WH Treg NIV] λέγουσαν RP • Ἀνάβατε WH Treg NIV] Ἀνάβητε RP **13** ὥρᾳ WH Treg NIV] ἡμέρᾳ RP **14** ἴδον ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη WH Treg NIV] ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἴδον RP **15** λέγοντες WH NIV] λέγουσαι Treg RP **16** θεοῦ καθήμενοι WH NIV] θεοῦ οἱ κάθηνται Treg; θρόνου τοῦ θεοῦ καθήμενοι RP **18** τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους WH Treg NIV] τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις RP

19 Καὶ ἡνοίγη ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ ὅ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὥφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης ἡ αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ· καὶ σεισμὸς· καὶ χάλαζα μεγάλη.

12:1 Καὶ σημεῖον μέγα ὥφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα, 2 καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα· ‘καὶ χράζει’ ὡδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. 3 καὶ ὥφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἵδοὺ δράκων ‘μέγας πυρρός’, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα, 4 καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγη. 5 καὶ ἐτεκεν υἱόν, ὁ ἄρσεν, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρῷ· καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεόν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. 6 καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα.

7 Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ τοῦ πολεμῆσαι μετὰ τοῦ δράκοντος. καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, 8 καὶ οὐκ ἴσχυσεν, οὐδὲ τόπος εὑρέθη ἡ αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. 9 καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος Διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην — ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ’ αὐτοῦ ἐβλήθησαν.

10 Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν· ‘Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἔξουσία τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγωρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν ἡ αὐτοὺς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. 11 καὶ αὐτὸι ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἡγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. 12 διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε,

11:19 ὁ WH Treg NIV] – RP • αὐτοῦ WH Treg NIV] τοῦ κυρίου RP • καὶ σεισμὸς WH Treg NIV] – RP **12:2** καὶ χράζει WH NIV] κράζει Treg; ἔκραζεν RP 3 μέγας πυρρός WH NIV] πυρρὸς μέγας Treg RP 5 ἄρσεν WH Treg NIV] ἄρρενα RP 6 ἀπὸ WH Treg NIV] ὑπὸ RP • τρέφωσιν WH NIV] τρέφουσιν Treg; ἐκτρέφωσιν RP 7 τοῦ WH Treg NIV] – RP 8 ἴσχυσεν WH NIV RP] ἴσχυσαν Treg • αὐτῶν WH Treg NIV] αὐτῷ RP 9 ὁ WH Treg NIV] – RP 10 κατήγωρ WH NIV] κατήγορος Treg RP • αὐτοὺς WH NIV] αὐτῶν Treg RP

Γοὶ οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες. οὐαὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς, ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

13 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξεν τὴν γυναικὰ ἥτις ἔτεκεν τὸν ἄρσενα. **14** καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ Γαῖ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἥμισυ καιροῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. **15** καὶ ἐβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. **16** καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικὶ, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν ἐβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. **17** καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικὶ, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ ἔχοντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ. **18** καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης.

13:1 Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτά, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὅνόματα βλασφημίας. **2** καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἔξουσίαν μεγάλην. **3** καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη. καὶ ἐθαυμάσθη ὅλη ἡ γῆ ὅπίσω τοῦ θηρίου, **4** καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι ὅτι ἔδωκεν τὴν ἔξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ λέγοντες· Τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ, καὶ τίς ὁ δύναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ;

5 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἔξουσία ποιῆσαι μῆνας τεσσεράκοντα δύο. **6** καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα

12:12 οἱ NIV] – WH Treg RP • τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν WH Treg NIV] τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσῃ RP **14** αἱ WH Treg NIV] – RP • ὅπου τρέφεται WH Treg NIV] ὅπως τρέφηται RP **18** ἐστάθη WH Treg NIV] ἐστάθη RP **13:1** ὅνόματα WH Treg RP NA] ὄνομα NIV **3** ὡς WH Treg NIV] ὡσεὶ RP • ἐθαυμάσθη WH Treg NIV] ἐθαύμασεν RP • ὅλη ἡ γῆ WH NIV RP] ἐν ὅλῃ τῇ γῇ Treg **4** ὅτι ἔδωκεν WH Treg NIV] τῷ δεδωκότι RP • δύναται WH Treg NIV] δύνατος RP **5** βλασφημίας WH Treg NIV] βλασφημίαν RP • ἔξουσία WH Treg NIV] + πόλεμον RP • τεσσεράκοντα Treg RP] + καὶ WH NIV

αύτοῦ εἰς τὸ βλασφημίας πρὸς τὸν θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. 7 καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἀγίων καὶ νικῆσαι αὐτούς, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἔξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. 8 καὶ προσκυνήσουσιν τὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, γοῦν γέγραπται τὸ ὄνομα τοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

9 Εἴ τις ἔχει οὓς ἀκουσάτω. 10 εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι. ὡδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἀγίων.

11 Καὶ εἰδὸν ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν κέρατα δύο δομοια ἀρνίων, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. 12 καὶ τὴν ἔξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ τὸ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τὸν ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσουσιν τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. 13 καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. 14 καὶ πλανᾷ τὸν ποιεῖ τὸν κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἢ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ, ὅς ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν. 15 καὶ ἐδόθη τὸ αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου καὶ ποιήσῃ τὸν δοῦλον τοῦ θηρίου ἀποκτανθῶσιν. 16 καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τὸν πλουσίον καὶ τὸν πτωχούς, καὶ τὸν ἐλευθέρους καὶ τὸν δούλους, ἵνα δῶσιν αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν, 17 καὶ ἵνα μὴ τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ μὴ ὃ ἔχων τὸ χάραγμα, τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ

13:6 βλασφημίας WH Treg NIV] βλασφημίαν RP 8 αὐτὸν WH Treg NIV] αὐτῷ RP • οὖς WH Treg NIV] ὡν RP • αὐτοῦ WH Treg NIV] – RP 10 εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν WH NIV] εἰς αἰχμαλωσίαν Treg; ἔχει αἰχμαλωσίαν RP • ἀποκτανθῆναι NIV] ἀποκτενεῖ δεῖ WH Treg RP 12 ποιεῖ WH Treg NIV] ἐποίει RP • προσκυνήσουσιν WH Treg NIV] προσκυνήσωσιν RP 13 ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ WH Treg NIV] καὶ πῦρ ἵνα RP • καταβαίνειν εἰς WH Treg NIV] καταβαίνῃ ἐπὶ RP 14 τοὺς WH Treg NIV] + ἐμοὺς τοὺς RP • δς ἔχει WH Treg NIV] δ εἶχεν RP • τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν WH Treg NIV] καὶ ἔζησεν ἀπὸ τῆς μαχαίρης RP 15 αὐτῷ Treg NIV RP] αὐτῇ WH • δοῦναι πνεῦμα WH Treg NIV] πνεῦμα δοῦναι RP • ἵνα WH Treg NIV] – RP 16 δῶσιν WH Treg NIV] δῶσωσιν RP • χάραγμα WH Treg NIV] χαράγματα RP 17 δύνηται WH Treg NIV] δύναται RP

τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. **18** ὅδε ἡ σοφία ἐστίν· ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου, ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν· καὶ ὁ ἀριθμὸς Γαύτοῦ ἔξακόσιοι ἔξήκοντα ἔξ.

14:1 Καὶ εἶδον, καὶ ἴδού τὸ ἀρνίον ἑστὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἔκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. **2** καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης, καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἤκουσα ὡς κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. **3** καὶ ἥδουσιν ὡς ωδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζῷων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ωδὴν εἰ μὴ αἱ ἔκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, οἵ ἡγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. **4** οὗτοι εἰσιν οἱ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν, παρθένοι γάρ εἰσιν. Οὗτοι οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ δόπου ἀν τὸν ὑπάγη. **5** οὗτοι ἡγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχῇ τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ, **5** καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη ψεῦδος. **Γ**άμωμοί εἰσιν.

6 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγελίσαι ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλώσσαν καὶ λαόν, τοὺς λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Φοβήθητε τὸν θεόν καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἥλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων.

8 Καὶ ἄλλος δεύτερος ἄγγελος ἤκολούθησεν λέγων· Ἐπεσεν, ἐπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικεν πάντα τὰ ἔθνη.

13:18 αὐτοῦ WH NIV] + ἐστὶν Treg RP • ἔξακόσιοι ἔξήκοντα ἔξ WH NIV] ἔξακόσια ἔξήκοντα ἔξ RP; χειρότερος Treg 14:1 ἑστὸς WH Treg NIV] ἑστηκός RP • αὐτοῦ WH Treg NIV] + ἀριθμός RP 3 ὡς WH Treg NA] - NIV RP 4 οὗτοι WH Treg NIV] + εἰσιν RP • ὑπάγη NIV RP] ὑπάγει WH Treg • οὗτοι WH Treg NIV] + ὑπὸ Ἰησοῦ RP 5 ἐν ... αὐτῶν οὐχ εὑρέθη WH Treg NIV] οὐχ εὑρέθη ἐν ... αὐτῶν RP • ἀμωμοί WH NIV] + γάρ Treg RP 6 ἄλλον WH Treg NIV] - RP • ἐπὶ WH Treg NIV] - RP 7 θεόν WH Treg NIV] κύριον RP • τῷ ποιήσαντι WH Treg NIV] αὐτὸν τὸν ποιήσαντα RP • καὶ WH Treg NIV] + τὴν RP 8 δεύτερος ἄγγελος WH Treg RP] ἄγγελος δεύτερος NIV • ἐπεσεν WH Treg NIV] - RP • ἡ WH Treg NIV] - RP

9 Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἡκολούθησεν αὐτοῖς λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Εἴ τις προσκυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, **10** καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἵνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὁργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον ἄγγέλων ἀγίων· καὶ ἐνώπιον τοῦ ἄρνιου. **11** καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει, καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτός, οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἰ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὄνδρου αὐτοῦ.

12 Ὡδεὶς ἡ ὑπομονὴ τῶν ἀγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.

13 Καὶ ἥκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης· Γράψον· Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ’ ἅρπι· ὑαί, λέγει· τὸ πνεῦμα, ἵνα τὸ ἀναπαήσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν, τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ’ αὐτῶν.

14 Καὶ εἶδον, καὶ ᾧδον νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενον ὅμοιον τοῦ ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὁξύ. **15** καὶ ἄλλος ἄγγελος ἔξηλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ κράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης· Πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι ἥλθεν ἡ ὥρα θερίσαι, ὅτι ἔξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. **16** καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῆς νεφέλης τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἔθερίσθη ἡ γῆ.

17 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἔξηλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὁξύ. **18** καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ὁ ἔχων ἔξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν τὸν φωνὴν μεγάλην τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὁξὺ λέγων· Πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὁξύ καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἥκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. **19** καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησεν τὴν ἀμπελὸν τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν. **20** καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξωθεν

14:10 ἄγγέλων ἀγίων WH Treg NIV] τῶν ἀγίων ἄγγέλων RP **13** ναὶ, λέγει WH Treg NIV] λέγει Ναὶ RP • ἀναπαήσονται WH Treg NIV] ἀναπαύσωνται RP • γὰρ WH Treg NIV] δὲ RP **14** υἱὸν WH NIV] υἱῷ Treg RP **16** τῆς νεφέλης WH Treg NIV] τὴν νεφέλην RP **18** ἄγγελος Holmes WH^{marg}] + ἔξηλθεν WH Treg NIV RP • ὁ WH NIV] – Treg RP • φωνῇ WH Treg NIV] κραυγῇ RP

τῆς πόλεως, καὶ ἔξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων ἀπὸ σταδίων χιλίων ἔξακοσίων.

15:1 Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλους ἐπτὰ ἔχοντας πληγὰς ἐπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ.

2 Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ θεοῦ.
3 καὶ ἄδοουσιν τὴν φόδην Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ καὶ τὴν φόδην τοῦ ἀρνίου λέγοντες· Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, κύριε, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοὶ σου, ὁ βασιλεὺς τῶν γαιώνων.
4 τίς οὐ μὴ φοβηθῇ, κύριε, καὶ δοξάσει τὸ ὄνομά σου, ὅτι μόνος γόσιος; ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἥξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.

5 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἥνοιγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ, **6** καὶ ἔξῆλθον οἱ ἐπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἐπτὰ πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι γλίνον καθαρὸν λαμπρὸν καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. **7** καὶ ἐν ἐκ τῶν τεσσάρων ζῷων ἔδωκεν τοῖς ἐπτὰ ἄγγέλοις ἐπτὰ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. **8** καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ οὐδὲὶς ἐδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἐπτὰ πληγαὶ τῶν ἐπτὰ ἄγγέλων.

16:1 Καὶ ἤκουσα ‘μεγάλης φωνῆς’ ἐκ τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς ἐπτὰ ἄγγέλοις· ‘Ὕπαγετε καὶ ἐκχέετε τὰς ἐπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν.

15:3 αἰώνων WH NIV] ἔθνῶν Treg RP NA **4 φοβηθῇ** WH Treg NIV] + σε RP • **δοξάσει** WH Treg NIV] δοξάσῃ RP • **δόσιος** WH Treg NIV] ἄγιος RP **6 ἐνδεδυμένοι** WH Treg NIV] οἵ ἥσαν ἐνδεδυμένοι RP • **λίνον** NIV RP] λίθον WH Treg **16:1 μεγάλης φωνῆς** WH NIV] φωνῆς μεγάλης Treg RP • **ἐκχέετε** WH NIV] ἐκχέατε Treg RP

2 Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἔξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἔλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ.

3 Καὶ ὁ Γενέτερος ἔξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ Γζωῆς ἀπέθανεν τὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ.

4 Καὶ ὁ τρίτος ἔξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμούς Γκαὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα. **5** καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος· Δίκαιος εἰ, ὁ ὧν καὶ ὁ ἥν, Γ ὁ στοις, ὅτι ταῦτα ἔκρινας, **6** ὅτι αἷμα ἄγιων καὶ προφητῶν ἔξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς Γ δέδωκας πιεῖν· ἄξιοι εἰσιν. **7** καὶ ἤκουσα τοῦ θυσιαστήρου λέγοντος· Ναί, κύριε, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου.

8 Καὶ ὁ Γέτερος ἔξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρὶ· **9** καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἀνθρωποι καῦμα μέγα· καὶ Γέβλασφήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν ἔξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν.

10 Καὶ ὁ πέμπτος ἔξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ ἐμασῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, **11** καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἐλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

12 Καὶ ὁ ἕκτος ἔξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν Γ τὸν Εὔφρατην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὑδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἔτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῆς ἥλιου. **13** καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα· ὡς βάτραχοι· **14** εἰσὶν γὰρ πνεύματα δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα, ἀ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς Γήμέρας τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος — **15** Ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς κλέπτης. μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἴματα

16:3 δεύτερος WH Treg NIV] + ἄγγελος RP • Γζωῆς WH Treg NIV] ζῶσα RP • τὰ WH Treg NIV] – RP **4 καὶ** WH Treg NIV] + εἰς RP **5 δὲ** WH NIV RP] – Treg **6 δέδωκας** WH Treg NIV] ἔδωκας RP **8 τέταρτος** WH Treg NIV] + ἄγγελος RP • τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρὶ WH Treg NIV] ἐν πυρὶ τοὺς ἀνθρώπους RP **9 ἐβλασφήμησαν** WH Treg NIV] + οἱ ἀνθρωποι RP • τὴν WH Treg NIV] – RP **12 τὸν** WH Treg NIV] – RP **13 τρία ἀκάθαρτα** WH Treg NIV] ἀκάθαρτα τρία RP **14 Γήμέρας** WH Treg NIV] + ἐκείνης RP

αύτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῆ καὶ βλέπωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ — 16 καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἐβραῖστὶ Ἀρμαγεδών.

17 Καὶ ὁ ἔβδομος ἔξεχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα — καὶ ἔξηλθεν φωνὴ μεγάλη Γέκ τοῦ Γναοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα· Γέγονεν — 18 καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, καὶ σεισμὸς Γέγένετο μέγας, οἵος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐπὶ τῆς γῆς τηλικοῦτος σεισμὸς οὕτω μέγας, 19 καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἔθνῶν ἔπεσαν· καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὄργῆς αὐτοῦ· 20 καὶ πᾶσα νῆσος ἔψυγεν, καὶ ὅρη οὐχ εὑρέθησαν. 21 καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἄνθρωπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

17:1 Καὶ ἥλθεν εἰς ἑκ τῶν ἐπτὰ ἀγγέλων τῶν ἔχόντων τὰς ἐπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων· Δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς μεγάλης τῆς καθημένης ἐπὶ Γύδατων πολλῶν, 2 μεδ' ἡς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς. 3 καὶ ἀπήνεγκεν με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι. καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, Γέμουντα δύναματα βλασφημίας, Γέχων κεφαλὰς ἐπτὰ καὶ κέρατα δέκα. 4 καὶ ἡ γυνὴ ἦν περιβεβλημένη πορφυροῦ καὶ κόκκινον, Γκαὶ κεχρυσωμένη Γχρυσίω καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμον βδελυγμάτων καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας αὐτῆς, 5 καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, μυστήριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς. 6 καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἀγίων Γκαὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ.

Καὶ ἐθαύμασα ἴδων αὐτὴν θαῦμα μέγα· 7 καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· Διὰ τί ἐθαύμασας; ἐγὼ ἐρῶ σοι τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἐπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα· 8 τὸ

16:17 ἐκ WH Treg NIV] ἀπὸ RP • ναοῦ WH Treg NIV] + τοῦ οὐρανοῦ RP 18 φωναὶ καὶ βρονταὶ WH Treg NIV] βρονταὶ καὶ φωναὶ RP • ἐγένετο WH Treg NIV] – RP • ἄνθρωποι ἐγένοντο WH] οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο RP; ἄνθρωπος ἐγένετο Treg NIV 17:1 ὑδάτων WH Treg NIV] τῶν ὑδάτων τῶν RP 3 γέμοντα WH NIV] γέμον τὰ Treg; γέμον RP • ἔχων WH NIV] ἔχον Treg RP 4 καὶ WH Treg NIV] – RP • χρυσίω WH NIV RP] χρυσῷ Treg 6 καὶ WH Treg NIV] – RP

θηρίον ὃ εἰδες ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει· καὶ ὡθαυμασθήσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὅν οὐ γέγραπται ‘τὸ ὄνομα’ ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλεπόντων τὸ θηρίον ὅτι ἦν· καὶ οὐκ ἔστιν καὶ παρέσται.

9 Ὡδεὶς δὲ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἐπτὰ κεφαλαὶ ἐπτά ὅρη εἰσὶν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ’ αὐτῶν. καὶ βασιλεῖς ἐπτά εἰσιν· **10** οἱ πέντε ἔπεσαν, ὁ εἰς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὕπω ἥλθεν, καὶ ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον ‘αὐτὸν δεῖ’ μεῖναι, **11** καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν. καὶ ‘αὐτὸς ὅγδοος ἔστιν καὶ ἐκ τῶν ἐπτά ἔστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. **12** καὶ τὰ δέκα κέρατα ἂ εἰδες δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν οὕπω ἔλαβον, ἀλλὰ ἔξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ θηρίου. **13** οὗτοι μίαν ‘γνώμην ἔχουσιν’, καὶ τὴν δύναμιν ‘καὶ ἔξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόσιν. **14** οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσιν, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι κύριος κυρίων ἔστιν καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί.

15 Καὶ λέγει μοι· Τὰ ὄντα ἂ εἰδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶν καὶ ἔθνη καὶ γλώσσαι. **16** καὶ τὰ δέκα κέρατα ἂ εἰδες καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσι τὴν πόρνην, καὶ ἡρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ ‘γυμνήν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρί’. **17** ὁ γάρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι ‘μίαν γνώμην’ καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι ‘τελεσθήσονται οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ. **18** καὶ ἡ γυνὴ ἦν εἰδες ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

18:1 Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἔξουσίαν μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. **2** καὶ

17:8 ὑπάγει WH NIV] ὑπάγειν Treg RP • θαυμασθήσονται WH NIV] θαυμάσονται Treg RP • τὸ ὄνομα WH Treg NIV] τὰ ὄνόματα RP • τὸ θηρίον ὅτι ἦν WH Treg NIV] ὅτι ἦν τὸ θηρίον RP **9** ἐπτά εἰσιν WH Treg NIV] εἰσιν ἐπτὰ RP **10** αὐτὸν δεῖ WH Treg NIV] δεῖ αὐτὸν RP **11** αὐτὸς WH NIV RP] οὗτος Treg **13** γνώμην ἔχουσιν WH Treg NIV] ἔχουσιν γνώμην RP • **καὶ** WH Treg NIV] + τὴν RP **16** γυμνήν WH Treg NIV] + ποιήσουσιν αὐτὴν RP **17** μίαν γνώμην WH Treg NIV] γνώμην μίαν RP • τελεσθήσονται WH Treg NIV] τελεσθῶσιν RP

ἔκραξεν ὅτι ἴσχυρῷ φωνῇ λέγων· Ἐπεσεν, ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον ὅδαιμονίων καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παντὸς ὄρνεου ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου· καὶ μεμισημένου, 3 ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πέπτωκαν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν.

4 Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· Ἔξέλθατε, ὁ λαός μου, ἐξ αὐτῆς, ἵνα μὴ συγκοινωνήσῃ ταῖς ἀμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε· 5 ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἀμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. 6 ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτῇ ἀπέδωκεν, καὶ Γδιπλώσατε τὰ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ὃ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν· 7 ὅσα ἐδόξασεν αὐτὴν καὶ ἐστρηγίασεν, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος. ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι Κάθημαι βασιλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμί, καὶ πένθος οὐ μὴ ἔδω. 8 Διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἤξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ὅτι ἴσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν.

9 Καὶ κλαύσουσιν καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὴν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, 10 ἀπὸ μακρόθεν ἐστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς λέγοντες· Οὐαὶ οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ ἴσχυρά, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἥλθεν ἡ κρίσις σου.

11 Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἀκλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν· ἐπ' αὐτήν, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι, 12 γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργαριτῶν καὶ βυστίνου καὶ πορφύρας καὶ σιρικοῦ καὶ κοκκίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύινον καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου, 13 καὶ

18:2 ἐν WH Treg NIV] – RP • ἔπεσεν WH NIV] – Treg RP • δαιμονίων WH Treg NIV] δαιμόνων RP • καὶ φυλακὴ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου Holmes NA] – WH Treg NIV RP 3 πέπτωκαν WH Treg RP] πέπτωκαν NIV 4 Ἔξέλθατε WH Treg NIV] "Εξελθε RP • ὁ λαός μου, ἐξ αὐτῆς WH NIV] ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου Treg RP 6 διπλώσατε WH Treg NIV] + αὐτῇ RP • τὰ WH Treg NIV] – RP 11 ἀκλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν WH Treg NIV] κλαύσουσιν καὶ πενθήσουσιν RP • αὐτήν WH Treg NIV] αὐτῇ RP 12 μαργαριτῶν WH Treg NIV] μαργαρίτου RP • πορφύρας WH Treg NIV] πορφυροῦ RP

κιννάμωμον 'καὶ ἄμωμον' καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λίβανον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλιν καὶ σῖτον καὶ 'κτήνη καὶ πρόβατα', καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν καὶ σωμάτων, καὶ ψυχᾶς ἀνθρώπων. **14** καὶ ἡ ὁπώρα 'σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς' ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ Γούκέτι 'οὐ μὴ αὐτὰ εὑρήσουσιν'. **15** οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, **16** Γλέγοντες· Οὐαὶ οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον καὶ Γκεχρυσωμένη χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ Γμαργαρίτῃ, **17** ὅτι μιᾳ ὥρᾳ ἡρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος.

Καὶ πᾶς κυβερνήτης καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον πλέων, καὶ ναῦται καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν **18** καὶ Γέκραξαν βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέγοντες· Τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; **19** καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ Γέκραξαν κλαίοντες καὶ Γπενθοῦντες λέγοντες· Οὐαὶ οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾧ ἡ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾳ ὥρᾳ ἡρημώθη.

20 Εὐφραίνου ἐπ' αὐτῇ, οὐρανέ, καὶ οἱ ἄγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.

21 Καὶ ἦρεν εἰς ἄγγελος ἴσχυρὸς λίθου ὡς Γμύλινον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν λέγων· Οὔτως ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὐρεθῇ ἔτι. **22** καὶ φωνὴ κιθαρώδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εύρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, **23** καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φάνη ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἥσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη, **24** καὶ ἐν αὐτῇ Γαῖμα προφητῶν καὶ ἀγίων εὑρέθη καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

18:13 καὶ ἄμωμον WH Treg NIV] – RP • κτήνη καὶ πρόβατα WH Treg NIV] πρόβατα καὶ κτήνη RP **14** σου τῆς ... ψυχῆς WH Treg NIV] τῆς ... ψυχῆς σου RP • οὐκέτι WH NIV RP] – Treg • οὐ μὴ αὐτὰ εὑρήσουσιν WH Treg NIV] αὐτὰ οὐ μὴ εὕρησι RP **16** λέγοντες WH Treg NIV] καὶ λέγοντες RP • κεχρυσωμένη Treg RP] + ἐν WH NIV • μαργαρίτη WH Treg NIV] μαργαρίταις RP **18** ἔκραξαν WH] ἔκραξον Treg NIV RP **19** ἔκραξαν WH] ἔκραζον Treg NIV RP • πενθοῦντες WH Treg NIV] + καὶ RP **21** μύλινον WH NIV] μύλον Treg RP **24** αῖμα WH Treg NIV] αἷματα RP

19:1 Μετὰ ταῦτα ἥκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ λεγόντων· Ἀλληλουϊά· ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις· τοῦ θεοῦ ἡμῶν,
2 ὅτι ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην τὴν μεγάλην ἣτις ἔφθειρεν τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς.
3 καὶ δεύτερον ἐίρηκαν· Ἀλληλουϊά· καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων.
4 καὶ ἔπειτα οἱ εἴκοσι τέσσαρες καὶ τὰ τέσσαρα ζῷα, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ^ω λέγοντες· Ἀμήν, Ἀλληλουϊά.

5 Καὶ φωνὴ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἔξῆλθεν λέγουσα· Αἰνεῖτε τῷ θεῷ^υ ἡμῶν, πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, Γκαὶ οἱ φιοβούμενοι αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι.
6 καὶ ἥκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, Γλεγόντων· Ἀλληλουϊά, ὅτι ἐβασίλευσεν κύριος, ὁ Τθεός, ὁ παντοκράτωρ.
7 χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιῶμεν, καὶ τὸ δώσομεν τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἤτοί μαστίγιον ἔαυτήν,
8 καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον Γλαμπρὸν καθαρόν, τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιώματα τῶν ἀγίων ἐστίν.

9 Καὶ λέγει μοι· Γράψον· Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι, καὶ λέγει μοι· Οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσιν.
10 καὶ ἔπεισα ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ. καὶ λέγει μοι· Ορα μή· σύνδοουλός σου είμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ιησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ Γμαρτυρία Ιησοῦ ἐστιν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

11 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἡνεῳγμένον, καὶ ἴδού ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν πιστὸς καλούμενος^ς καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ.
12 οἱ δὲ ὄφθαλμοι τοῦ θρόνου φλόξ πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά, Γέχων ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός,

19:1 δόξα καὶ ἡ δύναμις WH Treg NIV] δύναμις καὶ ἡ δόξα RP 2 ἔφθειρεν WH Treg NIV] διέφθειρεν RP 3 εἰρήκαν WH Treg NIV] εἰρήκεν RP 4 τῷ θρόνῳ WH Treg NIV] τοῦ θρόνου RP 5 τῷ θεῷ WH Treg NIV] τὸν θεὸν RP • καὶ Treg NIV RP] – WH 6 λεγόντων WH Treg NIV] λέγοντες RP • θεός Holmes WH^{marg}] + ἡμῶν WH Treg NIV RP 7 ἀγαλλιῶμεν WH Treg NIV] ἀγαλλιώμεθα RP • δώσομεν WH] δῶσωμεν NIV; δῶμεν Treg RP 8 λαμπρὸν WH Treg NIV] + καὶ RP 10 μαρτυρία WH Treg NIV] + τοῦ RP 11 πιστὸς καλούμενος WH Treg] καλούμενος πιστὸς NIV RP 12 αὐτοῦ WH Treg RP] + ὡς NIV • ἔχων WH Treg NIV] + ὄνόματα γεγραμμένα καὶ RP

13 καὶ περιβεβλημένος ἴματιον ὅ βεβαμμένον αἴματι, καὶ ὁ κέκληται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ. **14** καὶ τὰ στρατεύματα ὃ τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἥκολούθει αὐτῷ ἐφ ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύστιν λευκὸν καθαρόν. **15** καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἔκπορεύεται ὁ ρόμφαία δξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη, καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληγὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὄργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. **16** καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἴματιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον· Βασιλεὺς βασιλέων καὶ κύριος κυρίων.

17 Καὶ εἰδὸν ὅ ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ ὁ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι· Δεῦτε συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ, **18** ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χιλιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ’ ὁ αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν ὁ καὶ μεγάλων. **19** καὶ εἰδὸν τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι ὁ τὸν πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. **20** καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον καὶ ὁ μετ’ αὐτοῦ ὁ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησεν τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς ὅ τῆς καιομένης ἐν θείῳ. **21** καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ρόμφαιᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου τῇ ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

20:1 Καὶ εἰδὸν ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἄλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. **2** καὶ ἐκράτησεν τὸν δράκοντα, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὃς ἐστιν Διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, **3** καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἀβύσσον, καὶ ἔκλεισεν καὶ

19:13 **βεβαμμένον** Treg NIV RP] ῥεραντισμένον WH • **κέκληται** WH Treg NIV] καλεῖται RP **14** **τὰ** WH NIV RP] – Treg **15** **ρόμφαία** WH Treg NIV] + δίστομος RP **17** **ἕνα** WH Treg NIV] – RP • **ἔκραξεν** Treg RP] + ἐν WH NIV **18** **αὐτῶν** NIV RP] αὐτούς WH Treg • **καὶ** WH Treg NIV] τε καὶ RP **19** **τὸν** WH Treg NIV] – RP **20** **μετ’ αὐτοῦ** ὁ WH Treg NIV] ὁ μετ’ αὐτοῦ RP • **τῆς καιομένης** WH Treg NIV] τὴν καιομένην RP **20:2** **ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος** WH Treg NIV] τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον RP • **Σατανᾶς** WH Treg NIV] + ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην RP

ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἡ πλανήσῃ ἔπι τὰ ἔθνη, ἕχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· ἡ μετὰ ταῦτα δεῖ λυθῆναι αὐτὸν¹ μικρὸν χρόνον.

4 Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ’ αὐτούς, καὶ κρίμα ἑδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον οὐδὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ χριστοῦ ἡ χίλια ἔτη. 5 Γοὶ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἕχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. 6 μακάριος καὶ ἄγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἔξουσίαν, ἀλλ’ ἔσονται ιερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν μετ’ αὐτοῦ ἡ χίλια ἔτη.

7 Καὶ δταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ Σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, 8 καὶ ἔξελευσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσι γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γὼν² καὶ Μαγώγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, ὃν ὁ ἀριθμὸς τῶν αὐτῶν ὡς ἡ ἀμμος τῆς θαλάσσης. 9 καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλευσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡγαπημένην. καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ³ καὶ κατέφαγεν αὐτούς· 10 καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων.

11 Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ τὸν καθήμενον ἐπ’ αὐτοῦ⁴, οὗ ἀπὸ τοῦ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. 12 καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς, ἐστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία ἡνοίχθησαν· καὶ ἄλλο βιβλίον ἡνοίχθη, ὃ ἐστιν τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. 13 καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκρίθησαν ἔκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. 14 καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην

20:3 πλανήσῃ WH Treg NIV] πλανᾷ RP • μετὰ WH Treg NIV] καὶ μετὰ RP • λυθῆναι αὐτὸν WH NIV] αὐτὸν λυθῆναι Treg RP 4 χίλια WH Treg NIV] τὰ χίλια RP 5 οἱ WH NIV] Καὶ οἱ Treg RP 6 χίλια RP] τὰ χίλια WH Treg NIV 8 καὶ WH NIV] + τὸν Treg RP • αὐτῶν WH Treg NIV] – RP 9 ἐκύκλευσαν WH NIV] ἐκύκλωσαν Treg RP • ἐκ τοῦ οὐρανοῦ WH NIV] ἐπὸν θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ Treg; ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ RP 11 ἐπ’ αὐτοῦ WH] ἐπ’ αὐτὸν NIV RP; ἐπάνω αὐτοῦ Treg • τοῦ WH Treg NIV] – RP

τοῦ πυρός. οὗτος ὁ 'θάνατος ὁ δεύτερος' ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. **15** καὶ εἰ τις οὐχ εὑρέθη ἐν 'τῇ βίβλῳ' τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

21:1 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθαν, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. **2** καὶ τὴν πόλιν τὴν ἄγιαν Ἱερουσαλήμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἡτοι μασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. **3** καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ 'θρόνου λεγούσης·' Ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ 'λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς 'μετ' αὐτῶν ἔσται', **4** καὶ ἔξαλείψει πᾶν δάκρυν 'ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι· οὕτε πένθος οὕτε κραυγὴ οὕτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι. τὰ πρῶτα ἀπῆλθαν.

5 Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· 'Ιδοὺ 'καινὰ ποιῶ πάντα'. καὶ 'λέγει· Γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι 'πιστοὶ καὶ ἀληθινοί' εἰσιν. **6** καὶ εἶπέν μοι· 'Γέγοναν, ἐγὼ' τὸ 'Ἀλφα καὶ τὸ 'Ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δῶσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. **7** ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεὸς καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. **8** τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ 'ἀπίστοις καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι καὶ πόρνοις καὶ φαρμάκοις καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσι τοῖς ψευδέσιν τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὃ ἔστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.

9 Καὶ ἥλθεν εἷς ἐκ τῶν ἐπτὰ ἀγγέλων τῶν ἔχοντων τὰς ἐπτὰ φιάλας, 'τῶν γεμόντων' τῶν ἐπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοὶ λέγων· Δεῦρο, δείξω σοι τὴν 'νύμφην τὴν γυναῖκα' τοῦ ἀρνίου. **10** καὶ ἀπήνεγκεν με ἐν πνεύματι ἐπὶ ὅρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι τὴν 'πόλιν τὴν

20:14 θάνατος ὁ δεύτερος WH NIV RP] δεύτερός θάνατος Treg 15 τῇ βίβλῳ WH Treg NIV] τῷ βιβλίῳ RP **21:3** θρόνου WH NIV] οὐρανοῦ Treg RP • λαοὶ WH Treg NIV] λαὸς RP • μετ' αὐτῶν ἔσται WH Treg] ἔσται μετ' αὐτῶν RP; μετ' αὐτῶν ἔσται αὐτῶν θεός NIV **4** ἐκ WH Treg NIV] ἀπὸ RP • ἔτι. WH] ἔτι, ὅτι Treg NIV RP **5** καινὰ ποιῶ πάντα WH Treg NIV] πάντα καινὰ ποιῶ RP • λέγει WH NIV] + μοι Treg RP • πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ WH Treg NIV] ἀληθινοὶ καὶ πιστοὶ RP **6** Γέγοναν, ἐγὼ WH] Γέγοναν ἐγώ εἰμι Treg NIV; Γέγονα RP **8** ἀπίστοις WH Treg NIV] + καὶ ἀμαρτωλοῖς RP **9** τῶν γεμόντων WH Treg NIV] γυναῖκα τὴν νύμφην RP **10** πόλιν WH Treg NIV] + τὴν μεγάλην RP

ἀγίαν Ἱερουσαλήμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, **11** ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὃς λίθῳ ἵστηται κρυσταλλίζοντι· **12** ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ ψυχλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὄνόματα ἐπιγεγραμμένα ἡ ἐστιν τῶν δώδεκα Γφυλῶν οἵων Ἰσραήλ· **13** ἀπὸ Γάνατολῆς πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ βορρᾶ πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ δυτικῶν πυλῶνες τρεῖς· **14** καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως Γέχων θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ’ αὐτῶν δώδεκα ὄνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου.

15 Καὶ ὁ λαλῶν μετ’ ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. **16** καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς Γ σον τὸ πλάτος. καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ Γ σταδίους δώδεκα Γχιλιάδων· τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἵστα ἐστίν. **17** καὶ ἐμέτρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσεράκοντα τεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὃ ἐστιν ἀγγέλου. **18** Γκαὶ ἡ ἐνδώμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ἴασπις, καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ· **19** Γοὶ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος ἴασπις, ὁ δεύτερος σάπφιρος, ὁ τρίτος χαλκηδών, ὁ τέταρτος σμάραγδος, **20** ὁ πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος σάρδιον, ὁ ἔβδομος χρυσόλιθος, ὁ ὅγδοος βήρυλλος, ὁ ἔνατος τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσόπρασος, ὁ ἑνδέκατος ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος· **21** καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες δώδεκα μαργαρῖται, ἀνὰ εἰς ἑκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου· καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν ὡς ὕαλος διαυγής.

22 Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ, ὁ γὰρ κύριος, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ, ναὸς αὐτῆς ἐστιν, καὶ τὸ ἀρνίον. **23** καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἥλιου οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ, ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον. **24** καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς· καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν ‘τὴν δόξαν αὐτῶν’ εἰς αὐτήν· **25** καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας, νὺξ γὰρ οὐκ ἔσται ἔκει, **26** καὶ

21:12 τοῖς πυλῶσιν WH NIV RP] τοὺς πυλῶνας Treg • ἐστιν WH] + τὰ ὄνόματα Treg NIV; + ὄνόματα RP • φυλῶν WH Treg NIV] + τῶν RP **13** ἀνατολῆς WH Treg NIV] ἀνατολῶν RP **14** Γέχων WH Treg NIV] ἔχον RP **16** δσον WH Treg RP] + καὶ NIV • σταδίους Treg RP] σταδίων WH NIV • χιλιάδων WH Treg NIV] + δώδεκα RP **18** καὶ WH NIV] + ἦν Treg RP **19** οἱ WH NIV RP] καὶ οἱ Treg **24** τὴν δόξαν αὐτῶν WH Treg NIV] αὐτῷ δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἔθνῶν RP

οἵσουσιν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἔθνῶν εἰς αὐτὴν. **27** καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν πᾶν κοινὸν καὶ ποιῶν βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου.

22:1 Καὶ ἔδειξέν μοι ὁ ποταμὸς ζωῆς λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου **2** ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς· καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν ξύλον ζωῆς ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἔκαστον ἡ ἀποδίδοῦν τὸν καρπὸν αὐτοῦ, καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἔθνῶν. **3** καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι, καὶ ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύουσιν αὐτῷ, **4** καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. **5** καὶ νὺξ οὐκ ἔσται ἔτι, καὶ ὅτι ἔχουσιν χρείαν· ὁ φωτὸς λύχνου καὶ ὁ φῶς ἥλιου, ὅτι κύριος ὁ θεὸς φωτίσει ἐπ’ αὐτούς, καὶ βασιλεύουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

6 Καὶ ἐπέντε μοι· Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοί καὶ ἀληθινοί, καὶ ὁ κύριος, ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν, ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἢ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει· **7** καὶ ἴδού ἔρχομαι ταχύ· μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.

8 Κάγὼ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα. καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἐπεσα προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα. **9** καὶ λέγει μοι· Ὁρα μή· σύνδουλός σού είμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· **10** θεῷ προσκύνησον.

10 Καὶ λέγει μοι· Μή σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, ὁ καιρὸς γάρ ἐγγύς ἔστιν. **11** ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἄγιος ἀγιασθήτω ἔτι.

21:27 ποιῶν Holmes WH^{marg}] ὁ ποιῶν WH Treg NIV; ποιοῦν RP **22:1 ποταμὸν** WH Treg NIV] + καθαρὸν RP **2 ἀποδίδοῦν** WH NIV] ἀποδίδοὺς Treg RP **5 ἔτι** WH Treg NIV] ἔκει RP • οὐκ ἔχουσιν χρείαν WH Treg NIV] χρείαν οὐκ ἔχουσιν RP • φωτὸς WH Treg NIV] – RP • φῶς WH] φωτὸς Treg NIV RP • ἐπ' WH Treg NIV] – RP **6 εἰπέν** WH Treg NIV] λέγει RP • ὁ WH Treg NIV] – RP **11 ῥυπαρευθήτω** RP] ῥυπανθήτω WH Treg NIV

12 Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον Γέστιν αὐτοῦ. **13** ἐγὼ τὸ Ἀλφα καὶ τὸ Ὡ, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, Γὴ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος.

14 Μακάριοι οἱ ‘πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν’, ἵνα ἔσται ἡ ἔξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλώσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. **15** ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ φάρμακοι καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.

16 Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπειμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγὼ εἴμι ἡ ρίζα καὶ τὸ γένος Δαυΐδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρός, ὁ πρωτόνος. **17** καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· Ἐρχου· καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω· Ἐρχου· καὶ ὁ διψῶν ἔρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

18 Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, Γέπιθήσει ὁ θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. **19** καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταῦτης, Γάφελεῖ ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἀγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

20 Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· Ναί· ἔρχομαι ταχύ. Ἀμήν· Γέρχου, κύριε Ἰησοῦ.

21 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Γέησοῦ μετὰ τούτων.

22:12 ἔστιν WH Treg NIV] ἔσται RP **13** ἡ WH NIV RP] – Treg • τὸ WH NIV RP] – Treg **14** πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν WH Treg NIV] ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ RP **18** ἐπιθήσει WH Treg NIV] ἐπιθήσαι RP **19** ἀφελεῖ WH Treg NIV] ἀφέλοι RP **20** ἔρχου WH Treg NIV] Ναί ἔρχου RP **21** Ἰησοῦ Treg NIV] + Χριστοῦ WH RP • πάντων Holmes NA] τῶν ἀγίων WH Treg; τῶν ἀγίων. ἀμήν NIV; πάντων τῶν ἀγίων. Ἀμήν RP

APPENDIX: THE SBLGNT IN COMPARISON TO ECM

In the Catholic letters, the SBLGNT differs from the ECM at thirty-nine places. These places and the differences are listed below.¹

Ref.   SBLGNT] ECM

James

2:4	οὐ διεκρίθητε] καὶ οὐ διεκρίθητε
2:14	Τί ὅφελος] Τί τὸ ὅφελος
2:16	Τί ὅφελος] Τί τὸ ὅφελος
4:12	νομοθέτης] •ό• νομοθέτης
5:4	ἀφυστερημένος] ἀπεστερημένος

1 Peter

1:6	δέον] δέον ἐστὶν
1:6	λυπηθέντες] •λυπηθέντας•
1:12	πνεύματι] •ἐν• πνεύματι
1:16	γέγραπται ὅτι] γέγραπται
1:22	ἐκ καρδίας] ἐκ •καθαρᾶς καρδίας•
2:5	θεῷ] •τῷ• θεῷ
2:25	ἀλλὰ] ἀλλ'
3:1	γυναῖκες] •αἱ• γυναῖκες
3:22	θεοῦ] •τοῦ• θεοῦ

---

1. Occasionally the ECM places bold dots around certain readings in its text. Sometimes the bold dots signal “alternative readings which were considered of equal value” by the ECM editorial committee, and sometimes they mark instances where “the reasons for the reading in the primary line were regarded as superior, but not sufficiently to rule out with complete confidence the claims of the indicated alternative reading” (ECM, *The Letters of Peter*, 24*). Whenever the ECM readings given below are marked by bold dots in the text, these dots have been duplicated (or adapted as necessary) in the list.

4:16 ὀνόματι] μέρει
 5:9 ἐν τῷ κόσμῳ] •ἐν κόσμῳ•
 5:11 αἰῶνας τῶν αἰώνων] αἰῶνας •

2 Peter

1:9 ἀμαρτημάτων] •ἀμαρτιῶν•
 2:6 ἀσεβέσιν] •ἀσεβεῖν•
 2:11 αὐτῶν] αὐτῶν παρὰ κυρίῳ
 2:19 τούτῳ καὶ] τούτῳ •
 2:20 κυρίου] κυρίου •ἡμῶν•
 3:6 δι' ὅν] δι' ὅν
 3:10 εὑρεθήσεται] οὐχ εὑρεθήσεται
 3:16 στρεβλοῦσιν] •στρεβλώσουσιν•
 3:18 αἰῶνος. ἀμήν] αἰῶνος. •

1 John

1:7 ἐὰν δὲ ἐν] ἐὰν •ἐν
 2:6 περιπατεῖν] οὕτως περιπατεῖν
 2:16 ἀλλὰ] ἀλλ'
 2:29 ὅτι πᾶς] •ὅτι καὶ• πᾶς
 3:13 μὴ θαυμάζετε] •καὶ• μὴ θαυμάζετε
 3:19 ἐν τούτῳ] Καὶ ἐν τούτῳ
 3:21 μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν] ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ
 5:10 αὐτῷ] αὐτῷ
 5:11 ὁ θεὸς ἡμῖν] •ἡμῖν ὁ θεός•
 5:18 αὐτόν] ἑαυτόν

2 John

12 χαρὰ ὑμῶν] χαρὰ ἡμῶν

Jude

15 πάντας τοὺς ἀσεβεῖς] πᾶσαν ψυχὴν
 16 ἐπιθυμίας αὐτῶν] •ἐπιθυμίας ἑαυτῶν•